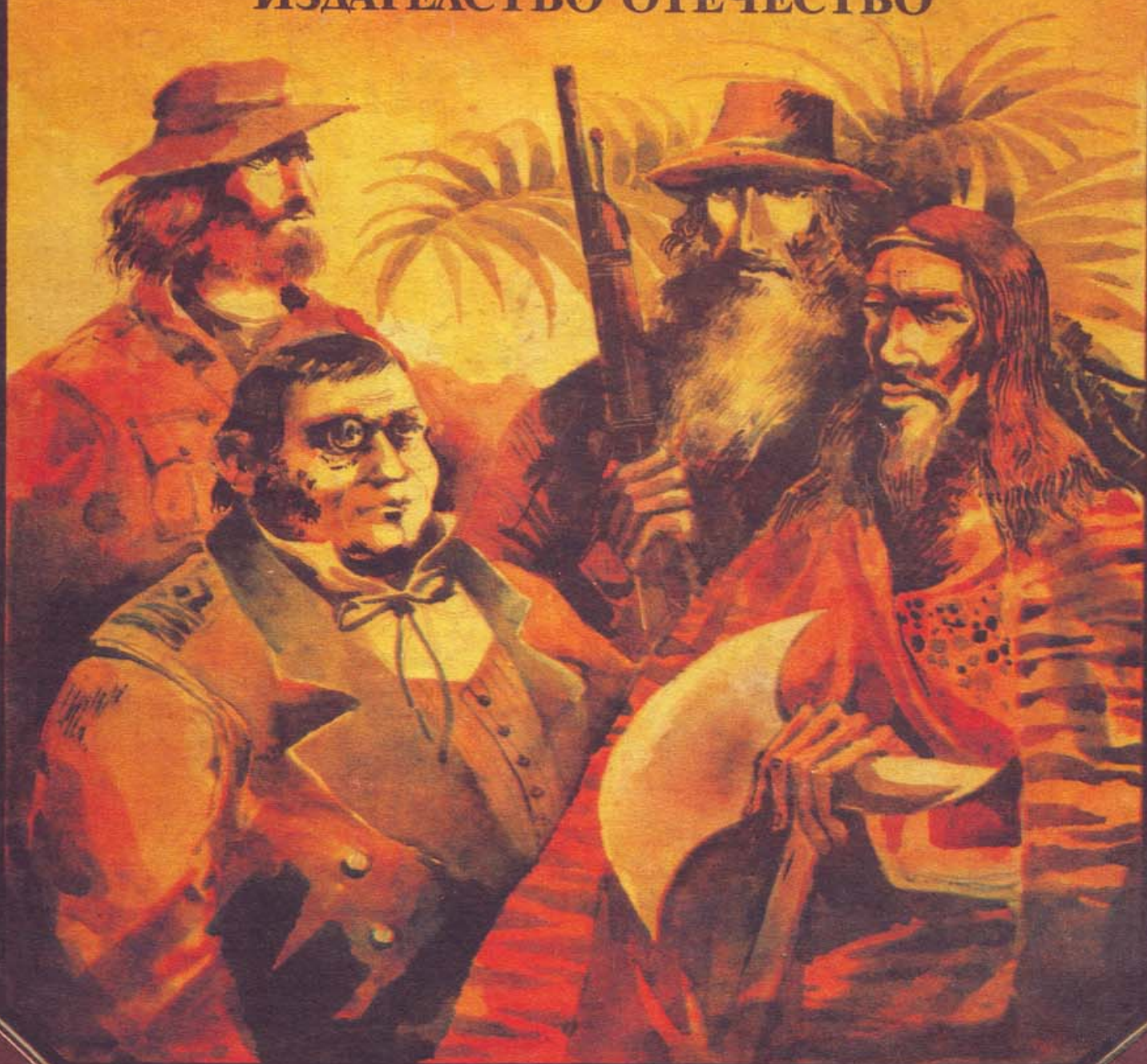

Х.РАЙДЪР ХАГАРД
Рудниците на цар Соломон
Алан Куотърмейн

ИЗДАТЕЛСТВО ОТЕЧЕСТВО

ХЕНРИ РАЙДЪР ХАГАРД РУДНИЦИТЕ НА ЦАР СОЛОМОН. АЛЪН КУОТЪРМЕЙН

Превод: Весела Кочемидова

chitanka.info

РУДНИЦИТЕ НА ЦАР СОЛОМОН

*Този скромн, но верен разказ
за едно забележително пътешествие
се посвещава с уважение от автора
АЛЪН КУОТЪРМЕЙН
на всички големи и малки, които ще го четат.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Сега, когато тази книга е почти готова да излезе на бял свят, съзнанието за нейните недостатъци както в стила, така и в съдържанието ми тежи много. По отношение на второто съм длъжен да призная, че тя няма претенцията да покаже всичко, което сме видели и преживели. Яма много неща, свързани с пътуването ни до Кукуаналанд, на които бих желал да се спра по-задълго. Аз обаче едва загатвам за тях. Между тях са странните легенди, които успях да събера, за ризниците, спасили ни от унищожение в голямата битка при Лу, както и за „Мълчаливците“ или Колосите при входа на сталактитовата пещера. Ако се бях поддал на желанието си, щях да се занимавам и с различията между зулуския и кукуанския диалект, според мен, те са много показателни. Така също няколко страници можеха да бъдат от полза и за изучаване флората и фауната на Кукуаналанд.^[1] И после остава най-интересният въпрос, който съвсем слабо съм засегнал, а именно за великолепната военна организация в тази страна. По мое мнение, тя далеч превъзхожда онази въведена от Шака в Зулуланд, тъй като позволява много по-бърза мобилизация и при нея не се налага вредната система на насилствено безбрачие. И най-последно аз почти \нищо не съм разказал за домашните и семейни обичаи в Кукуаналанд, много от които са извънредно интересни, или за изкуството на туземците при топенето и заваряването на металите. Последното те владее почти до съвършенство. Добър пример за това, са техните „толи“ или тежките ножове за хвърляне. Дръжките на тези ножове са направени от ковано желязо; остриетата от прекрасна стомана са заварени с голямо умение към железните дръжки. Работата се състои в това, че аз смятах, а такова беше мнението и на сър Хенри Къртис, и на капитан Гуд, че най-добре ще бъде да разкажа историята просто, направо и да оставя тези въпроси да бъдат разгледани по-късно, при някой друг удобен случай. Междувременно, разбира се, е радост бих помогнал с всички допълнителни сведения, с които разполагам, на всеки, който би се интересувал от тези неща.

А сега остава само да помоля за извинение за прямия си начин на писане. Като оправдание мога да прибавя само, че съм свикнал много повече с пушката, отколкото с перото и нямам никакви претенции към голямото литературно майсторство, което съм откривал в романите, тъй като понякога и аз обичам да чета романи. Предполагам, че това майсторство е желателно, и съжалявам, че не съм могъл да го достигна, но същевременно не мога да не мисля, че простите неща са винаги тези, които правят най-голямо впечатление, и че книгите по-лесно се разбират, когато са написани на обикновен език. „Острото копие — казва кукуанската поговорка — няма нужда от точене“; на същото основание се осмелявай да мисля, че истинската история, колкото и чудна да е тя, няма нужда да се украсява с излишни думи.

[1] Аз открих осем вида антилопи, каквито преди въобще не познавах, и много нови видове растения, повечето от които от рода на луковичните — Б.а. ↑

ПЪРВА ГЛАВА

СРЕЩАТА МИ СЪС СЪР ХЕНРИ КЪРТИС

Чудно е наистина, че на моята възраст — петдесет и пет години, на последния ми рожден ден — вземам перото, за да се опитам да напиша една книга. Чудя се каква ли ще бъде тази книга, ако някога изобщо я напиша. Правил съм много неща през живота си, който ми се струва доста дълъг, може би поради това, че започнах много млад. На възрастта, когато другите момчета ходеха на училище, аз припечелвах за съществуването си като търговец в една стара колония. И оттогава насам съм търгувал, ходил съм на лов, бил съм се, работил съм в мини. И все пак едва преди осем месеца успях да направя състояние. Сега, след като го спечелих, виждам, че то наистина е голямо богатство, макар и да не зная още точно на колко възлиза. Струва ми се обаче, че не бих искал да преживея отново последните петнадесет или шестнадесет месеца, за да го спечеля. Не, дори и да зная, че накрая пак ще остана жив и здрав и ще го спечеля. Освен това аз съм тих човек, не обичам насилието и приключенията са ми дотегнали. Защо тогава искам да напиша тази книга: това не е по моя нрав. Не съм литератор, въпреки че чета Стария завет и Легендите на Инголдсби^[1]. Нека се опитам и изложа причините, за да видя има ли такива.

Първа причина: защото сър Хенри Къртис и капитан Джон Гуд ме помолиха да го сторя.

Втора причина: понеже сега съм у дома в Дърбан и съм принуден да лежа на легло поради болките и неприятностите, които ми създава левият ми крак. Откакто онзи проклет лъв ме рани, аз страдам от тези болки, но точно сега те ме карат да куцам повече от всякога. Трябва да има отрова в лъвските зъби, иначе не мога да си обясня защо отдавна заздравелите ми рани отново започват да ме болят, и то обикновено по едно и също годишно време. А и обидно е някак, след като си убил шестдесет и пет лъва през живота си, шестдесет и шестия да ти сдъвче крака като стиска тютюн. Но това между другото.

Трета причина: защото искам моето момче Хари — той сега се учи за лекар в една болница в Лондон — да получи нещо, което за седмица-две да го развлече и възпре от лудориите. Болничната работа понякога е блудкава и скучна, само рязането на труповете е достатъчно да ти се втръсне до гуша, а тази книга, каквато и да бъде, няма да е поне скучна и може да внесе разнообразие в ежедневието му за ден или два, докато я чете.

Четвърта причина и последна: понеже ще разправа най-странната история, която някога съм чувал. Може да изглежда чудно, ако кажа, че в нея не участва друга жена, освен Фулата. Не, впрочем участва още и Гагул, въпреки чене знаа дали тя беше жена или дявол. Но тъй като беше най-малко на сто години и поради тази причина неподходяща за внимание, не я слагам в сметката. Във всеки случай мога уверено да кажа, че в целия разказ няма нито една фуста. Но не е ли време да си надяна вече хомота? Предстои ми дълъг път, а чувствавам, като че ли колата ми е затънала до оста. Един впряг волове може да ме измъкне, разбира се, ако не се окаже слаб. Защото със слаби волове нищо не може да направиш. А сега да започна:

Аз, Алън Коутърмейн от Дърбан, Натал, джентълмен, заклевам се да кажа... — ето как започнах показанията си пред съдията за трагичната смърт на бедния Кива и Вентфьогел. Но това не изглежда подходящ начин за началото на една книга. И при това джентълмен ли съм аз? Какво е джентълмен? Не знаа точно. И все пак срещал съм негри — не, ще зачеркна тази дума „негри“, понеже не я обичам. Познавал съм туземци, които са джентълмени, и вярвам, че така мислиш и ти, Хари, моето момче, когато прочетеш историята докрай. Познавал съм и мнозина бели, макар и с купища пари, които пък не са. Във всеки случай аз бях роден джентълмен, макар че през целия си живот не бях нищо друго освен пътуващ търговец и ловец. Дали останах такъв, не знаа, вие сами ще прецените. Кълна се, че поне се стараех. Убивал съм много хора през живота си, но никога без причина и не съм опръсквал ръцете си с невинна кръв, а само за самозащита. Бог ни е дарил с живот и предполагам, че той изисква от нас да го браним. Поне аз винаги съм постъпвал така и се надявам, че това няма да е в моя вреда, когато удари часът ми. Да, да, това е един жесток и лош свят и въпреки че по природа съм кротък човек, бях замесен в много кръвопролития.

И така, изминаха вече около осемнадесет месеца от първата ми среща със сър Хенри Къртис и капитан Гуд. И това стана по следния начин. По него време бях ходил на лов за слонове отвъд Бамангуато, но нямах късмет. Вървеше ми някак си наопаки през това пътуване и на всичкото отгоре се разболях зле от треска. Веднага щом се почувствувах по-добре, успях да се домъкна до Диамантените полета. Продадох наличната си слонова кост, а така също каруцата и воловете си, освободих ловците си и взех пощенската кола за Кейп. След като прекарах цяла седмица в Кейптаун и открих, че в хотела ме лъжеха със сметката, и след като бях разгледал всичко, каквото имаше за гледане, включително и ботаническата градина, която смятам, че е от голяма полза за страната, както и новата сграда на Парламента, за която не мога да кажа същото, реших да се върна в Натал с кораба „Дънкелд“, който очакваше на доковете пристигането на „Единбъро касъл“ от Англия. Ангажирах си каюта и се качих на кораба. Същият следобед пътниците за Натал се прехвърлиха от „Единбъро касъл“. Ние дигнахме котва и отплавахме в открито море.

Двама от пътниците на борда възбудиха любопитството ми. Единият, на около тридесет години, беше най-широкоплещестият и внушителен мъж, който някога бях виждал. Имаше жълта коса и голяма жълта брада, правилни черти и големи сиви очи, разположени дълбоко в лицето; му. Не бях срещал по-хубав човек и нещо в него ми напомняше за древните датчани. Не че зная много неща за древните датчани — аз добре си спомням един съвременен датчанин, дето ми замъкна десет лири, — но си спомних, че някъде бях виждал картина на такива датчани, които тогава сметох за бели зулуси. Те пиеха от големи рогове и дългите им коси се вееха върху плещите им. Мислено удължих косата на изправения до мостика непознат, облякох на широките му плещи една ризница, сложих в ръцете му бойна брадва и рог за пиене и го превърнах в модел за такава картина. Все пак интересен факт е как кръвта се познава. По-късно открих, че във вените на сър Хенри Къртис, защото това беше името на едрият мъж, наистина тече датска кръв. Освен това той много ми напомняше за някого, за когото не можех да се сетя в момента.

Другият мъж, който разговаряше със сър Хенри, беше нисък, набит и тъмнокос, съвсем друг тип. Веднага ми заприлича на морски офицер. Ходил съм на лов с неколцина от тях през скитническия си

живот и те винаги са се оказвали най-добрите, най-храбрите и най-приятните хора, които съм срещал, макар че обичаха да употребяват солени изрази.

Преди страница или две бях се запитал какво е джентълмен. Сега ще отговоря. За пример може да послужи един морски офицер от кралския флот, макар от само себе си да се разбира, че тук-там и между тях се срещат черни овце. Предполагам, че необятното море и силните ветрове измиват сърцата им и пречистват душите им от всичко лошо и ги правят такива, каквито трябва да бъдат. Но да се върна на въпроса. Оказа се, че пак имах право. Моят непознат наистина беше морски офицер, лейтенант на тридесет и една година, пратен в запаса с голата чест — капитански чин — след осемнадесетгодишна вярна служба на нейно величество. Ето какво могат да очакват хората, които служат на кралицата. Точно когато са започнали да разбират работата си и са стигнали разцвета на силите си, да бъдат прогонени и да търсят ново препитание в негостоприемния свят. Може би те не приемат нещата толкова зле, но що се отнася до мен, бих предпочел да печеля хляба си като ловец. Парите може съвсем да не ми стигат, но поне няма да ме изритат накрая.

В книгата на пасажерите открих, че се нарича Гуд — капитан Джон Гуд. Той беше добре сложен, среден на ръст, тъмнокос, набит и с доста интересна външност. Винаги беше много чист, идеално обръснат и носеше монокъл на дясното си око. Монокълът изглеждаше като сраснат, защото не се виждаше да виси шнур, и той никога не го сваляше, освен да го избърше. Отначало мислех, че дори спи с него, но сетне разбрах, че греша. Когато си лягаше, той го слагаше в джоба на панталона си заедно с изкуствените си зъби; тези две челюсти с красиви зъби често ме изкушаваха да наруша десетата божя заповед, тъй като моите бяха много лоши. Но аз избързвам.

Скоро след като потеглихме, с приближаването на вечерта, времето стана много лошо. Силен вятър задуха откъм сушата и някаква гъста мъгла, по-лоша от шотландската, пропъди всички от палубата. Корабът, който имаше плоско дъно и се носеше много леко, сега едва се движеше. Изглеждаше, че ще се преобърне, но за щастие това не се случи. Да се разхождам беше невъзможно, така че застанах близо до машините, където беше топло, и се забавлявах да наблюдавам стрелката на наклономера. Той се намираше точно срещу мен и

стрелката му се люлееше напред и назад, според накланянето на кораба, като отмерваше ъгъла на наклона.

— Този наклономер не е балансиран — с раздразнение каза някой зад гърба ми.

Обърнах се и видях морския офицер, когото бях забелязал между пътниците.

— Наистина какво ви кара да мислите така? — попитах аз.

— Да мисля така! Аз не мисля, то се вижда. Погледнете! — Корабът точно се беше изправил от едно накланяне. — Ако корабът — продължи той — се беше наклонил до градуса, който стрелката показва, той никога вече нямаше да се изправи. Това е всичко. Но то е неизбежно при търговските кораби, капитаните им са ужасно небрежни.

Точно тогава удари камбаната за вечеря и аз не съжалих, защото няма нищо по-неприятно от това да слушаш офицер от кралската флота да говори за офицер от търговската флота. Зная само едно по-неприятно нещо, и то е да слушаш офицер от търговски кораб да изказва мнението си за офицер от кралската флота.

Капитан Гуд и аз слязохме заедно на вечеря. Там заварихме сър Хенри Къртис. Той и капитан Гуд седнаха един до друг, а аз срещу тях. Капитанът и аз скоро поведохме разговор на ловни теми. Той ми задаваше много въпроси и аз отговарях колкото се може по-добре. Скоро заговорихме за слонове.

— Ах, сър — каза някой, който седеше наблизо до мен. — Вие много сте сполучили. Защото, каквото ви каже ловецът Куотърмейн за слоновете, друг не би могъл да ви го разкаже.

Сър Хенри, който дотогава слушаше спокойно, явно се сепна.

— Извинете, сър — каза той с дълбок, нисък глас, напълно подходящ за огромните му дробове, като се наведе през масата към мен. — Извинете, сър, вие ли сте Алън Куотърмейн?

Отговорих утвърдително.

Той не направи друга забележка, но го чух да промърморва в брадата си: „Каква сполука!“

Скоро вечерята свърши. Когато напуснахме салона, сър Хенри се доближи до мен и ме запита дали бих отишъл в неговата каюта да изпушим по една лула. Приех и той ме поведе към каютата си, която се намираше на палубата. Там беше наистина много приятно. Вероятно

преди са били две каюти, но впоследствие междинната стена е била премахната. В каютата имаше едно канапе с малка масичка пред него. Сър Хенри поръча на прислужника да донесе бутилка уиски и тримата седнахме. Запалихме лулите си.

— Мистър Куотърмейн — обърна се към мен сър Хенри Къртис, след като прислужникът донесе бутилката уиски и запали лампата, — както разбрах, миналата година по това време сте били в местността Бамангуато, северно от Трансваал.

— Бях — отговорих доста изненадан, че този джентълмен познаваше така добре моите пътешествия. Доколкото съзнавах, те не можеха да представляват особен интерес за него.

— Вие търгувахте там, нали? — намеси се неочаквано и капитан Гуд.

— Да. Закарах една кола стока, установих се на лагер извън селището и стоях, докато продадох всичко.

Сър Хенри седеше на плетен стол срещу мен, облегнат с ръце на масата. Той ме гледаше проникателно с големите си сиви очи. В тях се четеше особен интерес.

— Спомняте ли си да сте срещнали там човек на име Невил?

— О, да, спомням си. Той разпрегна колата си близо до мен и престоя около две седмици. Това даде възможност на воловете му да починат, преди да навлезе във вътрешността. Преди няколко месеца получих писмо от един адвокат. Питаше ме дали съм чул какво е станало с него. На писмото отговорих, като описах всичко, което знаех тогава.

— Да — каза сър Хенри, — вашето писмо ми беше препратено. В него пишехте, че джентълменът, наречен Невил, напуснал Бамангуато в началото на май с един фургон, колар и един ловец, кафър на име Джим. Невил имал намерение да достигне по възможност Айнайти — най-далечния търговски пункт в страната Матабеле, да продаде колата си и да продължи пеш. Вие пишехте също, че той наистина продал колата си, защото шест месеца по-късно тя била собственост на един португалски търговец. Португалецът ви казал, че я купил в Айнайти от един бял човек, чието име не си спомнял. Същият бял човек заедно със слугата си туземец се упътил към вътрешността на страната, вероятно на лов.

— Точно така.

Настъпи мълчание.

— Мистър Куотърмейн — каза внезапно сър Хенри, — предполагам, че не знаете и не можете да се сетите за причината, поради която моят... мистър Невил е предприел това пътуване на север или пък към какво точно се е стремял.

— Чух тогава нещо — отговорих кратко. Темата не ми беше много приятна.

Сър Хенри и капитан Гуд се спогледаха. Капитан Гуд кимна многозначително.

— Мистър Куотърмейн — продължи пак сър Хенри, — искам да ви разкажа една история и да помоля на вашия съвет или дори за вашето съдействие. Адвокатът, който ми препрати вашето писмо, ме увери, че мога абсолютно да се осланиям на вас, тъй като сте добре известен в Натал и се ползвате с името на човек, който умее да пази тайни.

Понеже по природа съм скромен, аз се поклоних и отпих малко уиски със сода, за да скрия смущението си. Сър Хенри продължи:

— Мистър Невил е мой брат.

— О! — изненадах се аз. Едва сега се сетих на кого ми заприлича сър Хенри, когато го видях за първи път. Неговият брат беше доста по-дребен и имаше тъмна брада. Но очите му имаха същия сив цвят и проницателен поглед. Чертите на лицата им също си приличаха.

— Той е моят по-малък и единствен брат — продължи сър Хенри. — Допреди пет години не се бяхме разделяли за повече от месец. Но точно преди пет години ни сполетя едно нещастие. Скарахме се жестоко и в гнева си аз се отнесох несправедливо към него.

Тук капитан Гуд енергично кимна с глава в знак на потвърждение. В този момент корабът така се залюля, че монокълът, който блестете срещу мен, се намери почти над главата ми, докато аз с ръце в джобовете гледах нагоре към него.

— Както знаете — продължи невъзмутимо сър Хенри, — ако човек умре, без да остави завещание и няма друго имущество освен земя, недвижим имот, както се казва в Англия, наследява го най-старият му син. Случи се така, че точно когато се скарахме, моят баща почина, без да остави завещание. Той дълго го отлага, докато накрая стана късно. В резултат брат ми, който нямаше никаква професия,

остана без петак. Разбира се, мой дълг беше да се грижа за него, но на времето кавгата между нас беше толкова голяма, че за мой срам аз не направих това. — И той въздъхна дълбоко. — Не че исках да постъпя така, но чаках той пръв да направи стъпки за помирение. А той не предприе такива. Извинете, че ви занимавам с тази история, мистър Куотърмейн, но трябва да ви изясня някои неща, нали, Гуд?

— Точно така, точно така — съгласи се капитанът. — Аз съм уверен, че мистър Куотърмейн ще запази тази история за себе си.

— Разбира се — потвърдих незабавно, понеже доста се гордеех с уменията си да пазя тайни.

— Моят брат имаше тогава няколкостотин лири стерлинги по сметката си — продължи сър Хенри. — Без да зная, той изтеглил тази жалка сума и под името Невил тръгнал за Южна Африка с безумната надежда да спечели богатство. Това научих по-сетне. Изминаха около три години, без да чуя нещо за него, въпреки че му писах няколко пъти. Без съмнение писмата ми не са го достигнали. Но колкото повече време минаваше, толкова повече се тревожех за него. Открих, мистър Куотърмейн, че кръвта вода не става.

— Така е — съгласих се аз, като мислех за сина си Хари.

— Разбрах, мистър Куотърмейн, че съм готов да дам половината от богатството си, само да науча, че брат ми Джордж, единствения мой близък, е жив и здрав и че ще го видя отново.

— Но надеждата е малка, Къртис — забеляза капитан Гуд, като го погледна в лицето.

И така, мистър Куотърмейн, с течение на времето желанието ми да открия дали брат ми е жив и ако е жив, да го върна обратно у дома ставаше все по-голямо. Изпратих много запитвания и вашето писмо се получи в отговор на едно от тях. Досега сведенията са задоволителни, защото показват, че доскоро Джордж е бил жив. Но това не е достатъчно. С една дума, реших да дойда тук и сам да го потърся, а капитан Гуд любезно се съгласи да ме придружи.

— Виждате ли — каза капитанът, — след като лордовете адмиралтейството ме препратиха в запаса да живея на половин заплата нямам друга работа. А сега може би, сър, вие ще ни разкажете какво точно знаете и какво сте чули за джентълмена на име Невил.

[1] Легендите на Инголдсби — сборник балади, написани от английския писател Бергемон (1788–1845) под псевдоним Томас Инголдсби — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

ЛЕГЕНДАТА ЗА СОЛОМОНОВИТЕ РУДНИЦИ

— Какво чухте в Бамангуато за пътешествието на брат ми? — запита сър Хенри, докато аз мълчаливо пълнех лулата си, преди да отговоря на капитан Гуд.

— Това, което чух — отговорих аз, — не съм го казал на никого до днес. Чух, че той се отправил към Соломоновите рудници.

— Соломоновите рудници! — възкликнаха и двамата ми слушатели. — Къде се намират те?

— Не зная — отговорих. — Зная само мястото, където казват, че се намират. Веднъж видях върховете на планината, която прегражда пътя към тях. Между планината и мен лежеше пустиня, сто и тридесет мили широка, и никога бял човек не е преминавал през нея, с изключение на един. Но може би най-добре ще бъде да ви разправам легендата за Соломоновите рудници, както я зная, ако ми обещаете, че без мое позволение няма да кажете нито дума на никого. Съгласни ли сте? Имам сериозни причини, поради които поставям това условие.

Сър Хенри кимна в знак на съгласие, а капитан Гуд отговори:

— Разбира се, разбира се.

— Е, добре — започнах аз. — Както знаете, ловците на слонове са, общо взето, груби мъже и не се занимават с неща извън реалния живот, като например да изучават обичаите на кафрите. Ала тук-там може да се срещне някой човек, който да събира легенди от туземците и да се опитва да възстанови историята на тази неизвестна страна. Точно такъв човек ми разправи за пръв път легендата за Соломоновите рудници, и то преди около тридесет години, когато бях на първия си лов за слонове в Матабеле. Казваше се Ивънс и на следващата година загина от един ранен бизон. Гробът му е близо до водопада Замбези. Помня, една вечер разправах на Ивънс за една странна находка, на която се бях натъкнал по време на лов за антилопи куду в местността

Лайденбург в Трансваал. По-късно разбрах, че при търсене на злато и други пътешественици намерили галерията, но аз я бях открил много преди това. Един широк коларски път, изсечен в твърдата скала, извеждаше до входа на някаква работилница или галерия. Вътре в галерията имаше купчини златоносен кварц, приготвен за преработване, което показваше, че работниците бяха избягали набързо и оставили всичко. Около двадесет стъпки навътре галерията беше преградена с изкусно иззидана стена.

— Аз мога да ти разкажа още по-чудно нещо от това — прекъсна тогава разказа ми Ивънс; и ми разправи как далече във вътрешността открил развалините на някакъв град, за когото вярвал, че е споменатият в библията Офир. И наистина други учени мъже потвърдиха мнението му, дълго след като Ивънс беше умрял. Спомням си, че тогава слушах с голям интерес всички тези чудеса, защото бях млад и историите за древната цивилизация и богатствата, които старите еврейски или финикийски авантюристи са извличали от страната, която след това отново потънала в мрак и невежество, ми правеха силно впечатление.

Внезапно Ивънс каза: Момче, чувал ли си за планината Сулиман горе на северозапад от земята Машукулумбуйе? — Казах му, че не съм. — Именно там са били рудниците на Соломон, говоря за диамантените му рудници.

— Откъде знаеш това? — попитах любопитно.

— Откъде зная! Е добре, какво значи Сулиман, ако не изменени от Соломон; и освен това една стара исануси (врачка) в земята Миника ми разправи всичко. Тя ми каза, че хората, които живеели отвъд планината, произлизали, от зулусите. Те говорели зулуски диалект, но били още по-хубави и силни от зулусите. Между тях живеели големи магьосници, които изучили изкуството си от бели хора още когато „целият свят бил тъмен“ и които пазели тайната на чудните рудници с бляскавите камъни.

Тогава историята ми се видя смешна въпреки учудването ми, че диамантените залежи още не са открити. Малко след, това горкият Ивънс беше убит и цели двадесет години не се бях сещал за неговия разказ. Но точно след двадесет години, джентълмени, а това е доста дълъг период, защото ловецът на слонове рядко остава жив с този си занаят в продължение на двадесет години. Та след двадесет години

научих нещо по-определено за планината Сулиман и страната отвъд нея. Бях на едно място, наречено Краал^[1] на Ситанда, лежащо отгъдето страната Маника. Това беше ужасно място. Не можеше да се намери нищо за ядене освен малкото дивеч наоколо. Бях болен от треска и въобще бях в много лошо състояние, когато един ден пристигна някакъв португалец заедно с единствения си придружител, един полудив слуга. Трябва да кажа, че добре познавам португалците в Делагоа^[2]. Няма по-големи злодеи на земята, които така да се гаврят с живота и страданията на робите си. Но в сравнение с долните типове, които бях срещал, този човек беше доста различен. Той повече ми напомняше някой благороден испански дон, за каквито бях чел. Беше висок и слаб, с големи тъмни очи и завити сиви мустаци. Ние малко разговаряхме, понеже той говореше на лош английски език, а аз не разбирах добре португалски. Каза ми, че се наричал Хосе Силвестра и притежавал участък земя близо до залива на Делагоа. И когато на следния ден потегли със своя полудив слуга, той се сбогува с мен, като сваля шапката си със старомоден жест: „Довиждане, сеньор — каза ми той, — ако някога отново се срещнем, аз ще бъда най-богатият човек в света и ще си спомня за вас.“ Едва се усмихнах. Бях твърде слаб, за да се засмея повече. Видях го да се запътва към голямата пустиня на запад и се усъмних дали не беше луд, тъй като не схващах какво възнамеряваше да намери там.

След около седмица се почувствувах по-добре от треската. Едва вечер седях пред малката си палатка, която носех със себе си. Предъвквах последните остатъци от жалката птица, която купих от един туземец срещу парче плат, срещу което при други обстоятелства може да си набавя най-малко двеста птици. Докато наблюдавах горещо червено слънце да потъва в пустинята, внезапно на около триста ярда^[3] далеч, на склона на малкото възвишение срещу мен, изскочи странна фигура. Ако съдех по дрехите, трябва да беше европейец. Отначало фигурата се влачеше по ръце и колене, после с мъка се изправи, придвижи се няколко ярда, отново падна и продължи да лази. Разбрах, че човекът изнемогва, и изпратих един от хората си да му помогне. Когато най-после го доведоха, кой мислите, че беше това?

— Хосе Силвестра, разбира се! — възкликна капитан Гуд.

— Вярно, Хосе Силвестър или по-скоро скелетът му, обвит с кожа. Лицето му беше жълто от треска и големите му черни очи почти

бяха изскочили от главата му, тъй като всичкото му месо се беше стопило. Нищо не беше останало освен жълта като пергамент кожа, измъчените кости под нея и побелялата му коса.

— Вода, за бога, вода — простена той. Видях, че устните му са напукани, а езикът подут и черен.

Дадох му вода с малко мляко. Той изпи на големи глътки две кварта^[4], а може би и повече, без да спре. Не му позволих да пие повече. Треската му отново го хвърли в огън. Изпадна в безсъзнание и започна да бълнува за планината Сулиман, за диаманти и пустиня. Настаних го в палатката. Направих, каквото можах, но грижите ми не бяха достатъчни. Виждах, че краят му приближава. Към единадесет часа вечерта той се поуспокои. Аз легнах до него, за да си почина, и неусетно заспах. Събудих се призори и в полумрака видях странната му измъчена фигура да се визира нататък в пустинята. Първият слънчев лъч се стрелна над широката равнина пред нас и докосна далечния гребен на най-високия връх на Сулиман, на повече от сто мили.

— Ето там е — извика умирацията на португалски, като простря дългата си слаба ръка. — Но аз никога няма да го достигна, никога! Никой няма да го достигне.

Той замълча, като че ли премисляше нещо, а после се обърна към мен.

— Приятелю, тук ли си? Пред очите ми тъмнее.

— Да — отговорих, — тук съм; ела си легни и почини.

— Скоро ще имам достатъчно време да почивам във вечността — каза той. — Слушай, аз умирам. Ти беше добър към мен. Аз ще ти дам документа. Може би ти ще се добереш дотам, ако преминеш жив през пустинята, която погуби слугата ми и мен.

Той бръкна в ризата си и извади нещо прилично на кесия за тютюн от кожата на самурена антилопа. Тя беше завързана с ремък, който ние наричаме „римпи“. Опита се да я развърже, но не можа. Тогава ми я подаде да я развържа. От нея извадих скъсано парче пожълтяло платно, върху което с ръждиви букви пишеше нещо. Вътре шумолеше книга.

Той продължи немощно, с прекъсвания. Силите му бързо намаляваха.

— На книгата е написано всичко, което е на парчето плат. Трябваша ми години, за да го прочета. Слушай: пра-пра-пра-дядо ми е

бил политически емигрант от Лисабон и един от първите португалски заселници по тези брегове. Той е написал това, умирайки върху онази планина, където никога преди или след него не е стъпвал кракът на бял човек. Той се наричал Хосе да Силвестра и е живял преди триста години. Слугата му, който го чакал отсам планината, го намерил мъртъв и донесъл написаното у дома в Делагоа. Оттогава документът бил притежание на семейството ми, но никой не си направим труд да го разчете. Най-сетне аз го прочетох. Това ме погуби, но друг може да успее и да стане най-богатият човек на света, най-богатият човек на света. Само не го давай на друг; иди ти!

После започна отново да бълнува и подир час свърши. Мир на праха му! Той умря успокоен. Погребах го дълбоко в земята и сложих тежки камъни върху гърдите му, за да не могат чакалите да го изровят. Сетне отпътувах.

— А документа? — запита с интерес сър Хенри.

— Да, какво пишеше в документа? — добави капитанът.

— Е, добре джентълмени, щом искате, ще ви кажа. Не съм го показвал на никого друг освен на милата си съпруга, която почина. Тя смяташе, че това са глупости. Един стар португалски търговец ми го преведе, но той беше съвсем пиян, така че на другата сутрин не си спомняше нищо. Парчето плат е у дома в Дърбан заедно с превода на горкия дон Хосе. Но аз имам в портфейла си английско копие и отпечатъка на картата, ако това може да се нарече карта. Ето какво пише

„Аз, Хосе да Силвестра, който сега умирам от глад в една малка пещера, където няма сняг на северния склон на по-южния от двата върха, които нарекох «Гръдта на Савската царица», пиша настоящето със собствената си кръв в годината 1590 с парче кост върху къс от дрехата си. Ако моят слуга го намери, когато дойде, и го занесе в Делагоа, нека моят приятел (името не се чете) доведе въпроса до знанието на краля, за да може той да изпрати тук войска. Ако тази войска успее да премине пустинята и планината и срази храбрите кукуани техните дяволски магии, за което трябва да бъдат доведени много

свещенослужители, той ще стане най-богатият крал от времето на Соломона. Със собствените си очи видях безбройните диаманти, струпани в съкровищницата на Соломон, която се намира зад Бялата смърт. Но поради коварството на Гагул, вещицата, не можах да изнеса нищо и едва спасих живота си. Нека този, който дойде, да следва картата и изкачи снега по лявата гръд на Савската царица, докато стигне върха. От северната му страна започва големият път, построен от Соломон, откъдето има три дни път до палата на краля. Нека той убие Гагул. Молете се за душата ми. Сбогом.

Хосе да Силвестра“

Когато прочетох горното и показах копието от картата, начертах с ръката на умирация стар дон с кръв вместо с мастило, настъпи дълбоко мълчание. Слушателите ми бяха поразени.

Най-после капитан Гуд се обади:

— Два пъти съм обиколил света и съм бил на много места, но нека ме обесят, ако съм чул някога нещо подобно. Даже в книгите не съм срещал такава чудна история.

— Наистина това е странна история, мистър Куотърмейн — каза на свой ред сър Хенри. — Вярвам, че не се шегувате с нас. Зная, понякога е допустимо да си направиш шега с новаци.

— Ако мислите така сър Хенри, тогава нека сложим точка на въпроса — казах аз засегнат, прибирайки книжата си. Не ми беше приятно да ме причисляват към онези глупаци, дето мислят, че показват голямо остроумие, като разправят лъжи и всякога се хвалят на новациите ловци с необикновени ловни приключения, каквито всъщност никога не са преживели. И аз станах да си вървя.

Сър Хенри постави голямата си ръка върху рамото ми.

— Седнете, мистър Куотърмейн — рече той. — Моля да ме извините. Виждам много добре, че не желаете да ни мамите, но историята изглежда толкова необикновена, че човек трудно може да я приеме.

— Когато стигнем Дърбан, ще ви покажа оригиналната карта и писмото — казах малко успокоен. Наистина, като премислих,

изглеждаше естествено да се усъмнят в думите ми. — Но аз не ви разправих за брат ви. Познавах човека, който беше с него. Казваше се Джим, много умен туземец и добър ловец, родом от Бечуана. Сутринта, когато мистър Невил се готвеше да отпътува, видях Джим изправен до фургона ми да реже тютюна си.

— Джим — попитах аз, — накъде тръгвате? За слонове ли?

— Не, баас^[5] — отговори той. — Отиваме за нещо, което струва много повече от слонова кост.

— Какво е това? — запитах заинтригуван отново. — Да не е злато?

— Не, баас, нещо по-скъпо от златото. — И той се ухили.

Не зададох повече въпроси, защото не исках да понижа достойнството си, като се покажа любопитен. Но думите му много ме заинтригуваха.

В това време Джим привърши с рязането на тютюн и каза:

— Баас!

Направих се, че не чувам.

— Баас! — повтори той.

— Е, какво има? — попитах аз.

— Баас, ние отиваме за диаманти.

— За диаманти? Тогова тръгвате в погрешна посока. Трябва да се отправите към Полетата.

— Баас, чувал ли си някога за Сулимановата планина?

— Да.

— Чувал ли си, че там има диаманти?

— Зная една глупава история, Джим.

— Това не е история, баас. Някога познавах една жена, която беше дошла оттам в Натал с детето си. Тя сама ми разправи. Жалко, че вече не е жива.

— Твоят господар ще послужи за храна на лешоядите, Джим, ако не се откаже от намерението си да достигне страната зад планината Сулиман. И теб те очаква същото, ако изобщо могат да изкълват нещо от жалките ти останки — казах аз. Той се ухили.

— Може, баас. Човек все трябва да умре. Лично аз бих желал да опитам щастието си в нова страна. Слоновете тука са вече на привършване.

— Почакай, моето момче, нека само „бледоликият старец“ (смъртта) да те сграбчи за гърлото, тогава ще запееш друга песен.

След половин час видях фургона на Невил да тръгва на път. Джим изтича към мен.

— Сбогом, баас — каза той. — Не искам да тръгна, без да се сбогуваме. Ти си прав. Ние никога няма да се върнем...

— Господарят ти наистина ли тръгва за планината Сулиман, Джим или ме лъжеш?

— Не лъжа — отговори Джим. — Наистина тръгва натам. Той ми каза, че трябва да забогатее, и ще се опита да намери диамантите.

— Почакай малко, Джим — спрях го аз. — Ще занесеш ли една бележка на господаря си и обещаващ ли, че няма да му я дадеш, преди да стигнете Айнайи (което беше на около сто мили).

— Добре — каза той.

Тогава взех парче хартия и написах: „Нека този, който дойде... да изкачи снега по лявата гръд на Савската царица, докато стигне върха. От северната му страна започва големият Соломонов път.“

— Слушай, Джим. Когато дадеш тази бележка на господаря си, ще му кажеш да следва неотклонно съвета. Но сега няма да му я даваш, защото не искам да се върне и да ми задава въпроси, на които нямам желание да отговарям. Хайде, тръгвай мързеливецо, че колата почти не се вижда.

Джим взе бележката и си отиде. Това е всичко, което знам за вашия брат, сър Хенри. Но аз много се страхувам, че...

— Мистър Куотърмейн — прекъсна ме сър Хенри. — Аз отивам да търся брат си. Ще го проследя до планината Сулиман и ако е необходимо — отвъд нея, докато го намеря или узная, че е мъртъв. Ще дойдете ли с мен?

Мисля, споменах вече, че съм предпазлив и скромен човек. Това предложение ме изплаши. Струваше ми се, че да тръгна на такова пътешествие би означавало сигурна смърт. И като оставех всичко друг настрана, не можех да си позволя да умра, тъй като имах задължението да издържам син.

— Не, благодаря, сър Хенри. Мисля, че по-добре е да откажа — отговорих аз. — Много съм стар вече да върша неразумни неща. А няма да свършим другояче освен като бедния ми приятел Силвестър

Не мога да си позволя да рискувам живота си, защото имам син, за когото трябва да се грижа.

Сър Хенри и капитан Гуд изглеждаха много разочаровани.

— Мистър Куотърмейн — каза пак сър Хенри. — Аз съм богат човек и няма да се откажа от намерението си. За вашите услуги може да поискате възнаграждение. Тази сума ще ви бъде изплатена, преди да отпътуваме. Освен това, преди да тръгнем, ще уредя в случай, че нещо се случи с нас или с вас, синът ви да бъде обезпечен материално, докато се изучи. От моето предложение можете сам да прецените колко необходимо смятам вашето участие. Освен това ако ние достигнем онова място и намерим диамантите, те ще принадлежат на вас и Гуд по равно. На мен те не ми са нужни. Разбира се, ние може да не стигнем до диамантите. Но по пътя сигурно ще се сдобием със слонова кост и вие ще си я разделите. Можете да ми поставите условията си, мистър Куотърмейн. Разбира се, всичките разноски ще поема аз.

— Сър Хенри — отговорих. — Досега не съм получавал пощедно предложение от вашето. Като беден ловец и търговец не мога да го отхвърля. Но това е най-рискованата работа, в която съм взимал участие, и ми трябва време да я премисля. Ще ви дам отговора си, преди да стигнем Дърбан.

— Много добре — съгласи се сър Хенри.

Пожелах им лека нощ и отидох в каютата си. През нощта сънувах отдавна умрелия Силвестър и диамантите.

[1] Краал — наименование на село в Южна Африка, заградено с ограда — Б.пр. ↑

[2] Делагоа — пристанище и залив на югоизточното африканско крайбрежие. Б.пр. ↑

[3] 1 ярд = 91,4 см — Б.пр. ↑

[4] 1 кварта = 1,14 литра — Б.пр. ↑

[5] Баас — господин — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

УМБОПА ПОСТЪПВА НА СЛУЖБА ПРИ НАС

Разстоянието от Кейп до Дърбан се изминава за четири или пет дни. Това зависи от времето и скоростта на кораба. Понякога не може да се акостира в Ист Ландън, тъй като чудесното пристанище, за което толкова много се говори и което погълна сума пари, още не е построено, слизането се забавя с двадесет и четири часа, докато дойдат товарните лодки, за да приберат стоката и пътниците. Но този път нямаше вълнение и шлеповете веднага се приближиха, влачейки след себе си опашки от плоскодънни товарни лодки. Хвърляха стоката с трясък в тях. И вълната, и стъкларията падаха в лодките по един и същ начин. Видях как една каса с четиридесет и осем бутилки шампанско се пръсна на парчета, като течността започна да кипи по дъното на мръсната лодка. Жалко за хубавото вино. Сигурно така помислиха и кафрите и лодката, понеже видях как намериха няколко оцелели бутилки, извадиха запушалките им и ги изпиха до дъно. Те обаче не бяха свикнали с такова питие и скоро почувствуваха силата му. Започнаха да се търкалят на дъното на лодката и да викат, че виното било омагьосано. Извиках им от кораба, че това е най-силната отрова на белите, така че сигурно ще умрат от нея. Те загребах с голям страх към брега и смятам, че никога вече няма да се докоснат до шампанско.

През цялото време на пътуването ни до Натал размишлявах върху предложението на сър Хенри Къртис. Първите два дни не говорихме по въпроса, въпреки че им разправих много случки из ловджийския си живот; всичките до една истински. Когато говориш за лов, няма нужда да преувеличаваш, защото на всеки човек, занимаващ се с лов, се случват най-интересни преживелици. Но това между другото.

Най-после, в една прекрасна януарска вечер — там януари, е най-горещия месец — ние достигнахме бреговете на Натал и по залез

се надявахме да пристигнем в Дърбан. Целият бряг от Ист Ландън нагоре е много красив със своите могили от червен пясък и разстлалата се свежа зеленина, изпъстрена с кафърските краали. Пяната на разбиващите се в скалите морски вълни обгръща брега в бяла дантела. Ала особено красива е природата точно преди да се стигне до Дърбан. Ту се виждат дълбоки клисури, издълбани в скалите през течение на вековете от поройните дъждове. В дъното им искрят реки. На фона на тъмнозелените храсти, които растат в безредие навред, изпъква ярката зеленина на хлебните дървета и захарната тръстика. Между тях бели къщурки приветливо се усмихват на спокойното море и придават домашна уютност на целия пейзаж. Според мен, колкото и красив да е един пейзаж, за да бъде той съвършен, трябва да се чувства присъствието на човека. Може би мисля така, защото дълго съм живял на диви места и ми е липсвало домашното огнище, макар че присъствието на хората прогонва дивеча. Райската градина без съмнение е била прекрасна, но мисля, че е била още по-прекрасна, когато из нея се е разхождала Ева.

Ние бяхме сбъркали с пресмятанията си и слънцето отдавна вече беше залязло, когато спуснахме котва в пристанището. Чухме гърмежа да известява на добрите жители на Дърбан, че пощата от Англия е пристигнала. Да се прехвърлим на сушата, беше твърде късно, така че след като видяхме как натоварват пощата в лодката, слязохме долу за вечеря.

Когато се качихме пак горе, луната вече беше изгряла. Тя осветяваше така силно блесналото море и брега, че светлините на фара едва се забелязваха. От брега долиташе сладкият аромат на растения, който винаги ми е напомнял за химни и мисионери. Прозорците на къщите искряха със стотици светлини. От един голям двумачтов кораб близо до нас се носеше песента на моряците. Те вдигаха котва и се готвеха да отплуват. Беше тиха чудна нощ, каквато може да бъде нощта само в Южна Африка. Луната щедро беше разпиляла среброто си над природата, а нощта беше обгърнала всичко със спокойствие. Под влияние на тържествената тишина даже огромният булдог на един от пасажерите се беше отказал от непрекъснатия си стремеж да се вмъкне в клетката на маймуната. Той щастливо спеше до вратата на клетката и вероятно сънуваше, че беше разчистил сметките си с нея.

Ние тримата, сър Хенри Къртис, капитан Гуд и аз, отидохме и седнахме около кормилото. Дълго не проговорихме.

— Мистър Куотърмейн — наруши пръв мълчанието сър Хенри. — Обмислихте ли моето предложение?

— Наистина — обади се капитан Гуд. — Кажете какво мислите за него, мистър Куотърмейн. Надявам се, че няма да ни лишите от удоволствието да споделяме вашата компания, докато стигнем Соломоновите рудници или дотам, докъде се е добрал джентълменът, кого познавате под името Невил.

Аз се изправих и заизтърсвах пепелта от лулата си, преди да отговоря. Все още не бях решил. Нуждаех се от още малко време да размисля. Но преди още горещата пепел да падне в морето, решението ми беше взето. Точно тази последна секунда се оказа съдбоносна. Често се случва така — когато дълго време си се колебал за нещо, накрая решаващ изведнъж.

— Да, господа — казах аз и отново седнах. — Ще дойда с вас, а ако позволите, ще изложа доводите си и своите условия. Ето условията, които поставям:

1. Бие ще поемете всички разноски, а цялото количество слонова кост или други ценности, които бихме намерили, ще бъде поделено между капитан Гуд и мен.

2. Преди да тръгнем на път, ще ми платите петстотин лири стерлинги за моите услуги. Аз поемам задължението да ви служа вярно, докато не се откажете от задачата, докато не достигнете целта или не ни сполети някое нещастие.

3. Също преди да тръгнем, ще уредите в случай, че умра или остана неработоспособен, синът ми Хари, който сега учи медицина в Лондон, да получава по сто лири стерлинги в продължение на пет години. До това време той ще трябва вече да може сам да печели хляба си. Това е всичко. Но може би ще ви се види, че искам много.

— Ни най-малко — отговори сър Хенри. — Щастлив съм да приема условията ви. Поставил съм си тази задача и бих заплатил повече, отколкото искате, за вашата помощ, особено като имам предвид важните сведения, които притежавате.

— Много добре. А сега, след като знаете условията ми, нека чуете причините, поради които взех решението си. Преди всичко, господа, тези няколко дни имах случай да наблюдавам и двама ви.

Може би считате за дръзко моето мнение, но аз ви харесах и смятам, че добре ще си подходдаме в задачата, с която се нагърбваме. Това е едно много съществено условие за хората, които тръгват на дълъг път като нашия. Що се отнася до самото пътешествие, то, откровено казано, малко е вероятно да се завърнем живи, особено ако се опитаме да преминем планината Сулиман. Каква беше съдбата на стария дон да Силвестра преди триста години? Каква беше съдбата на неговия потомък преди двадесет години? Каква е съдбата на брат ви? За съжаление, господа, убеден съм, че тяхната съдба ще бъде и наша.

Замълчах, за да видя ефекта от думите си. Капитан Гуд малко се посмути, но по лицето на сър Хенри не личеше никаква промяна.

— Трябва да опитаме щастието си — каза някак глухо той.

— Може би ще се учудите — продължих аз — защото, след като съм сигурен в лошия завършек, аз, който съм, както вече казах, кротък човек, се наемам с това пътешествие. Имам две основания: първо, защото съм фаталист и вярвам, че когато ми дойде часът, той ще дойде независимо от моите действия. А ако ми е писано да се изкача на планината Сулиман, за да загина, ще отида и ще загина там. Всемогъщият Бог безсъмнено е начертал съдбата ми, така че няма защо да се тревожа по този въпрос. Второ, аз съм беден човек. В продължение на почти четиридесет години ходих на лов и търгувах, но никога не съм спечелил повече, отколкото за ежедневните си нужди. Не знаей, господа, дали ви е известно, че поради опасния характер на работата си един ловец на слонове живее средно от четири до пет години. Виждате, че аз съм живял седем пъти повече от моите другари по занаят и затова смятам, че краят ми не може да бъде много далеч. Освен това, ако нещо лошо ме сполети в обикновения ми живот, даже и да съм изплатил дълговете си, нищо няма да остане за моя син Хари. А чрез вас той ще бъде обезпечен за цели пет години, докато бъде в състояние сам да се издържа. Ето това е цялото положение на нещата.

— Мистър Куотърмейн — каза сър Хенри, който ме слушаше с голямо внимание. — Мотивите ви да участвувате в това предприятие, за което вярвате, че ще има нещастен край, вдъхват само чувство на доверие. Дали сте прав или не, времето и ходът на събитията ще покажат. Независимо от това трябва да ви уверя, че съм решил да изкарам работата докрай, бил той добър или лош. Ако е писано да

загинем, редно е да се предполага, че преди това ще имаме късмет, нали, Гуд?

— Разбира се — отговори капитанът. — И тримата сме свикнали да се срещаме с опасностите и да рискуваме живота си по различни начини, така че няма смисъл да се отказваме. А сега предлагам да слезем в салона и обсъдим работата.

Разискванията проведехме с чаши в ръце.

На другия ден слязохме на брега. Аз заведох сър Хенри и капитан Гуд в малката къщурка, която имах в Берея и която наричах мой дом. Тя се състои само от три стаи и кухня и е построена от неизпечени тухли. Покривът ѝ е от поцинкована ламарина. Около нея обаче има хубава градина с най-красивите дървета локуот^[1], които познавам, както и няколко млади дървета манго, на които възлагам големи надежди. Тях ми ги даде директорът на ботаническата градина. За градината ми се грижи един стар мой ловец на име Джек, чието бедро беше така надробено от един бизон в страната Сикукунис, че той вече не може да ходи на лов. Ала той все пак може да се влачи из градината и се грижи за нея, тъй като произхожда от миролюбивото племе грикуа. Никога не можеш накара един зулус да се занимава с градинарство. То е тихо занимание, а тихите занимания не са по характера му.

Сър Хенри и Гуд спяха в малка палатка, разпъната сред горичката ми от портокалови дървета накрая на градината. А има ли нещо по-хубаво от аромата на цветовете и гледката на зелените и златни плодове? А в Дърбан всичко това може да се види едновременно на дървото. За мен това е едно много приятно място, още повече че там почти няма комари, освен при необикновено силни дъждове.

Но да продължа, за да не се отегчите от разказа ми, преди да сме тръгнали за планината Сулиман. След като реших, че ще тръгна, започнах да правя необходимите приготовления. Най-напред получих от сър Хенри документа, който осигуряваше сина ми в случай на нещастие. Имаше известни трудности, докато го оформим законно, тъй като сър Хенри беше чужденец и имуществото му се намираще отвъд океана. Затрудненията бяха превъзможнати с помощта на адвокат, който ни взе двадесет лири за услугата. Цената ми се стори възмутителна, но нямаше друг изход. След като платих тази дан за моето спокойствие,

купих за сметка на сър Хенри един фургон и впряг, много хубави волове. Фургонът беше направен изцяло от сухо дърво, дълъг двадесет и две стъпки, с железни оси, здрав и лек. Виждаше се, че не е нов. Бяха го използвали веднъж до Дямаантените полета. Това обстоятелство потвърждаваше високото качество на дървения материал, от който беше направен. Ако фургонът е слаб или скован от сурово дърво, това проличава още при първото пътуване. Този вид фургонали наричаме „полузакрити“ фургонали, а това ще рече, че само двадесет стъпки от него бяха покрити. Цялата му предна част оставаше свободна за необходимите неща, които щяхме да вземем със себе си. В закритата част имаше кожена „люлка“ — легло за двама души, полица за пушките и много други малки удобства. Платих за него сто двадесет и пет лири и смятам, че го взех евтино за тази цена. Впрягът се състоеше от двадесет зулуски вола, които си бях набелязал от година или две. Обикновеният брой волове за един впряг е шестнадесет, но за всеки случай купих четири повече. Тези зулуски волове са дребни и леки, почти на половината от големината на африкандерските^[2] волове, които обикновено се използват за транспортни цели. Обаче те могат да живеят там, където африкандерските гладуват и с лек товар могат да извървят по пет мили повече на ден, понеже се движат по-бързо, и то без да им се подбият краката. Освен това моят впряг беше изпитан в едно пътуване, из цяла Южна Африка. Преминаването им през изпитание означаваше, че бяха изпробвани срещу „червената вода“, за която се знае, че често унищожава цели впрягове волове, пътуващи през непознатите велди^[3]. Що се касае до „белодробната болест“, ужасна форма на пневмония, разпространена извънредно много в тази страна, всичките те бяха ваксинирани срещу нея. Ваксинацията се извършва по следния начин. Прави се разрез в опашката на вола, към който се привързва парче от заразения дроб на животно, умряло от тази болест. В резултат волът преболедува, като прекарва болестта в умерена форма. Обикновено опашката му окапва около една стъпка след основата си и волът става устойчив на бъдещи зарази. Изглежда жестоко да лишиш животното от опашката му особено в страна с толкова много мухи. Но по-добре е да се пожертвува опашката и запази волът, отколкото да се загубят и двете. Защото опашка без вол не служи за нищо друго, освен да изтупваш прах с нея. Все пак странна картина е да гледаш пред себе си двадесет чуканчета на мястото,

където трябва да има опашки. Също като че природата е направила някаква грешка и е забучила задните украшения на двадесет наградени булдога на задниците на воловете.

Следващият по ред беше въпросът с провизиите и лекарствата, който изискваше най-внимателно обслужване. Важното при него е да се вземе всичко необходимо, без да се допусне претоварване на фургона. Оказа се за щастие, че Гуд е малко нещо доктор. По време на предишната си кариера той преминал курс по медицина и хирургия, които добре усвоил. Разбира се, той не притежавал диплома, но разбирал много неща по-добре от някои, пред чието име пише „д-р“. Това открихме по-късно. Освен това той носеше със себе си прекрасна пътна медицинска чанта и комплект инструменти. Докато бяхме в Дърбан, той отрязал палеца на крака на един кафър така леко, че изпитахме удоволствие да го гледаме. Но Гуд беше съвсем смаян, когато кафърът, след като понесе операцията с пълна апатия, го помоли да му постави друг палец, твърдейки, че „един бял“ може да направи това...

След благополучното разрешаване на тези въпроси останаха още две важни точки за обмисляне, а именно: въпросът за оръжието и въпросът за слугите. Колкото до оръжието, най-добре е да представя списъка на всичко, което накрая избрахме от богатия асортимент, който сър Хенри беше донесъл със себе си от Англия, и това, което притежавах аз. Преписвам го от тефтерчето си, на времето там ги бях записал:

Три тежки двуцевки със задно зареждане, предназначени за стрелба по слонове. Всяка от тях тежеше около петнадесет фунта със заряд от единадесет драхми^[4] чер барут. Двете от тях носеха марката на една добре известна лондонска фирма. Те бяха чудесно измайсторени. Не ми е известно каква марка беше моята, която не беше толкова красива наглед. Бях я използвал при няколко пътувания и с нея бях застрелял голям брой слонове. Тя винаги се беше проявявала като чудесно оръжие, заслужаващо напълно моето доверие.

Три двуцевки система „Експрес 500“ с по шест драхми заряд, удобни за лов на средно големи животни като антилопи, и незаменими при отбрана, особено сред открита местност.

Една 12-калибрена пушка, която сетне ни служеше най-добре при лов на дивеч за храна.

Три винтовки система „Уинчестър“.

Три револвера марка „Колт“, тежкокалибрени.

Това беше цялото ни въоръжение. Читателят без съмнение ще забележи, че всеки вид оръжие беше от една и съща система и калибър, за да се ползват едни и същи патрони. Не моля за извинение, че отегчавам с това дълго описание. Всеки опитен ловец знае от какво значение е правилният избор на оръжието и мунициите за успешния край на експедицията.

Сега остана въпросът за хората, които щяхме да вземем с нас. След дълги обсъждания решихме, че броят им трябва да бъде пет, а именно: водач, колар и трима слуги.

Водача и коларя намерих без много мъчности. Наехме двама зулуси на име Том и Гоза. Но със слугите въпросът се оказа по-труден. Изискваше се те да бъдат напълно верни и храбри мъже, тъй като при начинание като нашето животът ни можеше да зависи от тяхното поведение. Най-после избрах двама: един хотентот, наречен Вентфьогел (птица-вятър), и един дребен зулус, наречен Кива, който говореше отлично английски. Вентфьогел познавах от по-рано. Той беше един от най-добрите преследвачи на дивеч, с които бях работил, и жилав като бич. Никога не се уморяваше. Имаше една слабост, присъща на племето му — да пие. Щом се докоснеше до кана грог, вече не можеше да му се вярва. Но тъй като отивахме в район, където нямаше кръчма, тази негова слабост не ни тревожеше. След като намерих двамата, аз напразно търсех още един подходящ за целта. Накрая решихме да тръгнем без него, надявайки се да срещнем подходящ човек навътре в, страната. В навечерието на заминаването ни Кива — зулусът — ми съобщи, че някакъв човек ме търси. Щом свършихме с вечерята, понеже точно тогава се хранехме, му казах да го въведе. В стаята влезе висок едър мъж на около тридесет години с доста светъл за зулус цвят на кожата. Той вдигна в знак на поздрав тоягата си, украсена с топка накрая, и мълчаливо седна с кръстосани крака в ъгъла. Известно време не му обръщах внимание. Щеше да бъде, голяма грешка, ако направех това. Ако влезете веднага в разговор, зулусът е наклонен да мисли, че ви липсва достойнство и уважение. Забелязах, обаче, че той е кешла. Това означава, че на главата си носеше черен обръч от гума, лъснат с мазнина и вплетен в

косата. Обикновено у зулусите това беше знак за известна възраст или благородство. Стори ми се също, че лицето му ми е познато.

— Е — казах най-после. — Как се казваш?

— Умбопа — отговори човекът с бавен дълбок глас.

— Виждал съм лицето ти по-рано.

— Вярно, Инкози (господарят) видя лицето ми в местността Исан-дхлуана в деня на битката.

Спомних си. Тогава бях един от водачите на лорд Хелмсфорд в злополучната зулуска война. Имал бях късмет да ми наредят да напусна лагера с няколко коли в деня преди битката. Докато чаках да впрегнат добитъка, започнах разговор с този човек, който командуваше малка група от туземните спомагателни войски. Той беше изразил съмнението си в безопасността на лагера. На времето му казах да си държи езика и да остави тези въпроси за по-умни глави. Но след това се замислих върху думите му.

— Спомням си — казах аз. — Е, какво желаеш?

— Ето какво, Макумазан (така ме наричат кафрите, а то означава човек, който бди в нощта или, на английски, човек, който държи очите си отворени). — Чух, че отиваш на голяма експедиция далеч на север заедно с белите хора, дошли отвъд водата. Вярно ли е?

— Вярно.

— Чух, че ще достигнете даже река Луканга, една луна път след земята Маника. Това също ли е вярно, Макумазан?

— Защо питаш накъде отиваме? Какво значение има за теб? — попитах подозрително, защото целта на нашето пътуване пазехме в дълбока тайна.

— Защото, о, бели хора, ако наистина отивате толкова надалече, аз ще дойда с вас.

Имаше известно достойнство в начина на неговото говорене и особено в това, че той употреби „о, бели хора“ вместо „о, инкози“ (господари), което ми направи впечатление.

— Ти се забравяш малко — казах аз. — Твоите думи са неочаквани. Не е този начинът да се говори. Как се казваш и от кой краал си? Кажи ни, за да знаем с кого имаме работа.

— Името ми е Умбопа. Аз съм от рода на зулусите и все пак не точно от тях. Родината на моя народ се намира далеч на север; и той остана там, когато зулусите слязоха тук долу „преди хиляда години“,

дълго преди Шака да царува в Зулуланд. Аз нямам краал. Скитал съм се в продължение на много години. Дошъл съм още като дете от север в Зулуланд. Служил съм на Кечуайо^[5] в полка на Нкомабакози. Напуснах Зулуланд и дойдох в Натал, защото исках да изуча живота на белите. После през войната се бих против Кечуайо. Оттогава работя непрекъснато в Натал. Но вече съм уморен и искам да се върна отново на север. Мястото ми не е тук. Нямам нужда от пари, но съм храбър мъж и ще заслужи мястото и храната. Казах всичко.

Словото на този човек доста ме обърка. От държанието му личеше, че в основни линии говори истината. Но все пак той се различаваш от обикновените зулуси и не изпитвах доверие към предложението му да дойде без заплата. Намирайки се в затруднение, преведох думите му на сър Хенри и Гуд и поисках тяхното мнение. Сър Хенри ме накара да му кажа да се изправи. Умбопа се изправи, като същевременно съблече дългия военен шинел, с който беше облечен, и остана гол е изключение на „мучата“^[6] около кръста си и огърлицата от лъвски нокти. Той наистина беше силен човек. Не бях виждал по-хубав туземец. Беше висок около шест стъпки и три дюйма, добре развит и строен. На светлината кожата му изглеждаше малко потъмня от мургава, освен тук-там, където имаше дълбоки черни белези от рани, нанесени с асегай^[7]. Сър Хенри се приближи до него и го погледна в гордото мъжествено лице.

— Двамата изглеждат хубава двойка, нали? — каза Гуд. — Единият висок колкото другият.

— Ти ми харесваш, мистър Умбопа, и аз ще те взема за мой слуга — каза сър Хенри на английски.

Изглежда, че Умбопа го разбра, защото отговори на зулуски:

— Много добре. — И като измери с поглед височината и фигурата на белия, добави: — Ние сме мъже, ти и аз.

[1] Японска мушмула — Б.пр. ↑

[2] Африкандери — бури, потомци на първите европейски колонисти в Южна Африка — Б.пр. ↑

[3] Велда — южноафриканска степ — Б.пр. ↑

[4] Драхма — стара мярка за тежест, равна на 3,732 г — Б.пр. ↑

[5] Кечуайо — зулуски крал, живял във втората половина на XIX век. — Б.пр. ↑

- [6] Муча — надбедрена превръзка — Б.пр. ↑
- [7] Асегай — копие за хвърляне — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ЛОВ НА СЛОНОВЕ

Нямам намерение да разправам с подробности всички преживели по време на дългото пътуване до краала на Ситанда, намираш се близо до мястото, където се сливат реките Луканга и Калукве и отстоящ на хиляда мили от Дърбан. Последните триста мили извървахме пеша поради присъствието на ужасната муха цеце. Нейното ухапване е фатално за всички животни с изключение на магаретата и човека.

Напуснахме Дърбан към края на януари и беше вече втората седмица на май, когато се установихме, на бивак близо до краала на Ситанда. Приключенията ни по пътя имаха най-разнообразен характер, от тия, дето се случват на всеки африкански ловец. Ще спомена само за едно от тях, с което ще избягна опасността разказът ми да стане отегчителен.

В Айнайти — най-красивият търговски пункт в Матабеле, където царува Лобенгула (един голям негодяй), ние със съжаление изоставихме нашият удобен фургон. От хубавия впряг от двадесет вола, който купих в Дърбан, останаха само дванадесет. Един беше ухапан от кобра, три загинаха от глад и жажда, петият се загуби, а останалите три умряха от отровната трева, наречена тулип. Пет от останалите също се разболяха от нея, но ние успяхме да ги излекуваме, като им давахме отвара от същата трева. Това средство е много ефикасно, ако бъде дадено навреме. Фургона и воловете оставихме на грижите на Гоза и Том, коларя, и водача, които заслужаваха напълно доверието ни. За всеки случай замолихме един почтен мисионер шотландец, живеещ на това диво място, да ги държи под око. После, придружени от Умбопа, Кива, Вентфьогел и половин дузина новонаети носачи, ние се отправихме пеш към неизвестността. Спомням си, че всички се бяхме умълчали при тръгването и предполагам, че всеки от нас се питаше дали ще оцелеем, за да видим отново фургона си; колкото до мен; аз въобще не се надявах. По едно време Умбопа, който вървеше най-напред, запя една зулуска песен. В нея се разказваше как

храбрите мъже, уморени от живота и ежедневието, потеглили към непознати места, за да открият нови неща или да умрат. Когато обаче навлезли далеч в чуждите земи, открили не пустош, а плодородна земя с млади невести и тлъст добитък, с дивеч за лов и неприятели да се сражават.

Всички се развеселихме и приехме песента като добър знак. Жизнерадостен туземец беше Умбопа, би могло да се каже — благороден, освен когато изпадаше във временна унесеност. При това притежаваше чудесното умение да поддържа духа у другите. Всички скоро го обикнахме.

А сега да разкажа за приключението, защото наистина обичам ловните истории.

Две седмици след като напуснахме Айнайти, достигнахме до особено красива гориста местност, която изобилствуваше с вода. Склоновете на хълмовете бяха гъсто обрасли с храстите айдоро, както ги наричат туземците, а на места с тръните „wacht-een-deche“ (чакай малко). Тук растеше в изобилие и дървото мачабел, отрупано със свежи жълти плодове с грамадни кокички. Това дърво е любимата храна на слоновете. Не беше нужно да предполагаме, че са наблизил, тъй като следите им можеха да се видят навсякъде, а на много места дърветата бяха изпочупени и даже повалени. Слонът унищожава всичко, когато се храни.

Една вечер, след като бяхме вървели през целия ден, стигнахме до чудно красиво място. В подножието на обрасъл с храсти хълм се виждаше пресъхнало речно корито. Из него обаче имаше вирове с кристалночиста вода. Около тях личаха отпечатъците от копитата на дивеч. От хълма започваше равнина, цялата покрита с мимоза и изпъстрена с блестящите листа на мачабел. Наоколо се простираше огромно море от непроходим, обгърнат в мълчание храсталак.

Когато навлязохме в речното корито, пред нас пробяга изплашено стадо високи жирафи. Щом ни усетиха, жирафите се спуснаха в галоп или, по-добре казано, навиряха опашки и се понесоха в бяг, тракайки с копита по земята като кастанети. Намираха се на около триста ярда далеч от нас. Практически бяха вън от обсега на пушките ни. Гуд, който вървеше напред и носеше в ръка заредената „Експрес“, не устоя на изкушението, вдигна пушката си, примери се в последната от стадото млада женска жирафа и стреля. По някаква

необикновена случайност куршумът я удари откъм гърба, разбивайки гръбначния ѝ стълб. Жирафата се преметна презглава като заек и падна. Наистина случката беше много любопитна.

Дявол да го вземе — възкликна Гуд. Той имаше навика да употребява такива изрази, когато беше развълнуван. Навик, придобит вероятно през време на морската му кариера. — Дявол да го вземе, улучих я!

— Уу, Бугуян — викаха кафрите, — уу, уу (да, да).

Те наричаха Гуд „Бугуян“ (стъклено око) паради монокъла му.

— Уу, Бугуян — възкликнахме сър Хенри и аз. От този ден вече Гуд беше признат за отличен стрелец, поне от кафрите. Всъщност той не беше добър стрелец и винаги когато по-късно пропускаше целта си, ние се правехме, че не забелязваме, защото си спомняхме случая с жирафата.

Изпратихме някои от „момчетата“ да отрежат най-хубавото месо от убитата жирафа. Останалите се заехме да построим „шърм“ (бивак) на около стотина ярда вдясно от един вир. Това се прави по следния начин: нарязват се бодливи храсти и с тях се огражда един кръг като с плет. Мястото в кръга се изравнява. Ако има суха трева тамбуки, то тя се струпва в средата за легло; запалва се огън или няколко огньове.

Луната беше вече изгряла, когато привършихме нашия шърм. Вечерята ни от жирафски пържоли и печени кости, пълни с мозък, ни чакаше. Тези кости ни доставиха голямо удоволствие, макар че беше трудно да ги чупим. Не познавам по-разкошно ядене от печените кости на жирафа, пълни с мозък, като се изключи сърце от слон, каквото ядохме на другия ден. Вечеряхме на светлината на пълната луна. От време на време поспирахме, за да благодарим на Гуд за чудесния му изстрел; след това запушихме лулите си и заразправяхме разни истории. Трябва да сме представлявали странна картина около огъня — аз, с ниско остриганата си сива коса, щръкнала право нагоре, и сър Хенри с жълтата си коса, станала вече доста дълга. Представявахме пълен контраст. Аз съм слаб, нисък и мургав и тежа само девет и половина стоуна^[1], а сър Хенри е висок, едър, рус и тежък петнадесет стоуна. Но като взема предвид всички обстоятелства, предполагам, че най-странен е изглеждал запасният капитан от кралската флота Джон Гуд. Той седеше върху една кожена чанта и изглеждаше сякаш току-що се е завърнал от еднодневен лов за развлечение в някоя цивилизована

страна; съвсем чист, спретнат и добре облечен. Носеше ловен костюм от мек, кафяв вълнен плат, с подходяща шапка и гамаши. Както обикновено беше гладко избръснат, монокълът и изкуствените му зъби бяха също в пълен ред. Въобще беше най-спретнатият човек, когото бях срещал в пустошите. Даже носеше и бяла яка, с каквито се беше добре запасил.

— Те тежат толкова малко — ми каза той невинно, когато изразих учудването си от този факт, — а аз желая винаги да съм джентълмен.

И така ние седяхме и си разправяхме разни истории на вълшебната лунна светлина. Кафрите лежаха на няколко ярда от нас, и смучеха замайващата ги „даха“ през лули, измайсторени от рога на южноафрикански антилопи. Постепенно, един по един те се завиха с одеялата си и задряха край огъня. Само Умбопа седеше малко настрана дълбоко замислен. Забелязал бях, че той винаги седеше по-настрана от другите кафри.

Изведнъж из дълбините на храстите зад нас се чу силно „ууф“, „ууф“.

— Това е лъв — казах уверено.

Ослушахме се. Миг след това на около стотина ярда от вира се чу пронизителното тръбене на слон.

— Ункунгунклово! Ункунгунклово! (Слон, слон!) — зашепнаха кафрите. Минута по-късно редица от огромни сенки се задвижиха бавно откъм водата към храстите. Гуд скочи, обхванат от ловна треска. Той мислеше вероятно, че да се убие слон е така лесно, както да се застреля жирафа. Аз силно го стиснах за ръката и го смъкнах долу.

— Не трябва — казах. — Остави хи да отминат.

— Изглежда, че се намираме в ловния парк на рая. Гласувам да спрем тук поне ден-два и половуваме — обади се възторжено сър Хенри.

Изненадах се. Досега сър Хенри настояваше да вървим колкото се може по-бързо, особено след като установихме в Айнайти, че около преди две години един англичанин на име Невил продал фургона си и се отправил навътре в страната. Но предполагам, че и той беше обхванат от ловна треска.

При това предложение Гуд отново подскочи. Много му се искаше да стреля по слоновете. Да си кажа право, и на мене ми се искаше

същото, защото не беше по разбиранията ми да оставя такова стадо да се измъкне спокойно, без да стрелям по него.

— Добре, приятели — намесих се аз. — Мисля, че имаме нужда от малко развлечение. А сега нека спим. Утре преди зори ще потеглим след тях и може да ги изненадаме, докато пасат някъде наблизно, преди да са се отдалечили.

Другите ме подкрепиха и ние се приготвихме за спане. Гуд сложи монокъла и изкуствените си зъби, в джоба на панталона, свали дрехите си, изтърси ги, сгъна ги прилежно и ги постави под мушамената си завивка, за да не се измокрят от росата. Сър Хенри и аз се загърнахме в одеялата си и скоро потънахме в дълбокия и здрав сън на пътешественика. И в съня ни се струваше, че вървим, вървим, вър...

Но какво беше това?

Внезапно откъм водата се чу ожесточено боричкане, което в следващия миг премина в поредица от най-ужасни резове. Съмнение нямаше. Само лъв можеше да реве така. Всички скочихме и вперихме очи към водата. Видяхме някаква смесица от жълто и черно да се търкаля в смъртоносна схватка към нас. Грабнахме пушките, и като нахлузихме велдшуните^[2] си, изтичахме нататък. Когато стигнахме, боричкането беше престанало.

И ето какво видяхме. На тревата лежеше мъртва голяма мъжка антилопа, самур, един от най-хубавите екземпляри от този вид антилопи. Прикован на огромните ѝ извити рога, лежеше, също мъртъв, великолепен черногривест лъв. Очевидно антилопата беше отишла да пие вода на вира, около който е дебнел лъвът. Докато е пиела, лъвът се хвърлил върху ѝ, но се надянал на острите ѝ рога и останал прикован на тях. Бях виждал същия случай и по-рано. Като не е могъл да се освободи, лъвът е започнал да хапе и разкъсва гърба и врата на антилопата, която, полудяла от страх и болка, се е спуснала в бяг, докато е паднала мъртва на земята.

Разгледахме мъртвите животни, повикахме кафрите и всички заедно ги завлякохме до шърма. След това си легнахме и спяхме непробудно до зори.

Първите слънчеви лъчи ни изправиха на крака и започнахме подготовката за лова. Вземме със себе си трите тежки пушки, достатъчен запас муниции и големите си бутилки за вода, напълнени със слаб студен чай, който винаги съм считал за незаменим при лова.

Закупихме леко и тръгнахме. Умбопа, Кива и Вентфьогел ни придружиха. Другите кафри останаха в лагера. Наредихме им да одерат лъва и антилопата и да нарежат месото на антилопата на парчета.

Лесно намерихме широката пътека, прокарана от слоновете. Вентфьогел я изследва и съобщи, че оттам са минали двадесет или тридесет слона, повечето от които мъжки. Стадото се беше отдалечило през нощта и едва към девет часа, когато беше станало доста горещо, по вида на повалените дървета, ожулените стебла, смачкани листа и димящия тор разбрахме, че вече сме го приближили.

Скоро го открихме. Както беше казал Вентфьогел, то наброяваше между двадесет и тридесет слона. Те стояха в една падина, привършили сутрешната си закуска, и размахваха огромните си уши. Гледката беше великолепна.

Между тях и нас лежаха около стотина ярда. Взех шепа суха трева и я подхвърлих във въздуха, за да установя посоката на вятъра. Знаех, че ако те ни усетеха, щяха да избягат, преди да можем да стреляме. За наша радост вятърът духаше откъм слоновете. Крадешком се промъкнахме напред и прикрити от растителността, се доближихме приблизително на около четиридесет ярда до грамадните животни. Точно срещу ни стояха, удобни за прицел, три прекрасни мъжки слона, единият от които с огромни зъби. Пошепнах на другите, че за себе си избирам средния. Сър Хенри се прицели в слона отляво, а Гуд в третия с огромните зъби.

— Огън! — изкомандувах шепнешком.

„Бум! Бум! Бум!“ — изтрещяха трите тежки пушки и слонът на сър Хенри се повали мъртъв на земята, улучен точно в сърцето. Моят падна на колене. Помислих, че ще умре, но в следващия миг той се изправи и се втурна право срещу мен. Без да се бавя, стрелях повторно в ребрата му и той с грохот се повали на земята. Бързо заредих пушката си с други два патрона, изтичах до слона и с един изстрел в мозъка сложих край на страданията на бедното животно. Тогава се обърнах, за да видя как се беше справил Гуд с огромния слон, когато бях чул да тръби от ярост и болка, докато се разправях с моя. Видях капитана в състояние на голяма възбуда. Разбрах, че раненият слон се е обърнал и се е спуснал право срещу неприятеля си, който едва имал време да отскочи встрани. Слонът минал покрай него, без да го види, и

се отправил към нашия лагер. Междувременно стадото, обезумяло от страх, се беше понесло в друга посока.

Поколебахме се дали да тръгнем след ранения слон или да последваме стадото и накрая решихме да направим второто. Тръгнахме с чувството, че вече няма да видим тези огромни слонски зъби. След това често съжалявах, че не беше станало така.

Да проследим слоновете беше лесно, тъй като след тях оставаше следа, широка колкото коларски път. В страхотния си бяг те така бяха изпотъпкали гъстите храсти по пътя си, като че това беше тревата тамбуки.

Но да ги доближим не беше така лесно. Вървахме под палещото слънце в продължение на два часа, докато ги открием. С изключение на един всички останали слонове стояха вкупом и по неспокойно вирнатите им хоботи, с които изследваха въздуха, се разбираше, че се страхуват от изненада. Самотният слон стоеше на около петдесет ярда отсам стадото и на около шестдесет ярда от нас. Очевидно беше на стража. Като преценихме, че има опасност той да ни види или подуши и че другите вероятно ще ни избягат, преди да можем да ги приближим, тъй като местността наоколо беше открита, ние всички се прицелихме в него и аз изкомандувах „огън“. Чуха се три изстрела и той падна мъртъв.

Стадото побягна, но за негово нещастие на около сто ярда по-нататък имаше пресъхнало речно корито със стръмни брегове. Слоновете се спуснаха в него. Когато достигнахме брега, видяхме ги да се опитват отчаяно да се изкачат на другия бряг. Въздухът беше изпълнен с тръбенето им. Те се блъскаха един друг в паниката си също като хора. Разбира се, ние се възползувахме от добрия случай и стреляхме толкова бързо, колкото бързо можехме да пълним пушките си. Убихме пет от горките животни и без съмнение щяхме да изтребим цялото стадо, ако не се бяха отказали от опитите си да се изкачат на другия бряг, а препуснаха презглава надолу по коритото. Почувствувахме се много уморени, за да ги последваме, а може би вече се бяхме наситили да убиваме. Осем слона бяха доста за един ден.

Починахме малко и през това време кафрите изрязаха сърцата на два от убитите слонове за вечеря. След това се запътихме обратно, доволни от това. Смятахме да изпратим носачите да извадят бивните.

Наскоро, след като отминахме мястото, където Гуд беше ранил огромния слон-патриарх, ние се натъкнахме на стадо южноафрикански антилопи. Стрелба по тях не открихме, тъй като вече имахме месо в изобилие. Копитата им прогърмяха покрай нас, а като ни отминаха, те се спряха зад един храсталак и се извърнаха да ни огледат. Гуд полюбопитствува да ги види по-отблизо, тъй като по-рано не беше срещал такива антилопи. Той подаде пушката си на Умбопа и последван от Кива, се запъти към горичката от храсти. Ние се възползувахме от случая да си починем малко и седнахме да ги почакаме.

Слънцето залязваше в най-пурпурните си багри. Сър Хенри и аз се любувахме на красивата картина, когато изведнъж чухме тръбенето на слон и видяхме огромния му силует, откроен върху червения диск на слънцето. С вдигнат във въздуха хобот той се носеше напред.

Следващата секунда видяхме Гуд и Кива да бягат към нас, а раненият слон (защото това беше той) да тича след тях. В първия миг не посмяхме да стреляме, понеже се страхувахме да не ударим някого от тях. А и нямаше да има смисъл от такова разстояние. Тогава се случи нещо ужасно, Гуд, жертва на слабостта си да носи дрехи от цивилизования свят, падна. Ако той се беше съгласил да се раздели с панталоните и гетите си, както бяхме направили ние, и да ходи на лов по фланелена риза и велдшуни, всичко щеше да мине благополучно. Но сега панталоните му пречеаха при това отчаяно тичане и когато беше на около шестдесет ярда от нас, излъскани от сухара трева, ботушите му се подхлъзнаха и той падна по лице точно пред слона.

Дъхът ни спря. Разбрахме, че гибелта му е неизбежна, и затичахме бързо към него. След три секунди всичко се свърши, но не така, както бяхме предположили. Кива видя, че господарят му падна. Храброто момче се обърна и хвърли асегая си право в лицето на слона. Копието се заби в хобота му.

Звярът изтръби от болка, сграбчи бедния зулус, хвърли го на земята, настъпи го с огромния си крак, уви хобота си около горната част на тялото му и го разкъса на две.

Ние тичахме, полудели от ужас, и стреляхме отново и отново, докато слонът падна върху останките на зулуса.

Колкото до Гуд, той се изправи и закърши ръце над тялото на храбреца, жертвувал живота си, за да го спаси. Въпреки че съм виждал

много през живота си, почувствувах буца да застава на гърлото ми. Умбопа стоеше загледан в огромния мъртъв слон, под който лежала смачканите останки на бедния Кива.

— Да-а-а — каза тъжно той. — Кива умря, но умря като мъж.

[1] Стоун — мярка за тегло, равна на 6,36 кг — Б. пр. ↑

[2] Велдшуни — обувки от нещавена кожа. — Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

НАВЛИЗАНЕТО НИ В ПУСТИНЯТА

Бяхме убили девет слона. Два дни се бавихме за изваждането на бивните и пренасянето им до лагера. Там внимателна ги зарихме в пясъка под едно голямо дърво, което се виждаше от няколко мили разстояние наоколо. Количеството слонова кост беше огромно. Пресметнах, че всеки зъб трябва да тежеше средно между четиридесет и петдесет фунта. Доколкото можахме да преценим, бивните на грамадния слон, който уби горкия Кива, трябва да тежаха сто и седемдесет фунта чифта.

Кива, или това, което беше останало от него, погребяхме в един напуснат мравуняк. По зулуски обичай сложихме и един нож, за да се защитава с него по пътя си към по-добрия свят. На третия ден отново тръгнахме с надеждата, че един ден пак ще се върнем да изровим закопаната слонова кост. В предвидения срок след дълго и уморително пътуване и след много приключения, които нямам време да описвам подробно, стигнахме краала на Ситанда, разположен до реката Луканга. Оттук започваше нашата истинска експедиция. Много добре си спомням пристигането на това място. Вдясно беше разпръснато туземно селище с няколко каменни постройки за добитъка. Близо до водата имаше малко обработена земя. Там туземците отглеждаха оскъдния си запас от зърнени растения. По-нататък се простираше вълнообразната „велда“, покрита с висока трева, из която се скитаха стада от дребен дивеч. Вляво лежеше пустинята. Краалът на Ситанда беше крайният пункт на плодородната страна и трудно можеше да се каже на какво се дължеше тази рязка промяна в характера на почвата. Но контрастът беше наистина поразителен. Точно под нашия лагер течеше малък поток, на отвъдната страна на който се издигаше каменист склон. По същия този склон преди двадесет години бях видял да се връща пълзешком горкият Силвестър след безуспешния си опит да достигне Соломоновите рудници. Оттатък каменистия склон се простираше безводната пустиня, покрита на места с храстите кару.

Беше вечер, когато разположихме нашия лагер. Голямата огнена топка на слънцето потъваше в пустинята, заливайки с многоцветния си спектър цялото необятно пространство. Оставихме Гуд да надзирава построяването на малкия ни лагер, а ние със сър Хенри се изкачихме до върха на отсрещния склон и отправихме поглед към пустинята. Въздухът беше много чист и далече, много далече можах да различа слабите синкави очертания на снежните върхове на голямата планина Сулиман.

— Ето там — посочих аз — е стената, преграждаща пътя за Соломоновите рудници: Господ знае дали някога ще се изкачим по нея.

— Моят брат сигурно е там. И щом е там, аз трябва по някакъв начин да стигна до него — отговори сър Хенри със спокойната увереност в гласа, присъща за истинския мъж.

— Дано да е така — въздъхнах аз и се обърнах, за да се върнем в лагера. Тогава забелязах, че не бяхме сами. Зад нас, също втренчил жаден поглед към далечните върхове, стоеше едрият зулус Умбопа. Като видя, че го забелязах, зулусът заговори, обръщайки се към сър Хенри, към когото се беше привързал.

— Онази ли е земята, където искате да отидете, Инкубу? (Туземна дума, означаваща слон, така кафрите наричаха сър Хенри.) — Попита той, като посочи планината с широкия си асегай.

Запитах го остро как може да се обръща към господаря си така фамилиарно. Няма нищо лошо туземците да се наричат с прякори помежду си, но не е прилично да се обръщат към някого с разни езически наименования. Човекът тихо се засмя, което ме ядоса.

— Откъде знаеш ти, че аз не съм равен на Инкози, на когото служа? Положително моят господар е от благороден произход. Това личи от ръста и осанката му; а може би и аз съм също от голям род, който знае? О, Макумазан, бъди мой език и преведи думите ми на Инкубу моя господар, защото аз искам да говоря с него, а и с теб.

Бях ядосан на Умбопа. Не бях свикнал кафрите да ми говорят така, но все пак думите му ми направиха впечатление, а бях и любопитен да чуя какво ще ни каже. Преведох думите му, като изразих същевременно и мнение, че той е нескромен човек и самотнението му е възмутително.

— Да, Умбопа — отговори сър Хенри. — Искам да отида в онази страна.

— Пустинята е голяма и там няма вода; планинските върхове са високи и покрити със сняг и никой не знае какво има зад тях, там, където залязва слънцето; как ще отидеш там, Инкубу, и за какво отиваш?

Преведох и тези думи.

— Кажи му — отговори сър Хенри, — че отивам там, защото зная, че един човек от моята кръв, моят брат, е отишъл там преди мен и аз трябва да го намеря.

— Говориш истината, Инкубу. Един човек, когото срещнах из пътя, ми каза, че преди две години някакъв човек тръгнал през пустинята към онези планини. С него бил слугата му ловец. Но те не са се върнали.

— Откъде знаеш, че това е бил брат ми? — попита сър Хенри.

— Не, това не зная. Но когато попитах човека как е изглеждал този мъж, каза ми, че имал вашите очи и черна брада. Каза също, че слугата му се казвал Джим, бил ловец от Бечуана и се обличал с дрехи.

— Няма съмнение, че е бил брат ви — възкликнах аз. — Добре познавам Джим.

Сър Хенри кимна.

— Сигурен бях в това — каза той. — Когато Джордж си наумеше нещо, той винаги го правеше. Такъв си беше от малък. Ако е решил да премине през Сулимановата планина, той е преминал, освен ако му се е случило някакво нещастие. Ето защо трябва да го потърсим от другата страна на планината.

Умбопа разбираше английски, въпреки че рядко проговаряше на него.

— Много е далече, Инкубу — каза той и аз преведох забележката му.

— Наистина — съгласи се сър Хенри. — Далече е. Но няма разстояние на земята, което човек да не може да премине, ако иска. Няма нищо, Умбопа, което човек да не може да направи. Няма планини, които да не може да изкачи, няма пустини, които да не може да прекоси. Важното е обичта му да го води и да не държи на живота си. Да е готов да се пожертвува, ако такава е волята на провидението.

Преведох думите му.

— Велики думи, татко мой — отговори зулусът. (Винаги наричах Умбопа зулус, макар че той не беше точно такъв.) — Големи и горди

думи, достойни да излязат от устата на един мъж. Ти си прав, мой татко Инкубу. Послушай! Какво е животът? Перце или тревичка, отвени тук и там; понякога се размножават, понякога умират. Но ако семето е добро и здраво, то може да пропътува част от пътя, който си е предназначило. Хубаво е да вървиш по пътя си и да се бориш с вятъра. Всеки човек трябва да умре. В най-лошия случай той може да умре малко по-рано. Аз ще дойда с теб през пустинята и планината, освен ако случайно не падна по пътя, татко мой.

Той спря за малко, а сетне продължи в един от онези изблици на красноречие, тъй характерни за зулусите и които по мое мнение показват, че не са лишени от поетично чувство и интелектуални способности.

— Какво е животът? Кажете ми, о, бели хора, които сте мъдри, които познавате тайните на света, и света на звездите, и света около тях, и този, който лежи над тях; които изпращате думите си отдалеч без звук; кажете ми, бели хора, тайната на нашия живот — къде отива той и откъде идва? Вие не можете да ми отговорите. Вие не знаете. Но чуйте. Аз ще отговоря. Ние идваме от мрака и отиваме в мрака. Като птица, отнесена от бурята в нощта, ние се лутаме в небитието. За миг крилете ни се виждат на светлината на огъня и... отново изчезваме в небитието. Животът е нищо. Животът е всичко. Това е ръката, с която държим настрана смъртта. Това е светулката, която свети през нощта и угасва през деня; това е топлият дъх на воловете през зимата; това е малката сянка върху тревата, която се стопява на залеза.

— Странен човек си ти — забеляза сър Хенри, когато зулусът млъкна.

Умбопа се засмя.

— Аз мисля, че ние с тебе много си приличаме, Инкубу. Може би и аз търся брат си отвъд планината.

Погледнах го подозрително.

— Какво искаш да кажеш? Какво знаеш за планината? — попитах аз.

— Малко. Много малко. Там има една тайнствена страна. Страна, изпълнена с чародейство и красота; страна на храбри мъже, високи дървета, буйни потоци, снежни планини и един голям бял път. Чувал съм за всичко това. Но каква е ползата да говорим? Става тъмно. Комуто е писано да живее, ще види.

Отново го погледнах с недоумение. Човекът знаеше твърде много.

— Не трябва да се страхувате от мен, Макумазан — каза той, тълкувайки погледа ми. — Аз не копая другиму гроб. Аз не върша заговори. Ако някога прекосим онази планина, зад която слънцето залязва, ще ви разправа каквото знам. Но горе на планината дебне смъртта. Бъдете умни и се върнете обратно. Идете да ловите слонове. Аз казах. И без да прибави дума повече, той вдигна копието си за поздрав и тръгна назад към лагера, където по-късно го заварихме да почиства една пушка като другите кафри.

— Чудноват човек — забеляза сър Хенри.

— Да — отговорих аз. — Чудноват! Но понякога държането му не ми харесва. Той знае нещо, а не иска да говори. Предполагам, че няма смисъл да се занимаваме с него. И без това сме потеглили на необикновено пътешествие, така че един тайнствен зулус в повече не е от голямо значение в случая.

На следния ден започнахме приготовленията си за отпътуването. Разбира се, невъзможно беше да мъкнем с нас тежките пушки за слонове и другите оръжия. Ето защо освободихме носачите и се договорихме с един стар туземец, който живееше наблизко, да се грижи за нещата ни до нашето завръщане. Сърцето ме болеше при мисълта, че оставям оръжията ни на милостта на този стар крадец, на този дивак, чиито очи виждах да се плъзгат лакомо по тях. Затова взех известни предпазни мерки.

Първо заредих всички пушки и му казах, че ако ги докосне, ще изгърмят. Той веднага реши да провери, и то с моята осемкалибрена пушка. Тя наистина изгърмя и продупчи един от воловете му, които в момента се прибираха в краала. При това от удара на пушката самият той се преметна презглава. Изправи се доста уплашен и съвсем не беше зарадван от загубата на вола, който впоследствие нахалникът ме накара да заплатя. Но вече нищо не можеше да го накара да се докосне до нашето оръжие.

— Вдигни тези живи дяволи там горе под навеса — каза той. — Нека стоят далече, че иначе всички ни ще избият.

След това го заплаших, че ако липсва нещо от нещата ни, ще убия и него, и хората му с магия; а ако умрем и той обсеби нещата ни, ще му се явявам като дух и ще го преследвам; ще подлудя стадото му и

млякото на животните ще стане кисело и изобщо животът му ще стане черен; освен това ще заповядвам дяволите от пушките да излязат и да си поговорят с него по начин, който няма да му се хареса. Въобще дадох му добре да разбере какво го очаква, ако не устои на обещанието си. Тогава той ми се закле, че ще се грижи за нещата ни така, като че ли в тях е духът на баща му. Този стар кафър беше голям подлец, но много суеверен.

Като се разпоредихме с излишното имущество, подготвихме нещата, които ние петимата — сър Хенри, Гуд, аз, Умбопа и хотентотът Вентфьогел, щяхме да носим със себе си по-нататък. Вещите бяха малко, но колкото и да се мъчихме, не можахме да смъкнем тежестта им под петдесет фунта^[1] на човек. Ето какво взехме със себе си:

Трите пушки „Експрес“ и двеста патрона.

Двете автоматични уинчестърки (за Умбопа и за Вентфьогел) с двеста патрона за тях.

Трите револвера марка „Колт“ и шестдесет патрона.

Пет бутилки за вода, всяка от по четиридесет пинти^[2].

Пет одеяла.

Двадесет и пет фунта билтонг (месо от дивеч, изсушено на слънце).

Десет фунта най-хубави мъниста за подаръци.

Колекция от лекарства, включително една унция^[3] хинин и един или два малки хирургически инструмента.

Ножовете си, различни дреболии, като компас, кибрит, джобен филтър, тютюн, лопатка, бутилка ракия и дрехите, които бяха на нас.

Това беше цялото ни имущество. Наистина малко за такова приключение, но не смеехме да рискуваме да носим повече. Товарът ни беше достатъчно тежък за човек, който ще пътува през горещата пустиня. По тези места всяка допълнителна унция е от значение. Но колкото и да се стараехме, не успяхме да намалим теглото на багажа си. Нямаше нищо излишно.

С много усилия и след обещанието ми да подаря по един хубав ловджийски нож на всеки, успях да убедя трима туземци от селото да дойдат с нас до първата спирка, отстояща на двадесет мили. Всеки от тях трябваше да носи по една голяма кратуна, съдържаща по един галон^[4] вода. Целта ми беше да можем да напълним отново нашите

съдове след пътуването ни през първата нощ, защото бяхме решили да тръгнем по хладно през нощта. На туземците казах, че отиваме на лов за щрауси, с каквито пустинята изобилствуваше. Те бръщолевеха, свиваха рамене и говореха, че сме луди, че ще загинем от жажда, което, трябва да призная, изглеждаше много правдоподобно. Но силното им желание да притежават ножовете, които бяха почти непознато богатство на това място, ги накара да се съгласят. Вероятно решиха, че нашата съдба не е тяхна работа.

Целия следващ ден спяхме и почивахме. По залез-слънце се навечеряхме с прясно говеждо, което поляхме с чай, последния чай за доста дълго време, както Гуд тъжно отбеляза. След това приключихме с приготовленията си, седнахме да изчакаме изгряването на луната. Към девет часа луната показва светлия си лик и заля местността със сребърна светлина. Тя хвърли вълшебното си очарование върху необятната пустиня пред нас, която изглеждаше така величествено спокойна и непозната за човека, както обсипания със звезди свод. Станахме и след няколко минути бяхме готови за път. Нещо обаче бяхме поразколебани. Човешката природа е склонна към колебание, когато трябва да предприеме решителни стъпки. Ние, тримата бели мъже, стояхме един до друг. Умбопа с асегай в ръка, праметнал пушка през рамо, стоеше на няколко крачки пред нас, вперил поглед в пустинята. Вентфьогел и тримата наети туземци с пълни кратуни вода се бяха струпали зад нас.

Сър Хенри каза с дълбокия си плътен глас:

— Господа, потегляме на най-необикновеното пътешествие, което може да се предприеме на този свят. Съмнително е дали ще успеем. Но ние сме трима, които ще стоят докрай един до друг и в добро, и в зло. А сега, преди да тръгнем, нека за момент се помолим на всевишния, който определя съдбата на хората и който векове наред чертае нашия път. Нека му се помолим да ни води съгласно волята си.

И като сне шапката си, той закри лицето си с ръце за минута-две и ние с Гуд го последвахме.

Не мога да кажа, че съм много вярващ човек. Малцина ловци са такива. Колкото за сър Хенри, никога не бях го чувал преди да говори така. Оттогава и от един случай по-късно се убедих, че дълбоко в сърцето си той е много религиозен. Гуд също е набожен, макар че е склонен да ругае. И все пак мисля, че с изключение на още един-

единствен път не съм се молил по-искрено в живота си, както през тази единствена минута. От това се почувствувах по-щастлив. Бъдещето ни беше съвсем неизвестно, а смятам, че именно страхът пред неизвестното издига човека по-близо до създателя му.

— А сега, напред! — каза сър Хенри.

И ние потеглихме.

Нямахме нищо, от което да се ръководим, освен далечните върхове и картата на стария Хосе да Силвестра. И като се вземеше предвид, че картата беше начертана от ръката на един умиращ и немоощен човек върху късче плат преди три столетия, то не можеше много да се разчита на нея. Но при нашето положение единствената ни надежда за успех зависеше от нея. Ако не успеехме да намерим блатото със смрадливата вода, което според стария дон беше отбелязано в средата на пустинята, на около шестдесет мили от краала на Ситанда, и на същото разстояние от планината, ние по всяка вероятност трябваше да загинем от жажда. А, според мен, вероятността да го намерим сред морето от пясък и храсти кару беше невероятно малка. Даже да се предположеше, че да Силвестра го беше отбелязал правилно, какво можеше да попречи за пресушаването му от слънцето още преди много години, затлачването му от дивеча или засипването му от пясъците.

Напредвахме мълчаливо като сенки в нощта, газейки дълбокия пясък. Храстите кару се заплитаха в краката и забавяха вървежа ни, а пясъкът пълнеше обувката ни и ловните ботуши на Гуд. Всяка миля се налагаше да спираме и да ги изтърсваме. Нощта беше сравнително хладна, въпреки че въздухът беше задушен и почти плътен. Все пак се придвижвахме добре. Безмълвието на пустинята ни действуваше потискащо. Гуд пръв реагира на това и започна да си подсвирва „Момичето, което оставих у дома“, но мелодията му звучеше печално в необятното пространство и той скоро се отказа. Не след дълго обаче се случи малко произшествие, което първоначално ни уплаши, а после разсмя. Гуд вървеше напред и носеше компаса, с който като бивш моряк прекрасно си служеше. Ние го следвахме спокойно, когато изведнъж извика и изчезна от погледа ни. Веднага се вдигна голям шум, примесен с тропота на бягащи животни. На слабата светлина успяхме да различим мъглявите очертания на галопиращи животни, изчезващи из пясъчните вълни. Туземците хвърлиха товара си, готови

да побегнат, но се опомниха, разбраха, че няма накъде, паднаха по очи и завикаха, че това е самият дявол. Сър Хенри и аз стояхме в недоумение. Изумлението ни беше още по-голямо, когато разпознахме Гуд да се носи в галоп върху гърба на един кон по посока на планината и да вика като луд. В следващия миг той хвърли оръжието си и го чухме да пада тежко на земята. Тогава разбрах какво се беше случило. В тъмнината се бяхме натъкнали на спящи куагги^[5]. Гуд просто паднал на гърба на едно от тях и уплашеното животно веднага се впуснало в бяг заедно с него. Извиках на другите, че всичко е наред, и изтичах към Гуд, страхувайки се да не би да се е наранил. За голямо мое облекчение го заварих да седи върху пясъка със здраво закрепен монокъл на окото си, разтреперан и доста уплашен, но не и наранен.

Продължихме пътя си без друго приключение до след един часа, когато направихме почивка. Пихме малко вода, но не много, защото водата беше скъпоценност. Починахме около половин час и продължихме отново.

Вървахме напред и все напред, докато най-сетне изтокът порозовя като страните на срамежлива девойка. Сетне се появиха първите светли лъчи. Те скоро се позлатиха и по тях утрото се спусна над пустинята. Звездите побледняха и ставаха все по-бледи, докато изчезнаха съвсем. Златната луна стана восъчнобледа и планинските вериги ясно изпъкнаха на болнавия ѝ лик, както скулите на умиращ човек. Тогава в надпревара полетяха стрелите на величествената светлина. Те преминаха над безбрежната шир, пронизваха и подпалваха мъгливите воали над пясъците, докато накрая пустинята затрептя в златен блясък. Настъпи ден.

Въпреки че много ни се искаше да починем, ние не спрахме. Знаехме, че щом слънцето изцяло се покаже, щеше да стане толкова горещо, че нямаше да можем да вървим по-нататък. Час по-късно пред нас се показаха скали, до които се доवлякохме. За наш късмет под една от скалите имаше килим от мек пясък. Мястото предлагаше великодушна закрила от горещината. Ние се промъкнахме под скалата, пихме малко вода, изядохме по парче билтонг, легнахме и скоро потънахме в сън.

Събудих се около три часа следобед. Видях носачите да се приготвят за връщане. Те сякаш се бяха наситили на пустинята и никакъв брой ножове не можеше да ги изкуши да направят и крачка

по-нататък. Пихме вода до насита и напълнихме отново празните си съдове от кратуните, които носачите носеха със себе си, след което туземците тръгнаха назад към дома си.

В четири и половина часа ние също потеглихме. Чувствувахме се много самотни и изоставени. С изключение на няколкото щрауса, върху обширното пясъчно пространство нямаше друго живо същество. Очевидно пустинята беше твърде суха дори и за животните. Като не се вземат предвид една или две полуумрели кобри, не срещнахме дори и влечуги. Едно отвратително насекомо обаче изобилствуваше и това беше обикновената домашна муха. Мухите върхлитаха върху ни не [поединично, а на „батальони“, както мисля, че се казва в Стария завет. Домашната муха е много особено същество. Където и да отидеш, ще го намериш. И така трябва да е било, откакто свят светува. Веднъж видях една вкаменена муха в средата на кехлибар. Казаха ми, че е отпреди половин милион години, а тя изглеждаше точно като своите потомци днес. Ето защо не се съмнявам, че и последният човек да умре на земята, мухата ще продължава да бръмчи наоколо му и да търси удобен миг да се настани на носа му, ако това би се случило през лятото.

След залез-слънце почакахме изгриването на луната. В десет часа ликът ѝ се показва величествен и красив както винаги. Към два часа след полунощ починахме още веднъж и продължихме уморено да се влачим напред в нощта, докато най-сетне дългоочакваното слънце сложи край на усилията ни. Пихме малко вода, хвърлихме се напълно изтощени върху пясъка и веднага заспахме. Нямаше нужда от часовей; нямаше от кого или от какво да се страхуваме в тази обширна необитаема пустош. Единствените наши неприятели бяха горещината, жаждата и мухите. Но винаги бих предпочел да имам за неприятел човек или животно, отколкото тази съзаклятническа троица. Този път не бяхме щастливи да се подслоним под някоя скала, която да ни предпази от блясъка на слънцето. По тази причина към седем часа се събудихме с чувството, като че ли сме бифтеци на скара. Буквално бяхме опечени. Жарещото слънце като че беше изсмукало всичката ни кръв. Седнахме, без да можем да си поемем дъх.

— Пфу — извиках аз и замахнах към орляка мухи, които нахално кръжаха над главата ми. Горещината не им пречеше.

— Ама че работа! — каза сър Хенри.

— Да, горещо е — каза Гуд.

Наистина беше горещо, а нямаше къде да се подслоним. Накъдето и да погледнехме, не се виждаше нито скала, нито дърво, нищо друго освен ослепителната светлина на нажежения въздух, който трептеше над повърхността на пустинята, също както върху нагорещената до червено печка.

— Какво да правим? — попита сър Хенри. — Не можем да издържим дълго така.

Спогледахме се безпомощно един друг.

— Сетих се — каза Гуд. — Да изкопаем дупка и да се пъхнем: в нея, като се закрием с клони от храстите кару.

Идеята не беше много обнадеждаваща, но все пак беше нещо. Така че ние се хванахме на работа. С ръце и с помощта на лопата, която носехме със себе си, за около час успяхме да изкопаем дупка около десет стъпки дълга, дванадесет широка и две стъпки дълбока. С ловджийските си ножове отрязяхме доста от ниските храсти и като се вмъкнахме в дупката, закрихме се с тях. Само Вентфьогел, който беше хотентот и не страдаше от слънцето, остана навън. До известна степен си осигурихме прикритие от палещите слънчеви лъчи, обаче горещината в този своеобразен гроб не подлежи на описание. „Черната дупка“ в Калкута сигурно е била рай в сравнение с нашата. И досега не мога да се начудя как оживяхме през този ден. Лежахме и едва дишахме. От време на време само накуцвахме устните си от оскъдния запас вода. Ако се бяхме поддали на желанието си, сигурно още първите два часа щяхме да изчерпим всичката вода. За да не допуснем подобно безразсъдство, наложихме си най-строг режим. Съзнавахме добре, че щом водата ни се свърши, и ние ще загинем по най-мъчителен начин.

Но всичко има край, стига да го доживееш. Най-после този зловещ ден започна да клони към залез. Късно следобед решихме, че не можем да издържим повече. По-добре беше да умрем на път, отколкото да умрем от горещина и жажда в тази ужасна дупка. След като пийнахме по малко вода от бързо изчерпвания се запас, загрят вече до температурата на човешката кръв, ние се повлякохме нататък.

Всичко бяхме изминали около петдесет мили от пустинята. Ако читателят се справи с грубото копие и превода от картата на стария дон да Силвестра, той ще види, че ширината на пустинята е отбелязана

четиридесет левги, а „блатото с лоша вода“ е разположено в средата. Четиридесет левги правят сто и двадесет мили, което означаваше, че отстояхме на около дванадесет или петнадесет мили далеч от водата, ако тя действително съществуваше.

През целия следобед се движехме бавно и мъчително напред, едва извървявайки по миля и половина на час. По залез-слънце починахме отново, пихме малко вода и легнахме да поспим, докато изгрее луната.

Преди да легнем, Умбопа ни посочи неясното очертание на малка могилка върху плоскостта на пустинята, отдалечена около осем мили от нас. Тя изглеждаше голяма колкото мравуняк и преди да заспя, дълго се питах какво ли може да представлява.

С изгряването на луната тръгнахме отново. Чувствувахме се ужасно отпаднали. Страдахме от жажда и от възпаление на кожата вследствие горещината. Който не е изпитвал тези мъки, не може да си представи какво изживяхме. Не вървахме, а се влачехме, като от време на време падахме от изтощение. Принудихме се да почиваме всеки час. Едва имахме сили да говорим. Дотогава Гуд все бърбеше и се шегуваше, защото по природа си беше веселяк. Но сега като че и последната шега го беше напуснала.

Към два часа, напълно изтощени физически и душевно, стигнахме подножието на чудноватата могилка или пясъчното възвишение, което на пръв поглед изглеждаше като гигантски мравуняк. Около сто стъпки високо, то заемаше пространство от почти два акра.

Спряхме се и не можейки да устоим на непоносимата жажда, погълнахме последните капки вода. Падна ни се по половин пинта на човек, а всеки, един от нас можеше да изпие по цял галон.

Изнемощели, легнахме на земята. Малко преди да заспя, чух Умбопа да казва на зулуски:

— Ако не намерим вода, утре, още преди да изгрее луната, ще бъдем мъртви.

Въпреки горещината потреперих. Представата за такава ужасна смърт не беше приятна. Но даже и тя не можа да ме задържи буден.

[1] Фунт — мярка за тежест = 453,6 грама — Б.пр. ↑

[2] Пинта — мярка за обем от около 1/2 литър — Б.пр. ↑

- [3] Унция — $1/16$ от фунта = 28,3 грама — Б.пр. ↑
- [4] Галон — мярка за течности; анг. 4.54 литра; амер. 3.78 литра — Б.пр. ↑
- [5] Куагга — див африкански кон — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

ВОДА! ВОДА!

След около два часа се събудих. Часът беше четири. Щом първата потребност от сън беше задоволена, мъчителната жажда, от която страдах, се възобнови. Не можех да спя повече. Сънувах, че се къпя в един скоклив поток със зелени брегове, обрасли с дървета, а се събудих и се намерих в тази безводна пустиня. Тормозеха ме и думите на Умбопа, че ако не намерим вода, гибелта ни е сигурна. Седнах и разтърках изцапаното си лице със сухите си издраскани ръце. Устните и клепачите ми се бяха залепили и едва след като ги разтърках, с усилие успях да ги отворя. Зората не беше далеч, но нямаше и помен от свежестта, която се чувствава призори. Въздухът беше тежък, изпълнен с черен мрак, който не мога да опиша. Другите още спяха. Скоро стана достатъчно светло, за да се чете. Извадих малко джобно издание на „Легендите на Инголдсби“, което носех със себе си, й зачетох „Реймският гарван“. Когато стигнах до мястото, където се казва:

*Едно малко хубаво момченце държеше
златна гравирана кана с вода така кристалночиста,
каквато е само водата течаща между Реймс и
Намур...*

аз буквално мляснах с напуканите си устни или по-право се опитах да млясна. Самата мисъл за тази чиста вода ме подлудяваше. И самият кардинал да се беше изправил със священата си книга и свещ в ръка сред звъна на камбаните, пак щях да се спусна и изпия водата, даже и да беше изпълнена със сапунена пяна, предназначена за умиване ръцете на папата; да, дори и да знаех, че проклятието на цялата католическа църква ще се изсипе върху ми, пак щях да го

извърша. Склонен съм да мисля, че главата ми е била замаяна от жажда, изтощение и глад, защото продължих да си представям изненадата на кардинала, на придружаващото го малко хубаво момченце и на реймския гарван, като видят как един почернял ловец на слонове с кафени очи и щръкнала коса се навежда внезапно, пъха мръсното си лице и изпива до капка светената вода. Идеята толкова ми хареса, че аз се разсмях високо или по-скоро се изкисках и събудих всички останали. Те започнаха да търкат лицата си, силейки се да отлепят устните и клепачите си.

Щом всички се събудиха, започнахме да обсъждаме сериозното си положение. Нямахме нито капка вода. Обърнахме шишетата си за вода и напразно облизвахме гърлата им. Те бяха съвършено сухи. Гуд извади бутилката ракия и жадно я погледна, но сър Хенри веднага му я отне. Поемането на алкохол можеше само да ускори края.

— Ако не намерим вода, ще умрем — каза той.

— Ако можем да се доверим на картата на стария дои, водата трябва да е някъде около нас — обадох се аз. Но никой не се ободри от моята забележка. Ясно беше, че не може да се разчита на картата. Постепенно се развиделяваше. Ние седяхме, вгледани безнадеждно един в друг. По едно време забелязах, че хотентотът Вентфьогел се изправи и започна да се разхожда наоколо, вперил очи в земята. Внезапно той спря като закован, промълви някакво възклицание и посочи към земята.

— Какво има? — възкликнахме всички едновременно и се изправихме. Приблизихме мястото, което той сочеше.

— Да допуснем, че това е твърде прясна следа от газела — казах аз. — Какво от това?

— Газелите не ходят далече от водата — отговори той на холандски.

— Разбира се — окуражих се аз. — Забравих. Слава богу, така е. Откритието вля нова струя живот у нас. Интересно е, че когато се намира в отчаяно положение, човек се хваща за най-слабата надежда и се чувства почти щастлив. В непрогледната нощ и единствената звезда е добре дошла.

Междувременно Вентфьогел вдигна чиния си нос, душейки горещия въздух като стара импала, почувствувала опасността. Скоро той пак проговори:

— Подушвам вода.

Ние просто затържествувахме. Известен беше чудноватият инстинкт, притежаван от тези хора, израсли в пустинята.

В този момент слънцето се показва в цялото си великолепие и разкри пред изумените ни очи такава грандиозна гледка, че забравихме даже жаждата си.

На не повече от четиридесет или петдесет мили пред нас блесна посребрена, осветена от ранните слънчеви лъчи, гърдта на Савската царица. На стотици мили от двете ѝ страни се простираше самата планина Сулиман. Сега, когато се опитвам да опиша необикновеното величие и красота на гледката, думите сякаш ми липсват. Безсилен съм пред спомена. Точно пред нас се издигаха две огромни планини, които, вярвам, нямаха равни на себе си в Африка или някъде другаде по света. Всяка от тях беше най-малко петнадесет хиляди стъпки висока. Те се съединяваха с отвесна скална маса и се извисяваха в тържествена белота направо към небето. Издигащи се като стълбове на гигантски двери, тези две планини имаха напълно формата на женска гърд. Основата им се издигаше изцяло от равнината и отдалече изглеждаше напълно кръгла и гладка. И на върха на всяка от тях се открояваш голяма кръгла могила, покрита със сняг, която отговаряше точно на зърното на женската гърд. Съединяваше ги каменна стена, висока около хиляда стъпки и спускаща се отвесно. От двете им страни, докъдето стигаше окоето, се виждаха същите отвесни скали. Само тук-там личаха плоски върхове, напомнящи много известния връх на Кейптаун. Между другото тази геологическа формация е често явление в Африка.

Но не е по силите ми да опиша цялото великолепие на гледката. Имаше нещо толкова несравнимо тържествено и величаво в тези две огромни вулкана (без съмнение това бяха угаснали вулкани), че ние просто не можехме да си поемем дъх. За известно време утринната светлина си поигра по снега и по заоблените контури под него, а сетне, сякаш за да скрият царствената гледка от любопитните ни очи, се появиха странни мъгли и облаци. Те бързо се сгъстиха дотолкова, че скоро прекрасните форми едва можеха да се различат през пухкавата им обвивка. Наистина, както по-сетне се уверихме, те често биваха обвити в такива ефирни мъгли, поради които вероятно не ги бяхме забелязали по-рано.

Едва планините се скриха в облачните си наметала и въпросът за изгарящата ни жажда изникна отново пред нас.

Вентфьогел хубаво беше казал, че подушва вода, но накъдето да погледнахме, не можехме да открием и следа от такава. Докъдето стигаше погледът ни, нямаше нищо друго освен сух горещ пясък храсти кару. Заобиколихме могилката, обходихме нетърпеливо и другата ѝ страна, но напразно. Нямаше нито капка вода. Не се виждаш ни котловинка, ни блато или изворче.

— Ти си глупак — казах гневно на Вентфьогел. — Няма никаква вода.

Но той продължаваше да души със смешния си чип нос.

— Подушвам я, баас — отговори той. — Чувствувам я във въздуха.

— Разбира се — казах аз, — няма съмнение, че в облаците има вода и вероятно след някой и друг месец тя ще се изсипе отгоре и ще измие костите ни.

Сър Хенри поглади замислено брадата си.

— Може би тя е на върха на могилката — предположи той.

— Глупости — отговори Гуд. — Къде се е чуло да има вода на върха на могила.

— Да се изкачим и проверим — намесих се аз. Без всякаква надежда ние се закатерихме по пясъчните склонове на могилата. Умбопа водеше. Внезапно той се спря като вкаменен.

— Нанзиа маизи^[1] — силно извика той.

Спуснахме се към него и наистина в една дълбока вдлъбнатина самия връх на пясъчната могила имаше локва с вода. За съществуването ѝ на такова необичайно място не се и запитахме, нито се поколебахме пред черния ѝ и непривлекателен вид. Това беше вода или по-точно течност, наподобяваща вода, и това беше достатъчно за нас. След миг всички лежахме по корем и смучехме неприятната течност с такава наслада, като че беше нектар, достоен за боговете. Господи само как пихме! След като утолихме жаждата си, смъкнахме дрехите си и се потопихме в локвата, за да може изсушената от слънцето ни кожа да погълне влага. Читателю, ти, който завъртваш крана и избираш „топла“ или „студена“ от големия невидим резервоар, не можеш и да си представиш какво голямо блаженство ни достави тази локва с блудкавата и топла вода.

От водата излязохме наистина освежени и изгладнели и се нахвърлихме върху билтонга, като се нахранихме до насита. През последните двадесет и четири часа не се бяхме докосвали до него. Изпушихме по лула тютюн и легнахме до благословената локва под сянката на надвисналия бряг. Спахме до обяд.

През целия този ден почивахме край водата. Благодаряхме на съдбата си, че имахме късмет да я намерим, макар че беше толкова лоша. Не пропуснахме, разбира се, да си спомним с благодарност и за стария дон да Силвестра, който така точно я беше отбелязал върху парчето плат от дрехата си. Най-чудно ни се видя как тази вода продължаваше да съществува толкова дълго време. Единственото обяснение беше предположението, че тя се подхранваше от някой поток, течащ дълбоко под пясъка.

Когато луната изгря, пихме отново до насита, напълнихме шишетата си за вода и тръгнахме пак, но с далеч по-добър дух. През нощта преминахме близо двадесет и пет мили. Излишно е да споменавам, че не намерихме повече вода. Щастieto обаче ни съпътствуваше и на следващия ден, макар и за кратко, можахме да се подслоним на сянка зад едни мравуняци. Когато слънцето се издигна и поразчисти загадъчните мъгли, съзряхме планината Сулиман да извисява царствената си гръд само на около двадесет мили от нас. Тя изглеждаше по-величествена отпреди. Със стъмването поехме отново. Но да разкажа накратко. Следващата сутрин на разсъмване се намерихме в подножието на лявата гръд на Савската царица, към която неотклонно се бяхме стремили. Водата ни междувременно отново се привърши и ние жестоко страдахме от жажда, но не виждахме начин да облекчим страданията си, преди да достигнем снежната линия, издигаща се високо-високо над нас. Починахме час или два и подтиквани от мъчителната жажда, поехме нагоре. В ужасната горещина се изкачвахме с усилие по склоновете от лава. Оказа се, че цялото огромно подножие на планината се състоеше от лава, изригнала преди много векове.

Към единадесет часа се почувствувахме напълно изтощени, направо казано, дори много зле. Спечената лава, по която се изкачвахме, беше доста гладка в сравнение с други места, за които бях чувал. Например лавата на остров Възнесение. Все пак лавата беше достатъчно грапава, за да ни се подбият краката. Болката от подбитите

ни крака, прибавена към другите страдания, съвсем ни довърши. На няколкостотин ярда по-нагоре видяхме няколко големи издатини от лава и се отправихме към тях с намерение да се подслоним под сянката им. Какво беше учудването ни (доколкото можехме още да се учудваме), когато при пристигането ни открихме наблизено едно малко плато, покрито с гъста зеленина. Сигурно там лавата се беше разпаднала и с течение на времето образувалата се почва е поела пренесените от птиците семена. Но ние не проявихме голям интерес към тази зеленина, защото не може да се живее с трева като Навуходоносор^[2]. Това предполага известно благоволение на провидението и подходящи храносмилателни органи. Така че ние седнахме под скалите и заохкахме. Аз искрено се разкайвах, загдето се бях включил в тази безнадеждна експедиция.

По едно време видях Умбопа, куцайки, да се запътва към зеленината. За голяма моя изненада видях след няколко минути този необичайно въздържан човек да танцува и крещи като ненормален, размахвайки нещо зелено. Всички забързахме към него, колкото ни позволяваха изнурените крайници, с надеждата, че Умбопа е открил вода.

— Какво има, Умбопа, сине на глупак? — извиках на зулуски.

— Това е храна и вода, Макумазан! — и той отново размаха зеленото нещо.

Учуден видях в ръцете му диня. Попадали бяхме на диви дини, хиляди, и то напълно узрели.

— Дини! — изревах на Гуд, който стоеше до мен. В следващия миг той вече беше забил изкуствените си зъби в една от тях.

Вероятно всеки от нас изяде по около шест дини, преди да се наситим, и въпреки че вкусът им не беше особено приятен, съмнявам се дали някога нещо повече ми се е усладило.

За съжаление дините не са много хранителни. След като утолихме жаждата си, сложихме известно количество да се изстудява. Разрязвахме ги по на две и ги поставяхме на горещото слънце, за да се изстудят чрез изпарение. Тогава усетихме ужасен глад. Имахме още малко билтонг, но стомасите ни не го понасяха вече. Пък трябваше и да го пестим, защото не знаехме кога щяхме да намерим храна. И в този момент се случи нещо чудесно. Като погледнах към пустинята, видях ято от около десет големи птици да лети право към нас.

— Скит, баас, скит (стреляй, господарю, стреляй) — пошепна хотентотът, като се хвърли по очи. Всички го последваха. Установих, че ятото се състоеше от дропли и че щеше да премине на около петдесет ярда над главите ни. Грабнах една уинчестърка и задебнах. Когато птиците дойдоха почти над главите ни, скочих на крака. Дроплите ме забелязаха и се събраха накуп, както и бях предполагал. Незабавно стрелях два пъти в най-гъстата част на ятото. За голям късмет улучих една дропла, която падна. Тя тежеше може би около двадесет фунта. След половин час върху накладения огън от сухи динени стъбла се печеше птицата. Нахранихме се така, както не бяхме яли от цяла седмица. От нея останаха само костите и човката ѝ. Почувствувахме се малко по-добре.

Същата нощ продължихме пътя си на лунна светлина. Взехме със себе си толкова дини, колкото можехме да носим. С изкачването ни по-нагоре въздухът ставаше все по-хладен и по-хладен, което беше голямо облекчение за нас. Според пресмятанията ни, призори бяхме на около дванадесет мили далеч от снежната линия. Тук намерихме още дини, така че не се страхувахме от жажда. При това скоро щяхме да имаме сняг в изобилие. Склонът обаче сега беше станал много стръмен и напредването ставаше бавно. Не повече от миля на час. Тази нощ изядохме и последния залък билтонг. След дроплата не бяхме видели живо същество, нито бяхме зърнали някакво изворче или поток. Това ни се стори доста странно, тъй като би трябвало снегът над нас понякога да се топи. Но както по-късно открихме, по някаква необяснима причина всичките потоци се стичаха от северната страна на планината.

Започнахме да се страхуваме, че няма да намерим храна. Бяхме избегнали смъртта от жажда, но може би сега щяхме да умрем от глад. Случилото се през следващите три нещастни дни може най-хубаво да бъде предадено, като го пренеса от джобното си тефтерче, където го записвах на времето.

21 май. Тръгнахме в 11 часа преди обяд. Въздухът беше достатъчно студен, за да пътуваме през деня. Носехме няколко дини. Целия ден се катерихме, без да открием повече дини. Сигурно по-нагоре не вирееха. Не срещнахме и никакъв дивеч. При залез спряхме да нощуваме. Не бяхме се хранили вече много часове. През нощта страдахме от студ.

22 май. Призори тръгнахме отново. Чувствувахме се много слаби и отпаднали. През целия ден изминахме само пет мили. На някои места намерихме сняг, който ядохме. Нищо друго. През нощта лагерувахме на края на голямо плато. Беше още по-студено. Всички пихме по малко ракия и се сгушихме заедно, всеки завит в одеялото си, за да се топлим. Ужасно страдаме от глад и изтощение. Мислех, че Вентфьогел няма да оживее тази нощ.

23 май. Щом слънцето се издигна и затопли малко крайниците ни, отново се закатерихме. Намирахме се в страхотно състояние и се боях, че ако не открием храна, това ще бъде последното ни пътуване. Оставаше още малко ракия. Гуд, сър Хенри и Умбопа се държаха чудесно, но Вентфьогел беше много зле. Като повечето хотентоти, той не понася студа. Болките от глада не са много силни, но имам чувството, като че ли стомахът ми се е втвърдил. Другите потвърдиха същото. Достигнахме билото на отвесната верига или стената от лава, която съединяваше двете планини. Гледката е величествена. Зад нас чезне в хоризонта безкрайната блестяща пустиня, а над нас миля след миля ни очаква гладък, твърд сняг. Почти е равно, със съвсем слаб наклон нагоре към центъра, където се издига върхът на планината. Той се издига около четири хиляди стъпки нагоре в небето. Обиколката му изглежда да е няколко мили. Никакво живо същество наоколо. Господи, помогни ни! Страхувам се, че часът ни е ударил.

Сега ще оставя дневника, отчасти защото не е много интересно да се чете и отчасти защото това, което следва, изисква може би едно по-точно описание.

През целия този ден (23 май) ние се катерехме бавно по снежния наклон. От време на време лягахме, за да си починем. Поглъщайки околността с гладните си очи, натоварени и влачеци изморените си крака по ослепителната бяла повърхност, ние представлявахме странна групичка от мъченици. Но колкото и да се взирахме, не виждахме нищо за ядене. Този ден не извървахме повече от седем мили. Точно преди залез се озовахме под върха на лявата гръд на Савската царица, издигащ се хиляди стъпки над нас. Огромна гладка могила от вледенен сняг. Въпреки окаяното си състояние не можехме да; не се възхитим на чудната картина, изглеждаща още по-красива под багрите на залязващото слънце. Те оцветяваха тук-таме снега кървавочервено и увенчаваха с блестяща диадема издигащия се над нас купол.

Неочаквано Гуд произнесе:

— Мисля, че сме някъде наблизо до пещерата, за която старият джентълмен е писал.

— Да — казах, — ако въобще съществува такава пещера.

— Недей, Куотърмейн — изпъшка сър Хенри, — не говори така. Аз вярвам на този дон. Спомни си за водата. Сигурно скоро ще намерим мястото.

— Не го ли намерим, преди да се стъмни, можем да се смятаме за покойници. Само това мога да кажа — беше моят утешителен отговор.

Следващите десетина минути обикаляхме наоколо. Умбопа вървеше до мен увит в одеялото си, пристегнат силно с кожения си колан, за да намали глада си. Талията му изглеждаше като на момиче. Внезапно той ме дръпна за ръката.

— Виж! — каза той и посочи към започващия склон на върха.

Погледнах нататък и на около двеста ярда от нас открих нещо като дупка в снега.

— Ето пещерата — каза Умбопа.

Нетърпеливо се завлячихме натам. Като стигнахме, се уверихме, че тази дупка беше наистина вход на пещера. Без съмнение същата, за която беше писал да Силвестра. Едва достигнахме убежището и слънцето се скри неочаквано бързо. Всичко потъна в мрак. На тази географска ширина здрачът трае много кратко. Вмъкнахме се в пещерата, която ни се стори не много голяма. Сгушихме се един до друг, за да се топлим, пийнахме, каквото беше останало от ракията, едва по глътка за всеки, и се постаряхме да забравим болките в съня си. Но студът беше твърде голям, за да заспим. Убеден съм, че на тези места термометърът не е показвал по-малко от четиринадесет или петнадесет градуса под нулата. Какво означаваше това за нас, омаломощени от трудностите, изтощени от горещината на пустинята и липсата на храна, читателят по-добре може да си представи, отколкото аз мога да опиша. Достатъчно е да кажа, че никога не съм се чувствувал по-близо до смъртта, както тогава. Часове наред седяхме така през тази черна нощ и чувствувахме как мразът обикаля около нас и ни захваща ту по ръцете, ту по краката, ту по лицето. Напразно се гушихме все по-близо и по-близо. Нямаше топлина в изнурените ни гладни тела. Само от време на време някой от нас изпадаше в къса

неспокойна дрямка. По-дълго не можехме да спим. Може би това беше за добро. Съмнявам се дали, ако заспахме, щяхме да се събудим. Мисля, че само силата на волята ни запази живи.

Малко преди разсъмване чух хотентота Вентфьогел, чиито зъби тракаха през цялата нощ като кастанети, да изпуска дълбока въздишка. Зъбите му изведнъж престанаха да тракат. Тогава не се размислих, предполагайки, че е заспал. Но гърбът му опрян на моя, постепенно ставаше все по-студен и по-студен, докато накрая го чувствавах като лед.

Най-после започна да просветлява и бързи златни лъчи се стрелнаха върху снега. Великолепното слънце се издигна над стената от лава и огря премръзналите ни тела, както и мъртвия, студен като камък Вентфьогел. Разбрах защо гърбът му беше станал така леден.

Нещастникът вероятно беше умрял, когато го чух да въздиша, а сега вече се беше втвърдил. Безкрайно потресени, ние се отстранихме от трупа и го оставихме да седи сам, обгърнал с ръце прибраните си колене. Странно е наистина как всички изпитваме ужас пред мъртвец.

Слънцето вече изливаше студените си лъчи (защото тук те бяха студени) право във входа на пещерата. По едно време чух някой да възкликва ужасено и извърнах главата си към дъното на пещерата.

Ето какво видях. В дъното на пещерата, дълга около двадесет стъпки, седеше друга фигура. Главата беше клюмнала върху гърдите, а дългите ръце висяха надолу. Вгледах се и видях, че това беше също умрял човек и при това бял.

Другите също го видяха, но гледката се оказа непосилна за разстроените ни нерви. Един по един се заизмъквахме от пещерата, колкото бързо можеха да ни носят полуизмръзналите ни нозе.

[1] Нанзиа маизи — има вода (зулуски) — Б.а. ↑

[2] Навуходоносор — вавилонски цар — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

СОЛОМОНОВИЯТ ПЪТ

Когато излязохме от пещерата, ние се спряхме. Чувствувахме се някак неловко.

— Аз ще се върна — каза сър Хенри.

— Защо? — запита Гуд.

— Дойде ми на ум, че това... може да е моят брат.

Предположението му ни накара отново да влезем в пещерата, за да проверим.

Очите ни, отслабнали от ослепителното слънце и блясъка на снега, не можеха отначало да пробият мрака на пещерата. Скоро обаче свикнахме с полутъмнината и приближихме мъртвото тяло.

Сър Хенри коленичи и се вгледа в лицето.

— Слава богу — каза той, като въздъхна с облекчение. — Не е брат ми.

Тогава пристъпих и аз. Трупът беше на висок мъж на средна възраст с орлов нос, посивяла коса и дълги черни мустаци. Кожата беше съвършено жълта и плътно опъната върху костите. Облеклото му, с изключение на това, което изглежда беше остатъци от вълнените чорапи, беше изчезнало и подобното на скелет тяло беше голо. На врата му висеше разпятие от пожълтяла слонова кост. Трупът, беше замръзнал и вкочанен.

— Кой ли може да е това? — казах аз.

— Не можеш ли да отгатнеш? — попита Гуд.

Поклатих глава.

— Та кой друг, ако не старият дон Хосе да Силвестра?

— Невъзможно! Той е умрял преди триста години.

— А какво би могло да му попречи да проседи триста години на този студ, бих искал да зная? — попита Гуд. — Стига само въздухът да е достатъчно студен, месото и кръвта ще се запазят пресни вовеки веков като новозеландско овнешко. А, ей богу, тука е достатъчно студено. Слънцето никога не прониква вътре и никакво животно не ще

се добре дотук, за да го разкъса. Без съмнение неговият слуга, за когото споменава на картата, го е съблякъл и оставил. Не е било по силите му да го зарови. Погледни — продължи той, като се наведе и вдигна една странна на вид кост, чийто край беше източен в остър връх. — Ето и костта, която е използвал, за да нарисува картата.

Стояхме изумени пред тази необикновена и, както ни се струваше, свръхестествена гледка, забравили за миг собствените си нещастия.

— Гледайте — каза сър Хенри. — Ето откъде е взел мастилото — и той посочи една малка рана на ръката на мъртвия. — Виждал ли е някой нещо подобно?

Нямаше повече съмнение, че това е да Силвестра.

Признавам си, обхвана ме ужас. Там седеше той, умрелият човек, чиито указания, написани преди десет поколения, ни бяха довели до това място. В ръката си държах грубото перо, с което той ги беше написал, а на врата му висеше разпятието, което умиращите му устни бяха целували. Гледах го и въображението ми възстанови цялата картина на умиращия от студ и глад пътешественик. Сред ужасната самота на собствената си смърт той със сетни сили се мъчи да остави на света голямата тайна, която беше открил. Струваше ми се даже, че в рязко изрязаните му черти можах да доловя прилика с чертите на моя беден приятел Силвестър, неговия потомък, който беше умрял в ръцете ми преди двадесет години. Но това може би беше само фантазия. Във всеки случай там седеше той, едно тъжно предупреждение за съдбата на онези, които се опитват да надникнат в неизвестното. И там вероятно ще седи през вековете, белязан с величавия печат на смъртта, за да стряска очите на скитници като нас, ако някога отново смутят неговата самота. Гледката беше пряко силите ни и както бяхме изтощени от глад и студ, просто ни довърши.

— Да вървим — каза сър Хенри с нисък глас. — Не, стойте! Нека му дадем другар — и като вдигна мъртвото тяло на хотентота Вентфьогел, той го постави близо до стария дон. После се наведе и с рязко движение скъса изгнилия синджир на разпятието около врата на стария португалец. Пръстите му бяха съвсем измръзнали, за да се опита да го откопчае. Вярвам, че той все още го пази. Аз взех перото и сега то лежи пред мен, докато пиша, а понякога подписвам името си с него.

След като оставихме гордия бял човек от един отдавна минал век заедно с клетия хотентот да продължат безмълвното си бдение в царството на вечните снегове, ние се измъкнахме от пещерата на благодатното слънце и поехме пътя си. Всеки мълчаливо се питаше колко ли часа ни деляха от момента, в който щяхме да застанем до тях.

Като изминахме около половин миля, дойдохме до края на платото, защото върхът на планината не се издигаше точно в центъра ѝ, както изглеждаше, когато го гледахме от пустинята. Какво лежеше под нас, не можахме да видим, защото пейзажът беше обвит във воали от утринна мъгла. Не след дълго обаче горните пластове на мъглата се поразсеяха и откриха на около петстотин ярда под нас, на края на дългия снежен наклон, ивица зелена трева, през която тичаше поток. Но това не беше всичко. До потока, препичайки се на сутрешното слънце, стояха или лежаха десет-петнадесет едри антилопи. От това разстояние не можеше да се види точно какви бяха.

Гледката ни изпълни с невъобразима радост. Това беше храна, и то в изобилие. Само ако можехме да я достигнем! Но въпросът беше по какъв начин да се доберем до нея. Животните отстояха на цели петстотин ярда, твърде далеч за точен изстрел, и то изстрел, от който зависеше животът ни.

Бързо обмислихме дали да се опитаме да ги издебнем, но накрая неохотно се отказахме. Първо, вятърът не беше благоприятен, а второ, колкото и внимателни да бяхме, сигурно щяха да ни забележат на фона на ослепителния сняг, който трябваше да прекосим.

— Е, добре, ще трябва да се опитаме оттук — каза сър Хенри. — С кое, Куотърмейн, с автоматичните пушки или с винтовките?

Въпросът беше сериозен. Автоматичните уинчестърки, от които имахме две — Умбопа носеше както своята, така и тази на горкия Вентфьогел, — биеха на хиляда ярда, докато винтовките само на триста и петдесет ярда. Да улучиш с тях далечната цел, беше чиста случайност. От друга страна, вероятността да повалят дивеч беше много по-голяма, тъй като те стреляха с взривни куршуми. Това беше трудна работа, но аз реших, че трябва да рискуваме и да използваме винтовките.

— Нека всеки от нас се прицели в животното срещу него. Мерете се право в рамото или малко по-горе — казах аз. — А ти, Умбопа, ще дадеш знак, за да стреляме едновременно.

Настъпи пауза, през която всеки от нас се мъчеше да се прицели така, както трябва да се прицели човек, чийто живот зависи от изстрела.

— Огън! — извика Умбопа на зулуски и почти в същия миг трите пушки оглушително изгърмяха. Три облака дим увиснаха за миг пред нас и стотина отгласа се разнесоха над безмълвните снегове. Скоро димът се разсея и откри — радост! — един едър самец, който лежеше по гръб и яростно риташе в предсмъртна агония. Нададохме победоносни викове. Бяхме спасени! Нямаше да умрем от глад. Изтощени и залитащи, ние се сринахме надолу по снежния склон и след десетина минути, още топли, сърцето и черният дроб на животното лежаха пред нас. Но сега се появи нова трудност. Нямахме гориво и не можехме да стъкнем огън, за да ги опечем. Унило се спогледахме.

— Умиращите от глад не трябва да бъдат претенциозни — каза Гуд. — Ще ядем сурово месо.

Нямаше друг изход от затруднението и мъчителният глад направи предложението по-малко отвратително, отколкото би изглеждало при други обстоятелства. Взехме сърцето и черния дроб и ги заровихме за няколко минути в една купчина сняг, за да ги изстудим. Измихме ги в леденостудената вода на потока и най-после ги изядохме лакомо. Това звучи доста ужасно, но честно да си кажа, никога не съм вкусвал нещо толкова хубаво, колкото онова сурово месо. След четвърт час се превърнахме в други хора. Силите ни се възвърнаха, отслабналите ни сърца отново затуптяха и кръвта започна да тече по жилите ни. Но съзнавайки, че прехранването може да има пагубни резултати за изгладнелите ни стомаси, ние се въздържахме да ядем много и спряхме, докато още бяхме гладни.

— Слава богу — каза сър Хенри. — Това животно спаси живота ни. Какво е то, Куотърмейн?

Изправих се и отидох да разгледам антилопата, защото не бях сигурен от кой вид е. На ръст тя не отстъпваше на магаре. Имаше големи закривени рога, кафява кожа с бледочервени ивици и дебела козина. Не бях виждал подобна порода антилопи. Тя беше нова за мен. После разбрах, че обитателите на тази удивителна страна наричаха този вид „инко“. Той се срещаше рядко, и то само на голяма височина, където друг дивеч не живее. Животното беше улучено точно в

плешката, но не можеше, разбира се, да се открие чий куршум го беше свалил. Вярвам, че Гуд, като имаше предвид чудесния си изстрел по жирафата, тайно си приписваше и тоя изстрел. Не спорихме по въпроса.

Бяхме толкова заети да задоволим гладните си стомаси, че досега не бяхме намерили време да се огледаме. Но след като изпратихме Умбопа да отреже от най-хубавото месо толкова, колкото бихме могли да носим със себе си, започнахме да разглеждаме околността. Часът беше вече осем. Мъглата се беше вдигнала, като че слънцето я беше изсмукало, и това ни позволяваше да обхванем с поглед картината пред себе си. Не зная как да опиша великолепната панорама, която се разкри пред възхитените ни погледи. Никога не бях виждал нещо подобно и предполагам, че няма и да видя.

Отзад и над нас се извисяваше снежната гръд на Савската царица, а долу на около петстотин стъпки под мястото, където стояхме, се разстиляше левга след левга красива просторна земя. Откъм нас тъмнееха гъсти ивици великолепни гори, а по-нататък голяма река извиваше своя сребърен път. Наляво се простираха обширни вълнообразни степи и пасбища, върху които забелязахме безбройни стада от дивеч или добитък — от това разстояние не можехме да установим точно кое от двете. В далечината степите бяха обкръжени със стена от сини планини. Надясно местността беше по-малко планинска. Самотни хълмове се издигаха из нея, заобиколени от обработена земя, по която ясно виждахме групи от куполообразни колиби. Долината лежеше пред нас като на длан. Реки като сребърни змии проблясваха из нея. Върхове, подобни на алпийските, увенчани с дивни корони от сняг, се издигаха в тържествено великолепие. И върху всичко това се разливаше радост на слънчева светлина и се чувствуваше дълбокият дъх на щастливата природа.

Две странни неща ни удивиха. Първо, че склонът пред нас лежеше най-малко пет хиляди стъпки по-високо от пустинята, която бяхме преминали, и второ, че всичките реки течаха от юг на север. От горчив опит знаехме, че на южната страна на огромната планинска верига, върху която стояхме, въобще нямаше вода, докато от северната страна течаха много потоци. Те вероятно се вливаха в голямата река, която се извиваше все по-надалеч, докато изчезваше от погледа ни.

Стояхме и мълчаливо съзерцавахме чудната гледка. Най-сетне сър Хенри проговори.

— Няма ли нещо на картата за Големия път на цар Соломон?

Кимнах, като очите ми все още съзерцаваха далечината.

— Погледни, ето го къде е — и той посочи малко надясно.

Гуд и аз погледнахме нататък и видяхме един широк път да се извива надолу към полето. Не го бяхме забелязали отначало, защото в полето той се скриваше зад хълмиста местност. Не казахме нищо. Поне не много. Започнахме да губим способността си да се радваме. Някак си не изглеждаше особено неестествено, че открихме един римски път в тази странна земя. Просто приехме факта. Това беше всичко.

— Хм — каза Гуд, — той трябва да преминава доста наблизо, ако свием надясно. Не е ли по-добре да тръгнем?

Това беше добро предложение и веднага щом измихме лицата и ръцете си в потока, тръгнахме надясно. Вървахме около миля по огромни камъни и пресичахме ивици сняг, докато внезапно, след като се изкачихме върху малко възвишение, видяхме пътя да лежи под нозете ни. Това беше великолепен път, изсечен в здравата скала, най-малко петдесет стъпки широк и очевидно добре поддържан. Но най-странното беше, че той като че започваше под краката ни. Слязохме и застанахме върху него. На около стотина крачки зад нас, по посока на Гръдта на Савската царица, пътят изчезваше, а цялата повърхност на планината беше осеяна с огромни камъни, изпъстрени с петна от сняг.

— Какво мислиш за това, Куотърмейн? — попита сър Хенри.

Поклатих глава, не ми идваше нищо на ум.

— Отгатнах — обади се Гуд. — Без съмнение шосето е преминавало планинската верига и пустинята от другата страна, но пясъкът на пустинята го е засипал, а над нас то е било унищожено от разтопената лава на вулканично изригване.

Това предположение беше правдоподобно. Във всеки случай ние го приехме и продължихме да слизаме надолу по планината. Слизането ни по величественото шосе с пълни стомаси беше съвсем различно от изкачването ни по планината, когато почти умирахме от студ и глад. Действително, ако не беше тъжният спомен за нещастната съдба на горкия Вентфьогел и за онази зловеща пещера, където той остана в компанията на стария дои, ние щяхме да бъдем просто щастливи,

забравили страха от неизвестните опасности, които ни очакваха. С всяка миля, която извървявахме, въздухът ставаше все по-мек и по-благоуханен и земята пред нас блестеше с, все по-лъчезарна красота. Колкото до самия път, не бях виждал такова инженерна творба, макар сър Хенри да твърдеше, че големият път над Сент Готар приличал много на него. Някоя пречка не е била достатъчно голяма за строителя на древния свят, който го беше проектирал: На едно място стигнахме до огромно дефиле, около триста стъпки широко и най-малко стотина дълбоко. Обширната пропаст беше запълнена с огромни обработени каменни блокове, в чийто долен край бяха изсечени сводове за оттичане на водата. Върху тях пътят преминаваше величествено нататък. На друго място той беше изсечен на зигзаг над пропаст, дълбока петстотин стъпки, а на трето се промушваше точно през основата на планински хребет по тунел, дълъг около тридесет ярда или повече.

Забелязахме, че стените на тунела бяха покрити със странни скулптури, повечето на воители, управляващи колесници. Един барелеф, извънредно красив, представляваше цяла битка, а в далечината се виждаше конвой пленници.

— Хм — каза сър Хенри, след като разгледа тези древни творби, — шосето може да се нарича Соломоновия път, но моето скромно мнение е, че египтяните са били тука много време преди да дойдат Соломоновите хора. Ако това не е египетско изкуство, мога само да кажа, че то много му прилича.

По пладне вече бяхме слезли достатъчно надолу, за да стигнем пояса на горите. Отначало срещаме разпръснати храсти, които постепенно растяха все по-нагъсто и по-нагъсто, докато шосето заизвива из безкрайни горички от сребристи дървета, подобни на тези, които бях виждал по склоновете на Тейбъл маунтън в Кейптаун. Освен в Кейп не бях ги срещал другаде през време на моите странствувания и тяхната поява тук много ме изненада.

— О — възкликна Гуд, като с очевидно задоволство оглеждаше дърветата и блестящите им листа. — Тук има купища дърва. Хайде да спрем и сготвим обяд. Аз почти смлях онова сурово месо.

Никой не възрази. Отклонихме се от шосето и се отправихме към един поток, който блъбукаше недалеч. Скоро накладохме хубав огън от сухи клони. Като отрязахме доста големи парчета от месото на инко,

което носехме със себе си, ние го опекохме набучено на остри пръчки, както правят кафрите, и го изядохме с удоволствие. След като се нахранихме до насита, запалихме лулите си и се отдадохме на наслада, която след прекараните трудности изглеждаше почти божествена.

Потокият, чиито брегове бяха гъсто обрасли с огромна папрат, напръскана тук-таме с перести туфи от див аспарагус, ромонеше весело; до нас. Мекият въздух шумолеше из листата на сребристите дървета, гълъби гугукаха наоколо и птици с ярки пера проблясваха като живи скъпоценности от клон на клон... Като че ли бяхме в приказния свят на рая.

Очарованието на мястото, спомените за опасностите, които оставихме зад нас, и съзнанието, че бяхме достигнали най-сетне обетованата земя, като че ни омагьосаха. Сър Хенри и Умбопа седяха и с нисък глас разговаряха на смес от завален английски и още по-завален зулуски, а аз лежах с полуотворени очи върху благоуханно папратово легло и ги наблюдавах. Скоро се сетих за Гуд и се огледах да видя какво прави. Видях го да седи на брега на потока, в който се беше окъпал. Той беше облякъл само фланелената си риза и тъй като вродените му навици за извънредна спретнатост се бяха възобновили, беше дълбоко зает с най-подробен тоалет. Беше изпрал яката си, основно изтупал панталоните, палтото и жилетката си и сега ги сгъваше прилежно, като същевременно тъжно поклащаше глава над безбройните съдрани места — естествена последица от ужасното ни пътешествие.

После той свали ботушите си, изчетка ги с китка папрат и ги намаза с парче тлъстина от месото на инкото, която грижливо беше скътал за тази цел, докато те придобиха сравнително сносен вид. Като ги разгледа критично през монокъла си, той ги обу и започна нова операция. От една чантичка, която носеше със себе си, извади джобно гребенче с малко огледалце и се огледа в него. Очевидно огледът не го задоволи, защото започна да се реши много грижливо. После отново се огледа, за да види ефекта, но той все още не беше задоволителен. Опипа лицето си, върху което беше поникнала десетдневна брада. „Надявам се — помислих си, — че няма да се опита да се обръсне.“ Но той стори именно това. Като взе парчето тлъстина, с което беше намазал ботушите си, той го изми внимателно в потока. После бръкна отново в чантичката и извади оттам джобна безопасна самообръсначка

— от тези, които обикновено се ползват при пътуване по море. Тогава енергично натърка лицето и брадата си с тлъстината и започна. Но този процес очевидно беше твърде болезнен, защото той така пухтеше и охкаше, че аз се присвивах от сподавен смях, наблюдавайки как се бори с четинестата си брада. Беше толкова смешно да гледаш как човек се мъчи да се обръсне с парче тлъстина на такова място и при такива обстоятелства!

Най-после той успя да обръсне по-голямата част от космите от дясната страна на лицето и брадата си, когато изведнъж видях една светкавица да прелита над главата му. Гуд скочи с цветисто проклятие (ако не държеше безопасна самообръсначка, той сигурно щеше да си пререже гърлото). Скочих и аз, без да проклинам, и ето какво видях. На не повече от двадесет стъпки от мене и на десетина стъпки от Гуд стояха група мъже. Те бяха много високи на ръст, с меден цвят на кожата. Някои от тях бяха наметнати с леопардови кожи, а на главите им се развяваха разкошни украшения от черни пера. Това беше всичко, което забелязах в момента. Пред тях стоеше младеж на около седемнадесет години с все още вдигната ръка и наведено напред тяло в позата на копиехвъргач, от някоя гръцка статуя. Сигурно светкавицата беше причинена от оръжието, което той беше хвърлил.

Видях как от групата излезе един мъж с осанка на стар воин, улови младежа за рамото и му каза нещо. После те тръгнаха към нас.

В това време сър Хенри, Гуд и Умбопа грабнаха пушките си и ги насочиха заплашително срещу им. Групата туземци продължаваше да върви към нас. Мина ми през ума, че вероятно не знаеха какво е пушка, иначе нямаше да се отнасят така пренебрежително.

— Свалете пушките — извиках на останалите. Съзнавах, че единственият шанс за спасение се криеше в разбирателството. Те се подчиниха. Аз пристъпих напред и се обърнах към възрастния мъж, който беше възпрял младежа.

— Привет! — казах на зулуски, като не знаех какъв език да използвам. За мое учудване бях разбран.

— Привет! — отговори мъжът наистина не на съвсем същия език, но на диалект толкова близък до него, че нито Умбопа, нито аз се затруднихме да го разберем. Както открихме по-късно, езикът, който тези хора говореха, беше старинна форма на зулуския. Приличаше на

него дотолкова, доколкото английският език на Чосър^[1] прилича на английския от деветнадесетия век.

— Откъде идвате? — продължи старият воин. — Какви сте и защо лицата на тримата от вас са бели, а лицето на четвъртия е като лицата на синовете на нашите майки? — и той посочи към Умбопа.

Погледнах към Умбопа и се убедих, че имаше право. Умбопа имаше лицето на хората пред нас, а също и тяхното едро телосложение. Но нямах време да разсъждавам върху това обстоятелство.

— Ние сме чужденци и идваме с мир — отговорих аз, говорейки много бавно, за да ме разбере, — а този човек е наш слуга.

— Ти лъжеш — възрази старият воин. — Никой не може да дойде през планината, където всичко живо умира. Но какво значение има твоята лъжа? Ако сте чужденци, трябва да умрете, защото чужденци нямат право да живеят в страната на кукуаните. Такъв е кралският закон. Пригответе се да умрете, о, чужденци.

Да си призная, бях доста объркан, особено като видях ръцете на някои от мъжете да се плъзват по бедрата им, на всяко едно от които висеше нещо прилично на голям и тежък нож.

— Какво казва тоя нахал? — попита Гуд.

— Той казва, че ще ни убият — отвърнах мрачно.

— О, боже! — изпышка Гуд и както винаги, когато беше в затруднение, хвана изкуствените си зъби, дръпна горната челюст надолу, а после я пусна да се върне на мястото си с трясък. Това беше най-удачното движение! В следната секунда величествената група кукуани нададе едновременно вик на ужас и се отдръпна няколко ярда назад.

— Какво става? — попитах с недоумение.

— Зъбите му — пошепна сър Хенри възбудено. — Той ги изплаши. Извади ги, Гуд, извади ги от устата си.

Гуд послуша и ловко плъзна комплекта челюсти в ръкава на фланелената си риза.

В следната секунда любопитството надделя над страха и мъжете отново се приближиха към нас. Сега очевидно бяха забравили любезните си намерения да ни прережат гърлата.

— Кажете, о, чужденци — попита старият мъж тържествено, — как може зъбите на този човек (той сочеше Гуд, който нямаше нищо на

себе си освен фланелената си риза и беше само наполовина привършил бръсненето си), чието тяло е облечено, а краката му са голи, който е с брада на едната страна на бледото си лице, а на другата — няма, и който има на едното си око още едно блестящо и прозрачно око, как може зъбите на този човек да излизат от устата му и да се връщат обратно на мястото си.

— Отвори устата си — пошепнах на Гуд.

Капитанът веднага разтвори устните си, озъбвайки се на стария воин като ядосано куче, и откри пред изумения им поглед две червени линии — венци, без следа от зъби като на новородено слонче. Мъжете се стъписаха от изумление.

— Къде са зъбите му? — извикаха те. — С очите си ги видяхме. Гуд извърна леко главата си и с жест на върховно задоволство прокара ръка през устата си. После отново се озъби и — о чудо — там имаше две редици чудесни зъби.

Младежът, който беше запратил ножа, се хвърли на тревата и издаде продължителен вой на ужас. А колкото до стария воин, коленете му трепереха от уплаха.

— Аз виждам, че вие сте духове — каза той, заеквайки, — Няма човек, роден от жена, който да има косми само на едната страна на лицето си, а на другата — не, или такова кръгло и прозрачно око и зъби, които да изчезват и отново да се появяват. Простете ни, о, богове.

Това беше наистина късмет и няма защо да казвам, че аз се възползувах от случая.

— Прощава ви се — казах с великодушна усмивка. — Вие ще узнаете истината. Ние идваме от друг свят, въпреки че сме хора като вас. Ние идваме от най-голямата звезда, която свети през нощта.

— Ох! Ох! — стенеха хорово слисаните туземци.

— Да — продължих, — това е наистина така. — И отново се усмихнах милостиво, произнасяйки тази удивителна лъжа. — Ние идваме да постоим при вас известно време и да ви удостоим с нашето присъствие. Вие виждате, о, приятели, че аз съм се подготвил, като съм изучил езика ви.

— Така е, така е — отговориха те хорово.

— Само, господарю мой — подметна старият воин, — ти си го научил много лошо.

Аз хвърлих възмутен поглед към него и той уплашено се сви.

— Сега, приятели — добавих аз, — вие навярно мислите, че след нашето дълго пътешествие ще искаме да си отмъстим за този нелюбезен прием и да поразим със смърт безбожната ръка, която... която се осмели да хвърли нож към главата на този, чиито зъби идват и си отиват.

— Пощадете го, о, богове! — каза старият човек умолително. — Той е кралският син, а аз съм негов чичо. Ако нещо му се случи, аз ще отговарям за него.

— Да, това е самата истина — подкрепи го младежът, натъртвайки на думите си.

— Вие може би се съмнявате в силата на нашето отмъщение — продължих аз, без да обръщам внимание на думите им. — Стойте, ще ви покажа. Ела тук, ти роб и куче (обърнах се към Умбопа със заповеднически глас), дай ми магическата тръба, която говори — и аз намигнах към винтовката си.

Умбопа схвана работата и с угодническа гримаса, каквато не бях виждал на благородното му лице, ми подаде пушката.

Ето я, господарю на господарите — каза той с дълбок поклон.

Точно преди да поискам пушката, бях забелязал една малка антилопа, застанала върху отсрещните скали на около седемдесет ярда далече. Реших да рискувам с един изстрел.

— Виждате ли онова животно? — попитах аз и го посочих на групата пред мен. — Кажете ми възможно ли е мъж, роден от жена, да го убие с шум оттук.

— Не е възможно, господарю — отговори старият човек.

— Все пак аз ще го убия — казах тихо.

Старият човек се усмихна.

— Даже ти, господарю, не можеш направи това — отвърна той.

Вдигнах пушката и се прицелих. Животното беше малко, така че напълно извинително беше да не го улуча, но аз разбихах, че по никакъв начин не трябваше да го пропусна.

Въздъхнах дълбоко и бавно натиснах спусъка. Животното стоеше сякаш изваяно от камък.

— Бум! Бум! — Антилопата подскочи във въздуха и падна мъртва на скалата.

Викове на ужас се изтръгнаха от групата туземци.

— Ако се нуждаете от месо — забелязах хладнокръвно, — идете и донесете животното.

Старият човек даде знак на един от хората си. Не след дълго той се завърна с антилопата. Със задоволство забелязах, че съм я ударил доста сполучливо над лопатката. Туземците се насъбраха около убитото животно и с почуда разглеждаха дупката от куршума.

— Вие виждате — казах, — че не говоря празни работи.

Отговор не последва.

— Ако все още се съмнявате в силата ни — продължих, — нека един от вас отиде и застане на скалата, за да постъпя с него така, както с това животно.

Никой от тях не прояви желание да приеме предложението. Мълчанието наруши кралският син.

— Хайде, чичо, иди и застани на скалата. Магията може да убие животно, но сигурно не може да убие човек.

Предложението не се понрави на стария воин.

— Не! Не! — възкликна бързо той. — Старите ми очи видяха достатъчно. Това са наистина магьосници. Нека да ги заведем при краля. Все пак, ако някой желае по-нататъшни уверения, нека да застане горе на скалата и да си поговори с магическата тръба.

Чуха се единодушни и бързи протести.

— Нека не оставяме чудното вълшебство да бъде изразходвано по нашите презрени тела — каза един от тях. — Достатъчно е това, което, видяхме. Магическото изкуство на нашия народ не може да се сравни с това.

— Така е — забеляза старият воин с тон на дълбоко облекчение. — Наистина това е така. Чуйте, синове на звездите, синове на блестящото око и подвижните зъби, които гърмите като гръмотевици и убивате отдалеч. Аз съм Инфадус, син на Кафа, бившият крал на кукуанския народ. А този младеж е Скрага^[2].

— Той наистина щеше да ни убие — измърмори Гуд.

— Скрага, син на Туала, великия крал Туала, съпруг на хиляда жени, вожд и върховен господар на кукуаните, пазител на големия път, ужас за неприятелите, ученик на Черната магия, предводител на сто хиляди бойци, Туала Едноокия, Туала Черния, Туала Страшния.

— Добре — казах презрително, — води ни тогава при Туала. Ние не говорим с низши и подчинени.

— Добре, господарю мой, ние ще ви заведем, но пътят е дълъг. Ние дойдохме тук на лов и оттук има три дни път до жилището на краля. Но нека боговете имат търпение и ние ще ги заведем.

— Съгласни сме — казах пренебрежително. — Ние разполагаме с много време, защото сме безсмъртни. Готови сме, води ни. Обаче знайте Инфадус и ти, Скрага, не се преструвайте и не ни устройвате капани, защото преди още калните ви мозъци да ги измислят, ние ще ги узнаем и предотвратим. Светлината от прозрачното око на този, който има голи крака и косми на половината си лице (Гуд), ще ви убие на място и ще унищожи страната ви. Подвижните му зъби ще ви захаят и ще изядат и вас, и вашите жени и деца. Магическите тръби ще ви проговорят гръмогласно и ще ви направят на решето. Внимавайте!

Това внушително изказване им направи голямо впечатление. Наистина то не беше съвсем необходимо, защото нашите приятели бяха вече дълбоко убедени в силата ни.

Старият човек дълбоко се поклони и произнесе думата „куум“, „куум“, което по-късно разбрах, че е кралският поздрав, отговарящ, на „байете“ у зулусите. После се обърна и каза нещо на хората си. Те веднага грабнаха имуществото ни, за да го носят вместо нас. Не взеха само пушките ни, до които за нищо на света не желаеха да се докоснат. Не пропуснаха обаче да вземат и дрехите на Гуд, които, както може да си спомни читателят, стояха прилежно сгънати до него.

Гуд/ти видя и бързо се спусна към тях. Между него и туземците се подигна оживен спор.

— Нека господарят с прозрачното око и подвижните зъби позволи на неговите роби да му носят нещата.

— Но аз искам да ги облека — викаше ядосано Гуд на английски. Умбопа преведе думите му.

— Недейте, господарю — намеси се Инфадус. — Защо иска моят господар да скрие красивите си бели крака от очите на своите слуги? (Макар тъмнокос, Гуд имаше удивително бяла кожа.) Обидихме ли нашия господар, та той иска да направи това?

За малко щях да се пръсна от смях. Междувременно един от туземците пое нататък заедно с вещите.

По дяволите — ревеше подире му Гуд. — Този черен нахал ми задигна и панталоните.

— Виж какво, Гуд — каза сър Хенри. — Ти се появи в тази страна в известен образ и трябва да го поддържаш. Няма да ти подхожда да обуеш панталони. Отсега нататък ще трябва да живееш по фланелена риза, чифт ботуши и монокъл.

— Да — намесих се аз, — и с брада и мустаци само на едната страна на лицето си, а не и на другата. Ако ти промениш някое от тези неща, те ще сметнат, че сме самозванци. Много ми е жал за тебе, но ти сериозно трябва да го направиш. Ако се усъмнят в нас, животът ни няма да струва и пукната пара.

— Наистина ли мислиш така? — попита мрачно Гуд.

— Наистина, разбира се. Твоите „красиви бели крака“ и твоят монокъл сега представляват част от нашата група и, както сър Хенри каза, ти трябва да свикнеш с това. Бъди благодарен, че поне си с ботуши и че времето е топло.

Гуд въздъхна и не каза нищо повече, но трябваше да мине половин месец, докато свикне със своето странно облекло.

[1] Чосър (1340–1400) — английски поет, създател на литературния английски език — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи. Скраг на английски значи извивам шия, т.е. убивам. — Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

НАВЛИЗАМЕ В СТРАНАТА НА КУКУАНИТЕ

Целия следобед вървахме по величественото шосе, неотклонно водещо в северозападна посока. Инфадус и Скрага вървяха до нас, а хората им крачеха на около стотина крачки напред.

Не след дълго попитах:

— Кажи ми, Инфадус, знаеш ли кой е направил този път?

— Той е бил направен, господарю, в стари времена. Никой не знае как и от кого. Даже и старата мъдра Гагул, дето е живяла поколения наред. Ние не сме толкова стари, за да помним строежа му. Сега никой не може да прави такива пътища и кралят не оставя тревата да расте по него.

— А чии са рисунките по стените на пещерите, през които минахме по шосето? — попитах аз, като имах предвид видените скулптури в египетски стил.

— Ръцете, които са направили пътя, са сътворили и чудните картини, господарю мой. Ние не знаем кой ги е създал.

— Кога се е заселил кукуанският народ в тази страна?

— Народа ни го е донесла бурята преди десет хиляди луни от далечните земи, които лежат оттатък. — И той посочи на север. — Преданията на старите ни бащи, които са достигнали до нас, децата, и Гагул, мъдрата, която умее да подушва злините, казват, че те не могли да отидат по-нататък поради огромната планина, която обкръжава страната — и той посочи към покритите със сняг върхове. — Страната се оказала добра. Те се заселили тук и станали силни и могъщи. Сега броят ни е като морския пясък. Когато Туала, кралят, свика своите полкове, то перата, украсяващи воините му, покриват полето толкова надалече, докъдето вижда окоето на човека.

— Е, щом страната ви е заградена с планини, с кого се бият тогава вашите полкове?

— Не, господарю мой, страната е открита там — и той пак посочи, на север. — От време на време върху нас връхлитат орляци от

воини от непозната за нас страна и ние ги посичаме. Сега се намираме в третата част от живота на човека от времето на последната война. Хиляди измряха в нея, но ние унищожихме тези, които дойдоха да ни изядат. Оттогава не е имало война.

— Вашите бойци сигурно са се уморили да си почиват върху копията.

— Господарю, точно след като избихме хората, които ни бяха нападнали, имаше друга война, но тя беше вътрешна война, кучето изяждаше кучето.

— Как стана това?

— Кралят, моят полубрат, имаше брат, роден в същия ден от същата жена. Не е наш обичай да оставяме близнаците да живеят, господарю. По-слабият винаги трябва да умре. Но майката на краля скрила по-слабото дете, което се родило второ. Сърцето я боляло за него и това дете е Туала, кралят. Аз съм негов по-млад брат, роден от друга жена.

— После?

— Кафа, баща ни, умря, когато пораснахме. Брат ми Имоту стана крал на неговото място. Той царува известно време и му се роди син от любимата жена. Детето стана на три години точно след голямата война, когато никой не беше сял, ни жънал. Настъпи глад. Хората роптаеха и бяха готови като изгладнели лъвове да разкъсат всичко. Тогава Гагул, мъдрата и страшната, която е безсмъртна, се обърна към народа и му каза: „Крал Имоту не е законният крал“. А в това време Имоту лежеше болен в колибата си. Беше ранен във войната и не можеше да се движи.

Гагул влезе в една колиба и изведе оттам Туала, моя полубрат и близък на краля, когото тя беше укривала от рождението му по пещери и скали. Махна превръзката (мучата) около кръста му и показва на кукуаните изображението на свещената змия, увита около тялото му. Този знак се поставя на първородния син на краля. После тя извика високо: „Ето вашия крал, когото аз запазих до ден-днешен“. Народът, измъчен от глад, без да знае истината, завика: „Кралят! Кралят!“ Аз знаех, че това не беше истина. Брат ми Имоту беше по-големият от близнаците и той беше законният крал. И когато виковете бяха най-силни, болният крал Имоту се показва на входа на колибата си. Жена му

го поддържаше да не падне, а малкият му син Игнози (Светкавицата) стоеше до него.

— Какъв е този шум? — попита той. — Защо викате „кралят“, „кралят“?

Тогава Туала, собственият му брат, роден от същата майка, в същия час, изтича към него, сграбчи го за косата и го промуши с ножа си в сърцето. А хората, нали са слаби и всякога готови да обожават изгряващото слънце, запляскаха с ръце и завикаха: „Туала е кралят. Сега виждаме, че Туала е кралят.“

— А какво стана със съпругата и малкия му син Игнози? Туала уби ли и тях?

— Не, господарю мой. Когато жената видя съпруга си мъртъв, тя заплака, сграбчи детето си и избяга. След два дни се довякла до един краал. Била много гладна, но никой не ѝ дал нито мляко, нито храна. Нейният господар, кралят, бил вече мъртъв, а хората презират нещастните. През нощта едно малко дете, едно момиче, се промъкнало и ѝ занесло храна. Тя благословила детето; и още преди да изгрее слънцето, поела с момчето си нагоре към планините. Там трябва да е загинала, защото никой вече не я е чул, нито видял; нито нея, нито детето Игнози.

— Значи, ако детето Игнози беше оживяло, щеше да бъде истинският крал на кукуанския народ.

— Така е, господарю мой. Свещената змия е обвита около кръста му. Ако е живо, то е законният крал. Но уви! То отдавна е умряло.

— Погледни, господарю — каза той и посочи към равнината пред нас, където видяхме струпани много колиби, заобиколени с ограда, която от своя страна беше заобиколена с ров.

— Ето това е краалът, където жената на Имоту е била видяна за последен път с детето си Игнози. Там ще спим и ние тази вечер, ако — добави той с колебание, — ако моите господари въобще спят на тази земя.

— Когато се намираме между кукуаните, добри ми приятелю Инфадус, ние правим това, което кукуаните правят — отговорих с достойнство и се обърнах, за да кажа нещо на Гуд. Той вървеше навъсено зад нас, изцяло зает с безрезултатните си опити да задържи фланелената си риза да не се развява при подухванията на вечерния вятър. За голямо мое учудване се сблъсках с Умбопа. Зулусът беше

вървял непосредствено зад нас и очевидно беше слушал с голям интерес разговора ми с Инфадус. С изражението си лицето му ми напомни човек, който се мъчи да си спомни нещо отдавна забравено.

През цялото време бяхме вървели доста бързо надолу към вълнообразното поле. Планината, която бяхме преминали сега, се издигаше далече зад нас, а гърдите на Савската царица бяха скромно забулени с прозрачни воали мъгла. С напредването ни страната ставаше все по-хубава и по-хубава. Растителността беше пищна. Без да е тропическо, слънцето грееше силно, но не жареше. Приятната топлина се разхлаждаше от слаб ветрец, подухващ леко по омайните склонове на планината. Наистина тази нова земя изглеждаше като земен рай. По красотата, природни богатства и климат не съм виждал подобна на нея. Трансваал е хубава страна, но не може и да се сравнява с Кукуаналанд.

Още при тръгването ни Инфадус беше изпратил напред вестител да предупреди хората от краала за пристигането ни. При това краалът се намираше под неговото командване. Човекът беше тръгнал с необикновена бързина. Както Инфадус ме увери, той щял да запази тази скорост през целия път, тъй като тичането било много упражнявано между местните хора.

Резултатът от предизвестията беше налице. Още на две мили далеч от краала видяхме от вратите му да излизат отряд след отряд воини и да маршируват към нас.

Сър Хенри постави ръката си върху рамото ми и подхвърли, че наглежда ще ни посрещнат „топло“. Нещо в неговия тон привлече вниманието на Инфадус.

— Нека господарите не се страхуват — каза той бързо. — В моите гърди коварство не живее. Този полк се намира под мое командване и по моя заповед излиза да ви посрещне.

Кимнах леко, въпреки че не ми беше много леко на душата.

На около половин миля от портите на краала имаше дълго възвишение, което с лек наклон се спускаше към шосето. Отрядите се строиха върху това хълмче. Гледката беше наистина прекрасна. Всеки отряд от по триста силни мъже пробягваше бързо по наклона и заемаше мястото си. Копията им блестяха на слънцето, а перата на главите им се развяваха. Когато приближихме склона, дванадесет

такива роти или общо около три хиляди и шестстотин мъже бяха заели местата си покрай шосето.

Скоро достигнахме първата рота и можахме с удивление да разгледаме този сбор от великолепно мъже. Всички бяха на зряла възраст, повечето ветерани на около четиридесет години. Нито един от тях не беше по-нисък от шест стъпки, докато мнозина бяха и по-високи. Върху главите си носела украшения от черните пера на сакабула, същите, с които бяха украсени нашите водачи. Около кръста си и под дясното коляно имаха гривни от бели волски опашки, а в лявата си ръка държаха щитове, широки около двадесет инча. Тези щитове бяха много интересни. Рамката им беше тънка, изкусно изкована от желязо с опъната върху нея млечнобяла волска кожа. Оръжието им беше просто, но много внушително. То се състоеше от късо, много тежко двувърхо копие с дървена дръжка. В най-широката си част острието беше около шест инча. Тези копия не се използваха за хвърляне, но както зулуските бангуани или промушващото асегай се използваха само за близки схватки. Раната, причинена от тях, е ужасна. Освен бангуаните всеки мъж носеше и три големи тежки ножа, тежащи по два фунта. Един нож се намираше втъкнат в гривната от волска опашка, а другите два на гърба на кръглия щит. Тези ножове, които кукуаните наричат толи, се използват за хвърляне както асегайте у зулусите. Един кукуански воин може да ги хвърли с голяма точност на разстояние от петдесет ярда. Обичаят им е да ги хвърлят едновременно, когато приближават неприятеля.

Воините стояха неподвижни като бронзови статуи. Но когато се изравнявахме с даден отряд, по даден сигнал от командира си, застанал на няколко крачки пред него, наметнат с леопардова кожа, всяко копие се издигаше във въздуха и от триста гърла прогърмяваше кралският поздрав „куум“. Щом отминехме, отрядът се формираше зад нас и ни следваше по посока към краала, докато накрая целият полк на „Сивите“ (носец името си от цвета на своите щитове), елитният корпус на кукуанската армия, маршируваше зад нас със стъпка, която разтърсваше земята.

Най-после се отклонихме от големия Соломонов път и достигнахме широкия ров, който опасваше краала. Обиколката на краала беше дълга най-малко миля. Заобикаляше го здрава ограда от побити колове. Върху рова при портата се спускаше примитивен

подвижен мост. Краалът беше извънредно добре разположен. Широк път минаваше през средата му. Той се пресичаше под прав ъгъл от други пътища по такъв начин, че колибите се разделяха на квадратни блокове. Във всеки блок квартируваше по един отряд. Куполообразните колиби от преплетени пръчки с красиви покриви от трева приличаха на зулуските колиби. Но те имаха врати, което е необичайно при зулусите. Бяха с много по-широки и заобиколени с веранда, около шест стъпки широка. Втвърден, отъпкан варовик на прах застилаше пода.

От двете страни на широкия път, прорязващ краала, стояха подредени стотици жени, доведени от любопитството си да ни видят. За туземна раса те изглеждаха необикновено красиви. Бяха високи и грациозни, а фигурите им — чудесно изваяни. Косите им, макар и къси, бяха по-скоро къдрави, отколкото вълнести. Чертите на лицата — правилни и устните им не така неприятно дебели, както у повечето африкански народи. Но най-голямо впечатление правеше тяхното спокойно, достойно държане. Според техния мироглед за възпитание, те не отстъпваха на посетителките на един съвременен салон. В това отношение се отличаваха не само от зулуските жени, но и от своите братовчедки, масаите, живеещи в областта зад Занзибар. Любопитството им ги бе извело навън да ни видят, без да изпуснат никакви груби изрази на учудване или дивашки неодобрения, докато ние се влачехме уморено покрай тях. Даже когато старият Инфадус тайничко им посочваше върховното чудо — „красивите бели крака“ на горкия Гуд, те пак не дадоха външен израз на дълбокото си учудване. Те само втрещваха тъмните си очи в снежната белота (кожата на Гуд е необикновена бяла) и това бе всичко. Но и то беше прекалено за срамежливия по природа Гуд.

В центъра на краала Инфадус се спря пред входа на една голяма колиба, около която на известно разстояние се редуваха по-малки колиби.

— Влезте, синове на звездите — каза той с тържествен глас, — и благоволете да починете в нашето скромно жилище. Ще ви се донесе храна, така че не ще има нужда да стягате коланите си от глад.

Малко мед и мляко, един-два вола и няколко овце. Не много, господари мои, но все пак храна.

— Много хубаво, Инфадус — отвърнах аз. — И без това сме уморени от пътуването през царството на въздуха. Сега ни оставете да починем.

Влязохме в колибата, богато подредена за наше удобство. В нея бяха поставени легла от щавена кожа да си починем. Бяха донесли вода, за да се измием.

Скоро дочухме навън шум. Излязохме на прага и видяхме да идва редица от девойки. Те носеха мляко, печени царевици и гърне мед. Следваха ги няколко младежи заедно с един млад угоен вол. Приехме поднесените ни подаръци и един от младежите извади ножа от колана си и ловко преряза гърлото на вола. За по-малко от десет минути волът лежеше одран и нарязан. Най-хубавото месо отделиха за нас, а от името на нашата група раздадох другата част на бойците наоколо. Те взеха и си разпределиха „подаръка на белите мъже“.

Умбопа веднага се залови за работа. Подпомогнат от една извънредно приятна млада жена, той сготви нашата част от месото в голямо глинено гърне на огъня, накладен пред колибата. Когато то беше почти готово, изпратихме известие на Инфадус с покана да се присъедини към нас заедно с кралския син Скрага.

Те не закъсняха да дойдат. Седнахме на малките столчета в колибата (кукуаните обикновено не сядат на земята, както правят зулусите) и започнахме да се храним. Възрастният господин се държеше много приветливо и учтиво, но забелязахме, че младият ни наблюдаваше с подозрение. Отначало и той беше поразен като другите кукуани от нашата белота и магическите ни вещи. Но сега ми се струваше, че като ни гледаше да ядем, пием и спим както другите смъртни, благоговението му започна да се изпарява и бе заместено от мрачно недоверие. Това ни караше да се чувстваме неудобно.

През време на обяда със Хенри ме помоли да се опитам да узная от нашите домакини нещо за съдбата на брат му, дали въобще са го виждали или пък чули нещо за него. Прецених обаче за по-разумно да не засягам този въпрос в момента.

След вечерята напълнихме лулите си и ги запалихме. Инфадус и Скрага останаха крайно учудени. Ясно беше, че кукуаните не познаваха божествената омая на тютюневия дим. Растението никнеше в изобилие около тях, но също като зулусите те го използваха само за смъркане и не можеха да го познаят под тази нова форма на употреба.

Попитах Инфадус кога ще продължим пътешествието. Зарадвах се, че са направени вече приготовления за тръгване на следващата сутрин. Вече бяха изпратили вестители да съобщят за пристигането ни на краля Туала. Разбрахме, че Туала се намираше в главната квартира, наречена Лу. Там се приготвяха за големите годишни тържества, провеждани през първата седмица на юни. На тържествата пред краля дефилираха всички полкове, с изключение на някои отряди, оставени за гарнизонни цели. Тогава ставаше и големият годишен лов на вещиците, за който ще разправа по-нататък.

Трябваше да тръгнем призори и Инфадус, който щеше да ни придружава, смяташе, че ще достигнем Лу през нощта на втория ден, ако не ни забавеше нещо непредвидено или придошлите реки.

Скоро посетителите ни пожелаха лека нощ и си отидоха. Уредихме Дежурство помежду си подред. Трима от нас потънаха в сладкия сън на изморените, а четвъртият остана да бди срещу възможна измама.

ДЕВЕТА ГЛАВА

КРАЛ ТУАЛА

Мисля, че не е необходимо да описвам в подробности всички случки по пътя за Лу. Достатъчно е да спомена за двата дни усилен ход по големия Соломонов път, който неотменно следваше посоката си право към сърцето на Кукуаналанд. Колкото навлизахме навътре, страната ставаше все по-богата и по-богата и краалите все по-многобройни, заобиколени с широки пояси обработена земя. Всички бяха построени по принципа на краала, където преспахме първата нощ. Пазеха ги внушителни военни гарнизони. В Кукуаналанд всеки годин мъж е войник, както при германците, зулусите и масаите. Цялата сила на нацията е налице по време на война, нападение или отбрана. По пътя ни настигаха и задминаваха хиляди бойци. Те отиваха към Лу, за да присъствуват на големите годишни тържества. Мога да кажа, че не съм виждал по-внушителна войска.

При залеза на втория ден спряхме да починем за малко на билото на едни възвишения, по които се извиваше пътят. Разположен сред красива и плодородна равнина, пред нас лежеше Лу, доста голям за туземен град. Обиколката му обхващаше почти пет мили. От него се отделяха и няколко други краала, които при нужда се използваха за квартируване на войските. Приблизително на около две мили на север се забелязваше хълм с чудноватата форма на подкова, с който по-сетне ни беше писано да се запознаем по-добре. Красиво разположен, краалът се разделяше на две от тичащата по средата му река с мостове по нея. Може да беше същата река, която проследихме от склоновете на Савската царица. На шестдесет или седемдесет мили в далечината се виждаха три огромни, покрити със сняг планини, разположени във формата на триъгълник. Те израстваха направо от равнината. Очертанията им бяха съвсем различни от тези на гърдите на Савската царица. Издигаха се отвесни и стръмни, а не гладки и заоблени.

Инфадус проследи погледа ни.

— Пътят свършва там — и той посочи планините, известни сред кукуаните под името „Трите вещици“.

— Защо точно там? — попитах аз.

— Кой знае — отвърна той и повдигна рамене. — Планините са осеяни с пещери и разделени от голяма пропаст. В старо време там са ходили умните мъже, за да вземат онова, за което са идвали в страната. Сега там погребваме кралете си — в Жилището на Смъртта.

Нетърпеливо зададох въпроса:

— За какво са идвали те?

— Това не зная. Моите господари, които идват от звездите, може би знаят това — отговори той и ни изгледа изпитателно. Вероятно знаеше повече, отколкото искаше да каже.

— Прав си — съгласих се аз. — Ние знаем много неща. Чувал съм например, че умните мъже в миналото са идвали в тези планини, за да вземат светещи камъни и жълто желязо.

— Моят господар е мъдър — каза той хладно. — Пред него аз съм само дете и не мога да разговарям с господаря си за такива неща. Моят господар трябва да говори със старата Гагул в кралския дом, която е мъдра като моя господар.

И той се отдалечи.

Щом си отиде, аз се обърнах към другите и им посочих планините.

— Ето там се намират диамантените рудници на цар Соломон. Умбопа стоеше до нас, но изглеждаше потънал в едно от своите дълбоки размишления, които бяха нещо обичайно за него. Той дочу моите думи и каза на зулуски:

— Да, Макумазан, диамантите сигурно са там и вие ще ги получите, тъй като белите хора много обичат играчките и парите.

— Отгдето знаеш това, Умбопа? — попитах строго, защото тайнствените му думи не ми се нравеха.

— Сънувах го през нощта, бели мъже — изсмя се той, обърна се и се отдалечи.

— За какво намеква нашият черен приятел? — недоумяваше сър Хенри. — Той знае повече, отколкото казва. Това е ясно. Но между другото. Куотърмейн, чул ли е той нещо за моя брат?

— Нищо. Разпитвал е всички, с които се е сприятелил, но те заявяват, че никога бял човек не е виждан в страната.

— Мислиш ли той някога да се е добрал дотук? — забеляза Гуд.
— Ние по чудо достигнахме мястото. Малко възможно е да е успял да дойде без помощта на картата.

— Не зная — мрачно отговори сър Хенри. — Но все пак уверен съм, че ще го намеря.

Слънцето бавно залезе и мракът внезапно се спусна над земята. Нямаше промеждутък между деня и нощта, нямаше това леко преминаване от едното към другото. На тези географски дължини здрачът не съществува. Промяната от ден в нощ е толкова бърза и внезапна, както промяната от живота към смъртта. Слънцето залезе и светът бе обвит в тъмнина. Но не за дълго. На изток просветля, сетне се показва сребриста ивица светлина и накрая пълната и величествена луна изплува над равнината, разпращайки сиянието си на дълж и шир. Земята се изпълни с блясък. Наподобяваше светлото дело на човек след залеза на неговото слънце, останало да осветява пътя на плахите пътешественици към тяхното надеждно утре.

С възторг се любувахме на красивата гледка. Постепенно звездите избледняха през чистотата на сиянието. Сърцата ни се изпълниха с благоговееен трепет. Стояхме удивени пред красотата, която не можехме да проумеем, а аз още по-малко мога да опиша. Животът ми беше тежък, читателю, но има неща, заради които съм благодарен, че съм живял. Едно от тях е, че видях как луната изгрыва над Кукуаналанд.

Нашият приятел Инфадус наруши съзерцанието ни.

— Ако господарите са си починали, можем да продължим за Лу. Там вече е приготвено жилище за господарите. Сега луната свети добре и няма опасност да сбъркаме пътя.

Заслизахме надолу по пътя. След час навлязохме в града, който сякаш се простираше безкраен, осветен от хилядите лагерни огньове. Гуд, който винаги обичаше да се шегува, го нарече „Безкрайният Лу“. Скоро стигнахме до окоп с подвижен мост, където ни посрещна дрънкането на оръжие и дрезгавият вик на часовоя. Инфадус каза паролата, която не можах да чуя. Часовоят отдаде чест и ни пропусна по голямата централна улица на безкрайния град. Половин час вървахме покрай редица от колиби, докато Инфадус се спря пред портата на група колибки, наредени в кръг около малък двор, покрит

със счукал на прах варовик. Той ни уведоми, че това ще бъде нашата „бедна“ квартира.

За всеки от нас имаше подредена отделна колиба. Тези колиби бяха много по-хубави от онези, които видяхме преди. Във всяка имаше поставено удобно легло от щавени кожи, постлани върху дюшеци от ароматични треви. Имаше и храна. Щом се измихме с водата от пълните глинени делви, няколко хубави млади жени с дълбоки поклони ни донесоха печено месо и царевица, красиво сервирани върху дървени подноси.

Ядохме и пихме до насита. После, изморени от дългото пътуване се изтегнахме върху леглата, които по наша молба бяха събрани в една колиба. На тази наша предпазливост любезните дами отговориха с усмивка.

Когато се събудихме, слънцето грееше високо в небето. Нашите домакинки, които не страдаха от престорен срам, стояха в колибата в очакване заповедите ни, за да ни помогнат „да се приготвим“.

— Как да се приготвиш — изпуктя Гуд, — като имаш само една фланелена риза и чифт ботуши. Това не отнема много време. Бих желал само да получа панталоните си.

Съответно помолих за дрехите му, но ни уведомиха, че тези свещени реликви са отнесени на краля, който щял да ни приеме преди обед.

За тяхно голямо изумление и разочарование помолихме младите жени да излязат от колибата ни, след което направихме тоалета си възможно най-добре при тези обстоятелства. Гуд даже дълго бръсна дясната страна на лицето си; лявата, която беше вече буйно обрасла, по никакъв начин не му позволихме да обръсне. Ние пък се задоволихме да измием и срежем косите си. Дългите къдри на сър Хенри почти достигаха раменете му. Сега той приличаше много повече на древен датчанин, отколкото преди. Моята щръкнала четина достигаше вече един инч дължина, докато обикновено я оставях най-много половин инч дълга.

След закуска изпушихме по лула тютюн. Тогава лично Инфадус ни съобщи, че самият крал Туала с готовност щял да ни приеме, ако сме любезни да отидем при него.

Отговорих, че предпочитаме да изчакаме слънцето да се издигне по-нависоко, тъй като още сме уморени от пътуването си. Когато имаш

работа с нецивилизовани хора, винаги е добре да не бързаш. Те всякога са склонни да смятат учтивостта за страхопочитание или сервилност. Въпреки нетърпението ни да видим Туала, или по-точно Туала да види нас, ние изчакахме да мине още един час. През това време приготвихме някои подаръци, каквито можахме да отделим от оскъдния си запас. Избрахме едната уинчестърка, използвана преди от горкия Вентфьогел, и някои мъниста. Пушката и мунициите решихме да подарим на негово царско величество, а мънистата бяха за жените и придворните. Бяхме раздали вече няколко мъниста на Инфадус и Скрага. Те много ги харесаха, тъй като дотогава не бяха виждали такива. След известно време заявихме, че сме готови и водени от Инфадус се запътихме към мястото на приема. Умбопа носеше пушката и мънистата.

Извървахме няколкостотин ярда и достигнахме до оградено място, подобно на мястото, обградено от нашите колиби, само че около петдесет пъти по-голямо. Сигурно имаше не по-малко от шест или седем акра. Покрай оградата се редуваха колиби, предназначени за кралските жени. Точно срещу портата в най-отдалечения край на огромния площад се издигаше самотна една доста голяма колиба. В нея живееше негово величество кралят. Цялото останало място беше празно. Искам да добавя, че щеше да бъде празно, ако не беше изпълнено с многочислени военни отряди. Броят им възлизаше на седем или осем хиляди души. Всички тези мъже стояха изправени като статуи, докато ние преминавахме между тях. Неописуема е величествената картина, която представляваха с разветите пера на главите си, бляскащите копия и железните си щитове с обтегнати волски кожи.

Пред голямата кралска колиба беше оставено празно място, а пред самата колиба имаше поставени няколко столчета. По даден знак от Инфадус ние седнахме на три от тях. Умбопа застана зад нас. Самият Инфадус застана до вратата на колибата. Сред мъртва тишина останахме така в продължение на десет минути или повече със съзнанието, че сме обект на вниманието на осем хиляди чифта очи. Понесохме изпитанието колкото се може по-добре. Най-после вратата на колибата се отвори и от нея излезе една гигантска фигура, наметната с великолепно тигрова кожа. Следваха я младежът Скрага и нещо, което имаше вид на изсушена маймуна, увита в космата дреха.

Гигантът седна на един стол, а Скрага застана зад него. Сбръчканата маймуна се промъкна на четири крака в сянката на колибата и клекна.

Наоколо царуваше пълно мълчание.

Тогава гигантската фигура отметна наметалото си и пред нас се откри една истинска страхотна гледка. Показа се огромен мъж с възможното най-отвратително изражение на лицето, което някога съм срещал. Устните му бяха дебели като на негър, носът сплеснат и той имаше само едно блестящо черно око, на мястото на другото зееше дупка.

Цялото му изражение изглеждаше жестоко и до голяма степен похотливо. Върху голямата му глава стърчеше великолепно украшение от бели щраусови пера. Блестяща ризница обхващаше тялото му. Около кръста и коляното си носеше обичайното украшение от бяла волска опашка. В дясната си ръка държеше огромно копие. На врата му висеше тежка златна огърлица. На челото му проблясваше прикрепен огромен нешлифован диамант.

Все още царуваше тишина. Но не за дълго. Гигантът, когото ние с право взехме за краля, вдигна голямото копие в ръката си. Осем хиляди копия се издигнаха в отговор и от осем хиляди гърла прогърмя кралският поздрав „куум“. Сцената се повтори три пъти. Всеки път земята потреперваше от този вик, който би могъл да се сравни единствено с тътена на гръмотевицата.

— Смирете се, о хора — изписка един тънък глас, излизащ като че ли от маймуната в сянката. — Кралят е пред вас.

— Кралят! Кралят! — прогърмяха осемте хиляди гърла. — Смирете се, о, хора! Кралят е пред вас.

После отново настъпи тишина, мъртва тишина. Неочаквано от лявата ни страна един войник изпусна щита си, който с трясък падна върху пода от варовик.

Туала извърна самотното си студено око по посока на шума.

— Ела тук ти! — заповяда той с гръмотевичен глас.

Един хубав млад човек излезе от редиците и застана пред него.

— Това беше твоят щит, дето падна, нали, глупаво куче? Искаш да ме посрамиш пред очите на странниците от звездите? Как посмя да направиш това?

— Това стана случайно, о, Теле на Черната крава — промълви воинът.

— Но тази случайност ти ще трябва да заплатиш с живота си. Ти ме постави в глупаво положение. Пригответи се да умреш.

— Аз съм вол на краля — последва тихият отговор.

— Скрага! — изрева кралят. — Покажи ми как можеш да използваш копието си. Убий това глупаво куче!

Скрага пристъпи напред със зловеща усмивка и вдигна копието си. Бедната жертва закри очите си с ръце и застана смирено. Ние се вцепенихме от ужас.

Един път, два пъти размаха Скрага копието си и го хвърли. Ах, Господи! Право в целта. Ударът беше толкова силен, че копието се показва на една стъпка от гърба на войника. Той размаха ръце и се строполи мъртъв. От множеството зад нас се понесе нещо като ропот, надигна се, но полека-лека заглъхна. Трагедията, беше свършила. Пред нас лежеше трупът и ние още не можехме да осъзнаем, че убийството бе извършено. Със страшно проклятие сър Хенри скочи на крака, но покорен от тишината, седна отново.

— Ударът беше добър — констатира кралят. — Изнесете го! Четириима мъже изскочиха от редиците, вдигнаха тялото на убития и го откъснаха.

— Заличете кървавите следи, заличете ги! — прописка тънкият глас на маймуноподобната фигура. — Кралят каза своята дума, кралската присъда е изпълнена.

Едно момиче се показва иззад колибата. То носеше гърне със счукал на прах варовик, който изсипа върху кървавото петно и го заличи.

В това време сър Хенри кипеше от възмущение от разигралата се сцена. С големи усилия успяхме да го задържим на мястото му.

— Седнете, за бога — пошепнах аз. — Животът ни зависи от това. Той ме послуша и седна спокойно.

Туала мълчаливо изчака да заличат следите от трагедията и след това се обърна към нас:

— Привет, бели хора, които не зная откъде идвате и за какво идвате.

— Привет и на тебе, Туала, крал на Кукуаналанд — отговорих аз.

— Откъде идвате и какво търсите, бели хора?

— Ние идваме от звездите. Не ни питай как. Ние идваме да опознаем тази страна.

— Вие идвате отдалече, за да видите малко нещо. А този човек там — и той посочи към Умбопа — и той ли идва от звездите?

— Точно така. На звездите има хора и с твоя цвят, но не питай за неща, които са твърде високи за теб, Туала, кралю.

— Вие говорите високомерно, хора от звездите — отговори Туала с тон, който никак не ми хареса. — Помнете, че звездите са далече, а вие сте тук. Какво, ако постъпя с вас както с този, когото изнесоха?

Изсмях се високо, въпреки че никак не ми беше весело на сърцето.

— Внимавай, кралю! — казах аз. — Стъпвай предпазливо по горещи камъни, за да не изгориш краката си. Дръж копие то за дръжката, за да не прережеш пръстите си. Само за един косъм от нашите глави нещастieto ще се изсипе върху теб. Нима онези там — посочих към Инфадус и Скрага, който негодяй в това време се занимаваше да чисти копие то си от кръвта на войника — не ти разказаха какви хора сме ние? Виждали ли сте някога подобни на нас? — и погледнах към Гуд, убеден, че той никога не беше виждал подобен на него или такъв, какъвто Гуд изглеждаше тогава.

— Вярно е, че не съм — отговори кралят.

— Не ти ли казаха как смъртоносно улучваме отдалече? — продължих аз.

— Разправиха ми, но аз не им вярвам. Нека да видя как убивате. Убийте някой човек от онези, които стоят там — и той посочи към противоположната страна на краала. — Тогава ще ви повярвам.

— Не — отговорих аз. — Ние не проливаме човешка кръв освен в справедливо наказание. Но ако искаш да видиш, заповядай на слугите си да доведат един вол през кралската порта и преди той да изтича и двадесет крачки аз ще го поваля мъртъв.

— Не! — изсмя се кралят. — Убийте ми човек и тогава ще повярвам.

— Добре, кралю, така ще бъде — съгласих се хладно. — Тръгни през откритото пространство и преди краката ти да достигнат вратата, ще бъдеш мъртъв. Или ако не искаш, тогава изпрати сина си Скрага. (Да застрелям този негодяй в момента щеше да ми достави голямо удоволствие.)

Чувайки предложението ми, Скрага издаде ужасен вой и се вмъкна в колибата.

Туала се намръщи недоволно. Предложението не му хареса.

— Да доведат един млад вол! — заповяда той.

Двамата мъже веднага изтичаха.

— Сега, сър Хенри — казах аз, — стреляйте вие. Искам да покажа на този главорез, че не съм само аз вълшебникът в групата.

Сър Хенри взе експресната пушка и се приготви.

— Надявам се да дам добър изстрел — изпъшка той.

— Непременно — отговорих аз. — Ако не улучите с първия изстрел, стреляйте повторно. Целете се на сто и петдесет ярда и почакайте животното да обърне тялото си към вас.

Настъпи мълчание. Скоро видяхме един вол да тича право към портата на краала. Той влезе през вратата и като видя голямото множество, застана глупаво и измуча.

— Време е — пошепнах.

Бум! — и всички видяха вола, строполен по гръб, да рита безпомощно във въздуха. Прострелян беше между ребрата. Взривният, куршум свърши добра работа. Въздишка на удивление се понесе над събраните хиляди.

Обърнах се надменно:

— Лъгал ли съм те, кралю?

— Не, бели човече. Ти каза истината — отговори почтително той.

— Слушай, Туала — продължих аз. — Ти сам се увери в силата ни. Сега знай, че ние дойдохме с мирни намерения. Погледни! (Вдигнах автоматичната уинчестърка.) Ето една куха пръчка, с която и ти ще можеш да убиваш като нас. Само помни, че тя е омагьосана. Не трябва да убиваш хора с нея. Ако я насочиш срещу човек, тя ще те убие. Стой, ще ти покажа. Заповядай на някой да преброи четиридесет крачки и да забие копието си в земята, така че плоската страна на острието да е към нас.

За няколко секунди това беше направено.

— Виж сега как ще счупя копието.

Прицелих се внимателно и гръмнах. Куршумът удари плоскостта на копието и разчупи острието на части. Отново се понесе шепот на учудване.

— Сега, Туала, ние ти подаряваме тази магическа тръба (и аз му подадох пушката). — Постепенно ще те науча как да си служиш с нея. Но внимавай да не използваш вълшебството на звездите срещу човек от земята.

Той я пое много предпазливо и я сложи до краката си. Когато направи това, забелязах, че сбръчканото маймуноподобно същество изпъзля от сянката на колибата. То се движеше на четири крака, но когато достигна мястото, където седеше кралят, се изправи на крака и като отхвърли коженото покривало от лицето си, откри най-необикновеното и свръхестествено лице. Това лице изглеждаше на много, много стара жена, толкова сбръчкано и свито, че големината му не беше по-голяма от лицето на едногодишно дете и то се състоеше изключително от дълбоки жълти бръчки. Между бръчките се мъдреше вдлъбната цепнатина, представляваща устата. Под нея високо навън се извивате брадичката. Нос не се виждаше. Ако не бяха големите черни очи, цялото лице можеше да се вземе за лицето на някой изсушен от слънцето труп. Като скъпоценни камъни в костница, все още изпълнени с жар и разум, блестяха и играеха те под белоснежните вежди сред изпъкналия пергаментен череп. Колкото до черепа той беше съвършено оголен и жълт на цвят. Сбръчканата му кожа се движеше и свиваше като качулката на кобра.

Видът на тази ужасна личност накара тръпки да полазят по гърба ни. Тя застана за момент мирно, след това протегна изсъхналата си лапа, въоръжена с нокти, дълги цял инч, положи я на рамото на Туала и заговори с тънък креслив глас:

— Слушай, кралю! Слушайте, хора! Слушайте, о, планини, равнини, реки и ти, родино на кукуаните! Слушайте, о, небе и слънце, о, дъждове, бури и мъгли. Слушайте, всички вие, крито живеете и ще умрете. Чуйте ме, всички вие, които сте мъртви и които отново ще живеете, и отново ще умрете! Слушайте! Духът на живота е в мен и аз предсказвам. Аз предсказвам! Аз предсказвам!

Думите заглъхнаха в слаб вой. Ужас скова сърцата на всички, които ги чува, включително и нашите. Вещицата беше много страшна.

— Кръв! Кръв! Кръв! Реки от кръв. Навсякъде кръв. Виждам я, надушвам я, вкусвам я — тя е солена. Тя тече червена върху земята, тя пада като дъжд от небесата. Стъпки! Стъпки! Стъпки! Стъпките на белия човек, идващ отдалече. Те разтърсват земята. Земята трепери

пред своя господар. Кръвта е хубава. Червената кръв блести. Няма друга миризма като миризмата на новопрелятата кръв. Львовете ще я ближат и ще реват. Лешоядите ще измият крилата си в нея и ще крещят от радост. Аз съм стара. Много стара. Видяла съм много кръв. Ха, ха! Но преди да умра, ще видя още и ще ми е весело на душата. Колко мислите, че съм стара аз? Вашите бащи ме познаваха, и техните бащи ме познаваха, и бащите на техните бащи. Аз съм виждала белия човек и познавам неговите желания. Аз съм стара, но планините са по-стари от мен. Кой направи големия път, кажете ми? Кой изписа картините на скалите, кажете ми? Кой издигна тримата мълчаливци там, дето бдят над страната? Кажете? (И тя посочи към трите стръмни планини, които бяхме забелязали от предната вечер.) Не знаете, но аз зная. Това бяха белите хора преди вас и които ще бъдат, когато вас няма да ви има, които ще ви избият и унищожат. Да! Да! Да! А за какво идват те, белите, ужасните, които владеят магията и знанията, силните, упоритите? Какъв е този блестящ камък на челото ти, о кралю? Чирище изработиха железните доспехи на гърдите ти, о кралю? Вие не знаете, но аз знам. Аз, старата, аз, мъдрата, аз, Исануси — великата магьосница.

Тя обърна голата си, подобна на лешояд глава към нас.

— Какво търсите вие, бели хора от звездите? Ах, да, от звездите! Някой загубен човек ли? Няма да го намерите тук. Той не е тук. Векове наред бял крак не е стъпвал върху тази земя. Освен веднъж, но той я напусна, за да умре. Вие идвате за блестящите камъни. Знам това, знам това. Ще ги намерите, когато кръвта изсъхне. Но ще се върнете ли там, отдето сте дошли, или ще останете при мен? Ха-ха-ха! А ти, ти с тъмната кожа и гордата осанка (и тя посочи с костеливия си пръст Умбопа), кой си ти и какво търсиш тук? Ти не търсиш блестящите камъни, нито жълтия метал, дето свети. Тях ти ще оставиш на белите хора от звездите. Мисля, че аз те познавам, мисля, че мога да подуша кръвта във вените ти. Свали пояса си...

Изведнъж лицето на това необикновено същество се сви конвулсивно, на устата ѝ се появи пяна и тя се свлече на земята в епилептичен припадък. Отнесоха я в колибата.

Треперещ, кралят се изправи и махна с ръка. Веднага полковете започнаха да се изтеглят и след няколко минути огромният площад опустя. Останахме само ние, кралят и неколцина придворни.

— Бели хора — обърна се той към нас. — Нещо ми подсказва, че трябва да ви убия. Гагул говори странни думи. Какво ще кажете вие?

Аз се изсмях.

— Внимавай, о, кралю, не е така лесно да ни убиеш. Ти видя съдбата на вола. Искаш ли да имаш същата участ?

Туала се намръщи.

— Не е хубаво да се заплашва един крал.

— Ние не заплашваме, ние говорим истината. Опитай се да ни убиеш, о, кралю, и ще видиш!

Огромният човек покри челото си с ръка.

— Вървете си в мир — каза той най-сетне. — Тази вечер са големите игри. Тогава ще видим. Не се страхувайте, че ще ви устроя капан. Утре ще мисля какво да сторя с вас.

— Добре, кралю — отговорих равнодушно и придружени от Инфадус, ние се завърнахме в нашия краал.

ДЕСЕТА ГЛАВА

ЛОВЪТ НА ВЕЩИЦИТЕ

Когато стигнахме до нашата колиба, дадох знак на Инфадус да влезе с нас.

— Инфадус — казах, — искам да говоря с теб. — На нас ни се струва, Инфадус, че Туала, кралят, е жесток човек.

Уви, така е, господари мои. Страната е пропищяла от жестокостите му. Тази вечер сами ще се уверите. Ще присъствувате на големия лов на вещиците. Мнозина ще бъдат подушени като нечестиви и сетне погубени. Никой не е сигурен за живота си. Ако кралят пожелае стадата или живота на някого, или ако се страхува, че някой може да вдигне бунт срещу него, тогава Гагул, която видяхте, или някоя друга от обучените от нея вещици подушва определения човек като нечестив и той бива убит. Мнозина ще умрат, преди луната да избледнее тази нощ. Всякога е било така. Може би аз също ще бъда убит. Досега са ме щадили, понеже съм добър във военното изкуство и войниците ме обичат. Но не знаая колко дълго ще ме оставят да живея. Земята пъшка от кръвожадния Туала, краля. Тя е уморена от него и от проливните кърви.

— Тогава защо хората не го свалят, Инфадус?

— Не може, господари мои. Той е кралят. Ако го убият, Скрага ще царува на неговото място. А сърцето на Скрага е по-черно от сърцето на баща му Туала. Ако Скрага стане крал, яремът на врата ни ще бъде по-тежък от ярема на баща му Туала. Ех, да не беше убит Имоту или синът му Игнози да беше жив... Тогава щеше да бъде съвсем друго. Но те и двамата са мъртви.

— Откъде знаеш, че Игнози е мъртъв? — запита един глас зад гърба ни. Обърнахме се учудени да видим кой говори. Беше Умбопа.

— Какво искаш да кажеш, момче? — попита Инфадус. — Кой ти разреши да говориш?

— Слушай, Инфадус — рече Умбопа, — ще ти разправа една история. Преди много години крал Имоту е бил убит в тази страна, а

жена му избягала заедно с момчето си Игнози. Така ли е?

— Така е.

— Разправят, че жената и момчето умрели в планината. Така ли е?

— Така е.

— Добре. Случило се обаче, че майката и момчето Игнози не умрели. Те преминали планината и били преведени от едно пустинно племе през пясъците оттатък, докато достигнали отново вода, трева и дървета.

— Откъде знаеш ти това?

— Слушай! Те пътували още по-нататък. Много месеци пътували, докато достигнали до войнственото племе амазулу, което също произлиза от кукуанския род. Те престояли при тях дълги години, докато накрая майката умряла. Тогава синът Игнози започнал да странствува. Отишъл в една чудна страна, където живеят белите хора. Там в продължение на много години той изучил мъдростта на белите.

— Странна история разправяш ти — поклати недоверчиво глава Инфадус.

— Много години прекарал той там. Работил като слуга или войник, но в сърцето си пазел всичко, което майка му разказала за неговата собствена страна. Той много обмислял как да се завърне обратно при своя народ, за да види бащината си колиба, преди да умре. Дълги години търпеливо чакал. Най-сетне дошъл този час, защото той винаги идва, когато знаеш да го чакаш. Той срещнал едни бели хора, тръгнали да търсят неговата непозната родина, и се присъединил към тях. Белите вървели напред и все напред. Търсели един техен човек, който се бил изгубил по тези места. Те преминали горещата пустиня, пресекли снежните планини и достигнали страната на кукуаните. Там срещнали и тебе, о Инфадус.

— Сигурно си полудял, за да говориш така — изумено каза старият воин.

— Така ли мислиш? Погледни, чичо мой, ще ти покажа. Аз съм Игнози, законният крал на кукуаните.

И с едно-единствено движение той отмахна мучата около кръста си и застана гол пред нас.

— Виж, какво е това? — Той посочи с ръка една голяма змия, татуирана в синьо, обвита около кръста му. Опашката на змията изчезваше в отворената ѝ уста на мястото, където започваха двете му бедра.

Инфадус гледаше, а очите му като че щяха да изскочат от орбитите си. После падна на колене и захълца.

— Куум! Куум! Това е синът на моя брат! Това е кралят!

— Не ти ли казах същото, чичо мой? Стани. Аз не съм още крал. Но аз ще стана крал с твоя помощ и с помощта на тези храбри бели мъже, които са мои приятели. Старата Гагул имаше право. Първо земята ще се окъпе в кръв. Нейната кръв също ще изтече, защото тя уби баща ми с думите си и пропъди моята майка. А сега, Инфадус, избирай! Ще ми подадеш ли ръка и ще бъдеш ли мой верен човек? Ще споделиш ли опасностите, които ме очакват, и ще ми помогнеш ли да свалим този тиранин и убиец или не? Избирай! Часът е ударил.

Старият човек сложи ръка върху главата си и се замисли. После се изправи, приближи се към Умбопа или по-точно Игнози, коленичи пред него и взе ръката му:

— Игнози, законен крал на кукуаните, слагам ръката си в твоите ръце и ще ти бъда предан до смъртта си. Когато ти беше бебе, люлял съм те на коленете си, а сега старата ми ръка ще се бори за теб и за свободата.

— Добре, Инфадус. Победа ли, ти ще бъдеш най-великият в кралството след краля. Ако изгубя, ти можеш само да умреш, а смъртта и без това не е далеч от теб. Стани, чичо мой!

Той се обърна към нас:

— А вие, бели хора, ще ми помогнете ли? Какво мога да ви предложа аз? Ако победа и намеря блестящите камъни, ще получите толкова, колкото можете да отнесете. Доволни ли ще сте от това?

Преведох думите му.

— Кажи му — отговори сър Хенри, — че той греши по отношение на англичаните. Богатството е хубаво нещо. Срещнем ли го на пътя си, ние го взимаме. Да знае обаче, че един джентълмен не се продава, за богатство. От мое име мога да кажа следното. Винаги съм харесвал Умбопа. Всичко в мен ме кара да съм на негова страна в голямото му дело. Особено приятно ще ми бъде да се опитам да

разчистя сметките си с този жесток дявол Туала. Какво ще кажеш ти, Гуд, и ти, Куотърмейн?

— Е — каза Гуд, — за да си послужи с хиперболи, с каквито всички тези хора си служат, можеш да му кажеш, че винаги съм смятал борбата за хубаво нещо, което стопля сърцето. Ето защо може да разчита и на мен. Единственото ми условие е да ми позволи да нося панталони.

Преведох отговора.

— Благодаря, приятели мои — каза Игнози, предишният Умбопа. — А какво ще кажеш ти, Макумазан? Ти също ли си с мен, стари ловецо, който си по-хитър от ранения бизон?

Помислих малко, почесах се по главата и казах:

— Умбопа или Игнози, аз не обичам революциите. Аз съм за мира и съм малко страхлив (тук Умбопа се усмихна). От друга страна обаче, аз държа на приятелите си, Игнози. Ти държеше на нас и се държа мъжки, сега аз ще държа на теб. Но имай предвид, че аз съм търговец и трябва да мисля за себе си. Затова приемам предложението ти за диамантите, в случай че се доберем до тях. И още нещо. Както знаеш, ние дойдохме да търсим загубения брат на Инкубу (на сър Хенри) и ти трябва да ни помогнеш да го намерим.

— Това ще направя — отговори Игнози. — Стой, Инфадус, закълни се и кажи истината пред свещения знак на увитата около кръста ми змия. Знаеш ли някой бял човек да е стъпвал в тази страна?

— Никой, о, Игнози.

— Ако някой бял човек е бил видян или чул тук, ти щеше ли да знаеш за това?

— Сигурно щяха да ми кажат.

— Ти чуваш, Инкубу — обърна се Игнози към сър Хенри. — Бял човек не е идвал тук.

— Предполагам, че той не е стигнал дотук — въздъхна сър Хенри. — Клетникът? Клетникът! Всичко е било напразно. Божията воля е изпълнена.

— А сега на работа — намесих се аз с желание да отклоня разговора от печалната тема. — Много е хубаво да си крал по божие право, Игнози, но как възнамеряваш наистина да станеш крал?

— Не зная. Инфадус, имаш ли някакъв план?

— Игнози, Син на светкавицата — отвърна чичо му, — тази вечер е ловът на вещици. Мнозина ще бъдат подушени и погубени. Зрелището ще породи в сърцата на много други скръб, болка и гняв срещу крал Туала. Преди да са свършили игрите, аз ще съм говорил с някои от големите началници. Ако ги спечеля, те на свой ред ще уведомят полковете си. Отначало ще говоря с вождовете тайно и ще ги доведа да видят, че ти наистина си кралят. Мисля), че още преди да съмне, ще имаш двадесет хиляди копия под своята команда. А сега да си тръгвам. Трябва да помисля, да се поослушам и да подготвя нещата. Ако сме живи, след тържествата ще ви намеря тук и тогава ще поговорим. В най-добрия случай предстои ни война.

В този момент съвещанието ни беше прекъснато от шумни възгласи, които подсказваха идването на кралски пратеници. Показахме се на вратата на колибата и наредихме да ги пуснат. Влязоха трима мъже. Всеки от тях носеше по една блестяща ризница и великолепно бойна брадва.

— Даровете на моя господар, краля, за белите хора от звездите — извика вестителят, който ги съпровождаше.

— Благодарим на краля — отговорихме ние. — Оттеглете се.

Мъжете си излязоха, а ние разгледахме ризниците с голям интерес. Това бяха най-красиво изработените ризници, каквито бяхме виждали. Цялата тази маса от халки можеше да се събере в двете шепи.

— Тук ли изработват тези неща, Инфадус? — попитах аз. — Те са много хубави.

— Не, господарю мой, имаме ги от прадедите си. Не знаем кой ги е правил и от тях са останали вече малко на брой. Само хора, в чиито жили тече царска кръв, имат право да ги носят. Те са вълшебни облекла, през които никое копие не може да премине. Който ги носи, е добре защитен в боя. Кралят е много поласкан или много уплашен, иначе нямаше да ви ги изпрати. Сложете ги тази вечер, господари мои.

През останалата част на деня почивахме и обсъждахме положението, което беше доста тревожно.

Слънцето залезе и хиляди огньове пламнаха в тъмнината. Понесе се тропот от много крака и звън на стотици копия. Полковете се придвижваха към определените си места, за да се строят за големите игри. Около осем часа пълната луна се показва в цялото си великолепие.

Докато наблюдавахме изгрева ѝ, дойде Инфадус, облечен в пълни бойни доспехи. Придружаваха го двадесетина човека, които щяха да ни съпроводят до мястото на игрите. Както ни беше препоръчано, ние вече бяхме облекли изпратените ни от краля ризници. Сложихме ги под обикновените си облекла и за наше учудване те не се оказаха нито много тежки, нито неудобни. Тези стоманени ризници очевидно бяха правени за мъже с едри телосложения. Поради това ризницата стоеше някак халтаво на Гуд, а също и на мен, обаче прилепна към великолепното тяло на сър Хенри. Окачихме револверите си на кръста, взехме в ръце изпратените ни от краля бойни брадви и тръгнахме.

Площадът на големия краал, където сутринта бяхме приети от краля, беше почти препълнен с около двадесет хиляди мъже, подредени в полкове. Полковете, от своя страна, се делиха на роти и пред всяка рота имаше малка пътечка, позволяваща свободното преминаване на вещиците при техния лов. Едва ли човек би могъл да си представи по-внушителна гледка от безкрайните, правилно разположени редици въоръжени мъже. Луната обливаше със светлината си гората от издигнати копия, мъжествените тела, разветите пера на украшенията и хармоничното съчетание на различно оцветените им щитове. Накъдето и да погледнехме, срещяхме редици след редици от мрачни лица, обкръжени с веригите на проблясващите копия.

— Сякаш цялата армия е тук — обърнах се аз към Инфадус.

— Не, Макумазан — отговори той. — Само една трета от нея. Всяка година на игрите присъства една трета от армията. Втората трета е строена отвън, за да предотврати евентуалните размирици, когато започне убиването. Десет хиляди са на пост около Лу, а останалите пазят краалите из страната. Виждаш, че ние сме много голям народ.

— Много са мълчаливи — забеляза Гуд.

И наистина гробната тишина при тази маса от живи хора беше просто потискаща.

— Какво каза Бугуян? — запита Инфадус.

Преведох му.

— Тези, върху които витае сянката на смъртта, са мълчаливи — отговори той мрачно.

— Мнозина ли ще бъдат убити?

— Мнозина.

— Изглежда, че безплатно ще присъствуваме на гладиаторски игри — казах аз на другите.

Сър Хенри потрепера, а Гуд изказа желанието си да се махнем час по-скоро оттам.

— Кажи ми — обърнах се към Инфадус, — ние в опасност ли сме?

— Не зная, господари мои. Не съм сигурен. Но не показвайте страх. Ако преживеем тази нощ, всичко може да излезе на добре. Войниците негодуват срещу краля.

Междувременно равномерно се придвижвахме към центъра на откритото пространство, в средата на което бяха поставени няколко столчета. В това време забелязахме друга малка група да идва от посоката на кралската палатка.

— Това е кралят, Туала, и Скрага, синът му. С тях е Гагул, старата, както и тези, които ще убиват — каза Инфадус, сочещ малката група от около дванадесет гиганта със свиреп вид, въоръжени с копия в едната ръка и с тежки керри в другата.

Кралят седна в средата, Гагул се сви в краката му, а другите застанаха отзад.

— Привет, бели господари — извика кралят, когато го приближихме. — Седнете, да не губим ценно време. Нощта е твърде кратка за делата, които трябва да се извършат. Вие идвате в добър час и ще видите славно представление. Огледайте се, о, бели богове, огледайте се!

Злото му око се претърколи от полк на полк.

— Можете ли да видите такава гледка на звездите? Погледнете как треперят от страх пред небесното правосъдие всички, които таят зло в сърцата си.

— Започнете! Започнете! — пропищя Гагул с тънкия си, сякаш пронизващ глас. — Хиените са гладни, те вят за храна. Започнете! Започнете!

За момент настъпи дълбока тишина, по-ужасна от предчувствието за това, което щеше да стане.

Кралят вдигна копието си. Веднага двадесет хиляди крака, се вдигнаха, като че принадлежаха на един човек, и се стовариха с удар върху земята. Това се повтори три пъти. Твърдата земя сякаш се огъна

и потрепера. Тогава някъде отдалече самотен глас започна песен, подобна на ридание. Припевът звучеше така:

„Какъв е жребият на човека, роден от жена?“

От всяко гърло на огромното множество излезе отговорът:

„Смърт“.

Постепенно песента подемаше полк след полк, докато накрая цялото въоръжено войнство запя. Трудно ми беше да разбирам думите, освен където изразяваха различните степени на човешките страсти, страхове и желания. Песента звучеше ту любовно, ту войнствено, а накрая като надгробно ридание, завършващо внезапно със сърцераздирателен вопъл. Ехото дълго се носи над множеството, докато най-последно заглъхна.

Тишината отново се спусна над площада.

Кралят пак вдигна ръка.

Дочу се трополене на крака. От бойните групи се отделиха някакви отвратителни фигури и се затичаха към нас. Когато приближиха, разбрахме, че са жени. Съдейки по белите им коси, повечето бяха стари. Украшенията им от рибени мехури се развяваха зад тях. Лицата им бяха нарисувани на бели и жълти линии. По гърбовете им висяха змийски кожи, а около кръстовете им тракаха колани от човешки кости. Всяка една държеше в съсухрената си ръка малък тризъбец. На брой не надминаваха десет. Те застанаха пред нас и една от тях, като посочи с тризъбеца си свитата фигура на Гагул, извика:

— Майко, старо майко, ние сме тук.

— Добре! Добре! Добре — изписка старата вещица. — Остри ли са очите ви, исанусис (врачки), виждате ли добре в тъмното?

— Остри са, майко.

— Добре! Добре! Добре! Отворени ли са ушите ви, исанусис, чувате ли думите, които не излизат през устата?

— Отворени са, майко.

— Добре! Добре! Добре! Събудени ли са сетивата ви, исанусис, можете ли да подушвате кръвта? Можете ли да очистите земята от злосторниците, които замислят зло на краля и неговите приближени? Готови ли сте да извършите небесното правосъдие, вие, които съм ви учила, които сте яли от хляба на мъдростта ми и пили от водата на магиите ми?

— Можем, майко.

— Тогава тръгвайте, не се бавете, лешоядки! Вижте палачите вече точат копията си (и тя посочи злокобната група отзад), белите хора са нетърпеливи да видят. Вървете!

С диви крясъци орисниците се спуснаха в различни посоки. Те се отправиха към различни точки от гъстия човешки пояс. Сухите кости на кръста им зловещо тракаха при тичането. Ние не успяхме да наблюдаваме всичките, така че вперихме очи в тази исануси, която беше най-близко до нас. Тя стигна на няколко крачки от бойците, спря се и започна да танцува бясно. Въртеше се в кръг с невероятна бързина и издаваше писъци като: „Подушвам го, него, злодея. Наблизо е той, той, който, отрови майка си. Чувам мислите на този, който мисли зло на краля.“

Тя танцуваше все по-бързо и по-бързо, докато изпадна в такова възбудено състояние, че пяна започна да хвърчи от скърцащите ѝ челюсти. Очите ѝ без малко да изхвъркнат, а тялото ѝ видимо се тресеше. Внезапно тя се спря като закована и задуши наоколо като ловджийско куче, усетило дивеча. После протегна тризбеца си и с крадливи стъпки се заприближава към, войниците. Виждахме как твърдостта им се стопяваше с нейното приближаване и те просто се смаляваха пред нея. Ние самите следяхме движенията ѝ като омагьосани. Душейки и промъквайки се като куче, тя скоро спря, посочи насам-натам и после пак пристъпи крачка или две.

Внезапно краят настъпи. Тя нададе вик, скочи и докосна с тризбеца си един висок боец. Веднага двамата му другари, стоящи непосредствено до него, сграбчиха осъдения човек за раменете и го докараха пред краля.

Белязаният не се съпротивлява, но го видяхме да влачи краката си като парализирани. Ръцете му, които изтърваха копието, бяха ръце на мъртвец.

След като го докараха, двама от злодейците-палачи пристъпиха напред да го поемат. Щом се срещнаха със своята жертва, палачите се обърнаха към краля в очакване на неговата заповед.

— Убий! — каза кралят.

— Убий! — изписка Гагул.

— Убий! — с глух кикот повтори Скрага.

Още не бяха произнесени думите и ужасното дело приключи. Единият от мъжете заби копието си в сърцето на жертвата, а другият пръсна мозъка му с тежкия прът.

— Един — преброи Туала.

Отмъкнаха тялото няколко крачки встрани и го проснаха на земята.

Едва свършиха с първия, и доведоха друга жертва, като животно на заколение. По леопардовото му наметало разбрахме, че е човек от висок ранг.

Отново прозвучаха ужасните думи и жертвата падна мъртва.

— Двама — преброи кралят.

И така смъртоносна игра продължи, докато проснаха в редица стотина тела. Чувал съм за гладиаторските игри на Цезар и за испанските игри с бикове, но си позволявам да твърдя, че нито едните, нито другите са били и наполовина толкова ужасни, колкото този лов на кукуански вещици. Гладиаторските зрелища и испанските борби с бикове във всеки случай са допринасяли за забавлението на публиката, а такова нещо тук нямаше.

По едно време се изправихме и опитахме да протестираме, но бяхме възпрени от Туала.

— Нека правосъдието си каже думата, бели хора. Тези кучета са опасни злодеи. Редно е да умрат.

Този беше единственият отговор, с който ни удостои.

Около десет и половина часа настъпи пауза. Видимо изтощени от кървавата си работа, вещиците се събраха, за да си починат. Помислихме, че представлението привърши. За жалост не беше така. За наша изненада видяхме престарата Гагул да се надига от мястото си и подпирайки се на тоягата си, тя се довлече до празното място. Изумителна гледка представляваше това страховито престаряло същество с глава, прилична на лешояд, превито почти на две от годините. Тя набра сили до такава степен, че накрая започна да тича наоколо почти толкова бързо, колкото обучените от нея зли орисници. Тя тичаше напред и назад, като си тананикаше сама. После внезапно се стрелна към снажен висок офицер, изправен пред един от полковете, и го докосна. Веднага се надигна роптание от полка, който очевидно беше под неговото командване. Независимо от това, двама от хората

му го хванаха и доведоха за екзекутиране. По-късно научихме, че този човек с голямо богатство и високо положение бил братовчед на краля.

С него кралят отброи сто и трима убити.

Гагул пак затича напред-назад, като се приближаваше все по-близо до нас.

— Обесете ме, ако не се опита да изиграе мръсния си номер на нас — възкликна Гуд ужасено.

— Глупости — каза сър Хенри.

Гледах старата вещица да идва все по-близо и по-близо и сърцето ми замря. Погледнах назад към дългите редици трупове и потреперех.

Все по-близо и по-близо танцуваше Гагул. Приличаше на оживяла крива пръчка, а от ужасните ѝ очи струеше нечестив блясък.

Тя съвсем се приближи до нас. Всеки чифт очи от огромното множество с напрегнато внимание наблюдаваше движенията ѝ. Най-после тя застана неподвижно и посочи.

— Кой ли е това? — промълви сър Хенри на себе си.

В следния миг всички съмнения изчезнаха. Старицата се спусна напред и докосна рамото на Умбопа или сега вече Игнози.

— Подушвам го — изписка тя. — Убийте го, убийте го, тъй е изпълнен със зло. Убий го този чужденец, преди да се пролее кръв за него. Убий го, о, кралю!

Настъпи пауза, от която аз веднага се възползувах.

— Кралю — извиках, като станах от мястото си. — Този човек е слуга на твоите гости. Той е тяхно куче. Който пролее кръвта на нашето куче, той пролива нашата кръв. Съгласно свещения закон на гостоприемството, искам защита за него.

— Гагул, майката на врачките, го подуши. Той трябва да умре, бели хора — беше мрачният отговор.

— Не, той няма да умре — отговорих аз. — Но този, който го докосне, наистина ще умре.

— Хванете го! — изрева Туала на палачите, които стояха около него целите потънали в кръвта на жертвите си.

Те тръгнаха към нас, но се поколебаха. Що се отнася до Игнози, той вдигна копие то си, решен скъпо да продаде живота си.

— Стойте, кучета — извиках аз, — ако искате да видите светлината на утрото. Докоснете само един косъм от главата му и вашият крал ще умре.

И аз насочих револвера си към Туала. Сър Хенри и Гуд също изтеглиха пистолетите си. Сър Хенри насочи своя към предводителя на палачите, който се приближаваше да изпълни присъдата, а Гуд без колебание се прицели в Гагул.

Туала забележимо примигна, когато дулото на пистолета ми се изравни с широките му гърди.

— Е добре, какво решаваш, Туала? — запитах аз.

Тогава той проговори.

— Свалете вълшебните си тръби — каза той. — Вие ме замолихте в името на гостоприемството и поради тази причина, а не от страх пред това какво можете да направите, аз го пощадявам. Вървете си в мир.

— Добре — отговорих равнодушно. — Ние сме изморени от кръвопролитие и желаем да си починем. Свършиха ли танците?

— Свършиха — отвърна начумерено Туала и посочвайки към дългите редица трупове, разпореи:

— Нека тези кучета бъдат хвърлени на хиените и лешоядите.

И вдигна копие си.

При пълна тишина полковете започнаха да се оттеглят към вратата на краала. Остана само една малка група, която да отнесе труповете на нещастните жертви.

Ние също се изправихме и като направихме „салаам“ на негово величество, който той едва благоволи да забележи, се запътихме към нашия краал.

Седнахме в колибата си и запалихме кукуанската лампа, чийто фитил бе направен от някакъв вид палмово листо, а маслото от пречистена хипопотамова мас. Сър Хенри каза:

— Изпитвам необикновено чувство, сякаш съм болен.

— Ако и най-малко се колебаех дали да помогна на Умбопа срещу този ужасен мерзавец, такива колебания вече не съществуват — каза Гуд. — С мъка се стараех да остана спокоен, докато се провеждаше това безмилостно клане. Мъчех се да държа очите си затворени, но те се отваряха точно в ужасния миг. Чудя се къде ли е Инфадус. Умбопа, приятелю мой, трябва да си ни благодарен. За малко щяха да продупчат кожата ти.

— Благодарен съм, Бугуян, и никога няма да го забравя — отговори Умбопа и аз преведох думите му.

— А Инфадус скоро ще дойде, трябва да почакаме.
За разтуха запалихме лулите си и зачакахме.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

НИЕ ДАВАМЕ ЗНАМЕНИЕ

Дълго време седяхме мълчаливо. Съсипани от видените страхотии, няхахме сили да говорим. Нощта преваляше в утро, когато решихме да си легнем. Неочаквано чухме стъпки. До ушите ни достигна и запитването на часовоя, поставен на пост пред вратата на нашия краал. Изглежда, че отговорът го задоволи, тъй като стъпките се насочиха към нас. В следната минута в колибата влезе Инфадус, следван от половин дузина снажни вождове.

— Господари мои, и ти, Игнози, законни кралю на кукуаните, съгласно дадената дума, аз дойдох. Доведох и тези мъже, които са мъже от висок ранг между нас. Всеки един от тях командува по три хиляди войника. Те служат само на себе си и на краля. Разправих им това, което видях и чух. Сега нека те също да видят свещената змия, обвита около теб, и да чуят историята ти. Игнози, така че да могат да решат дали да дойдат с теб против краля.

В отговор Игнози отново свали пояса си и остави на показ татуираната змия. Един по един военачалниците се приближаваха и я разглеждаха на слабата светлина на лампата и се оттегляха настрани.

После Игнози сложи мучата си и обръщайки се към тях, им разправи историята, която толкова подробно беше разказал сутринта.

Когато свърши разказа си, Инфадус, се обърна към вождовете.

— Сега, след като чухте историята му, ще застанете ли до този човек и ще му помогнете ли да си възвърне бащиния трон или не? Земята е пропищяла От Туала и кръвта на народа тече като пролетна река. Вие видяхте тази нощ. Имаше още двама вождове, с които исках да говоря, а къде са те сега? Хиените вият над труповете им. Скоро и вие ще станете като тях, ако не се борим. Изберете, братя мои.

Най-възрастният от тях, нисък пълен воин с побеляла коса, направи крачка напред и отговори:

— Твоите думи са верни, Инфадус. Земята наистина пищи. Собственият ми брат е между тези, които умряха тази нощ. Но тази

работа е много голяма и човек трудно може да повярва в нея. Откъде можем да знаем, че ако вдигнем копията си, няма да го сторим за някой самозванец? Замисленото дело е велико, но никой не може да бъде сигурен в края му. Защото едно е сигурно: реки от кръв ще текат, преди то да сполучи. Мнозина ще се придържат към Туала, защото хората обожават слънцето, което продължава да свети на небето, а не това, което ще изгрее. Вълшебството на тези хора от звездите е голямо и Игнози се намира под закрилата на тяхното крило. Ако той наистина е законният крал, нека те да ни дадат знак и нека той да бъде такъв, че всички да могат да го видят. Така мъжете ще се присъединят към нас, уверени, че силата на белите хора е с тях.

— Ние имаме знака на змията — отговорих аз.

— Господарю мой, той не е достатъчен. Змията може да, е била поставена много след рождението му. Извършете чудо! Няма да се вдигнем без знамение.

Останалите се присъединиха към думите му и аз загрижено се обърнах към сър Хенри и Гуд, като им обясних положението.

— Мисля, че измислих нещо — каза Гуд тържествуващо. — Помоли ги да ни оставят за малко сами, за да можем да помислим.

Предадох молбата и вождовете се оттеглиха. Веднага щом излязоха, Гуд взе малката кутия, в която държеше лекарствата, отключи я и извади една тетрадка. На предната корица на тетрадката имаше календар.

— Погледнете, приятели, не е ли утре четвърти юни?

Ние бяхме пресмятали дните много внимателно, така че веднага отговорихме утвърдително.

— Много добре. Ето тогава вижте тук: „Четвърти юни, пълно лунно затъмнение, започващо в 8.15 часа по Гринуич, видимо в Тенерифе — Африка и др.“ Ето ви знамение. Кажете им, че утре през нощта ще затъмните луната.

Идеята беше великолепа. Единствената опасност беше да не би календарът на Гуд да не се окаже верен. Ако направехме грешно предсказание по такъв важен въпрос, щяхме да загубим престижа си завинаги, а така също и Игнози щеше да загуби случая да си възвърне трона.

— Ами ако календарът е грешен? — обърна се сър Хенри към Гуд, който беше зает да изчислява нещо върху листче от тетрадката.

— Не виждам причина да се съмняваме — отговори той. — Затъмненията винаги се случват навреме и изрично се казва, че ще се вижда от Африка. Направих изчисления доколкото мога, тъй като не зная точното ни разположение. Мисля, че тук затъмнението ще започне към десет часа вечерта и ще трае до дванадесет и половина. За час и половина или повече ще бъде напълно тъмно.

— Добре — съгласи се сър Хенри. — Тогава да рискуваме.

И аз се съгласих, макар с колебание, тъй като затъмненията не са обикновени неща, та да се занимаваш с тях. Изпратих Умбопа да извика отново вождовете. Когато влязоха, обърнах се към тях със следните думи:

— Велики мъже на кукуанския народ, и ти, Инфадус, слушайте! Ние не обичаме да показваме силата си, защото да правиш това значи да се месиш в работата на природата и да хвърляш света в страх и смущение. Но тъй като въпросът е от много голяма важност и понеже сме разгневени на краля за убийствата, на които бяхме свидетели, и поради действието на исануси Гагул, която искаше да погуби нашия приятел Игнози, решихме да нарушим това правило и да дадем такъв знак, че всички хора да го видят. Елате насам.

И аз ги поведох към вратата на колибата и им показах червеното кълбо на залязващата луна.

— Какво виждате там?

— Виждаме луната да потъва — отговори упълномощеният от групата.

— Така. Сега кажете ми, може ли смъртен човек да угаси луната преди часа на залязването ѝ и да обгърне земята с черното покривало на нощта?

Вождът се засмя.

— Не, господарю мой, няма такъв човек. Луната е по-силна от човека, който я гледа, и никой не може да измени нейния път.

— Вие казвате това. А пък аз ви казвам, че утре вечер два часа; преди полунощ ние ще направим луната да изчезне за час, и половина и пълен мрак ще покрие земята. Това ще бъде знакът, че Игнози е истинският крал на кукуаните. Ако ние направим това, ще бъдете ли доволни?

— Разбира се, господарю мой — отговори старият вожд с усмивка, която се отрази и върху лицата на другарите му. — Ако вие

направите това, ние ще бъдем напълно задоволени.

— Ще го направим. Ние тримата: Инкубу, Бугуян и Макумазан ви казваме това и то ще стане. Чу ли това Инфадус?

— Чух, господарю мой. Вие обещавете да изгасите луната, майката на света, когато тя е в своята пълнота. Та това е цяло чудо.

— И все пак ние ще го направим, Инфадус.

— Добре, господарю мой. Днес, два часа след залез-слънце, Туала ще покани господарите да присъствуват на танца на девойките. Един час след като започне танцът, момичето, което Туала сметне за най-хубаво, ще бъде убито от Скрага, кралския син. То ще бъде пожертвувано за омилоствивяване на каменните мълчаливци, които наблюдават от планините там.

Той посочи към трите необикновени върха, където предполагахме, че е края на Соломоновия път.

— Нека тогава моите господари угасят луната и спасят живота на девойката. Така хората наистина ще повярват.

— Да, народът наистина ще повярва тогава — добави старият вожд все още недоверчиво.

— На две мили от Лу — продължи Инфадус — се намира един хълм, извит във формата на млад месец. То е укрепено място. Там се намира моят полк и още три други полка, командувани от тези мъже. Тази сутрин ще наредим още два-три полка да бъдат преместени там. Ако моите господари успеят наистина да угасят луната, в настъпилата тъмнина аз ще им подам ръка, ще ги изведа от Лу до мястото, където те ще бъдат в пълна безопасност. След това ще можем да обявим война на крал Туала.

— Много добре — казах аз. — А сега ни оставете да поспим малко, за да се подготвим за знамението.

Инфадус стана, поздрави ни и излезе заедно с другите вождове.

— Приятели мои — каза Игнози веднага щом излязоха, — наистина ли можете да направите това чудо или говорихте празни думи на тези мъже?

— Вярваме, че можем да го направим, Умбопа... Игнози, искам да кажа.

— Странно — отговори той. — Ако вие не бяхте англичани, нямаше да ви повярвам. Обаче английските джентълмени не разправят

лъжи. Ако ни е съдено да останем живи, бъдете сигурни, че ще ви се отплатя.

— Игнози, обещавай ми едно нещо — помоли сър Хенри.

— Обещавам, Инкубу, приятелю мой, даже преди да чуя — отзова се едрият мъж с усмивка. — Какво е то?

Обещавай, че ако някога станеш крал на този народ ще забраниш лова на вещиците, който видяхме тази вечер. И че убиването на хора без съд няма да се извършва в тази страна.

— Игнози помисли малко, след като му преведох думите, и отговори.

— Животът на черните хора не е като живота на белите хора, нито ние ценим живота толкова много, колкото вие. Все пак аз ти обещавам, ако бъде в моята власт да го извърша: вещиците няма да ловуват повече, нито някой ще бъде убит, без да бъде съден.

— Е? Това наистина е цяла сделка — каза сър Хенри. — А сега нека да починем малко.

Напълно, изтощени, ние скоро заспахме. Спахме дълбоко, докато Игнози ни събуди към единадесет часа. Станахме, измихме се и се нахранихме хубаво. След това излязохме да се разходим покрай колибата. С любопитство разглеждахме кукуанските колиби и изучавахме живота на жените.

— Надявам се затъмнението наистина да стане — забеляза сър Хенри, като се връщахме.

— Ако не стане, с нас е свършено — отговорих печално. — Както съм сигурен, че сме живи, така съм сигурен, че някои от тези вождове ще разправи цялата история на краля и тогава ще ни устроят затъмнение, което никак няма да ни хареса.

Завърнахме се в колибата за обед. През останалата част от деня приемахме посещения от учтивост и любопитство. След залеза на слънцето прекарахме няколко спокойни часа, доколкото ни позволяваха лошите ни предчувствия. Най-последно към осем и половина дойде пратеник от Туала да ни покани на големия годишен „танц на девойките“, който щеше да се празнува.

Бързо облякохме подарените ни от краля ризници, взехме пушките и амуниците си, за да ги имаме под ръка, ако трябваше да се спасяваме, и се отправихме смело към мястото на празненството, както

ни беше посъветвал Инфадус, въпреки страха и трепета, които изпитвахме.

Обширното място пред кралския краал имаше сега съвсем друг вид от този на предишната вечер. Мрачните редици на бойците се заместваха от редиците на кукуанските девойки. Всяка девойка носеше на главата си венец от цветя. В едната си ръка държаха палмов лист, а в другата дълга бяла лилия. В центъра, огрян от луната, седеше Туала, кралят. В краката му се беше свила Гагул, а до него стояха Инфадус. Скрага и дванадесет телохранители. Присъствуваха още и множество вождове, между които разпознах и нашите посетители от предната нощ.

Туала ни поздрави много сърдечно. Разбира се, аз не пропуснах да забележа как единственото му око злобно се впи в Умбопа.

— Добре дошли, бели хора от звездите — каза той. — Сега ще се насладите на по-различна гледка от тази, която очите ви гледаха на лунната светлина през миналата нощ. Но и тя не е чак толкова хубава. Девойките са приятни за очите и ако не бяха такива, никой от нас нямаше да бъде тук тази нощ (и той посочи с ръка около себе си). Но мъжете са още по-хубави. Целувките и нежностите на жените са сладки, но звукът от сблъскването на копията и мирисът на кръвта са още по-сладки. Искате ли да имате жени от нашия народ, бели хора? Ако е така, изберете си най-хубавите тук и ще да имате толкова, колкото желаете.

И той зачака отговора ни.

Предложението не беше непривлекателно особено за Гуд, който като всички моряци имаше слабост към женския пол. Аз като по-стар и по-мъдър предвиждах безкрайните усложнения, които можеха да се породят (защото жените носят със себе си и грижите, тъй сигурно както нощта следва денят) и бързо отговорих:

— Благодарим, кралю, но ние, белите мъже, се женим само за бели жени като нас. Вашите девойки са хубави, но те не са за нас.

Кралят се засмя.

— В нашата страна има поговорка, която казва: „Женските очи са винаги блестящи независимо от цвета.“, и друга, която гласи: „Обичай тази, с която си в момента, защото бъди сигурен, че другата, която е далече, ти е невярна.“ Но може би тези неща не са така на звездите. В страна, където мъжете са бели, всичко е възможно. Така да бъде, бели

хора. Момичетата няма да ви молят. Бъдете отново добре дошли. Добре дошъл бъди и ти, черния. Ако Гагул беше успяла, ти отдавна да беше изстинал. Имаш късмет, че и ти идваш от звездите, ха-ха-ха!

— Аз мога да те убия, преди ти да ме убиеш, о, кралю — отговори спокойно Игнози. — И ти ще изстинеш още преди моите крайници да са се вдървили.

Туала се стресна.

— Ти говориш дръзко, момче — отговори той ядосано, — отиваш много далече.

— Дързък е този, който говори истината. Истината е остро копие, което лети към целта и винаги улучва. Това е предупреждение от звездите, о, кралю.

Туала се намръщи. Единственото му око проблесна свирепо, но той не каза нищо повече.

— Да започнат танците! — извика той.

В следната секунда украсените с цветя девойки се подредиха в групи и запяха, размахвайки нежните палмови листа и белите лилии. Те танцуваха феерично и изглеждаха безплътни на тъжната светлина на изгряващата луна. Ту се въртяха в кръг, ту се срещаха в мнима борба, пак се отдръпваха, извиваха се като вихрушка и отново замираха. Беше прекрасно да ги наблюдаваш. Най-послед спряха. Тогава една красива млада жена излезе от редиците им и се завъртя в пирует пред нас с такава грация и живост, на които много балерини биха завидели. Когато накрая тя изморена се оттегли, друга зае мястото ѝ. След нея друга и друга, но никоя от тях не надмина дървата, нито по грация, нито по умение, нито по красота.

След като всички избрани момичета танцуваха, кралят вдигна ръката си.

— Коя смятате за най-хубава, бели хора? — попита той.

— Първата — отговорих необмислено. Следващата секунда съжалих, защото си спомних думите на Инфадус, че най-хубавата ще бъде пожертвувана.

— Тогава вашето мнение е мое мнение. И моите очи виждат като вашите очи. Тя е най-хубавата. А това е тъжно за нея, защото тя трябва да умре.

— Трябва да умре! — изписка Гагул и хвърли бърз поглед към бедното момиче, което още не подозираше своята ужасна съдба. То

стоеше на някакви си десет ярда далече в компания с други момичета и лист по лист нервно късаше листенцата на едно цвете от венеца си.

Задържайки с мъка негодуванието си, аз се обърнах към краля:

— Защо, о, кралю? Момичето танцува добре и ни хареса. То е много хубаво. Жестоко е да бъде наградено със смърт.

Туала отговори със смях:

— Такъв е нашият обичай. Каменните фигури, които седят ей там, трябва да получат дела си.

Той посочи към трите далечни върха.

— Ако аз не обрека на смърт най-хубавото момиче днес, нещастие ще; сполети и мен, и моя дом. Такова е поверието сред моя народ. „Ако в деня на танците на девойките кралят не принесе най-хубавото момиче в жертва на древните, които седят и наблюдават от планината, тогава той ще падне, а и неговият род ще загине.“ Чуйте вие, бели хора! Брат ми, който царуваше преди мен, отказа това жертвоприношение, трогнат от сълзите на жената. И той падна. И родът му загина, и аз царувам вместо него. Решено е, тя трябва да умре!

После се обърна към телохранителите.

— Доведете я тук! Скрага, пригответи копието си!

Двама мъже скоро я достигнаха. Щом ги видя, момичето мигновено осъзна страшната си съдба, изпищя безпомощно и се опита да избяга. Силните мъжки ръце я хванаха и доведоха пред нас въпреки съпротивата и риданията ѝ.

— Как ти е името, момиче? — прописка Гагул. — Какво? Не искаш да отговориш? Веднага ли трябва кралският син да свърши работата си?

При този намек Скрага с още по-сатанинско изражение на лицето пристъпи напред и вдигна голямото си копие. Забелязах как ръката на Гуд се промъкна към револвера му. Горкото момиче забеляза отблясъка на стоманата през сълзите си и това сякаш го опомни. То престана да се бори и конвулсивно закърши ръцете си, треперейки с цялото си тяло.

— Вижте! — извика Скрага весело. — Тя се успокои само при вида на моята играчка, дори преди да я опита — и той потупа широкото острие на копието.

— Само някога да ми се удаде случай, ти ще заплатиш за това, куче такова. — чух Гуд да се заканва тихо.

— Сега, като се успокои, кажи ни името си, моя мила. Говори и не се страхувай — каза подигравателно Гагул.

— О, майко — отговори момичето с треперещ глас, — името ми е Фулата, от рода на Суко. О, майко, защо трябва да умра? Не съм направила нищо лошо.

— Утеши се — продължи старицата със същия отвратителен подигравателен тон. — Ти наистина трябва да умреш в жертва на древните, които седят там — и тя посочи към върховете. — По-добре е да спиш през нощта, отколкото да работиш през деня; по-добре е да умреш, вместо да живееш. А ти ще умреш от ръката на кралския син.

Фулата сви ръцете си от мъка и извика високо:

— О, жестокост, а аз съм тъй млада! Какво сторих, та вече никога да не видя изгрева на слънцето и звездите, които следват пътя му през нощта?! Да не бера росните цветя и да не слушам ромона на водата? Горко ми, че вече няма да видя бащината си колиба, нито да усетя майчина милувка и да се грижа за болното си козленце! Горко ми, че няма да почувствувам прегръдката на любимия и да видя очите му в моите; нито да родя мъжки рожби. О, жестокост, жестокост!

Тя отново закърши ръце и обърна обляното си в сълзи и украсено с цветя лице към небето. Изглеждаше толкова красива в отчаянието си, защото наистина беше много хубава жена, че сигурно можеше да стопи сърцето на всеки друг, но не и на трите дяволски изчадия пред нас. Молбите на принц Артур към главорезите, дошли да го ослепят, не са били така покъртителни, както воплите на това туземно момиче.

Но те не развълнуваха Гагул, нито нейния господар, въпреки че видях съчувствие по лицата на телохранителите и вождовете. Колкото до Гуд, той изрече някаква дума на негодувание и направи движение, като че искаше да отиде при нея. С женска досетливост осъденото момиче прочете какво минаваше през ума му. С внезапно движение то се измъкна от ръцете на тези, които я държаха, и обви ръцете си около „красивите бели крака“ на Гуд.

— О, бели татко от звездите! — извика то. — Закрий ме с мантията на твоето покровителство! Позволи да се подслоня в сянката на твоята сила, за да се спася. Запази ме от тези жестоки хора и от милостите на Гагул.

— Добре, сърце мое, ще се погрижа за теб — отвърна Гуд на английски с нервно саксонско произношение. — Ела, стани, добро дете — и той се наведе и я хвана за ръката.

Туала се обърна и даде знак на сина си, който се приближи с вдигнато копне.

— Сега е време — пошепна ми сър Хенри, — какво чакаш още?

— Чакам затъмнението — отговорих. — Наблюдавах луната през последния половин час и никога не съм я виждал по-ясна.

— Трябва да рискуваш сега или момичето ще бъде убито. Туала губи търпение.

Аргументът беше много силен и като хвърлих отчаян поглед към светлия лик на луната (и най-запаленият астроном не е очаквал с такова нетърпение небесното явление, за да докаже теорията: си), с цялото достойнство, което можах да си придам, застанах между сломеното момиче и приближаващото копие на Скрага.

— Кралю! — казах аз. — Това няма да стане. Ние не можем да позволим такова нещо. Пусни момичето да си отиде живо и здраво.

В гнева и изненадата си Туала се изправи от стола си. Шепот на учудване се чу откъм вождовете и редиците на момичетата.

— Няма да стане ли, ти, бяло куче, което лае срещу лъва в собствената му пещера, няма да стане ли? Ти луд ли си? Внимавай, за да не би съдбата на това пиле да сполети и теб, и тези с теб. Как можеш да го предотвратиш? Кой си ти, дете заставащ между мен и волята ми? Оттегли се, казвам! Скрага, убий я! Хей, стражи, хванете тези мъже!

При неговия вик въоръжени мъже изтичаха бързо от колибата отзад, където вероятно са били подготвени нарочно по-рано.

Сър Хенри, Гуд и Умбопа се наредиха до мен и вдигнаха пушките си.

Спрете! — извиках смело, макар че в момента сърцето ми като че падна в стомаха. — Спрете! Ние, белите мъже от звездите, казваме, че това няма да стане. Направете само още една крачка напред и ние ще угасим луната и ще хвърлим страната в тъмнина. Вие ще изпивате нашето вълшебство.

Заплахата ми произведе впечатление. Мъжете се спряха и Скрага застана мирно с вдигнато копие.

Чуйте го! Чуйте го! — изписка Гагул. — Чуйте лъжеца, който казва/ че ще угаси луната като светилник. Нека да го направи и момичето ще бъде пощадено. Да, нека да го направи или да умре заедно с момичето, той и другите с него.

Погледнах към луната. За моя безкрайна радост и облекчение видях, че не бяхме направили грешка. По края на голямото кълбо се забелязваше слаба сянка и като че някакъв дим се събираше върху светлата ѝ повърхност.

Вдигнах тържествено ръка към небето, който пример беше последван от сър Хенри и Гуд, и цитирах един-два реда от „Легендите на Инголдсби“ с най-внушителния тон, на който бях способен. Ом) Хенри съответно ме последва със стих от Стария завет, докато Гуд отпрати към царицата на нощта цял куп от класически ругатни, които му дойдоха наум.

Скоро сянката се плъзна по светлата повърхност и когато тя се появи, долових ужасен шепот да се издига от множеството наоколо.

— Погледни, кралю! — извиках. — Погледни, Гагул! Вижте вождове, мъже и жени! Кажете дали белите хора от звездите не държат на думата си и дали говорят празни приказки. Луната потъмнява пред погледа ви. Скоро ще стане тъмно. Да, напълно тъмно, и то по време на пълнолуние. Искяхте знамение. То ви е дадено. Закрий лицето си, о, Луна, прибири светлината си, тъй чиста и свещена. Смачкай високомерието на тези пред нас. Нека мрак погълне света!

Вой на ужас се надигна от присъстващите. Някои стояха като вкаменени от страх, други коленичиха и заридяха. Кралят стоеше мирно, пребледнял под тъмната си кожа. Само Гагул запазваше самообладание.

— То ще премине! — крещеше тя. — Виждала съм такова нещо и преди. Никой човек не може да угаси луната. Не се страхувайте! Стойте спокойно! Сянката ще премине.

— Почакайте и ще видите — отговорих аз, разчитайки на общото възбуждение.

— Продължавай, Гуд, не мога да се сетя за още стихове. Ругай, приятелю!

Гуд достойно изпълни задачата с изобретателните си способности. Никога преди не съм имал и най-слаба представа за широчината, дълбочината и височината на ругателните възможности

на един морски офицер. Той ги изливаше в продължение на десет минути, без да спре и почти без да ги повтори.

Междувременно тъмният обръч пълзеше, цялото огромно множество беше вперило очите си в небето и гледаше мълчаливо като омагьосано. Странни неестествени сенки пропълзяха върху светлата луна. Настъпи злокобна тишина. Всичко замря в мъртъв покой. Сред тези тържествена тишина минутите течаха бавно. Пълната луна постепенно потъваше все по-дълбоко и по-дълбоко в сянката на земята. Мастилените петна по нейния кръг изпълваха с ужасно величие лунните кратери. Голямото бледо кълбо като че ли се приближаваше и растеше. То придоби меден оттенък. После частта от нейната повърхност, която не беше още затъмнена, стана сивопепелява и с приближаването на пълното затъмнение нейните планини и равнини останаха да тлеят червени през кървавия мрак.

Все по-нататък и по-нататък пълзеше тъмната сянка. Вече беше покрила половината от кървавочервеното кълбо. Въздухът се сгъсти и сякаш още повече се запълни с кървав мрак. Ние вече почти не виждахме свирепите лица на хората пред нас. Не се чуваше звук от наблюдателите и Гуд престана да ругае.

— Луната умира! Белите магьосници убиха луната! — изхлипа внезапно Скрага. — Всички ще загинем в тъмнината.

Обладан от страх или гняв, или и от двете, той вдигна копието си и го заби с всичка сила в могъщите гърди на сър Хенри. Но той беше забравил изпратените ни ризници от краля, които ние носехме под облеклото си. Стоманата отскочи, без да причини вреда. Преди да повтори удара си, сър Хенри изтръгна копието от ръката му и го запрати право срещу него. Скрага падна мигновено мъртъв.

При тази гледка, ужасени от настъпващия мрак и злобната сянка, която поглъщаше луната, редиците на момичетата се разбъркаха в диво безредие и с писъци всички затичаха към вратите. Паниката не спря дотук. Самият крал, последван от пазителите си, някои от вождовете и Гагул, която с учудваща бързина подскачаше след тях, се отправи към колибите. След няколко минути ние, обречената Фулата, Инфадус и повечето от вождовете, с които бяхме разговаряли предишната нощ, останахме сами с мъртвото тяло на Скрага.

— Ето, вождове — обърнах се към тях, — вие видяхте знамението, което ви дадохме. Ако сте доволни, нека бързо да

избягаме към мястото, за което бяхме говорили. Вълшебството не може да бъде спряно. То ще трае в продължение на час и половина. Нека се възползуваме от тъмнината.

— Елате — подкани Инфадус и тръгна.

Вождовете, изпълнени с почитание, последваха примера му, както и ние самите с девойката Фулата, която Гуд държеше за ръка.

Преди да достигнем портата на краала, луната се беше скрила напълно. От всеки кът на небосвода звездите блеснаха на мастилено тъмното небе.

Държейки се един други за ръка, ние с препъване се движехме през мрака.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПРЕД БИТКАТА

За щастие Инфадус и вождовете познаваха отлично пътеките на големия град, така че въпреки тъмнината напредвахме бързо.

Вървахме около час и нещо, когато затъмнението започна да преминава и този край на луната, който пръв беше изчезнал, стана отново видим. Изведнъж видяхме как от нея бликна сребърен поток светлина, придружен от чудно червено сияние, което като небесна лампа увисна в нощния мрак. Това беше една несравнимо красива гледка. След пет минути звездите започнаха да бледнеят и стана толкова светло, че можехме да виждаме наоколо. Тогава видяхме, че бяхме излезли от град Лу и приближавахме към един голям хълм с плоско било, чиято обиколка изглеждаше две мили дълга. Подобно образувание е нещо обикновено в Африка, хълмът не беше много висок. Всъщност най-голямата му височина не беше по-голяма от двеста стъпки, но той имаше формата на подкова и склоновете му бяха доста стръмни и осеяни с едри валчести камъни. Билото му представляваше тревисто плато, удобно място за лагеруване. И то наистина беше използвано за разквартируването на една не много малка военна част. Обикновеният гарнизон се състоеше от един полк от три хиляди души, но катерейки се по стръмния склон на хълма при отново блесналата лунна светлина, ние пресметнахме, че тук трябваше да има много повече войска.

На платото заварихме тъпни мъже, току-що станали от сън, сгушени един до друг, треперещи от страх и изпаднали в крайно изумление пред природното явление, на което бяха свидетели. Мълчаливо минахме покрай тях и достигнахме до една колиба в центъра. Там с почуда видяхме да ни чакат двама мъже, натоварени с малкото ни имущество, което бяхме принудени да изоставим в бързото си бягство.

— Аз наредих да ги донесат — поясни Инфадус, — а също и това.

Той посочи отдавна изгубените панталони на Гуд.

В изблик на възторг Гуд се спусна към тях, за да ги обуе.

— Нали моят господар няма да скрие красивите си бели крака!
— възкликна Инфадус със съжаление.

Но Гуд настоя и след това само още веднъж кукуанският народ има случай да види отново красивите му крака. Гуд е много срамежлив човек. Оттогава насетне те трябваше да задоволят естетичните си копнежи само с вида на единия му мустак, прозрачното око и подвижните му зъби.

Панталоните на Гуд ни припомниха много работи. Съзерцавахме ги замислено, когато Инфадус ни съобщи, че е заповядал на разсъмване полковете да се строят, за да им обясни подробно причините за бунта, решен от вождовете, и да ги запознае със законния владетел на трона — Игнози.

И наистина, веднага щом слънцето се показва, военните части, приблизително двадесет хиляди души, излъчени от цвета на кукуанската армия, се строиха на обширното плато, където отидохме и ние. Мъжете бяха строени в плътно каре и представляваха внушителна гледка. Ние застанахме пред челото на квадрата и скоро бяхме заобиколени от всички главни вождове и военачалници.

След като призова хората към тишина, Инфадус започна да говори. Живо и увлекателно разправи той историята на бащата на Игнози (като всички кукуанци от по-висок ранг, той беше роден оратор), как подло е бил убит от Туала, сегашния крал, а жена му и детето прокудени да умрат от глад. После той изтъкна, че страната страда и пъшка под жестокото управление на Туала и даде за пример деянията от миналата нощ, когато под предлог, че са зложелатели, мнозина от най-благородните в страната бяха съсечени. След това той обясни, че белите богове от звездите, като наблюдавали страната, съгледали нейните тегла и решили въпреки личните си големи несгоди да ѝ помогнат. Разказа как съответно сме взели със себе си законния крал на страната Игнози, който чезнел в изгнание, и сме го превели през планините. Как сме били свидетели на жестокостите на Туала и за да убедим колебаещите се, сме спасили живота на девойката Фулата, като посредством великото си вълшебство сме угасили луната и убили младия злодей Скрага. И сега с готовност заставаме до тях, за да ги

подпомогнем да свалят Туала и да провъзгласят на неговото място законния крал Игнози.

Той завърши изложението си сред възгласи на одобрение. Тогава напред излезе Игнози и започна да говори. След като повтори това, което беше казал чичо му Инфадус, той завърши речта си със следните думи:

— Вождове, военачалници, войници и народе! Вие чухте моите думи. Сега трябва да изберете между мен и онзи, който незаконно седи на трона, човекът, който уби брат си и прокуди детето на брат си да умре от студ в нощта. Че аз наистина съм кралят, тези (и той посочи към вождовете) могат да ви уверят, защото те видяха опасаната змия около кръста ми. Ако аз не бях кралят, щяха ли тези бели мъже да застанат до мен с голямото си вълшебство? Вие още треперите, вождове, военачалници, войници и народе. Тъмнината, която те спуснаха над земята, за да смутят Туала и прикрият нашето бягство даже по времето на пълнолуние, не е ли още пред очите ви?

— Виждаме я — отговориха войниците.

— Аз съм вашият крал, казвам ви. Аз съм кралят! — повтори Игнози, изпъна силно едрото си тяло и вдигна огромната бойна брадва над главата си.

— Ако някой между вас твърди, че не е така, нека да излезе напред. Аз ще се боря с него и неговата кръв ще бъде червеният знак на истината. Нека да излезе напред, казвам.

И той размаха огромната брадва, която заблестя на слънчевата светлина.

Изглежда никой не беше склонен да се отзове на поканата на този героичен вариант от песента „Дили, Дили, ела и умри“. Нашият предишен слуга продължи:

Аз наистина съм вашият крал. Ако вие застанете до мен в борбата, аз ще ви поведе към победа и слава. Ще ви дам волове и жени и вие ще застанете начело на всички полкове. Ако падна, ще падна с вас. И чуите още. Давам ви обещание, че когато седна на мястото на дедите си, кръвопролитията ще престанат в тази страна. Когато искате правосъдие, няма да намирате смърт. Вещиците няма повече да ви ловят и няма да бъдете убивани безпричинно. Никой човек няма да бъде убит, освен ако престъпи законите. Изземването на вашите краали ще престане. Всеки ще спи спокойно в колибата си, без да се страхува.

Правдата ще се разхожда спокойно из страната. Избрахте ли, вождове, военачалници, войници и народе?

— Избрахме, о кралю — проехтя отговорът.

— Добре. Сега обърнете главите си и вижте вестителите на Туала. Те излизат от големия град и тръгват на изток и запад, на север и юг, за да съберат силна армия и погубят мен и вас, и тези, мои приятели и покровители. Утре или може би вдругиден Туала ще дойде с всички, които са му верни. Тогава ще срещне тези, които са истински мъже и не се страхуват да умрат за правото дело. Казвам ви, че те няма да бъдат забравени при разпределянето на плячката. Аз говорих вече, вождове, военачалници, войници и народе. Сега идете по колибите си и се пригответе за боя.

Настъпи мълчание. Един от вождовете вдигна ръката си и в отговор мощно прогърмя кралският поздрав „куум“. Това беше знакът, че полковете приемаха Игнози за крал. Сетне се подредиха по отряди и се оттеглиха.

Половин час по-късно проведехме военен съвет, на който присъствуваха командирите на полковете. За нас беше ясно, че скоро ще бъдем атакувани от превъзхождаща ни по численост армия. От нашата позиция на хълма можехме да наблюдаваме събирането на военните сили и вестителите, които излизаха във всички посоки от Лу, с цел да съберат колкото се може повече войска за Туала. Ние имаме на наша страна около двадесет хиляди души. Те принадлежаха към седемте най-добри полка на страната. Според изчисленията На Инфадус и вождовете, Туала можеше да разчита най-малко на тридесет или тридесет и пет хиляди души, които вече се намираха в Лу. Те смятаха, че до обяд на другия ден той ще може да събере още пет хиляди в своя помощ. Разбира се, възможно беше някои части от войската да дезертират и се присъединят към нас, но на това не можеше да се разчита. Междувременно все повече се убеждавахме в голямата предварителна подготовка, която противникът предприемаше. Силни въоръжени части вече заобикаляха основата на хълма, да не говорим за други признаци за приближаващата атака.

Инфадус и вождовете обаче бяха на мнение, че този ден няма да има атака. Денят щял да бъде посветен на подготовка, а и на премахване на следите от моралния ефект върху съзнанието на

войската от мнимото вълшебно затъмнение на луната. Те твърдяха, че атаката ще се проведе на другия ден и излязоха прави.

Междувременно се заехме да заздравим позициите си колкото се може по-добре. Почти цялата войска беше хвърлена в работа. Твърде много се свърши през деня, който се оказа доста кратък. Всички пътеки към хълма, използван повече като санаториум, отколкото като крепост (на хълма най-често са квартирували полковете след служенето си в нездравословните области на страната), бяха внимателно затрупани с купища камъни. Погрижихме се също и другите възможни пътища да станат толкова непристъпни, колкото позволяваше времето. Събрахме големи камъни, струпахме ги на различни места, за да бъдат търкулнати надолу към идващия неприятел. Определихме и местата на различните полкове. Изобщо направихме всяка възможна подготовка, която нашата съвместна изобретателност можа да измисли.

Точно преди залез, когато почивахме след извършената работа, забелязахме малка група мъже да идва откъм Лу. Единият от тях носеше в ръката си палмов лист, което означаваше, че идва с мисията на пратеник.

Когато ни приближиха, Игнози, Инфадус, някои от вождовете и ние слязохме към подножието на хълма, за да ги посрещнем. Човекът с палмовия лист изглеждаше смел и беше наметнат с отличителната леопардова кожа.

— Приветствувам ви — извика той, когато дойде наблизо. — Кралски поздрав на тези, които откриват безбожна война на краля. Лъвски поздрави на чакалите, които ръмжат около петите му.

— Говори! — казах аз.

— Ето кралските думи: „Предайте се на кралската милост, за да не ви сполети нещо много лошо. Рамото на черния бик вече е одрано и кралят го развежда кървящ из лагера.“^[1]

— Какви са условията на Туала? — запитах с интерес.

— Условията му са милостиви, достойни за един велик крал. Тези са думите на Туала, едноокия, силния, съпруг на хиляда жени, господар на кукуаните, пазител на великия път (Соломоновия път), възлюбен от странниците, застанали в мълчание на планините там (трите върха), теле на черната крава, слон, чиито стъпки тресат земята, ужас за зломислещите, щраус, чийто бяг покорява пустинята,

огромния, черния, мъдрия потомък на поколения крале. Тези са думите на Туала: „Аз ще имам милост и ще се задоволя с малко кръв. Един на всеки десет ще бъде убит, останалите ще бъдат пуснати на свобода. Но белият човек Инкубу, който уби моя син Скрага, и черния човек, неговият слуга, който иска да седне на моя трон, и Инфадус, моят брат, който скрои бунт срещу мен, те ще умрат чрез мъчение и ще ги пренесе дар на Мълчаливците.“ Тези са милостивите думи на Туала.

Посъветвах се малко с останалите и отговорих с висок глас, за да могат войниците да ме чуят.

— Върни се назад ти, куче на Туала, който те изпраща, и му кажи, че ние, Игнози, истинският крал на кукуаните, Инкубу, Бугуян и Макумазан, тримата мъдrecи от звездите, които затъмниха луната, Инфадус от кралския род и събраните тук военачалници и народ отговаряме така: няма да се предадем и преди слънцето да се скрие втори път, трупът на Туала ще изстива пред кралската порта и Игнози, чийто баща Туала уби, ще царува вместо него. Сега си върви, за да не бъдеш бичуван, и внимавай, когато дигаш ръка срещу такива като нас.

Пратеникът се изсмя високо:

Мъжете не се плашат от такива надути думи — извика той. — Покажете се така смели утре, о, вие, които затъмнихте луната. Гледайте, бийте се и се веселете, преди гаргите да разнесат костите ви, по-бели от лицата ви. Довиждане. Може би ще се срещнем в битката, моля: да ме чакате, бели мъже.

И с този изблик на сарказъм той се оттегли. Почти веднага след него слънцето залезе.

През тази нощ бяхме много заети. Въпреки умората, доколкото лунната светлина ни позволяваше, приготовленията за утрешната битка продължиха. От мястото, където заседавахме, непрекъснато тръгваха и пристигаха пратеници. Най-сетне около един часа след полунощ всичко, което можеше да се направи, вече беше готово. С изключение на някое провикване на часовоя, целия лагер потъна в сън. Сър Хенри и аз, придружени от Игнози и един от вождовете, слязохме в подножието на хълма, за да огледаме предните постове. По пътя ни внезапно от най-неочаквани места проблясваха копия на лунната светлина, за да изчезнат отново, щом произнасяхме паролата. Ясно беше, че никой не спеше на поста си. Върнахме се назад, проправяйки

пътя си между хилядите заспали воители, мнозина от които спяха последния си земен сън.

Лунната светлина трептеше по копията и играеше по лицата на бойците, като им придаваше неестествен вид. Пронизващият нощен вятър развяваше дългите им украшения от пера. Те лежаха в диво безредие, с прострени ръце и свити колена. Стройните им силни тела изглеждаха свръхестествени и нереални на лунната светлина.

— Колцина от тях ще бъдат живи утре по това време? — запита сър Хенри.

Поклатих глава и отново погледнах заспалите мъже. В умореното ми и възбудено въображение се стрелна мисълта, смъртта ги беше вече докоснала. Мислено виждах избраните да умрат утре. Сърцето ми се изпълни със съзнанието за тайната на човешкия живот и безкрайна тъга за неговата безполезнаост и мъка. Тази нощ хиляди спяха здрав сън, а утре те и много други с тях, а може би и ние между тях, нямаше да бъдат между живите. Жените им ще останат вдовици, децата — сираци. Те няма никога да видят отново дома си. Само старата луна ще продължава да свети неизменно от небето, нощният вятър ще огъва тревите и обширната земя ще продължава да спи спокойно, както е правила това векове наред преди нас и ще го прави, след като всички бъдем вече забравени.

Много още такива разсъждения минаха през главата ми, защото колкото по остарявам, трябва със съжаление да кажа, че все повече ме обхваща този отвратителен навик да размишлявам.

Стоях и наблюдавах мъглявите и фантастични очертания на спящите воители и разбрах значението на тяхната поговорка „спят върху копията си“.

— Къртис — обърнах се към сър Хенри, — изпаднал сам в жалко, страхливо състояние.

Сър Хенри поглади жълтата си брада и с усмивка каза:

— Чувал съм да правиш такова изказване и преди, Куотърмейн.

— Сега наистина го казвам. Знаеш ли, много се съмнявам дали някой от нас ще остане жив до утре вечер. Ние ще бъдем атакувани от превъзхождаща ни сила. Крайно невероятно е да успеем да се задържим на това място.

— Във всеки случай ще дадем добър урок на някои от тях. Виж. Куотърмейн, тази работа, наистина е неприятна. Откровено казано, не

трябваше да се забъркваме в нея. Обаче вече сме се хванали, така че ще трябва да я довършим, както може най-добре. Що се отнася до мен, бих предпочел да умра в битка, отколкото по друг начин. Сега, след като почти няма шанс да намеря горкия си брат, нещата ми се виждат по-лесни. Но съдбата закриля смелите и ние може да успеем. Във всеки случай клането ще бъде ужасно. За да запазим доброто си име, ще трябва да бъдем на най-опасните места.

Последната забележка на сър Хенри беше произнесена с тъжен глас, но блясъкът на очите му го опровергаваше. Хрумна ми, че сър Хенри Къртис наистина обича да се бие.

След това отидохме да си легнем и спяхме няколко часа.

Точно преди зори бяхме събудени от Инфадус, който дойде с вестта за голямо раздвижване в Лу. Съобщи ни също, че леки части от кралските войски нападали предните ни постове.

Станахме и бързо се приготвихме за боя. Сложихме си и ризниците, за които бяхме много благодарни при сегашните обстоятелства. Сър Хенри отиде дотам, че се облече като местните бойци.

— Когато си в Кукуаналанд трябва да правиш това, което кукуаните правят — забеляза той, навличайки блестящата стомана върху широкия си гръден кош. Тя му прилепна плътно. Но той не се задоволи с това. По негова молба Инфадус го снабди с пълен комплект бойно облекло. На врата си завърза леопардово наметало, каквото носят военачалниците. На главата си сложи украшение от черни щраусови пера, носено само от висши военачалници, а около кръста си великолепна муча от бели волски опашки. Чифт сандали от козя кожа, тежка бойна брадва с дръжка от рог на носорог, кръгъл железен щит, покрит с бяла волска кожа и подobaващо число толи или ножове за хвърляне, довършваха облеклото му. Към него обаче той прибави и своя револвер.

Облеклото несъмнено беше туземно, но трябва да призная, че никога не бях виждал по-хубава картина от тази, която представляваше сър Хенри Къртис в него. То подчертаваше великолепното му телосложение до най-голяма степен и когато не след дълго се яви Игнози, облечен в подобен костюм, помислих си, че рядко могат да се видят двама такива прекрасни мъже.

На Гуд и мен ризниците не стояха чак толкова добре. Но да започна с Гуд. Той настояваше да задържи панталоните си и какъвто беше нисък и набит, с монокъл, с половин обръснато лице, облечен в риза, внимателно напъхана в одърпаните му плюшени панталони, изглеждаше повече поразителен, отколкото внушителен. Аз пък навлякох върху всичките си дрехи голямата за мен ризница, така че тя се изду по един твърде непривлекателен начин, но се отказах от панталоните си и реших да вляза в битката с голи крака. Щеше да ми бъде по-леко в случай, че се наложеше да се оттеглим бързо. Задържах само велдшуните си. В този си вид плюс копие и щит, които не знаех как да използвам, няколко толи, револвера и огромно украшение от пера, което забодох отгоре на ловджийската си шапка, за да си предам по-войнствен вид, завърших скромното си облекло. В допълнение на всичко това, разбира се, носехме и пушките си. Мунициите обаче бяха недостатъчни и пушките щяха да се окажат безполезни в случай на атака. Затова наредихме да ги носят след нас.

Веднага щом се приготвихме, хапнахме набързо и тръгнахме, за да видим как се развиват нещата. В единия край на равното планинско било се издигаше малка постройка от кафяви камъни, която имаше двойното предназначение — на главна квартира и бойна кула. Тук заварихме Инфадус, заобиколен от полка си. Сивите, който полк без съмнение беше елитната част от кукуанската армия и първият, който бяхме видели в най-отдалечения краал. Този полк от три хиляди и петстотин здрави мъже бе определен за резерв. Мъжете лежаха на тревата по отряди и наблюдаваха как кралските сили прииждат от Лу, приличащи на дълги колони мравки. Тези колони изглеждаха безкрайни и всяка от тях се състоеше приблизително от 11 или 12 хиляди души. Веднага щом излязоха от града, колоните се прегрупираха на три части. Едната част се отправи надясно, другата наляво, а третата пое бавно към нас.

— А — възкликна Инфадус, — те се готвят да ни нападнат едновременно от три страни.

Това беше твърде сериозно за нашето положение на върха на хълма, който имаше най-малко миля и половина окръжност. Дължината беше много голяма, а за нас беше важно да стъстим доколкото можехме сравнително малката си отбрана. Невъзможно беше да диктуваме на противника как да ни нападне. Оставаше ни да

се погрижим да го посрещнем най-добре и съответно разпратихме заповеди до различните полкове да се приготвят за отблъскване на отделните атаки.

[1] Този жесток обичай не съществува само сред кукуаните. Той е разпространен и сред други африкански племена при обявяването на война или някое друго важно обществено събитие — Б.а. [↑](#)

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

НАПАДЕНИЕТО

Трите колони ни приближаваха бавно, без най-малък признак на бързане или възбуда. Когато достигнаха на около петстотин ярда от нас, главната или по-точно средната колона се спря при основата на едно равно място, което се изкачваше нагоре по хълма, за да даде възможност на другите две колони да ни заобиколят. Нашата позиция имаше форма на подкова, обърната с двата си края към Лу. Без съмнение те смятаха да ни нападнат едновременно от три страни.

— Ех, да имах една „гетлинг“^[1] — въздъхна Гуд, наблюдавайки гъстите редици под нас, — за двадесет минути щях да разчистя полето.

— Тъй като не притежаваме такава, излишно е да съжаляваме. Но нека да опитаме един изстрел, Куотърмейн. Хайде да видим на какво разстояние ще удариш от оня високия, дето изглежда, че командува. Басирам се две към едно, че няма да улучиш. А също и по една златна лира, която честно ще си платим, ако някога се измъкнем оттук, че куршумът ти няма да мине по-близо от десет ярда до него.

Това ме подразни, така че заредих експресната пушка с хубав куршум и почаках, докато моят „приятел“ се отдалечи на около десетина ярда от войската, за да може да разгледа по-добре нашата позиция. Придружаваше го само ординарецът му. Тогава залегнах върху скалата и се прицелих в него. Пушката, като всички експресни, имаше мерник само до триста и петдесет ярда, така че за да коригирам траекторията, аз се прицелих във врата му, като според пресмятанията си трябваше да го улуча в гърдите. Той стоеше доста спокойно и това ме улесняваше. Но дали поради вятъра или поради факта, че човекът отстоеше на голямо разстояние, не знаейки защо, но ето какво се случи. След като прецених, че съм се премерил добре, натиснах спусъка и когато облачето дим се разсея, за мое разочарование видях човека да стои невредим, докато ординарецът му, който отстоеше най-малко на три краски, вляво, да лежи проснат на земята, очевидно мъртъв.

Военачалникът, в който се бях целил, се обърна бързо и затича към частта си, явно разтревожен.

— Браво, Куотърмейн, здравата го изплаши — присмя се Гуд.

Това много ме ядоса. Не обичах да се излагам пред свидетели, ако можех да го избягна. Когато можеш да вършиш само едно нещо добре, трябва да си пазиш името. Ядосан от неуспеха си, аз изстрелях втория куршум. Горкият човек разпери ръце и падна на земята. Този път не сбърках. И искам да подчертая, че това доказва колко малко мислим за другите, щом собствената ни гордост или репутация са засегнати. Бях достатъчно коравосърдечен, щом изпитах радост при тази гледка.

Нашите воители, свидетели на моя подвиг, завикаха диво от радост пред явното вълшебство на белите хора, което те взеха като знамение за победа, докато в частта, която беше командувал убитият, настана смущение. Сега пък сър Хенри и Гуд вдигнаха своите пушки и започнаха да стрелят. Последният ожесточено стреляше в гъстата маса пред себе си с автоматичната уинчестърка. Аз също дадох още един-два изстрела, така че накрая, доколкото можахме да видим, бяхме извадили от строя осем или девет човека, преди да се отдръпнат от обсега на пушките ни. Точно когато спряхме да стреляме, чухме зловещи викове откъм дясната си страна, а след това те се повториха и от лявата ни страна. Другите две дивизии ни нападаха.

Чувайки виковете, човешката маса пред нас се разрежи малко и настъпи към хълма нагоре по голия склон с бавно полюшване, пеейки някаква гърлена песен. Ние подновихме стрелбата си. Игнози също ни подпомагаше от време на време. Въпреки че свалихме няколко мъже, не произведохме по-голям ефект сред могъщия наплив на въоръженото множество, отколкото като хвърляш камъчета срещу идващата вълна.

Те се приближаваха с виковете и звън на копия. Скоро се натъкнаха на нашите постове, скрити между скалите в подножието на хълма. След това прииждането им се забави, макар още да не бяхме оказали сериозна съпротива, тъй като атакуващите трябваше да се изкачват нагоре, което затрудняваше дишането им. Нашата първа отбранителна линия се намираше по средата на хълма, втората — на около петдесет ярда по-нагоре, докато третата беше наредена по края на платното.

Те напредваха, крещейки бойния си вик: „Туала, Туала, чиле, чиле!“ (Туала, Туала, бий, бий.)

„Игнози, Игнози, чиле, чиле“ — отговориха нашите хора.

Те вече бяха дошли доста наблизко и толите започнаха да хвърчат напред-назад. С отвратителен вой битката започна.

Напред-назад се люшкаше масата от вкопчили се в жестока битка яки воини. Бойците падаха така често, както листата през есента. Не след дълго обаче превъзхождащата численост на атакуващите надделя и нашата първа отбранителна линия се огъна назад, сливайки се с втората. Тук борбата стана много жестока, но отново нашите хора бяха избутани назад и нагоре, докато накрая, само десет минути след започването на битката, третата ни отбранителна линия влезе в действие.

За щастие по това време нападателите вече бяха много уморени, а при това бяха загубили и доста убити и ранени. Да се промъкнат отвъд третия ред от копия беше извън силите им. Няколко мига гъстата маса от биещите се воини се люлееше напред-назад в ожесточения прилив и отлив на битката и изходът беше съмнителен. С пламтящи очи сър Хенри наблюдаваше ожесточеното сражение. Без да пророни дума, той се впусна напред и последван от Гуд, се хвърли в разгара на боя. Аз останах на мястото си, където бях.

Съзирайки високата му фигура сред редиците си, войниците завикаха одобрително:

— Нанзия ункунгунклово! Слонът е тук! Чиле! Чиле!

Това като че беше решителният момент и изходът от боя не беше вече под съмнение. Инч по инч, биейки се с отчаяна решителност, отблъснатите атакуващи сили отстъпваха надолу по хълма, докато накрая в безредие се оттеглиха при резервите си. Тогава при нас се яви един пратеник на нашите сили да доложи, че и атаката отляво била отблъсната. И точно когато се поздравявахме с временното приключване на битката, за най-голям наш ужас видяхме хората си от дясната отбранителна линия да бягат през полето, преследвани от неприятелските пълчища, които очевидно ги бяха разбили.

Игнози, който стоеше до мен, с един поглед схвана положението и издаде бърза заповед. Незабавно резервният полк около нас, Сивите, се строи.

Игнози отново изкомандува. Заповедта му беше подета и предадена от командирите. В следващата секунда за голямо мое недоволство се намерих сред свирепата атака на идващия неприятел.

Стараяйки се да се прикривам, доколкото може, зад могъщия гръб на Игнози, правех всичко от лошо по-лошо и като че нарочно се излагах на показ да ме убият. За минута или две, струваше ми се, че времето тече твърде бързо, ние се включихме в бягащите групи на нашите хора, които веднага започнаха да се строят зад нас. Сигурен съм, че след това не помня какво се случи. Всичко, което помня, е ужасният шум от сблъскването на щитовете и внезапното появяване на един огромен грубиян, чиито очи буквално щяха да изскочат от орбитите. Той неочаквано застана срещу мен с кървавото си копие в ръка. Но с гордост мога да кажа, че запазих самообладание. При такова положение много хора биха изгубила ума и дума. Мигновено схванал, че където стоях, щяха веднага да свършат с мен и се хвърлих на земята пред него. Това беше добре измислено, защото той се спъна в проснатото ми тяло и падна. Но преди да се изправи отново, аз вече бях станал и уредих работата с револвера си.

Веднага след това обаче някой ме повали и повече нищо не помня.

Когато се съвзех, намерих се отново в главната квартира, а Гуд се беше надвесил над мене с една кратуна вода.

— Как се чувствуваш, стари приятелю? — попита той загрижено. Аз се изправих и се разтърсих, преди да отговоря.

— Доста добре, благодаря.

— Слава богу! Когато видях да те носят насам, просто ми стана зле. Мислех, че е свършено с теб.

— Не този път, моето момче. Предполагам, че само са ме хлопнали по главата, та съм изгубил съзнание. Как завърши всичко?

— Досега ги отблъснахме навсякъде. Загубите са доста тежки. Имаме почти две хиляди убити и ранени, а ония трябва да са изгубили три хиляди. Погледни, виж каква картина!

И той посочи дълги редици мъже, които идваха насам, подредени по четирима. Всяка група носеше някаква табла, направена от кожа, с нещо като дръжки в четирите края. Кукуанската армия беше снабдена с голямо количество такива носилки. Върху тези табли, а техният брой беше безкраен, лежаха ранените. Щом ги донасяха, те бързо бяха преглеждани от лечителите. Към всеки полк имаше прикрепени по десетина такива специалисти. Ако раната не беше фатална, отнасяха ранения настрани и се погрижваха за раната му, според възможностите

при дадените обстоятелства. Но от друга страна, ако състоянието на ранения се окажеше безнадеждно, следваше нещо ужасно, макар безсъмнено то да беше проява на най-сърдечна, милост. Някой от лечителите под претекст, че извършва преглед, бързо прерязваше с острия си нож една артерия и минута по-късно раненият безболезнено издъхваше. Много подобни случаи имаше през този ден. Фактически тази операция се извършваше в случаите, когато раната беше в тялото. Оздравяването на рана, причинена от проникването на огромните копия, употребявани от кукуаните, беше безнадеждно. В повечето случаи горките ранени бяха в безсъзнание, а фаталното прерязване артерията на другите се извършваше толкова бързо и безболезнено, че те едва ли го чувствуваха. Но все пак сцената беше страхотна, трудно поносима за нашите нерви. Не си спомням нещо друго да ми е правило такова поразяващо впечатление, както преустановяването на болките на тези храбри войници от окървавените ръце на лечителите. Само веднъж бях виждал нещо подобно, а именно когато след една битка видях суазите да заравят живи безнадеждно ранените.

За да избегнем ужасната картина, отидохме към другия край на бойната кула, където заварихме да се съвещават сър Хенри, все още с окървавена бойна брадва в ръка, Игнози, Инфадус и еднн-двама вождове.

— Слава богу, че си тук, Куотърмейн. Не мога добре да разбера какво иска да предприеме Игнози. Изглежда, че след като отбихме атаката, Туала възнамерява да ни обсади с цел да ни умори от глад. Той получава и големи подкрепления.

— Но това е ужасно!

— Разбира се, особено след като Инфадус казва, че запасът от вода е на привършване.

— Така е, господарю — каза Инфадус. — Изворът бързо се изчерпва. Не може да задоволи нуждите на толкова много хора. Преди да се стъмни, всички ще бъдем жадни. Слушай, Макумазан, ти си умен и без съмнение си видял много войни в земите, откъдето идваш, ако, разбира се, воюват на звездите. Кажи ни сега какво трябва да правим. Туала е докарал пресни сили на мястото на падналите. Но Туала получи урок. Соколът не е смятал, че ще намери чаплата подготвена. Нашата човка прободe гърдите му. Той няма да ни нападне отново. Ние

също сме ранени и той ще изчака да умрем. Той ще ни опаше, както змията опасва жертвата си, и ще води борбата на изчакването.

— Разбирам те — казах аз.

— Така ти виждаш, Макумазан, че нямаме вода тук, а и храната ни е много малко. Трябва да изберем едно от трите: да изгаснем като гладен лъв в дупката си, да се опитаме да си пробием път на север или — тук той се изправи и посочи към гъстата маса наши неприятели — да се спуснем направо към гърлото на Туала. Нашият голям герой Инкубу днес се би като бизон и войниците на Туала падаха под брадвата му като царевицата под градушка, с очите си видях — Инкубу казва да нападнем. Слонът е винаги наклонен да напада. Но да чуем какво казва Макумазан, хитрата стара лисица, който много е видял и предпочита да ухапе врага си изотзад. Последна дума има Игнози, кралят, защото да се решава войната е кралско право. Нека чуем твоят глас, о, Макумазан, а също и гласа на този с призрачното око.

— Какво ще кажеш ти, Игнози? — попитах аз.

— Не, татко мой — отговори нашият бивш слуга, който сега облечен в пълно бойно туземно облекло, изглеждаше крал-воин от главата до петите, — говори ти и позволи на мен, който съм дете в мъдростта пред теб, да чуя твоите думи.

Притиснат по този начин, след като набързо се посъветвах с Гуд и сър Хенри, изказах накратко мнението си в смисъл, че след като сме уловени като в капан и предвид свършването на водния запас, най-добре ще бъде да нападнем фронтално войската на Туала. Препоръчах атаката да бъде проведена веднага, „преди раните ни да се подлутят“ и преди гледката от прииждащите сили на Туала да окаже въздействие върху сърцата на нашите войници и смелостта им да се разтопи, както сланината пред огъня. В обратен случай, изтъкнах аз, някои от вождовете могат да променят мнението си, да се помирят с Туала, да избягат при него и даже да ни предадат в ръцете му.

Моето мнение беше посрещнато с одобрение. Никъде другаде преди и след това мнението ми не е било приемано с такова уважение, както сред кукуаните.

Но истинското решение за нашето поведение можеше да бъде взето само от Игнози. Той беше признат за законен крал и имаше право да упражнява почти неограничена власт. То включваше и последното

решение по главните военни въпроси и сега всички очи се обърнаха към него.

След известно мълчание, през което време изглеждаше да мисли съсредоточено, той проговори:

— Инкубу, Макумазан и Бугуян, храбри бели мъже и мои приятели; Инфадус, чичо мой, и вие, вождове! Сърцето ми е решено. Днес ще нападна Туала и ударът ще реши съдбата ми и моя живот. Моя живот, а и вашия също. Чуйте! Ще нападна така: вие виждате как хълмът се закривява като полумесец и как полето се промъква нагоре към нас като зелен език.

— Виждаме — отговорихме.

— Добре. Сега е пладне и хората ядат и почиват след битката. Когато слънцето измине малко път към тъмнината, нека твоят полк, чичо мой, да настъпи с още един полк надолу към зеления език. Когато Туала го види, той ще хвърли своите сили, за да ги смачка. Но мястото е тясно и полковете могат да се срещнат само по един едновременно. Така че те ще бъдат унищожавани един по един и очите на цялата войска на Туала ще бъдат вперени в битката, подобна на която не ще е виждал никой от присъстващите. И с тебе, чичо мой, ще тръгне и Инкубу, моят приятел, така че когато Туала види бойната му брадва да блести в първите редици на Сивите, сърцето му да се свие. Аз ще тръгна с втория полк, който ще ви следва, така че ако бъдете унищожени, което може да се случи, все пак ще остане кралят, за когото да се бият. С мен ще дойде Макумазан, мъдрият.

— Това е добре, о, кралю — каза Инфадус, който ясно разбра сигурното унищожаване на своя полк, но го прие с пълно спокойствие. Наистина тези кукуани са чудесен народ. Смъртта не представлява ужас за тях, когато я срещнат изпълнявайки дълга си.

— И докато очите на многобройните полкове на Туала бъдат впити в битката — продължи Игнози, — една трета от мъжете, които са ни останали живи (т.е. около шест хиляди), ще се промъкне по десния рог на хълма и ще се озове срещу лявото крило на войската на Туала. Втората трета ще се промъкне по левия рог, за да нападне дясното крило на Туала. И когато видя, че роговете са готови да се нахвърлят върху Туала, тогава аз с хората, които са ми останали, ще се хвърля в лицето на Туала. Ако провидението ни покровителства, денят ще бъде наш и преди нощта да придвижи конете си от планината

до другите планини, ние ще се настаним спокойно в Лу. А сега нека се нахраним и приготвим, а ти, Инфадус, се погрижи планът ми да бъде изпълнен. И почакай, нека моят бял баща Бугуян да тръгне с десния рог, така че неговото блестящо око да дава кураж на войниците.

Приготовленията за атаката, така кратко изказани, бяха проведени в действие с бързина, която може само добре да говори за отличните качества на кукуанската военна система. В по-малко от час раздадените дажби на хората бяха погълнати, трите дивизии се сформираха, планът за атаката беше обяснен на командущите и цялата сила (с изключение на стражата, оставена при ранените), на брой около осемнадесет хиляди души, беше готова за действие.

Скоро дойде Гуд и протегна ръка на сър Хенри и мен.

— Довиждане, другари — каза той, — тръгвам с дясното крило съгласно заповедите. Ето защо дойдох да се сбогуваме, защото може да не се видим вече — добави той многозначително.

Стиснахме мълчаливо ръцете си без проява на много чувства, както е присъщо на англичани.

— Това е доста забъркана работа — каза сър Хенри и неговият дълбок глас леко потрепера. — Да си призная, не очаквам да срещна утрешното слънце. Доколкото предполагам, Сивите, към които ще се присъединя, ще се бият, докато бъдат изтребени напълно, за да дадат възможност на крилата да се спуснат незабелязано и ударят крилата на Туала. Но тъй да бъде! Във всеки случай ще бъде мъжка смърт. Довиждане, стари приятелю. Бог да те благослови. Надявам се, че ще успееш да се измъкнеш жив и ще намериш диамантите. Но ако сполучиш, послушай съвета ми и никога не се захващай повече с претенденти за престоли.

В следващата секунда Гуд пусна ръцете ни и си отиде. След него дойде Инфадус и отведе сър Хенри на мястото му в първите редици на Сивите, докато аз, изпълнен с лоши предчувствия, тръгнах с Игнози към мястото си във втория атакуващ полк.

[1] Гетлинг — вид картечница, старо огнестрелно оръжие на името на изобретателя си Р. Гетлинг — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПОСЛЕДНИЯТ БОЙ НА СИВИТЕ

Няколко минути по-късно определените за провеждане на фланговото нападение полкове се отдалечиха мълчаливо, грижливо прикривайки се зад възвишенията, за да се изплъзнат от будните очи на наблюдателите на Туала.

Измина още половин час от заминаването на „роговете“ или тъй наречените крила на войската, преди Сивите и резервният полк, известен като Бизоните, да предприемат някакво действие. Те сформираха фронталната част на войската, имаща за задача да понесе най-голямата тежест от битката.

Двата полка бяха с почти напълно запазени сили. Сутринта Сивите бяха в резерва и изгубиха съвсем малък брой хора при отблъсването на атаката, която успешно сполучи да пробие нашата отбранителна линия. Това беше същата атака, в която бях въввлечен и за жалост така глупаво повален. Полкът на Бизоните беше образувал третата отбранителна линия вляво. Понеже атаката на това място не успя да пробие през втората ни линия, той въобще не беше влизал в действие.

Инфадус, който беше хитър стар военачалник и разбираше колко е важно да се поддържа духът на мъжете в навечерието на такова отчаяно сражение, използва времето, за да се обърне към полка си — Сивите — с подходяща реч. Той им обясни честта, с която се удостояват — да бъдат начело в борбата, както и честта да се бие сред техните редици големият бял герой от звездите. Обеща им също големи награди от добитък и повишение на всички оживели в случай, че Игнози спечели битката.

Погледнах към дългите редици развети черни пера със смуглите лица под тях и въздъхнах при мисълта, че най-много след един къс час, ако не всички, то повечето от тези великолепно бойци ветерани, от които нито един не беше под четиридесетгодишна възраст, ще се търкалят умрели в праха. Не можеше да бъде другояче. Те щяха да

бъдат пожертвувани чрез безумно смелото решение, присъщо на великия пълководец, който често жертвува известно число хора, за да спести силите си и победи с останалата част от войската си. Те бяха предопределени да умрат и го знаеха. Тяхна задача беше да въвлекат в тесния проход под нас полк след полк от армията на Туала до своето пълно унищожение или докато крилата на войската намереха удобен случай да атакуват. Въпреки това обаче у тях нямаше нито колебание, а върху лицето на нито един войник не се забелязваха признаци на страх. Те отиваха на сигурна смърт. Никога вече нямаше да видят светлината на деня и все пак приемаха съдбата си, без да трепнат. В този момент не можех да не сравня тяхното душевно състояние с моето, което далеч не беше така спокойно. Придружих сравнението си с въздишка на завист и възхищение. Не бях виждал такава абсолютна преданост към чувството за дълг и такова свършено безразличие към неговите горчиви перспективи.

— Вижте вашия крал! — завърши старият Инфадус, сочейки към Игнози. — Бийте се и умрете за него. Такъв е дългът на смелите. А с проклетие и срам да се покрие навеки името на този, който трепери пред смъртта за краля си или обърне гръб на неприятеля. Вижте своя крал! Вождове, военачалници и войници, отдайте своята почит на свещената змия, а след това вървете натам, където Инкубу и аз ще ви покажем пътя към сърцето на армията на Туала.

За момент настъпи тишина, а после внезапно от подредените редици пред нас се надигна тътен, подобен на далечния рев на морето. Причиняваше го тихото удряне на дръжките на шест хиляди копия върху щита на притежателите им. Тътенът бавно се разстиляше нашироко и високо, докато се превърна в грохот. Екът му наподобяваше гръмотевиците от отсрещните планини. Постепенно той намаля и бавно замря в тишина, из която мощно прогърмя кралският поздрав.

Игнози истински можеше да се гордее в този ден, защото надали някой римски император е бивал така приветствуван от „готовите да умрат“ гладиатори.

Той прие тази величествена проява на почит с повдигане на бойната си брадва. След това Сивите се строиха в три редици, всяка една от около хиляда бойци без командири. Когато и последната редица отмина на около петстотин ярда, Игнози застана начело на

Бизоните. Те също бяха подредени в три редици. Той даде команда за тръгване и ние потеглихме. Няма нужда да споменавам за прочувствените молитви, които произнасях, само и само да можех да измъкна кожата си невредима от цялата тази работа. В много необикновени положения бях изпадал през живота си, но никога в таква неблагоприятно, в каквото се намирах в момента и от което шансът ми за спасение изглеждаше съвсем малък.

Когато достигнахме края на платото, Сивите бяха вече на половината път надолу по склона. Там започваше зелената ивица, която като език се вмъкваше нагоре в планината, както издатъкът от конското копито се вмъква в подковата. Оживлението в лагера на Туала, разположен долу в полето, беше много голямо. Полк след полк се виждаха да се отправят с бърз ход нагоре с цел да достигнат основата на тревния език, преди атакуващата войска да навлезе в полето на Лу.

Това парче земя, подобно на език, беше само някакви си триста ярда дълго. В основата си или по-точно в най-широката си част не беше повече от четиристотин и петдесет крачки широко, а на върха си едва ли имаше и деветдесет крачки. Сивите, които при спускането си надолу бяха образували колона, щом достигнаха мястото, където то се разширяваше, отново сформираха тройната си редица и замряха в очакване.

Тогава ние, Бизоните, се придвижихме по върха на езика и като резерва заехме мястото си на около стотина ярда зад последната редица на Сивите, малко по-високо от тях. Междувременно имахме възможност да наблюдаваме цялата войска на Туала, която очевидно беше подсилена след сутрешната битка. Сега, без да се смятат загубите им, тя наброяваше не по-малко от четиридесет хиляди. Когато приближиха основата на езика, те се поколебаха пред откритието, че само поединично полковете можеха да минат през теснината. Смути ги също обстоятелството, че там, само на осемдесет ярда от устието, неуязвим от другаде освен отпред поради стръмните склонове на каменистата почва от двете им страни, стоеше прочутият полк на Сивите, гордостта и славата на кукуанската армия, готов да защити пътя срещу тях, също както тримата римляни някога са защищавали моста срещу хилядния неприятел. Неувереността им ги принуди да спрат настъплението си. Изглежда нямаха желание да кръстосат

копията си с нашите три редици навъсени бойци, застанали в твърда решителност.

Скоро един висок военачалник с обичайното украшение от люлеещи се щраусови пера изтича нагоре, придружен от група вождове и ординарци. Стори ми се, че това е не друг, а самият Туала. Той даде някаква заповед и първият полк с вик настъпи към Сивите, очакващи ги с мълчаливо спокойствие. Когато нападателите ги приближиха на около четиридесет ярда, облак от толи се изсипа шумно върху гъстите им редици.

Те изведнъж отскочиха, но после ревнаха и с вдигнати копия се понесоха напред. Двата полка се вкопчиха в смъртоносна схватка. В следващата минута като гръм проеча грохотът от сблъскалите се щитове и сякаш цялото място оживя от отблясъците на пронизващите копия. Но това не трая дълго. Редиците на нападателите постепенно изтъняха. С нарастващо надмощие Сивите ги прегазиха, прилични на голяма вълна, помитаща потъналия риф. Схватката приключи. Този полк беше напълно унищожен, но и от Сивите бяха останали само две редици. Една трета от тях бяха мъртви.

Бойците отново се наредиха рамо до рамо и спряха мълчаливо в очакване на ново нападение. Щастлив, съзрях жълтата брада на сър Хенри и самия него да подрежда редиците. Той беше още жив!

Междувременно ние се придвижихме към мястото на сражението, затрупано от около четири хиляди човешки същества, умрели, умиращи или ранени. Земята беше почервеняла от кръв.

Игнози издаде заповед, която бързо се понесе по редиците. Никой от ранените неприятели не биваше да бъде убиван и доколкото можех да се уверя, тази заповед беше съвестно изпълнена. Иначе това би било една покъртителна гледка, непосилна за моите нерви.

Но ето че втори полк, отличаващ се с белите си пера, къси полички и щитове, запълзя нагоре, за да атакува останалите две хиляди от Сивите, които стояха в същото злокобно мълчание като преди. Когато неприятелят дойде на четиридесет ярда от тях, те се нахвърлиха върху му с ярост, на която трудно можеше да се устои. Пак долетя до нас оглушителният тътен на сблъскалите се щитове. Ние стояхме и наблюдавахме отново сутрешната трагедия. Но този път крайт по-дълго време беше под съмнение. Теоретически изглеждаше невъзможно Сивите отново да надвият. Нападащият полк се състоеше

изключително от млади мъже, които се биеха крайно свирепо. Като че ли само със силата на числеността си щяха да пометат ветераните назад. Клането беше ужасно. Стотици падаха всяка минута и сред виковете на бойците, стоновете на умиращите, оглушителния шум от сблъскалите се щитове до нас непрекъснато долиташе съскащото „сгии“, „сгии“, което беше триумфалният вик на всеки боец, промушил с копие то тялото на поваления си враг.

Но отличната дисциплина и безкрайната храброст могат да вършат чудеса. И както скоро стана ясно от развоя на битката, един войник ветеран струваше колкото двама млади. Защото точно когато смяхме, че със Сивите е свършено и се готвехме да ги заместим веднага след тяхното унищожение, чух силния глас на сър Хенри да кънти над трясъка и зърнах блясъка на бойната му брадва, която той размахваше високо над главата си. Изведнъж настъпи промяна. Сивите престанаха да се огъват. Те застанаха твърдо като скала, върху която се разбиваха яростните вълни на нападателите. За голяма радост нашите хора не само не отстъпиха, но успяха и този път да се придвижат напред. Понеже нямаше огнестрелно оръжие, нямаше и дим. Можехме ясно да виждаме всичко. Минута още, и нападението на врага отслабна.

— Ах, това са истински мъже. Те отново ще победят! — извика Игнози, който от възбуждение скърцаше със зъби до мен. — Виж, свърши се!

Като димни кълба, изригнати от някое оръдие, неприятелите се разпръснаха на бягащи групи. Те изоставиха противника си. Сивите победиха, но уви... това не беше вече полк. От доскорошната тройна редица, която преди четиридесет минути хвърли в боя три хиляди силни мъже, сега останаха най-много около шестстотин души, окъпани в кръв. Другите лежаха под краката им. Победителите крещяха, размахвайки копията си от радост. Но вместо да се върнат назад, както очаквахме, те подгониха бягащия неприятел. Там, на стотина ярда по-надолу, имаше едно малко възвишение. Като се подредиха отново в три редици, те образуваха троен обръч около него. Тогава, слава богу, за минута съзрях сър Хенри и до него нашия стар приятел Инфадус, застанали на върха на възвишението, очевидно още невредими. Полкът на Туала се запъти към тях и битката пак започна.

Читателите на тази история вероятно отдавна са разбрали, че аз да си кажа право, съм малко, страхлив и съвсем не обичам да се бия, въпреки че съм попадал често в неприятни положения и съм бил принуден да проливам човешка кръв. Но винаги съм мразел това. Ако съм запазил непокътнато количеството на собствената си кръв, то е защото разумно използвам петите си. Сега обаче за първи път през живота си почувствувах в гърдите си боен плам. Войнствени откъси от „Легендите“ на Инголдсби, както и няколко кървави стиха от Стария завет изникнаха в мозъка ми като гъби в тъмнината. Кръвта ми, полуизстинала от ужас, потече във вените ми и почувствувах диво желание да убивам без пощада. Погледнах бойните редици зад нас и се сепнах при мисълта, че изразът на лицето ми може да бъде като техния. Те следяха сражението с протегнати напред глави над щитовете си, със стиснати ръце, разтворени устни и освирепели от жажда за бой лица. В очите им светеше пламъкът на хрътката, надушила жертвата.

Съдейки по самообладанието му, въпреки че зъбите му продължаваха да скърцат, сърцето на Игнози изглеждаше да бие спокойно под леопардовата кожа. Аз обаче не можех да издържам повече.

— Ще стоим тук да пуснем корени ли, Умбопа, Игнози, искам да кажа, докато Туала поглъща братята ни там долу? — попитах аз.

— Не, Макумазан — беше отговорът. — Ето сега моментът назря. Нека го използваме.

Докато той говореше, нов полк на противника се втурна към обръча около малкото възвишение, обгради го и го атакува от всички страни.

Игнози вдигна бойната си брадва и даде дългоочакваната заповед за нападение. Като нададоха бойния вик на кукуаните, Бизоните се понесоха напред и пристъпът им приличаше на прилива на морето.

Последвалото е извън възможностите ми да го разкажа. Единственото, което помня, е дивият и все пак командуван пристъп, който сякаш разтърсваше земята. Полкът пред нас веднага се сформира, за да посрещне атаката. Разноцветната човешка маса се размеси в ужаса на жестокото сблъскване, прогърмя глух тътен от гласове и метал и всичко потъна в облака на кървава мъгла.

Когато съзнанието ми се избистри, намерих се сред остатъка от Сивите близо до върха на възвишението, и то не зад някой друг, а зад самия сър Хенри. Как съм попаднал там, в момента нямах представа. След това сър Хенри ми разказа, че с първото яростно нападение на Бизоните съм бил довлечен почти пред краката му и след това изоставен, тъй като били отхвърлени назад. Тогава той се спуснал към мен и успял да ме вмъкне в кръга на Сивите.

Кой ли би могъл да опише последвалата атака? Все по-упорито се спускаха пълчищата към нашия непрекъснато намаляващ обръч и със сетни сили ние, отново ги отблъскахме.

*Упоритите копиеносци
стояха като гъста непроходима гора.
Всеки заемаше мястото на другаря си
в секундата на неговото падане,*

както някой красиво го беше описал.

Беше прекрасно да наблюдаваш тези храбри батальони да връхлитат един след друг върху барикадите от мъртви. Понякога те държаха трупове пред себе си, за да се защитят от нашите копия, и да оставят после собствените си трупове върху нарастващите купове. Възхитителна гледка представляваше старият воин Инфадус. Хладнокръвен, като че се намираше на парад, той издаваше заповеди, шегуваше се, подиграваше се и с умение поддържаше духа на малцината останали живи. При всяко ново нападение излизаше напред в най-трудните места, за да даде своя дял в отблъскването на атаката. Още по-чудесен беше сър Хенри. Неговите щраусови пера бяха отнесени от някой удар на копие, така че жълтата му коса се развяваше свободно на вятъра. Той стоеше приличен на древен викинг. Ръцете, бравата, облеклото му, всичко беше почервенияло от кръв, но никой не оставаше жив след неговия удар. Едно след друго го виждах да удря, щом някой противник се изпречеше срещу му. Той надаваше вик „О-хой! О-хой!“ като своите берсекерски прадеди и ударът му покосяваше и щит, и копие, и бойно облекло, и черепи. Накрая никой не смееше да се доближи до великия бял магьосник, който убиваше, а сам не падаше.

Но изведнъж се чу вик „Туала, Туала“ и напред изскочи не друг, а самият огромен едноок крал, облечен в ризница и въоръжен също с бойна брадва и шит.

— Къде си ти, Инкубу, ти бели човече, който уби Скрага, моя син? Да видим можеш ли да убиеш мен! — изкрещя той, захвърляйки своята тола право срещу сър Хенри. За щастие сър Хенри го видя навреме и посрещна удара с щита си. Ножът остана да виси забит върху желязната обкова на щита.

С вик Туала се спусна към него. С бойната си брадва той му нанесе такъв силен удар по щита, че само от сътресението сър Хенри какъвто як мъж беше, падна на колене.

Но работата не отиде докрай, защото в този миг от заобикалялите ни полкове се надигнаха викове на уплаха. Огледах се и разбрах причината.

Надясно и наляво полето беше оживяло от перата на нашите нападащи воители. Страничните отряди ни бяха дошли на помощ. Не можеше да бъде избран по-подходящ момент. Както Игнози правилно предвиди, цялата войска на Туала следеше с напрежение кървавата битка, развиваща се около остатъка от Сивите и Бизоните, които понастоящем се биеха на групи. Тези два полка образуваха челото на нашата армия. И едва след като крилата ни ги бяха обградили, те забелязаха приближаването им. И сега, преди противниците да могат да се подредят добре за отбрана, нашите флангове се нахвърляха с яростта на сиви хрътки върху крилата им.

В разстояние на пет минути изходът от битката беше решен. Ударени от двете страни и уплашени от страхотния отпор на Сивите и Бизоните, полковете на Туала се спуснаха в бяг и цялата равнина между нас и Лу се изпълни с групи от бягащи войници. Те търсеха спасение в отстъплението си. А войската, която допреди малко обкръжаваше Бизоните и нас, като че магически се стопи. Стори ни се, че стоим подобно на самотна скала, от която морето се беше отдръпнало. Но каква гледка беше това! Около нас на купища лежаха умрели и агонизиращи. От чудесните Сиви бяха останали деветдесет и пет човека. Само от този полк бяха паднали две хиляди и деветстотин души, повечето от които никога нямаше да станат.

— Войници! — извика спокойно Инфадус, който докато се бе спрял да превърже раната на ръката си беше огледал остатъка от

войската. — Вие запазихте името на полка си и за днешната битка ще бъде разправяно от децата и внуците ви.

После той се обърна към сър Хенри и разтърси ръката му.

— Ти си велик човек, Инкубу — каза той просто. — Дълго съм живял между военни и съм виждал не един храбрец, но за пръв път виждам подобен на теб.

В този момент Бизоните се заизреждаха покрай нашата позиция на път за Лу. Същевременно получихме известие от Игнози, който умоляваше Инфадус, сър Хенри и мен да се присъединим към него. Съответно бяха дадени заповеди до останалите деветдесет човека от Сивите да се заемат със събирането на ранените. Ние се присъединихме към Игнози, който ни уведоми, че възнамерява да притисне Лу, за да затвърди победата си, като плени Туала. Преди да отминем много, видяхме Гуд да седи върху един мравуняк на около стотина крачки от нас. Близко до него лежеше тялото на един кукуанец.

— Трябва да е ранен — каза загрижено сър Хенри.

Едва-що беше изрекъл тези думи, когато стана нещо невероятно. Умрялото тяло на кукуанския войник или по-право това, което изглеждаше да е труп, изведнъж скочи, удари Гуд по главата и го праметна презглава от мравуняка. След това се втурна да го прободде. Ние се спуснахме ужасени напред. Тичайки, видяхме как силният воин нанасяше удар след удар върху проснатия Гуд. При всяко мушване злощастният ни приятел разперваше крайниците си във въздуха. Като ни видя да приближаваме, кукуанецът нанесе един последен жесток удар, изкрещя: „На ти, магьоснико“ и офейка. Гуд лежеше неподвижно. Помислихме, че нашият беден приятел е свършил. Тъжно се приближихме до него, но безкрайно изненадани, го видяхме блед и треперещ, запазил спокойната си усмивка на лицето заедно с монокъла, прикрепен на окото му.

— Това е чудесна ризница — измърмори той, доловил изражението на надвесените ни над него лица. — Колко излъган остана... — не довърши той и припадна.

Прегледът ни установи, че Гуд е сериозно ранен в крака от тола по време на сражението, но стоманената ризница беше попречила на копие то на последния нападател да извърши нещо друго, освен да го контузи тежко. Това беше милостиво избавление. В момента не можехме да направим нещо друго за него, освен да го поставим на

една от носилките, употребявани за ранените, и да го носим със себе си.

При пристигането си до най-близката порта на Лу заварихме един от нашите полкове да я пази в изпълнение на заповедта, издадена от Игнози. Останалите полкове по същия начин наблюдаваха другите изходи на града. Командирът, който водеше този полк, дойде, поздрави Игнози като крал и му докладва, че войската на Туала се е прибрала в града, където се намирал и самият Туала. Той изрази мнение обаче, че неприятелят е демобилизиран и че е готов да се предаде. Тогава Игнози, след като се посъветва с нас, изпрати вестители при всяка порта да поканят защитниците да отворят, като им даваше кралската си дума да пощади живота им. Обещавахе милост за всеки войник, който сваля оръжието си. Това съобщение не остана без резултат. Скоро сред виковете и радостните възгласи на Бизоните мостът беше спуснат над рова и портата на другия му край се разтвори.

Като взехме предпазни мерки срещу възможна измама, ние влязохме в града. По цялото продължение на пътя стояха наредени унили воители с отпуснати глави и сложено оръжие при нозете. Когато Игнози преминаваше край тях, те го поздравяваха като крал. Ние вървахме направо към краала на Туала. Намерихме обезлюдено обширното място, където ден или два преди това бяхме присъствували на танците и лова на вещиците. Не бива да твърдя, че беше съвсем безлюдно, защото там, на най-отдалечения край, пред колибата си седеше сам Туала с единствено верния си приятел — Гагул.

Той представляваше жалка картина: отпуснал глава върху мъжествените си гърди, поставил щита и бравата до себе си в компанията само на една отворителна старица. Виждайки го в това състояние, забравих всичките му жестокости и злини и чувство на съжаление ме обзе пред „падналото величие“. Нито един войник от цялата му войска, нито един от стотиците придворни, които по-рано се тълпяха около него, нито една от жените му даже не остана да сподели съдбата му или да намали горчивината от поражението му. Горкият дивак! Той учеше урока, който съдбата от хилядолетия преподава: очите на хората се отвръщат от победените; беззащитният и падналият имат малко приятели и не може да разчита на милост.

Разбира се, в този случай той не заслужаваше такава.

Влязохме в краала и се отправихме право срещу мястото, където седеше бившият крал. На около петстотин ярда полкът ни застана мирно, а ние, придружени от малка група телохранители, тръгнахме към него. В това време Гагул отправи към нас най-злобни хули. Щом доближихме, Туала за първи път вдигна украсената си с пора глава и впери единственото си око в своя съперник и победител — Игнози. Окоето му блестеше от потисканата ярост почти така силно, както огромният диамант, прикрепен на челото му.

— Здравей, кралю! — каза той с горчив сарказъм. — Ти, който яде от хляба ми, а сега с помощта на магиите на белите хора примамва полковете ми и победи войската ми. Приветствувам те! Каква съдба си определил за мене, о, кралю?

— Съдбата, която ти определи на моя баща, на чийто трон седя в продължение на толкова много години — беше студеният отговор.

— Добре. Ще ти покажа как трябва да се умира, за да го имаш за пример, когато ти дойде времето. Погледни, слънцето потъва в кръв — и той посочи с бойната си брадва към залязващото огнено кълбо. — Хубаво е, че и моето слънце ще залезе с него. А сега, кралю, готов съм да умра. Моля за милостта на кукуанския кралски двор^[1] да умра в борба. Ти не можеш да ми го откажеш, защото ще се посрамиш дори в очите на побягналите днес страхливци.

— Милостта ти е дадена. Избери с кого искаш да се биеш. Аз самият не мога да се бия с теб, защото кралят не се бие другаде освен на война.

Мрачното око на Туала пробягна по нашите редици и когато за момент се спря върху мен, почувствувах новосъздалото се ужасно положение. Какво ли щеше да стане), ако избере да се бие с мен? Какъв ли шанс можех да имам срещу този отчаян дивак, шест и половина стъпки висок и с грамадно телосложение? По-добре да се самоубиех веднага. Нямах време за много мислене. Взех решение да отклоня двубоя е риск да бъда освиркан в Кукуаналанд. Пресметнах, че е по-добре да бъда освиркан, отколкото да понеса удара от бойната брадва на Туала.

Скоро той каза:

— Инкубу, какво ще кажеш? Ще довършиш ли това, което започнахме днес, или ще трябва да те нарека страхливец?

— Не — прекъсна го бързо Игнози. — Няма да се биеш с Инкубу.

— Разбира се, не, ако той се страхува — каза Туала.

За нещастие сър Хенри разбра забележката и кръвта изби по лицето му.

— Ще се бия с него — каза той. — Той ще разбере, че не ме е страх.

— За бога! — помолих го аз. — Не рискувай живота си срещу един отчаян човек. Всеки, който те е видял днес, знае, че не си страхливец.

— Ще се бия — мрачно отговори той. — Никой жив човек не може да ме нарече страхливец. Готов съм. — И той пристъпи напред с вдигната бравда.

Закърших ръце пред тази глупава донкихотска постъпка. Но той беше решил да се бие и аз не можех да го спра.

— Недей да се биеш, мой бели братко — каза Игнози и постави нежно ръката си върху рамото на сър Хенри. — Ти се би достатъчно. Ако е съдено да паднеш от неговите ръце, това ще разреже сърцето ми на две.

— Ще се бия, Игнози — повтори сър Хенри.

— Добре, Инкубу. Ти си храбър мъж. Ще бъде чудесна борба. Виж, Туала, слонът, е готов да те посрещне.

Бившият крал се изсмя дивашки, пристъпи напред и застана с лице към Къртис. За миг залязващото слънце улови с лъчите си мъжествените им фигури и ги обгърна в пламъци. Те бяха подходящи съперници.

После започнаха да кръжат един около друг с вдигнати секири.

Внезапно сър Хенри се хвърли напред и нанесе страхотен удар на Туала, който отстъпи настрана. Толкова силен беше ударът, че нападателят почти изгуби равновесие, обстоятелство, от което противникът веднага се възползува. Като завъртя тежката секира над главата си, той замахна с ужасна сила. Сърцето ми се качи в гърлото. Сметнах, че беше свършено. Но не. Като вдигна светкавично лявата си ръка нагоре, сър Хенри постави щита си между себе си и бравдата. В резултат бравдата отсече единия край на щита и се стовари върху лявото рамо на сър Хенри, но вече недостатъчно силно, за да причини сериозна рана. В следващата секунда сър Хенри удари втори път. Туала

също посрещна удара с щита си. Последваха удар след удар, които бяха посрещани върху щита или избягвани. Възбуждението нарастваше много. Полкът, който наблюдаваше борбата, забрави дисциплината си и като дойде наблизо, крещеше и виеше при всеки удар. Точно в този момент Гуд, който беше положен на земята до мен, дойде на себе си и седна на носилката, за да разбере какво става. В следващия миг той скочи и като ме задърпа за ръката, заскача на място на един крак, като крещеше насърчително към сър Хенри.

— Удряй, стари приятелю! — крещеше той. — Това беше добре. Браво! Постави го натясно! — И така нататък...

След като отби нов удар с щита си, сър Хенри неочаквано замахна и с всички сили стовари брадвата си върху Туала. Секирата премина през щита на Туала, проби стоманената му ризница и го улучи в рамото. С вик на болка и ярост Туала отвърна на удара с такава сила, че пречупи дръжката на противниковата секира, направена от рог на носорог и подсилена със стоманени ленти, и рани Къртис в лицето.

Вик на уплаха се чу откъм Бизоните, когато острието от брадвата на нашия герой падна на земята. А Туала вдигна отново оръжието си и с вик се хвърли към него. Затворих очи. Когато отново ги отворих, видях щита на сър Хенри на земята, а самият той обвил огромните си ръце около кръста на Туала. Като две мечки двамата се люшкаха насам-натам, напрягайки силните си мускули за защита на свиден живот и още по-свидна чест. С върховно усилие Туала успя да свали англичанина на земята и те се затъркаляха един през друг върху варовития плочник: Туала удряше със секирата си по главата на Къртис, а сър Хенри се опитваше да пробие ризницата на Туала с толата, която беше извадил от колана си.

Това беше величествена борба, ужасна за моите очи.

— Вземи му брадвата! — крещеше Гуд.

И може би нашият герой го чу.

Във всеки случай той захвърли ножа и сграбчи брадвата, привързана с биволски ремък към кръста на Туала. В тази схватка те още по-ожесточено се затъркаляха един през друг. Едва поемайки си дъх, те се биеха като диви котки за скъпоценното оръжие. Изведнъж ремъкът се скъса и със сетни сили сър Хенри можа да се освободи, като оръжието остана в ръцете му. В следващата секунда той се изправи на крака. Кръв струеше от раната на лицето му. Туала също се

изправи, изтегли тежката тола от колана си, хвърли върху Къртис и го удари право в гърдите. Ударът беше точен и силен, но който, някога беше изработил тези ризници, е разбирал от занаята си. Защото тя устоя на стоманата. С дивашки рев Туала удари отново и отново тежкия нож отскочи, а сър Хенри отстъпи назад. Още веднъж се нахвърли Туала, но нашият английски герой вече беше дошъл на себе си. Той завъртя тежката секира около главата си и замахна с всичка сила. Мощен вик спонтанно се изтръгна от хилядите гърла. Главата на Туала отскочи от раменете му, падна и се претърколи по земята към Игнози, спирайки точно пред краката му. За част от секундата тялото остана право, кръвта избликна като фонтан от скъсаните артерии, а сетне глухо се стовари на земята. Златната кована огърлица отхвъркна встрани. Омаломощен от борбата и загубата на кръв, сър Хенри тежко падна върху мъртвия си противник.

Мигновено го вдигнахме и грижливи ръце изсипаха вода върху лицето му. Още една минута и големите сиви очи се разтвориха широко.

Той не беше мъртъв.

Тогава аз, точно когато слънцето се скриваше, пристъпих към лежащата в праха глава на Туала, откачих диаманта от мъртвото чело и го подадох на Игнози.

— Вземи го — казах, — законни кралю на кукуаните.

Игнози сложи диаманта на челото си и като пристъпи напред, постави крак върху широките гърди на своя обезглавен враг и запя песен или по-скоро победен химн, толкова прекрасен, макар и напълно дивашки, че аз се съмнявам дали ще мога да ви го предам правдоподобно. Веднъж бях слушал един учен с хубав глас да рецитира гръцкия поет Омир. Помня, че звучността на стиховете караше кръвта ми да замира. Песента на Игнози, произнасяна на език така красив и звънлив като древногръцкия, произведе точно същото впечатление върху мен, въпреки че бях изтощен от борбата и многото вълнения.

— Сега — започна той, — сега нашият бунт се увенча с победа и правдата възтържествува!

Сутринта нашите врагове станаха, разтърсиха се, сложиха перата си и се приготвиха за война.

Те станаха и грабнаха копията си. Войниците викаха на командирите си: „Елате, водете ни“, а командирите молеха краля: „Води ни в битката“.

Те се надигнаха горди — двадесет хиляди мъже и още двадесет хиляди.

Перата на главите им закриваха земята, както перата на птицата закриват гнездото ѝ. Те разтърсваха копията си и крещяха. Те въртяха копията си на слънчевата светлина. Те предвкусваха битката и се радваха.

Те настъпиха срещу мен. Техните смелчаци тичаха бързо към мен, за да ме смачкат. Те крещяха: „Ха, ха, той е почти мъртъв“.

Тогаваш аз духнах срещу тях и моят дъх беше като дъха на бурята. И, о, свършено беше с тях.

Моите светкавици ги пронизаха. Аз изсмуках силата им със светкавиците от моите копия. Аз ги повалих на земята с гърма на моя вик.

Те се огънаха, те се разпръснаха, те изчезнаха като утринна мъгла.

Те станаха храна за гаргите и лисиците и мястото на битката е напоено с кръвта им.

Къде са смелите, които станаха тази сутрин?

Къде са горделивците, които люлееха перата си и крещяха: „Той е почти мъртъв“?

Те наведоха глави, но не за сън. Те са проснати на земята, но не за сън.

Те са забравени. Те преминаха в тъмата и няма да се върнат. Други ще отведат жените им и децата им няма да си спомнят за тях.

А аз, аз, кралят, като орел намерих своето гнездо.

Ето, далеч се скитах аз в нощта, но все пак се завърнах при малките си в зори.

Подслонете се под сянката на моите крила, о, хора, и аз ще ви утеша и вие няма да се страхувате повече.

Сега е хубаво време, време за възнаграждение.

Мои са стадата в долините, девойките в селата са също мои.

Зимата премина, лятото настъпи.

Злото ще закрие лицето си и благоденствието ще разцъфне в страната като лилия.

Радвай се, народе! Нека цялата страна ликува, защото тиранията е отхвърлена и аз съм кралят.

Той замлъкна и от сгъстения се мрак като ехо долетя:

— Ти си нашият крал!

Така се сбъдна моето предсказание към вестителя. В разстояние на четиридесет и осем часа обезглавеният труп на Туала изстиваше пред портата на краала му.

[1] Има закон между кукуаните, че никой мъж от кралска кръв не може да бъде убит без собственото му съгласие, което, разбира се, той винаги дава. Той може да избере редица противници, одобрени от краля, с които да се бие, докато един от тях го убие — Б.а. ↑

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ГУД БОЛЕН

След двубоя отнесохме сър Хенри и Гуд в колибата на Туала. И двамата бяха крайно изтощени от напрежение и загуба на кръв. Моето състояние също не беше много по-добро. Аз съм жилав и поиздръжлив от много други мъже вероятно поради лекото си тегло непродължителната тренировка, но тази вечер като че ли силите ми се бяха свършили. На всичко отгоре, както винаги става в подобни случаи, старата рана от лъва започва да ме боли. Главата също ужасно ме болеше от удара, който бях получил сутринта и от който бях паднал в несвяст. Мъчно би могло да се намери тази вечер една по-нешастна тройка от тази, която представлявахме ние тримата. Единственото ни утешение беше, че съзнавахме какво безкрайно щастие е да се намираме в това състояние тук, отколкото прострени мъртви на бойното поле в компания на хилядите смелчаци, които тази сутрин бяха още живи и здрави.

С помощта на хубавата Фулата, която поради това, че бяхме спасили живота ѝ, се самоназначи за наша прислужничка и поспециално за такава на Гуд, ние успяхме да свалим ризниците си, благодарение на които двамата от нас бяха останали живи през този тежък ден. Тогава видяхме, че телата под тях бяха страхотно контузени. Стоманените бримки бяха попречили на оръжията да ги промушат, но не ги бяха предпазили от натъртванията. Сър Хенри и Гуд бяха изцяло насинени, а и аз имах няколко натъртвания. Фулата донесе някакви скълцани зелени листа с приятна миризма. Ние се наложихме с тях и наистина скоро почувствувахме известно облекчение. Въпреки че контузиите бяха болезнени, те не ни създаваха толкова грижи, колкото раните на сър Хенри и Гуд. Гуд имаше дупка точно в месестата част на своя „красив бял крак“, вследствие на която беше изгубил голямо количество кръв. Сър Хенри пък имаше дълбок разрез на челюстта си, причинен от секирата на Туала. За щастие Гуд се оказа много сръчен и веднага щом донесоха малката му кутия с

медикаментите, почисти основно раните и успя да зашие твърде задоволително на слабата светлина на примитивната кукуанска лампа в колибата и раната на сър Хенри, и своята. След това извади едно бурканче от кутията и ги намаза обилно с някаква антисептична помада. Бинтовахме ги с остатъците от една носна кърпа, която навреме открихме; че притежаваме.

Междувременно Фулата ни беше приготвила силен бульон, тъй като от умора не бяхме в състояние да ядем. Изгълтахме набързо бульона и се отпуснахме върху купищата великолепни животински кожи, разпръснати из колибата на умрелия крал. По някаква странна ирония на съдбата тази нощ сър Хенри спа завит със завивките и в леглото на Туала, когото беше убил.

Казах „спяхме“. Беше трудно да се спи сред преживения ден. Да започна с това, че въздухът беше изпълнен със

*„сбогуване с умиращите и
оплакване на умрелите.“*

Отвсякъде долитаха риданията на жените, чиито съпрузи, синове и братя бяха загинали в битката. Нищо чудно, че плачеха, защото над двадесет хиляди мъже или почти една трета от кукуанската войска беше унищожена в този ужасен бой. Сърцата ни се късаха, като чувахме воплите им за тези, които никога нямаше да се върнат: Това ни караше да съзнаваме големия ужас на извършеното през деня в интерес на човешката амбиция.

Към полунощ безкрайните плачове на жените намаляха. Тишината се нарушаваше само на интервали от по няколко минути от единични и пронизващи вопли, идващи от една колиба в непосредствена близост до нашата. После открих, че воплите са идвали от Гагул, която оплаквала мъртвия крал Туала.

Късно през нощта изпадناх в неспокоен сън. От време на време се сепвах при мисълта, че преживявам отново страхотните събития от последните двадесет и четири часа. Ту ми се присънваше, че ме напада боецът, който беше загинал от собствената ми ръка, ту отново се намирах сред славния боен кръг на Сивите, които водеха безсмъртната си битка срещу полковете на Туала върху малкото възвишение. После

виждах окървавената и украсена с пера глава на Туала да се търкаля в краката ми със скърцащи зъби и злобното си святкащо око. Така или иначе най-после нощта отмина. На сутринта разбрах, че и другарите ми не бяха прекарали нощта по-добре от мен. Гуд имаше силна треска и започна да губи съзнание. За мой ужас забелязах, че плюе кръв, вероятно в резултат на някое вътрешно увреждане, причинено му от отчаяните усилия на кукуанския боец да промуши с копието си ризницата му. Сър Хенри се посъвзе от съня, макар че тялото така го болеше, че не можеше да се помръдне, а раната на лицето му пречеше да яде и дори да се смее.

Към осем часа ни посеви Инфадус. Той не изглеждаше по-зле от преживяното напрежение предния ден, при все че не си бил лягал цялата нощ. Зарадва се много, като ни видя, и се здрависа сърдечно. Състоянието на Гуд го натъжи. Забелязах обаче, че се отнасяше с особено почитание към сър Хенри, като че ли той не беше обикновен човек. Както по-после разбрахме, всички кукуани смятаха храбрия англичанин за свръхестествено същество. Войниците разправяха, че никой друг мъж не можел да се бие като него, нито би могъл в края на такъв уморителен и труден ден да убие в двубой Туала. За краля се предполагаше, че е най-силният воин в Кукуаналанд. Да се пререже с един удар биволският му врат, беше невероятен подвиг. Този удар стана наистина баснословен в Кукуаналанд и оттогава насетне всяка изключителна проява на сила беше назована „като удар на Инкубу“.

Инфадус ни разправи също, че полковете на Туала се подчинили на Игнози. Вече започнали да пристигат вождовете от страната и да се поставят на негово подчинение. Смъртта на Туала от ръцете на сър Хенри приключи всички по-нататъшни безредици, защото Скрага бил единственият му син и нямаше друг жив претендент за трона.

Направих забележка в смисъл, че Игнози доплува до трона през кръг. Старият вожд сви рамене.

— Наистина — каза той, — но кукуанският народ може да бъде спокоен само когато от време на време му се пуска кръв. Мнозина бяха убити, но жените останаха, а други скоро ще пораснат, за да заемат местата на падналите. След всичко това страната ще бъде спокойна за известно време.

След него имавме кратко посещение от Игнози, на чието чело беше поставена кралската диадема. Като го наблюдавах да се

разпорежда с кралско достойнство, с почетна стража, следваща го по петите, не можех да не си спомня за високия зулус, който ни се представи в Дърбан преди няколко месеца и помоли да го вземем на служба при нас. Наистина непонятни са по някой път странните кръговрати на колелото на съдбата.

— Здравей, кралю — казах аз, като се изправих.

— Здравей, Макумазан. Най-после съм крал с помощта на вашите три десници — последва готовият отговор.

Той разправи, че всичко вървяло добре, и се надявал до две седмици да може да уреди едно голямо пиршество, на което ще се, покаже пред народа.

Попитах го какво е решил да прави с Гагул.

— Тя е злият дух на страната — каза той. — Ще я убия заедно с всичките други вещици. Тя е живяла толкова дълго, че никой не си я спомня млада. В името на небето тя е обучавала вещиците на лов и е причинявала зло на страната.

— Все пак тя знае много — забелязах аз. — По-лесно е да унищожиш знанието, отколкото да го събереш.

— Така е — потвърди той замислено. — Единствено тя знае тайната на „Трите магьосници“ там, където свършва големият път, където са погребани кралете и където седят каменните мълчаливци.

— А също и къде се намират диамантите. Не забравяй обещанието си, Игнози. Ти трябва да ни заведеш до рудниците дори ако ще трябва да пощадиш живота на Гагул, за да ни покаже пътя.

— Няма да забравя, Макумазан, ще помисля върху това, което казваш.

След посещението на Игнози, отидох да видя Гуд и го намерих почти в безсъзнание. Треската от раната му го беше обхванала изцяло, допълнена по всяка вероятност и от някой вътрешен кръвоизлив. В продължение на четири или пет дни състоянието му беше много критично. Убеден съм, че ако не бяха неуморните грижи на Фулата, той щеше безславно да умре.

Жените са си жени навсякъде, независимо от цвета им. И все изглеждаше странно да виждаш тази тъмнокожа красавица, надвесена денонощно над леглото на трескавия мъж, да изпълнява всичките задължения по гледането на болния така бързо, нежно и с такава увереност като обучена болнична сестра. През първата и втората нощ

се опитах да ѝ помогна. Присъедини се и сър Хенри, веднага щом можа да стане. Тя прие намесата ни с неудоволствие и накрая настоя да оставим болния на нейните грижи. Според нея, нашето присъствие го правело неспокоен, което мисля, че беше вярно. Ден и нощ бдеше тя и се грижеше за него. Даваше му едно-единствено лекарство за спадане на температурата, приготвено от мляко, в което беше разбит сокът от луковицата на специален вид лалета. Бранеше го и от мухите. И сега виждам цялата картина, тъй както я виждах нощ след нощ на светлината на примитивната лампа. Гуд, мятая се насам-натам, с изпито лице, със светещи трескави очи, блънуващ несвързани неща, и седналата до него, облегната на стената на колибата стройна кукуанска красавица с кадифени очи, изтощено лице, но одухотворено от безкрайно съчувствие или може би това беше нещо повече от съчувствие.

Цели два дни смятахме, че той ще умре! С изпълнени със скръб сърца едва се движехме наоколо. Само Фулата не вярваше.

— Той ще живее — казваше тя.

На триста ярда около централната колиба на Туала, където лежеше болният, цареше пълна тишина. По заповед на краля всички живущи в колибите зад нея, с изключение на сър Хенри и мен, бяха преместени, с оглед никакъв шум да не достига до ушите на страдащия. Една нощ, това беше петата нощ от боледуването му, преди да се прибера, по навик отидох да го видя за няколко часа.

Внимателно влязох в колибата. Поставената на пода лампа осветяваше Гуд. Той не се мяташе вече, а лежеше съвсем спокойно.

Ето че най-последно се беше свършило! От мъката, която ме обхвана, издадох нещо като стон.

— Тихо! — долетя от тъмнината зад главата на Гуд.

Доближих се повече до Гуд и разбрах, че той не беше мъртъв.

Спеше спокойно, здраво стиснал в бялата си ръка тънките пръсти на Фулата. Кризата беше преминала и той щеше да живее!

Той спа така цели осемнадесет часа. Едва се осмелявам да твърдя по причина, че може да не ми повярват, но през цялото време това предано момиче седя до него, страхувайки се да не би, ако се раздвижи или изтегли ръката си, той да се събуди. Как е изтраяла в това неудобно положение със свити, изтръпнали крака, уморена, да не говорим за липсата на храна, никой не знае. Истина е само, че когато най-последно

той се събуди, нея трябваше да я отнесат на ръце — така бяха изтръпнали крайниците ѝ, че не можеше да ги движи.

Щом веднъж настъпи обратът, оздравяването на Гуд тръгна бързо. След като оздравя почти напълно, сър Хенри му разправи какво дължи на Фулата. Когато стигна дотам как тя беше седяла до него в продължение на осемнадесет часа от страх, че ако се раздвижи, ще го събуди, очите на честния моряк плувнаха в сълзи. Той се обърна и се отправи право към колибата, където Фулата приготвяше обяда (сега се бяхме върнали в старата си квартира). Взе и мене със себе си, за да превеждам, в случай, че тя не може да го разбере. Задължен съм да кажа обаче, че тя го разбра чудесно въпреки извънредно ограничения му кукуански речник.

— Кажи ѝ — каза Гуд, — че ѝ дължа живота си и че никога няма да забравя нейната доброта.

Преведох и ми се стори, че тя се изчерви под тъмната си кожа.

Обръщайки се към него с едно от тези бързи и грациозни движения, които винаги ми наподобяваха полета на дива птица, тя отговори кротко, гледайки го с големите си кафени очи.

— Не, господарю мой, моят господар забравя. Не спаси ли той моя живот и не съм ли аз негова слугиня?

Сигурно ще забележите, че младата дама изглежда беше напълно забравила това, което сър Хенри и аз бяхме сторили, за да я изтръгнем от ноктите на Туала. Но това е присъщо на жените. Помня, че и скъпата ми съпруга беше такава.

Оттеглих се от краткия разговор с тъжно сърце. Не ми харесваха милите погледи на госпожица Фулата, защото добре ми бяха познати фаталните любовни предразположения на моряците изобщо и на Гуд по-специално.

Както съм установил, има две неща в света, които не могат да бъдат избегнати. Не можеш да възпреш зулуса да не се бие и моряка да не се влюби при най-малкия повод.

Няколко дни по-късно Игнози свика великата „индаба“ (съвет), на който беше официално признат за крал от „индуните“ (старейшините) на Кукуаналанд. Зрелището беше великолепно, понеже включваше и голям военен парад. На този ден манифестираха и оцелелите Сиви. От името на войската им беше изказана благодарност за героичното им държане във великата битка. На всеки човек кралят

подари добитък и го направи военачалник в новия полк на Сивите, който щеше да се създаде. Издадена беше също, заповед надлъж и шир из Кукуаналанд, че докато удостоверяваме с присъствието си страната, ние тримата трябваше да бъдем поздравявани с кралския поздрав и да ни бъдат отдавани почестите, присъщи за краля. Провъзгласено беше също, че ние можехме да разполагаме с живота и смъртта на хората. В присъствието на събрания народ Игнози отново потвърди обещанията, които беше дал, в смисъл, че няма да се пролива човешка кръв без съд и че ловуването на вещиците ще бъде преустановено в страната.

След церемонията изчакахме Игнози и го уведомихме за нашето желание да открием тайната на рудниците, до които извеждаше Соломоновия път. Запитахме го дали е научил нещо за тях.

— Приятели мои — отговори той, — ето какво открих. Именно там се намират трите огромни фигури, наречени „Мълчаливците“, на които Туала искаше да принесе в жертва девойката Фулата. Там също в една голяма пещера дълбоко в планината са погребани кралете на тази страна. Там ще намерите и тялото на Туала да седи между онези, които са отишли преди него. Има и една огромна дупка, където някога отдавна умрели мъже са копали, за да се сдобият с камъните, за които говорите. Чувал съм мъжете да разправят за такива дупки и в Кимбърли. Пак там, в Жилището на Смъртта, има една тайна стаичка, неизвестна на никого друг освен на краля и на Гагул. Но Туала е мъртъв, а аз не зная къде е стаичката, нито какво има в нея. Има обаче една легенда в страната, че някога, преди много поколения, един бял човек преминал планината. Една жена го завела при тайната стаичка и му показала богатството, но преди да може да го отнесе, тя го предала и той бил прогонен от тогавашния крал обратно в планината. От този ден никой човек не е влизал в стаичката.

— Историята сигурно е вярна, Игнози, защото горе на планината ние намерихме белия човек — казах аз.

— Да, ние го намерихме. И сега аз ви обещавам, че ако можем да открием стаичката, и камъните са още там...

— Камъкът върху челото ти доказва, че те са там — прекъснах го аз, като посочих големия диамант, който бях свалил от челото на мъртвия Туала.

— Може би. Ако те са там — продължи той, — ще имате толкова, колкото можете да вземете, ако, разбира се, ме напуснете,

братя мои.

— Първо трябва да намерим стаичката — казах аз.

— Има само един човек, който може да ви я покаже — Гагул.

— А ако тя не иска?

— Тогава ще умре — каза твърдо Игнози. — Пощадих я само за тази цел. Но тя трябва да избере. — И като извика един пратеник, той му нареди да доведе Гагул.

След няколко минути врачката дойде, влачена от двама стражи, които тя непрекъснато кълнеше.

— Оставете я! — заповяда краля на стражите.

Веднага щом те се отстраниха, изсъхналият стар вързоп, защото тя изглеждаше точно така, се свлече на земята и се сви на кълбо. От нея останаха да блестят само две зловни змийски очи.

— Какво искаш от мен, Игнози? — изписка тя. — Не смей да ме докоснеш. Само да ме докоснеш, ще те унищожа там, където седиш. Пази се от моите магии.

— Твоите магии не можах да спасят Туала, стара вълчице. Те не могат да навредят и на мен — отговори той. — Слушай! Искam от теб да покажеш къде се намира стаичката с блестящите камъни.

— Ха-ха — прописка тя. — Никой не знае освен мен, а аз никога няма да ти кажа. Белите дяволи ще си отидат оттук с празни ръце.

— Ти ще ми кажеш. Ще те принудя да кажеш.

— Как, кралю? Ти си силен, но може ли силата да изтръгне истината от устата на една жена?

— Това е трудно, но все пак ще го направя.

— Как, кралю?

— Ако не искаш да кажеш, ще умреш от бавна смърт.

— Да умра? — изкрещя тя от ужас и гняв. — Не смей да ме докоснеш, човече! Ти не знаеш коя съм аз. Колко мислиш, че съм стара? Аз познавах вашите бащи и бащите на бащите на бащите. Когато страната беше млада, аз бях тук, когато страната остарее, аз пак ще бъда тук. Аз не мога да умра, освен ако случайно бъда убита, а никой не смее да ме убие.

— Все пак аз ще те убия, Гагул, майко на злото, ти си толкова стара, че не можеш повече да обичаш живота си. Какво представлява животът за такава баба като теб, която няма нито образ, нито форма,

нито коса, нито зъби, освен едни магии и зли очи. Да те погубя, това ще бъде милост за теб, Гагул.

— Ти, глупако! — изписка старата вещица. — Ти, проклет глупако, ти мислиш, че животът е сладък само за младите? И какво знаеш ти за сърцето на човека? Наистина, за младите смъртта е понякога добре дошла, защото младите имат чувства. Те обичат и страдат. Щом любимите им преминат в страната на сенките, това ги съкрушава. Но старите нямат чувства. Те вече не обичат и, ха-ха, те се смеят, когато виждат другите да преминават в тъмнината. Ха-ха-ха! Те се радват да виждат злото, което се върши под слънцето. Всичко, което обичат, е животът, топлото, топло слънце и сладкия, сладкия въздух. Те се страхуват от студа и тъмнината. Ха-ха-ха!

И старият вързоп се загърчи в ужасно веселие на пода.

— Престани със своите зловни приказки и ми отговори! — заповяда ядосано Игнози. — Ще покажеш ли мястото, където са камъните, или не? Ако не го покажеш, ти ще умреш още сега. — И той насочи копие то си към нея.

— Няма да го покажа. Ти не смееш да ме убиеш, не смееш. Който ме погуби, ще бъде прокълнат завинаги.

Бавно Игнози приближи копие то, докато бодна проснатата купчина парцали.

С див писък тя скочи на краката си и после отново падна и се претърколи по пода.

— Недей, ще го покажа. Само ме остави да живея. Остави ме да седя на слънцето и да имам парче месо за смучене и аз ще ти го покажа.

— Съгласен съм. Знаех, че все ще има начин, да те вразумя. Утре ще тръгнеш с Инфадус и моите бели братя към мястото и внимавай да не излъжеш. Не го ли покажеш, ще умреш от бавна смърт. Казах.

— Няма да излъжа. Игнози. Аз винаги държа на думата си. Ха-ха-ха! Веднъж една жена показва мястото на един бял човек и злото го сполетя. — Злите й очи заискриха. — Нейното име също беше Гагул. Възможно е аз да съм била тази жена.

— Лъжеш! — обадох се аз. — Това се е случило преди десет поколения.

— Може би, може би. Когато живееш дълго, забравяш. Възможно е да е била майката на моята майка, която ми го е

разправяла, но сигурно е, че нейното име също е било Гагул. Но запомнете: на мястото, където са блестящите играчки, ще намерите една кожена торба, пълна с камъни. Онзи човек е напълнил торбата, но не е могъл да я изнесе. Злото го сполетя, ви казвам, злото го сполетя. Може би майката на моята майка ми го е разказвала. Но пътуването ще бъде весело, по пътя ще видим телата на тези, които умряха в битката. Те няма да имат вече очи и ребрата им ще са оглозгани от хищниците. Ха-ха-ха!

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЖИЛИЩЕТО НА СМЪРТТА

Привечер на третия ден от описаната сцена в предишната глава ние се разположихме в няколко колиби в подножието на Трите вещици, както наричаха трите върха на планината, до която извежда големият Соломонов път. Трупата ни се състоеше от нас тримата и Фулата, която се грижеше за нас и по-специално за Гуд, Инфадус, Гагул, носена на носилка, откъдето се чуваше непрекъснато мърморене и клетви, и известен брой стражи и придружители. Планината, или по-право трите върха на планината (защото ясно се виждаше, че цялата маса представлява едно повдигане на пластовете), бяха разположени, както казах, във формата на триъгълник. Основата на този триъгълник беше обърната към нас: единият връх от дясната ни страна, другият от лявата и третият точно пред нас. Никога няма да забравя, гледката, която ни предложиха тези три върха, извисяващи се в ранната слънчева светлина на следващата сутрин. Високо, много високо над нас, горе в синия въздух се издигаха техните увенчани със сняг чела. Под снежната граница върховете изглеждаха лилави на цвят, покрити с изтравниче. Лилави бяха и дивите мури, които се катереха по склоновете им. Точно пред нас се бе проточила бялата лента на големия Соломонов път. Той се изкачваше нагоре по склона до подножието на средния връх на около пет мили от нас. Там беше краят му.

По-добре е да предоставя на въображението на читателите чувствата за голямото вълнение, което ни беше обзело тази сутрин при нашето потегляне. Най-после се приближихме до чудните рудници, причина за нещастната смърт на стария португалски дон още преди три века, на моя беден приятел и негов потомък, а така също, както се опасявахме, и на Джордж Къртис, брата на сър Хенри. Дали след всичко, което бяхме преживели, ни бе определена една по-добра участ? Както старата врачка Гагул каза, тях ги бе сполетяло злото. Щеше ли то да сполети и нас?

Вървейки по този последен преход от красивото шосе, не можех да спра лошите предчувствия, които ме изпълваха, а сигурно същото чувствуваха и Гуд, и сър Хенри.

Около час и половина или повече ние вървахме по обраслия с изтравниче път. От вълнение вървахме толкова бързо, че носачите на люлката на Гагул едва смогваха да ни следват, а от време на време тя изпискваше с тънкия си глас, за да ни възпре:

— По-бавно, бели хора — викаше тя, като показваше отвратителното си съсухрено лице иззад завесите, и впиваше блестящите си очи в нас. — Защо тичате да срещнете по-скоро злото, което ще ви сполети, вие, търсачи на богатства?

И след това се изсмиваше с онзи ужасен смях, който винаги караше да ме полазват студени тръпки и който за известно време намаляваше ентусиазма ни.

Ние обаче продължихме да вървим, докато стигнахме до една огромна кръгла дупка с полегати страни, триста стъпки или повече дълбока и почти половин миля в окръжност.

— Не можете ли да познаете какво е това? — запитах сър Хенри и Гуд, които гледаха изумени надолу в ужасната пропаст под нас.

Те поклатиха глави.

— Тогава ясно е, че вие никога не сте виждали диамантените рудници в Кимбърли. Тази дупка доказва, че това са диамантените рудници на Соломон. Погледнете! — И аз посочих към твърдата синкава глина, която все още се виждаше между храстите и тревата, които обвиваха пропастта отстрани. — Съставът е същият. Обзалагам се, че ако слезем там долу, ще намерим елмазоносните „тръби“, останали в скалите. Погледнете също това — и аз посочих към цяла серия от изтрити плоски скални плочи, които бяха поставени на един лек наклон под устието на водопровод, изсечен някога в здравата скала. — Ако това не са маси, използвани за промиване на материала да не се казвам Куотърмейн.

На края на огромната яма, която беше именно отбелязаната мина на картата на стария дон, големият път се разклоняваше на две и я заобикаляше. На много места този заобикалящ я път беше изцяло построен от огромни каменни блокове, очевидно с цел да заздравят краищата на пропастта и да я предпазят от свличането на скалите.

Ние забързахме по пътя. Подтикваше ни любопитството да разберем какви бяха трите издигащи се предмета на отсрещната страна на огромната яма. Когато наближихме, видяхме, че това са някакъв вид идоли и правилно отгатнахме, че трябва да бяха Тримата мълчаливци, толкова почитани сред кукуанския народ. Едва от близко разстояние можахме да разберем голямото величие на тези Мълчаливци.

Върху огромни пиедестали от тъмна скала, изваяни по неизвестен начин, на двадесет крачки един от друг, устремили поглед към пътя, който пресичаше в продължение на шестнадесет мили полето до Лу, седяха три колосални фигури, две мъжки и една женска. Всяка от тях беше около двадесет стъпки висока от короната на главата си до пиедестала.

Женската фигура беше гола и се отличаваше с голяма, но мрачна красота. За нещастие чертите бяха повредени от времето. От двете страни на главата ѝ се издигаха роговете на полумесеца. За разлика от нея двата мъжки колоса бяха облечени и имаха отвратително нахвърляни черти, особено на този вдясно, който в лицето приличаше на дявол. Фигурата отляво беше по-ведра на вид, но в спокойствието ѝ имаше нещо ужасно. Това беше спокойствието на човешката жестокост. Жестокост, както забеляза сър Хенри, приписвана от древните на силните същества, които могат да наблюдават страданията на човечеството безчувствено, без да страдат. Трите фигури представляваха много внушителна група, седнали там в своето усамотение с вечно устремен поглед към полето. Съзерцавайки тези Мълчаливци, както ги наричаха кукуаните, обзе ни безкрайно любопитство да разберем чии са били ръцете, които са ги изобразили. Кой са били тези, дето са изкопали ямата и построили пътя. Както ги разглеждахме, внезапно ми хрумна (тъй като бях запознат със Стария завет), че Соломон имал склонност към старинни богове, на трима от които помнех имената: Ашторет — богиня на сидонианците, Чемош — бог на моабитите, и Милком — бог на децата на Амон. Изказах пред другарите си предположението, че трите фигури пред нас може би представляваха именно тези лъжливи божества.

— Хм — каза сър Хенри. Той притежаваше учена степен и в колежа беше получил висока титла по класическите езици и литература. — Може да има нещо вярно в това. Ашторет у евреите е била Астарта на финикийците, които са били най-големите търговци

по Соломоново време. Астарта станала след това Афродита у гърците. Изобразявали са я е рогове като полумесец, а на челото на тази женска фигура се виждат рогове. Вероятно тези колоси са издигнати от някой висш финикийски сановник, ръководител на рудниците. Кой може да знае?

Още не бяхме завършили разглеждането на необикновените паметници, оставени от далечното минало, когато при нас дойде Инфадус. Той поздрави Мълчаливците с вдигане на копието си и ни запита дали възнамеряваме веднага да влезем в Жилището на смъртта или първо предпочитаме да обядваме. Гагул изказала готовността си да ми води, ако решим веднага да влезем.

Тъй като още нямаше единадесет часа, а и изгаряхме от любопитство да надникнем в тайните на вечността, ние съобщихме желанието си да продължим проучванията си. Аз предложих да вземем и малко храна с нас в случай, че се забавим в пещерата. Донесоха носилката на Гагул и тя самата без ничия помощ слезе от нея. По моя молба Фулата сложи малко билтонг, сушено месо от дивеч и няколко кратунки с пода в една тръстикова кошница. Точно срещу нас, само на около петдесет стъпки зад колосите, се издигаше отвесна скална стена, висока осемдесет стъпки или повече. Тя постепенно се наклоняваше към горния си край, докато образуваше основата на величествения, увенчан със сняг връх, изправил снагата си на три хиляди стъпки над нас.

Щом слезе от носилката си, Гагул злобно ни се ухили. Подпирайки се на тояжката си, тя закуцука към отвесната скална стена. Ние я последвахме и скоро стигнахме до един тесен извит портал, вероятно вход на минна галерия.

Тук Гагул многозначително ни изглежда със злобната усмивка на ужасното си лице.

— А сега, бели хора от звездите — изписка тя, — велики воители, Инкубу, Бугуян и мъдрий Макумазан, готови ли сте? Виждате, аз съм тук, за да изпълня повелята на моя господар краля и да ви покажа съкровището на блестящите камъни.

— Готови сме — отговорих аз.

— Добре. Добре. Подгответе сърцата си леко да понесат това, което ще видите. Ти също ела, Инфадус, ти, който измени на своя господар.

Инфадус се намръщи и отговори:

— Не, аз няма да дойда. Но ти, Гагул, обуздай езика си и внимавай да не сториш нещо с моите господари. Ще отговаряш за всеки косъм от главите им, Гагул. Дори да струваш колкото петдесет врачки, пак ще умреш, чуваш ли?

— Чувам те, Инфадус, и добре те познавам. Винаги си обичал големите думи. Когато ти беше бебе, помня как се отнасяше към собствената си майка. А това като че ли беше вчера. Но не се страхувай, не се страхувай. Аз живея, за да изпълнявам повелите на краля. Изпълнявала съм заповедите на много крале, Инфадус, докато накрая те изпълнявах моите. Ха-ха! Сега ще видя лицата им още веднъж, а и лицето на Туала. Хайде елате. Ето светилника — и тя измъкна изпод косматата си дреха една голяма катуна, пълна е масло, и с фитил, пъхнат в нея.

— Ти ще дойдеш ли, Фулата? — запита Гуд на отвратително лошия си кукуански език, в който всеки ден напредваше под ръководството на младата жена.

— Страхувам се, господарю мой — отговори уплашено момичето.

— Тогава дай ми кошницата.

— Не, господарю мой, където отиваш ти, там ще дойда и аз.

„Разбира се, че ще дойдеш — помислих си. — Ще бъде чудно, ако някога въобще можем да се измъкнем от тая каша.“

Без да се бави повече, Гагул се вмъкна в прохода. Той беше достатъчно широк, за да могат двама души свободно да се движат един до друг. Вътре беше тъмно и ние се ориентирахме по гласа ѝ. С чувство на страх потрепервахме при всяко нейно провикване да я следваме. Уплаши ни и внезапният шум от крила.

— Ей, какво е това? — извика Гуд. — Някой ме удари по лицето.

— Прилепи — отговорих. — Продължавай!

Според моите пресмятания, след изминаването на около петдесет крачки забелязахме, че в прохода стана малко по-светло. Още минута и ние стояхме на най-чудното място, каквото са виждали очите на някой жив човек.

Нека читателят си представи залата на най-огромната катедрала, без прозорци, разбира се, но слабо осветена отгоре (вероятно от процепи, пропускащи въздуха и прокарани в покрива, който се

издигаше на стотина стъпки над главите ни) и тогава той ще добие представа за големината на грамадната пещера, в която се намирахме, с тази разлика, че изваяната от природата катедрала беше по-висока и по-широка от която и да е друга, построена от човек. Но нейните изумителни размери бяха най-малкото от чудесата на това място, защото там, наредени в редици по дължината ѝ, се издигаха големи колони сякаш лед, но които всъщност бяха гигантски сталактити. Невъзможно ми е да предам поразяващата красота и величие на тези бели стълбове. Основата на някои от тях имаше двадесет стъпки в диаметър. С изящна красота те се издигаха право нагоре към далечния покрив. Други бяха още в процес на образуване. Струваше ни се, като че върху скалния под виждахме, както каза сър Хенри, пречупени колони от древен гръцки храм. Високо горе, спускащи се отвесно от покрива, неясно се очертаваха върховете на други огромни ледени висулки. Както ги съзерцавахме, присъствувахме и на процеса на образуването им. Скоро със слаб плясък една малка капка падна от далечната висулка върху стълба под нея. Върху някои от колоните капките падаха само по една на две или три минути. В такъв случай интересно беше да се пресметне колко време би било необходимо посредством това капене да се образува стълб, да кажем, осемдесет стъпки висок и десет стъпки в диаметър. Пресмятанията наистина ще докажат колко невероятно бавен е този процес. Врязано в един от тези стълбове, открихме грубото очертание на мумия, до главата на която седеше, както изглеждаше, някакъв древен египетски бог. Без съмнение това беше ръчна работа на някой древен труженик в рудниците. По този начин някой суетен човек на древността беше опитал да се обезсмърти за сметка на природата. По времето, когато го разглеждахме, преценихме, че мумията трябва да е била поставена преди три хиляди години. Сега колоната беше само осем стъпки висока и все още в процес на формиране, което означава, че размерът на порастването ѝ е една стъпка на хиляда години или малко повече от един инч на век. Докато стояхме, чухме как падна една капка в потвърждение на разсъжденията ни.

Някои от сталактитите имаха странни форми, особено когато водата не е капвала на едно и също място. Така една огромна маса, тежаща може би сто тона, имаше формата на амвон, украсен красиво отвън с нещо подобно на дантела. Други представляваха чудновати

животни, а по стените на пещерата имаше ветрилообразни отпечатъци също като тези, които мразът оставя по прозорците.

От огромната зала се отклоняваха тук-таме по-малки пещери. Сър Хенри забеляза, че приличат точно на параклисите в големите катедрали. Някои от тях бяха големи, но една-две бяха миниатюрни. Те бяха чудесен пример за това как по едни и същи неизменни закони природата вае своите творения. Едно малко ъгълче например, което почти се равняваше по размери на една по-голяма кукленска къща, изцяло наподобяваше голямата зала, защото и там водата капеше, малките шушулки висяха и белите стълбове се образуваха точно по същия начин.

За съжаление обаче няхаме достатъчно време да разгледаме основно това красиво място, тъй като Гагул се отнасяше с безразличие към сталактитите и бързаше да свърши работата си. Нейното държане много ме ядоса, понеже бях особено любопитен да разбера начина, по който светлината проникваше в това място, дали човешката ръка или ръката на природата го бяха направили. Подобна хипотеза би била лесно обяснима, ако в древността пещерата е била използвана по някакъв начин. Утешихме се с мисълта, че можем да я разгледаме по-подробно при завръщането си и безропотно последвахме нашия тайнствен водач.

Гагул ни поведе точно към най-далечния край на огромната пещера, където открихме друг излаз. Той не беше сводест като първия, но имаше правоъгълен таван, както входовете на египетските храмове.

— Готови ли сте да влезете в Жилището на смъртта? — попита Гагул с явното намерение да ни стресне.

— Води ни. Макдъф^[1] — каза Гуд тържествено, стареейки се да не изглежда уплашен. Ние наистина не бяхме изплашени с изключение на Фулата, здраво вкопчена в рамото на Гуд.

— Става доста тайнствено — каза сър Хенри, като надникна в мрачния проход. — Хайде, Куотърмейн, *seniores priores*^[2]. Не карайте старата дама да чака.

Той учтиво ми направи път да мина пръв, но вътрешно аз съвсем не му бях благодарен.

„Туп-туп“ — чувахме ударите от тояжката на Гагул и отвратителното ѝ хихикане. Обзет като че от някакво необикновено лошо предчувствие, забавих крачките си.

— Хайде по-бързо, приятелю — подкани ме Гуд, — или ще загубим красивата си водачка.

Ускорих крачката си. След около двадесет стъпки се озовах в някакво мрачно помещение. Дълго приблизително четиридесет и широко тридесет стъпки, в миналите векове то очевидно е било изсечено с човешки труд в планината. Това отделение не беше така добре осветено, както обширната сталактитова пещера. Първото нещо, което видях, беше една масивна каменна маса, поставена по дължина на помещението. Начело на масата седеше една колосална бяла фигура, а други бели фигури в обикновена големина бяха наредени покрай нея. Сред белите фигури видях и една кафява. Приблжих се. Очите ми попривикнаха с тъмнината и изведнъж добре видях какво представляваха всичките тези неща. Не издържах. Дръпнах се назад и побягнах колкото бързо можеха да ме носят краката. В общи линии не съм нервен човек и почти не съм суеверен, понеже в живота си имах много случаи да се убедя в безсмислието му. Но мога откровено да кажа, че гледката ме потресе. Сър Хенри, който идваше след мен, ме улови за яката и ме задържа. Иначе вярвам, че в следващите пет минути щях да бъда обратно в сталактитовата пещера и даже да ми обещаеха всичките диаманти на Кимбърли, нямаше да се изкуша да вляза отново тук. Но той ме държеше здраво и аз се спрях въпреки волята си. Междувременно и неговите очи също свикнаха с полумрака и той неочаквано ме пусна, като започна да бърше потта от челото си. От своя страна Гуд изрече едно проклятие, а Фулата с писък обвини ръцете си около врата му. Само Гагул се кискаше високо и продължително.

Наистина картината беше страшна. Там на другия край на дългата каменна маса уловила с костеливите си пръсти едно голямо бяло копие, седеше самата Смърт, изобразена като колосален човешки скелет, петнадесет и повече стъпки висок. Тя държеше копието високо над главата си, готова да удари. Другата ѝ костелива ръка беше поставена на масата така, сякаш се канеше да се надигне от мястото си. Самият скелет беше леко наведен, така че вратните прешлени и ухиленият лъскав череп злоещо се проточваха напред. Най-непоносимото обаче бяха празните очи, сякаш вперени в нас. Полуотворените челюсти като че щяха да проговорят.

— Боже Господи! — простенах тихо. — Какво може да е това?

— А какви са онези неща? — запита Гуд, сочейки към бялата компания около масата.

— А пък онова там какво ли е? — недоумяваше сър Хенри, като гледаше кафявото същество, седнало сред тях.

— Хи-хи-хи — смееше се Гагул. — Злото сполетява онези, които влязат в Жилището на смъртта. Хи-хи-хи, ха-ха!

— Ела, Инкубу, герой на битката, ела и виж този, когото погуби! Старата вещица хвана със съсухрените си пръсти сър Хенри за палтото и го поведе към масата. Ние плахо ги последвахме.

Скоро тя спря до кафявата фигура, седнала на масата. Сър Хенри възкликна и се дръпна назад. Нищо чудно! Защото на масата, почти гол, с глава на коленете си, същата, която сър Хенри беше отсякъл с брадвата си от тялото му, седеше мрачният труп на Туала, последният крал на кукуаните. Главата се блещеше върху коленете му с цялата си грозота. По повърхността на трупа се забелязваше някакъв тънък прозрачен слой, придаващ му още по-ужасен вид. Отначало не си дадохме сметка за това, докато постепенно ни направи впечатление непрекъснатото капещата вода от тавана на стаята. Кап, кап, кап, върху врата на трупа. Оттам тя се стичаше надолу, обливаше го целия и накрая изчезваше в скалата през една малка дупчица. Тогава разбрах какво означаваше това — тялото на Туала се превръщаше в сталактит.

Погледнах към белите фигури, насядали по каменната скамейка около масата, имитиращи някакво ужасно заседание, и те потвърдиха мисълта ми. Те наистина бяха човешки същества или по-право са били човешки същества. Сега се бяха превърнали в сталактити. По този начин от незапомнени времена кукуанският народ запазваше своите мъртви крале. Те се вкаменяваха. Как точно ги приготвяха, ако имаше такъв начин, преди да ги изложат в продължение на дълги години под капещата вода, аз никога не открих. Но те седяха там целите вкаменени и завинаги запазени от силициевата течност. Човек мъчно би могъл да си представи нещо по-внушително. Изпитахме страхопочитание пред дългата редица на минали величия. Обвити в савани, подобни на лед, през които неясно се виждаха чертите им (те бяха двадесет и седем на брой, а последният от тях беше бащата на Игнози), те седяха потънали в зловещо мълчание около масата като на съвет, председателствуван от самата Смърт. Съдейки по числото им, традицията да запазват по този начин кралете си очевидно беше твърде

стара. Да вземем средно по петнадесет години за едно царуване, разбира се, ако всеки крал е бил поставен там, нещо съвсем невероятно, тъй като някои от тях са загинали в боя далеч от дома си, то като начало датата може да се търси някъде четири и половина века назад. За колосалната статуя на Смъртта, която председателствуваше този съвет, спокойно би могло да се твърди, че е много постара от тях. По моему тя бе направена от същия ваятел, който беше издигнал трите колоса. Статуята беше издялана от един-единствен сталактит. Като художествено произведение представляваше прекрасно изпълнение на най-чудновато хрумване. Гуд, добре запознат с анатомията, заяви, че доколкото може да прецени, анатомическото изображение на скелета е съвършено до най-малките подробности.

Моето собствено мнение е, че този страшен предмет е бил прищявка на фантазията на някой древен скулптор. Присъствието на фигурата е породило идеята у кукуаните да поставят своите мъртви крале под нейното председателствуване. Или може би я бяха поставили, за да плаши мародерите, които биха се запътили към съкровищницата зад нея. Не мога точно да кажа. Всичко, което мога да направя, е да опиша нещата, каквито бяха, а читателят сам ще си състави свое собствено заключение.

Във всеки случай така изглеждаха Бялата смърт и Белите мъртъвци.

[1] Макдъф — шотландски феодал, един от вождовете на въстанието против крал Макбет (XI в.). — Б.пр. ↑

[2] По-старите са първи (лат.) — Б.пр. ↑

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

СЪКРОВИЩНИЦАТА НА СОЛОМОН

Постепенно започнахме да свикваме със страхотните чудесии на това място и да се отърсваме от ужаса си. Гагул използваше времето си за други неща. По някакъв начин (тя беше учудващо подвижна, когато поискаше) вещицата се беше покатирила върху голямата маса непосредствено до нашия покоен приятел Туала. Вероятно искаше да се увери дали добре се „консервира“, както предположи Гуд, или пък поради някаква друга тайнствена цел, известна само на нея. После, накуцвайки, тя се върна назад, като се спираше от време на време да отпрати някоя забележка, смисълът на която не можах да доловя, към една или друга от фигурите, точно както вие или аз бихме се здрависали със стари познати. След като извърши тази загадъчна и отворителна церемония, Гагул се хвърли върху масата точно пред Бялата смърт и доколкото можах да схвана, започна да се моли. Беше толкова ужасяващо да гледаме това злобно старо същество да излива своите без съмнение зли молби към този лукав враг на цялото човечество, че ние избързахме да приключим с нашето разглеждане.

— Хайде, Гагул — казах аз с нисък глас. На това място човек не се осмеляваше да говори другояче освен с шепот. — Хайде, води ни в стаичката.

Старицата веднага се смъкна от масата.

— Моите господари не се ли страхуват? — попита тя, като примигваше в лицето ми.

— Води ни!

— Добре, господари мои — и тя закуцука към мястото откъм гърба на огромната Смърт, — Стаичката е тук. Нека господарите запалят светилника и влязат — и тя постави пълната с масло кратунка на пода, като се облегна на стената.

Извадих клечка кибрит от малкото останали в една кутийка в джоба ми, запалих грубия фитил и се огледах за вратата. Пред нас обаче нямаше нищо друго освен непробиваемата скала. Гагул се ухили.

— Вратата е там, господари мои.

— Не се шегувай с нас — казах строго аз.

— Не се шегувам, господари мои, ето вижте — и тя посочи към скалата.

Насочих светлината по указаната посока и видяхме един огромен камък бавно да се издига нагоре и да изчезва в скалата, където без съмнение имаше някаква кухня, в която потъна. На скалната стена се откри широка врата около десет стъпки висока и не по-малко от пет стъпки широка. Скалата, която се беше отместила, вероятно тежеше около двадесет или тридесет тона. Тя сигурно се задвижваше по някакъв прост балансиращ принцип, може би същият, който се прилага при отварянето и затварянето на обикновения съвременен плъзгащ се прозорец. Естествено никой от нас не можа да види как беше приведен механизмът в действие. Гагул внимателно го беше прикрила. Аз предполагам, че съществуваше някакъв много обикновен лост, който се задвижваше при натискането на съответно скрита точка. Така се създаваше допълнителна тежест, предизвикваща издигането от земята на цялата огромна скала. На мястото на издигнатата скала се появи черна, тъмна дупка.

Когато видяхме открит пътя към Соломоновата съкровищница, възбуждението ни толкова много нарасна, че аз започнах да треперя. Недоумявах дали всичко щеше да излезе измама или старият да Силвестра беше прав. И дали в това тъмно място наистина имаше огромни купища богатства, купища, които щяха да ни направят най-богатите хора в целия свят.

— Влезте, бели хора от звездите — подкани ни старата вещица, като пристъпи в дупката. — Но първо чуйте вашата стара слугиня Гагул. Блестящите камъни, които ще видите, са били изкопани от ямата, над която бдят Мълчаливците, и са били складирани тук не зная от кого. От времето, когато тези, които са ги струпали тук, е трябвало да ги изоставят и набързо да избягат, само веднъж още е влизано тук. Преданието за съкровището се е повтаряло от народа на страната от век на век, без никой да узнае къде се намира стаичката или тайната за отварянето на вратата. Случило се обаче, че един бял човек достигнал тази страна през планините. Случайно той също идвал „от звездите“. Царуваният тогава крал приятелски го приел, ето онзи там — и тя посочи към петия от мъртвите крале край масата. — Разказват, че с

една от тукашните жени той дошъл на това място и жената научила тайната на вратата, а хиляда години можете да я търсите и пак няма да я откриете. Тогава белият човек влязъл заедно с жената и намерил камъните. Веднага напълнил една торба от кожата на малка коза, в която жената носела със себе си храна. Когато излизал от стаичката, той взел още един камък, един голям камък, и го скрил в ръката си.

Тук тя прекъсна разказа си.

— Е? — казах аз, останал без дъх от любопитство като другите.

— Е, какво се е случило с да Силвестра?

Старата дрипа трепна при споменаването на името.

— Откъде знаеш името на умрелия? — попита тя остро и после, без да чака отговор, продължи:

— Никой не знае какво се е случило. Разправят, че белият човек се изплашил. Той захвърлил кожената торба с камъните и избягал навън само с един, камък в ръката си и кралят взел този камък. Това е същият камък, който ти, Макумазан, свали от челото на Туала.

— Оттогава никой ли не е влизал тук? — запитах аз и надникнах в тъмния проход.

— Никой, господарю мой. Само тайната на вратата е запазена. Всеки крал е могъл да я отваря, но никой не е влизал. Казват, че който влезе, ще умре в разстояние на една луна, както белият човек умря там, в пещерата на планината, където ти го намери, Макумазан. Ха-ха, моите думи са верни думи.

В този миг очите ни се срещнаха и аз усетих студ и уплаха. Как можеше тази стара дрипа да знае тези неща?

— Влезте, господари мои. Ако съм казала истината, кожената козя торба с камъните ще лежи на пода. И ако е вярно, че ще срещнете смъртта, ако влезете там, това ще узнаете по-късно. Ха-ха-ха!

Тя закуцука в отвора, като понесе светлината със себе си. Трябва да призная, че аз пак се поколебах дали да я последвам.

— По дяволите! — каза Гуд. — Няма да се уплаша от тая стара вещица.

Следван от Фулата, която цялата трепереше от страх, той се мушна в отвора след Гагул. Ние бързо ги последвахме.

На няколко ярда от тясната, изсечена в самата скала пътека, Гагул се беше спряла и ни чакаше.

— Погледнете, господари мои — каза тя, държейки светилника пред себе си. — Хората, струпали съкровището, е трябвало да избягат набързо. Те са искали да го запазят от тези, които биха узнали тайната на вратата, но не са имали време.

Тя посочи към големите квадратни каменни блокове, поставени в два реда напреки на пътеката, за да я преградят. По дължината на прохода видяхме още такива блокове, приготвени за същата цел. Най-чудното от всичко беше струпаният хоросан и няколко мистрии, досущ като тези, употребявани от нашите зидари днес.

Фулата, която беше много уплашена, заяви, че ще припадне, ако върви по-нататък, и поиска да ни чака на това място. Накарахме я да седне на недовършената стена, сложихме кошницата с храната и я оставихме да се посъвземе.

Петнадесет стъпки по-нататък внезапно се озовахме пред една изкусно боядисана врата. Тя зееше широко отворена. Който е бил последен вътре или е нямал време, или беше забравил да я затвори.

Точно пред прага лежеше торба от козя кожа, явно пълна с камъни.

— Ето, ето, бели хора — изкикоти се Гагул, когато светлината падна върху й. — Какво ви казах аз: белият човек е влязъл тук, но бързо е избягал. Изпуснал е и торбата. Ето, вижте я!

Гуд се наведе и я вдигна. Тя беше тежка и издрънча.

— За бога! Мисля, че е пълна с диаманти — пошепна той с благоговение.

Наистина представата за една малка козя торбичка, пълна с диаманти, е достатъчна да изпълни с благоговение всеки човек.

— Продължавайте — каза сър Хенри нетърпеливо. — Моля ви, стара лейди, дайте на мен лампата.

Той взе лампата от Гагул и пристъпи през прага, като я вдигна високо над главата си.

Ние се вмъкнахме след него и дори забравихме за торбата, защото се отзовахме в стаичката на Соломоновото съкровище!

Всичко, което отначало видяхме на слабата светлина на лампата, беше една изсечена в самата скала стая, не по-голяма от десет квадратни стъпки. Второто нещо беше една великолепна колекция от слонски бивни, натрупани чак до тавана. Броят им не можах да пресметна, но сигурен съм, че не бяха по-малко от, четиристотин или

петстотин, и то от първо качество, в което несъмнено се уверихме. Това количество от слонова кост би стигнало да обогати всеки от нас за цял живот. Мина ми през ума вероятността Соломон да е извлякъл материала за своя прочут трон от слонова кост, подобен на който няма и досега в което и да е царство, именно от този запас.

На отсрещната стена в стаята имаше поставени двадесетина дървени сандъка, подобни на тези за мунициите на фирмата „Мартини-Хенри“, различаващи се с по-големия си размер и червения си цвят.

— Там са диамантите! — извиках аз. — Дайте светлината!

Сър Хенри приближи светлината до най-горния сандък. Капакът му, изгнил от времето даже и на това сухо място, се оказа счупен, сигурно от самия да Силвестра. Вмъкнах ръката си през дупката и я извадих пълна, но не с диаманти, а със златни монети. Не бяхме виждали монети с такава форма. Образите по тях имаха еврейски черти.

— Е — казах аз, като поставих обратно монетите, — все пак няма да се върнем с празни ръце. Във всеки сандък сигурно има по няколко хиляди парчета. Предполагам, че с тях са заплащали на работниците и търговците. Това трябва да е всичко. Не виждам никакви диаманти, освен ако старият португалец не ги е сложил всичките в торбата.

— Нека моите господари погледнат там, където е най-тъмно, ако искат да намерят камъните — обади се Гагул, очевидно подразбрала думите ми. — Там господарите ще намерят една ниша и в нея три големи каменни ковчега. Двата са запечатани, а третият отворен.

Преди да преведа думите ѝ на сър Хенри, който държеше светлината, не можах да устоя на изкушението да не и задам въпроса откъде знаеше тя за тези неща, щом от времето на да Силвестра никой друг не беше влизал на това място.

— О, Макумазан, ти, който бдиш през нощта — чух присмехулния ѝ отговор, — ти, който живееш на звездите, не знаеш ли, че някои виждат с очите си даже през скалата?

— Погледни в онзи ъгъл, Къртис — казах аз и посочих към ъгъла, за който беше споменала Гагул.

— Ей, приятели — извика той. — Тука има ниша. Велики Боже! Погледнете!

Приблжихме до нишата под формата на малък сводест прозорец. В нея, поставени до стената, имаше три големи ковчега, всеки един от около две квадратни стъпки. Двата лежаха със затворени каменни похлупаци. Капакът на третия беше вдигнат и опрян на стената.

— Вижте, вижте — повтаряше сър Хенри е пресипнал глас, размахвайки лампата над отворения ковчег.

Ние погледнахме и в първия момент сребристото сияние ни заслепи. Когато очите ни привикнаха, видяхме, че три четвърти от ковчега беше пълен с необработени диаманти, повечето от които доста големи. Наведох се и взех няколко от тях. Да, нямаше грешка. Почувствувах нещо като мазнина по тях, непогрешим белег за истинските диаманти. Задъхан от вълнение ги пуснах и казах:

— Ние сме най-богатите хора в целия свят! Монте Кристо е нищо пред нас.

— Ще наводним пазара с диаманти — каза Гуд.

— Първо трябва да ги пренесем — припомни сър Хенри.

Стояхме и се гледахме с побледнели лица. На слабите лъчи на лампата изглеждахме като съзаклятници, замислящи престъпление, вместо да приличаме на най-щастливите хора на земята.

— Хи-хи-хи! — смееше се Гагул. От злорадство тя се мятеше насам-натам като някой прилеп кръвопиец. — Ето ги блестящите камъни, бели хора, дето толкова много ги обичате, ето толкова, колкото искате. Вземете ги, радвайте им се, яжте ги, хи-хи, пийте ги, хи-хи!

Толкова смешно ми се видя в момента да ям и пия диаманти, че започнах гръмко да се смея. Примерът ми зарази и другите. Смеяхме се гръмогласно пред диамантите, които бяха наши, изкопани за нас преди хиляди години от трудолюбивите копачи долу в голямата яма и складирани за нас тук от отдавна умрелия надзирател на Соломон, чието име случайно беше изписано върху восъчните печати, прикрепени към капака на ковчега. Нито Соломон, нито Давид, нито да Силвестра, нито някой друг беше получил диамантите. Ние ги намерихме. Пред нас се намираха милиони фунта стерлинги в диаманти, хиляди стерлинги в злато и слонова кост. Те само чакаха да бъдат изнесени.

Внезапно пристъпът премина и ние престанахме да се смеем.

— Отворете и другите ковчези — изкряка Гагул. — Там има още. Вземете колкото се може повече, бели господари.

Не чакахме втора покана. Заловихме се на работа — да вдигнем каменните капаци и на другите ковчези. Чувство на светотатство ни обхвана при разчупването на печатите.

Ура! Вторият също беше пълен, и то догоре. Никой нещастен да Силвестра не беше пълнил с тях кози кожи. Колкото до третия сандък, камъните в него заемаха само една четвърт, но всичките бяха избрани. Нито един не беше по-малък от двадесет карата, а някои от тях бяха големи колкото гълъбови яйца. Разглеждайки ги на светлината на лампата, забелязахме, че някои от най-едрите камъни имаха малко жълтеникав оттенък или бяха „оцветени“, както ги наричаха в Кимбърли.

Това, което обаче не забелязахме, беше ужасното намерение на Гагул, измъкнала се като змия от стаичката със съкровището назад към масивната врата от твърда скала.

— Чуйте!

Вик след вик идват и отекват в сводестия проход. Това е гласът на Фулата.

— О, Бугуян! Помощ! Помощ! Скалата пада!

— Остави ме, момиче, или...

— Помощ! Помощ! Тя ме промуши...

Още при първия вик, ние се спуснахме назад по прохода и при светлината на лампата видяхме скалата бавно да пада. Оставаха още само три стъпки до пода. Фулата и Гагул се бореха близо до нея. Цялото окървавено, храброто момиче стискаше здраво вещицата, която като дива котка се бореше да се освободи. Със сетни сили тя успя да се откопчи. Фулата падна, а Гагул се хвърли на земята, за да, се промъкне като змия през намаления отвор. Ето тя пълзи под скалата. Ах, Господи, твърде късно! Твърде късно! Скалата я притиска и тя надава предсмъртен вик. Все по-надолу и по-надолу слиза скалата. Цялата маса от тридесет тона бавно смазва старото тяло под себе си. Писък след нисък, каквито никога не бяхме чували, после дълъг болезнен стон и изходът бавно се затвори точно когато стигнахме до нето.

Всичко се свърши за някакви четири секунди.

Тогавя се обърнахме към Фулата. Бедното момиче беше намушкано с нож. Разбрах, че няма да живее дълго.

— О, Бугуян, аз умирам — задъхваше се красивото създание. — Гагул се промъкна, без да я видя, беше ми лошо — и вратата започна да пада. Тогава тя се върна назад и погледна нагоре по пътеката. Видях я да се провира под бавно падащата скала и я хванах, за да я задържа. Тогава тя ме промуши и аз умирам, о, Бугуян!

— Бедно момиче! Бедно момиче! — плачеше Гуд и тъй като не можеше да направи нищо повече, започна да я целува.

— Бугуян — каза тя след малко. — Тук ли е Макумазан? Става тъмно, не мога да виждам.

— Тук съм, Фулата.

— Макумазан, бъди мой език, моля те, защото Бугуян не може да ме разбере, а преди да потъна в тъмнината, искам да кажа нещо.

— Кажи, Фулата, аз ще му го предам.

— Кажи на моя господар Бугуян, че аз го обичам и че умирам с радост, защото той не може да свърже живота си с такава като мен, както слънцето не може да се свърже с мрака, нито бялото с черното... Кажи му, че понякога съм усещала сякаш имам птица в гърдите си, която един ден ще отлети и ще пее някъде другаде. Даже и сега, когато не мога да вдигна ръката си и чувствавам мозъка ми да се сковавя, не вярвам душата ми да умре. Тя е толкова изпълнена с любов, че може да живее хиляди години, без да остарее. Кажи му, че ако живея отново, може би ще го срещна на звездите. Аз всичките ще ги претърся, даже и ако там се случи пак да бъда черна, а той бял. Кажи... не, Макумазан, нищо повече не казвай, освен че го обичам. О, прегърни ме, Бугуян, не чувствавам ръцете ти. Ох, ох!...

— Тя е мъртва, тя е мъртва! — изстена Гуд и тъжно се изправи.

Сълзи се стичаха по честното му лице.

— Това не трябва много да те тревожи, стари приятелю — каза сър Хенри.

— Какво искаш да кажеш? — запита Гуд.

— Това, че скоро ще бъдеш в състояние да я последваш. Човече, не виждаш ли, че ние сме живи погребани?

Преди сър Хенри да произнесе тези думи, ние не съзнавахме целия ужас на случилото се с нас, тъй като бяхме заети с нещастния край на Фулата. Но сега разбрахме. Масивната скала се беше затворила, вероятно завинаги, защото единственият ум, познаващ тайната ѝ, лежеше смазан под нея. Такава врата би могла да се разбие

единствено с динамит, а за наш най-голям ужас ние бяхме на обратната ѝ страна.

Няколко минути стояхме като изтръпнали пред трупа на Фулата. Цялото ни мъжество изведнъж изчезна. Страшната сцена и представата за бавния и мъчителен край, който ни очакваше, ни съсипваха. Сега всичко ни стана ясно. Още от самото начало тази вещица Гагул ни беше приготвила капана. Само нейният зъл ум можеше да измисли нещо подобно. Примирала е от злорадство при мисълта за тримата бели мъже, ненавиждани и мразени от нея, умиращи бавно от глад и жажда сред съкровищата, към които се бяхме домогвали. Сега разбрах сарказма на нейните подмятания: да ядем и да пием диаманти-, те. Вероятно някой беше искал да изиграе същия номер и на горкия стар дои, та той се беше принудил да изостави торбата с диамантите.

— Няма какво да се прави — сепна ни дрезгавият глас на сър Хенри. — Лампата скоро ще угасне. Нека да видим дали не можем да открием пружината, която движи скалата.

Хвърлихме се напред и с отчаяни усилия, подхлъзвайки се из кървавата маса, започнахме да опипваме нагоре и надолу вратата и стените на прохода. Ръцете ни се изжулиха, но не можахме да открием и следа от ръчка на някакъв механизъм.

— Пружината не ще да е от вътрешната страна — досетих се аз. — Иначе Гагул не би рискувала да се промъкне под скалата. Именно това я накара да се опита да се измъкне на всяка цена, проклетницата.

Сър Хенри сухо се изсмя.

— Във всеки случай — каза той — възмездието дойде много бързо. Нейният край е почти толкова ужасен, колкото по всяка вероятност ще бъде и нашият. Нищо няма да постигнем с вратата. Хайде да се върнем в стаичката със съкровището.

С отпуснати глави ние се запътихме обратно. До недовършената стена, която преграждаше прохода, видях кошницата с храната, носена от бедната Фулата. Вдигнах я и я занесох в тази проклетата съкровищница, предназначена сякаш за наша гробница. После се върнахме и почитателно пренесохме и трупа на Фулата. Положихме го на земята до пълните с монети сандъци.

Сетне седнахме на земята. За удобство опряхме гърбовете си на трите каменни ковчези с несметното богатство.

— Нека да си поделим храната — предложи сър Хенри — по начин, че да може да трае колкото се може по-дълго време.

Направихме и това. Според пресмятанията, разполагахме с четири свършено малки дяла храна за всеки от нас, колкото да поддържат живота ни няколко дни. Освен билтонга — изсушеното месо от дивеч, имахме и две кратунки с вода, всяка една съдържаща около една кварта.

— Сега — предложи сър Хенри — нека да хапнем и пийнем, защото утре ще умрем.

Всеки от нас изяде малката си порция билтонг и отпи няколко глътки вода. Излишно е да споменавам за липсата на апетит, макар че се нуждаехме от храна. След като хапнахме, се почувствувахме по-добре. После отново направихме системен преглед на стените на нашия затвор със слабата надежда да намерим някакъв изход. Прегледахме основно и пода.

Нищо не открихме. Малко вероятно бе да има втори изход в една съкровищница.

Лампата започна да примигва. Мазнината беше на привършване.

— Куотърмейн, колко е часът? Твоят часовник върви, нали? — попита сър Хенри.

Извадих часовника и погледнах циферблата. Показваше шест часът. В пещерата бяхме влезли в единадесет.

— Инфадус ще ни потърси — рекох аз. — Ако не се завърнем тази нощ, ще ни подири сутринта, Къртис.

— Той може да ни търси, но напразно. Той не знае тайната на отварянето, нито дори къде се намира стаичката. Никой жив човек не я знаеше вчера освен Гагул. А днес вече никой не я знае. Даже и да открие вратата, той не може да я отвори. Цялата кукуанска армия не може да счупи тази врата от дебелия пет стъпки, твърда скала. Приятели мои, не виждам нищо друго, освен да се преклонни пред волята на всемогъщия. Търсенето на съкровища е донесло нещастен край на мнозина. Ние ще увеличим техния брой.

Лампата запримигва още по-често.

Неочаквано пламъкът силно проблисва и ясно освети цялата стая: огромното количество слонова кост, пълните със злато сандъци, проснатия пред нас труп на горката Фулата, пълната със скъпоценни камъни кожена торба, слабия отблясък на диамантите и мрачните

бледи лица на тримата бели мъже, седнали на земята в очакване на собствената си смърт.

В следния миг пламъкът се смали и угасна.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ИЗГУБВАМЕ НАДЕЖДА

Не мога да направя правилно описание на ужаса през последвалата нощ. До известна степен бяхме милостиво обладани от съня, защото даже и в това положение като нашето изтощениет организм си иска своето. Въпреки това обаче не можах да заспя. Извън потресаващата мисъл за предстоящата ни участ (защото и най-храбрият човек на земята не би останал равнодушен пред съдбата, която ни очакваше), самата заобикаляща ни тишина беше преголяма, за да я понеса. Читателю, ти може би си лежал някога буден през нощта и си смятал тишината за потискаща, но мога със сигурност да кажа, че трудно ще си представиш какво действително осезаемо нещо е абсолютната тишина. Върху повърхността на земята винаги има някакъв звук или движение. Колкото и да са незабележими, все пак те омекотяват непоносимостта на абсолютната тишина. Но тук нямаше такова нещо. Ние бяхме живи погребани в недрата на огромен снежен връх. На хиляди стъпки над нас свежият въздух преминаваше над белия сняг, без звукът му да достигне до нас. Дълъг тунел и пет стъпки дебела скала ни деляха даже от онази отвратителна зала с мъртъвците. А мъртъвците не вдигат шум. Грохотът на цялата земна и небесна канонада не би достигнал ушите ни в нашата гробница. Откъснати от всички земни звуци, бяхме вече почти мъртви.

И тогава осъзнах иронията на положението, в което се намирахме. Около нас лежаха съкровища, достатъчни да изплатят националните дългове на една не много малка държава, или да се построи флота от броненосци. И все пак ние с радост щяхме да ги заменим срещу най-малкия шанс за спасение. Без съмнение съвсем скоро с готовност щяхме да ги заменим за къс храна или чаша с вода, а след това даже и за привилегията да ускорим края на страданията си. Наистина богатството, за спечелването на което хората жертвуват целият си живот, се оказа накрая без стойност.

Нощта едва се влачеше.

— Гуд — чу се най-после гласът на сър Хенри. Той прозвуча ужасно в дълбоката тишина. — Колко клечки кибрит имаш в кутията?

— Осем, Къртис.

— Драсни една да видим колко е часът.

Гуд драсна една клечка и в контраст с гъстата тъмнина пламъкът почти ни заслепи. Часовникът ми показваше пет часа. Красивата зора сега порозовяваше вълн снежните калпаци, издигащи се високо над главите ни, а вятърът щеше да натика нощните мъгли в пещерите.

— Да хапнем нещо, за да поддържаме силите си — предложих аз.

— Каква полза да ядем — отговори Гуд. — Колкото по-бързо умрем, толкова по-добре.

— Докато има живот, има надежда — каза сър Хенри.

Пак хапнахме и отпихме малко вода. Така измина още малко време. После някой предложи да се приближим колкото се може по-близо до вратата и да викаме, та да ни чуят отвън. Съответно Гуд, който имаше дълга морска практика и висок глас, налучка пътя из прохода и започна да вика. Трябва да кажа, че шумът, който той вдигна, беше непоносим. Никога не бях чувал такива ужасни крясъци. Произведеният ефект, обаче би могъл да се сравни с бръмченето на комар.

Скоро той прекъсна опитите си и ожаднял се върна при нас, за да пийне вода. Отказахме се да викаме повече. Това се отразяваше на запаса ни от вода.

Седнахме по местата си и се облегнахме на ковчезите с ненужните диаманти, уморени от бездействието, което беше най-лошото обстоятелство в нашата съдба. За себе си съм принуден да кажа, че се поддадох на отчаянието. Облегнал глава на силното рамо на сър Хенри, аз избухнах в плач. Струва ми се, че чух Гуд да хълца от другата страна и да се кори с дрезгав глас за слабостта си.

Ах, колко добър и храбър беше сър Хенри, този истински мъж! Пренебрегвайки своето нещастие, той направи всичко възможно, за да успокои опънатите ни нерви. Разправи ни случки за хора, които също са изпаднали в подобно положение и накрая са се спасявали. Когато и това не ни успокои, той се принуди да ни изтъкне, че смъртта е един очакван край, който идва за всички. Че всичко скоро ще се свърши и че смърт чрез изтощение е милостива смърт (което обаче не е вярно).

Сетне, по друг начин, както и по-преди го бях чувал, той каза, че трябва да се оставим на милостта на по-висшата сила, което аз от своя страна направих много енергично.

Сър Хенри има прекрасен характер, много спокоен, но и много силен.

Тъй или иначе измина и денят, както беше изминала и нощта (ако ми е позволено да си послужа с тези две понятия, след като ни заобикаляше непрогледна нощ). Драснах клечка кибрит. Часовникът ми показваше вече осем часа.

Още веднъж ядохме и пихме малко вода. Междувременно ми хрумна една мисъл.

— Как става това — попитах аз — че въздухът в това място се поддържа свеж? Той е гъст и тежък, но все пак пресен.

— Велики Боже! — възкликна Гуд и се изправи. — Как не се сетих?! Въздухът не може да прониква през каменната врата, ако може да я нарека врата, защото тя е плътно прилепнала. Той прониква отнякъде другаде. Ако тук не влиза чист въздух, ние щяхме да се задушим още когато дойдохме. Нека да огледаме.

Тази малка искра надежда имаше чудноват ефект върху нас. В същия миг и тримата запълзахме по ръце и колене с усилие да доловим и най-слабото раздвижване на въздуха. Скоро жарът ми угасна. Сложих ръката си на нещо студено, а то се оказа лицето на мъртвата Фулата.

Повече от час обикаляхме и опипвахме наоколо, докато най-сетне сър Хенри и аз се отказахме отчаяни. Достатъчно не бяхме наранили от непрекъснатото удряне на главите си в слонските бивни, ковчезите й стените на стаята. Но Гуд продължаваше да търси с убеждението, че така е по-добре, отколкото да не прави нищо.

— Ей, приятели — каза неочаквано той със сподавен глас. — Елате тук.

Излишно е да споменавам за бързината, с която се придвижихме към него.

— Куотърмейн, сложи ръката си, където е моята. Сега не чувствуваш ли нещо?

— Мисля, че чувствавам проникването на въздух.

— Чуй сега!

Той се изправи и затропа с крака върху мястото. Нов пламък на надежда лумна в сърцата ни. Удряше на кухо.

С треперещи ръце запалих клечка кибрит. Останаха само още три. Установихме, че сме в най-отдалечения ъгъл на стаята. Поради тази причина вероятно не бихме забелязали как кухо кънти това място по време на предишните ни изтощителни търсения. Доколкото можяхме на светлината на клечката кибрит, ние внимателно огледахме мястото. В солидния каменен под имаше цепнатина и слава богу, там, вдлъбната в скалата, се виждаше каменна халка. Не казахме нито дума. Бяхме много възбудени. Сърцата ни, изпълнени с надежда, забиха тъй силно, че не можехме и да говорим. Гуд разполагаше с нож. Към него беше прикачена една от онези куки, предназначени да измъкват камъчета от конски копита. Той го отвори и зачегърта под халката. Най-после успя да вмъкне куката под нея и леко натисна, страхувайки се да не я счупи. Халката се раздвижи. Направена от камък, тя беше останала невредима през течение на вековете, което не би се случило, ако беше желязна. Скоро изправихме халката. Тогава Гуд я хвана с ръце и с всичката си сила я дръпна. Но напразно.

— Дай аз да се опитам — казах нетърпеливо. Разположението на камъка в самия ъгъл не даваше възможност, на двама ни да дърпаме едновременно. Хванах и се напънах, но безуспешно.

Тогава сър Хенри също се опита, но... и той не успя.

Гуд отново задълба с ножа по цялата дължина на цепнатината, през която усещахме да влиза въздух.

— Сега, Къртис — каза той, — напъни се здравата, с всичка сила. Ти си силен за двама. Чакай!

Верен на чувството си за чистота и спретнатост, той извади една голяма черна копринена кърпа, която още носеше със себе си, и я вмъкна през халката.

— Куотърмейн, хвани Къртис през кръста и щом дам знак, дърпай колкото можеш. Хайде!

Сър Хенри вложи цялата си огромна сила. Гуд и аз направихме същото, доколкото ни позволяваха силите.

— Движи се! Движи се! Поддава се — задъхано ни окуражаваше сър Хенри и аз долових как мускулите на мощния му гръб пропукват.

Внезапно се чу изскърцване, после поток от въздух и ние в миг се строполихме по гръб на пода с каменната плоча върху ни. Силата на

сър Хенри беше доказала своето. Никога мускулната сила не е допринасяла по-голяма полза на човека.

— Запали клечка кибрит, Куотърмейн — каза той веднага щом си поехме въздух и се изправихме на крака. Само че внимателно.

Направих каквото ми каза. О, слава на Бога! Точно пред нас видяхме първото стъпало на малка каменна стълба.

— Какво да правим сега? — попита Гуд.

— Ще слезем по стълбата, разбира се, и ще предоставим съдбата си на провидението.

— Чакайте! — спря ни сър Хенри. — Куотърмейн, вземи остатъка от билтонга и водата. Може да ни дотрябват.

Пропълзях до мястото на ковчезите. В този момент ми хрумна, че през последните двадесет и четири часа и на ум не ни идваше за диамантите. Само при мисълта за тях ни се повдигаше. Като се сетехме само в какво положение бяхме изпаднали заради тях...

Все пак реших, че няма да е лошо да сложи няколко в джоба си в случай, че се измъкнем от тази страхотна дупка. Пъхнах ръката си в първия ковчег и напълних всичките джобове на старата си ловджийска куртка. Най-отгоре поставих няколко шепи от избраните едри диаманти от третия ковчег. Това беше блестяща идея.

— Хей, приятели — извиках аз, — няма ли да вземете малко диаманти със себе си? Аз си напълних джобовете.

— О, да му се не видят и диамантите — възмути се сър Хенри. — Надявам се, че виждам диаманти за последен път.

Гуд не отговори. Той мислено се сбогуваше с трупа на нещастната девойка, обичала го толкова много приживе. И колкото невероятно да ти се вижда сега, читателю, когато си седиш удобно у дома и размишляваш как можахме да изоставим тези несметни богатства, мога спокойно да те уверя, че ако и ти беше прекарал двадесет и осем часа като нас, без да имаш каквато и да било храна и вода, вече нямаше да те е грижа за диамантите. Повярвай ми, и ти щеше да побързаш час по-скоро да се спуснеш надолу в тайнствените недра на земята с единствената надежда да се спасиш от сигурна и мъчителна смърт. Ако не бяха навиците, станали втора природа в живота ми, благодарение на които се бях научил да не оставям нищо ценно зад гърба си, когато имах и най-малката възможност да го взема със себе си, то нямаше да се погрижа да напълня джобовете си.

— Хайде, Куотърмейн — каза сър Хенри, който вече стоеше на първото стъпало на каменната стълба. — Внимателно, аз ще вървя пръв.

— Гледай къде ще сложиш крака си. Може да стъпиш в някоя ужасна дупка — предупредих аз.

— Много е вероятно да се озовем в друга стая — усъмни се сър Хенри, докато слизахме бавно надолу и брояхме стъпалата.

Когато стигна до „петнайсет“, той спря.

— Това е дъното — каза той — и да благодарим на Бога, изглежда, че е проход. Хайде слезте.

Гуд слезе втори, а след това и аз. Като стигнах дъното, запалих едната от двете последни клечки. На светлината установихме, че се намираме в един тесен тунел, завиващ в прав ъгъл наляво и надясно от стълбата, по която бяхме глезли. Преди да видим още нещо, клечката обгори пръстите ми и угасна. Тогава възникна съдбоносният въпрос: накъде да тръгнем? Разбира се, не беше възможно да отгатнем какъв беше този тунел и накъде водеше. И все пак ако тръгнем в едната посока, той можеше да ни изведе до спасението, а в другата — до нашата гибел.

Стояхме объркани пред неизвестността, без да знаем какво да правим. Изведнъж Гуд се сети, че когато кибритената клечка горела, течението на въздуха беше подухвало пламъка наляво.

— Да тръгнем срещу течението — предложи той. — Въздухът винаги тегли навътре, а не навън.

Единодушно се съгласихме. Бавно заопипвахме с ръце стените и предпазливо запристъпяхме. Стъпка по стъпка ние се отделихме от проклетата стая със съкровището и тръгнахме към страшната неизвестност. Ако някога там отново влезе жив човек, което не ми се вярва, като доказателство за пребиваването ни ще намери отворените ковчези, догорялата лампа и костите на бедната Фулата.

След не повече от около четвърт час, вървейки пипнешком из тунела, констатирахме, че той внезапно прави остър завой, като че ли беше пресечен от друг тунел. Ние продължихме по него и не след дълго навлязохме в трети такъв. Така се движехме в продължение на няколко часа. Добихме впечатление, че се движим в каменен лабиринт, който не водеше никъде. Не мога да кажа какво представляваха всичките тези тунели, но мислех, че това са древни останки от мини.

Различните шахти криволичеха насам-натам, според това накъде ги е водила рудата. Единствено по този начин си обяснихме огромния брой тунели.

Накрая се спряхме напълно изтощени и отпаднали. Надеждата постепенно се заличи в тъжните ни сърца. Изядохме последните парчета билтонг и си поделихме останалите глътки вода. Гърлата ни обаче продължаваха да са ненаситни како варници. Чувствувахме, че се бяхме изплъзнали от смъртта в тъмната стая, за да я срещнем отново в непрогледната тъмнина на тунелите.

Стоях отчаян, с потиснат дух и пресъхнало гърло. Изведнъж ми се чу звук, за което обърнах внимание и на другите. Той беше много далечен и едва се долавяше. Слаб, повтарящ се звук, който другите потвърдиха, че също чуват. Няма думи, с които да опиша обхваналото ни щастие след всичките часове на безмълвна тишина.

— За бога! Това е течаща вода — каза Гуд. — Да вървим.

Забравихме умората и тръгнахме по посоката на слабия ромон. Движихме се с опипване по каменните стени, както преди. Звукът ставаше все по-доловим и накрая прозвуча много силно в тишината. Забързахме. Сега вече определено дочувахме шум от бушуваща вода. И все пак каква беше тази течаща вода в земните недра? Дотолкова се доближихме до нея, че Гуд, който вървеше най-напред, се закле, че може да я подуши.

— Върви внимателно, Гуд — каза сър Хенри, — трябва да сме съвсем близо.

Плясък! Внезапният вик на Гуд проряза тишината. Ужас! Той беше паднал.

— Гуд! Туд! Къде си? — закрещяхме в смъртна уплаха — Къде си, Гуд?

За голямо облекчение дочухме задъхания му глас.

— Всичко е наред, хванах се за скалата. Светнете да видя къде сте. Бързо запалих последната клечка кибрит и на слабата ѝ светлина се намерихме пред дълбока река с черна вода. Трудно можеше да се прецени широчината ѝ, но успяхме все пак да видим на известно разстояние от нас тъмното очертание на нашия другар, заловил се за издатината на една скала.

— Налага се да поплувам малко — извика Гуд. Ще се хвърля, но вие се помъчете да ме хванете.

Той с плясък се пусна във водата и започна голяма борба с водната стихия. Минута след това ни достигна и успя да улови протегнатата ръка на сър Хенри. Издърпахме го на сухо в тунела.

— Честна дума — каза той, като се мъчеше да си поеме дъх. — Намирах се на косъм от смъртта. Ако не се бях хванал за скалата и ако не знаех да плувам щеше да е свършено с мене. Водата е бърза като във воденичен яз и не можах да достигна дъното.

Разбрахме, че оттук не можехме да очакваме нищо. Смълчахме се. Почакахме Гуд да си почине, напихме се до насита от тази подземна река, чиято вода беше сладка и прясна, измихме добре лицата си, които наистина се нуждаеха от това, и напуснахме бреговете на тази африканска Стикс^[1], завръщайки се по стъпките си в тунела, Гуд пак вървеше пред нас, оставяйки неприятна водна диря след себе си. Не след дълго стигнахме до друг тунел, който водеше надясно.

— Може да завием — каза сър Хенри уморено, — всичките пътища си приличат. Нямаме друг избор, освен да вървим, докато капнем.

Дълго, дълго вървахме по този нов тунел. Краката ни се преплитаха. Чувствувахме се безкрайно уморени. По този тунел водеше сър Хенри. Внезапно той спря и ние се блъснахме в него.

— Погледнете! — пошепна той. — Ума ли си загубвам или онова наистина е светлина?

Разтворихме широко очи и далеч напред наистина видяхме една слабо блещукаща точка. Тя не изглеждаше по-голяма от малкото прозорче на планинска хижа. Светлината беше толкова слаба, че е съмнително дали някои други очи, освен такива като нашите, не виждали цели дни нищо друго освен непрогледен мрак, биха я забелязали.

Задъхани от вълнение, ние се втурнахме напред. Пет минути по-късно нямаше никакво съмнение. Слабата светлина беше истинска! След още някоя минута почувствувахме приток на истински свеж въздух. Тунелът изведнъж се стесни. Сър Хенри се принуди да лази на колене, което направихме и ние. Тунелът ставаше все по-малък. Накрая стана колкото една голяма лисича дупка в земята, забележете — сега имайте земя, скалата се беше свършила.

Един напън, едно последно усилие и сър Хенри се провря навън. След него и Гуд, и аз, а там над нас блестяха благословените звезди.

Ние широко разтворихме гърди и с наслада поехме пресния въздух. Но... нов ужас! Земята под нозете ни изведнъж поддаде и ние се затъркаляхме надолу-надолу върху храсти и трева и мека влажна пръст.

Успях да се заловя за нещо и се спрях. Седнах и високо извиках. Отговори ми се някъде под мен, където вероятно бесният кариер на сър Хенри беше прекъснал върху някаква площадка. Допълзях до него и го намерих невредим, въпреки че беше останал без дъх. Тогава се огледахме за Гуд. Намерихме го малко по-далеч, натъкнат на един чаталест корен. Той се беше доста понатъртил, но скоро се съвзе.

Тримата заедно седнахме на тревата. Избликът на чувствата ни беше толкова силен и мисля, че плакахме от радост. Бяхме се измъкнали от ужасния подземен затвор, който за малко щеше да стане наш гроб. Някоя милостива сила навярно ни бе насочила към чакаловата дупка в края на тунела, тъй като без съмнение това беше дупката на чакал. А горе над планините зората, за която допреди малко смятахме, че никога няма да видим вече, спокойно се сипваше розовочервена.

Скоро полуздрачът се повлече надолу по склона и ние се видяхме на дъното или почти на дъното на огромната яма, която бяхме видели по-рано при входа на пещерата. Можехме вече да различим смътните очертания на трите колосални фигури, надвесени над дълбоката яма. Явно беше, че тези ужасни тунели, из които бродихме в продължение на цялата нощ, са били свързани първоначално с голямата диамантена мина. Колкото до подземната река в недрата на планината, само небето знае каква е, откъде идва и накъде отива. Нямах никакво желание да изследвам нейното направление.

Ставаше все по-светло и по-светло. Можехме вече добре да се видим един друг, но гледката, която представлявахме, беше много жалка: с изпити лица, хлътнали очи, покрити с прах и кал, наранени, окървавени. Всичко у нас издаваше преживения страх от гризящата ни смърт. Наистина бихме могли да уплашим дори светлината.

И все пак за отбелязване беше, че монокълът на Гуд стоеше здраво прикрепен на окото му. Съмнявам се дали изобщо го беше свалял през цялото това време. Нито непрогледният мрак, нито падането в подземната река, нито търкалянето по склона бяха успели да разделят Гуд от неговия монокъл.

Изправихме се, понеже се страхувахме да не ни се схванат краката, като стоим дълго време на едно място. С бавни стъпки мъчително започнахме да се катерим, за да излезем от огромната яма. Около час и нещо се изкачвахме упорито нагоре по синята глина, залавяйки се за корените и тревите, с които бяха обрасли страните ѝ.

Най-после сполучихме! Отново стояхме на големия път, само че от отсрещната страна на колосалните фигури.

Край шосето на стотина ярда по-далеч видяхме няколко колиби, пред които гореше огън. Наоколо се мяркаха хора. Подкрепяйки се един друг, се упътихме към тях. Спирахме се на всеки няколко крачки, за да си починем. Скоро един от хората край огъня се изправи, видя ни, хвърли се на земята и завика уплашен.

— Инфадус, Инфадус, това сме ние, твоите приятели!

Той изтича към нас, разтреперан от ужас, като че ли виждаше призраци.

— О, господари мои, господари мои, вие наистина се върнахте от Царството на смъртта! Върнахте се от Царството на смъртта!

И старият воин повторно се хвърли на земята пред нас, обви с ръцете си колената на сър Хенри и зарада от радост.

[1] Стикс — река и подземното царство и древногръцката митология — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

СБОГУВАНЕ С ИГНОЗИ

Десет дни след онази паметна сутрин ние отново се намирахме в старата си квартира в Лу. Интересно е да се отбележи, че бързо се съвзехме след страшното приключение. Изключение представляваше косата ми, която след излизането ми от пещерата стана три пъти посива, а и Гуд не беше вече съвсем същият, както преди смъртта на Фулата. Изглежда смъртта на девойката го беше много разстроила. Разглеждайки въпроса за Фулата като човек на една по-напреднала възраст, смятам, че нейният край беше едно щастливо обстоятелство. В противен случай щяха да се появят много усложнения. Бедното същество не беше едно обикновено туземно момиче, а жена с голяма, бих могъл да кажа, величествена хубост и със значителни умствени способности. Но нито красотата ѝ, нито умът ѝ биха могли да направят желателен съюза между нея и Гуд, защото, както тя самата каза, „може ли слънцето да се съедини с мрака или денят с нощта?“

Едва ли има нужда да казвам, че вече не влязохме в Соломоновата съкровищница. След като се възстановихме от прекараните страдания, който процес ни отне четиридесет и осем часа, ние слязохме в огромната яма с надеждата да намерим дупката, през която се бяхме проврели и измъкнали от планината. Но... без успех. Да започна с това, че беше валил дъжд, който заличи следите, оставени от нас. Пък и по стените на огромната дупка имаше много животински и различни други дупки. Невъзможно беше да познаем на коя от тях дължахме спасението си. За всеки случай в деня преди тръгването ни обратно за Лу разгледахме повторно чудесата на сталактитовата пещера. Водени от неспокойните си чувства даже влязохме още веднъж в Жилището на смъртта. Промъквайки се под копието на Бялата смърт, с чувства, които ми е почти невъзможно да опиша, ние дълго съзерцавахме огромната скала, която ни беше преградила пътя към живота. Мислехме и за безценните съкровища зад нея, и за тайнствената вещица, чиито останки стояха смачкани под скалата, и за

хубавото момиче, към чиято гробница, тя препречваше пътя. Казах, че „съзерцавахме скалата“, тъй като направеният от нас обстоен преглед не можа да открие следи от плъзгащата се врата. Не успяхме и в опита си да се натъкнем на секрета, който я поставяше в действие. Тайната му остана завинаги запазена. За времето, когато е бил създаден, механизмът се отличаваше със силата си и загадъчната си простота. Съмнявам се дали някъде има в света друг подобен нему.

Най-накрая, разочаровани, се отказахме от усилията си. И все пак, ако внезапно скалата се беше отместила пред очите ни, не знаей дали щяхме да съберем кураж да прекратим смачканите останки на Гагул и да влезем още веднъж в стаята със съкровището, макар да бяхме сигурни, че ще намерим там безброй диаманти. Но признавам, че бях неутешим при мисълта да изоставим всичкото това съкровище, вероятно най-голямото съкровище в историята на света, събрано на едно място. За голямо мое съжаление обаче нищо не можеше да се направи. Предполагам, че само динамит можеше да пробие тази солидна скала, широка най-малко пет стъпки.

И така, ние се отказахме. Може би в някой далечен следващ век някой по-щастлив изследовател ще се натъкне на „Сезам отвори се“ и ще наводни света с диаманти. Но позволете ми и в това да се съмнявам. Струва ми се, че скъпоценните камъни със стойност милиони фунта никога няма да красят шията на някоя земна красавица. Те ще останат при костите на Фулата, докле свят светува.

Въздъгнахме разочаровано и си тръгнахме. На следващия ден потеглихме за Лу; Наистина не беше честно от наша страна да останем разочаровани. Ако читателят си спомня, преди да напуснем нашия затвор, аз напълних джобовете на старата ловджийска куртка със скъпоценни камъни. Много от тях изпадаха по време на търкалянето ни надолу по склона на огромната яма, и то предимно по-едрите, които бях сложил най-отгоре. Но у мене все пак беше останало едно голямо количество, между които и осемнадесет едри камъка, тежки от сто до триста карата. Старата ми ловджийска куртка бе побрала достатъчно богатство, за да ни направи ако не милионери, то поне богати хора и пак щяха да останат диаманти за три от най-хубавите колекции в Европа, по една за всеки от нас. Така че положението ни не беше много лошо.

При пристигането ни в Лу бяхме най-сърдечно посрещнати от Игнози. Той се чувствуваше добре. Беше извънредно много зает с утвърждаването на властта си и възстановяването на полковете, които най-много бяха пострадали през време на боевете с Туала.

Игнози с голям интерес изслуша необикновените ни приключения. Когато му разправихме за страшния край на старата Гагул, той се замисли. После се обърна към един много стар индуна (съветник), седнал между другите в кръга около краля, и го повика.

— Ела тук.

Старият човек стана, приближи се, поздрави и седна.

— Ти си стар — каза Игнози.

— Да, кралю.

— Кажи ми тогава, когато си бил малък, виждал ли си Гагул, вещицата?

— Да, кралю.

— Как изглеждаше тя тогава, млада като тебе ли?

— Не, кралю. Тя изглеждаше почти така, както днес: стара й изсъхнала, много грозна и изпълнена със злини.

— Тя не съществува вече. Тя умря.

— Хубаво, кралю. Така едно проклетие си е отишло от страната ни.

— Върви!

— Куум! Отивам си, черно кученце, което прегриза врата на старото псе. Куум!

— Вие виждате, братя мои — каза Игнози, — че Гагул беше една необикновена жена и аз се радвам, че сега е мъртва. Тя щеше да ви остави да умрете на онова тъмно място, а после сигурно щеше да намери начин да погуби и мен, както е погубила баща ми, за да постави на мястото му Туала, когото нейното сърце обичаше. Сега продължете историята си, сигурно няма друга подобна на нея.

След като разказах цялата история на нашето избавление, аз, както се бяхме споразумели предварително помежду си, използвах случая да уведомя Игнози за нашето отпътуване от Кукуаналанд.

— И сега, Игнози, дойде време да се сбогуваме с теб, за да потеглим към нашата страна. Ти, Игнози, дойде тук с нас като слуга, а те оставяме като могъщ крал. Ако изпитваш благодарност към нас, помни това, което ни обеща: да управляваш справедливо, да почиташ

законите и никого да не осъждаш на смърт без причина. Така ще преуспееш. Утре, при изгрев-слънце, Игнози, ще ни дадеш ли охрана, за да ни преведе през планината? Съгласен ли си, кралю?

Преди да отговори, Игнози закри за известно време лицето си с ръце.

— Сърцето ме боли — каза той най-после. — Твоите думи разчупиха сърцето ми на две. Какво ви сторих, Инкубу, Макумазан и Бугуян, че ме оставяте така неутешим? Вие, които стояхте до мен в борбата и сражението, ме оставяте в деня на победата и мира. Какво желаете вие? Съпруги? Изберете си. Място да живеете ли? Гледайте, земята е ваша, докъдето стига погледът ви. Къщите на белите ли? Вие ще научите народа ми да ги строи. Добитък за месо и мляко ли? Всеки семеен мъж ще ви доведе по един вол и една крава. Дивеч, за да ловувате ли? Не се ли разхожда слонът из моите гори? Не спи ли хипопотамът в тръстиките? Да воювате ли искате? Моите полкове чакат заповедите ви. Ако има още нещо, което да ви дам, ще ви го дам.

— Не, Игнози, ние не искаме тези неща — отговори аз. — Ние искаме да се върнем в нашата страна.

— Сега разбирам — каза Игнози горчиво, с искрящи очи. — Вие обичате блестящите камъни повече от мен, вашия приятел. Вие имате камъните. Сега ще отидете в Натал и през черната подвижна вода ще ги продадете и ще станете богати, което, изглежда, е най-голямото желание в сърцето на белия човек. Проклети да бъдат тези камъни заради вас и проклет да бъде този, който ги потърси. Смърт ще постигне всеки, който стъпи в Жилището на смъртта, за да ги търси. Аз говорих, бели хора. Можете да си вървите.

Поставих ръка върху рамото му.

— Игнози — казах, — кажи ни, когато ти се скиташе из Зулуланд и между белите хора в Натал, сърцето ти не се ли стремеше към страната, за която твоята майка ти бе разказвала, за родната страна, където си видял светлината и където си играл като малък, страната, на която принадлежиш?

— Така беше, Макумазан.

— Защо тогава сърцето ти е настроено срещу нашата страна, нашата родина?

Настъпи мълчание. Когато Игнози го наруши, той говореше с променен глас.

— Разбирам, че твоите думи както винаги са мъдри и основателни, Макумазан: което, хвърчи във въздуха, не обича да тича по земята; белият човек не обича да живее заедно с черния. Е добре, вие трябва да си отидете и ще оставите сърцето ми изпълнено със скръб. Все едно, че ще умрете за мен, защото оттам, където ще бъдете, няма да достигат известия до мен.

За миг прекъсна и пак продължи:

— Но чуйте и нека всички бели хора знаят думите ми. Никой друг бял човек няма да премине планината. Не желая да виждам търговци с пушки и ром. Моите хора ще се бият с копия и ще пият вода, както са вършили това техните прадеди. Няма да допусна и свещеници, които да вселят в сърцата на хората ми страх от смъртта, да ги подбуждат срещу техния крал и да проправят път на белия човек, който ги следва, за да не си отиде. Ако бял човек дойде до вратите ми, аз ще го върна обратно; ако дойдат сто, ще ги избутам назад; ако дойде войска, аз ще ѝ противопоставя всичките си сили тя няма да ме надвие. Никой няма да достигне свещените камъни, даже и с войска. Защото ако дойдат, аз ще изпратя един полк и войници ще запълнят ямата, ще разбият белите колонии в пещерата и ще я напълнят с камъни, за да не може никой да намери вратата, за която говорите. Така тайната за отварянето ѝ ще изчезне напълно. Но за вас тримата, Инкубу, Макумазан и Бугуян, пътят е винаги отворен; защото, знайте, вие сте ми по-мили от въздуха, който дишам. И вие ще си отидете. Инфадус, моят чичо и мой съветник, ще ви поведе заедно с един полк. Както научих, има и друг път през планината, който той ще ви покаже. Чуите, издавам заповед и тя ще бъде разгласена от планина на планина. Вашите имена, Инкубу, Макумазан и Бугуян, ще бъдат все едно имена на починали крале и горко му, който смее да ги произнесе. Той ще умре^[1]. Така споменете за вас ще бъде запазен завинаги в страната. Вървете сега или очите ми ще започнат да проливат съли като жена. Някога, когато погледнете назад по пътя на живота или когато остарееете и се съберете заедно на топло край огнището, ще си спомните как стояхме рамо до рамо в голямата битка, чийто край ти мъдро предриче, Макумазан Или как ти беше в това крило, което надви фланга на Туала, Бугуян. Как ти стоеше в пръстена на Сивите, Инкубу, и мъжете падаха под брадвата ти като жито под сърпа; и още как пречупи силата на дивия бик (Туала) и хвърли гордостта му в праха.

Сбогом завинаги, Инкубу, Макумазан и Бугуян, господари мои и приятели мои.

Игнози се изправи гледа ни продължително няколко секунди и после притегли края на наметалото върху главата си, за да скрие лицето си от нас.

Мълчаливо се оттеглихме.

Призори на следващия ден напуснахме Лу, придружени от стария приятел Инфадус, който много тъжеше за нашето отпътуване, и от полка на Бизоните. Въпреки че беше толкова рано, по цялата главна улица на града биха излезли много хора. При преминаването ни начело на полка те ни приветствуваха с кралския поздрав. Жените ни благославяха, задето бяхме освободили страната от Туала, и хвърляха по пътя ни цветя. Това наистина беше много трогателно и неприсъщо на туземците.

Случи се обаче нещо много забавно, за което бях много благодарен, тъй като стана причина да се посмеем и развеселим.

Още с навлизането ни в пределите на града към нас изтича едно хубаво младо момиче с красиви бели лилии в ръката си и ги поднесе на Гуд. (Изглежда, че всички харесваха все Гуд; мисля, че неговият монокъл и единствен мустак му придаваха въображаема стойност.) Тя каза, че искала да помоли за някаква милост.

— Говори — подкани я Гуд.

— Нека моят господар покаже на своята слугиня красивите си бели нозе, така че да може неговата слугиня да ги види и запомни за през целия си живот и да разказва за тях на децата си. Неговата слугиня е пътувала четири дни само за да ги види, защото мълвата за тях се е разнесла из цялата страна.

— Да ме обесят, ако направя това — каза сърдито Гуд.

— Хайде, хайде, приятелю — каза сър Хенри, — не можеш да отхвърлиш молбата на една дама.

— Няма да го направя — повтори упорито Гуд, — това е просто неприлично.

Накрая обаче той се съгласи да навие крачолите на панталона си до коленете сред възторжените възклицания на присъстващите жени и специалната благодарност на младото момиче. Той вървя в този си вид, докато излязохме от пределите на града. Страхувам се, че краката на Гуд никога вече няма да бъдат предмет на такова възхищение.

Инфадус ми разправи, че съществувал друг път през планината по на север от Соломоновия велик път или, по-точно, че имало едно място, където било възможно да се слезе по скалистата стена, която отделя Кукуаналанд от пустинята и чиято линия се нарушава само от възвисяващата се Гръд на Савската царица. Научихме; че преди около две години група кукуански ловци слезли по тази пътека в пустинята на лов за щрауси, чиито пера толкова много се ценят между кукуаните и се употребяват за украса на бойните им облекла. По време на лова те се отдалечили твърде много от планината и започнали да страдат от жажда. По едно време забелязали на хоризонта дървета и се запътили към тях. Така открили един голям и плодороден оазис, дълъг няколко мили, където намерили вода в изобилие.

Инфадус смяташе, че при завръщането си ние трябва да минем през оазиса. Идеята ни се видя добра. Щяхме да избегнем стръмния планински път, а и някои от ловците щяха да ни придружат, за да ни заведат до оазиса. Кукуаните твърдяха, че оттам се виждали и други оазиси, разпръснати далече из пустинята^[2].

Пътувахме леко. Привечер на четвъртия ден от тръгването си ние още веднъж се озовахме на гребена на планината, която отделяше Кукуаналанд от пустинята. Далеч пол нас планината се губеше в големите пясъчни вълни, а на север от Гръдта на Савската царица се разстилаше в продължение на двадесет и пет мили.

На следващата сутрин ни показаха една стръмна пътека, по която трябваше да се смъкнем и достигнем пустинята, отстояваща на повече от две хиляди стъпки под нас.

Сбогувахме се с нашия верен приятел и стар боец Инфадус. Той тържествено призова всичките добрини върху нас и почти се разплака от мъка.

— Никога вече, господари мои, старите ми очи няма да видят подобни на вас. Като си спомня само как Инкубу поваляше мъжете в битката или ударя, с който отсече главата на брат ми Туала! То беше красота, красота! Не мога и да се надявам да видя друг път нещо подобно освен в някой щастлив сън.

Тъжно ни беше да се разделим с него. Гуд дотолкова се разчувствува, че му даде за спомен — какво мислите? — Едно стъкло за монокъл (после открихме, че имал запасно). Инфадус беше възхитен. Притежаването на един такъв предмет щеше да увеличи

необикновено много престижа му. След няколко несполучливи опита той действително успя да закрепим стъклото на окото си. Не съм виждал нещо по-несъвместимо от този стар воин и монокъла на окото му. Монокълът съвсем не подходеше на наметалото му от леопардова кожа и украшението от червени щраусови пера.

След като се убедихме, че нашите носачи са натоварени с вода и храна в достатъчно количество, и след като получихме последния гръмогласен поздрав от Бизоните, ние стиснахме ръката на стария Инфадус и започнахме да се спускаме надолу. Това се оказа много трудна работа, но все пак до вечерта успяхме да се смъкнем без произшествия.

— Знаете ли — каза сър Хенри тази вечер, когато седяхме около огъня и гледахме към мрачните скали, надвиснали над нас, — мисля, че в света има и по-лоши места от Кукуаналанд. Преживял съм много по-нещастни часове, отколкото през последните един-два месеца, макар и не тъй необикновени... А вие, приятели?

— Аз почти мечтая да се върна обратно — каза Гуд с въздишка.

Колкото за себе си помислих, че добрият край оправя всичко. Но през целия си изпълнен с приключения живот не бях имал такива преживявания, както тези напоследък в Кукуаналанд. При спомена за онази битка все още чувствах студени тръпки по тялото си, а колкото до преживяното в стаичката със съкровището!...

На другата сутрин се отправихме на труден поход през пустинята. Разполагахме с добър запас от вода, носен от петимата ни придружители. Нощта прекарахме на открито и рано призори на другия ден тръгнахме отново.

Към обяд на третия ден от пътуването съзряхме дърветата на оазиса, за който ни бяха говорили нашите водачи. Един час преди залез-слънце отново вървахме върху трева и слушахме ромона на течаща вода.

[1] Това е необикновен и отрицателен начин за оказване дълбока почит, който и познат сред африканските народи. Резултатът с такъв: както е обикновено, въпросното име има някакво значение. Това значение трябва да бъде изразено с друга подходяща дума. По този начин споменът се запазва за поколенията или докато новата дума замести старата. — Б.а. ↑

[2] Често сме недоумявали как е било възможно майката на Игнози, като е водила при това и дете със себе си, да преживее опасностите при преминаването из планината, опасности, които за малко не се оказаха фатални за нас самите. Тогава се сетих и сега споделям хрумването си с читателя, че тя трябва да е тръгнала по втория път. Така няма нито необяснимо в нейната история. Както Игнози сам разказа, преди да загине с детето си, тя е била прибрана от ловци на щрауси и заведена при оазиса. След това са я повели през пустинята и все по-нататък на отделни интервали е стигнала на юг до Зулуланд. — Б.а. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

НАМЕРЕН

А сега ще разкажа за най-необикновеното нещо от цялата тази изключителна история, което доказва какви чудновати неща могат да се случват понякога.

Вървях спокойно по брега на един поток, започващ от оазиса и забързал в далечината, докато биваше, жадно погълнат от пясъците на пустинята. Намирах се на малко разстояние пред другите двама, когато внезапно спрях и взех да трия очите си от почуда. Разположена сред най-чаровно място, на двадесетина ярда пред мен се издигаше приветлива колиба, построена малко или много на принципа на кафърските колиби — от трева и ракитови пръти, само че с напълно нормална врата вместо дупка.

— От къде на къде има колиба тук? — помислих си.

В този миг вратата се отвори и оттам изскочи един бял човек, облечен в кожи и с необикновено дълга черна брада. Помислих, че съм слънчасал. Това беше невъзможно. Нямаше кой да дойде до това място, пито пък да се засели тук. Гледах го с изненада. Същото правеше и непознатият човек. Точно в този момент сър Хенри и Гуд се приближиха.

— Погледнете, приятели — казах, — това бял човек ли е или аз съм полудял?

Сър Хенри и Гуд погледнаха, накъдето им сочех. Тогава неочаквано белият човек нададе силен вик и бързо закуца към нас. Когато приближи, той получи някакъв припадък.

С внезапен скок сър Хенри се озова над него.

— Велики Боже! — извика той. — Та това е брат ми Джордж!

Привлечен от шума, от колибата се подаде друг човек, облечен също в кожи, но с пушка в ръка и затича към нас. Като ме видя, той също нададе вик.

— Макумазан! — извика той. — Не ме ли познаваш, баас? Аз съм Джим, ловецът. Аз загубих бележката, дето ми даде да я предам на

господаря си. Ние сме тук почти цели две години.

Човекът се хвърли в краката ми и започна да се търкаля и плаче от радост.

— Ах, ти, негоднико — извиках. — Заслужаваш жив да те одерат!

Междувременно човекът с черната брада се посъвзе. Той се изправи и двамата със сър Хенри сърдечно си стиснаха ръцете. От възлнение не можеха да говорят. За каквото и да се бяха карали в миналото (подозирах, че имаше замесена жена, въпреки че никога не попитах), сега всичко изглеждаше забравено.

— Мой мили, стари братко — продума най-после сър Хенри. — Мислех, че си умрял. Ходих чак до Соломоновата планина да те търся, а те намирам сред пустинята като някой стар лешояд.

— Приблизително преди две години аз също се опитах да отида до Соломоновата планина — отговори Джордж с неуверения глас на човек, имал малко случаи да използва езика си напоследък, — Но когато стигнах дотук, един камък падна върху крака ми и го счупи. Затова не можах нито да отида напред, нито да се върна назад.

Приблжих се към тях.

— Как сте, мистър Невил — попитах аз. — Помните ли ме?

— Не е ли това Куотърмейн? А, ето също и Гуд. Почакайте малко, приятели, пак ми се завива свят. Всичко е така необикновено, особено когато човек е престанал да се надява... Всичко е така хубаво...

Тази вечер около лагерния огън Джордж Къртис ни разправи своите приключения. Те бяха почти толкова, колкото нашите. Накратко състояха се в следното. Преди около две години той тръгнал от краала на Ситанда с намерение да достигне планината. За бележката, която бях изпратил по Джим, той научи едва сега, защото Джим я беше загубил. Но като действувал съобразно сведенията, които получил от туземците, той не се отправил към Гръдта на Савската царица, а към стълбовидната пътека на планината, по която ние слязохме. Този път беше много по-добър от онзи, начертан върху плана на стария дон да Силвестра. Той и Джим претърпели големи лишения в пустинята, но най-сетне спипали оазиса, където ужасното нещастие сполетяло Джордж Къртис. В деня на пристигането им Джордж седнал да си почине край потока. На брега, непосредствено зад него, Джим се

опитвал да извади меда от едно гнездо на пчели без жила, каквито често се срещат в пустинята. В старанието си той несъзнателно бутнал един голям камък, който паднал върху десния крак на Джордж Къртис и страхотно го смачкал. От този ден Джордж така окуцял, че било невъзможно нито да продължи напред, нито да се върне назад. Предпочел спокойно да дочака смъртта си в оазиса, отколкото да загине в пустинята.

По отношение на храната не се чувствували зле. Имали и добър запас от муниции. Нощно време оазисът често бил посещаван от големи стада дивеч, които идвали тук, подгонени от жаждата. Двамата използвали пушките си или ловели животните в ями. Месото използвали за храна, а кожата за облекло, след като дрехите им се износили.

— И така — завърши той, — ние живяхме почти цели две години като втори Робинзон Крузо и неговия Петкан. Надявахме се, че някои туземци ще минат оттук и ще ни помогнат да си отидем. Но такива не дойдоха. Миналата нощ решихме аз да остана, а Джим да се опита да стигне до краала на Ситанда и да потърси помощ. Той щеше да тръгне утре, но аз не се надявах да го видя някога отново. А сега от всички хора по земята, вие, именно вие, за които предполагах, че отдавна сте ме забравили и спокойно си живеете в старата Англия, се озовахте случайно тук и ме намерихте, където най-малко очаквахте. Това е най-хубавото нещо, което може да се случи, и най-милостивото, разбира се.

После сър Хенри му разказа най-главното от нашите приключения. Така останахме да седим до късно през нощта край огъня.

— Боже мой! — възкликна Джордж Къртис, когато му показях някои от диамантите — Добре поне, че освен моята безценна личност сте получили и нещо друго в замяна на преживяните страдания.

Сър Хенри се засмя:

— Те принадлежат на Куотърмейн и на Гуд. Това беше част от уговорката: те да си поделят всичките богатства, ако намерим такива.

Тази забележка ме накара да се замисля. След като разговарях с Гуд, казах на сър Хенри, че единодушното ни желание е той да вземе едната трета от диамантите. Ако той откаже, тогава неговата част ще предадем на брат му, който беше изстрадал много повече от нас в опита си да се добере до тях.

Най-после успяхме да получим съгласието му за това разпределение, но Джордж Къртис узна за него много по-късно.

И сега на това място смятам, че се налага да привърша моя разказ. Пътуването ни назад през пустинята към краала на Ситанда беше много трудно. Непрестанно, трябваше да подкрепяме Джордж Къртис, чийто десен крак беше в много лошо състояние. Да описвам подробностите ще бъде само повторение на преживяното през първото ни пресичане на пясъчната пустош.

В Ситанда намерихме пушките си и другите оставени от нас неща и добро състояние, въпреки че старият туземец беше много разочарован, като ни видя живи и здрави. Шест месеца по-късно ние се озовахме в моя малък дом в Берей, близо до Дърбан, където понастоящем пиша и тази история. Тук се сбогувах с тези, които ме бяха придружили през най-необикновеното пътешествие в целия ми живот.

Тъкмо написах последната дума, когато забелязах, че по алеята с портокаловите дървета се задава един кафър, втъкнал в една разцепена пръчка писмо от пощата.

Писмото беше от сър Хенри. Предавам съдържанието му изцяло, защото то ясно говори само за себе си:

Брейли хол, Йоркшир

Драги Куотърмейн,

Преди известно време ти изпратих няколко реда, аз да ти кажа, че ние тримата, Джордж, Гуд и аз, достигнахме Англия благополучно. Слязохме от парахода в Саутхамптън и оттам — в града. Трябваше да видиш какво конте стана Гуд още на другия ден. Гладко избръснат, с нов монокъл, костюмът му прилепнал по тялото и т.н., и т.н. Отидохме заедно в парка, където срещнах някои познати и веднага им разказах за неговите „красиви бели крака“.

Той побесня, още повече че историята се появи в едно модно списание.

Но да говоря по същество. Гуд и аз отнесохме диамантите за оценка на Стрийтър, както се бяхме уговорили. Просто се страхувам да ти съобща оценката им. Това е нещо огромно. Те казват, разбира се, че малко яли много оценката е приблизителна, защото не им е известно да са били пускани на пазара подобни камъни в такива количества. Стана ясно, че с изключение на един-два от най-големите, всичките са забележително прозрачни и са равностойни на най-хубавите бразилски диаманти. Попитах ги дали биха искали да ги купят, но те отговориха, че това е извън възможностите им. Препоръчаха ни да ги продаваме постепенно, защото се страхуват, че ще наводним пазара. Предложиха ни сто и осемдесет хиляди за една малка част от тях.

Ти трябва да дойдеш у дома, Куотърмейн, и да се погрижиш за тези неща, още повече че настояваш да направиш този великолепен жест и да подариш третата част, която не принадлежи на мен, на моя брат Джордж. Колкото за Гуд, той не е гуд^[1]. Цялото му време е ангажирано с бръснене и други подобни неща, свързани с напразното разкрасяване на външността. Но мисля, че той все още скърби за Фулата. Той даже ми повери, че откакто се е върнал в къщи, не е видял друга жена, която да се сравнява с нея нито по отношение на фигурата, нито по красота на лицето.

Аз искам да се завърнеш у дома, мой мили стари приятелю, и да си купиш място някъде наблизо. Ти вече приключи с професията си, притежаваш куп пари, а наблизо до нас се продава едно място, което чудесно ще ти подхожда. Върни се. Колкото по-скоро, толкова по-добре. Можеш да довършиш описанието на приключенията си на борда на кораба. Ние отказахме да разкажем историята, докато тя не бъде написана от теб, защото се страхуваме, че няма да ни повярват. Ако тръгнеш веднага след получаването на писмото ми, ще бъдеш тук за Коледа. Каня те да ми гостуваш по този случай. Гуд също ще дойде, ще дойде и Джордж, а също и твоят син Хари. (Това е

примамка за теб.) Бях го поканил по-рано на лов за цяла седмица и той ми се хареса. Има хладнокръвна ръка. Простреля ме в крака; после извади сачмите и изтъкна преимуществото при всеки лов да се кани студент по медицина.

Довиждане, старче. Няма какво повече да кажа, но зная, че ще дойдеш.

Твой искрен приятел
Хенри Къртис

П. П. Бивните на големия слон, който уби Кива, са изложени сега тук в хола над бизонските рога, които ти ми подари. Изглеждат великолепно. Бравата, с която отсякох главата на Туала, е забита над работната ми маса. Смятам, че ще бъде хубаво да се бяхме опитали да донесем и ризниците.

Х. К.

Днес е вторник. Един параход тръгва в петък и наистина мисля, че трябва да се вслушам в думите на Къртис и да отпътувам за Англия. Дори и да сторя това само за да видя моя син Хари и да се погрижа за отпечатването на тази история. Тази задача не бих желал да поверя на никого друго...

[1] Игра на думи. Гуд на английски значи добре. — Б.пр. ↑

АЛЪН КУОТЪРМЕЙН

ВЪВЕДЕНИЕ

23 декември

„Току-що погребях момчето си, моето хубаво момче, с което толкова се гордеех, и сърцето ми е сломено. Много е тежко да имаш само един син и да го загубиш, но такава е Волята Божия. Кой съм аз, та да се оплаквам? Великото колело на Съдбата се търкаля неумолимо и смачква всички ни подред, някои по-рано, други по-късно — не е важно кога, накрая то премазва всички ни. Ние не се прекланяме пред него, както бедните индианци; ние се мятате насам-натам — молим за милост, но без полза, черната Съдба продължава да треци и в даден момент ни превръща в прах.

Горкият Хари, да си отиде толкова рано! Точно когато животът се разкриваше пред него. Той се справяше тъй добре в болницата, беше взел последните си изпити с отличие и аз се гордеех с това, мисля, много повече от самия него. А после се наложи да отиде в онази болница за едра шарка. Той ми писа, че не се страхувал от едрата шарка и искал да набере опит; а сега болестта го уби и аз, стар, посивял и съсухрен, останах да го оплаквам, без да има кой да ме утеши. А можех да го спася — имах пари, достатъчно и за двама ни, и много повече от достатъчно — рудниците на цар Соломон ми ги донесоха; но казах: «Не, нека момчето само спечели хляба си, остави го да се труди, за да може да се радва на почивката.» Но почивката дойде при него преди труда. О, момчето ми, момчето ми!

Приличам на онзи библейски мъж, който натрупал много блага и построил житници^[1] — блага за моето момче и житници, за да ги съхранявам; но ето че душата

му му бе отнета и аз останах самотен. Защо не взеха моята душа вместо тази на момчето ми!

Погребахме го днес следобед под сянката на сивата и стара черковна кула в селото, където се намира къщата ми. Беше мрачен декемврийски следобед с небе, натежало от сняг, но валеше малко. Ковчегът бе положен до гроба. Няколко големи снежинки кацнаха отгоре. Те изглеждаха много бели върху черния плат. Яви се известно затруднение при спускането на ковчега в гроба — необходимите въжета бяха забравени, затова ние се отдръпнахме назад и зачакахме мълчаливо, наблюдавайки как големите снежинки нежно падат една по една като небесно благодеежие и се превръщат в сълзи върху покроба на Хари. Но това не беше всичко. Една червеношийка дойде, кацна храбро върху ковчега и запя. И тогава, боя се, не издържах повече, а също и сър Хенри Къртис, макар да е корав мъж; колкото до капитан Гуд, видях, че и той се обърна настрана — въпреки собствената си злочестина не можех да не забележа.“

Горното, подписано „Алън Куотърмейн“, е откъс от дневника ми, писан преди повече от две години. Преписах го тук, защото смятам, че е най-подходящото начало за историята, която възнамерявам да напиша, ако Господ ме пощади, за да я довърша. Ако не — е, това няма значение. Този откъс бе написан на седем хиляди мили от мястото, където сега лежа болен и пиша бавно, а едно хубаво момиче стои до мен и пропъжда с ветрило мухите от внушителното ми лице. Хари е там, а аз съм тук и все пак, без да ща, чувствавам, че не съм далеч от Хари.

Когато бях в Англия, живеех в една много хубава къща — поне аз я наричам такава, като я сравнявам със стандарта на къщите, с които бях привикнал през целия си живот в Африка. Тя е на не повече от петстотин ярда^[2] от старата черква, където почива Хари, и където се върнах след погребението и хапнах малко, защото няма смисъл да се гладува дори когато човек току-що е погребал всичките си земни надежди. Не можах да ям и много скоро започнах да крача или по-

скоро да куцукам — тъй като останах завинаги куц от ухапването на лъва — нагоре-надолу, нагоре-надолу по дъбовия под на вестибюла (защото в моята къща в Англия има вестибюл). На четирите стени на вестибюла бяха накачени много чифтове рога — общо около сто, чиито притежатели аз лично бях застрелял. Те са красиви екземпляри, тъй като никога не задържам рога, които не са свършени, освен понякога заради спомените, свързани с тях. Над широката камина в центъра на стаята беше оставено празно място. На него (тях окачил всичките си пушки. Някои имах от четиридесет години — стари пушки, които се пълнят от дулото и които днес никой не би погледнал. Една от тях беше за слонове, с римпи — ивици зелена кожа — върху приклада и спуска, такава, каквато обикновено са притежавали холандците, които я наричат „ръор“. Бурът, от когото я купих преди много години, ми беше казал, че пушката е била използвана от баща му в битката при Кървавата река, след като Динджаан връхлетял в Натал и заклал шестстотин мъже, жени и деца. Тогава бурите нарекли мястото на клането „Уинен“ или „Място на плача“; и така се нарича то до ден-днешен и ще бъде наричано завинаги. Много са слоновете, които застрелях с тази стара пушка. На нея винаги й трябваше цяла шепа черен барут и куршум от три унции, а риташе назад като самия дявол.

И така аз крачех нагоре-надолу вперил поглед в пушките и в рогата; които те бяха донесли; и както крачех, усетих непреодолимо желание да се махна от това място, където живеях лениво и бездейно, да се върна в пустошта, където прекарах живота си, където срещнах милата си съпруга, където бе роден бедният Хари и където ми се бяха случили толкова много добри и лоши, и незначителни неща. Копнежът по дивото ме налегна; не можех повече да понасям това място; исках да отида и да умра, както бях живял, между дивите животни и туземците. Да, докато крачех, жадахувах да видя как лунната светлина струи сребристойа върху дивите велди^[3] и тайнственото море от храсти, да видя редиците на дивеча, който се спуска по склоновете към водата. Казват, че господстващата страст у човека е най-силна при смъртта, а моето сърце беше мъртво тази нощ. Но независимо от нещастията ми, никой мъж, живял живота, който аз бях водил в продължение на четиридесет години, не би могъл да се затвори безнаказано в тази превзета английска страна с нейните подстригани живи плетове и обработени полета, с нейните неестествено официални

обноски и добре облечени тълпи. Той започва да копнее — ах, как копнее той — за острия дъх на пустинния въздух; мечтае да види зулуските войски, връхлитащи върху врага, както прибоя върху скалите; и в сърцето му се надига бунт срещу строгите ограничения на цивилизования живот.

Ах, тази цивилизация! До какво се свежда тя? Цели четиридесет години бях прекарал между туземците, изучавайки тях и живота им, а сега от няколко години живеях тук, в Англия, и както ми е присъщо, глупаво се стараех да изучавам живота на белите. И какво открих? Някаква голяма пропаст ли? Не, само една толкова малка пропаст, че мисълта на обикновения човек лесно може да я прескочи. Твърдя, че какъвто е туземецът, такъв е и белият човек. Само че последният е по-находчив и гъвкав. Туземецът пък, какъвто го познавам, е освободен до голяма степен от алчността, която разяжда като рак сърцето на белия човек. Това е потискащо заключение, но във всичко съществено дивакът и рожбата на цивилизацията са еднакви. Смея да кажа, че когато една добре възпитана дама прочете настоящото, тя ще се надсмее над твърденията на стария глупав ловец, като си представи своята черна, украсена с мъниста сестра, ще се надсмее и свръххизисканият културен безделник, подхождащ научно към вечерята в своя клуб, чиято стойност би поддържала едно гладуващо семейство цяла седмица. И все пак, моя любезна млада госпожо, какво представляват тези красиви неща около вашата шия? Те имат голяма родствена прилика (особено когато носите тази ниско деколтирана рокля) с мънистата на дивачката. Вашето влечение да се въртите под звуците на разни тръби и барабани, вашата слабост към пудри и помади, начинът по който се подчинявате на богатия воин, който ви е превзел чрез женитбата, и бързината, с която вашият вкус избира украсените с пера шапки — всички тези неща внушават някакво родство. Помнете, че в основните принципи на природата си вие сте почти еднакви. А що се отнася до вас, сър, който също се надсмивате, нека само някой мъж дойде и ви удари по лицето, докато се любувате на великолепната си вечеря, и тогава ще видим колко от дивака има и у вас.

Така бих могъл да продължавам до безкрай, но каква полза? Цивилизацията е само посребрено дивачество. Празнословие е тя и като северното сияние идва само за да угасне и остави небето още по-

тъмно от преди. Тя е израсла като дървото от почвата на варварщината и вярвам, че рано или късно като дърво ще падне отново на земята, както е паднала египетската цивилизация, елинската и римската цивилизация и както са паднали много други, за които светът е изгубил сметка. Не искам обаче да смятате, че осъждам нашите съвременни институции, които представляват събрания опит на човечеството и го прилагат за доброто на всички. Разбира се, те имат големи преимущества — болниците например — но моля, спомнете си, че ние създаваме болните хора, които ги пълнят. В една дива страна те не съществуват. Освен това би изникнал въпросът: колко от тези придобивки се дължат на християнството, взето отделно от цивилизацията? И така, везната се люлее и историята продължава — тук печалба, там загуба, докато средното аритметично на природата зачеркне и двете, а общият сбор образува един от коефициентите в това могъщо уравнение, при което резултатът ще бъде равен на неизвестната величина на нейната цел.

Няма да се извинявам за това отклонение, още повече, че това е въведение, което всички младежи и онези, които не обичат да мислят (а това е лош навик), естествено ще прескочат. Струва ми се, че е, твърде желателно да се опитваме понякога да опознаем границите на нашата природа, за да не бъдем погубени от гордостта, че притежаваме знания. Човешкият ум е почти безграничен и се разтяга като ластик, но човешката природа е като железен обръч. Можеш да го обикаляш, можеш да го излъскаш доста, можеш да го посплескаш от едната страна, от което само ще се издуе от другата, но докато светът съществува и човекът е човек, никога няма да можеш да увеличиш неговия обхват. Човешката природа е единственото неизменяемо нещо, установено като звездите и по-трайно от планините, неизменно като пътя на вечността. Тя е божият калейдоскоп и малките парченца цветно стъкло, които представляват нашите страсти, надежди, страхове, радости и стремежи към добро и зло и какво ли не още, се въртят в могъщата му ръка така сигурно, както сигурно тя насочва звездите да образуват непрекъснато нови съзвездия и съчетания. Но съставните елементи остават завинаги същите и малките цветни стъкълца никога няма да се увеличат или намалят дори с едно-единствено късче.

Като така, да предположим, че в името на спора разделим себе си на двадесет части — деветнадесет дивашки и една цивилизована. Трябва да разгледаме тези именно деветнадесет дивашки части от нашата природа, ако искаме действително да опознаем себе си, а не двадесетата, която макар толкова незначителна, в действителност се разпростира върху другите деветнадесет и ги прави да изглеждат напълно различни от това, което са, също както ваксата за ботушите или политурата за масата. И точно на тези деветнадесет груби и устойчиви дивашки части разчитаме ние в критични моменти, а не на излъсканата и несъществена двадесета част. Цивилизацията трябваше да изтрие сълзите ни, но ние пак плачем и не можем да се утешим. Войнствеността е несъвместима с нея и все пак ние се бием за огнище и дом, за чест или просто за слава и даже се хвалим с удара си. И така нататък за всичко.

Затова, когато сърцето е наранено, а главата смирено сведена в прахта, цивилизацията ни изменя напълно. Назад, назад се връщаме ние и като малки деца лягаме на огромната гръд на природата с надеждата, че тя може да ни утеши и да ни накара да забравим или поне да премахне жилото на спомена. Кой в голямата си скръб не е изпитал желанието да се вгледа във външните черти на всемирната майка, да лежи в планината и наблюдава как облаците се движат по небето, да слуша как вълците се разбиват с гръм о брега и да остави жалкия си задъхан живот да се смеси за малко с нейния; да почувствува бавните удари на вечното й сърце, да забрави грижите си и да бъде погълнат от нейната огромна, незабележимо движеща се енергия, от тази, в която ние съществуваме, от която сме произлезли и с която отново ще се слеем, която ни е дала рождение и в определения ден ще ни погълне отново.

И така, унесен в мъката си, аз крачех нагоре-надолу по дъбовия под на вестибюла в къщата си, там, в Йоркшир, и жадувах да се хвърля още веднъж в обятията на Природата. Не природата, която вие познавате, природата, която се открива в добре поддържаните гори или се усмихва от житните ниви, а природата, каквато е била, когато е било завършено сътворението, все още неосквернена от отпадъците на борещото се, изнемогващо човечество. Да отида пак там, при дивите животни, да се върна в страната, чиято история никой не знае, пак при туземците, които обичам, въпреки че някои от тях са почти така

безмилостни, както политическата икономия. Там може би ще успея да се науча да мисля за горкия Хари, погребан в черковния двор, без да чувствам, че сърцето ми ще се пръсне.

А сега слагам край на това себично слово и повече няма да чуєте нито дума. Но ако вие, чиито очи случайно попаднат един ден върху моите записани мисли, сте стигнали до тук, моля ви, бъдете упорити и продължете, защото това, което ще ви разкажа, не е безинтересно и досега никога не е било разказвано, нито някога ще бъде разказано отново.

[1] Евангелие от Лука, 12:18. — Б.ред. ↑

[2] Мярка за дължина = 91,4 см. — Б.пр. ↑

[3] Велда — южноафриканска степ. — Б.пр. ↑

ГЛАВА I

РАЗКАЗЪТ НА КОНСУЛА

Беше изминала вече седмица от погребението на горкото ми момче Хари, когато една вечер, докато крачех нагоре-надолу из стаята, потънал в мисли, на външната врата се позвъни. Слязох по стълбите и отворих вратата и ето че вътре влязоха моите стари приятели сър Хенри Къртис и капитан Джон Гуд от кралската флота. С влизането си те се разположиха пред широкото огнище във вестибюла, в което, спомням си, гореше много хубав огън.

— Много любезно от ваша страна да наминете — казах аз, колкото да кажа нещо. — Сигурно ви е било трудно да вървите в този сняг.

Те не отговориха нищо, а сър Хенри бавно напълни лулата си и посегна да я запали с един горящ въглен от огнището. Когато се наведе напред над, огъня, пламъкът подхвана парченце борина, което така се разгоря, че картината стана още по-релефна и не можех да не си помисля колко прекрасно изглежда този мъж. Спокойно, волево лице, ясно изрязани черти, големи сиви очи, руса брада и коса — всичко заедно даваше чудесен образ на висшия тип човек. Фигурата не отстъпваше на лицето му. Никога не съм виждал по-широки рамене или по-развит гръден кош. Наистина, обиколката на сър Хенри е толкова голяма, че въпреки ръста си от шест фута^[1] и два инча^[2], не правеше впечатление на висок човек. Като го гледах, не можех да не си помисля какъв необикновен контраст представлява моята съсухрена личност спрямо неговите внушителни фигура и лице. Представете си един малък, слаб човек с жълтеникаво лице, шестдесет и три годишен, с тънки ръце, големи кафяви очи, глава с ниско подстригана посивяла коса, наподобяваща изхабена четка за дъски, тежащ с дрехите общо девет стоуна^[3] и половина — и ще добиете много вярна представа за Алън Коутърмейн, обикновено наричан Куотърмейн Ловеца, или както казват туземците, Макумазан англичанина, което ще рече човек, който

бди в нощта, или на прост английски — проникателен човек, който не може лесно да бъде измамен.

Там беше и Гуд, който не прилича нито на единия, нито на другия от нас — нисък, тъмнокос, набит, много набит — с мигащи черни очи, на едното от които е прикрепен вечен монокъл. Казах набит, на това е доста умерен термин; със съжаление отбелязвам, че в последните години Гуд беше започнал да пълнее по много некрасив начин. Сър Хенри му казва, че това идва от безделие и прехранване и то никак не се харесва на Гуд, въпреки че не може да го отрече.

Поседяхме малко и после взех кибрит и запалих лампата, която стоеше приготвена на масата, защото полумракът започна да става тягостен — нещо естествено за човек, който само преди седмица е погребал надеждата на своя живот. Сетне отворих долапа, скрит в ламперията, и извадих бутилка уиски, чаши и вода. Обичам да правя това сам; дразня се, когато някой непрекъснато стои до лакътя ми, като че ли съм на година и половина. През всичкото време Къртис и Гуд мълчаха, чувствувайки, предполагам, че не могат да кажат нищо, което да ме утеши, и се задоволяваха да ми изразят безмълвно съчувствието си чрез своето присъствие, защото това беше едва второто им посещение след погребението. И така е наистина: в мрачните часове на скръб ние извличаме подкрепа именно от присъствието на другите, а не от приказките им, които обикновено само ни дразнят. По време на лоша буря дивечът винаги се събира заедно, но преставя да се вика взаимно.

Те седяха и пушеха, пиеха уиски с вода, а аз стоях до огъня, също пушех и ги гледах. Накрая проговорих:

— Стари приятели — казах, — колко време измина, откакто се завърнахме от Кукуаналанд?

— Три години — отвърна Гуд. — Защо питаш?

— Питам, защото смятам, че вече изкарах достатъчно дълго време сред цивилизацията. Връщам се във велдите.

Сър Хенри отметна глава назад в креслото и се засмя със своя дълбок смях.

— Колко странно — рече той, — нали, Гуд?

Гуд тайнствено ме погледна през монокъла си и промърмори:

— Да, странно, много странно.

— Не разбирам добре — казах, поглеждайки от единия към другия, защото не обичам тайнствените работи.

— Така ли, стари приятелю? — каза сър Хенри. — Тогава ще ти обясня. По пътя насам водихме с Гуд един разговор.

— Щом сте били с Гуд, това е естествено — казах саркастично, понеже Гуд е голям бърбовец. — И за какво говорихте толкова?

— За какво мислиш? — запита сър Хенри.

Поклатих глава. Малко вероятно беше да се сетя за какво е говорил Гуд. Той бърбри за толкова много неща.

— Е, говорихме за един мой малък план, а именно, че ако си съгласен, ще си съберем партушините и ще заминем за Африка на нова експедиция.

Почти подскочих при тези думи.

— Не може да бъде! — възкликнах аз.

— Да, наистина, а Гуд също е съгласен, нали, Гуд!

— Напълно — отговори другият джентълмен.

— Слушай, стари приятелю — продължи сър Хенри с голямо въодушевление, — аз също се отегчих, страшно се отегчих да не върша нищо друго, освен да играя ролята на ескуайър^[4] в една страна, която е препълнена с такива. От година насам или повече започнах да ставам неспокоен като стар слон, надушил опасност. Все сънувам Кукуаналанд и Гагул или рудниците на цар Соломон. Уверявам те, че станах жертва на едно непреодолимо страстно желание. Омръзна ми да бия фазани и яребици и ми се иска пак да отида на лов за едър дивеч. Нали познаваш това чувство — след като си опитал бренди с вода, млякото става безвкусно за езика. Онази година, която прекарахме заедно в Кукуаналанд, означава за мен колкото всичките години на живота ми, взети заедно. Смея да кажа, че изглеждам глупак с моите мъки, но не мога да си помогна; мечтая да отида, и което е по-важно, решил съм да отида.

Той направи малка пауза и продължи:

— А освен това, защо да не отида? Нямам жена, ни родители, ни дете, които да ме задържат. Ако нещо се случи с мен, баронството ще премине върху брат ми Джордж и неговото момче, както и без това ще стане в края на краищата. Не съм от значение за никого.

— Да — казах, — мислех си, че рано или късно ще стигнеш до това. А сега, Гуд, кои са причините и ти да искаш да тръгнеш на път?

Имаш ли такива?

— Имам — отвърна Гуд тържествено. — Никога не правя нещо без причина; и не е заради някоя дама, или поне ако е, то не е заради една.

Погледнах го отново, защото Гуд е дяволски несериозен.

— И каква е причината? — попитах.

— Е, ако наистина искаш да знаеш, въпреки че не обичам да говоря за деликатни и лични неща, ще ти кажа: ставам много дебел.

— Престани, Гуд! — каза сър Хенри. — А сега, Куотърмейн, кажи ни къде предлагаш да отидем?

Преди да отговоря, отново запалих лулата си, защото беше изгаснала.

— Вие, хора, чували ли сте някога за планината Кения?

— Не зная това място — каза Гуд.

— Чували ли сте някога за остров Ламу? — запитах отново.

— Не. Чакай, това не се ли намира на около 300 мили северно от Занзибар?

— Да. Слушайте сега. Това, което предлагам, е следното: да отидем в Ламу и оттам да навлезем на около 250 мили в сушата към планината Кения; от планината Кения да продължим към планината Леакизера и после още горе-долу 200 мили по-нататък, където, доколкото зная и вярвам, бял човек не е стъпвал. И после, ако стигнем дотам — направо в непознатите дълбини. Какво ще кажете за това, приятели мои?

— Това е голям план — каза замислено сър Хенри.

— Прав си — отговорих. — Но доколкото разбрах, и тримата търсим нещо голямо. Търсим промяна и вероятно ще постигнем такава — една цялостна промяна. Цял живот съм мечтал да посетя тези места и смятам да го направя, преди да умра. Смъртта на бедното ми момче скъса и последната нишка между мен и цивилизацията и аз тръгвам за моята дива земя. А сега ще ви кажа нещо друго, а именно, че от дълги години чувам слухове за велика бяла раса, която изглежда живее някъде на север в тази посока, и съм си наумил да видя дали има някаква истина в тази мътва. Ако вие, приятели, желаете да дойдете, добре; ако не, ще отида сам.

— Аз съм с теб, въпреки че не вярвам в твоята бяла раса — каза сър Хенри Къртис, като се изправи и постави ръка на рамото ми.

— Аз също — отбеляза Гуд. — Започвам веднага да се подготвям. На всяка цена ще отидем до планината Кения и другото място с непроизносимото име и ще потърсим бялата раса, която не съществува. Съгласен съм с всичко.

— Кога предлагаш да тръгнем? — запита сър Хенри.

— Този месец — отговорих — с кораба за индийската колония; и не бъди толкова сигурен, че нещо не съществува, само защото ти не си чувал за него, Гуд. Спомни си за рудниците на цар Соломон!

Около четиринадесет седмици или приблизително толкова след датата на този разговор историята продължава при много по-различни обстоятелства.

След дълго обсъждане и проучване стигнахме до заключението, че най-добрата отправна точка към планината Кения ще бъде устието на реката Тана, а не Момбаса, защото това място беше с повече от 100 мили по-близо до Занзибар. Дойдохме до това заключение след дадената ни информация от един германски търговец, когото срещнахме на парахода в Аден. Смятам, че това беше най-нечистоплътният германец, който някога съм познавал; но той беше добър човек и ни даде обширна и ценна информация. „Ламу ли — каза той, — вие отиваш в Ламу? О, то красиво място! — И на пълното му лице, обърнато към нас, се изписа възторг. — Година и половина живях там и никога не сменил ризата си — изобщо никога.“

И стана така, че при пристигането ни на острова ние слязохме от парахода с всичките си вещи, и като не знаехме къде да отидем, смело се отправихме към дома на консула на нейно величество, където бяхме, приети най-гостоприемно.

Ламу е много чудновато място, но нещата, които най-ясно са се запечатали в паметта ми от него, са невероятната му мръсотия и миризми. Последните са просто ужасни! Точно под консулството се намира плажът или по-скоро един кален бряг, който наричат плаж. По време на отлив той остава напълно гол и служи като бунище за всичката мръсотия, отпадъци и боклуци на града. Тъкмо там ходят и жените, за да заровят кокосови орехи в калта, където те остават да лежат, докато външната им обвивка изгние. После ги изваждат и използват влакната за плетене на рогозки и различни други неща. И тъй като това се е правило поколения наред, човек би могъл по-добре да си представи състоянието на брега, отколкото да го опише. Понасял

съм много отвратителни миризми през живота си, но концентрираната воня, която се носеше от този плаж в Ламу и която ние вдишвахме, докато седяхме в лунната нощ — не под, а върху гостоприемния покрив на нашия приятел, консула, — прави спомена ми за всички други миризми съвсем блед. Нищо чудно, че хората хващат треска в Ламу. Но все пак мястото не беше лишено от собствен чар, въпреки че вероятно — напълно правдоподобно — той скоро би омръзнал.

— И така, господа, за къде сте се отправили вие? — запита нашият приятел, любезният консул, докато пушехме лулите си след вечеря.

— Смятаме да отидем до планината Кения и оттам до планината Лекакизера — отговори сър Хенри. — Куотърмейн е чул да се говори, че в непознатите територии отвъд живеела някаква бяла раса.

Консултът ни погледна заинтригуван и отвърна, че той също бил чувал нещо такова.

— Какво сте чували? — попитах.

— О, не много. Всичко, което зная, е от едно писмо, получено преди около година от Макензи, шотландски мисионер, чиято база „Хайландс“ е разположена на най-високата навигационна точка на река Тана. В него той споменава нещо такова.

— Пазите ли писмото? — запитах.

— Не, унищожих го. Но си спомням, че беше писал за един човек, който дошъл в мисията и казал, че на два месеца път отвъд планината Лекакизера, където, доколкото зная, бял човек още не е стъпвал, той открил езеро, наречено Лага. След това тръгнал на североизток, пътувал през пустиня, трънливи велди и големи планини, докато накрая стигнал до непозната страна, в която хората били бели и живеели в каменни къщи. Там отначало го приели любезно, но после жреците на страната го обявили за дявол и хората веднага го изгонили. Той бил принуден да пътува осем месеца обратно и стигнал мисията на Макензи, както разбрах, вече почти умиращ. Това е всичко, което зная, и ако ме питате, бих казал, че е лъжа. Ако искате обаче да научите нещо повече, по-добре е да тръгнете нагоре по Тана до мисията на Макензи и тогава питайте него.

Сър Хенри и аз се спогледахме. Тук имаше нещо съществено.

— Смятам, че ще отидем при господин Макензи — казах аз.

— Да — рече консулт, — така е най-добре, но ви предупреждавам, че пътуването ви вероятно ще бъде много трудно. Чувам, че масаите се навъртат из тия места, а те не са приятни хора. Най-добре ще бъде да изберете няколко подходящи мъже за лична прислуга и ловци, а да наемате носачи от едно село до друго. Това ще бъде крайно неудобно, но може би ще ви излезе по-евтино и ще се окаже по-сполучливо, отколкото да тръгнете с керван, понеже ще има по-малка вероятност туземците да ви напускат.

За наш късмет по това време в Ламу се намираше група уакуафискари (войници). Уакуафите, които са кръстоска между масаите и уатаветите, са хубава, мъжествена раса, която притежава много от добрите качества на зулусите, а е по-податлива на цивилизоване. Те също са големи ловци. По стечение на обстоятелствата тъкмо тези мъже бяха направили неотдавна голямо пътешествие с един англичанин на име Джътсън. Той тръгнал от Момбаса, пристанище на около 150 мили южно от Ламу, и направил голяма обиколка около Килиманджаро, една от най-високите известни планини в Африка. Горкият човек умрял от треска при завръщането си, и то само на един ден път от Момбаса. Много жалко, че беше починал, когато само подир няколко часа е можел да бъде спасен, и то след като преминал благополучно през толкова много опасности, но така става понякога. Ловците му го погребали и продължили за Ламу с лодка. Нашият приятел консула ни препоръча да се опитаме да наемем тези хора и ето че на следващата сутрин се отправихме да преговаряме с групата, придружени от преводач.

Много скоро ги намерихме в една колиба от кал в покрайнините на градчето. Тримата мъже, които седяха вън пред колибата, имаха прави, открити лица и изглеждаха горе-долу цивилизовани на вид. Предпазливо пристъпихме към предмета на посещението си и отначало имахме съвсем малък успех. Те заявиха, че никак не им се нрави такава идея; били изтощени и отегчени от дългото пътуване и сърцата им още ги болели от загубата на господаря им. Искали да се върнат по домовете си и да си починат. Това не звучеше никак обнадеждаващо и за да отклоня разговора, попитах къде са останалите от тях. Знаех, че са шестима, а виждах само трима. Единият от мъжете отговори, че спели в колибата и че все още си отпочивали от трудностите: „Сънят тежи върху клепачите им и скръбта е направила

сърцата им тежки като олово; най-добре е да спиш, защото сънят донася забрава. Но мъжете трябва да бъдат събудени.“

Не след дълго те излязоха от колибата, прозявайки се — първите двама очевидно от същата раса и на вид като тези пред нас; но при вида на третия, последния от тях, едва не подскочих. Той беше много висок широкоплещест мъж, според мене не по-малко от шест фута и три инча, но мършав, с тънки жилави крайници. Веднага разбрах, че не е уакуафи беше чистокръвен зулус. Той излезе, сложил тънката си аристократична наглед ръка върху лицето, за да скрие прозявката си, така че можах да видя само, че е „кешла“ — „мъж с обръч“^[5] и че има голяма триъгълна дупка на челото си. В следващия миг той махна ръката си, откривайки мъжественото си зулуско лице с насмешлива уста, къса и къдрава посивяла брада и кафяви очи, остри като на ястреб. В него познах моя човек, въпреки че не го бях виждал от дванадесет години.

— Как си, Умслопогаас? — попитах тихо на зулуски.

Високият мъж, за чиито произход и преживявания се разнасяха странни приказки в Зулуланд, и който между своите беше известен обикновено като Кълвача, а също и Колача, се стресна, като от изненада едва не изпусна дългата бойна брадва от ръката си. В следващия миг той ме позна и вече ме приветствуваше:

— Кус! — започна той. — Кус-и-Пагате! Кус-и-умкул! Кус! Баба! (Вожде! Вожде от старото време, могъщи вожде! Татко!) Макумазан, стари ловец, убиец на слонове, унищожител на лъвовете, ти, мъдрия! Ти, бдителния! Ти, смелия! Ти, бързия! Ти, чиито изстрел никога не е напразен, ти, който улучваш винаги целта, ти, който хващаш ръката и я държиш до смърт (сиреч, който си верен приятел)! Кус! Баба! Мъдър е гласът на народа ни, който казва „Планина с планина не се среща, но в зори или по вечеря човекът ще се срещне пак с човека.“ Слушай! От Натал дойде вестител. „Макумазан е мъртъв! — извика той. — Земята не познава вече Макумазан.“ Това беше преди години. И сега, що да видя, и сега в това чуждо вонящо място намирам Макумазан, моя приятел. Няма място за съмнение. Четината на стария чакал е посивяла, но не са ли очите му все тъй проникателни и зъбите все тъй остри? Ха, ха! Макумазан, спомняш ли си как заби куршума в окото на върхлитащия бизон, спомняш ли си...

Оставил го бях да говори така, защото виждах, че въодушевлението му упражнява забележителен ефект върху умовете на петимата уакуафи, които, изглежда, разбираха нещо от думите му; но сега сметнах, че е време да го спра, защото няма нищо, което да мразя повече от тази зулуска система на прекомерни хвалебствия или „бонгъринг“, както я наричат те.

— Замълчи! — извиках. — Да не би шумният поток на приказките ти да е бил запрян от времето, когато те видях за последен път, та сега се отприщи и ще ни отнесе? Какво правиш тук с тези мъже, ти, когато оставих вожд в Зулуланд? Какво е станало, та си далеч от родното си място, тук заедно с тези чужденци?

Умслопогаас се облегна на острието на дъгата си бойна брадва, което беше просто забито на прът, но с красива дръжка от рога на носорог. Суровото му лице стана тъжно.

— Татко мой! — каза той. — Имам нещо да ти кажа, но не мога да говоря пред тези прости люде (умфагозана) — и той погледна към уакуафи-аскарите. — То е само за твоето ухо. Татко мой, ето какво ще ти кажа — и лицето му отново стана сурово. — Жена ме предаде на смърт и покри името ми със срам — да, моята собствена жена, едно кръглолико момиче, ме предаде, но аз се изскубнах от смъртта; да, измъкнах се от самите ръце на тези, които дойдоха да ме погубят. Ударих само три пъти с тази моя брадва, с Инкози-каас — сигурен съм, че татко ми си я спомня — веднъж надясно, веднъж наляво и веднъж напред и оставих трима убити мъже. И тогава побягнах и както знае татко ми, даже сега, когато съм стар, моите крака са като краката на сасаби^[6] и няма жив човек, който да ме достигне с тичане, след като веднъж вече съм се отскубнал. Тичах напред, а след мене тичаха пратениците на смъртта и гласовете им бяха като на ловджийски кучета. От собствения си краал бягах аз и когато преминавах, тази, която ме предаде, наливаше вода на извора. Плъзнах се покрай нея като сянката на смъртта и пътем замахнах с брадвата си — и ето че главата ѝ падна, падна в кофата. Тогава избягах на север. Ден след ден пътувах, три месеца пътувах без почивка, без да спра, тичах, за да намеря забрава, докато най-после срещнах групата на белия ловец, който сега е мъртъв. Дойдох тук заедно със слугите му. И нищо не донесох със себе си. Аз, който съм от знатен произход, от кръвта на Шака, великия крал — аз, вожд и капитан на полка на нкомабакозите

— аз съм скитник, човек без краал. Нищо не донесох, освен тази моя брадва, която някога ми даваше правото да управлявам хората на брадвата. Те си поделиха стадата ми, взеха жените ми и децата ми не познават вече лицето ми. И пак с тази брадва — и той завъртя страшното оръжие около главата си и със свистене разцепи въздуха край себе си — ще пробия нов път към бъдещето. Аз казах.

Поклатих глава.

— Умслопогаас — рекох му, — познавам те от някога. Винаги честолобив потомък на вождове — страхувам се, че накрая си паднал в собствената си клопка. Преди Много години, когато започна да заговорничиш срещу Сетиуейо, син на Панда, аз те предупредих и тогава ти ме послуша. Но сега, когато не съм при теб да спра ръката ти, ти си изкопал яма под собствените си нозе. Не е ли така? Но станалото — станало. Кой може да върне зеленината на изсъхналото дърво или да се наслади отново на светлината на отминалата година? Кой може да върне изречената дума или душите на убитите? Това, което времето погълне, не се връща обратно. Нека тази история бъде забравена... А сега слушай, Умслопогаас, познавам те като голям воин с кралска кръв, верен до смърт. Даже в Зулуланд, където всички мъже са храбри, те наричат „Колача“ и вечер край огъня разказват приказки за силата и делата ти. Чуй ме сега. Нали виждаш този висок мъж, мой приятел? — аз посочих към сър Хенри. — Той също е воин, велик като теб, и е силен, какъвто си ти, той може да те прехвърли през рамото си. Инкубу е името му. А виждаш също и другия — онзи с кръглото коремче, светещото око и приятното лице. Бугуян (стъклено око) е името му и добър и верен мъж е той: произхожда от едно чудновато племе, което прекарва живота си върху водата и живее в плуващи краали. И така, ние тримата, които виждаш, ще тръгнем към вътрешността на страната, оттатък Донго Егере, голямата бяла планина (планината Кения) и далеч в неизвестното отвъд. Не знаем какво ще намерим там. Отиваме да ловуваме и да търсим приключения и нови места, защото се уморихме да седим спокойно, заобиколени все от едни и същи стари неща. Би ли искал да дойдеш с нас? На теб ще бъде поверено да се разпореждаш с всичките ни слуги, но какво може да те сполети там, това не зная. Веднъж, преди време, ние тримата пак пътешествувахме в търсене на приключения, и взехме със себе си един мъж като теб, на име Умбопа. И чуй, оставихме го за крал на една

голяма страна, и двадесет импи (полка), всеки от по три хиляди обкичени с пера воини, очакваха заповедите му. Какво ще се случи с теб, това не зная, може и смъртта да ни чака — теб и нас. Ще си опитах ли късмета, като дойдеш, или те е страх, Умслопогаас?

Старият вожд се засмя.

— Ти не си напълно прав, Макумазан — каза той. — Вярно, заговорничех на времето си, но не честолюбието доведе до моето падение, а — срам ме е да го кажа — едно хубаво женско лице. Ала това е минало. Значи, Макумазан, ние пак ще преживеем нещо като в старите времена, когато се бихме и ловувахме в Зулуланд? Да, ще дойда. Дали ще живея, или ще умра, не ме е грижа, стига ударите да бъдат бързи и кръвта да тече червена. Остарявам, остарявам, а не съм се бил достатъчно! И все пак съм воин сред воините, виж белезите ми — и той посочи безброй зараснали рани от пробождање и разсичане, които личаха по кожата на гърдите, краката и ръцете му. — Виж дупката на главата ми; мозъкът ми рухна оттам и все пак аз убих този, който ме порази, и съм жив. Знаеш ли ти колко мъже съм убил в честен ръкопашен бой, Макумазан? Гледай, ето тук се вижда — и той посочи дълга редица черти, издълбани върху дръжката на брадвата му от рог на носорог. — Преброй ги, Макумазан — сто и трима, без да съм броил тези, които не съм разпорил^[7], нито онези, които друг е ударил пръв.

— Замълчи — извиках, защото виждах, че треската за кръв пак го обхваща. — Замълчи! Ненапразно те наричат Колача. Не искаме да слушаме за кървавите ти дела. Помни, че ако дойдеш с нас, ще се бием само при отбрана; Слушай, нуждаем се от слуги. Тези мъже — посочих към уакуафите, които се бяха оттеглили малко настрани по време на нашия „индаба“ (разговор) — казват, че не искат да дойдат с нас.

— Няма да дойдат ли? — извика Умслопогаас. — Къде е кучето, което казва, че няма да дойде, когато моят баща нарежда? Ей, ти — и с един скок той се нахвърли върху уакуафа, с когото първо бях говорил, и като го сграбчи за рамото, го повлече към нас. — Ти, куче! — викаше той, като разтърсваше уплашения човек. — Ти ли си казал, че няма да тръгнеш с моя баща? Кажи го още веднъж и ще те удуша — и докато говореше, дългите му пръсти се сключиха около гърлото на мъжа — тебе и тези с теб. Забравихте ли вече как служих аз на брат ви?

— Добре, ще дойдем с белия човек — задъхваше се мъжът.

— С белия човек ли? — продължаваше Умслопогаас с престорен гняв, който при най-малко предизвикателство можеше да се превърне в истински — за кого говориш ти, безсрамно куче?

— Добре, ние ще тръгнем с великия вожд.

— Така! — каза Умслопогаас със спокоен глас, като внезапно пусна мъжа и той падна назад. — Бях сигурен, че ще го направите.

— Този човек, Умслопогаас, има чудновато морално въздействие върху другарите си — замислено отбеляза Гуд по-късно.

[1] Мярка за дължина = 30,48 см. — Б.пр. ↑

[2] Мярка за дължина = 2,6 см. — Б.пр. ↑

[3] Мярка за тегло = 0,36 кг. — Б.пр. ↑

[4] Ескуайър — дребен англ. благородник. — Б.пр. ↑

[5] Когато заслужи уважение и достигне определена възраст или е съпруг на достатъчен брой жени, мъжът зулус носи обръч от вид черна смола, усукан в косата и излъскан до блясък. Докато не получи възможността да носи обръч, на него се гледа като на момче, въпреки че може да е на тридесет и пет години или дори на повече. — А.К. ↑

[6] Една от най-бързите африкански антилопи. — А.К. ↑

[7] Става дума за обичая на зулусите да разпарят корема на мъртвия неприятел. Те вярват, че ако не направят това, както ще се подуе коремът на неприятеля им, така ще се подуют и телата на онези, които са го убили. — А. К. ↑

ГЛАВА II

ЧЕРНАТА РЪКА

Когато му дойде времето, ние напуснахме Ламу и десет дни по-късно, след като преживяхме доста приключения, които няма защо да описвам тук, се озовахме на място, наречено Чарра, на река Тана. Между другото посетихме развалините на един град, каквито има много по това крайбрежие. Ако съдим по размера им и безбройните останки от джамии и каменни сгради, това трябва да са били гъсто населени места. Тези разрушени градове са неизмеримо древни и както изглежда, са били богати и важни средища в древността, още в библейски времена, когато са били център на търговията с Индия и други страни. Но славата им вече е угаснала, търговията с роби ги е довършила и там, където някога са стояли богати търговци от всички краища на тогавашния цивилизован свят и са се пазарели на многолюдните тържища, сега нощем снова лъвът и вместо глъчката на робите и гласовете на купувачите из разрушените ходници кънти страшният му рев. На това място, върху една могила, покрита с буйна растителност и отломъци, открихме две от най-красивите каменни порти, каквито могат да се изработят. Резбата върху тях беше направо изящна и мога само да съжалявам, че нямаше начин да ги вземем с нас. Без съмнение това някога е било вход на дворец, от който обаче сега нямаше и следа, въпреки че вероятно развалините му лежах под издигащата се могила.

Изчезнал! Напълно изчезнал! Така-, както всичко си отива. Както благородниците и дамите, които са живели в тях, тези градове са изживели дните си и днес са като Вавилон и Ниневия — такива, каквито Лондон и Париж ще бъдат един ден. Нищо не е вечно. Това е неумолимият закон. Мъже и жени, империи и градове, тронове, княжества и величия, планини, реки и бездънни морета, светове и вселени, всички изживяват дните си и трябва да си отидат. В това разрушено и забравено място моралистът може да намери символа на световната съдба, защото в тази, в нашата система, няма място за

покой — нищо не остава на пътя да бележи прогреса нагоре към Живота или надолу към Смъртта. Строгийт разпоредител, Съдбата, ни движи нагоре и надолу, насам и натам в безкрая — няма почивка за уморените крака, докато накрая бездната не ни погълне и не бъдем запратени в морето на Вечността.

В Чарра ужасно се карахме с водача на носачите, наети от нас до това място, понеже искаше да измъкне голямо допълнително заплащане. Вследствие на това той ни заплаши, че ще насъска масаите — за което ще стане дума — срещу нас. Същата нощ избяга заедно с всичките наети носачи, като открадна повечето от нещата, които им бяхме поверили да носят. За щастие обаче не бяха успели да откраднат пушките, амуниците и личните ни вещи. Не от уважение, а поради факта, че ги бяхме дали на петимата уакуафи. След случилото се решихме, че вече ни е дотегнало от кервани и носачи. Фактически не беше останало много, за да товарим керван. И все пак как щяхме да вървим нататък?

Гуд разреши въпроса.

— Тук има вода — каза той, като посочи река Тана. — Вчера видях група туземци да преследват хипопотами с канута. Разбрах, че мисията на господин Макензи се намира на самата река. Защо не вземем канута и не гребем до там?

От само себе си се разбира, че това блестящо предложение беше прието с въодушевление. Веднага се заех да набавя две подходящи канута от туземците в околността. След тридневно протакане успях да закупя две големи канута, всяко издълбано от дънера на някакво леко дърво и достатъчно голямо да вмести шестима души и багаж. За тези две канута трябваше да дадем почти всичкия ни останал плат, както и още много други неща.

Тръгнахме в деня след покупката на двете канута. В първото бяха Гуд, сър Хенри и трима от нашите уакуафи; във второто бяхме аз, Умслопогаас и другите двама уакуафи. Тъй като се движехме срещу течението, във всяко кану непрекъснато трябваше да се гребем с четири весла, което означаваше, че всички ние с изключение на Гуд трябваше да гребем като роби в галера. Това беше много изморителна работа. Казах „с изключение на Гуд“, защото, разбира се, от момента, когато кракът му стъпи на лодката, той беше вече в собствената си среда и пое командването на групата. Не ще и дума, че той ни преумори. На

сушата Гуд е любезен човек с кротък нрав и чувство за хумор, но както изпитах на собствения си гръб, когато плаваше, Гуд беше същински демон. Да започнем с това, че той знаеше всичко, а ние — нищо. По всички навигационни въпроси, като се почне от това как матросът се прицелва с торпедо и се стигне до най-добрия начин за гребане с африканско кану, той беше неизтощим източник на информация, което, най-меко казано, ние не бяхме. При това изискванията му за дисциплина бяха най-строги; накратко, той започна да командува като офицер от Кралската флота и ни заплати щедро за всички шеги, които си бяхме правили с него на сушата. Но от друга страна, трябва да призная, че умението му да управлява лодките предизвикваше възхищение.

Още след първия ден с помощта на парчета плат и няколко пръта Гуд успя да издигне платно във всяко кану, което облекчи труда ни не малко. Насрещното течение обаче беше много силно и колкото и да се стараехме, не можехме да изминаваме повече от двадесет мили на ден. Съгласно плана си тръгнахме в зори и гребяхме до около десет и половина, когато слънцето напичаше толкова много, че не позволяваше по-нататъшни усилия. Тогава завързвахме канутата на брега и се хранехме от оскъдните си запаси. След това спяхме или някак запълвахме времето докъм три часа следобед. После тръгнахме отново и гребяхме, докато останеше един час до залез-слънце, когато спирахме за нощувка. Щом слезехме вечер на брега, Гуд се залавяше за работа — подпомаган от аскарите, той построяваше „шърм“ (малко убежище), който ограждаше с трънливи храсти, и запалваше огън. Аз, сър Хенри и Умслопогаас отивахме да ударим нещо за тенджерата. Обикновено това беше лесна задача, защото бреговете на Тана изобилствуваха с всякакъв дивеч. Една вечер сър Хенри застреля млада женска жирафа, чийто костен мозък беше отличен; друг път аз последователно улучих двойка водни антилопи с двуцевката; а веднъж за свое безкрайно задоволство Умслопогаас, който като повечето зулуси стреляше лошо с пушка, успя да убие една хубава тлъста антилопа с „Мартини“-то, което му бях заел. Понякога разнообразявахме храната си, като убивахме с револвер токачки или дропли (паау), каквито имаше безброй, или пък улавяхме от красивите жълти риби, от които водите на Тана гъмжаха и които вероятно служеха за основна храна на крокодилите.

Три дни след тръгването ни се случи нещо злокобно. Тъкмо се приближавахме към брега, за да си направим лагер за нощта, когато забелязахме, една фигура, изправена на малко хълмче, да наблюдава внимателно приближаването ни. Един поглед беше достатъчен да разбере (макар лично да не бях запознат с племето), че това беше масай-елморан — млад воин. И наистина, да имах и най-малко съмнение, то веднага щеше да бъде разпръснато от ужасения възглас „масаи!“, излязъл едновременно от устата на придружаващите ни аukuафи, които, както мисля вече казах, сами произлизат от масаите.

Само каква фигура представляваше той, изправен там в своето дивашко бойно снаряжение! Колкото и обикновено нещо да бяха диваци, те в живота ми, мисля, че не бях виждал дотогава някой с такъв свиреп и вдъхващ страх вид. Да започнем с това, че човекът беше необикновено висок, бих казал почти колкото Умслопогаас, и красиво сложен, макар да беше малко слаб, но имаше лице на дявол. В дясната си ръка държеше копие, дълго около пет фута и половина, като само острието беше два и половина фута дълго и почти три инча широко, а в края му имаше железен шип, дълъг повече от фут. В лявата си ръка държеше голям, здрав елипсовиден щит от биволска кожа, върху който бяха изрисувани странни знаци, наподобяващи герб. Върху раменете му имаше огромна наметка от ястребови пера, а около врата му бе намотано найбере — парче памучен плат, дълго около седемнадесет фута и широко фут и половина, с цветна ивица по средата. Робата от щавена козя кожа — обичайната му дреха в мирно време — беше хлабаво привързана около кръста му и в подобие на колан отляво и отдясно съответно бяха пъхнати неговата къса сайма — сабя с крушовидна форма, която се изработва от цял къс стомана и се носи в дървена ножница, — както и огромна тояга с валчест край. Но може би най-забележителната част от облеклото му беше украшението на главата, направено от щраусови пера. То беше прикрепено към брадата му, преминаваше пред ушите към челото и във формата на елипса изцяло, обхващаше лицето, така че дяволският му образ сякаш се подаваше от решетка за камина, направена от пера. Около глезените му висяха черни ресни от коса, а от горната част на прасците, където те бяха прикрепени, стърчаха като шипове дълги шпори от които се развяваха кичури от красивата черна и къдрава козина на маймуната колобус. Такова беше бойното облекло на масая-елморан, който стоеше

и наблюдаваше приближаването на нашите две канута, и облеклото му наистина заслужава да се види, само че онези, които го видят, рядко оцеляват, за да го опишат. Разбира се, при тази първа среща аз не успях да открия всички тези подробности от пълното му снаряжение, защото бях направо поразен от впечатлението, което правеше, но в последствие имах достатъчно възможност да се запозная с частите, от които се състоеше то.

Докато се колебаехме какво да правим, масайският воин се изпъчи гордо, размаха огромното си копие към нас, след това се обърна и изчезна зад далечния край на склона.

— Хей! — извика сър Хенри от другата лодка. — Нашият приятел, водачът на кервана, е имал добрината да удържи думата си и е изпратил масаите подире ни. Смятате ли, ще е безопасно да слезем на брега?

Изобщо не смятах, че ще бъде безопасно, но от друга страна, нямаше как да готвим в канутата, а няхаме и нищо, което да ядем сурово, така че беше трудно да решим какво да правим. Накрая Умслопогаас опрости нещата, като предложи доброволно да отиде и разузнае, и го направи, промъквайки се като змия из храстите, докато ние спряхме да гребем, за да го изчакаме. След половин час той се завърна и каза, че не забелязал нито един масай, но открил място, където до скоро били лагерували. Имало признаци, че са го напуснали горе-долу преди около час. Очевидно човекът, когото видяхме, е бил оставен, за да съобщи накъде се придвижваме.

Тогава слязохме на сушата и като поставихме часовой, се заехме с готвенето и вечерята си. Когато свършихме, започнахме сериозно да обмисляме положението. Напълно допустимо беше, разбира се, появата на масайския воин да няма нищо общо с нас. Можеше просто да е бил член на банда мародери и убийци, тръгнали на поход срещу някое друго племе. Нашият приятел консула ни беше предупредил, че наоколо има такива набези. Но като си припомнихме заплахата на водача на кервана и злокобния начин, по който воинът бе размахал копие си насреща ни, това не ни се видя много вероятно. Тъкмо обратното, по-вероятно беше, че бандата преследва нас и изчаква удобен момент да ни нападне. При това положение можехме да направим само две неща: или да продължим напред, или да се върнем назад. Последното обаче бе отхвърлено веднага, тъй като беше ясно, че

и да отстъпвахме и да напредвахме щяхме да се натъкнем на еднакъв брой опасности, а бяхме твърдо решили да продължим пътешествието си на всяка цена. При тези обстоятелства обаче сметнахме, че не е безопасно да спим на брега — качихме се в канутата, гребяхме до средата на реката, която тук не беше особено широка, и успяхме да се закотвим посредством големи камъни, привързани с въжета от кокосови влакна, каквито имахме по няколко клафтера^[1] във всяко от канутата.

Тук комарите почти ни изядоха живи и когато това се прибави към тревогата ми за положението ни, действително не успях да заспя, което другите направиха въпреки нападенията на гореспоменатите речни комари. И така, лежах буден, пуших и размишлявах за много неща, но най-вече върху практическата страна на въпроса, как да се измъкнем от тези злодеи, масаите. Беше красива лунна нощ и като оставим настрана комарите и големия риск да заболеем от треска, нощувайки на такова място, и като се мъчех да забравя болките в десния си крак, схванат от неудобното положение в кануто, както и ужасната миризма на този уакуафи, който спеше до мен, започнах наистина да се люблювам на нощта. Лунните лъчи играеха по повърхността на водата, която бързаше устремена към морето, също както животът на хората към гроба. А там, на откритото, където дърветата не хвърляха сянка, водата блестеше като голям сребърен саван. Край бреговете обаче беше много тъмно. Нощният вятър тъжно въздишаше из тръстиките. В ляво, на по-отдалечения бряг на реката, имаше малко пясъчно заливче без дървета и в него почти можах да различа очертанията на множеството антилопи, идващи на водопой. Внезапно се чу заплашителен рев и те всички се разбягаха. Не измина много време и успях да различа огромния силует на негово величество лъва, дошъл да се напие до насита след яденето си. Скоро и той си отиде и тогава чух грохот в тръстиките на около петдесет ярда нагоре по реката; няколко минути по-късно на двадесетина ярда от мене от водата с пръхтене се надигна огромна черна маса — главата на един хипопотам. Тя безмълвно потъна отново само за да се подаде пак на около пет ярда от мястото, където седях. Явно това беше твърде близо, за да не изпитвам безпокойство. Хипопотамът очевидно беше обзет от голямо любопитство да разбере какво представляват нашите канута. Той отвори грамадната си уста, предполагам да се прозее, и ми

предостави отлична гледка на зъбите си. Без да ща, си помислих колко лесно може да схруска нашето леко кану само с едно захапване. Посегнах да му отправя един куршум от осемкалибровата си пушка, но размислих и реших да изчакам да видя дали наистина ще нападне лодката. За щастие той отново потъна така безшумно, както преди, и повече не го видях. Тогава, поглеждайки към брега отдясно, забелязах, че една черна сянка се промъква между дърветата. Имам много остро зрение и бях напълно сигурен, че видях нещо, но дали беше птица, животно или човек, не можех да кажа. В същия миг обаче един тъмен облак закри луната и не можах да видя нищо повече. Тъкмо тогава, въпреки че всички обичайни шумове в гората бяха утихнали, започнаха да се чуват начесто крясъците на един вид качулат бухал, който познавах добре. После настъпи пълна тишина, само дърветата и тръстиките шумоляха при повея на вятъра.

Но някак си, необяснимо защо, изведнъж станах нервен. Нямаше особена причина извън познатите, които заобикалят пътешественика в Централна Африка. И все пак несъмнено станах неспокоен. Ако има нещо, което напълно да презирам и отричам изцяло, това е предчувствието, но сега изведнъж бях обладан и обзет от съвсем сигурно чувство за приближаващо се нещастие. Не трябваше да му се поддам, въпреки че усетих студена пот по челото си. Не исках да събуждам другите, макар че ми ставаше все по-зле и по-зле. Пулсът ми биеше като на умиращ, нервите ми се опънаха, защото изпитвах безсилен ужас, познат на всеки, който е имал кошмари, но все пак волята ми надделяваше над страха, затова лежах тихо (всъщност бях полулегнал — полуседнал на носа на кануто), като само обръщах лицето си, за да държа под погледа си Умслопогаас и другите двама уакуафи, които спяха край мен и малко по-надолу.

В далечината чух слаб плясък от хипопотама, а после бухалът избуха отново с неестествено креслив глас^[2]; — вятърът започна жалостно да стене между дърветата и тръпки ме побиха от песента му. Отгоре тегнеше черната гръд на облака, а отдолу течеше черният поток на водата и изпитах чувство, сякаш аз и Смъртта бяхме съвсем сами между тях. Беше ужасно пусто.

Изведнъж кръвта замръзна в жилите ми и сърцето ми замря. Въобразявах ли се, или наистина се движехме? Извърнах поглед, за да видя другото кану, но вместо него видях как една тънка ръка се подава

и се улавя за борда на малката лодка. Положително беше кошмар? В същия миг от водата се показва едно лице с неясни черти, но дяволско на вид, лодката се наклони, видях блясъка на нож и чух ужасния вик на този уакуафи, който спеше до мен (същия нещастен човек, чиято миризма така ме дразнеше) и нещо топло ме блисна в лицето. В миг тайнствеността изчезна — разбрах, че не сънувам кошмар, а че сме нападнати от плуващ масай. Грабнах първото оръжие, което ми попадна, а това се оказа бойната брадва на Умслопогаас, и замахнах с все сила по посока на блясъка на ножа. Ударът ми улучи човешка ръка точно върху дебелия дървен планшир на кануто и напълно я отсече малко над китката. Колкото до собственика ѝ, той не издаде нито звук, нито вик. Като привидение се яви, като привидение изчезна, оставяйки след себе си само окървавената ръка, сграбчила огромния нож или по-скоро късата сабя, пробола сърцето на нашия беден слуга.

Изведнъж настана глъч и бъркотия. Стори ми се, вярно или не, че няколко тъмни глави се плъзгат по водата към десния бряг, накъдето ние бързо се носехме; въжето, с което бяхме закотвени, се оказва прерязано с нож. Осъзнавайки този факт, веднага разбрах, че планът е бил да прережат въжето на лодката, за да бъде отнесена към десния бряг от естественото течение на реката, а там без съмнение ни очакваше бандата масаи, за да забие в нас лопатовидните си копия. Хванах едно гребло, извиках на Умслопогаас и той да вземе да гребе, защото другият аскар беше твърде уплашен и объркан, за да помогне с нещо, и двамата започнахме да гребем ожесточено към средата на реката. Да бяхме се забавили само миг, щяхме вече да сме на брега и това щеше да бъде краят ни.

Щом успяхме да се отдалечим достатъчно, загребахме срещу течението към мястото, където беше закотвено другото кану; това беше твърде трудна и опасна работа в тъмнината, а и нямаше какво друго да ни ориентира освен гръмките викове на Гуд, които той надаваше от време на време като сирена в мъгла, за да ни насочва. Най-сетне се добрахме и с облекчение установихме, че за разлика от нас другите изобщо не са били обезпокоени. Без съмнение притежателят на същата ръка, отрязала въжето ни, е щял да отреже и тяхното, но от целта го е отклонила непреодолимата страст да убива, щом му се удаде случай, което, макар да струваше живота на един от хората ни, а на него ръката, безсъмнено спаси всички ни от сеч. Ако не беше това

отвратително видение над планшира на лодката — видение, което няма да забравя до смъртта си — кануто щеше да бъде отнесено на брега, преди да разбере какво се е случило, и тази история никога нямаше да бъде написана от мен.

[1] Мярка за дълбочина, равна на 6 фута (182 см) — Б.пр. ↑

[2] Няма съмнение, че този бухал е бил безкрила птица. По-късно научих, че бухането на бухал е любим сигнал между масайските племена. — А.К. ↑

ГЛАВА III

МИСИОНЕРСКИЯТ ЛАГЕР

Завързахме остатъка от въжето за другото кану и седнахме да чакаме зората, зарадвани от щастливото си избавление. В действителност то се дължеше на особената милост на providението, а не на нашата бдителност или мъжество. Скоро се съмна и рядко съм изпитвал такава благодарност да видя отново светлината, въпреки че, що се отнасяше до моето кану, тя разкри отвратителна гледка. На дъното на малката лодка лежеше нещастният аскар с забита в гърдите сайма и отсечената ръка, стиснала дръжката. Гледката ми се видя непоносима, затова извадихме камъка, който бе послужил за котва на другото кану, привързахме го към убития човек, когото спуснахме през борда и той потъна на дъното, оставяйки след себе си само малка дيريا от мехурчета. Уви! Когато настъпи часът ни, повечето от нас като него оставят само мехурчета след себе си, а и те скоро изчезват. Ръката на убиеца хвърлихме в реката и тя бавно потъна. Задържах сабята, чиято дръжка беше от слонова кост, инкрустирана със злато, очевидно арабска изработка. По-късно я използвах като ловджийски нож и тя се оказа много полезна.

След като прехвърлихме един човек в моето кану, отново потеглихме с много понижен дух и мрачни мисли за бъдещето; наивно вярвахме, че до вечерта ще пристигнем в лагера „Хайландс“. За да бъде нещастieto ни пълно, един час след изгрев-слънце започна да вали като из ведро и се намокрихме до кости; при това от време на време ставаше нужда да изтребваме водата от канутата и тъй като дъждът спря вятъра, не можехме да използваме платната, а трябваше да работим колкото си може по-усилено с греблата.

В единадесет часа спряхме на едно открито място на левия бряг на реката, понеже дъждът беше понамалял, и успяхме да запалим огън и да уловим и сварим малко риба. Не посмяхме да потърсим дивеч. В два часа потеглихме отново, като взехме със себе си малко варена риба; скоро след това дъждът заваля още по-силно от преди. Гребането

по реката вече ставаше много трудно поради многобройните скали, плитчини и засилващото се течение. Стана ясно, че тази вечер няма да стигнем гостоприемния покрив на негово преподобие Макензи, и това заключение съвсем не ни въодушеви. Колкото и да се трудехме, не можехме да изминаваме повече от миля на час средно и в пет часа следобед, когато бяхме вече крайно изтощени, пресметнахме, че остават почти десет мили до мисията. При това положение се заловихме за работа, за да се настаним колкото се може по-добре за нощта. След неотдавнашната преживелица просто не смеехме да слезем на сушата, пък и бреговете на Тана тук бяха така гъсто обрасли с храсталак, че можеха да прикрият и пет хиляди масаи. Отначало помислих, че ще трябва да прекараме още една нощ в канутата. За щастие обаче съзряхме малко скално островче, не повече от шестнадесетина квадратни ярда, разположено почти в средата на реката. Загребахме към него и като привързахме канутата, слязохме на сушата и се настанихме толкова удобно, колкото ни позволяваха обстоятелствата, което всъщност не беше никак удобно. Що се отнася до времето, то беше все така отвратително; дъждът се лееше толкова силно, че измръзнахме до мозъка на костите си и изобщо не успях, ме да запалим огън. Имаше само една утеха относно дъжда — нашите аскарни заявиха, че нищо не ще накара масаите да ни нападнат в дъжд; те никак не обичали да се движат в мокро време или може би, както забеляза Гуд, понеже не обичат да се мият. Ядохме малко от безвкусната и разкисната студена риба — не яде само Умслопогаас, който като повечето зулуси не можеше да понася риба. После дръпнахме по малко бренди, от което за щастие ни бяха останали няколко бутилки, и се започна това, което според мене беше (с изключение на случая, когато същите трима бели мъже едва не загинахме от студ върху снежната гърд на Савската царица по време на пътешествието си за Кукуаналанд) най-мъчителната нощ, която съм преживял. Тя изглеждаше свършено безкрайна; веднъж-дваж ми се стори, че двамата аскарни ще умрат, както са изложени на студа и дъжда. Ако не беше брендито, което им давахме от време на време, сигурно щяха да умрат, защото африканците не могат да устояват на природни стихии — отначало се парализират, а после умират. Виждах, че дори старият железен воин Умслопогаас понасяше трудно изпитанието, но за разлика от уакуафите, които непрекъснато стенеха и

окайваха съдбата си, той нито веднъж не отвори уста да се оплаче. Като връх на всичко към един часа през нощта отново чухме зловещия крясък на бухала и трябваше незабавно да се приготвим за ново нападение, макар да знаехме, че ако се опитат да ни нападнат, едва ли бихме оказали много ефикасна съпротива. Но или този път бухалът беше истински, или самите масаи бяха в твърде окаяно положение, за да мислят за нападение, каквото те твърде рядко или почти никога не предприемат в гъстака на велдата. Във всеки случай не ни закачиха.

Най-после зората се плъзна по водата, увита във воали от призрачна мъгла, и с идването на деня дъждът спря. Тогава се показва божественото слънце, което изсмука мъглата и стопли ледения въздух. Вкочанени и безкрайно изтощени, ние се изправихме на крака и застанахме под слънчевите лъчи, изпълнени с благодарност. Напълно разбирам как примитивните хора започват да боготворят слънцето, особено ако условията им на живот ги излагат на природни стихии.

След половин час вече напредвахме добре с помощта на попътен вятър. Със слънчевата светлина духът ни отново се повдигна и бяхме готови да се надсмеем над трудностите и опасностите, които почти ни бяха смазали предния ден.

И така, бодро продължихме до към единадесет часа. Тъкмо мислехме да спрем както обикновено, за да си починем и да се опитаме да ударим нещо за ядене, когато един внезапен завой на реката ни поднесе гледката на солидна на вид европейска къща, опасана с веранда и прекрасно разположена на един хълм. Тя цялата беше оградена от висока каменна стена с ров от външната страна. Хвърлил сянка отгоре ѝ, срещу нея се издигаше огромен бор, чиито връх бяхме наблюдавали с далекогледа през последните два дена, без да знаем, разбира се, че той бележи местоположението на мисионерския лагер. Аз пръв видях къщата и не можах да сдържа радостното си възклицание, към което юнашки се присъединиха и другите, включително и туземците. Вече не искахме да спираме. Продължихме да гребем, но въпреки, че къщата изглеждаше много близко, за съжаление имаше още много път по реката. Най-после към един часа се добрахме до подножието на склона, върху който се издигаше сградата. Закарахме канутата до брега, слязохме и тъкмо ги изтегляхме на сушата, когато забелязахме три фигури, облечени в

обикновени на вид, английски дрехи, да бързат надолу през горичката да ни посрещнат.

— Един господин, една дама и едно малко момиченце! — възкликна Гуд, след като разгледа тройката през монокъла си. — Те вървят съвсем културно през една облагородена градина, за да ни посрещнат. Да ме обесят, ако това не е най-интересното нещо, което сме виждали досега!

Гуд беше прав. Всичко изглеждаше странно и не на място — повече като насън или сцена от италианска опера, отколкото действителност. Чувството ни за нереалност не се намали дори когато чухме да ни приветствуват с явен шотландски акцент, който обаче не мога да възпроизведа.

— Здравейте, господа! — каза отец Макензи, посивял, костелив човек, е добродушно лице и червени бузи. — Надявам се, че се чувствувате много добре. Моите туземци ми казаха още преди час, че са забелязали две канута с бели хора да плават срещу течението, затова слязохме да ви посрещнем.

— И нека кажа, че много се радваме да видим отново бели лица — намеси се жената, една очарователна и изтънчена наглед личност.

В отговор ние свалихме шапки и се представихме.

— А сега елате, господа, заповядайте — каза отец Макензи, — понеже сигурно всички сте гладни и изморени; много се радваме, че сте дошли. Последният бял, който ни посети, бе Алфонс — вие скоро ще видите Алфонс — а това беше преди година време.

Заизкачвахме се по склона на хълма, който в долната си част беше преграден на места с огради от дюлеви дървета или груби каменни стени и превърнат в градина по кафърски^[1] образец. Царевицата, тиквите и картофите в тях бяха вече узрели. В края на тези градини имаше спретнати колиби във формата на гъби, в които живееха туземците от мисията на отец Макензи. Жените и децата се струпяха да ни посрещнат. Посред градините нагоре се извиваше път, по който вървахме сега. От двете му страни растяха в редици портокалови дървета. Посадени само преди десет години, при чудесния планински климат в подножието на планината Кения, издигаща се на около 5 000 фута над морското равнище, те бяха достигнали внушителни размери и целите бяха натежали от златни плодове. След едно трудно изкачване от около четвърт миля — защото

склонът беше стръмен — достигнахме до една прекрасна ограда от покрити с плодове дюлеви дървета, която опасвала, както ни каза пасторът, една площ от около четири акра^[2], — където се намирала частната му градина, къщата, черквата домакинските постройки и самият връх на хълма. Каква чудна градина беше! Винаги съм имал слабост към хубавите градини и просто разперих ръце от радост при вида на градината на пастор Макензи. Първо следваха редици от обичайните европейски плодни дървета, всичките присадени. На върха на този хълм климатът беше тъй умерен, че почти всички английски зеленчуци, овошки и цветя растяха разкошно, включително и няколко вида ябълкови дървета, които, общо казано, подивяват при топъл климат и упорито отказват да дадат плод. В градината имаше също ягоди и домати, и то какви домати! А и пъпеши, краставици, наистина всякакви зеленчуци и плодове.

— Е, бива си я градинката ви! — казах аз, обзет от възхищение, и с известна завист.

— Да — отговори мисионерът, — това е една много хубава градина и добре се отплаща за труда ми; но всъщност трябва да благодаря на климата. Ако боднете прасковена костилка в земята, на четвъртата година вече ще даде плод, а пръчките от рози цъфват за една година. Прекрасен климат!

Междувременно стигнахме до един ров, широк около десет фута и пълен с вода. От другата му страна се издигаше каменна стена с бойници, висока осем фута; корнизът ѝ беше богато осеян с остри парчета кремък, зазидани в мазилката.

— Ето — каза отец Макензи, като посочи към рова и стената, — това е моето *magnum opus*, великото ми дело; именно това, и черквата, която е от другата страна на къщата. Две години трябваше да работя с двадесет туземци, за да изкопаем рова и вдигнем стената, и една след като ги завърших, че почувствувах в безопасност. Сега мога да устоя на всичките диваци на Африка, защото водата, която пълни рова, се намира от вътрешната страна на стената и извира от самия връх на хълма, еднакво силно тече и зиме и лете, а освен това винаги държи в къщата запас от провизии за четири месеца.

След като преминахме по една дебела дъска и после през един много тесен отвор в стената, влязохме в това, което госпожа Макензи наричаше свое царство — цветната градина; наистина не е по силите

ми да опиша красотата ѝ. Не мисля, че някога съм виждал такива рози, гардений или камелии (всичките отгледани от семена или разсад, изпратени от Англия). Имаше и една леха, отделена за колекцията цветя от луковици, повечето събрани из околността от госпожица Флоси, дъщеричката на пастора, някои от тях с ненадмината красота. В средата на тази градина, точно срещу верандата, от красив фонтан бликаше нагоре бистра вода. Тя падаше в каменен басейн, грижливо построен, за да я събира. От този басейн посредством канал излишъкът се отвеждаше в рова около външната стена, който от своя страна служеше и за резервоар. В него винаги имаше достатъчен запас вода за напояване на градините надолу. Самата къща, масивно построена едноетажна сграда, беше покрита с каменни плочи и имаше отпред прекрасна веранда. Беше построена върху трите страни на квадрат, а четвъртата му страна се заемаше от кухните, отделени от къщата — чудесен проект за гореща страна. В центъра на този така оформен квадрат стоеше може би най-забележителното нещо, което видяхме на това очарователно място: едно-единствено дърво от иглолистните видове, които растат на воля в тази планинска част на Африка. Това великолепно дърво, както ни уведоми отец Макензи, служело за ориентиране от петдесет мили наоколо; самите ние го бяхме виждали през последните четиридесет мили от пътуването си. Трябва да беше почти триста фута високо, а обиколката на дънера му — на ярд от земята — беше вероятно шестнадесет фута. В продължение на седемдесет фута от земята тресе извисяваше като красива стройна кафява колона без нито един клон, но на тази височина от дънера изскачаха разкошни тъмнозелени клони. Гледани отдолу, те наподобяваха гигантски папратови листа и се разстилаха хоризонтално над къщата и цветната градина, дарявайки и двете с достатъчно благодатна сянка, без да пречат на светлината и въздуха, тъй като бяха високо.

— Какво красиво дърво! — възкликна сър Хенри.

— Да, имате право. Това е красиво дърво. В цялата околност не съм срещнал друго като него — отговори пасторът. — Наричам го моята наблюдателна кула. Забележете — имам въжена стълба, завързана на най-долния клон. Ако искам да видя какво става в периметър от петнадесет мили наоколо, трябва само да се кача горе с далекогледа. Но вие навярно сте гладни и съм сигурен, че обедът е

готов. Елате, приятели, това място е диво, но достатъчно добро за тази пустош. Мога да добавя, че готвачът ни е французин!

И той ни поведе към верандата. Докато крачех след него, недоумявах какво иска да каже, когато внезапно през вратата, от която се излизаше на верандата, се появи подвижен човечец, облечен в спретнат син памучен костюм и обувки от щавена кожа, с бодър дух и огромни черни мустаци, завити нагоре и удивително точно наподобяващи рогата на бивол.

— Мадам ме изпрати да кажа, че обедът е сервиран. Messieurs^[3], моите почитания. — Сетне, забелязал Умслопогаас; който се мъknеше зад нас, играейки с бойната си брадва, той разпери ръце от изненада. — Ah, mais quel homme!^[4] — възкликна той на френски. — Quel sauvage affreux!^[5] Вижте само грамадния му сатър и огромната дупка на главата!

— Ей — каза отец Макензи, — за какво говориш, Алфонс?

— За какво говоря ли? — повтори дребният французин, вперил очи в Умслопогаас, чийто вид, изглежда, просто го хипнотизираше. — Говоря за него — и той нетактично посочи — за се monsieur noir^[6].

Тогава всички започнаха да се смеят, а Умслопогаас, схванал, че е обект на забележката, свирепо се намръщи, защото повече от всичко на света ненавиждаше, когато някой си позволяваше да фамилиарничи.

— Parbleu^[7]! — извика Алфонс. — Той се ядоса! Той се намръщи! Не ми харесва неговото държание. Аз изчезвам. — И стори това необикновено бързо.

Отец Макензи сърдечно се присъедини към гръмкия ни смях, после каза: — Той, Алфонс, има особен характер. Скоро ще ви разкажа неговата история. Междувременно нека опитаме гозбите му.

— Бихте ли ни казали — попита сър Хенри, след като приключихме с наистина великолепия обяд, — как така имате готвач французин в тази дивотия?

— О — отвърна пасторът, — той по своя воля се появи тук преди около година и помоли да го вземем на работа. Замесил се в някаква неприятна история във Франция и избягал в Занзибар. Там узнал за нотата на френското правителство да бъде екстрадиран. Разбира се, веднага избягал във вътрешността на страната и премиращ от глад, се натъкнал на нашия керван с хората, които ни докарват годишния запас

от стоки. Така бе доведен тук. Трябва да го накарате да ви разкаже историята си.

Обедът приключи, ние запалихме лулите си и сър Хенри се зае да опише пътуването ни на домакина, който се отнесе много сериозно към него.

— За мен е ясно — каза той, — че тези вагабонти, масаите, ви преследват и съм много благодарен, че стигнахте благополучно до този дом. Не смятам, че ще се осмелят да ви нападнат тук. Въпреки това за съжаление почти всичките ми хора заминаха за брега със стоки и слонова кост. Керванът е от двеста души, така че тук имам на разположение едва двадесет човека за отбрана, в случай че ни нападнат. Но все пак ще дам няколко разпореждания — и той извика един негър, който работеше наблизко в градината и му нареди нещо от прозореца на един суахилски диалект^[8]. Човекът го изслуша, после отдаде чест и се отдалечи.

— От сърце се надявам, че няма да ви навлечем такова нещастие на главата — казах загрижено, когато домакинът отново зае мястото си. — По-добре ще бъде вместо да привлечем тук тези кръвожадни убийци, да се придвижим нататък и да разчитаме на късмета си.

— Няма да направите такова нещо. Ако масаите дойдат, нека дойдат, и точка по въпроса. Смятам, че ще можем да им устроим доста топло посрещане. Никому не бих показал вратата, ако ще и заради всичките масаи на света.

— Това ми напомня — рекох — думите на консула в Ламу, който ми разказа, че бил получил от вас писмо. В него сте говорили за някакъв човек, който дошъл тук и ви казал, че във вътрешността на страната се бил натъкнал на бели хора. Смятате ли, че в тази история е имало някаква истина? Питам, защото веднъж-дваж в живота си съм чул да се говори за съществуването на такава раса от туземците, които пристигат далече от север.

В отговор пасторът излезе от стаята и се върна с една много особена сабя. Тя беше дълга и по цялото ѝ широко и масивно острие бяха изрязани орнаменти само на четвърт инч от ръба на ножа. По такъв начин ние обработваме меко дърво с резбарски лък, но стоманата беше дупчена по такъв начин, че ни най-малко да не намали якостта на сабята. Това само по себе си беше достатъчно любопитно, но още по-интересно беше, че цялата резба по острието беше красиво

инкрустирана по ръбовете със злато. Разгледах внимателно сабята, но не можах да разбера как бе споено златото към стоманата.^[9]

— Ето — каза отец Макензи. — Виждали ли сте някога подобна сабя?

Ние всички я разгледахме и поклатихме глави.

— Е, взех я, за да ви я покажа, защото я донесе човекът, който каза, че е видял бели хора, и защото малко или много ми дава основание да вярвам в нещо, което иначе бих сметнал за лъжа. Чуйте, ще ви разправа всичко, което зная по въпроса, а то не е много. Един следобед точно преди залез-слънце, когато седях на верандата, куцукайки дойде някакъв беден, нещастен на вид, гладувал човек и приклекна на земята пред мен. Попитах го откъде идва и какво иска, а в отговор той се впусна в дълъг несвързан разказ, че принадлежи към едно далечно северно племе, че друго племе унищожило тяхното, а той и още неколцина оцелели и били прокудени още по-далеч на север отвъд някакво езеро, наречено Лага. Оттам отишъл до друго езеро, разположено горе в планината, което нарече „езеро без дъно“. Там жена му и брат му умрели от някаква заразна болест — вероятно едра шарка, поради което хората го изгонили от селото в пущинака и цели десет дни той се скитал отчаяно из планините. После навлязъл в гъста трънлива гора и един ден бил намерен от някакви бели мъже, ловци, които го завели на едно място, където всички хора били бели и живеели в каменни къщи. Останал цяла седмица, затворен в някаква къща, докато една нощ дошъл белобрад човек, за когото разбрал, че е „лекуващият мъж“. Човекът го прегледал, след това го извели, превели го през трънливата гора и го оставили сред пущинака, където — поне така твърди той — го пуснали, като му дали храна и тази сабя.

— Е — каза сър Хенри, който слушаше, притаил дъх, — и какво направил после?

— О, от разказа му си личеше, че е преминал през безброй страдания и изпитания. Седмици наред се хранел само с корени и къпини, с каквото можел да хване и убие. Все пак някак си оцелял и успял лека-полека да се придвижи на юг, докато стигнал до тук. Така И не научих подробностите за пътуването му, защото му казах да дойде на другата сутрин, като наредих на един от хората си да се погрижи за пренощуването му. Човекът го отвел със себе си, но нещастникът имал такъв сърбеж, че жената не го пуснала в колибата от страх да не

прихванат нещо. Дали му едно одеяло и му казали да спи навън. За беда точно по това време тук се навърташе един лъв — той надушил клетия скитник, скочил върху му и почти отхапал главата му, без хората в колибата да разберат нещо. Това беше краят му, както и краят на историята за белите хора, а дали има нещо вярно в нея, не мога да кажа. Какво мислите вие, господин Куотърмейн?

Поклатих глава и отговорих:

— Не зная. Толкова много странни неща са скрити в сърцето на този континент, че за съжаление не мога да твърдя, че в нея няма истина. Все пак ни се иска да опитаме да установим това. Възнамеряваме да продължим пътуването си до Лекакизера, а след това, ако даде Господ, да стигнем чак до езерото Лага. В случай че отвъд него наистина има бели хора, ще направим всичко възможно да ги открием.

— Вие сте много смели хора! — каза пасторът с усмивка и заговорихме вече за друго.

[1] Кафри наричат южноафриканските туземци. Б.пр. ↑

[2] Мярка за повърхност — 4046 кв. м. Б.пр. ↑

[3] господа. ↑

[4] Ах, какъв човек. ↑

[5] Какъв африкански дивак! ↑

[6] За този черен господин, (фр.) Б.пр. ↑

[7] По дяволите (фр.) Б.пр. ↑

[8] Суахили е един от най-разпространените езици в Африка (на племето банту, в Занзибар и т.н.) Б.р. ↑

[9] От времето, когато видях горната сабя, съм разглеждал стотици като нея, но никога не можах да откроя как златните пластинки са инкрустирани в резбата. Оръжейните майстори, които ги правят в Зу-Вендис са обвързани с клетва да не откриват тайната си. А.К. ↑

ГЛАВА IV

АЛФОНС И НЕГОВАТА АНЕТ

След обета разгледахме всички домакински постройкы и околността. Според мен мисията бе разположена твърде сполучливо, при това от подобни места, които съм виждал в Африка, това бе най-красивото. После се върнахме на верандата, където заварихме Умслопогаас, възползувал се от благоприятната възможност да почиства основно всички пушки. Това беше единствената работа, която той изобщо вършеше или биваше помолван да извърши; като зулуски вожд беше под достойнството му да работи с ръцете си, но тъкмо това вършеше с готовност. Огромният зулус представляваше интересна гледка: седнал на пода, облегнал бойната си брадва на стената зад гърба си, той внимателно и с най-голямо старание почистваше механизмите на оръжията с тънките си, аристократични наглед ръце. На всяка пушка бе дал име. Една четирикалибрена двуцевка, собственост на сър Хенри, наричаше „Гръмотевицата“; друга, моята „Експрес 500“, чийто изстрел бе особено рязък, наричаше „малката, дето шиба като камшик“; уинчестърските винтовки с пълнители бяха „жените, които говорят толкова бързо, че не можеш да ги различиш една от друга“; шестте пушки „Мартини“ бяха „обикновените хора“ и така нататък за всичките. Много интересно беше да слуша човек как говори на всяка пушка, докато я почиства, като че ли е живо същество, и то с най-необикновен хумор. Същото правеше и с бойната си брадва. Нея чувствуваше като най-близък приятел и се случваше да ѝ говори с часове — изброяваше ѝ всичките си стари приключения, някои от които бяха действително ужасни. Като израз на мрачен хумор беше нарекъл брадвата си „Инкози-каас“ което е зулуската дума за главатарка. Дълго време не можех да разбера защо я е кръстил така и най-после го попитах. Той ме уведоми, че явно брадвата му е женска, понеже притежавала женския навик да си пъха носа дълбоко във всичко; че е главатарка, ставало ясно и защото всички мъже онемявали, поразени от красотата и силата ѝ. Той се съветваше с

Инкози-каас и ако имаше някакъв проблем. Запитах го защо прави така и той ми отвърна, че бравата трябва да е много мъдра, щом като е „гледала в мозъците на толкова много хора“.

Вдигнах бравата и разгледах отблизо това страхотно оръжие. Както казах, тя наподобяваше сатър. Дръжката от огромен рог на носорог беше дълга три фута и три инча и дебела около инч и четвърт. Краят ѝ завършваше с топка, колкото малтийски портокал, сложена, за да не се изплъзва от ръката. Тази масивна дръжка от рог се огъваше като тръстика и на практика не можеше да се счупи, но за да бъде двойно по-сигурна, на всеки няколко инча беше обвита с медна жица; по същия начин бяха обвити и всичките места, където ръцете я хващаха. В горния край на дръжката, където започваше острието, бяха издълбани чертички, като всяка означаваше човек, убит в бой с оръжието. Острието беше изковано от прекрасна стомана и много интересно изработено, но Умслопогаас не знаеше къде е правено, защото я беше взел от ръката на един вожд, когото убил в бой преди много години.^[1] Не беше много тежка; както прецених, металната част тежеше два и половина фунта^[2]. Режещата част беше леко вдлъбната, а не изпъкнала, както обикновено е при дивашките бойни брадви, и остра като бръснач; най-широката ѝ част беше пет и три четвърти инча. От тъпата страна на бравата се подаваше як шип, дълъг четири инча, който в последните два инча беше кух и наподобяваше кожена кесийка с отвор, така че всяко нещо, набито в кухнята, да може да бъде изтласкано отгоре. В това отношение тя напълно приличаше на касапски сатър. Както по-късно открихме, когато Умслопогаас се биеше, обикновено удряше именно с този шип и лесно пробиваше малка кръгла дупчица в противниковия череп, а голямото острие използваше само когато замахваше или понякога в меле. Предполагам, че той смяташе шипа за по-честно средство и заради този свой навик да „чуква“ неприятеля, беше получил прозвището Кълвача. Положително неговите ръце използваха това оръжие страшно умело.

Такава беше бравата на Умслопогаас, Инкози-каас, най-забележителното и смъртоносно оръжие за ръкопашен бой, което някога съм виждал, и той я обичаше, колкото собствения си живот. Почти не я изпускаше от ръка, освен когато се хранеше, но и тогава я слагаше под краката си.

Тъкмо върнах брадвата на Умслопогаас и госпожица Флоси дойде и ме покани да разгледам цветната ѝ колекция от африкански лилии и цъфтящи храсти. Някои от тях бяха много красиви, но повечето не ми бяха известни и смятам, че не са известни и на ботаниката. Попитах я дали някога е виждала или чувала за лилията „Гоя“. За нея ми бяха разказвали изследователи от Централна Африка, натъкнали се случайно тази лилия и останали като омагьосани от чудната ѝ хубост. Туземците казват, че тази лилия цъфти веднъж на десет години и расте върху най-сухата почва. Сравнена с големината на цвета, луковицата е малка и обикновено тежи около четири фунта. Колкото до самото цвете, него видях по-късно при такива обстоятелства, че то се запечата завинаги в ума ми. Не зная как да опиша красотата и великолепието му или неописуемата сладост на аромата му. Цветът — защото то има само един цвят — се издига от върха на луковицата върху дебело, месесто и плоско стебло — екземплярът, който видях, беше четиринадесет инча в диаметър, с формата на тръба, подобно цвета на обикновената „longiflorum“, поставен вертикално. Отначало се появява зелената обвивка, която в първия си стадий не се отличава от тази на водната лилия, но при отварянето на цвета се разцепва на четири части и се навива грациозно назад към стеблото. Тогава излиза самият цвят — ослепително бяла дъга, обгръщаща друга чашка от най-наситен кадифен пурпур, от чиято сърцевина се издига златистия на цвят плодник. Не съм виждал друго цвете, равно по хубост и уханье на това. Позволявам си да го опиша така подробно, понеже смятам, че за него се знае малко. Спомням си, че когато го видях за първи път, разбрах как даже в едно цвете има нещо от величието на неговия създател. За моя голяма радост госпожица Флоси ми каза, че познавала добре цветето и се опитала да го отглежда в градината си, но не успяла. Добави обаче, че то би трябвало да цъфти по това време на годината и че щяла да се опита да ме снабди с един екземпляр.

След това започнах да я разпитвам дали не се чувства самотна тук горе, между всички тези туземци, без другарчета на нейната възраст.

— Самотна ли? — учуди се тя. — О, съвсем не. Чувствувам се напълно щастлива, а освен това си имам и само свои другари. Не би ми харесало например да потъна сред тълпа бели момичета, които са

съвсем като мен и никой не би могъл да ни различи. Тук — каза тя, като вирна главичката си — аз съм Аз; всеки туземец от околността познава „Водната лилия“ — защото така ме наричат те — и е готов да направи каквото поискам. В книгите, които съм чела за малките момичета в Англия, не е така. Всички ги намират досадни и те трябва да вършат онова, което им нарежда учителката. О! Сигурна съм, че сърцето ми би се пръснало, ако ме сложат в клетка като тях, без да бъде свободна — свободна като въздуха.

— Не би ли искала да учиш? — запитах.

— Но аз уча. Татко ме учи на латински, френски и аритметика.

— Не се ли страхуваш да бъдеш между всички тези диваци?

— Да се страхувам? Те никога не ме закачат. Според мене те вярват, че съм най-„божествена“, защото съм толкова бяла и имам руса коса. А погледнете тук — и като бръкна в елечето си, тя извади един двуцевен никелиран деринджър. — Винаги го нося зареден и ако някой се опита да ме закачи, ще го застрелям. Веднъж застрелях един леопард, когато скочи върху магарето ми, както яздех. Много се уплаших, но го прострелях точно в ухото и той падна мъртъв. Кожата му сега виси над леглото ми. Погледнете там! — продължи тя с променен глас, като докосна ръката ми и посочи към нещо в далечината. — Нали ви казах, че си имам и само свои другари; ето един от другарите ми.

Погледнах и тогава за пръв път очите ми съзряха великолепието на планината Кения. Дотогава тя оставаше винаги скрита в мъгла, но сега, извисена на много хиляди фута, разкриваше бляскавата си красота. Подножието ѝ все още бе обвито в изпарения, така че високият връх, наподобяващ стълб, който се издигаше почти двадесет хиляди фута нагоре в небето, изглеждаше като приказно видение, висящо между земята и небето, кацнало върху облаците. Не е по силите на бедното ми перо да опиша както тържествената красота, така и великолепието на този бял връх. Извисяваше се право нагоре — блестящо бяло великолепие — а хребетът му пробощдаше синевата на небето. Докато го съзерцавах с малкото момиче, почувствувах как цялото ми сърце се изпълва с невероятно вълнение. За момент велики и прекрасни мисли нахлуха в съзнанието ми, така както лъчите на залязващото слънце озаряваха снеговете на планината Кения. Туземците на пастор Макензи наричат върха „Божият пръст“, и на мен

той наистина ми изглеждаше олицетворение на вечния мир и чистото, висше спокойствие, което сигурно цари там горе над трескавия свят. Някъде бях чел един стих:

„Красивото доставя вечна радост“

и сега той ми дойде на ум. За пръв път разбрах напълно какво е искал да каже поетът. Истински недостоеен би бил онзи, който би могъл да погледне този увенчан със сняг купол, този древен бял надгробен паметник на годините, без да почувствува своето пълно нищожество и без да възхвали Господа в сърцето си, под каквото и име да му се прекланя. Такива гледки са като видения на духа. Те отварят широко прозорците на стаята на нашето дребно себелюбие и пропускат полъха на въздуха, който бърза край въртящите се сфери и за малко осветява мрака ни с лъч от бялата светлина на трона.

Да, такива красиви неща наистина създават вечна радост и добре разбирах какво чувствуваше малката Флоси, когато говореше за Кения като за свой другар. Или, както каза Умслопогаас, този див стар зулус, когато му посочих висящия връх в трепкащия въздух, „човек може да го гледа хиляда години и пак няма да се насити.“ Но той даде доста по-друга окраска на поетичната си мисъл, защото добави някак напевно, при това с необикновеното въображение, с което се отличаваше, че когато умре, би желал духът му да се разположи завинаги върху снежния връх, за да се спуска по стръмните бели склонове с дъха на виелицата или блясъка на светкавицата и „да коли, да коли, да коли...“

— Какво да колиш, стари кръвопице? — попитах аз.

Това, изглежда, го озадачи, но не след дълго отговори.

— Другите сенки.

— Така значи, смяташ да продължаваш да колиш даже след смъртта си?

— Аз не коля, аз убивам в честна борба — разгорещено отвърна той. — Човек е роден да убива. Този, който не убива, когато кръвта му кипи, е жена. Хора, които не убиват, са роби. Казах, че убивам в честна борба, и когато отида „при сенките“ както казвате вие, белите хора ще продължа да убивам в честна борба. Да бъде сянката ми прокълната и смразена завинаги, ако някога започна да убивам като бушмените с

отровните им стрели! — И той се оттегли с достойнство, като ме остави да се смея.

Точно тогава се върнаха съгледвачите, който нашият домакин беше изпратил сутринта, за да проучат дали има следи от нашите приятели масаите. Те докладваха, че претърсили околностите в разстояние на петнадесет мили, но не видели нито един елморан и смятаха, че тези типове са се отказали от преследването и са се върнали обратно. Когато чу думите им, отец Макензи въздъхна с облекчение. Въздъхнахме и ние, защото вече достатъчно видяхме от масаите, за да ни трае за дълго. Общото мнение беше, че като са ни видели да достигахме благополучно лагера на мисията, понеже знаеха колко е укрепен, те се бяха отказали от преследването. Понататъшният разказ ще покаже колко погрешна беше тази мисъл.

Съгледвачите си отидоха, а госпожа Макензи и Флоси се прибраха да си лягат. От къщата излезе Алфонс, дребният французин, и сър Хенри, който знае добре френски, го накара да ни разправи по какви причини е дошъл в Централна Африка. Алфонс го направи на такава необикновена смесица от езици, която в по-голямата си част не е по силите ми да възпроизведа.

— Дядо ми — започна той — беше войник от гвардията и служеше при Наполеон. Бил е при отстъплението от Москва и цели десет дни се е хранил със собствените си гамаши и с още един чифт, откраднат от негов другар. Той често се напиваше — умря пиан и помня, че бих барабан край ковчега му. Баща ми...

Тук му предложихме да прескочи родителите си и да се върне на въпроса.

— Bien^[3], messieurs! — отговори този смешен човечец с учтив поклон. — Исках само да докажа, че военщината не е наследствена. Дядо ми беше великолепен мъж, висок шест фута и два инча, широкоплещест, гълтач на огън и гамаши. Забележителен беше също и с мустаците си. За мен останаха само мустаците му и нищо повече.

Аз, messieurs, съм готвач, родом от Марсилия. В този скъп за мен град прекарах щастливата си младост. Години наред миех съдовете в хотел Континентал. Ах, това бяха златни дни! — и той въздъхна. — Аз съм французин. Нужно ли е да казвам messieurs, че почитам красотата? Не, аз обожавам красивото. Messieurs, ние се възхищаваме на всички рози в градината, но си откъсваме само една. Аз откъснах една, но уви,

messieurs, тя убоде пръста ми. Розата беше камериерка, а името ѝ бе Анет. Имаше разкошна фигура и ангелско лице, но сърцето ѝ — уви messieurs, че ми се падна да го притежавам — бе черно и хлъзгаво като лачена пантофка. Обичах я отчаяно. Обожавах я до безумие. Тя ме изпълваше с възторг във всяко отношение. Въодушевяваше ме. Никога не съм готвил така, както готвех, когато Анет, моята обожавана Анет, ми се усмихнеше (тогава бях повишен в хотела). Никога! — и тук мъжкият му глас премина в ридание — никога вече няма да готвя така добре. — И той се обля в сълзи.

— О, горе главата! — каза сър Хенри на френски, като го потупа енергично по гърба. — Знаеш, че никому не е известно какво може да се случи. Да вземем днешния ти обяд. Бих казал, че ти почти си се възстановил.

Алфонс престана да плаче и потърка гърба си.

— Monsieur — каза той — безсъмнено иска да ме утеши, но ръката му е тежка. Да продължа: ние се обичахме и бяхме щастливи в нашата любов. Птичките в гнезденцета си не биха могли да бъдат щастливи от Алфонс и неговата Анет. Тогава дойде ударът sapristi^[4] — само като си помисля! Messieurs ще ме извинят, ако избърша някоя и друга сълза. Нямах късмет. Взеха ме войник. Съдбата си отмъсти, задето бях спечелил сърцето на Анет. Дойде пагубният момент: трябваше да вървя. Опитах се да избягам, но бях заловен от жестоките войници и те така ме набъхтаха с прикладите на мускетите си, че мустаците ми се накъдриха от болка. Имах братовчед, търговец на платове, заможен, но много грозен. Късметът му беше проработил и ми изказа съчувствието си, когато ме пребиха. „На теб, братовчеде мой — казах, — на теб, в чиито вени тече синята кръв на нашия героичен праядо, на теб поверявам Анет. Грижи се за нея, докато аз търся слава на бойното поле“. „Бъди спокоен — отвърна той. — Ще го сторя.“ И както показва продължението, той наистина го стори... Заминах. Живях в казармата само на чорба. Аз съм изтънчен човек и поет по природа. Много изстрадах от ужаса на суровата среда. Имаше един сержант по строево обучение, който носеше пръчка. Ах, тази пръчка, само как се, извиваше! Уви, никога няма да я забравя. Една сутрин дойде новината. Нашият батальон заминаваше за Тонкинския залив. Сержантът и другите груби чудовища се радваха. Аз... аз разпитах за Тонкинския залив, но не научих нищо успокоително. Там имало

свирепи китайци, които изкормяли човека. С моя артистичен вкус — защото аз съм също и артист — се отвратих от идеята да бъде изкормен. Истинският мъж бързо взема решение. Реших. Реших да не бъда изкормен. Дезертирах. Пристигнах в Марсилия, предрешен като старец. Отидох в къщата на братовчеда си — същия, в който тече геройската кръв на дядо ми — и там видях Анет. Беше по черешово време. Ядяха череши със съединени дръжки. На всеки край по черешка. Братовчед ми лапваше едната в устата си, а Анет другата. После дърпаха дръжките навътре, докато устните им се срещнеха — и жалко, жалко, че трябва да го кажа — те се целуваха. Играта беше забавна, но ме изпълни с ярост. В мен кипна геройската кръв на дядо ми. Втурнах се в кухнята. Ударих братовчед си с патерицата на стареца. Той падна — бях го убил. Поне мисля, че го убих. Анет се разпищя. Дойдоха жандармите. Побягнах. Стигнах пристанището. Скрих се на един кораб. Корабът отплува в морето. Капитанът ме откри и ме преби. Използува един случай и изпрати писмо до полицията от едно чуждестранно пристанище. Не ме свали на брега, защото готвех много хубаво. Готвих за него през целия път до Занзибар. Когато поисках да ми плати, той ме ритна. Кръвта на героичния ми дядо кипна в мен и аз размахвах юмрука си в лицето му, заклевайки се да отмъстя. Той отново ме ритна. В Занзибар чакаше телеграма. Проклех човека, който беше измислил телеграфа. Сега отново го проклинам. Трябваше да бъда арестуван за дезертьорство, за убийство и *que sais-je*^[5]? Измъкнах се от затвора. Бягах, гладувах, докато срещнах хората на Monsieur le Cure^[6]. Те ме доведоха тук. И ето ме, изпълнен със скръб. Но няма да се върна във Франция. По-добре да рискувам живота си в тези ужасни места, отколкото да отида в каторга.

Той млъкна и ние, задавили се от смях, извърнахме лица настрани.

— Да! Вие плачете, *messieurs* — каза той. — Не е чудно. Това е тъжна история.

— Може би — каза сър Хенри — в крайна сметка геройската кръв на дядо ви ще надделее; може би все пак ще станете герой. Във всеки случай, тепърва ще разберем. А сега предлагам да си легнем. Уморен съм до смърт, а и нощес не спяхме много на оная проклета скала.

Така и направихме, а чистите бели чаршафи и приветливите стаи ни се видяха много странни след неотдавнашните ни преживелици.

[1] По-късно открих, че първоначалното име на тази брадва е било „Изтръгваща стон“. Била е притежание на вожд, чиято история не ми е известна, но който бил наричаш Непобедимия. — А.К. ↑

[2] Мярка за тежест = 453,6 г. Б.пр. ↑

[3] Добре (фр.) Б.пр. ↑

[4] Дявол да го вземе (фр.) Б.пр. ↑

[5] и кой знае какво. Б.пр. ↑

[6] господин пастора (фр.) Б.пр. ↑

ГЛАВА V

УМСЛОПОГААС ДАВА ОБЕЩАНИЕ

Следващата сутрин на закуска не видях госпожица Флоси и запитах къде е.

— Когато станах тази сутрин — отговори майка й, — намерих тази бележка на вратата си, в която... Но ето, можете да я прочетете сам — и тя ми подаде къс хартия, върху който беше написано следното:

„Миличка м... Току-що се съмна и отивам към хълмовете, за да откъсна за господин К. цвят от лилията, която му трябва. Не ме очаквай, докато не ме видиш. Взимам бялото магаре (бавачката, а и две момчета ще дойдат с мен), също и малко храна, защото може да се забавя цял ден, тъй като съм решила да намеря поне една лилия, ако ще да извървя и двадесет мили за нея. Флоси.“

— Надявам се, че всичко ще е наред — казах малко загрижено. — Не съм искал да й причинявам тревоги с това цвете.

— А, Флоси може да се грижи за себе си — каза майка й. — Тя често отива до онези места като истинско дете на пустошта.

Отец Макензи, който дойде тогава и прочете бележката, стана доста сериозен, въпреки че не каза нищо.

След закуската го дръпнах настрани и го запитах не е ли възможно да изпратим някого след момичето и да го върнем, предвид опасността наоколо все още да се навъртат масаи, в чиито ръце тя може да попадне.

— Смятам, че няма да има полза — отговори той. — Тя може да е вече на петнадесет мили оттук и е невъзможно да се открие по кой път е тръгнала. Ето ги хълмовете — и той посочи към дълга верига възвишения, която се простираше почти успоредно с руслото на река Тана, но се спускаше постепенно към гъсто обраслото с храсти поле на около пет мили от къщата.

Тогава предложих да се качим на огромното дърво над къщата и да огледаме местността през далекогледа. Така и направихме, след като

пасторът даде нареждания на хората си да се опитат да открият следите на Флоси.

За човек, свикнал със сушата, изкачването на огромното дърво беше доста опасно нещо даже с помощта на здравата възжена стълба, прикрепена в двата си края. Гуд обаче се покатери като пожарникар.

Когато достигнахме височината, на която излизаха първите клони от дънера и се разперваха като папрат, съвсем лесно прекрчихме на една скована от дъски платформа, закрепена здраво върху няколко клона, достатъчно голяма, за да побере една дузина души. Що се отнася до гледката, тя беше просто великолепна. На всички страни степта се стелеше на талази мили наред, докъдето виждахме с далекогледа. На места пъстрееха по-светлозелените петна на обработваемата земя и блестяща езерна повърхност. На северозапад Кения издигаше могъщото си чело и можехме да проследим как река Тана се вие като сребърна змия почти от подножието, за да изчезне някъде отвъд към океана. Това е прекрасна земя, която се нуждае само от ръката на цивилизования човек, за да я превърне в най-плодородна градина.

Колкото и да се взирахме обаче, не открихме следи от Флоси или магарето ѝ, така че накрая слязохме разочаровани. На верандата заварих да седи Умслопогаас и бавно да точи брадвата си на малък камък, който винаги носеше със себе си.

— Какво правиш, Умслопогаас? — запитах.

— Надушвам кръв — беше отговорът; не можах да изтръгна нищо повече от него.

След като обядвахме, отново се качихме на дървото и претърсихме околността с далекогледа, но без резултат. Когато слязохме, Умслопогаас все още точеше Инкози-каас, макар острието ѝ да беше станало като бръснач. Изправен, пред него стоеше Алфонс и го наблюдаваше със смесица от страх и възхищение. И наистина, той изглеждаше страшен — приклепнал по зулуски, със свиреп израз върху напълно дивашкото си, макар и умно лице, точеше ли точеше убийствената наглед брадва.

— О, чудовище, ужасен човек! — каза дребният готвач, разпервайки ръцете си в почуда. — Вижте само дупката на главата му; — кожата там пулсира, мърда нагоре и надолу като на бебе! Кой ли би кърмил такова бебе? — И той избухна в смях при тази мисъл.

За момент Умслопогаас откъсна поглед от точилото и зъл блясък светна в тъмните му очи.

— Какво казва Малката биволица? (Умслопогаас го наричаше така заради мустаците му и женския характер.) Кажете му да внимава или ще му отсека рогата. Внимавай, маймунско човече, внимавай!

За нещастие Алфонс, надделявайки страха си, продължи да се смее на „*se drole d'un monsieur noir*“^[1]. Тъкмо щях да го предупредя да престане, когато огромният зулус наведнъж скочи от верандата на двора, където стоеше Алфонс и с лице, пламнало от злобно въодушевление, започна да върти брадвата покрай главата на французина.

— Стой мирно! — изкрещях. — Не мърдай, ако държиш на живота си, той няма да те нарани! — но се съмнявам дали Алфонс изобщо ме чу, тъй като за свое щастие почти се беше вкаменил от страх.

Тогава последва най-необикновеното представление на умението, да се борави със сабя, по-скоро с бойна брадва, каквото някога съм виждал. Отначало брадвата летеше в кръг съвсем близо над Алфонсовата глава, като фучеше яростно и се носеше с такава необикновена бързина, че приличаше на стоманена лента; приближаваше се все по-близо и по-близо до нещастния му череп, докато накрая сякаш взе да го докосва. Внезапно движението на брадвата се промени и тя буквално започна да се плъзга нагоре-надолу по тялото и крайниците му най-много на една осма инча от тях, без да ги докосва. С удивление гледахме човечеца, прикован там, осъзнал вероятно, че всяко помръдване би му донесло смърт. Черният му мъчител се извисяваше над него, а брадвата му продължаваше да проблясва и свисти върху му. Това продължи около минута или повече, докато изведнъж летящата ярка светлина мина покрай Алфонсовото лице, след което спря. Едновременно с това малко черно кичурче падна на земята. Оказа се върхът на единия от завитите мустаци на дребния французин.

Умслопогаас се облегна на дръжката на Инкози-каас и избухна в дълъг гърлен смях. Изтощен от страх, Алфонс се свлече и седна на земята, а ние стояхме, поразени от това неவிжданo свръхчовешко умение и способност да владееш едно оръжие.

— Инкози-каас е толкова остра — извика той, — че махът, който отрязва рога на Биволицата, можеше да разсече човек от темето до брадата. Малцина могат да удрят като мене, а никой не може да удари така, без да отреже и рамото. Погледни, малка Биволице, приличам ли ти на човек, на когото можеш да се присмиваш? Как мислиш, а? Ти стоеше само на косъм от смъртта. Не се присмивай отново, защото косъмът може да се скъса. Аз казах.

— Как си позволяваш такива безумни номера? — запитах възмутено Умслопогаас. — Ти наистина си луд. На двадесет пъти за малко да убиеш човека.

— И все пак, Макумазан, аз не убих. На три пъти, докато Инкози-каас летеше, ме обземаше желанието да свърша с него и да разцепя черепа му, но не го направих. Не, това беше само шега. Но кажи на Биволицата, че не е хубаво да се подиграва на човек като мен. Сега отивам да си направя щит, защото подушвам кръв. Макумазан, наистина ми мирише на кръв. Забелязал ли си как пред битка на небето изведнъж се събират лешояди? Те надушват кръвта, Макумазан, а моето обоняние е много по-остро от тяхното. Ето там долу има една изсъхнала волска кожа; отивам да си направя щит.

— Този ваш слуга е много особен тип — каза пастор Макензи, който бе свидетел на необикновеното представление. — Той така изплаши Алфонс, че му изкара ума. Погледнете! — и той посочи към французин, който с побеляло от страх лице и треперещи крайници се беше отправил към къщата. — Мисля, че той никога вече няма да се присмее отново на „se monseigneur poir“.

— Да — отговорих — това беше лоша шега от негова страна. Когато се ядоса, той озверява, но колкото и да е свиреп, все пак има добро сърце. Преди години го видях да се грижи цяла седмица за едно болно дете. Има странен характер, но е верен до смърт и здрава опора, на която можеш да разчиташ при опасност.

— Той казва, че надушвал кръв — рече пасторът. — Само се моля да не излезе прав. Много се страхувам вече за моето момиченце. Трябва да е отишло далеч, иначе досега щеше да си е в къщи. Часът е три и половина.

Припомних му, че тя беше взела храна и при нормално развитие на нещата би могла да не се завърне до падането на нощта, но самият аз бях много загрижен и боя се, тревогата ми личеше.

След малко се завърнаха хората, които пасторът бе изпратил да потърсят Флоси, и казаха, че проследили дирите на магарето в разстояние на няколко мили, но след това ги загубили из някаква камениста почва и не могли да ги открият отново. Все пак претърсили местността надлъж и шир, но без успех.

Следобедът протече угнетително и тъй като до вечерта от Флоси нямаше и следа, тревогата ми нарасна. Горката й майка беше почти съсипана от страх, но бащата запазваше удивително присъствие на духа. Всичко, което можеше да се направи, бе направено: разпратени бяха хора във всички посоки, даваха се сигнални изстрели и от голямото дърво непрекъснато наблюдаваха, но все така безрезултатно.

Накрая се стъмни, а от малката русокоса Флоси нямаше никаква вест.

В осем часа вечеряхме; беше една тъжна вечеря, на която госпожа Макензи не се яви. Ние тримата също бяхме мълчаливи, защото в допълнение към естествената ни тревога за съдбата на детето ни гнетеше чувството, че сме станали причина за нещастиято, стоварило се върху главата на любезния ни домакин. Вечерята беше на привършване, когато се извиних и напуснах масата. Искях да изляза навън и премисля положението. Отидох на верандата, запалих лулата си и седнах на един стол на около дванадесет фута от десния край на постройката, която се намираше — може би читателят си спомня — срещу една от тесните вратички в защитната стена, опасваща къщата и цветната градина. Седях вече близо шест-седем минути, когато ми се стори, че чувам вратата да се отваря. Погледнах в посоката и се ослушах, но като не открих нищо, заключих, че съм се излъгал. Нощта беше тъмна, понеже луната още не се беше показала.

Мина още минута време и внезапно с глух тежък звук върху каменния под на верандата падна нещо кръгло и се търколи край мен. Не се изправих веднага — известно време седях и недоумявах какво може да бъде. Накрая реших, че трябва да е животно. Точно тогава обаче ме порази, друга мисъл и веднага скочих. Нещото лежеше тихо на няколко стъпки от мен. Протегнах ръката си към него, по то не помръдна: ясно бе, че не е животно. Докоснах го. Беше меко, топло и тежко. Вдигах го бързо и го разгледах на слабата звездна светлина.

Беше току-що отрязана човешка глава!

Много съм преживял и не се разстройвам лесно, но трябва да призная, че от тази страшна гледка просто ми прилоша. Откъде и как дойде това, тук? Чия беше главата? Оставих я на пода и изтичах към входа. Не видях и не чух нищо. Без малко щях да изляза в мрака отвън, но се сетих, че ако го направя, ще се изложя на риска да бъда промушен. Отдръпнах се, затворих вратата и я залостих. После се върнах на верандата и с безразличен глас, доколкото можех да го овладеея, повиках Къртис. Страхувам се обаче, че тонът ми ме издаде, защото не само сър Хенри, но също и Гуд и Макензи станаха и бързо излязоха на верандата.

— Какво има? — запита тревожно пасторът.

Трябваше да им кажа.

Руменото лице на отец Макензи пребледня като на смъртник. Стояхме точно срещу вратата на хола. Вътре светеше, така че се виждаше. Той сграбчи главата за косата и я вдигна на светлината.

— Това е главата на един от хората, които придружаваха Флоси — изпъшка той. — Слава богу, че не е нейната!

Всички стояхме и се гледахме втрещени. Какво трябваше да се направи?

В този миг на залостената вратичка се почука. Чу се глас, който извика:

— Отвори, татко мой, отвори!

Отключихме вратата и вътре влетя един уплашен човек. Беше от нашите съгледвачи.

— Татко мой — извика той, — масаите ни нападат. Голяма бойна група премина покрай хълма и се придвижва към стария каменен краал край рекичката. Татко мой, дай сила на сърцето си! Сред тях видях бялото магаре, а върху него седеше Водната лилия. Един елморан водеше магарето, а до него вървеше, ридаета, бавачката. Не видях хората, които заминаха с нея сутринта.

— Живо ли е детето? — с глух глас запита отец Макензи.

— Тя беше бяла като снега, но здрава, татко мой. Те минаха много близо покрай мен и от мястото, където лежах скрит, видях лицето ѝ, вдигнато към небето.

— Господ да ѝ е на помощ и на нея, и на нас — простена пасторът. — Колко са те? — запитах.

— Повече от две стотици — две стотици и още половин стотица.

Отново се спогледахме. Какво можеше да се направи? Точно тогава иззад стената се чу силен заповеднически вик:

— Отвори вратата, бели човече, отвори вратата! Дошъл е пратеник. Пратеник иска да говори с теб. — Викаше гласът.

Умслопогаас изтича към стената и като се хвана за корнiza с дългите си ръце, се вдигна над нея и погледна навън.

— Виждам само един мъж — каза той. — Въръжен е и носи в ръка кошница.

— Отвори вратата — казах. — Умслопогаас, вземи брадвата си и застани до нея. Пусни само един човек. Ако последва друг, убивай!

Вратата бе отлостена. В сипката на стената стоеше Умслопогаас, с вдигната над главата си брадва, готова за удар. В това време се показва луната. Почакахме малко, след което вътре напето влезе един масай-елморан, облечен в пълното си бойно снаряжение, което вече описах, с тази разлика, че носеше голяма кошница в ръката си. Лунната светлина блестеше върху голямото му копие. Физически беше прекрасен мъж, на вид около тридесет и пет годишен. Действително, никой от масаите, които видях, не беше по-нисък от шест фута, макар повечето да бяха доста млади. Той дойде и спря срещу нас, остави кошницата и заби шипа на копието си в земята така, че то застана изправено.

— Нека поговорим — каза той. — Първият пратеник, който ви изпратихме, не можеше да говори, — и той посочи към главата, която лежеше върху каменния под на верандата — ужасна гледка на лунната светлина; — но аз имам какво да кажа, ако имате уши да слушате. Нося също и подаръци. — И като посочи към кошницата, той се изсмя така надменно и безочливо, направо неописуемо, но все пак достойно за възхищение, като се има предвид, че беше заобиколен от врагове.

— Продължавай — каза отец Макензи.

— Аз съм лигонани, боен вожд на част от масаите от Газа Амбони. Аз и хората ми проследихме тези трима бели мъже — и той посочи към сър Хенри, Гуд и мен, — но те излязоха твърде хитри и се изплъзнаха. Ние имаме да уреждаме сметка с тях и ще ги убием.

— Така ли, приятелю? — промърморих на себе си.

— При преследването на тези мъже тази сутрин заловихме двама черни мъже, една черна жена, едно бяло магаре и едно бяло момиче. Единият черен мъж беше убит — ето главата му върху плочите, другият избяга. Черната жена, малкото бяло момиче и бялото магаре

пленихме и взехме с нас. За да докажа това, донесох кошницата, която го носеше. Не е ли това кошницата на дъщеря ти?

Пасторът кимна и воинът продължи:

— Добре. С теб и дъщеря ти не сме се карали, нито желаем да ти навредим, само добитъка ти вече събрахме, двеста и четиридесет глави — по едно животно за бащата на всеки боец.^[2]

Тук отец Макензи изстена, тъй като много държеше на стадото си, което отглеждаше с много грижи и усилия.

— Така че с изключение на стадото, вие ще си останете невредими, още повече — добави искрено той, като погледна стената, — че ще бъде трудно да се превземе това място. Но що се отнася до тези мъже, нещата стоят другояче; ние сме ги следили дни и нощи и трябва да ги убием. Ако се върнем в краала си, без да направим това, всичките момичета ще ни се подиграват. Така че, колкото и неприятно да е, те трябва да умрат. Сега имам предложение само за твоето ухо. Няма да навредим на малкото момиче, то е твърде хубаво, за да му причиним зло, а има и храбър дух. Дай ни един от тези трима мъже — живот за живот — и ние ще я пуснем, и ще върнем също и черната жена с нея. Това е честно предложение, бели човече. Искаме един, не тримата; ще чакаме друг случай, за да убием останалите двама. Аз даже не избирам моя човек, въпреки че бих предпочел оня големия. — и той посочи към сър Хенри; — Изглежда силен и ще умре по-бавно.

— А ако кажа, че няма да предам този човек? — запита пасторът.

— Не, не казвай това, бели човече — отговори масаят, — защото тогава при изгрев-слънце дъщеря ти ще умре, а жената с нея казва, че ти нямаш друго дете. Ако беше по-голяма, щях да я взема за слугиня; но тъй като е твърде млада, ще я убия със собствената си ръка — ето, с това копие. Можеш да дойдеш и да гледаш, ако искаш. Няма да те закачим. — И злодеят се изсмия високо на жестоката шега.

Междувременно размишлявах бързо — така, както става при опасност. Решил бях да разменя себе си срещу Флоси. Едва се осмелявам да спомена това от страх да не бъде разбран погрешно. Моля да не си помислите, че имаше нещо героично в тава или каквото и да било от този род. То беше просто следствие на общоприетите представи за човешка справедливост. Животът ми беше преминал и нямаше стойност, а животът на Флоси бе млад и ценен. Нейната смърт направо щеше да убие баща ѝ, а също и майка ѝ, докато моята нямаше

да навреди никому; няколко благотворителни института дори щяха да имат причина да се зарадват. Освен това, косвено аз бях причина милото момиченце да се намира в сегашното си положение. И най-после, по-подходящо е за един мъж да срещне смъртта по такъв особено ужасен начин, отколкото за едно невинно малко момиче. Не че смятах да се оставя на тези хора да ме измъчват до смърт — твърде голям страхливец съм, за да го допусна, а и по природа съм боязлив човек. Планът ми беше да видя момичето разменено и в безопасност и тогава да се застрелям. Вярвах, че всемогъщият ще вземе предвид особените обстоятелства и ще ми прости самоубийството. Тези мисли и други подобни преминаха през ума ми само за секунди.

— Добре, Макензи — рекох аз, — можеш да кажеш на човека, че ще разменя себе си срещу Флоси. Единственото ми условие е тя да бъде в безопасност при вас, преди да ме убият.

— Така ли? — възразиха едновременно сър Хенри и Гуд. — Това няма да стане.

— Не, не — каза пасторът. — Няма да изцапам ръцете си с човешка кръв. Ако Господ е решил дъщеря ми да умре от тази ужасна смърт, да бъде волята му. Вие сте храбър мъж (което съвсем не е така) и благороден човек, Куотърмейн, но няма да отидете.

— Ако няма друг изход, ще отида — казах решително.

— Това е сериозна работа — рече Макензи, като се обърна към масая-лигонани — и трябва да помислим. Ще имате отговора ни призори.

— Много добре, бели човече — отговори безразлично дивакът. — Само помни, че ако отговорът ти закъснее, твоята малка бяла пъпка никога няма да разцъфне в цвете, защото аз ще я прережа с това — при което той докосна копие то си. — Щях да помисля, че ще ни изиграете номер и ще ни нападнете през нощта, но от жената с момичето разбрах, че хората ти са долу на брега и тук имаш оставени само двадесетина. Не е умно, бели човече — додаде той със смях — да държиш толкова малък гарнизон в твоята бома, в краала, си. Е, добре, лека нощ, лека нощ също и на вас, бели мъже, чиито клепачи скоро ще затворят веднъж завинаги. Призори ще ми изпратите своята дума. Ако ли не, помнете, че ще стане както казах. — И после се обърна към Умслопогаас, който стоеше зад него през цялото време и вардеше. — Отвори ми вратата, приятелче, хайде, бързо.

Това вече беше твърде много за търпението на стария вожд. Образно казано, през последните десет минути лигите му течаха за този масай-лигонани и това вече той не можа да понесе. Поставяйки дългата си ръка на рамото на елморана, Умслопогаас така го завъртя, че го извърна с лице към себе си. И като завря свирепата си физиономия само на няколко инча от злия, обкръжен с пера облик на масая, изръмжа с нисък глас:

— Виждаш ли ме добре?

— Да, приятелче, виждам те.

— А това виждаш ли? — и той постави Инкози-каас пред очите му.

— Да, приятелче, виждам играчката; какво от това?

— Ти, масайско куче, ти, празен самохвалко, ти, който пленяваш малки момичета, с тази „играчка“ ще те надялкам парче по парче. Добре е за теб, че си пратеник. Иначе още сега щях да пръсна частите от тялото ти по тревата.

Масаят разтърси огромното си копие и се изсмя продължително и гръмогласно, преди да отговори.

— Аз бих искал да застанеш срещу мен като мъж срещу мъж, тогава да видим — и отново се обърна да си върви, продължавайки да се смее.

— Ти ще застанеш срещу мен като мъж срещу мъж, не се бой — отговори Умслопогаас с все същия заплашителен глас. — Ти ще застанеш лице с лице срещу Умслопогаас, който е от кръвта на Шака, от хората на Амазулу, вожд на полка на нкомабакозите, и както мнозина други преди теб, ще се поклониш на Инкози-каас, както са се кланяли те. Продължаван да се смееш, смей се! Утре вечер чакалите ще се смеят, докато гложат кокалите ти.

Когато лигонани си отиде, някой от нас се сети да отвори кошницата, която той донесе като доказателство, че Флоси наистина е тяхна пленница. Като повдигнахме капака, видяхме вътре един от най-прекрасните екземпляри на лилията „Гоя“ — луковица и цвят, — която вече описах, напълно разцъфнала и почти неповредена. Освен това имаше и една бележка, с детския почерк на Флоси, написана с молив върху къс омазнена хартия, вероятно използвана за увиване на храна.

„Най-скъпи татко и майко — гласеше бележката, — масаите ме заловиха, когато се връщахме у дома с лилията. Опитах се да се

измъкна, но не можах. Те убиха Том, другият слуга избяга. Не нараниха нито бавачката, нито мен, но казват, че искат да ни разменят за някого от групата на господин Куотърмейн. Не ще допусна това. Не позволявайте на никого да даде живота си заради мен. Опитайте се да ги нападнете през нощта, те ще имат пиршество е трите млади вола, които откраднаха и убиха. Нося револвера си и ако до зори ме дойде помощ, ще се застрелям. Няма да се оставя да ме убият.

Ако стане така, спомняйте си за мен, най-мили ми татко и мамо. Много съм уплашена, но вярвам в Бога. Не смея да пиша повече, тъй като те като че ли започват да забелязват. Сбогом. Флоси“

Надраскано от външната страна на бележката се четеше „Поздрави на господин Куотърмейн. Те ще вземат кошницата, така че той ще получи лилията.“

Когато прочетох тези думи, написани от малкото храбро момиче в час на опасност, достатъчно близък и ужасен, за да обърка ума на един силен мъж, трябва да призная, че се разплаках и още веднъж се заклех в сърцето си, че тя няма да умре, докато мога да дам моя живот, за да бъде спасена.

Тогава енергично, бързо и почти ожесточено започнахме да обсъждаме положението. Отново заявих, че ще отида, и отново Макензи отхвърли предложението ми, а Къртис и Гуд, като верни приятели, каквито са наистина, се заклеха, че ако го направя, и те ще дойдат с мен и ще умрат рамо до рамо с мен.

Най-после казах:

— Тогава е абсолютно необходимо да се предприеме нещо преди сутринта.

— Ай, ай — изръмжа Умслопогаас по зулуски. — Да говорим по мъжки, Инкубу. Какво има толкова да се страхуваме? Двеста и петдесет масаи наистина! А колко сме ние? Господарят там (Макензи) има двадесет човека, а ти, Макумазан, имаш петима човека, плюс петима бели мъже — това прави всичко тридесет — достатъчно, достатъчно. Чуй сега, Макумазан, ти, който си изкусен и опитен във войната. Какво казва девойката? Тези мъже ще ядат и ще се веселят; дано това бъде погребалното им угощение. Какво казва кучето, което се надявам да посека призори? Че не се страхували от нападение, защото сме били толкова малко. Знаеш ли стария краал, където са се установили на лагер? Аз го разгледах тази сутрин, ето как е — и той

нарисува една елипса на пода. — Тук е големият вход, запълнен с трънливи храсти и водещ към една стръмнина. Та ти и аз, Инкубу, можем да го държим срещу стотина мъже, опитващи се да се измъкнат. Чуйте, битката ще се развие така. Когато светлината започне да блести върху волските рога — не по-рано, защото ще бъде още тъмно, и не по-късно, защото ще започнат да се събуждат и ще ни усетят — нека Бугуян се промъкне заедно с десетина мъже до горния край на краала. Там има тесен изход. Нека тихо да убият часовоя; — така, че да не издаде звук — и да чакат. Тогава, Инкубу, нека ние двамата и единият аскари — онзи с големия гръден кош, той е смел човек — да се промъкнем до широкия вход с бодливите храсти. Ще посечем часовоя и въоръжени с бойни брадви, ще застанем от двете страни на пътеката, а един от нас ще бъде на няколко крачки по-нататък, за да се справя с тези, които успеят да минат през вратата. На това място ще стане голямото струпване. Шестнадесет мъже остават свободни. Нека ги разделим на две групи; с едната ще тръгнеш ти, Макумазан, а с другата — Молеция се човек (отец Макензи), всички въоръжени с пушки. Едните ще отидат от дясната страна на краала, а другите от лявата. И когато ти, Макумазан, измучиш като вол, всичките ще открият огън с пушките по спящите мъже, но внимателно, за да не ударят малкото момиче. Тогава от другия край Бугуян и десетмината мъже ще нададат бойни викове и като прескочат стената, ще започнат да секат масаите. Натезали от храната и съня и объркани от изстрелите на пушките, виковете на умиращите и копията на Бугуян, войниците ще се вдигнат и втурнат като подгонен дивеч право към изхода с тръните. А дотам, от двете им страни, куршумите ще продължават да ги косят. Инкубу, единият аскари и аз ще се справяме с онези, които успеят да се промъкнат. Такъв е моят план, Макумазан. Ако имаш по-добър, кажи го.

Той свърши. Обясних на другите някои части от плана, които не бяха разбрали и всички заедно с мен изразиха възхищението си от проникателния и умело изработен план на стария зулус, който за мен наистина беше, по своя особен дивашки начин, най-големият генерал, когото съм срещал. След известни разисквания решихме да приемем плана такъв, какъвто го чухме, защото беше единственият възможен при дадените обстоятелства и с най-големи изгледи за успех, ако ни се удадеше този отчаян опит, но като се има предвид колко много ни

превъзхождаше по брой неприятелят и от какъв вид беше, нямахме много шансове.

— Ах, ти, стари лъве — казах на Умслопогаас, — знаеш ти как да лежиш в засада, знаеш и как да хапеш, както и кога да се хвърлиш и кога да се въздържиш.

— Ой, ой, Макумазан — отговори, той. — В продължение на четиридесет години съм се бил и съм видял много неща. Хубав бой ще бъде. Мирише ми на кръв ти казвам, мирише ми на кръв.

[1] Чудатия черен господин (фр.) Б.пр. ↑

[2] Масаят-елморан (младият воин) не притежава имущество, така че всичката плячка, която придобие в битките, принадлежи на баща му. — А.К. ↑

ГЛАВА VI

НОЩТА ТЕЧЕШЕ БАВНО

Както може да се предположи, още при първия знак за появяването на масаите цялото население на мисионерския лагер бе потърсило убежище зад здравата каменна стена и сега се виждаха скупчени на групички мъже, жени и безброй деца, които говореха със страхопочитание за ужасните нрави и обичаи на масаите и за, участта, която ги очаква, ако тези кръвопийци успеят да се прехвърлят през стената.

Веднага след като приехме в общи линии нашия план за действие, така, както бе предложен от Умслопогаас, отец Макензи изпрати да извикат четири будни момчета между дванадесет и петнадесет години, и ги разпрати на различни места, за да наблюдават лагера на масаите, като им нареди от време на време да съобщават какво става там. Други момчета, а даже и жени бяха поставени на пост по цялата стена, с оглед да не бъдем случайно изненадани.

После нашият домакин събра двадесетте мъже, които съставляваха цялата му налична бойна сила, на четириъгълната площадка, очертана от къщата, и там, застанал до ствола на големия бор, горещо се обърна към тях и към нашите четирима аскари. Наистина това беше много внушителна сцена, която не може да бъде забравена от онзи, който е присъствувал. До дървото се виждаше костеливата фигура на пастора, без шапка, протегнал напред едната си ръка, докато говори, а другата положил върху гигантския ствол. Обикновеното му, но добродушно лице ясно показваше мъката на душата му. На стол до него седеше нещастната му жена, захлупила лице с ръцете си. От другата ѝ страна стоеше Алфонс, който изглеждаше много притеснен. Зад него бяхме ние тримата, а зад нас се извисяваше мрачната фигура на Умслопогаас, подпрян както винаги на брадвата си. Отпред стояха и клечаха групата въоръжени мъже — някои с пушки в ръка, други с копия и щитове, и следяха с голямо внимание всяка дума, която се отронваше от устните на говорещия.

Бялата лунна светлина, провираща се между величествените клони, придаваше някакво очарование на сцената, а меланхоличните въздишки на нощния вятър, преминаващ през милионите борови иглички над главите ни, прибавяше своята тъга към вече достатъчно трагичната обстановка.

— Мъже... — каза отец Макензи, след като подробно и ясно изложи пред тях всички обстоятелства около случая и им обясни предложения план на нашия отчаян отряд — мъже, в продължение на много години аз ви бях добър приятел, защитавах ви, учех ви, пазех вас и близките ви от беда и вие благоденствувахте при мен. Вие гледахте моето дете — Водната лилия, както я наричате, — да расте от година на година, от най-ранното ѝ детство до моминството ѝ. Тя играеше с децата ви, помагаше в грижите за вас по време на болест и вие я обикнахте.

— Така е — чу се един дълбок глас — и ние ще умрем, за да я спасим.

— Благодаря ви от цялото си сърце, благодаря ви. Аз съм сигурен, че сега, в час на най-тежка беда, сега, когато младият ѝ живот може да бъде прекършен от жестоки и безжалостни люде, — които наистина „не знаят какво вършат“, вие ще направите всичко възможно, за да я спасите и да спасите мен и майка ѝ да не умрем от скръб. Помислете също за вашите жени и деца. Ако тя умре, смъртта ѝ ще бъде последвана от нападение върху нас и даже ако успеем да се задържим тук, къщите и градините ви ще бъдат унищожени, а имуществото и добитъка — похитени. Както добре знаете, аз съм миролюбив човек. През всичките тези години никога не съм вдигал ръка да пролея човешка кръв, но сега казвам: Удряйте! Удряйте в името на Бога, който казва да пазим живота и домовете си. Закълнете се пред мен — продължи той с още по-голям плам, — закълнете се, че докато е жив макар и един от вас, ще положите всички усилия заедно с мен и с тези храбри бели мъже да спасите детето от кървава и жестока смърт.

— Не говори повече, татко мой — каза същият дълбок глас, който принадлежеше на един от преданите старейшини в мисията. — Кълнем се: нека ние и близките ни умрем като кучета и нека кокалите ни бъдат хвърлени на чакалите и хиените, ако нарушим клетвата си.

Страшно е това, което предприемаме, татко мой, малцина да ударим толкова много хора, но все пак ще го сторим или ще умрем. Кълнем се!

— Да, така казваме всички — потвърдиха хорowo останалите.

— Така казваме всички — повторих аз.

— Така е добре — продължи отец Макензи. — Вие сте истински мъже, а не слаби тръстики, на които човек не може да се опре. А сега, приятели — бели и черни заедно, — нека коленичим и се помолим на всевишния, на този, в чиято шепа се намира нашия живот, който дарява живот и смърт, да даде сила на мишците ни, за да преодолеем това, което ни очаква в светлината на утрото.

И той коленичи, а ние всички последвахме примера му с изключение на Умслопогаас, който продължаваше да стои отзад, мрачно облегнат на Инкози-каас. Свирепият стар зулус нямаше богове и не почиташе никого, освен своята бойна брадва.

— О, Боже на боговете! — започна пасторът с дълбок, трептящ, от вълнение глас, който се извисяваше в тишината чак до листния покров. — Защитник на потиснатите, закрилник на изпадналите в беда, пазител на безпомощните, чуй нашата молитва. Всемогъщи отче, към теб отправяме молбата си. Чуй жалбата ни. Виж как едно дете, което си ни дал, едно невинно дете, отгледано с Твоята помощ, лежи сега под сянката на копието и е застрашено от ужасна смърт в ръцете на свирепи хора. Бъди с нея сега, о, Господи, и я утеши! Спаси я, о, небесни отче! О, Боже на борбата, Ти, Който учиш ръцете ни да воюват и пръстите ни да се бият, Ти, в Чиято сила е скрита съдбата на хората, бъди с нас в часа на битката. Когато тръгнем към сянката на смъртта, дай ни сили да победим. Духни върху враговете ни и ги разпилей; обърни силата им във вода и смачкай високомерната им гордост. Води ни с Твоя помощ, закрий ни с щита на Твоята сила, не ни забравяй сега, в часа на голямото ни нещастие, помогни ни, щото рожбите ни да не бъдат запокитени върху камъните от жестоки люде! Чуй молитвата ни! А за онези от нас, които сега коленичат здрави на земята пред Теб, а при изгрев-слънце ще бъдат в подножието на престола Ти, чуй молбата ни! Пречисти ги, о, Господи! Измий греховете им с кръвта на агнеца; и когато душите им отлетят, приеми ги в царството на справедливостта. Тръгни с нас, о, отче, тръгни с нас в битката, както с израилтяните в древността. О, Боже на борбата, чуй молитвата ни!

Той свърши и след минута всички се изправихме и започнахме да се приготвяме най-сериозно. Или, както каза Умслопогаас, беше време да спрем „да говорим“ и да се заловим за работа. Мъжете за сформирването на всяка отделна група бяха внимателно подбрани и още по-внимателно и подробно получиха наставления как да действуват. След дълго обсъждане се реши десетте мъже, предвождани от Гуд със задача да хвърлят лагера в паника, да не носят огнестрелно оръжие. Изключение се направи само за Гуд, който остана с револвера си и късата масайска сабя, която бях извадил от тялото. На горкия ни слуга, убит в кануто. Страхувахме се, че ако носеха огнестрелно оръжие, като резултат на кръстосания огън, проведен едновременно от трите страни, щяха да бъдат застреляни някои от нашите, хора. Освен това на всички ни се струваше, че на работата, която те трябваше да свършат, подходеше най-добре хладно оръжие, особено според Умслопогаас, който, действително беше голям привърженик на хладното оръжие. Разполагахме с четирите уинчестърки, изстрелващи по няколко куршума един след друг, без да се пълнят, и половин дузина Мартини. Аз се въоръжих с една от уинчестърките — моята собствена, отлично оръжие за случаите, където беше необходимо да се стреля с голяма бързина. Тя бе снабдена с обикновени мерници, а не с тромавия плъзгащ се механизъм, какъвто те най-често притежават. Макензи взе друга, а останалите бяха дадени на двама от хората му, които знаеха да си служат с тях и бяха добри стрелци. Мартините и някои пушки, собственост на пастора, заедно с голямо количество амуниции, бяха раздадени на другите туземци, които щяха да сформират двете групи със задача да открият огън по спящите маси от двете страни на краала. За щастие всички те малко или много знаеха как да си служат с пушките.

Що се отнася до Умслопогаас, известно ни е как бе въоръжен — с брадва. Може би си спомняте, че той, сър Хенри и най-силният от аскарите трябваше да удържат обраслия с тръни изход на краала, откъдето се предполагаше, че ще се втурнат да бягат масаите. Разбира се, за цел като тази пушките бяха безполезни. Ето защо сър Хенри и нашият аскари трябваше да се въоръжат като зулуса. Оказа се, че в малкия си оръжеен склад Макензи притежаваше сбирка от брадвени остриета с чук от другата страна, направени от най-хубавата английска стомана. Сър Хенри си избра една, която тежеше около: два фунта и

половина и имаше много широко острие, а слугата взе друга, малко по-малка. След като Умслопогаас ги наточи още веднъж, затыкнахме ги на дръжки, дълги три и половина фута, каквито за щастие също се намериха в склада на Макензи, направени от леко, но извънредно яко местно дърво, подобно на английския ясен, само че по-гъвкаво. Много внимателно бяха избрани две подходящи дръжки и назъбиха края им, за да не се изплъзват от ръката; след това забиха остриетата толкова здраво, колкото е възможно, и ги поставиха, за половин час в кофа с вода. Целта беше дървото да набъбне и да прилепне към вдлъбнатината така, че нищо да не е в състояние да го извади оттам, освен ако не изгори. Когато, тази важна задача беше поверена на Умслопогаас, отидох в стаята си и се заех да отворя едно малко, обковано с тенеке чамово сандъче, което съдържаше — какво мислите? — четири ризници, ни повече, ни по-малко.

При едно наше предишно пътешествие в друга част на Африка се случи така, че ние тримата оцеляхме благодарение на железни ризници, местна изработка. Помнейки това, преди да тръгнем на тази наша рискована експедиция, предложих да си направим ризници по мярка. В случая срещнахме известни затруднения, тъй като изработването на доспехи беше отживял занаят, но в стоманените работилници на Бирмингам могат да изпълнят почти всяка поръчка, ако си готов да я заплатиш добре. Накрая ни направиха най-хубавите стоманени ризници, които може да си представи човек. Изработката беше направо отлична, мрежата се състоеше от стотици хиляди преплетени халкички от най-добрата стомана — яки, но ситни. Тези ризи или по-скоро пуловери със стоманени ръкави и високи яки бяха подплатени с порест велур, не блестяха, а бяха брюнирани като цев на пушка и моята тежеше точно седем фунта и ми прилепваше така добре, че бих могъл да я нося с дни, без да се протрия. Сър Хенри имаше две, едната обикновена, а другата по негов модел, изработена по образец на рекламираните „комбинезони“ и тежаща дванадесет фунта. Този комбинезон, чието седалище беше направено от велур, предпазваше цялото тяло до коленете, но беше по-неудобен, тъй като се закопчаваше на гърба и разбира се, тежеше повече. Към тези ризници имаше и четири шапки с наушници, наподобяващи кафявите на цвят платнени пътнически шапки. Под подплатата на всяка шапка имаше стоманени халкички, за да предпазват главата по най-ефикасен начин.

Изглежда доста смешно да се говори за стоманени ризи днес, във времето на куршумите, срещу които, разбира се, те са безполезни. Но когато човек си има работа с диваци, въоръжени с остри оръжия като копия или бойни брадви, те помагат много, защото, ако са добре направени, са доста неуязвими за такива оръжия. Често ми идва на ум, че ако английското правителство беше помислило да снабди войниците си с леки стоманени ризници във войните си с туземците и поспециално в зулуската война, мнозина мъже, умрели и забравени вече, щяха да бъдат живи и до днес.

Но да се върнем на въпроса. При настоящето положение благославяхме предвидливостта си да вземем тези ризници, а също и късмета си, че не бяха откраднати от мошениците-носачи, които избягаха с нещата ни. Както казах, Къртис разполагаше с две ризници и след дълго обмисляне реши да си сложи „комбинезона“, понеже три или четири фунта допълнителна тежест не бяха от значение за един толкова силен човек. В замяна се предпазваха бедрата, което е много важно нещо за биещия се без щит човек. Предложих му да заема другата на Умслопогаас, който щеше да дели опасността и славата с него. Къртис веднага се съгласи и повика зулуса. Той дойде и донесе брадвата за сър Хенри, която сега според него вече напълно отговаряше на изискванията. Когато му показахме стоманената ризница и му обяснихме, че искаме да я облече, той отначало не се съгласи и заяви, че след като се е бил в собствената си кожа цели четиридесет години, сега няма да започне да се бие с желязна. Тогава взех едно тежко копие и като проснах ризницата на земята, с всичка сила забих копието в нея. Копието отскочи, без да остави и следа върху закалената стомана. Това представление го убеди донякъде, а когато му изтъкнах колко е необходимо да не оставя остарели предразсъдъци като неговите да попречат на предпазните мерки, които могат да спасят един ценен живот във време, когато мъжете не достигат, а така също, че ако носи ризницата, няма да има нужда, от щит и по такъв начин и двете му ръце ще бъдат свободни, той се предаде веднага и се зае да се вмъкне в „желязната кожа“. И наистина, макар правена за сър Хенри, тя плътно прилепна към тялото на грамадния зулус. Двамата мъже бяха почти еднакво високи. Въпреки че Къртис изглеждаше по-едър, склонен съм да смятам, че разликата беше повече въображаема, отколкото действителна. Макар по-пълен и закръглен, в

действителност само мишците му бяха по-едри. Умслопогаас имаше сравнително тънки мишци, но здрави като телени въжета. Във всеки случай, когато двамата застанаха с брадви в ръка, облечени в тъмните на цвят ризници, прилепнали към могъщите им тела като мрежи, очертали издутината и извивката на всеки мускул, те изглеждаха такава двойка, от която при среща биха се уплашили и десетмина мъже.

Вече беше почти един часа през нощта, когато съгледвачите донесоха, че след като изпили кръвта на воловете и изяли огромни количества месо, масаите налягали да спят около огньовете си, но при всеки изход на краала били поставени часовои. Те добавиха, че Флоси седяла недалеч от стената, в средата на западната част на краала, и до нея стояли бавачката и бялото магаре, привързано за кол. Нозете ѝ били омотани с въже, а наоколо ѝ имало налягали бойци.

Нямаше какво повече да се прави. Хапнахме набързо и отидохме да полегнем за няколко часа. Не можех да не се възхитя от; спокойствието, с което старият Умслопогаас се хвърли на пода и без да мисли за това, което му предстоеше, мигновено потъна в дълбок сън. Не зная как беше с другите, но не ми се удаде да сторя същото. Фактически, както обикновено става с мен в такива случаи (съжалявам, че трябва да го кажа), аз се чувствах доста уплашен. Сега, когато част от въодушевлението вече ме бе напуснало и започнах трезво да премислям онова, което бяхме решили да предприемем, истината ме принуждава да добавя, че то никак не ми харесваше. Бяхме всичко на всичко тридесет мъже, голяма част от които несъмнено нямаха опит в битките, а щяхме да се заемем с двеста и петдесет от най-свирепите, най-храбрите и най-страшни диваци на Африка, които отгоре на всичко бяха защитени от каменна стена. Това наистина беше безумно начинание, а още по-безумно го правеше малката вероятност да успеем да заемем позициите си, без да привлечем вниманието на часовоите. Разбира се, станеше ли това — а всяко дребно произшествие, например случаен изстрел от пушка стигаше, — бяхме загубени, защото целият лагер щеше да се вдигне за миг, а единствената ни надежда беше да ги изненадаме.

Креватът, на който лежах, потънал в тези неспокойни мисли, се намираше близо до отворения прозорец към верандата, през който долетяха необикновени звуци, стенания и плач. За известно време не

можех да разбера какво е това, но накрая станах, подадох глава през прозореца и огледах наоколо. Скоро видях една неясна фигура, коленичила накрая на верандата, да се удря в гърдите и в нея разпознах Алфонс. Като не можех да разбера френските му излияния и заниманията му, повиках го и го запитах какво прави.

— Ах, monsieur — въздъхна той. — Моля се за душите на онези, които ще погубя тази нощ.

— Така ли? — казах. — Тогава ще ти бъда благодарен, ако се молиш малко по-тихо.

Алфонс се оттегли и не чух повече стенанията му. И така времето минаваше, докато накрая Макензи ме повика шепнешком през прозореца, защото сега наистина всичко трябваше да се прави при пълна тишина. — Три часът е — каза той. — След половин час ще трябва да започнем да се придвижваме.

Повиках го вътре и когато влезе, трябва да призная, не само защото в момента не ми беше никак до смях, не се пръснах при вида на гледката, която представляваше, въоръжен за бой. Да започна с това, че беше облечен в свещеническото си черно одеяние и носеше някаква черна филцова шапка с голяма периферия, които, както обясни, бил сложил заради тъмния им цвят. В ръката си държеше дадената му от нас уинчестърка; в ластичния му спортен колан, какъвто носят английските момчета, бяха затъкнати огромен касапски нож с дръжка от еленов рог, в калъф, и колт с дълга цев.

Ах, приятелю! — каза той, като видя, че съм се втренчил в колана му. — Гледаш ножа ми. Сметнах, че ще бъде много полезен, ако стигнем до ръкопашен бой — той е от отлична стомана и много прасета съм заклал с него.

По това време всички бяха вече станали и се обличаха. Върху ризницата си сложих едно спортно сако с колан, с оглед на това да има къде да сложа патроните си и закопчах револвера си. Гуд направи същото, но сър Хенри не си сложи нищо друго освен ризницата, подплатената със стомана шапка и чифт велдшуни — меки кожени обувки. От коленете надолу краката му останаха голи. На кръста си върху ризницата препаса с ремък револвера си.

Междувременно на площадката под голямото дърво, Умслопогаас събираше мъжете и ги оглеждаше да види дали всички са добре въоръжени. В последния момент направихме една промяна. Като

разбрахме, че двама от мъжете, които щяха да тръгнат с бойните групи, не разбираха нищо от пушки, но бяха добре обучени да се бият с копие, взехме им пушките и им дадохме щитове и дълги копия по масайски образец, като им наредихме да се присъединят към Къртис, Умслопогаас и нашия аскари, определени да държат големия изход. Ясно ни беше, че трима мъже, колкото и смели и силни да са, бяха недостатъчни за задачата.

ГЛАВА VII

ГОЛЯМО И БЕЗМИЛОСТНО КЛАНЕ

Настъпи малка пауза, през която стояхме смълчани в тишината на хладния мрак, очаквайки момента да потеглим. Може би това беше най-мъчителното време — този бавно-бавно преминаващ четвърт час. Минутите сякаш се влачеха с оловни крака и спокойното тържествено безмълвие, надвиснало над всички — плътно и изпълнено с неизвестната ни съдба, — ужасно потискаше духа. Спомням си, че веднъж трябваше да стана в зори, за да видя как обесват един човек. Тогава изпитах много подобни чувства, само че при сегашното положение усещанията ми бяха възбудени от по-бурни и лични елементи, естествено по-присъщи на човек, подлежащ на операция, отколкото и на най-състрадателния зрител. Тържествените лица на мъжете, съзнаващи, че краткият промеждутък от време означава за някои, а може би и за всички, последният промеждутък преди преминаването им към неизвестното, към забвението; сподаденият шепот, с който говореха; сър Хенри, който продължително и замислено преглеждаше дърварската си брадва; трескавият начин, по който Гуд излъскваше монокъла си — всичко това показваше, че нервите са опънати почти до скъсване. Само Умслопогаас, облегнат както винаги на Инкози-каас, смръкваше от време на време по малко емфие и целият му вид издаваше свършено и пълно спокойствие. Нищо не можеше да поклати железните му нерви.

Луната залезе. В продължение на дълго време тя се бе приближавала все по-близо до хоризонта и сега най-послед потъна, оставяйки вселената в тъмнина. Изключение все пак имаше и това беше един слаб сивкав оттенък в небето на изток, който предвестяваше зората.

Отец Макензи стоеше с часовник в ръка, а жена му, вкопчена в ръката му, се мъчеше да сподави хълцанията си.

— Двадесет минути до четири — каза той. — В четири часа и двадесет минути ще бъде вече достатъчно светло за нападението. По-

добре капитан Гуд да тръгва, защото ще се нуждае от три-четири минути аванс.

Гуд потърка монокъла си за последен път, поклони се по един шеговит начин — за което ми се струва, че трябваше да набере доста сили и кураж — после, учтив както винаги, приповдигна подплатената си със стомана шапка пред госпожа Макензи и пое към мястото, което трябваше да заеме в горния край на краала и докъдето трябваше да върви по заобиколни пътеки, известни само на местните жители.

Точно тогава пристигна едно от момчетата и доложи, че в масайския лагер всички изглеждали дълбоко заспали с изключение на двама часовои, които крачели нагоре-надолу пред съответните входи. Тогава и останалите тръгнахме. Пръв вървеше водачът, след него сър Хенри, Умслопогаас, уакуафи-аскарът и двамата туземци от мисията на Макензи, въоръжени с дълги копия и щитове. Непосредствено след тях вървахме аз, Алфонс и петима туземци, въоръжени с пушки. Макензи завършваше шествието с останалите шестима туземци.

Краалът за добитък, където се бяха установили масаите, се намираще в подножието на хълма, върху който се издигаше къщата, или приблизително на около осемстотин ярда от постройките на мисията. Първите петстотин ярда от това разстояние преминахме тихо, с усилен ход. После започнахме да се промъкваме напред така стаени, както леопардът към жертвата си, плъзгайки се като духове от храст на храст и от камък до камък. След известно разстояние, се обърнах случайно да погледна назад и видях как уважания Алфонс се олюлява подире ми с побеляло лице и треперещи колене, а пушката му, с изтеглен ударник, беше насочена право в кръста ми. Спрях се и обезопасих пушката му, след което тръгнахме отново и всичко вървеше добре, докато стигнахме на около стотина ярда от краала, когато зъбите му започнаха да тракат страхотно.

— Ако не спреш, ще те убия — прошепнах свиреп, като си помислих, че всички можем да загинем само заради тракащи зъби на един готвач. Страхувах се, че звукът от тракането може да ни издаде, и от сърце съжалявах, задето не го оставихме.

— Но, *monsieur*, не мога да спра — отговори той, — това е от студа.

За щастие разреших този въпрос. В джоба на самото си имах едно мръсно парцалче, което понякога използвах за почистване на пушката

си.

— Сложи го в устата си — пошепнах отново, подавайки му парцалчето — и само да чуя още един звук, прости се с живота. — Знаех, че това ще заглуши тракането на зъбите му. Сигурно съм изглеждал готов на всичко, защото Алфонс веднага ме послуша и продължи пътя си в мълчание.

Отново се запромъквахме нататък.

Най-после стигнахме на около петдесетина ярда от краала. Между нас и него имаше открито пространство, обрасло с полегнала трева, един-единствен мимозов храст и няколко туфи от вид магарешки бодил, подходящи за прикритие. Все още бяхме под закрилата на доста големия гъсталак. Започваше да се развиделява. Звездите избледняха, а на изток имаше слабо блещукане, което се отразяваше от земята. Достатъчно ясно виждахме очертанията на краала, а също и слабите отблясъци от гаснещите въглени в огньовете на масайския лагер. Спряхме и зачакахме, защото знаехме, че часовоят е поставен на входа. Скоро той се появи — хубав, висок мъж, който се разхождаше безцелно нагоре-надолу само на пет крачки от запушения с тръни вход. Бяхме се надявали да го заварим да дреме, но се излъгахме. Той изглеждаше съвсем бодър. Ако не можехме да убием този човек, и то да го убием съвсем тихо, бяхме загубени. Притаихме се и започнахме да го наблюдаваме. Скоро Умслопогаас, който беше на няколко крачки пред мен, се обърна и ни даде знак, а после легна по корем и в мига, когато часовоят обърна главата си, запълзя безшумно в тревата като змия.

Нищо неподозиращият часовой взе да си тананика, а Умслопогаас продължаваше да пълзи. Сигнал незабелязано прикритието на мимозовия храст, той зачака там. Часовоят все още се разхождаше нагоре-надолу. Скоро обаче се обърна и погледна през стената в лагера. Веднага змията-човек, която го дебнеше, се плъзна още десетина ярда напред и се спотаи зад една купчина бодили в мига, когато елморанът се обърна отново. При това погледът му падна върху бодилите и изглежда му мина през ума, че нещо не е в ред, защото направи крачка напред, спря, прозя се, наведе се, взе едно малко камъче и го хвърли натам. За щастие, то удари Умслопогаас по главата, а не по стоманената риза. Ако я беше улучило, звукът щеше да ни издаде. Пак за късмет ризницата беше от тъмна, а не от бляскава

стомана, иначе сигурно щеше да бъде забелязана. Уверил се, че няма нищо нередно, часовоят изостави проучванията си и се задоволи да се облекне на копието си, като се загледа безцелно към бодилите. Той постоя така най-малко три минути, потънал навярно в унес, докато ние лежахме крайно възбудени в очакване всеки миг да бъдем разкрити или да се случи нещо непредвидено. Чувах как зъбите на Алфонс чукаха глухо по омазненото парцалче и като извърнах глава, му направих страшна гримаса. Трябва да си призная обаче, че собственото ми сърце чукаше не по-зле от кастанетите на французина, а цялото ми тяло се обливаше в пот, от което кожената подплата на ризницата полепваше неприятно по мен и бях изпаднал в това жалко състояние, познато на учениците като „посиняване от страх“.

Най-после мъчението свърши. Часовоят погледна на изток и явно със задоволство забеляза, че времето на поста му изтичаше (както и наистина стана — веднъж завинаги), после взе да търка ръцете си и отново закричи бързо, за да се стопли.

В момента, когато гърбът му се обърна, дългата черна змия се плъзна отново и стигна другата туфа бодли, отстояща само на няколко крачки от пътя, по който минаваше.

Часовоят тръгна обратно и мина само на няколко крачки от туфата, без да подозре присъствието на това, което го дебнеше зад нея. Ако беше погледнал надолу, нямаше как да не го забележи, но не погледна.

Той отмина. Тогава скритият му враг се изправи и го последва по петите с протегнатата напред ръка.

Още миг и точно преди елморанът да се обърне, грамадният зулус скочи. В настъпилата виделина видяхме как дългите му тънки ръце се сключиха около гърлото на масая. Двете тъмни тела конвулсивно се извиха и в следващия миг зърнах врата на масая да се огъва назад, чух силно изпращяване, както когато се счупи сухо клонче, и той падна по гръб на земята, с гърчещи се крайници.

Умслопогаас беше употребил цялата си желязна сила, за да пречупи врата на воина.

За миг той остана коленичил върху жертвата си, все още стиснал гърлото ѝ. Уверил се, че няма от какво да се страхува повече, той се изправи и ни даде знак да се приближим, което направихме, като лазехме на четири крака като стадо огромни маймуни. Достигнахме

краала. Видяхме, че масаите бяха препречили още повече входа, широк около десет фута, като го бяха запълнили с четири или пет мимозови храста, за да се предпазят от нападение. Толкова по-добре за нас, помислих; колкото по-задръстен е, толкова по-бавно ще излизат през него. Тук ние се разделихме. Макензи пропълзя с групата си наляво в сянката на стената. Сър Хенри и Умслопогаас заеха позиция от двете страни на бодливата преграда, а двамата копиеносци и единият аскар залегнаха пред нея. Аз се промъкнах с хората си покрай дясната страна на краала, чиято дължина беше около петдесет крачки.

Когато изминах две трети от разстоянието, спрях и разположих хората си на четири крачки един от друг, но задържах Алфонс близо до себе си. Тогава за пръв път погледнах над стената. Сега вече беше доста светло и първото, което видях, беше бялото магаре, точно насреща ми, а близо до него различих бледото лице на малката Флоси. Както беше казало момчето, тя седеше на десетина крачки от стената. Около нея лежаха заспали мнозина воители. По цялата площ на краала се виждаха останките от огньовете; край всеки един спяха около двадесет-двадесет и пет масаи, добре натъпкани с храна. Тук-там се надигаше по някой човек и прозявайки се, поглеждаше на изток, където небето беше порозовяло, но никой не стана. Реших да почакам още пет минути, за да стане по-светло, та да можем да стреляме точно, както и за да дам възможност на Гуд и хората му — които нито можех да видя, нито да чуя — да се подготвят по-добре.

Спокойната зора започна да разстила мантията си над полята, горите и реките, а могъщата Кения, обвита в мълчанието на вечните снегове, се извисяваше над земята. И ето, един лъч от неизгрялото слънце освети острия ѝ връх и го обагри с кръв. Небето над нас стана синьо и нежно като майчина усмивка. Една птичка засвири утринната си песен и през храстите премина лек бриз, който отрони милиони капки роса, за да освежи събуждащия се свят. Навсякъде цареше спокойствие и радост от избуялата сила; навсякъде, освен в сърцата на хората.

Тъкмо вече се приготвих да дам сигнал и си бях избрал човека, по когото смятах да стрелям — един грамаден мъж, проснат на земята само на три стъпки от малката Флоси, — когато зъбите на Алфонс затракаха отново като копитата на галопираща жирафа и вдигнаха голям шум в тишината. От голямата му възбуда парцалчето беше

изпаднало. Един от масаите, на няколко крачки от нас, се събуди, седна и започна да се заслушва, за да разбере какъв е този шум. Направо излязох от кожата си и тикнах приклада на пушката си под лъжичката на французина. Това спря тракането, но превивайки се на две, той взе, че даде изстрел с пушката си по такъв начин, че куршумът мина само на инч от главата ми.

Сега вече нямаше нужда от сигнал. От двете страни на краала се изсипа вълна от огън, към която се присъединих и аз; с внезапен изстрел успях да сваля моя масай до Флоси в момента, когато се изправяше. Тогава от горния край на краала проеца ужасен вой, в който с радост разпознах пронизителния крясък на Гуд, издигащ се ясно и високо над общата врява. И мигом последва такава сцена, каквато нито съм виждал, нито ще видя отново. С общ вик на ужас и ярост, тълпата яки диваци в заградения краал се изправи на крака, но мнозина паднаха отново под добре насочената градушка от олово, преди да могат да се придвижат дори и на ярд. За някакво мигновение те застанаха нерешително, но като чуваха непрекъснатите викове и проклетия, идващи от горния край на краала, и объркани от бурята куршуми, в единен подтик се затичаха надолу към преградения с тръни вход. Докато тичаха, ние продължавахме да сипем огъня си безпогрешно в съгъстяващата се тълпа толкова бързо, колкото можехме да заредим. Бях изстрелял последователно десетте патрона от пушката си и тъкмо я пълнех отново, когато се сетих за малката Флоси. Погледнах към нея и видях бялото магаре да рита, легнало на земята, ударено вероятно от някой наш куршум или ръгнато от копие на някой масай. Наблизо нямаше жив масай, а черната бавачка се беше изправила на крака и с острието на едно копие прерязваше въжето около нозете на Флоси. В следващия миг бавачката изтича към стената на краала и започна да се катери, за да се прехвърли: — пример, който малкото момиче се опита да последва. Но Флоси сигурно се беше вдървила от неудобното положение и едва се влачеше, когато двама масаи, които бягаха надолу през краала, я забелязаха и се втурнаха към нея да я убият. Единият стигна до нея, когато горкото момиченце, след отчаяно усилие да се покатери на стената, беше паднало обратно. Голямото копие проблесна, но в този миг куршумът от пушката ми улучи целта си между ребрата на собственика му той се претърколи като ударен заек. Зад него обаче идеше другият, а аз не бях поставил

втори патрон. Флоси се беше изправила на крака, с лице към втория масай, който тичаше към нея с вдигнато копие. Обърнах глава настрани, отчаян до смърт. Не исках да гледам как ще я промуши. Когато вдигнах отново очи, за моя изненада видях копието на масая да лежи на земята, докато самият той се люшкаше насам-натам, обхванал с ръце главата си. Изведнъж видях облаче дим, излизащо от ръката на Флоси, и мъжът се строполи с главата напред. Тогава си спомних за малкия деринджър — пистолета, който тя носеше. Разбрах, че беше изстреляла и двата си куршума в масая и сама беше спасила живота си. В следващия миг тя пак се опита да се покатери и подпомогната от бавачката, която лежеше върху стената, успя да се прехвърли отвън. Отдъхнах си: момичето засега беше спасено.

Всичко това изглежда дълго като се разказва, но не вярвам да трая повече от петнадесетина секунди. Бързо напълних пушката си с патрони и пак открих огън, но вече не по кипящата черна маса, която се събираше към изхода на краала, а по отделни бегълци, които досетливо се катереха по стената. Повалих неколцина от тях, придвижвайки се надолу към края на краала и достигнах ъгъла или по-скоро извивката на елипсовидния краал навреме, за да видя и да взема участие с пушката си в големия бой, който се разразяваше там.

В същото време около двеста масаи — позволявам си да мисля, че дотогава бяхме видели сметката на петдесетина — се бяха струпали пред задръстения с тръни вход, подгонени от копията на хората на Гуд, за които сигурно предполагаха; че са голяма сила, а не само десетина храбреци. По неизвестна причина те не се бяха сетили да атакуват стената, която биха могли да прехвърлят сравнително лесно; всички се бяха отправили към преградата, която в действителност беше здраво преплетено препятствие. Първият воин прелетя със скок над нея, но още преди да докосне земята от другата ѝ страна, огромната брадва на сър Хенри се издигна нагоре и се стовари с ужасна сила върху украсената му с пера глава, и той потъна сред трънака. С рев останалите се напънаха да си пробият път през нея кой както може и с появяването на всеки един огромната брадва замахваше, Инкози-каас проблясваше и те падаха мъртви един след друг, като всеки труп спомагаше за издигането на бариера срещу следващите го. Онези, които успееха да избегнат брадвите на двамата, попадаха в ръцете на нашия аскари и другите двама кафри от мисията, а успелите да

преминат невредими между тях бяха поваляни от моя огън и този на Макензи.

Все по-бърза и по-свирепа ставаше битката. Някои от масаите скачаха върху труповете на другарите си и се опитваха да нападнат с дългите си копия единия или другия от мъжете със секирите, но главно благодарение на стоманените ризници, резултатът беше винаги един и същ: следваше голям замах с брадвата, шум от сгромолясване и още един мъртъв масай. Това ставаше, ако масаят се насочеше към сър Хенри. Ако той се устремеше към Умслопогаас, резултатът, разбира се, беше същият, но постигнат по друг начин. Зулусът рядко използваше смазващия удар с две ръце — напротив, единственото, което правеше, бе да почуква непрекъснато противниковите глави, продупчвайки ги с шипа на секирата си, както кълвачът^[1] продупчва гнилото дърво. Щом почукаше, врагът се свличаше с хубава кръгла дупчица на челото или темето си, подобна на тази, която черпакът издълбава в мармалада. Той не използваше широкото острие на брадвата, освен когато бе твърде натясно или когато улучеше щит. По-късно ми каза, че не го считал за честно.

Гуд и групата му се бяха приближили вече доста и се наложи нашите хора да спрат да стрелят по тълпата от страх да не убият някой от тях (и наистина, един от нашите загина по този начин). Обезумели и отчаяни, масаите направиха гигантско усилие, преминаха през бодливата преграда и натрупаните мъртъвци, помитайки Къртис, Умслопогаас и другите трима пред тях, и излязоха на открито. Тогава стана така, че ние започнахме да губим бързо хората си. Загина нашият беден аскар, който бе въоръжен с брадва — цял фут от едно огромно копие стърчеше от гърба му. Не след дълго двамата копиеносци, които стояха до него, също загинаха, биейки се като тигри; и други от нашата група споделиха съдбата им. За миг се уплаших, че битката е изгубена — везните се накланяха ту на едната, ту на другата страна. Викнах на хората си да хвърлят пушките, да грабнат копия и да се хвърлят в мелето. Те ме послушаха, защото кръвта им се беше възпламенила, а и хората на Макензи последваха примера им.

Това действие веднага даде добър резултат, но битката все още не накланяше докрай везните.

Нашите хора се биеха чудесно; връхлитайки върху тъмната маса елморани, те поваляха, промушваха, убиваха и биваха убивани. А над

всеобщата врява се издигаше страховитият окуражаващ рев на Гуд, когато той се хвърляше в най-тежките участъци на битката. С почти механична точност двете брадви се издигаха и стоварваха, и всеки удар носеше смърт или осакатяване. Виждах обаче, че напрежението започна да се отразява на сър Хенри, който губеше кръв от няколкото леки рани: беше се запъхтял, а вените на челото му изпъкваха като сини възли. Даже Умслопогаас, който беше сякаш от желязо, бе силно притиснат. Забелязах, че се беше отказал „да кълве“, а използваше широкото острие на Инкози-каас, посичайки врага си, както сварваше да удари, вместо изкусно да пробива дупки в главата му. Самият аз не се хвърлих в мелето, а кръжах отзад като бърз защитник във футболен мач, забивайки куршума си в някой масай, щом ми се удадеше случай. Така бях по-полезен. Нея сутрин изстрелях четиридесет и девет патрона и нито един нахалост.

Но независимо от усилията ни скоро везната започна да се накланя в наша вреда. Оставаха ни не повече от петнадесет или шестнадесет все още годни човека, а масаите бяха поне петдесет. Разбира се, ако бяха запазили присъствие на духа и се бяха сплотили, те скоро щяха да приключат въпроса; но тъкмо това те не направиха — не се бяха отърсили от уплахата си, а някои бяха побягнали даже без; оръжие. И все пак мнозина от тях отново започнаха да се бият с присъщата си храброст и всеотдайност и само това беше достатъчно, за да ни победят. Отгоре на всичко в един миг, когато пушката на Макензи не бе заредена, един як дивак, въоръжен със сайма, се втурна към него. Пасторът захвърли пушката си, изтегли огромния нож от ластичния си колан (револверът, изглежда, беше изпаднал по време на битката) и се спусна в отчаяна схватка. Вкопчени един в друг, те се търколиха на земята зад стената и известно време, тъй като бях твърде зает със собствената си работа и гледах да запазя кожата си цяла, бях в неведение за съдбата му или за изхода на дуела.

Напред-назад се люшкаше битката, бавно се въртеше в кръг като водовъртеж от хора и започна да изглежда, че работата ни върви на зле. Точно тогава обаче за щастие стана нещо. Дали случайно или нарочно Умслопогаас се измъкна от обръча и се нахвърли върху един воин на няколко крачки от него. В това време друг воин изтича и го удари с все сила между плешките с огромното си копие. Улучило здравата стоманена ризница, то не можа да я прободне и отскочи назад. За миг

дивакът зяпна от почуда (предпазното желязно облекло не беше познато между тези племена), а после изрева:

— Това са дяволи, омагьосани са, омагьосани са! — И внезапно обхванат от паника, захвърли копието си и хукна да бяга. Аз прекъснах бягството му с изстрел, Умслопогаас разцепи главата на своя избраник и тогава паниката обхвана всички.

— Омагьосани са, омагьосани са! — викаха те и тичаха безредно на всички страни, за да се измъкнат, напълно паднали духом. Повечето от тях даже захвърлиха щитовете и копията си.

Не е нужно да се спирам на последната сцена от тази ужасна битка. Това беше едно масово и безмилостно клане, в което пощада нито беше поискана, нито дадена. Една случка обаче заслужава да се разкаже подробно. Тъкмо смятах, че всичко вече е свършило, когато изпод един куп убити, където се беше прикрил, изскочи здрав воин и прескачайки като антилопа камарите агонизиращи и убити, се понесе като вихър нагоре покрай краала към мястото, където стоях в момента. Но той не беше сам. По петите му се стрелкаше Умслопогаас със собствените си движения, които на всички приличаха на лястовичи полет. Когато ме наближиха, разпознах в масая пратеника от предишната вечер. Като разбра, че колкото и да тича, преследвачът му ще го настигне, той спря и се обърна, готов за борба. Умслопогаас също спря като закован.

— Аха — извика той подигравателно на елморана, — значи, това си ти, с когото имах честта да говоря снощи — лигонани! Пратеникът! Похитителят на малки момичета — този, който иска да убива малки момичета. И ти сам пожела да се изправиш като мъж срещу мъж, лице в лице с Умслопогаас — един индуна от племето на Макуилизини, от хората на Амазулу? Е добре, молбата ти е чута. Нали се заклех да те накълцам парче по парче, тебе, безсрамно куче? Внимавай, защото сега ще го сторя!

Масаят изскърца със зъби от яд и се спусна с копието си към зулуса. Когато приближи, Умслопогаас ловко отскочи встрани и като завъртя с двете си ръце Инкози-каас високо над главата си, с такава сила стовари широкото острие изотзад върху рамото на масая, точно там, където започва вратът, че острият ѝ като бръснач край разреза кости, месо, мускули и почти отдели главата заедно с едното рамо от тялото.

— Е — възкликна Умслопогаас, оглеждайки трупа на своя враг,
— удържах на думата си. Това беше славен удар.

[1] Мисля, споменах вече, че едно от зулуските имена на Умслопогаас беше Кълвачи. Не се сетях защо го наричаха така, докато не го видях да действа с Инкози-каас, и тогава изведнъж открих приликата. — А.К. ↑

ГЛАВА VIII

ОБЯСНЕНИЯТА НА АЛФОНС

И така, битката свърши. Отвърщайки глава от потресаващата сцена, изведнъж се сетих, че не бях виждал Алфонс от двадесетина минути (защото, макар че се изисква много време да се опише битката, всъщност тя не беше траяла дълго), от момента, когато бях принуден да го ръгна под лъжичката, вследствие на което за малко не бях прострелян. Страхувайки се, че горкият човечец беше загинал в боя, започнах да търся тялото му между мъртвците наоколо, но не можах да открия нито следа от него. Реших, че сигурно е оцелял, и тръгнах покрай стената на краала към мястото, където бяхме заели позиция, и започнах да го викам по име. Тук, на около петнадесет крачки от стената, растеше едно много старо дърво от рода на индийските смокини. То беше толкова старо, че с течение на времето цялата му вътрешност беше изгнила, оставяйки само обвивката на кората.

— Алфонс! — виках аз, вървейки покрай стената. — Алфонс!

— Oui, monsieur — отговори един глас. — Тук съм.

Огледах се, но не видях никого.

— Къде? — изревах аз.

— Тук съм, monsieur, в дървото.

Погледнах натам. Надничайки от една дупка на около пет фута от земята в дънера на смокиновото дърво, видях да се подава бледо лице и чифт големи мустаци, единият, отрязан, по-къс, а другият, плачевно увиснал като опашката на току-що набито куче. Тогава за първи път осъзнах това, което бях подозирал преди, а именно, че Алфонс е жалък страхливец. Отидох при него.

— Излез от дупката — казах.

— Свърши ли се, monsieur? — попита загрижено той. — Напълно ли свърши? Ах, какви ужаси преживях и колко молитви изрекох.

— Излез оттам, долна отрепко — казах, защото никак не бях настроен дружелюбно. — Всичко вече приключи.

— Така ли, monsieur, значи молитвите ми са чути? Излизам. — И той наистина излезе.

Докато вървахме надолу, да се присъединим към другите, които се бяха събрали пред широкия вход на краала, представляващ сега истинска костница, иззад един храст изведнъж изскочи някакъв масай, измъкнал се невредим, и се спусна яростно срещу ни. С вик на ужас Алфонс побягна, докато масаят хвърчеше след него, решен, преди да умре, да извърши убийство. Той бързо настигна горкия дребен французин и щеше да му види сметката, ако не бях успял да изпратя един куршум между широките плешки на елморана. Така доведох работата до благополучен край за французина в момента, когато направи последен мъчителен завои с напразната надежда да избегне дългото желязо, което святкаше непосредствено зад гърба му. В същия миг той се спъна и се просна по дължина, а тялото на масая се стовари отгоре му, мърдайки конвулсивно в предсмъртна агония. Веднага се понесе такава поредица от пронизителни писъци, че си помислих, че преди да умре, дивакът бе успял да промуши горкия Алфонс. Изтичах и издърпах масая настрани, и под него се откри лежащият Алфонс, покрит с кръв, да се мята като жаба, през която пускат ток. „Горкият човек! — помислих си аз, — Свършено е с него!“ — и като коленичих, затърсих раната, доколкото ми позволяваха гърченията му.

— Ох, дупката в гърба ми! — ревеше той. — Убиха ме. Умирам! Претърсих отново, но не открих рана. Тогава ме осени истината: човекът беше изплашен, а не ранен.

— Стани! — извиках. — Стани! Не те ли е срам? Дори не си одраскан.

Той послуша и се изправи. Нямаше му нищо.

— Но, monsieur, помислих, че съм — каза той извинително. — Не знаех, че съм победил. — После като подритна тялото на масая, възкликна тържествуващо: — Ей, черно дивашко куче, ти си мъртво; каква победа!

Напълно отвлечен, оставих Алфонс да се грижи за себе си, което той направи, следвайки), ме като сянка, и отидох при другите пред големия вход. Първото, което видях, беше Макензи, седнал на камък и с пристегнато с носна кърпа бедро, което обилно кървеше, тъй като бе прободено с копие и раната разрязваше по ширина цялото му бедро. В ръката си още държеше любимия си касапски нож, превит сега почти

на две, от което разбрах, че е имал успех в счепкването си и падането с елморана.

— Ах, Куотърмейн — напевно каза той с треперещ и възбуден глас. — Ето че победихме, но каква тъжна гледка, каква тъжна гледка! — После преминавайки на силен шотландски акцент, с поглед към прегънатия нож в ръката си, добави: — Мъка ми е, че огънах най-хубавия; си касапски нож в гърдите на един дивак — и се изсмя истерично.

Горкият човек! Като се имаха предвид раната му и възбудата от убиването, която бе преживял, нищо чудно, че нервите му се бяха разтърсили. Трудно е за един миролюбив човек с добро сърце да бъде въвлечен в едно такова отвратително деяние. Но ето че съдбата понякога ни поставя в твърде иронични положения.

При входа на краала сцената беше много необикновена. Клането беше вече свършило и ранените избавени от болките, защото милост не беше дадена никому. Задръстеният с тръни вход беше отъпкан и вместо с бодливи храсти беше запълнен с труповете на убитите. Мъртъвци, навсякъде мъртъвци — те лежаха накуп или поединично, или по двама — във всякакви пози, на откритите места, досущ като хората по тревата на някой лондонски парк през горещ августовски неделен ден. Пред входа, на едно място, разчистено от трупове, щитове и копия, разпръснати по всички посоки така, както бяха изпаднали или захвърлени от ръцете на притежателите им, стояха оцелелите от страшната борба, а в нозете им лежаха четирима ранени мъже. Тридесет здрави мъже се бяхме хвърлили в боя и от тридесетте петнадесет останаха живи, като петима от тях (включително отец Макензи) бяха ранени, а двама — смъртоносно. От биещите се на входа бяха останали само Къртис и зулусът. Гуд беше изгубил петима, аз — двама, а Макензи — петима от шестте си души. Що се отнася до оцелелите, с изключение на мен, който не бях влизал в ръкопашен бой, те всички бяха червени от главата до краката. Ризницата на сър Хенри беше сякаш боядисана в този цвят. Бяха напълно изтощени, с изключение на Умслопогаас, който не изглеждаше особено уморен. Стоеше, мрачно изправен върху малко възвишение сред купа убити, подпрян както обикновено върху бравата си, въпреки че кожата върху дупката на челото му силно пулсираше.

Ах, Макумазан! — каза той, когато доуцуках до него, чувствувайки се много зле. — Бях ти казал, че боят ще бъде голям; така и стана. Не съм виждал по-голям или друг, така храбро воден. А тая желязна риза, тя наистина е тагати (вълшебна), нищо не може да я прободете. Ако не беше тя, и аз щях да бъда там — и той кимна към големия куп мъртъвци под него.

— Подарявам ти я, ти си храбър мъж — каза сър Хенри кратко.

— Кус! — отговори зулусът, дълбоко покъртен както от подаръка, така и от комплимента. — Ти също, Инкубу, се показва като мъж, но трябва да ти дам няколко урока с брадвата; така прахосваш силата си.

Тогава Макензи запита за Флоси и ние с облекчение въздъхнахме, когато един от хората каза, че я видял да тича, към къщи заедно с бавачката. Сетне, като понесохме онези от, ранените, които можеха да бъдат придвижени в момента, бавно се отправихме към сградата ма мисията, изтощени от борбата и загубата на кръв, но с пламнало в сърцата ни славно чувство за победа над превъзходящото ни мнозинство. Бяхме спасили живота на малката девойка и бяхме дали добър урок на масаите от тази част на страната, който нямаше да забравят поне десет години — но на каква цена!

Мъчително вървахме нагоре по хълма, по който само преди малко повече от час бяхме слезли при съвсем различни обстоятелства. До вратичката на стената ни очакваше госпожа Макензи. Но щом ни съзря, тя изписка и закри лицето си с ръце, викайки: „Ужасно! Ужасно!“ А уплахата ѝ само се усили, когато откри достойния си съпруг, носен върху импровизирана носилка; съмненията ѝ относно естеството на раната му обаче скоро бяха разпръснати. После, когато с няколко кратки слова ѝ разказах за изхода от битката (за която вече беше чула нещо от благополучно прибралата се Флоси), тя пристъпи към мен и тържествено ме целуна по челото.

— Господ да благослови всички ви, господин Куотърмейн! Вие спасихте живота на детето ми — каза тя просто.

Влязохме вътре, свалихме дрехите си и се заехме с раните си. С радост отбелязвам, че нямах такива, а тези на сър Хенри и Гуд бяха сравнително леки благодарение на безценните стоманени ризници, и можеха да бъдат оправени с няколко бода и залепващ се пластир'. Раната на Макензи обаче беше сериозна; за щастие копие то не беше

разкъсало някоя голяма артерия. След всичко се изкъпахме и какво удоволствие беше това! Облякохме се в обикновените си дрехи и отидохме в трапезарията, където закуската беше сервирана както обикновено. Беше много странно да седим там, да пием чай и ядем препечен хляб по най-обичайния за деветнадесети век начин, сякаш в ранните часове не бяхме участвували в един истински примитивен ръкопашен бой, присъщ на средните векове. Или, както Гуд се изрази, цялата работа изглеждаше повече като прекаран кошмар, отколкото като нещо действително. Когато привършихме закуската, вратата се отвори и вътре влезе малката Флоси, бледа и залитаща, но съвсем читава. Тя целуна всички ни и ни благодари. Аз я поздравих за присъствието на духа, което беше показала, като стреля в масая с малкия си деринджър и така спаси живота си.

— Ох, не говорете за това! — каза тя и започна да плаче неудържимо. — Никога няма да забравя лицето му, докато се търкаляше там, никога — и сега го виждам...

Посъветвах я да си легне и поспи малко. Тя ме послуша и вечерта се събуди почти напълно възстановила силите си, що се отнася до здравето ѝ. Стори ми се странно, че едно момиче, имало самообладанието да застреля такъв голям черен главорез, втурнал се да го прободее с копие то си, изглежда толкова разстроено само при мисълта за него; но в крайна сметка, това е присъщо за този цол. Горката Флоси! Страхувам се, че нервите ѝ няма да се възстановят в продължение на много години след прекараната нощ в лагера на масаите. По-късно тя ми разказа, че най-лошото от всичко било неизвестността — да седи там часове наред в тази безконечна нощ в пълно неведение дали ще бъде направен някакъв опит за спасението ѝ. Тя каза, че общо взето не го очаквала. Знаела е колко малко на брой сме и колко много са масаите, които, между другото, непрекъснато идвали да я оглеждат. Повечето от тях не били виждали бял човек преди и пипали ръцете и косата ѝ с мръсните си лапи. Тя каза също, че била взела решение да се убие с пистолета, ако не забележи признаци за помощ до момента, когато първите лъчи на изгряващото слънце достигнали краала, защото бавачката била чула лигонани да казва, че ще ги мъчат до смърт, ако до изгрев-слънце един от белите мъже не дойдел на нейното място. Ужасно било, че трябвало да вземе такова решение, но била решена да го изпълни и аз не се съмнявах, че е щяла

да го стори. Въпреки че беше на години, когато момичетата в Англия са в класната стая и ядат още с малка лъжичка, това „дете на дивата природа“ имаше повече кураж, решителност и самообладание от много зрели жени, отгледани в безгрижие и лукс с грижливо обучени мозъци и възпитани така, че да не могат да проявят нищо от онова, с което природата може би ги е дарила.

След закуската всички си легнахме и поспахме добре. Събудихме се едва когато стана време за обяд, а след като се нахранихме, още веднъж отидохме заедно с цялото налично население — мъже, жени, младежи и девойки — на мястото на сутрешното клане. Задачата ни беше да погребем нашите убити и да се освободим от трупове на масаите, като ги хвърлим в река Тана на около петнадесетина ярда от краала. Когато достигнахме мястото, обезпокоихме хилядите лешояди и някакъв вид орли с кафяви пера, дошли на угощение от хиляди мили наоколо. Често бях наблюдавал тези големи и отвратителни птици и се бях учудвал на необикновената бързина, с която се явяваха на мястото на кръвопролитие. Застреляш някой елен и само след минута високо горе в синия ефир, се появява точка, която постепенно нараства и става лешояд, после друга, трета... Чувал съм много теории, които обясняват необикновената сила на усета, даден на тези птици от природата. Моята собствена обаче, обоснована на дълги наблюдения, е, че лешоядите, надарени с такова силно зрение, което остава недостижимо и за най-силния далекоглед, си разпределят небето помежду си; те висят във въздуха на голяма височина — може би на две-три мили от земята — и всеки един наблюдава огромно парче земя. Щом някой от тях открие храна, незабавно се спуска към нея. Съседът му по въздух, който си плува спокойно в синьото море на разстояние може би от няколко мили, веднага следва примера му, уверен, че е открита храна. Щом той започне да се спуска, лешоядите, в чието ползрение е бил, го последват, а също така и онези, в чието ползрение те на свой ред са били. По този начин лешоядите от двадесет мили наоколо могат да се съберат на угощение за няколко минути.

Погребахме убитите си в тържествено мълчание. Гуд беше избран да прочете надгробното слово (отец Макензи отсъствуваше, прикован на легло), тъй като той общо взето притежаваше най-хубав глас и внушителен вид. Беше безкрайно тъжно, но както каза Гуд, можеше да бъде и по-лошо, защото можеше да се наложи „да

погребваме самите себе си“. Посочих, че това би било трудно изпълнимо, но разбрах какво искаше да каже.

После започнахме да товарим една волска каруца, докарана от мисията, с телата на масаите, като първо събрахме копията, щитовете и другите им оръжия. Товарихме каруцата пет пъти с по около петдесетина трупа всеки път и я изпразвахме в Тана, Установихме, че малцина от масаите са могли да избягат. Крокодилите трябва да са се нахранили добре тази нощ. Едно от последните тела, които дигнахме, беше на часовоя от горния край. Запитах Гуд как беше успял да го убие, и той ми разказа, че се промъкнал почти по същия начин като Умслопогаас и го промушил със сабята си. Масаят доста пъшкал, но за щастие никой не го чул. Както каза Гуд, ужасно било, че трябвало да го извърши, и особено неприятно, защото приличало на хладнокръвно убийство.

Така, с последното тяло, което отплува надолу по течението на Тана, завърши случаят с нашата атака на масайския лагер. Копията, щитовете и другите оръжия отнесохме в мисията, където напълнихме цяла барака. Не бива обаче да пропусна да отбележа една случка. След изпълнението на погребалните ни задължения към нашите приятели масаите, на връщане минахме покрай кухото дърво, в което сутринта се беше скрил Алфонс. Случи се така, че човечецът беше с нас и ни помагаше в неприятната задача с много по-голямо усърдие, отколкото беше показал, когато се отнасяше до живите масаи. Наистина, за всеки труп, който товарехме, той се изказваше с подходящ сарказъм. Алфонс, който хвърляше мъртвците в Тана, беше съвсем различно същество от оня Алфонс, побягнал да спаси милия си животец от копието на живия масай. Той беше почти радостен и весел, пляскаше с ръце и даже изтананикваше откъси от френски песни, докато мрачните тела на убитите воители с плясък падаха в бързите води, за да занесат на близките си, на стотина мили по-надолу, съобщението за смърт и поражение. Накратко, като сметнах, че е необходимо да му се посмачка фасона, предложих да го изправим пред военен съд за поведението му сутринта.

Доведох го до дървото, където се беше крил, и започнахме да го съдим, като сър Хенри му обясняваше на най-добрия си френски език нечуваното малодушие и чудовищност на поведението му и по-специално с изплюването на омасленото парцалче от устата, при което

за малко не вдигна на крак масайския лагер с тракането на зъбите си и не доведе планове ни до провал. Той го помоли да даде обяснения.

Но ако смятахме, че ще поставим Алфонс в затруднение и ще, го засраим, много се излъгахме. Той се поклони с реверанс, усмихна се и призна, че на пръв поглед поведението му може да е изглеждало странно, но в действителност не било така. Зъбите му не тракали от страх, о Господи, не! наистина, не! Той се учудва как *messieurs* могат да си помислят такова нещо, — а от студения въздух сутринта. Колкото до парцалчето, ако *monsieur* беше опитал отвратителния му вкус, смесица от остаряло парафинено масло, грес и барут, самият *monsieur* щял да го изплюе. Но той не бил направил такова нещо; той бил решил да го държи в устата си, но уви! Стомахът му „се разбунтувал“ и парцалчето било изхвърлено в изблика на нежелано повръщане.

— О-о, я се махай оттук, пале такова! — избухна в смях сър Хенри и с добър ритник отпрати настрани печалния му образ.

Вечерта имах разговор с отец Макензи, който страдеше доста от раните си, лекувани от Гуд — изкусен, макар и неквалифициран лекар. Каза ми, че тази случка му дала добър урок и че ако оздравее благополучно, щял да предаде мисията на един по-млад човек, който бил вече тръгнал, за да му помага в работата, и щял да се върне в Англия.

— Виждате ли, Коутърмейн — каза той, — взех решението онази сутрин, когато се промъквахме надолу към онези невежи диваци. Ако преминем благополучно през всичко и спасим Флоси жива — казах си аз, — ще се върнем у дома в Англия. Дотегнаха ми вече тези диваци. Наистина, тогава не мислех, че ще останем живи, но благодарение на Бога и на вас четиримата оцеляхме и сега мисля да изпълня решението си, за да не ни се случи нещо по-лошо. Още една такава случка ще убие нещастната ми жена. И още нещо, Коутърмейн, но да си остане между нас, аз съм доста добре материално; имам състояние от тридесет хиляди лири в банката на Занзибар и всеки фартинг^[1] е спечелен с честен труд и спестявания, защото животът тук не ми струва почти нищо. Така, въпреки че ще ми бъде трудно да се разделя с това място, което накарах да цъфне като роза в пустошта, и още по-трудно да се разделя с хората, които съм учил, ще си отида.

— Поздравявам ви за решението — отговорих, — поради две причини. Първата е, че ще изпълните задълженията си към жена си и

дъщеря си, и по-специално към втората, която трябва да получи известно образование и да общува с момичета от собствената си раса, иначе ще порасте като дивачка и ще страни от своите. Втората е, че съм сигурен така, както че стоя тук, че рано или късно масаите ще се опитат да отмъстят за нанесеното им днес поражение. Навярно неколцина мъже са успели да избягат в суматохата и ще разкажат историята на своите хора; в резултат някой ден срещу вас ще бъде изпратена голяма сила. Може да се забавят цяла година, но рано или късно ще го сторят. Ето защо дори само поради тази причина, аз бих си заминал. Когато някога се случи да научат, че вие не сте вече тук, може да оставят мястото на мира.^[2]

— Напълно сте прав — отговори пасторът. — До един месец ще напусна това място. Но това ще бъде жива раздяла, жива раздяла.

[1] Англ. монета, 1/4 от пенито. Б.пр. ↑

[2] По едно нещастно съвпадение, след като горното е било написано от господин Куотърмейн, през април 1886 г. масаите са заклали един мисионер и жена му — семейство Хотън — на, същата река, Тана, на гореописаното място. Мисля, че това са първите бели хора, станали жертва на това жестоко племе. — Б. англ. ред. ↑

ГЛАВА IX

В НЕИЗВЕСТНОТО

Седмица по-късно една вечер всички ние седяхме около масата в трапезарията на мисията, твърде потиснати духом — щяхме да се сбогуваме с нашите мили приятели, семейство Макензи, и да тръгнем по пътя си призори на другия ден. Масаите повече не се чуха, нито се видяха, и ако не бяха едно-две неприбрани копия, които ръждясваха в тревата и няколко празни патрона, паднали до стената, където бяхме стояли, трудно можеше да се каже, че старият краал за добитък в подножието на хълма е бил арена на такава отчаяна битка. Макензи се възстановяваше бързо от раната си главно поради това, че беше толкова енергичен човек, и вече можеше да се придвижва с патерици; що се отнася до другите ранени, един от тях умря от гангрена, а останалите се възстановяваха задоволително. Хората от кервана на пастора се, завърнаха от брега, така че мисията сега беше добре охранявана.

При тези обстоятелства, колкото и сърдечни и настоятелни да бяха поканите да останем, решихме, че е дошло време да продължим пътя си първоначално към планината Кения и оттам в неизвестното, в издирване на тайнствената бяла раса, която искахме да открием. Този път щяхме да се придвижваме с помощта на скромното, но полезно магаре. Бяхме се снабдили с около дузина, за да носят вещите ни, а ако се наложеше — и нас самите. Сега за слуги имахме само двама от уакуафите и се оказа невъзможно да накараме други туземци да тръгнат с нас към неизвестните места, които искахме да изследваме, но не можем да ги обвиняваме за това. В края на краищата, както каза Макензи, изглеждаше странно, че трима мъже, притежаващи доста от нещата, за които си заслужава да се живее — здраве, достатъчно пари, положение и така нататък, — ще тръгнат за собствено удоволствие да гонят тоя дето духа, в резултат на което можеха никога да не се върнат. Но такива са именно англичаните — авантюристи до мозъка на костите си. Авантюрист е този, който тръгва, готов да посрещне всичко

на пътя си. Е, тъкмо това правим всички ние на този свят по един или друг начин и самият аз се гордея с тази титла, защото тя изисква храбро сърце и вяра в провидението. Освен това, докато мнозина известни крезовци, в чиито нозе хората благоговейт, както и много други умело лавиращи и красноречиви политици, са забравени, имената на онези благородни стари авантюристи, които направиха Англия това, което е, ще бъдат помнени и споменавани с любов и гордост пред малките деца, чиито неформени духове все още дремят в утробата на бъдещите векове. Не че ние тримата очакваме да ни споменават наред с такива като тях, но може би ще можем да направим достатъчно, за да покрием голотата на нашето безумие.

Тази вечер, докато седяхме на верандата да изпушим по една лула преди да се приберем, кой мислите дойде при нас? Не друг, а самият Алфонс, който с великолепен поклон оповести желанието си за разговор. Тъй като бил помолен „да напусне“, обясни той с някои заобикалки, би желал да се присъедини към нашата група — изказване, което ме учуди не малко, като знаех какъв страхливец е човечецът. Причината обаче скоро се изясни. Отец Макензи тръгваше за брега и оттам щеше да продължи за Англия. Ако тръгнеше с него, Алфонс беше убеден, че ще го хванат, екстрадират, върнат във Франция и осъдят да излежава наказание. Тази мисъл го преследваше, както главата на крал Чарлс е преследвала господин Дик, и колкото повече премисляше, толкова въображението му преувеличаваше десетократно опасността. В действителност много възможно беше нарушаването на законите на страната му да е било отдавна забравено и той да можеше да остане необезпокояван навсякъде другаде извън Франция; но никой не можеше да го накара да погледне така на нещата. С присъщия си органически страх този човечец предпочиташе далеч повече да се изправи пред разните трудности и големите рискове и опасности на експедиция като нашата, отколкото въпреки дълбокия си копнеж да види родната страна, да се подложи на възможното разследване на някой полицейски началник — което в, края на краищата е още едно потвърждение на истината, че за повечето хора една далечна, предвидена опасност, колкото и мъглява да е тя, е много по-ужасна от най-сериозните опасности на настоящето. След като изслушахме онова, което имаше да ни каже, ние се посъветвахме помежду си и накрая, със знанието и съгласието на Макензи, решихме

да приемем предложението му. Да започнем с това, че имахме недостиг на работна ръка, а Алфонс беше бърз, енергичен човек, комуто всичко се отдаваше, и готвеше — ах, той умееше да готви! Вярвам, че можеше да направи вкусно ястие дори от гамашите на юначния си дядо, за когото толкова обичаше да разказва. После, той беше добър по характер и весел като маймунка, а патетичната му и тщеславна реч беше източник на безкрайно забавление за нас; и най-важното, в него нямаше злоба. Разбира се, изявената му страхливост беше голям недостатък, но след като вече познавахме тази му слабост, малко или много можехме да се предпазим от нея. Така, че след като го предупредихме за несъмнените рискове, на които се излагаше, му казахме, че ще приемем предложението му при условие, че обещае да се подчинява изцяло на заповедите ни. Определихме му заплата от десет фунта месечно — ако някога се завърнеше в някоя цивилизована страна, за да ги получи. Той с готовност се съгласи и се оттегли да напише писмо на своята Анет, което отец Макензи обеща да пусне, когато отиде надолу към крайбрежието. Алфонс ни го прочете по-късно — сър Хенри превеждаше — и то беше едно чудесно съчинение. Сигурен съм, че дълбочината на чувствата му и разказа за страданията му в една варварска страна „далеч, далеч от теб, Анет, заради чиято обожаема особа аз понасям такива мъки“, можеха да разчувствуват и най-студенокръвната камериерка.

И така, утрото дойде. До седем часа всичките магарета бяха натоварени и времето за раздяла настъпи. Това беше тъжна работа, особено сбогуването с малката Флоси. Двамата с нея бяхме станали големи приятели и често разговаряхме, но нервите й още не бяха превъзмогнали сътресението от онази ужасна нощ, която бе прекарала в плен на кръвожадните масаи.

— О, господин Куотърмейн — изплака тя, като обви с ръце врата ми и избухна в сълзи. — Не мога да, понеса сбогуването с вас. Чудя се кога ще се видим отново.

— Не зная, мое мило момиченце. — Казах. — Аз съм на единия край на живота, а ти на другия. В най-добрия случай пред себе си имам много кратко време и повечето неща за мен са останали в миналото, а за теб, надявам се, ще има много дълги и щастливи години и всичко е пред теб в бъдещето. Полека-лека ще пораснеш и ще станеш хубава жена, Флоси, и целият този див живот ще бъде за теб един

далечен сън; вярвам, че дори никога да не се срещнем отново, ти ще мислиш за стария си приятел и ще си спомняш думите му. Старай се винаги да бъдеш добра, моя мила, и да вършиш това, което е правилно, а не онова, което изглежда приятно, защото накрая, каквото и да казват присмехулниците, доброто и приятното са едно и също. Бъди безкористна и винаги, когато можеш, помагай на другите. Светът е пълен със страдание, скъпа, и да облекчаваме живота е Най-благородната цел, която можем да си поставим. Ако правиш това, ти ще станеш една мила, богобоязлива жена и ще направиш живота на много хора по-светъл, и тогава няма да си живяла напразно, както става с много други от твоя пол. А сега, след като ти дадох толкова много старомодни напътствия, ще ти дам нещо, за да ги подсладя. Виждаш ли това малко късче хартия? То се нарича чек. Когато си отидем, дай го на баща си заедно с тази бележчица, но не преди това, запомни! Един ден ти ще се ожениш, моя мила малка Флоси, и той ще послужи да ти купят сватбен подарък, който ще носиш ти и твоята дъщеря след теб, ако имаш такава, за спомен от ловеца Куотърмейн.

Горката малка Флоси плака много и в замяна ми подари къдрица от светлата си коса, която още пазя. Чекът, който ѝ дадох, беше за хиляда фунта (можех да си го позволя при тогавашното ми благосъстояние и липсата на други нужди, освен благотворителни), а в бележката съветвах баща ѝ да ги вложи на нейно име в държавни ценни книжа и когато един ден тя се ожени или стане пълнолетна, да ѝ купи най-хубавата диамантена огърлица. Избрах диаманти, защото смятам, че сега, когато рудниците на цар Соломон са изгубени за света, цената им никога няма да спадне под тази в момента и че ако някога през живота си има парични затруднения, тя лесно би могла да ги обърне в пари.

И така, най-после потеглихме след дълго ръкостискане, размахване на шапки и прощални възгласи от страна на туземците, а Алфонс плака сърцераздирателно при раздялата с работодателите си, защото има меко сърце; и не съжалявах, че тръгнахме, защото мразя сбогуванията. Може би най-покъртително от всичко бе мъката на Умслопогаас, когато се сбогуваше с Флоси, към която този мрачен стар боец силно се беше привързал. Той обичаше да казва, че било толкова хубаво да я гледаш, както една-единствена звезда през тъмна нощ, и не се уморяваше да се поздравява на висок глас, задето бе убил лигонани,

който бе заплашил да я погуби. Повече не видяхме приятния лагер на мисията — истински оазис в пустинята и оазис на европейската цивилизация. Но аз често си спомням за семейство Макензи. Чудя се как са прекосили; страната на юг, дали сега се намират в безопасност в Англия и дали някога ще прочетат тези думи. Милата малка Флоси! Мисля си как ли се справя тя сега, когато наоколо ѝ няма черни хора да изпълняват заповедите ѝ и пробождащият небето снежен връх на Кения, към когото да погледне, когато сутрин отвори очи. И така, сбогом на Флоси.

След като напуснахме мисията, стигнахме сравнително спокойно до подножието на връх Кения, наричан от масаите „Донго Егере“ или „петнистия връх“, поради петната от черни скали, които се виждат по могъщата му снага, чиито страни са твърде стръмни, за да позволят на снега да се задържи. После минахме покрай самотното езеро Баринго, където за нещастие единият от двамата останали аскарни стъпи върху една усойница и въпреки положените усилия да го спасим, умря от ухапването на змията. След това изминахме едно разстояние от около сто и петдесет мили до една друга величествена снежна планина, наречена Лекакизера, за която твърдо вярвам, чене е била достигана дотогава от европейец, но която сега няма да се спирам да описвам. Там почивахме в продължение на две седмици, след което навлязохме в необитаваната и без всякакви пътища гора на един обширен район, наричан Елгуми. Само в тази гора живееха повече слонове, отколкото бях срещал, или чувал преди. Наоколо буквално гъмжеше от могъщите млекопитаещи; те живееха напълно необезпокоявани от човека и броят им бе ограничен само от естествения закон, който не позволява размножаването на животните да надхвърли възможностите на обитаваната от тях земя да ги изхранва. Няма защо да казвам обаче, че не застреляхме много от тях — първо, защото не можехме да си позволим да изразходваме напразно амуниции, чийто запас застрашително намаляваше, понеже едно от магаретата, натоварено с тях, бе отнесено, когато преминавахме една придошла река; и второ, защото не можехме да отнесем слоновата кост, а не желаехме да убиваме само за самото стреляне. Така че оставихме огромните животни на мира, като застреляхме само едно-две при защита. В този район слоновете, незапознати с ловеца и нежните му чувства, позволяваха да се приближим на двадесетина ярда от тях на открито, а

те стояха с щръкнали уши като озадачени гигантски кученца и се взираха в това ново и необикновено явление — човека. Понякога, когато огледът не изглеждаше задоволителен, той завършваше с рев и нападение, но това не се случваше често. Когато ставаше обаче, трябваше да използваме пушките си. Слоновете не бяха единствените диви животни в голямата гора на Елгуми. Тук имаше в изобилие всякакъв вид едър дивеч, включително и лъвове — проклетите да са! От времето, когато един лъв ме ухапа по крака и ме осакати за цял живот, гледам ги само с омраза. От значение беше и друго, което се въдеше в изобилие тук — ужасната муха це-це, чието ухапване е смърт за домашните животни. За магаретата (а и за хората) дотогава се предполагаше, че имат известен имунитет към нейното ухапване; всичко, което мога да кажа, е, че не зная дали поради жалкото си състояние или понеже мухата це-це в тези места е по-отровна от обикновено, но нашите магарета се поддадоха на яростното ѝ нападение. За щастие обаче това стана едва два месеца след ухапванията — тогава, след един студен двудневен дъжд, те всички внезапно умряха; когато одрахме кожата на няколко от тях, видях дългите жълти ивици върху месото, характерни за ухапванията на мухата це-це, които бележат мястото, където насекомото е забило жилото си. След като излязохме от голямата гора на Елгуми, поехме на север според сведенията, дадени на Макензи от нещастния скитник, който бе стигнал до него само за да умре тъй трагично. Скоро се озовахме в началото на голямо езеро, наричано от туземците Лага, дълго около десет мили и широко двадесет, за което, ако си спомняте, той бе споменал. След това близо месец вървахме из една огромна хълмиста област, подобна на Трансваал, но разнообразена с парчета земя, покрити с храсталак.

През всичкото това време ние непрекъснато се изкачвахме с около сто фута на всеки десет мили. В действителност местността бе разположена върху склон, който, изглежда, завършваше при масив от снежни планини, закъдето се бяхме отправили и където знаехме, че се намира второто езеро, което скитникът беше описал като „водата без дъно“. Най-после стигнахме дотам и като се уверихме, че наистина има голямо езеро на върха на планината, изкачихме се още три хиляди фута нагоре и се озовахме в края на една отвесна скала; оттук се виждаше голяма около двадесет мили квадратна водна повърхност,

разпростряна на хиляда и петстотин фута под нас, очевидно запълнила кратера на угаснал вулкан с огромни размери. Понеже забелязахме села по брега на това езеро, с голяма трудност слязохме през иглолистните гори, които сега покриваха стръмните стени на кратера, и бяхме добре приети от хората на едно просто миролюбиво племе. Те никога досега не бяха виждали или чували за бели хора'. Отнесоха се към нас с голямо почитание и любезност, като ни дадоха толкова много храна и мляко, колкото можехме да изядем и изпием. Съгласно нашия анероид^[1], това чудно и красиво езеро лежеше на височина, не помалка от 11,450 фута над морското равнище, и климатът му беше доста студен и наподобяваше този на Англия. И наистина, през първите три дни от престоя си не видяхме много или почти нищо от околността по причина на типично шотландския мъглив дъжд, който непрекъснато ръмеше. Точно този дъжд задействува отровата на мухата це-це у останалите магарета, така че те до едно измряха.

Това нещастие ни постави в твърде неудобно положение; сега оставахме без всякакво средство за транспорт, въпреки че от друга страна, няхахме какво много да носим. Амунициите също бяха много намалели — възлизаха само на сто и петдесет пачки патрони за пушки и петдесетина за револвер; наистина, струваше ни се, че сме достигнали края на силите си. Даже да бяхме склонни да изоставим целта на търсенето си, която, макар и призрачна, все пак беше цел, смешно беше да помислим да извървим обратно тези седемстотин мили от брега в сегашното си положение. Решихме, че единственото нещо, което можем да направим, е да спрем и останем засега, където се намирахме — туземците бяха добре разположени и храната обилна — и да изчакаме събитията, като се помъчим да съберем данни какви земи има отвъд.

След като закупихме едно кану (издълбано от огромен дънер, достатъчно голямо, за да побере всички ни заедно с багажа) от главатаря на селото, където бяхме отседнали, давайки му в замяна три празни гилзи от кована мед, от които той остана напълно доволен, отправихме се на обиколка по езерото, с оглед да открием най-благоприятно място, за да се установим на лагер. Понеже не знаехме дали пак ще се завърнем в това село, натоварихме всичките си неща в кануто, както и опечената четвърт от водна антилопа^[2], която е много вкусна, когато е млада, и потеглихме; туземците вече бяха тръгнали

преди нас с леките си канута, да предупредят жителите на другите села за нашето приближаване.

Докато гребяхме бавно, Гуд обърна внимание на необикновено синия цвят на водата и каза, че разбрал от туземците, които са големи рибари — всъщност рибата е главната им храна — че се предполага езерото да е удивително дълбоко, и че на дъното има дупка, през която водата се промъква и гаси някакъв огромен огън, намиращ се отдолу.

Посочих му, че това, което е чул, е вероятно легенда, и води началото си от народно предание още от времето, когато някой от паразитните вулканични конуси все още е действувал. Около бреговете на езерото видяхме няколко, които без съмнение са продължавали да действуват дълго след вулканичната смърт на централния кратер, който сега образуваше леглото на самото езеро. Вероятно, когато вулканът окончателно е угаснал, хората са си въобразили, че водата от езерото е изтекла през него и е угасила големия огън долу, най-вече защото не се виждаше тя да изтича от някъде, макар че езерото постоянно беше подхранвано от потоци, стичащи се от околните снежни върхове.

Приближавайки по-далечния бряг на езерото, открихме, че той представлява огромна отвесна скална стена, задържаща водата, без да има преходен наклонен бряг, както другаде. Гребяхме успоредно с тази отвесна стена на разстояние сто крачки от нея в посока към другия край на езерото, където знаехме, че се намира голямо село.

Както пътувахме, започнахме да минаваме покрай големи плаващи купчини тръстика, бурени, клончета от дървета и други боклуци, довлечени, както Гуд предположи, от някакво течение, което го озадачаваше прекалено много, за да го обясни. Докато размишлявахме върху това, сър Хенри посочи ято големи бели лебеди, които се хранеха из плавея на известно разстояние пред нас. Вече бях забелязал лебеди да летят около езерото и тъй като по-рано никога не ги бях срещал в Африка, много ми се искаше да се сдобия с един екземпляр. Разпитал бях туземците за тях и научих, че те идвали отвъд планината — явявали се на определени периоди през годината рано сутрин и тогава можело много лесно да ги хванеш, понеже били много изтощени. Попитал бях от какво място идват, но ми отговориха само с повдигане на рамене. Казваха, че на върха на големия черен масив имало камениста негостоприемна земя, а след това снежни планини, пълни с диви зверове; там не живеели хора. След планините следвали

стотици мили гъста трънлива гора, толкова гъста, че даже слонове не минавали през нея, а камо ли човек. После ги бях попитал дали са чували от другата страна на планините и трънливата гора да живеят бели хора като нас, но те бяха избухнали в смях. След това обаче дойде една престаряла жена — тя ми каза, че като малко момиче научила от дядо си, че когато той бил юноша, неговият дядо прекосил пустинята и планините, промъкнал се през трънливата гора и отвъд нея видял бели хора, които живеели в каменни краали. Разбира се, тъй като тази история бе отпреди близо двеста и петдесет години, сведенията бяха много смътни, но все пак историята съществуваше и като я премислих, твърдо се убедих, че имаше някаква истина в тези слухове, и реших на всяка цена да открия тайната. Едва ли можех да предположа, че желанието ми ще се осъществи едва ли не като по чудо.

Задебнахме лебедите, а те продължаваха да се носят по водата все по-близо и по-близо към отвесната скала; накрая успяхме да натикаме кануто зад прикритието на струпан плавей на около четиридесет ярда от тях. Сър Хенри беше заредил ловджийската си пушка и като издебна удобен момент, изчака два лебеда да застанат редом и като се прицели в шиите им, уби и двата. Като изпляскаха силно с крила, останалите хвъркнаха нагоре, тридесет или повече на брой, и той стреля повторно. Падна един със счупено крило; видях също да пада кракът на друг заедно с няколко пера, но лебедът продължи да лети доста уверено. Птиците се издигаха все по-високо и по-високо, докато заприличаха на петънца, изравнили се с надвисналата отвесна скала, където се подредиха в триъгълник и отлетяха към неизвестността на североизток. Междувременно бяхме прибрали двете убити птици; а какви красиви птици бяха те! Всяка тежеше не по-малко от тридесет фунта. Последвахме ранения в крилото лебед, но той успя да прехвъркне над една площ от натрупани бурени, и вейки и се понесе в чистата вода отвъд. Прецених, че ще бъде трудно да прекараме кануто през натрупаните боклуци, и казах на единствения ни останал слуга уакуафи да скочи, да се гмурне под плавея и да го хване; знаех, че е отличен плувец и след като в езерото няма крокодили, не го заплашва опасност. Запален от лова, уакуафи ме послуша и с отлично плуване скоро се понеса след лебеда, докато ние постепенно се приближавахме към скалната стена, в която се блъскаше водата.

Внезапно той се отказа да преследва лебеда и започна да вика, че водата го отнася; и наистина, виждахме как плува с всички сили към нас, но водата постепенно го отвлечаше към скалата. Изведнъж видях пред нас на около осемнадесет инча от повърхността на езерото да се издига нещо, което наподобяваше върха на свода на подводна пещера или железопътен тунел. Следите на няколко фута по-нагоре, оставени от водата по скалата, говореха, че обикновено пещерата е под водното равнище; но тъй като сега беше сух сезон и големият студ пречеше на снега да се топи лесно както обикновено, водата в езерото бе спаднала и арката се беше показала. Нашият беден слуга се носеше към тази арка със страшна бързина. Той не беше на повече от десетина клафтера от нея, а ние на около двадесетина, когато забелязах, че дори с малко усилия от наша страна кануто просто лети след него. Той се бореше храбро и ние искахме на всяка цена да го спасим, когато внезапно видях, че на лицето му се изписа отчаяние — пред очите ни той беше всмукан в дълбините на водовъртежа и изчезна от погледа. В същия миг почувствувах как кануто ни сякаш бе сграбчено от могъща ръка, която го блъсна с непреодолима сила към скалата.

Осъзнали опасността, загребахме или по-скоро зацапахме ожесточено с греблата, в желанието си да се изтръгнем от водовъртежа. Напразно — в следващата секунда се понесохме като стрела право към арката и помислих, че сме загубени. За щастие запазих достатъчно присъствие на духа да извикам „лягайте ничком, всички лягайте“ и сам дадох пример, като се проснах на дъното на кануто; другите усетиха, че трябва да ме послушат. Миг след това с оглушителен шум лодката беше дръпната надолу и водата започна да я залива; помислих си, че с нас е свършено. Но не, изведнъж оглушителният шум спря и почувствувахме как кануто отново полетя. Обърнах главата си — не смеех да я вдигна — и погледнах нагоре. На слабата светлина, която все още достигаше до кануто, различих тежкия скалист свод, надвиснал почти над главите ни, и това бе всичко. В следващата минута вече не виждах и това; слабата светлина се превърна в сумрак, а сумракът бе погълнат от тъмнината — пълна и абсолютна.

Лежахме приблизително около час, без да смеем да вдигнем глави от страх, че черепите ни ще бъдат пръснати, и почти не можехме да разменим и дума, поради рева на буйната вода, който поглъщаше

гласовете ни. Не че изобщо имахме голямо желание за разговор — бяхме смазани от чувството за ужасното ни положение и надвисналият страх от внезапна смърт, като се разбием в стените на понора, в някоя скала, или бъдем погълнати от яростните вълни, а може би и задушени от липсата на въздух. Всички тези и още много други начини да умрем се явяваха във въображението ми, докато лежах на дъното на кануто, заслушан в рева на бързата вода, която течеше неизвестно накъде. Чувах само още един звук и това бяха пресекливите ужасени вопли на Алфонс, легнал в средата на кануто, но и те бяха слаби и нереални. Накрая положението надделя над разума ми и започнах да мисля, че съм жертва на страхотен кошмар.

[1] Барометър без живак. Б.р. ↑

[2] Африканска антилопа, която плува. Б.пр. ↑

ГЛАВА X

ОГНЕНАТА РОЗА

Продължавахме да летим, носени от мощното течение, докато накрая забелязах, че шумът от водата не е и наполовина толкова оглушителен, колкото преди. Заклучих, че това се дължи на по-голямо пространство, което позволява на звуците да се разпръсват. Сега чувах воплите на Алфонс много по-определено; те представляваха възможно най-странната смесица от молби към всевишния и името на любимата му Анет, които, може да си представи човек, макар поради очевидната си искреност да не изглеждаха на богохулство, бяха най-малкото извънредно забележителни. Грабнах едно гребло и го мушнах в ребрата, но той вероятно помисли, че краят му е настъпил и започна да вие още по-силно. Бавно и предпазливо се надигнах на колене и протегнах ръка нагоре, но не докоснах таван; взех греблото и го вдигнах над главата си толкова високо, колкото можах, но резултатът беше същият. Протегнах го също надясно и ляво, но докосвах единствено вода. Тогава се сетих, че в кануто между останалите ни принадлежности имаше фенер с увеличително стъкло, а също и тенекиена кутия с масло. Опипах слепешката наоколо. Намерих фенера, запалих го внимателно с кибрита, който носех, и щом фитилът пламна, насочих светлината надолу към лодката. Първото нещо, което светлината освети, бе побелялото и изплашено лице на Алфонс. Помислил, че всичко най-после е свършило и вече вижда първото небесно явление, той нададе ужасен рев и се наложи с помощта на греблото да го убедя в обратното. Що се отнася до другите трима, Гуд лежеше по гръб, все още с монокул на окото, и гледаше безцелно в надвисналата тъмнина, а сър Хенри беше облегал глава върху седалката за гребане и с ръка се опитваше да определи скоростта на водата. Но когато светлината попадна върху стария Умслопогаас, едва не се разсмях. Струва ми се, бях споменал, че сложихме в кануто четвърт печена водна антилопа. Е, добре, изясни се, че когато всички се проснахме на дъното на лодката, за да не бъдем пометени във водата

от скалистия свод, главата на Умслопогаас се отзовала необичайно близо до печеното месо; веднага, щом се съвзел от първата уплаха, той почувствувал, че е гладен. Хладнокръвно си отрязал парче месо с помощта на Инкози-каас и сега беше зает с яденето, а видът му издаваше задоволство. Или, както той по-късно обясни, помислил, че му предстои „дълъг път“ и предпочел да тръгне с пълен стомах. Това ми напомни за хората, които отиваха на бесилото — в английските ежедневници за тях обикновено пишеше, че закусили „отлично“.

На светлината на фенера избутахме Алфонс към другия край на кануто със заплаха, която му действа учудващо успокоително — че ако продължава с плачовете си да прави тъмнината още по-ужасна, ще го пуснем да отиде при уакуафи, да чака своята Анет в някоя друга сфера. После, доколкото можахме, обсъдихме подробно положението. Най-напред обаче по съвета на Гуд вързахме две лопати на носа на кануто във вид на мачта, за да не бъдем изненадани от някое внезапно снижение на свода на пещерата или водния път. Ясно ни беше, че се намираме в подземна река, или както Алфонс го определи, в „главен канал“, който отнасяше излишните води на езерото. Известно е, че такива реки съществуват в много части на света, но изследователите рядко са имали злощастията да пътуват по тях. Виждаше се ясно, че реката е широка, защото фенерът не успяваше да я освети от единия до другия бряг, въпреки че от време на време, когато течението ни повличаше към едната или другата страна, различавахме скалните стени на тунела, който, доколкото можехме да преценим, изглежда се извисяваше на двадесет и пет фута над главите ни. Самото течение, както Гуд прецени, се носеше най-малко с осем възли и за наш късмет, както се случва обикновено, беше най-бързо в средата. Все пак първото, което предприехме, беше да се разберем, един от нас да седи винаги на носа с фенера и пръта, които имяхме в кануто, готов, ако е възможно, да предотврати разбиването ни в стените на пещерата или някоя издадена скала. Умслопогаас, нахранил се вече, застана пръв. Абсолютно нищо повече не можехме да предприемем, за да останем читави, освен това, че един от нас застана на кърмата с гребло в ръка и по този начин повече или по-малко ставаше възможно да се направлява кануто, за да не се удари в стените на пещерата. След това хапнахме пестеливо от студеното печено месо (защото не знаехме за колко време трябваше да ни стигне), а после, като се почувствувах с повишен дух,

изказах мнението, че колкото и опасно да е нашето положение, не го смятам за безнадеждно, освен ако туземците наистина не бяха прави и реката ле се изливаше точно в земните недра. Ако не, ставаше ясно, че тя трябва да излезе на повърхността вероятно от другата страна на планините; в такъв случай трябваше да мислим единствено как да останем живи, докато се озовем там — където и да беше това „там“. Но, разбира се, както Гуд мрачно посочи, имаше и вероятност да станем жертва на стотици неочаквани ужаси, а в случай че реката лъкатушеше навътре в земните дълбини, докато пресъхнеше, нашата съдба несъмнено щеше да бъде трагична.

— Е, нека се надяваме на най-доброто и се приготвим за най-лошото — каза сър Хенри, който винаги беше ведър и запазваше спокойствие, истински сигурна опора по време на бедствие. — Излизали сме от толкова много необичайни и неприятни положения заедно, че почти се надявам някак си да излезем и от това — добави той.

Този съвет беше отличен и всеки от нас го прие посвоему, с изключение на Алфонс, който се беше вцепенил от ужас. Гуд стоеше на кормилото, а Умслопогаас на носа, така че за сър Хенри и мен не оставаше нищо друго, освен да легнем в кануто и да мислим. Положението ни наистина беше странно, направо свръхестествено — по думите на Къртис. Носехме се към недрата на земята върху гръдта на една стигийска река така, както Харон е превозвал душите. А колко тъмно беше — слабият лъч на малката ни лампа служеше единствено да подсилва тъмнината. На носа, подобно на Удоволствието от стихотворението^[1], седеше Умслопогаас, бдителен и неуморим, с готов прът в ръката, а отзад в сянката едва можех да различа силуета на Гуд, който се взираше на лъча светлина, за да се ориентира как да насочва кануто с греблото, което от време на време потапяше във водата.

„Добре, добре — помислих си, — нали дойде да търсиш приключения! Алън, момчето ми, ти наистина ги намери. И то на твоята възраст! Трябва да се засрамиш от себе си; но някак си не се засрамваш и колкото и да е ужасно, може би ще преминеш през всичко това, а ако не успееш, е, нищо не можеш да направиш! Когато всичко вече е казано и сторено, една подземна река може да се превърне в твърде подходящо място за гроб.“

Трябва да кажа обаче, че отначало нервното напрежение беше много голямо. Даже за най-хладнокръвния и опитен човек е мъчително, ако е в постоянно неведение дали му остават още пет минути да живее, но на този свят няма нищо, с което човек да не може да свикне, и полека-лека започнахме да привикваме дори с това. В края на краищата нашият страх, макар и естествен, беше, да си кажем правичката, нелогичен, имайки предвид, че човек никога не знае какво може да се случи в следващата минута, даже ако седи на сушина в една хубава къща и двама полицаи патрулират под прозореца, нито колко дълго има да живее. Всичко това ни е писано, деца мои, затова каква полза да се безпокоим?

Когато потънахме в тъмата, беше почти обед, а поставихме на стража Гуд и Умслопогаас в два часа с уговорката да седят по пет часа. Затова в седем часа сър Хенри и аз поехме дежурството — сър Хенри на носа, аз на кърмата, а другите двама легнаха и заспаха. В продължение на три часа всичко вървеше добре; наложи се само веднъж сър Хенри да ни отблъсне от стената, а от мен изискваше много малко усилие, за да не се отклоняваме, защото буйното течение вършеше всичко необходимо, въпреки че трябваше да се внимава, тъй като понякога кануто показваше наклонност да се извъртва напреки и така да напредва. Най-любопитното на тази чудновата река бе как въздухът се запазваше чист. Без съмнение той беше тежък и задушен, но не дотолкова, че да го смятаме за лош или особено неприятен. Единственото обяснение, което, мога да дам, е, че водата от езерото е носела със себе си достатъчно въздух, който се е отделял от потока при течението му и от това въздухът в тунела не беше напълно застоял. Това е моето решение на загадката, колкото и да струва, а сигурно не струва много.

Бях седял на кърмата вече около три часа, когато започнах да забелязвам значителна промяна в температурата: ставаше по-топло. Отначало не обърнах внимание, но когато след изтичането на още половин час започна да става все по-горещо и по-горещо, извиках сър Хенри и го попитах дали е забелязал това, или само си въобразявах.

— Забелязах! — отговори той — И още как! Намирам се нещо като в турска баня. — Тогава и другите се събудиха задъхани и започнаха да свалят дрехите си. Тук Умслопогаас имаше предимство, защото не можеше да се каже, че е облечен — бе само по муча.

Ставаше все по-горещо и по-горещо, докато накрая едва дишахме и потта обилно се лееше от нас. След още половин час, въпреки че бяхме съвсем голи; едва издържахме. Мястото съвсем приличаше на преддверие към ада. Потопих ръката си във водата и я издърпах почти с вик; водата явно завираше. Погледнахме малкия термометър, който носехме — живакът показваше 123°^[2]. От повърхността на водата се вдигаше гъст облак пара. Алфонс простена, че вече сме се намирали в чистилицето, което беше вярно, макар и не в смисъла, който той имаше предвид. Сър Хенри изказа мнението, че вероятно минаваме край подземен поток от лава, и съм склонен да вярвам, че беше прав, особено като се има предвид какво се случи по-късно. Известно време след това страданията ни наистина надхвърлят способностите ми да ги опиша. Спряхме да се потим, тъй като цялата ни пот вече беше излязла. Просто лежахме на дъното на лодката, която сега физически не бяхме в състояние да управляваме; чувствавахме се като горещи въглини. Представях си, че изпитвам същите мъки, каквито изпитват рибите, извадени на сухо — а именно, бавно задушаване. Кожата ни започна да се напуква и кръвта да пулсира в главите ни като ударите на парен чук.

Това състояние продължи известно време, когато внезапно реката направи завой и чух как сър Хенри извика откъм носа с прегракнал и тревожен глас. Погледнах и видях най-странната, най-ужасяваща гледка. На около половин миля пред нас и малко вляво от средата на потока (сега се виждаше, че е около деветдесет фута широк) от повърхността на водата като огромен стълб се издигаше фонтан от почти бели пламъци и достигаше петдесет фута височина. Там се удряше в свода, разстиляше се в кръг с диаметър около четиридесет фута и падаше на извити огнени потоци, наподобяващи листата на разцъфтяла роза. Този ужасен газов фонтан приличаше най-много не на друго, а на огромно пламтящо цвете, издигащо се от черната вода. Долу беше правото и дебело около фут стебло, а горе, — страхотният цвят. Такава боязън внушаваше неговата свирепа и величава красота, че едва ли някой би могъл да я опише. Лично аз не мога. Макар че все още бяхме отдалечени на около петстотин ярда, въпреки парата, от светлината на фонтана в цялата пещера бе светло като ден. Сега виждахме свода над нас, висок около четиридесет фута и съвършено изгладен от водата. Скалата беше черна и тук-таме различни дълги

блестящи жилки руда, които я пресичаха като огромни вени, но от какъв метал бяха, не знаех.

Продължавахме да се носим към огнения стълб; той светеше по-свиреп от която и да било пещ, запалена от човек.

— Насочи лодката надясно, Куотърмейн, надясно! — извика сър Хенри и миг след това видях как се строполи безчувствен напред. Алфонс вече беше припаднал. Гуд ги последва. Те лежаха там като мъртви; само Умслопогаас и аз бяхме в съзнание. На петдесет ярда от фонтана видях, че зулусът оборва глава на гърдите си. Той също припадна и аз останах сам. Не можех да дишам, свирепата горещина ме изсушаваше. На много ярда разстояние около огромната роза скалният свод бе нажежен до червено. Дървото на лодката почти гореше. Видях как перата на единия убит лебед започнаха да се свиват и сбръчкват, но не исках да се предам. Знаех, че ако го направя, щяхме да минем само на три-четири ярда от газообразния фонтан и да загинем. Започнах да гребя така, че да държа кануто колкото се може по-далеч от него, и работех ожесточено.

Очите ми сякаш щяха да изскочат от орбитите и през затворените си клепачи виждах ослепителната светлина. Почти се бяхме изравнили с фонтана; той бучеше като всички огньове на ада, взети заедно, а водата наоколо яростно вреше. Още пет секунди и отминахме. Чух грохота зад себе си.

Тогава и аз паднах в несвяст. Следващото нещо, което си спомням, е, че усетих полъха на въздух върху лицето си. Отворих очите си с голяма мъка. Погледнах нагоре. Далеч, далеч над мен светеше, макар около мен да цареше пълен мрак. Опомних се и се огледах. Кануто ни все още плаваше по течението на реката, а на дъното му лежаха голите тела на моите другари „Дали са живи? — питах се аз. — Дали не съм останал сам на това страшно място?“ Не знаех. Почувствувах изгаряща жажда. През борда на лодката пуснах ръката си във водата и с вик я изтеглих. Нищо чудно: почти цялата кожа отгоре ѝ беше изгорена. Водата обаче беше студена или почти студена. Изпих голямо количество и се облях целия. Тялото ми поглъщаше течността, както тухлената стена попива дъжда след суша; но там, където кожата ми беше изгорена, допирът с водата ми причиняваше непоносима болка. Тогава се сетих за другите; довлякох се с мъка до тях и ги напръсках с вода. За моя радост те започнаха да

се съвземат — първо Умслопогаас, после останалите. Веднага пиха вода и я поглъщаха като сьонгери. Почувствувахме хлад — странен контраст с досегашните ни усещания — и започнахме да навличаме дрехите си. Обличайки се, Гуд посочи към другата страна на лодката. Цялата беше олющена от горещината и на места почерняла като въглен. „Ако беше направена като лодките от цивилизования свят — каза Гуд, — дъските сигурно щяха да се изкривят и да пропуснат достатъчно вода, за да потънем“. За щастие тя беше издълбана от мекия и гъвкав дънер на едно-единствено дърво и стените ѝ бяха дебели почти три инча, а дъното — четири. Какъв беше този ужасен огън, през който минахме, така и не разбрахме, но предполагащ, че точно на това място имаше пукнатина или дупка в коритото на реката, през която огромно количество газ от вулканичния си дом в недрата на земята намираще излаз към горния свят. Как първоначални се е възпламенил, разбира се, е невъзможно да се каже, но мисля, че вероятно е станало при някоя спонтанна експлозия на отровни газове.

Веднага, щом се пооблякохме и посъвзехме, се заехме да установим къде се намираме. Бях казал, че отгоре идваше светлина, и като се вгледахме добре, открихме, че тя идваше от небето. Нашата река, която според сър Хенри беше буквално възплъщение на фантазията на поета^[3], вече не беше подземна, ала течеше по мрачния си път, но не „през пещери, неизмерими за човека“, а между страшно надвиснали скали, които не бяха по-малко от две хиляди фута високи. Толкова високи бяха, че макар небето над нас да светеше, там, където се намирахме сега, цареше гъст мрак — наистина не тъмнина, но като сумрака в стая с плътно пуснати щори през деня. От двете страни се издигаха огромни отвесни скали, толкова мрачни и недостъпни, че на човек му се завиваше свят при опита да прецени височината им. Малкото късче небе, което бележеше къде свършват те, се виеше като синя лента над извисяващата се чернота, лишена от живот. Не се виждаше нито дърво, нито някое виещо се растение. Тук-таме обаче върху скалите се виждаха петната на дълъг сив лишей, който беше прилепнал неподвижно, също като бяла брада на лицето на покойник. Сякаш само утайката на светлината или по-тежката част от нея бе потънала на дъното на това отвратително място. Нито един светъл и крилат слънчев лъч не можеше да стигне толкова ниско; те угасваха далеч, далеч над главите ни.

Водите на реката опираха в тесен бряг от валчести скални парчета, измити и заоблени от вечното движение на водата; поради тях мястото изглеждаше като осеяно с хиляди вкаменели гюллета. Явно, когато нивото на подземната река се покачеше, брегът напълно изчезваше или оставаше като съвсем малка ивица между потока и отвесните скали; но сега мястото беше широко около седем или осем ярда. И тук, на този бряг, решихме да спрем за малко и да починем след всичко, което преживяхме, и да опънем крайниците си. Брегът беше ужасен, но все пак щяхме да си отдъхнем от страхотиите на реката; пък и трябваше да преопаковаме нещата си и да подредим кануто. Избрахме едно по-подходящо място и след известни усилия успяхме да изтеглим кануто и да се покатерим върху кръглите негостоприемни камъни.

— Повярвайте ми — извика Гуд, който слезе на брега пръв, това е ужасно място! Човек може да полудее. — И той се изсмя.

Веднага един гръмовит глас поде думите му, усилявайки ги хилядократно: „Да полудее — ха! ха! ха!“ „Да полудее, ха! ха! ха!“ — отговори друг обезумял глас високо горе от скалата. — „Да полудее, да полудее“ — гърмеше глас след глас и с крясъци и страшен смях всеки подхвърляше думите напред-назад към невидимите устни на другия, докато цялото място се изпълни с думите и крясъците на едно сатанинско веселие, което най-после замря така внезапно, както беше започнало.

— Ох, боже мой! — изхлипа Алфонс, напълно уплашен, при самообладанието, което притежаваше.

„Боже мой! Боже мой! Боже мой!“ — Великанските гласове гърмяха, крещяха и увиваха във всеки тон, който можеше да се долови.

— Аха! — каза тихо Умслопогаас. — Разбирам ясно, че тук живеят дяволи. Наистина мястото изглежда подходящо.

Опитах се да му обясня, че причината за всичкия този шум е едно много удивително и интересно ехо, но той не искаше да ми повярва.

— А-а — каза той, — аз мога да различа едно ехо, когато го чуя. Едно такова живееше точно, срещу моя краал в Зулуланд и интомибис — девойките — си говореха с него. Но ако това, което чувам тук, е възрастно ехо, то онова у нас трябва да е било бебе. Не, не, там горе има дяволи! Но според мене не са кой знае какви — додаде той и

смръкна щипка емфие. — Те могат да повтарят каквото кажеш, но изглежда, не могат да говорят сами и не смеят да покажат лицата си. — И той отново потъна в мълчание, като явно вече не обръщаше внимание на такива долни твари.

След всичко това ни се наложи да разговаряме шепнешком; беше наистина непоносимо да чуваш как всяка произнесена дума подскача напред-назад като топка за тенис, когато скалите си подвикват.

Но даже и шепотът ни достигаше до скалите в тайнствено шумолене, което замираще накрая в дълбоки въздишки. Ехото е приятно и романтично нещо, но този ден му се наситихме в тази страхотна бездна.

Щом се разположихме криво-ляво върху облите камъни, заехме се доколкото можем да почистим изгарянията си. Тъй като имахме съвсем малко масло за фенера, не трябваше да го изразходваме за никаква друга цел, затова одрахме един лебед и използвахме тлъстината от гърдите му, която се оказа чудесен заместител. Понаредихме кануто и решихме да похапнем малко, едва ли е нужно да казвам колко много се нуждаехме от храна; изпадането ни в безсъзнание беше траяло много часове и сега часовниците ни показваха обед. Седнахме в кръг и започнахме да нагъваме студеното месо всеки според апетита си, който при мен не беше особено голям, тъй като ми се повдигаше и чувствавах слабост след страданията предишната нощ, а освен това имах и мъчително главоболие. Обедът беше много странен. Сумракът беше толкова гъст, че трудно виждахме, когато режахме от месото и го слагахме в устата си. Все пак се справяхме доста добре, въпреки че месото се беше поразвалило от горещината, на която се бе изложило. Случайно се обърнах и погледнах зад себе си — вниманието ми беше привлечено от нещо, което дращеше по камъните — и точно зад гърба си съзрях разположен на един камък огромен екземпляр от черните сладководни раци, само че пет пъти по-голям от всеки рак, който някога бях виждал. Това грозно и отвратително животно имаше изпъкнали очи, вперени заплашително в мен, и много дълги и гъвкави антени или пипала, и гигантски щипци. Не само аз бях удостоен с такова внимание. От всяко кътче между кръглите камъни и дупките по скалите към нас пълзяха десетки от тези отвратителни същества, привлечени, предполагам, от миризмата на храна. Някои бяха вече почти до нас. Не можех да

откъсна очи от необикновената гледка и в същия миг видях как едно от животните протегна огромните си клещи и така оципа отзад нищо неподозиращия Гуд, че той скочи с вик, който „лудото ехо“ усърдно запрепраща от скала на скала. В същия миг друго докопа крака на Алфонс и отказа да го пусне — можете да си представите сцената, която последва. Умслопогаас грабна брадвата си и разцепи с нея черупката на един огромен рак; разнесоха се отвратителни писъци, които ехото усилваше хилядократно. От устата на рака започна да излиза пяна — това привлече стотици от събратята му, които заизлизаха от неподозирани от нас дупки и ъгълчета. Като видяха, че животното е ранено, най-близкостоящите се нахвърлиха върху му, както кредиторите върху фалирания, и буквално го разкъсаха на парчета с огромните си щипци; после го погълнаха, като си служеха с клещите да поднасят парчетата до устата си. Грабнахме каквото оръжие ни попадна — камъни или гребла — и започнахме да воюваме с чудовищата, чиито брой бързо се увеличаваше, а вонята им беше съкрушителна. Веднага, щом разчупвахме черупката им, другите сграбчваха ранените и ги поглъщаха, докато те крещяха, а от устата им излизаше пяна. Но грубияните не се задоволяваха с това. Те използваха всяка възможност да ни защипят — а щипеха отвратително — или се опитваха да ни откраднат месото. Един чудовищно голям рак хвана лебеда, който бяхме одрали, и го помъкна. Десетки други веднага се хвърлиха върху плячката и започна една отвратителна и гнусна сцена. Само как се пенеха и крещяха чудовищата, като разкъсваха месото и се нападаха едно друго. Това беше една неестествена гледка, от която ти се повдигаше, гледка, която ще преследва всекиго, който я е видял, до сетния му ден, разиграла се в дълбокия, потискащ мрак под непрестанната музика на многогласното разстройващо нервите ехо. Колкото и странно да изглежда, имаше нещо потресаващо човешко в тези дяволски създания — сякаш всички най-долни страсти и желания на човека бяха влезли под черупката на великанските раци и дали воля на лудостта си. Те бяха ужасно напористи и интелигентни й имаха вид като че ли съзнаваха какво вършат. Цялата сцена можеше да достави материал за още една песен на Дантевия „Ад“, както забеляза Къртис.

— Предлагам, приятели, да се махаме оттук, иначе ще изгубим разсъдъка си — извика Гуд и без да се бавим, побързахме да го

послушахме. Отблъснахме от скалите кануто, около което животните сега пълзяха със стотици, в напразните си опити да се покачат; скупчихме се в него и го откарахме в средата на потока, оставяйки след себе си остатъка от обедата си и крещящата, пенявеща се и воняща маса от чудовища, напълно завзели сушата.

— Това са дяволите на мястото! — каза Умслопогаас с вид на човек, който е намерил решението на някакъв въпрос; и се кълна, че почти бях склонен да се съглася с него. Забележките на Умслопогаас действуваха като брадвата му — право в целта.

— Какво ще правим сега? — запита объркан сър Хенри.

— Ще плаваме, предполагам — отговорих и заплавахме. Целият следобед, а също и вечерта продължавахме да плаваме с кануто в сумрака под синята лента на далечното небе, едва долавяйки, че денят е свършил и е започнала нощта (тук долу в огромната бездна разликата трудно се забелязваше), докато най-сетне Гуд посочи една звезда точно над главите ни и понеже нямахме какво да правим, започнахме да я наблюдаваме с интерес. Неочаквано тя изчезна, тъмнината се сгъсти и познатият клокочещ звук пак изпълни въздуха.

— Отново под земята — казах с въздишка, повдигайки лампата. Да, нямаше никакво съмнение. Почти различавах свода. Бездната беше свършила и тунелът започваше отново. Настъпи друга дълга-дълга нощ, изпълнена с опасности и страхотии. Би било твърде досадно да описвам всичките произшествия. Ще кажа само, че около полунощ се ударихме в една плоска изпъкнала скала по средата на потока и без малко да се преобърнем и да се издавим. Най-после успяхме да се измъкнем и да продължим неравния ход на пътя си. Времето минаваше тягостно, докато стана почти три часа. Сър Хенри Гуд и Алфонс бяха заспали от изтощение. Умслопогаас седеше на носа с пръта, а аз управлявах с греблото, когато забелязах, че бързината ни се увеличи чувствително; чух Умслопогаас да възкликва и веднага до нас долетя шум от разделящи се клони; в следващия миг кануто си пробиваше път през надвиснали храсти и пълзящи растения. Още минута и полъхът на сладък и чист въздух погали лицето ми; почувствувах, че сме излезли от тунела и плаваме в чисти води. Казах „почувствувах“, защото не се виждаше нищо; беше тъмно като в рог, както често се случва преди зазоряване. Но даже това не можеше да помрачи радостта ми. Бяхме излезли от ужасната река и където и да се намирахме сега, можехме да

бъдем само благодарни. И така, седях в кануто, вдишвах сладкия нощен въздух и чаках, търпеливо зората.

[1] Господин Алън Куотърмейн погрешно е цитирал —
Удоволствието е седяло на кърмата. Бел. англ. ред. ↑

[2] Водата кипи при 212° по Фаренхайт. — Б.ред. ↑

[3]

*„Където Алф, свещената река, тече
през пещери, неизмерими за човека,
към неогрявано от слънцето море“.*

А. К. ↑

ГЛАВА XI

НАВЪСЕНИЯТ ГРАД

Чаках час, а може би и повече. Междувременно Умслопогаас също заспа. Най-сетне изтокът посивя и огромни мъгляви форми плъзнаха по водната повърхност като призраците на отдавна забравени утрини. Това бяха изпаренията, надигащи се от водното си легло, за да посрещнат слънцето. После сивото стана жълто, а жълтото се превърна в червено. И тогава чудни снопове светлина бликнаха по небето на изток, а между тях се стрелнаха първите лъчи, предвестници на зората — разпръснаха призрачните изпарения и докоснаха далечните планински върхове, прелитайки от верига на верига все по-далеч и по-далеч. След миг златните двери се разтвориха и се появи самото прекрасно слънце в целия си разкош и великолепие, сякаш блестяха десет милиона копия; то покри нощта със светлина и стана ден.

Все още не виждах нищо друго освен хубавото синьо небе, понеже върху водата лежеше дебел пласт мъгла, сякаш по цялата повърхност се бяха разстлали вълма памук. Постепенно обаче слънцето изсмука мъглата и тогава видях, че плаваме върху прекрасна синя вода, но не можех да видя брега. На около осем или десет мили зад нас, докдето стигаше погледът, се разпростираше верига от стръмни планини, които като стена задържаха водите на езерото. Без съмнение точно през някой проход в тези скали подземната река намираше своя път към откритата водна шир. Действително по-късно установих този факт, обясняващ донякъде защо тази тайнствена река бе с такава необикновена сила и насоченост на течението, което даже на такова далечно разстояние все още влияеше на кануто. Скоро от мене или по-скоро от Умслопогаас, който се събуди тогава, бе намерено друго доказателство, и то твърде неприятно. Забелязвайки някакъв белезникав предмет върху водата, Умслопогаас насочи вниманието ми нататък и с няколко удара на греблата докара кануто до него; открихме, че това бе трупът на човек, плаващ ничком. Това само по себе си беше достатъчно неприятно, но представете си моя ужас,

когато Умслопогаас го обърна възник с греблото и в удавника разпознахме чертите — на кого мислите? Не на друг, а на нашия беден слуга, който преди два дена беше всмукан във водите на подземната река. Това доста ме уплаши. Смятах, че е останал там завинаги, а виж ти! Носен от течението, той беше извършил ужасното пътешествие заедно с нас и с нас бе достигнал края му. Видът му беше ужасен, защото имаше следи, че се е докоснал до огнения стълб — едната му ръка беше напълно сбръчкана, а цялата му коса — изгоряла. Чертите му бяха подпухнали, но все още носеха отпечатъка на отчаянието, което видях изписано върху лицето на нещастния човек, когато потъваше. Действително гледката ме потресе; бях много изтощен и се чувствувах разбит след всичко преживяно, и от сърце се зарадвах, когато без всякакво предупреждение тялото внезапно започна да потъва, сякаш вече беше изпълнило определената си мисия и се оттегляше; истинската причина без съмнение беше, че обръщането му по гръб даде свободен излаз на газовете. То отиде надолу в прозрачната вода и клафтер след клафтер проследихме движението му, докато накрая само една дълга верига от светли въздушни мехурчета, гонещи се в надпревара към повърхността, остана да показва пътя му към дълбочината. После те също изчезнаха и това бе краят на нашия нещастен слуга. Умслопогаас замислено наблюдаваше потъването на тялото и запита:

— Защо ли ни последва той? Лошо предзнаменование е това за теб и мен, Макумазан... — И зулусът се изсмя.

Обърнах се ядосано към него, защото не обичам неприятни внушения. Ако на хората им идват подобни мисли, те трябва от най-обикновено приличие да ги запазват за себе си. Ненавиждам личности, които те правят предмет на неприятните си предчувствия, или такива, които са те сънували обесен като обикновен престъпник или някакъв друг подобен ужас и настояват да ти разкажат съня си на закуска, макар и да е трябвало да станат рано, за да го сторят.

Тъкмо тогава се събудиха и другите и се зарадваха извънредно много, като разбраха, че сме се измъкнали от страшната река и се намираме пак под синьо небе. В последвалата врява и глъч разисквахме предложенията за по-нататъшните ни действия. В резултат решихме да се отправим към брега, тъй като бяхме извънредно гладни; нямахме нищо за ядене освен няколкото парченца

билтонг (сушено месо от дивеч), понеже бяхме изоставили остатъка от храната си на онези отвратителни сладководни раци. Но сега се яви нова трудност: не знаехме накъде се намира брегът. С изключение на скалите, през които подземната река се провираше към езерото, не се виждаше нищо друго освен блестящата на слънцето синя вода. Забелязахме обаче, че полетите на водните птици идваха отляво, от което заключихме, че те напускаха гнездата си на сушата, за да прекарат деня върху езерото; започнахме да гребем, насочвайки лодката към мястото, откъдето долитаха. Не след дълго се появи силен бриз, който духаше в посоката, която следвахме, така че стъкмихме корабно платно с помощта на одеяло и прът, и то весело ни понесе нататък. Тогава погълнахме остатъците от билтонга, измихме се в сладката езерна вода, запалихме лулите си и зачакахме каквото имаше да става.

Бяхме плавали в продължение на около час, когато Гуд, който оглеждаше хоризонта с далекогледа си, радостно извести, че вижда земя; посочи също, че промяната в цвета на водата говори, че приближаваме устието на река. След още няколко минути съгледахме голямо златно кубе, не много различно от това на Сейнт Пол^[1], да пробужда сутрешната мъглявина, и докато се чудеха какво, по дяволите, може да означава това, Гуд съобщи друго, още по-важно откритие, а именно, че насреща ни идва малка платноходка. Тази новина, в която скоро се уверихме с очите си, силно ни развълнува. Щом обитателите на това неизвестно езеро владееха изкуството на навигацията, това означаваше, че до известна степен бяха цивилизовани. След още няколко минути се изясни, че пътникът или пътниците на приближаващата лодка също ни бяха забелязали. За миг-два тя замря неподвижно на вятъра, сякаш в колебание, сетне промени курса си и се понесе бързо към нас. След десетина минути платноходката беше вече на стотина ярда от нас. Видяхме, че това беше не „издълбано“ кану, а стегната малка лодка, построена почти по европейски образец от дъски, с изключително голямо за размерите си платно-. Вниманието ни премина от лодката върху екипажа ѝ, който се състоеше от мъж и жена почти толкова бели, колкото самите нас.

Гледахме се учудено едни други с мисълта, че сигурно има някаква грешка; но не, нямаше никакво съмнение. Те, двамата в лодката, не бяха руси, но решително принадлежаха към бялата, а не

към черната раса, бели примерно като испанци или италианци. Това беше очевиден факт. Значи в края на краищата беше истина — тайнствено водени от най-странна случайност, бяхме открили тези чудни хора. Искаше ми се да закрещя от радост, като си помислих колко славно и чудно е това; и така, всички започнахме да си стискаме ръце и да се поздравяваме взаимно за неочаквания успешен завършек на безумното, си дирене. През целия си живот бях чувал слухове за бялата раса, която живеела високо в планините във вътрешността на този огромен континент и бях мечтал да го докажа, а сега го виждах със собствените си очи и направо бях онемял. Действително, както каза сър Хенри, старият римлянин е бил прав, когато е писал „*Ex Africa semper aliquid novi*“, което означава, обясни той, че от Африка винаги излизало нещо ново.

Мъжът в лодката имаше добра, но не изключително хубава физика. Притежаваше черна права коса, правилни орлови черти и интелигентно лице. Облеклото му беше от кафяв плат, нещо като риза от трико без ръкави и чиста проба шотландска поличка от същата материя. Краката му бяха открити, а нозете боси. На дясната си ръка и левия крак имаше дебели гривни от жълт метал, които определих като златни. Жената имаше лице диво и срамежливо, големи очи и къдрава кестенява коса. Облеклото ѝ беше от същата материя като на мъжа и се състоеше, както по-после открихме, от долна фуста, стигаща до коленете, и едно-единствено дълго парче плат, около четири фута широко и петнадесет дълго; то грациозно се надипляше около тялото и накрая се премятеше върху лявото рамо така, че краят му, който беше боядисан синьо или лилаво, или някой друг цвят в зависимост от социалното положение на притежателката, да виси отпред, като дясното рамо и гръдта оставаха почти открити. По-подходящо облекло едва ли можеше да се измисли особено за случай като сегашния, когато притежателката му беше млада и хубава. Гуд, който имаше усет за такива работи, много го хареса, а също и аз. То беше просто, а все пак толкова ефектно.

Същевременно, ако ние самите бяхме поразени от появата на мъжа и жената, явно беше, че те бяха далеч по-изненадани от нас. Що се отнася до мъжа, изглежда, че беше обзет от страх и почуда, и известно време обикаляше с лодката около нашето кану, но не приближаваше. Накрая обаче дойде по-близо и ни извика на език,

който звучеше меко и достатъчно приятно, но от който не разбрахме нито една дума. Ние отговорихме на английски, френски, латински, гръцки, немски, зулуски, холандски, на диалектите на сизуту и кукуана и някои други, с които бях запознат, но нашият непознат не разбираше никой от тези езици; всъщност те сякаш само го объркваха. Жената беше заета да ни изучава подробно и Гуд отвърщаше на вниманието ѝ, като я гледаше настойчиво през монокъла си — действие, което, изглежда, по-скоро ѝ се нравеше, отколкото обратното. След известно време, като не можа да разбере нищо за нас, мъжът внезапно обърна лодката и я насочи към брега; малката платноходка се понесе по вятъра като лястовица. Когато минаваше покрай носа на кануто, мъжът се обърна, за да оправи голямото платно, и Гуд веднага използва случая, като изпрати въздушна целувка на младата дама. Ужасих се от това действие както по принцип, така и от страх, че тя може да се обиди, но за моя изненада тя не се засегна. Като се огледа и видя, че съпругът ѝ или брат ѝ, или който и да беше, се занимаваше с платното, тя, му отвърна с въздушна целувка.

— Ах — казах аз, — изглежда, че най-после намерихме език, който хората от тази страна разбират.

— В такъв случай — добави сър Хенри — Гуд ще се окаже безценен преводач.

Намръщих се, защото не одобрявах лекомислието на Гуд и той го знаеше; затова насочих разговора към по-сериозни неща.

— Съвсем ми е ясно — казах, — че не след дълго човекът ще се върне заедно с група свои другари, и най-добре ще бъде да помислим как ще ги посрещнем.

— Въпросът е как те ще ни посрещнат — каза сър Хенри.

Гуд не каза нищо, а започна да измъква изпод купчината багаж едно малко квадратно тенекиено сандъче, което ни беше съпровождало през всичките ни странствувания. Много пъти бяхме закачали Гуд за това тенекиено сандъче, още повече, че беше много неудобно за носене, но той никога не беше дал задоволителен отговор относно съдържанието му; винаги обаче бе настоявал да го вземе, казвайки тайнствено, че може би ще дойде ден, когато ще се окаже полезно.

— Какво, за бога, се готвиш да правиш, Гуд? — запита сър Хенри.

— Какво ли? Да се облека, разбира се! Вярвам, че не очаквате да се явя в една нова страна в този си вид, нали? — и той посочи износеното си и изцапано облекло, което обаче изглеждаше, както всичките неща на Гуд, много спретнато и всяка дупка беше хубаво замрежена.

Не казахме нищо повече, а започнахме да го наблюдаваме със затаен дъх. Първата му стъпка беше да накара Алфонс, считан за; напълно компетентен по такива въпроси, да подстриже косата и брадата му по най-последната мода. Мисля, че ако имаше гореща вода и парче сапун под ръка, сигурно щеше да се обръсне, но нямаше. След това Гуд предложи да смъкнем платното на кануто и всички да се изкъпем, което сторихме, за голям ужас и изненада на Алфонс; той ръкомахаше и възклицаваше, че тези англичани наистина са чудновати хора. Въпреки че като добре възпитаните зулуси Умслопогаас беше придирчиво чистоплътен човек, той не разбираше, какво удоволствие има в това да плуващ в езеро и също ни наблюдаваше с лека почуда. Върнахме се в кануто, освежени от студената вода, и седнахме да се изсушим на слънцето. Тогава Гуд разтвори тенекиеното сандъче и извади една красива и чиста бяла риза, като че току-що донесена от някоя лондонска гладачница; след това някакво облекло, увито първо в кафява, после в бяла и накрая в сребриста хартия. Наблюдавахме разопаковането с голям интерес и много предположения. Една по една Гуд махаше обвивките, скрили съкровището, и внимателно оглаждаше и сгъваше всеки къс хартия; накрая пред нас се появи с цялото си великолепие на златните еполети, дантели и копчета парадната униформа на капитан от кралската флота — с кортик, триъгълна шапка, блестящи лачени обувки и така нататък. Буквално зяпнахме.

— Какво?! — казахме. — Какво?! Наистина ли смяташ да облечеш тези неща?

— Разбира се — отговори той спокойно. — Известно ви е от какво голямо значение е първото впечатление, особено — добави той — като зная, че има дами наоколо. Поне един от нас трябва да бъде прилично облечен.

Не казахме нищо; просто бяхме онемели особено като премисляхме успешния начин, по който Гуд беше крил съдържанието на това сандъче през всичките тези месеци. Дадохме само един съвет, а именно, че трябва да облече най-отдолу ризницата. Той отговори, че се

страхува да не развали линията на мундира, проснат сега внимателно на слънце, за да му се оправят гънките, но накрая се съгласи с тази предпазна мярка. Най-забавно от цялата работа обаче беше да се гледа изумлението на стария Умслопогаас и радостта на Алфонс от преобразяването на Гуд. Когато най-после той се изправи в цялото си величие, даже с ордени на гърдите, и се огледа в спокойните води на езерото като младежа от древната легенда, чието име не мога да си спомня, който се бе влюбил в собственото си отражение, старият зулус не можа да сдържи повече чувствата си.

— О, Бугуян! — каза той. — О, Бугуян! Досега те имах за грозен малък човек, и то дебел — дебел като стелна крава; а сега приличаш на синя сойка с разперена опашка. Наистина, Бугуян, очите ме заболяват да те гледам.

Гуд не хареса много намека за дебелината му, какъвто, да си кажа правото, не заслужаваше, защото големите изпитания го бяха смъкнали с три инча; но като цяло беше поласкан от възхищението на Умслопогаас. Що се отнася до Алфонс, той беше изпаднал във възторг.

— Ах! Monsieur има такава красива осанка — осанката на военен. Дамите са, които ще потвърдят това, когато слезем на брега. Monsieur е съвършен! Той ми напомня за моя героичен пра.

Но тук ние прекъснахме Алфонс.

Докато се любувахме на новия вид на Гуд, в гърдите ни се породиха чувство на съперничество и се заловихме да се издокараме толкова добре, колкото ни беше възможно. Най-много, което можахме да направим, бе да се пременим със запасните си ловджийски костюми, каквито имахме по един, като отдолу облякохме ризниците си. Що се отнася до моя вид, и най-хубавите дрехи на света не можеха да ме накарат да не изглеждам малък и незначителен; но сър Хенри изглеждаше такъв, какъвто си беше — великолепен мъж в почти новия си туидов костюм, гетри и обувки. Алфонс също започна да се докарва, като засука още повече огромните си мустаци. Дори старият Умслопогаас, който обикновено не се занимаваше много с украсата на тялото си, взе малко масло от фенера и снопче кълчища и така лъсна обръча на главата си, че той заблестя като лачените обувки на Гуд. После си сложи подарената му от сър Хенри ризница и своята муча и като почисти малко и Инкози-каас, стана напълно готов.

Междувременно, тъй като бяхме, вдигнали платното, сега се носехме уверено към сушата или по-скоро към устието на една голяма река. Скоро, около час и половина след като малката лодка ни беше напуснала, видяхме да излизат от реката или пристанището голям брой лодки, всяка от които можеше да носи по десет или дванадесет тона товар. Една от тях беше снабдена с двадесет и четири гребла, а повечето от останалите се движеха с платна. Разглеждайки ги през далекогледа, установихме, че гребната лодка е официален кораб, тъй като целият екипаж беше облечен в някаква униформа, а отпреде на палубата ѝ стоеше стар човек с почтена външност, развяваща се бяла брада и прикрепена сабя към бедрото; той явно командуваше лодката. Останалите лодки очевидно бяха пълни с хора, дошли от любопитство, и всички те насочваха платната си или гребяха към нас, колкото се може по-бързо.

— Е, сега какво? — казах. — На какво да се обзаложим? Дали ще се държат приятелски, или ще ни свършат?

Никой не отговори на въпроса и понеже войнственият вид на стария джентълмен и неговата сабя не ни харесваха, чувствавахме се малко угрижени.

Тъкмо тогава Гуд забеляза стадо хипопотами във водата на около двеста ярда от нас и предложи да застреляме няколко, ако е възможно, с мисълта, че няма да е лошо да дадем на местните жители известна представа за силата си. За нещастие идеята ни се видя добра и като извадихме осемкалибрените си пушки, за които все още имаше останали по няколко патрона, се приготвихме за действие. Животните бяха четири; едър мъжки, женска и две хипопотамчета, като едното от тях изглеждаше почти порасло. Приближихме се без трудност; огромните животни с удоволствие се потапяха във водата и отново изплуваха на няколко ярда по-далеч; действително стори ми се странно, че не бяха плашливи. Когато приближаващите се лодки с хората дойдоха на около петстотин ярда от нас, сър Хенри откри стрелбата, целейки се в порасналото хипопотамче. Тежкият куршум го удари точно между очите, проби черепа и го уби; то потъна, оставяйки след себе си дълга кървава следа. В същия миг аз стрелях в женския, а Гуд в мъжкия хипопотам. Изстрелът ми имаше ефект, но не фатален; хипопотамът цамбурна с огромен плясък, обаче отново се подаде, като свирепо пъхтеше, грухтеше и боядисваше водата наоколо си в

яркочервено; доубих го с патрона от лявата цев. Гуд, който е лош стрелец, не улучи главата на хипопотама; куршумът само разкъса муцуната му. След като изстрелях втория си куршум, погледнах нагоре и забелязах, че хората в лодките очевидно не познаваха огнестрелното оръжие, защото смайването, причинено от изстрелите ни и от ефекта им върху животните, беше удивително. Някои от хората започнаха да крещат от страх, други бързо обърнаха лодките и започнаха да се отдалечават; даже старият джентълмен със сабята изглеждаше озадачен и разтревожен и спря лодката си. Времето за наблюдение обаче беше малко, защото точно тогава старият хипопотам, разярен от получената рана, се надигна само на четиридесет ярда пред нас, като ни гледаше свиреп. Веднага всички стреляхме и го улучихме на няколко места; той отново потъна, ударен тежко. Сега любопитството започна да надделява над страха и някои от лодките се приближиха. Между тях бяха: мъжът и жената, които първи бяхме видели преди няколко часа. Те дойдоха почти до кануто ни. Точно тогава огромното животно се надигна отново само на десетина ярда от лодката и с разтворена паст и гневен рев се хвърли върху й. Жената изпищя, а мъжът се опита да придвижи лодката, но безуспешно. В следващата секунда видях как огромните червени челюсти и блестящите зъби се затвориха с трясък върху крехката лодка, отхапаха огромно парче от едната й страна и я преобърнаха. Лодката потъна, а двамата пътници останаха да се борят с водата. Преди да можем да направим нещо за спасяването им, огромното животно пак се показва и с отворена уста се отправя към горкото момиче, което се бореше с водата. Вдигнах пушката си и точно когато смазващите челюсти щяха да се сключат около нея, стрелях над главата й, право в гърлото на хипопотама. Той се преобърна, завъртя се в кръг, кашляйки и издухвайки червени потоци кръв през ноздрите си. Още преди да се съвземе, изстрелях последния куршум от страни в гърлото му и това го довърши. Той престана да се движи и моментално потъна. Следващото ни усилие беше насочено към спасяването на момичето, понеже мъжът беше отплувал към друга лодка. За щастие успяхме да я издърпаме в кануто в сред виковете на очевидците — изтощена и изплашена, но невредима.

Междувременно лодките се бяха събрали на известно разстояние и видяхме, че хората в тях, явно много уплашени, се съветваха какво да предприемат. Без да им дадем време за много разсъждения, които

според нас можеха да се отразят неблагоприятно върху ни, грабнахме веслата и загребяхме към тях. Гуд беше застанал на носа и сваляше с поклон триъгълната си шапка на всички посоки, а върху приятното му лице се беше разляла угодническа, но интелигентна усмивка. Много от лодките се отдръпваха при приближаването ни, но някои останаха на местата си, а голямата лодка с греблата тръгна да ни посрещне. Скоро се изравнихме и забелязах, че нашият вид — особено този на Гуд и Умслопогаас — изпълни достолепния главнокомандуващ с изненада, примесена със страхопочитание. Той беше облечен по същия начин като първия мъж, когото видяхме, само че ризата му не беше от кафяв плат, а от чисто бяло ленено платно, поръбена с лилаво. Поличката обаче беше същата, а така също и дебелите златни гривни на ръката му и под лявото коляно. Гребците носеха само полички, а телата им до кръста бяха голи. Гуд поздрави стария джентълмен, като приповдигна шапката си с елегантен жест и на най-чист английски запита относно здравето му, на което той отговори като постави показалеца и средния пръст на дясната си ръка хоризонтално върху устните си и ги задържа там за минута; изтълкувахме, че това е неговият начин за поздрав... После той отправи към нас някакви думи със същия мек изговор, който бяхме чули от първия си познат. Отвърнахме, че не разбираме, като разтърсихме глави и повдигнахме рамене. Алфонс, комуто маниерите са вродени, извърши това последното безпогрешно и с такава учтивост, че никой не би могъл да се обиди. После стигнахме до мъртва точка, докато аз, тъй като бях извънредно гладен, не реших да обърна внимание върху този факт, и го направих, като първо зинах и посочих устата си, а после потърках стомаха си. Старият господин ясно разбра тези движения, защото живо кимна с глава и посочи към пристанището; в същото време един от хората му ни хвърли въже и ни даде знак да го завържем, което направихме. Гребната лодка ни взе на буксир и се понесе с голяма скорост към устието на реката, придружена от всички останали лодки. След двадесет минути достигнахме входа на пристанището, което беше задръстено от лодки, пълни с хора, дошли да ни видят. Забелязахме, че повечето от жителите са от същия тип, макар че някои бяха по-светли. Действително забелязахме, че няколко дами имат ослепително бяла кожа; най-тъмният оттенък, който видяхме, беше като на мургав испанец. Тук реката се извиваше навътре и от устата ни се изтръгнаха

възкличания на радост и почуда, когато съзряхме за първи път мястото, което по-късно ни стана известно като Милозис или Навъсеният град (от „ми“, което означава град, и „лозис“ — намръщване, начумерване).

На около петстотин ярда от речния бряг се издигаше отвесна гранитна скала, висока двеста или повече фута; някога без съмнение тя е представлявала самият бряг; междинното пространство земя сега служеше за докове и пътища, след като бе получено чрез пресушаване, разширяване и укрепване с насипи.

На ръба на отвесната скала се виждаше огромно здание от същия гранит, който образуваше скалата. Построено беше върху трите страни на един квадрат; четвъртата му страна беше оставена празна, оградена само с нещо като назъбени стени, в чиято основа се виждаше изрязана малка врата. След това разбрахме, че това внушително място е дворецът на кралицата или по-точно казано, на кралиците. Зад двореца започваше градът, разположен върху леко нагорнище до едно бляскаво здание от бял мрамор, увенчано със златното кубе, което вече бяхме видели. С изключение на това единствено здание, целият град беше изцяло построен от червен гранит и се разпростираше на правилни блокове с прекрасни улици помежду им. Доколкото можехме да видим, всичките къщи бяха едноетажни и единични, заобиколени от градини; това даваше отмора на окото, отегчено от гледката на червения гранит. Зад двореца започваше необикновено широко шосе, което се извиваше нагоре по хълма на разстояние приблизително миля и половина и изглежда, завършваше на едно открито пространство, заобикалящо бляскавото здание, кацнало на върха. Но точно пред нас се намираше чудото и славата на Милозис: огромното стълбище на двореца, чието великолепие просто ни отне дъха. Нека читателят си представи, ако може, едно прекрасно стълбище, шестдесет и пет фута от балюстрада до балюстрада, състоящо се от две отделни широки стълби, всяка една с по сто двадесет и пет стъпала, осем инча високи и три фута широки; двете стълби бяха съединени с една площадка, дълга шестнадесет фута, започваща от стената на двореца, издигащ се на ръба на отвесната скала, и спускаща се надолу до един воден път или канал, прокаран от реката до основата му. Това величествено стълбище беше положено върху една-единствена огромна гранитна арка, на която малката площадка, съединяваща двете стълби горе, образуваше челото; това означава, че съединителното открито място лежеше отгоре й.

Оттук нагоре се извисяваше допълнителна арка или нещо, което приличаше на летяща арка по форма, но такава, каквато никой от нас не беше виждал в никоя друга страна, и чиято красота и чудо надминаваше всичко, което някога сме си представяли. Триста фута от край до край и не по-малко от петстотин и петдесет по извивката; тази полуарка се извисяваше, допирайки моста, който поддържаше на разстояние от петдесет фута, като само единият ѝ край почиваше и беше вграден в голямата арка, а другият бе закрепен в здравия гранит на отвесната скала.

Стълбището с неговите подпори беше действително дело, с което всеки жив човек би могъл да се гордее както заради размерите му, така и заради ненадмината му красота. Четири пъти, както научихме по-късно, пропадала работата, започната още в далечна древност, след това я изоставили полудовършена в продължение на три века, докато най-после се явил един млад инженер, на име Радемас, който казал, че ще я приключи успешно и заложил за това живота си. В случай на неуспех щял да бъде хвърлен от скалата, която се заел да превърне в стълба; ако успеел, щял да получи за награда ръката на кралската дъщеря. Определили му пет години да довърши работата и му дали неограничен брой работници и материал. Три пъти падала арката, докато накрая, като сметнал, че провалът му е неизбежен, на сутринта след третото срутване той решил да се самоубие. През нощта обаче насън му се явила една красива жена и докоснала челото му; и изведнъж той видял творението си завършено, виждал и през зидарията и разбрал как трябва да бъдат превъзможнати трудностите, свързани с летящата арка, които дотогава убягвали на гения му. След като се събудил, започнал работата отново, но с по-различен план и накрая сполучил. На последния ден от петте години той повел своята невеста, принцесата, нагоре по стълбата към двореца. Скоро след това станал крал по правото на жена си и сложил началото на днешната династия Зу-Венди, която и досега е наричана „Родът на стълбището“, което за сетен път доказва, че трудът и талантът са единствените стъпала към величието. За да увековечи триумфа си, той изработил статуя, която представляла как той спи, а красивата му жена го докосва по челото, и я поставил в тронната зала на двореца, където се намира и до ден-днешен.

Такова е величественото стълбище на Милозис и такъв е градът отвъд него. Няма нищо чудно, че е наречен Навъсеният град, защото тези мощни творби от здрав гранит сякаш наистина гледат навъсено нашата нищожност от своето тържествено величие. Такива са те дори когато ги огрява слънцето, а надвиснат ли над царственото му чело буреносни облаци, Милозис прилича на свръхестествено място, творение на въображението на поета, а не каквото в действителност представлява — един смъртен град, издялан от търпеливия гений на редица поколения в смълчания планински склон.

[1] Най-голямата катедрала в Лондон. — Б.р. ↑

ГЛАВА XII

СЕСТРИТЕ-КРАЛИЦИ

Голямата гребна лодка се плъзна по канала, който стигаше почти до подножието на огромното стълбище, и после спря до няколко стъпала, водещи до мястото за слизване. Тук старият господин слезе от лодката и ни подкани да направим същото; понеже нямахме друг избор и почти бяхме примрели от глад, ние го последвахме без колебание, като взехме все пак пушките със себе си. Когато всеки един от нас слизаше на сушата, нашият водач отново поставяше двата си пръста върху устните си във вид на поздрав и се покланяше дълбоко, като същевременно нареждаше на насъбралите се да ни видят тълпи да се отдръпнат. Последно напусна кануто момичето, което извадихме от водата; то беше очаквано от другаря си. Преди да си отиде, то целуна ръката ми — предполагам, в знак на благодарност, загдето я бях спасил от яростта на хипопотама; стори ми се, че до това време тя вече беше почти превъзмогнала страха си, който може да е изпитвала към нас, и не бързаше чак толкова да се завърне към законните си владетели. Във всеки случай тя имаше намерение да целуне както моята, така и ръката на Гуд, но младият мъж се намеси и я отведе. Веднага, щом слязохме на брега, неколцина от гребците на голямата лодка вдигнаха малкото ни вещи и ги понесоха нагоре по великолепното стълбище, като водачът ни с движения ни подсказа, че нещата ни са в пълна безопасност. После той се обърна надясно и ни поведе към една малка къща, която се оказа странноприемница. Влязохме в доста голяма стая и видяхме, че върху дървената маса вече има подредена храна, вероятно приготвена за нас. Нашият водач ни посочи да седнем на пейката, сложена по дължината на масата. Не чакахме втора покана; незабавно се нахвърлихме лакомо върху храната пред нас, сервирана върху дървени подноси. Състоеше се от студено козе месо, увито в някакви листа, които му придаваха прекрасен вкус, зеленчук, наподобяващ марули, черен хляб и червено вино, наливано от мех в чаши от рог. Виното беше особено пивко и хубаво и по вкус

приличаше на бургундското. Двадесет минути след сядането ни на гостоприемната пейка ние станахме от нея, почувствуваха се нови хора. След всички преживени промеждия се нуждаехме от две неща — храна и почивка — и тази храна беше голяма благодат за нас. Две момичета със същите очарователни лица като първото, което видяхме, ни прислужваха, докато се хранехме, и го правеха много добре. Облечени бяха по същия начин, а именно — в бяла ленена фуста, стигаща до коленете, и подобната на тога дреха от кафяв плат, като дясното рамо и гръд оставаха голи. По-късно открих, че това беше националното облекло, налагано от сурови традиции, въпреки, че разбира се, подлежеше на изменение. Така, ако фустата беше чисто бяла, означаваше, че собственицата ѝ не е омъжена; ако беше бяла с права морава ивица по края, това означаваше, че е омъжена и е първа и законна жена; ако имаше черна ивица, означаваше, че е вдовица. По същия начин тогата или „каф“, както я наричаха, имаше различни оттенъци от чисто бяло до най-тъмнокафяво съгласно ранга на жената и бе избродирана по края най-различно. Това се отнасяше също и до „ризите“ или туниките, носени от мъжете; те се различаваха по качество и цвят, но поличките бяха винаги едни и същи освен по отношение на качеството. Едно нещо обаче всеки мъж и жена в тази страна носеше като национален белег и това бяха дебелите златни гривни — на дясната ръка над лакътя и на левия крак под коляното. Хора с високо положение носеха още и златна огърлица около врата си и аз забелязах, че нашият водач имаше такава.

Щом свършихме с храненето, уважаемият ни водач, който през цялото време беше стоял прав и ни разглеждаше с любопитство, а пушките ни — с боязън, доколкото гордостта му позволяваше да го покаже — се поклони на Гуд, когото очевидно взе за водач на групата поради блестящия му вид и ни поведе през вратата към подножието на величественото стълбище. Тук се спряхме за момент, за да се възхитим на двата грамадни лъва, всеки издялан от монолитен блок чисто бял мрамор, които стояха, готови за скок, в края на широките балюстради на стълбището. Изработката на лъвовете беше чудесна и се говори, че били направени от Радемас, великия принц, проектирал стълбището. Ако се съди по множеството красиви творби на изкуството, които видяхме по-късно, несъмнено той е бил един от най-големите скулптори, живели някога не само в тази, но и в която и да било друга

страна. Почти с чувство на страхопочитание се заизкачвахме по тези величествени стълби — дело за вечни времена — на които без съмнение ще се възхищават още хиляди години сега неродените поколения, освен ако не ги разруши някое земетресение. Даже Умслопогаас, за когото по принцип бе въпрос на чест да не се показва изненадан, понеже го смяташе под достойнството си, беше толкова учуден, че запита „дали мостът е строен от хора, или от дяволи“, което всъщност беше неговият неясен начин да загатне за някаква свръхестествена сила. Алфонс обаче не се трогна много. Грандиозността на стълбището подразни лекомисления дребен французин; той каза, че всичко това е „très magnifique, mais triste — ah, triste.“^[1] и продължи с мнението, че може да изглежда по-хубаво, ако балюстрадаите бъдат позлатени.

Изкачихме се нагоре по първата стълба със сто двадесет и пет стъпала и спряхме на широката площадка, която я съединяваше с другото крило; там спряхме, за да се полюбуваме на прекрасната гледка на един от най-красивите кътове, каквито може да се видят на земята, опасан от сините води на езерото. После тръгнахме нагоре по стълбата и стигнахме до върха, където се озовахме на друга площадка; на нея имаше три входа, всичките малки по размер. Два от тях водеха към доста тесни проходи или ходници, прорязани в камъка на скалата, обикаляща стените на двореца, и водеха към главните пътища на града; те се използваха от жителите за отиване и връщане от доковете. Затваряха се с бронзови порти и както по-късно научихме, било възможно част от проходите да се разрушат, като се измъкнат някои болтове, което ги правело напълно неизползваеми, ако преминавал враг. Третият вход се състоеше от десет издялани от червен мрамор стъпала, водещи до прорязана в стената на двореца врата. Самата стена представляваше творение на изкуството — построена от огромни гранитни блокове, четиридесет фута висока и така измайсторена, че предната и част беше вдлъбната, което на практика я правеше недостъпна за катерене. Водачът ни поведе тъкмо към този вход. Вратата, много масивна, направена от дърво и защитена от външната си страна от друга бронзова порта, беше затворена, но при приближаването ни широко се разтвори. Посрещна ни викът на часовая, въоръжен с тежко копие с триъгълно острие, прилично по форма на щик, и остра сабя; гърбът и гърдите му бяха защитени с нещо

като плочи, изкусно изработени от кожата на хипопотам; държеше малък кръгъл щит, изработен от същия здрав материал. Сабята му привлече веднага вниманието ми; тя беше също като тази, която притежаваше отец, Макензи, останала му от злополучния странник. Нямахме как да не познаем позлатената резба, изрязана в дебелината на острието, така че в крайна сметка човекът беше говорил истината. Нашият водач незабавно каза условната дума, на което войникът се подчини, като отпусна дръжката на копието си; то изтропа звънко върху паважа и ние влязохме в двора на двореца през масивната стена. Той беше голям около четиридесет квадратни ярда, с художествено оформени цветни лехи, пълни с прекрасни храсти и растения, много от които виждах за пръв път. По средата на градината минаваше широка пътека, посипана вместо с чакъл със стрити мидени черупки, донесени от езерото. Тръгнахме по нея и стигнахме до друг вход, представляващ извита масивна арка, закрыта с тежки завеси, защото в самия дворец нямаше врати. После следваше още един къс коридор и се озовахме в тронната зала на двореца, където отново спряхме, удивени от простото и все пак непреодолимо величие на това място. Залата, дълга (както по-късно узнахме) сто и петдесет фута и широка осемдесет, имаше великолепен сводообразен таван с дървена резба. По цялата ѝ дължина от двете страни на разстояние двадесет фута от стените се издигаха тънки колони от чер мрамор, опиращи се до тавана, с красиви канелюри и издялани капители. В единия край на това огромно място, подпирано от колоните, бе поставена скулптурната група, за която вече споменах, изработена от цар Радемас, за да ознаменува завършването на построеното от него стълбище; и наистина, сетне, когато имашме време да ѝ се възхитим, просто онемяхме от красотата ѝ. Групата, чиито фигури бяха от бял, а останалото от чер мрамор, бе почти наполовина от естествената величина и представляваше млад мъж с благородно лице и фигура, дълбоко заспал върху ложе. Едната му ръка небрежно виси отстрани на ложето, а главата му почива върху другата, отчасти закрыта от къдриците му. Наведена над него, поставила ръка върху челото му, се вижда женска фигура в надиплени одежди с такава прекрасна белота, че просто ти спира дъхът. А що се отнася до спокойното величие, което излъчваше нейното съвършено лице — е, не се надявам да мога някога да го опиша. То стоеше там като сянката на ангелска усмивка; сила, любов и божественост бяха притаени в нея.

Очите ѝ бяха отправени към спящия младеж. Но може би най-необикновеното на тази красива творба бе умението, с което скулпторът е успял да изрази мига, когато измореното и угрижено лице на спящия внезапно е било осенено от нова възвишена мисъл — когато вълшебството е започнало да завладява ума му. Виждаше се как вдъхновението разпръсква мрака на душата му, така както зората разпръсква мрака на нощта. Великолепна скулптурна творба, която може да бъде създадена само от гений. Между всичките черни мраморни колони имаше поставена някаква подобна скулптурна група — някои алегорични, други изобразяващи образите на починали монарси или велики мъже и съпругите им; но никоя от тях, по наше мнение, не се доближаваше до онази, въпреки че няколко от тях също бяха изваяни от ръката на големия скулптор и инженер, крал Радемас.

В самия център на залата имаше солиден къс чер мрамор, наподобяващ неголямо кресло. Както по-късно научихме, това бе свещеният камък на този забележителен народ. Върху него монарсите им полагат ръка след церемонията на коронацията и се заклеват в слънцето да пазят интересите на кралството и да поддържат обичаите, традициите и законите му. Този камък изглеждаше извънредно стар, каквито всъщност са всички камъни; това, че страните му са набраздени с дълги линии, според сър Хенри доказва, че е отломък, който в далечния период на своята история е бил дъвкан от железните челюсти на глетчери. Съществува любопитно предание за този мраморен блок. Хората говорят, че е паднал от слънцето и ако някога бъде разтрошен на парчета, крал от чужда раса ще управлява страната. Тъй като обаче камъкът изглеждаше забележително як, местните принцове имаха голям шанс да запазят трона си в продължение на дълги години.

Върху подиума, покрит с тежки килими, в дъното на залата имаше два трона един до друг. Те приличаха на два огромни стола и бяха направени от масивно злато. Седалищата бяха с мека тапицерия, но облегалото им бе оставено голо и върху всяко едно бе гравиран знакът на слънцето, изпращащо огнените си лъчи във всички посоки. Поставките за краката представляваха легнало лъвче с вдигната глава и жълти топази вместо очи. Други скъпоценни камъни нямаше.

Мястото се осветяваше от множество, но тесни прозорци, разположени високо горе и изрязани на принципа на бойниците,

присъщи за старите замъци, но без стъкло, което очевидно не бе познато тук.

Такова е краткото описание на тази великолепна зала, в която се намирахме — оформено, разбира се, от по-сетнешните ни наблюдения. В настоящия случай имахме малко време за разглеждане, защото, когато влязохме, видяхме много мъже, събрани заедно в подножието на тронове, които не бяха заети. По-знатните от тях бяха седнали на украсени с резба дървени столове, наредени от дясната и лявата страна на тронове, и бяха облечени в бели туники, избродирани разнообразно и завършващи с различен цвят по края; въоръжени бяха с обичайните инкрустирани със злато саби. Ако Се съди по достойния им вид, изглежда бяха хора с много важно обществено положение. Зад всеки един от тези благородни мъже стоеше малка група, вероятно от техни привърженици и прислужници.

От лявата страна на тронове седяха отделени шестима мъже със съвсем различен вид. Вместо да носят обичайните полички, те бяха облечени в дълги роби от чист бял лен, а върху гърдите им беше изработен със златни конци същият символ на слънцето, който се виждаше върху облегалките на тронове. Тази дреха беше пристегната в кръста с прост златен синджир с висящи по него малки елипсовидни плочки от същия метал, наподобяващи рибени люспи; те звънтяха и охранваха светлината при всяко движение. И шестимата бяха хора на възраст, със строг и внушителен вид, който още повече се подчертаваше от дългите им бради.

Личността на един от тях обаче ни направи най-голямо впечатление. Той изпъкваше между другите и не можеше да бъде отминат. Много стар, най-малко осемдесетгодишен, и необичайно висок, със снежнобяла брада, дълга почти до кръста. Чертите му бяха орлови и дълбоко изрязани, а очите — сиви и студени. Главите на останалите бяха голи, но този човек носеше кръгла шапчица, цялата извезана със златна бродерия. От всичко това заключихме, че е човек с особено важно положение; и наистина, по-късно открихме, че това беше Агон, върховният жрец на страната. Когато се приближихме, всички тези мъже, включително и жреците, станаха и ни се поклониха много учтиво, като същевременно поставиха двата си пръста върху устните за поздрав. После иззад колоните с безшумни стъпки се появиха прислужници — те донесоха кресла и ги поставиха в една

редица пред тронове. Тримата седнахме, а Алфонс и Умслопогаас застанаха зад нас. Едва-що направихме това, когато отдясно, изглежда от някакъв коридор, гръмнаха фанфари; прозвучаха също и отляво. Появи се човек с дълга бяла пръчка от слонова кост и застана пред десния трон; той извика нещо високо и завърши с думата Нилефта, повторена три пъти; друг човек, облечен по същия начин, извика подобно нещо пред другия трон, но завърши с думата Сорейз, също повторена три пъти. Тогава от двата странични входа се зачу тропота на въоръжени мъже и влязоха около двадесетина избрани и великолепно въоръжени стражи. Те се наредиха от двете страни на тронове, като пуснаха тежките железни дръжки на копията си да паднат едновременно с трясък върху черния мраморен под. Последва двойно по-оглушителен гръм от фанфари и от двете страни тържествено влязоха двете кралици на Зу-Вендис, всяка придружена от шест девойки, и всички в залата станаха на крака да ги поздравят при влизането им.

Виждам съм красиви жени през живота си и вече не се захласвам по хубавите лица, но ми липсват думи, когато се опитвам да дам някаква представа за блясъка на хубостта, който се изсипа върху ни в лицето на тези две сестри-кралици. И двете бяха млади — вероятно двадесет и пет годишни — и двете бяха високи и прелестно сложени; но тук приликата свършваше. Едната, Нилефта, беше жена с ослепяваща белота; дясното ѝ рамо и гръд, голи съгласно обичая на страната, блестяха като сняг даже спрямо нейната бяла, избродирана със злато тога. А колкото до прекрасното ѝ лице, мога да кажа, че малцина са мъжете, които, след като са го видели веднъж, биха могли да го забравят. Косата ѝ, същинска златна корона, наредена в малки къдрици около красиво оформената ѝ глава, полузакриваше челото ѝ от слонова кост, под което с нежно величие блестяха дълбоки и възхитителни сиви очи. Няма да се опитвам да описвам другите ѝ черти освен устата, толкова сладка и извита като купидонов лък. Цялото ѝ лице светеше с неописуема прелест, подсилена с оттенъка на доброто настроение, разстлано върху му като сребро, посипано върху розово облаче.

Скъпоценности не носеше, само на врата, ръката и под коляното се виждаха обичайните златни гривни, но изработени във вид на змии.

Дрехата ѝ беше от изключително фин чисто бял лен, пищно избродирана със злато и с познатите символи на слънцето.

Нейната сестра-близначка, Сорейз, беше жена с различна и по-мрачна красота. Косата ѝ, къдрава като на Нилефта, но черна като смола, падаше на вълни върху раменете ѝ; кожата ѝ беше маслинена, очите големи, тъмни и блестящи; устните пълни и струва ми се, жестоки. Нещо в лицето ѝ, безизразно и студено, говореше за дълбоки страсти и ме накара неохотно да си помисля как ли би изглеждало, ако нещо нарушеше покоя му. Напомняше ми за такова дълбоко море, което даже в дните, когато е най-лазурно, не губи внушителната си сила, а в приспивния му плисък се долавя шумът на бурята. Фигурата ѝ, подобно тази на сестра ѝ, беше свършена по форма и линии, но малко по-закръглена, а дрехата ѝ беше абсолютно същата.

Докато тази очарователна двойка вървеше към троновите сред дълбокото мълчание на двора, бях принуден да си призная, че те напълно покриваха представата ми за царственост. Царствени бяха във всяко отношение — по фигура, по грация и царско достойнство и по варварската пищност на съпътстващия ги разкош. Помислих си, че не бяха необходими стражи или злато, за да се почувствува силата им или за да запазят верността на своенравните мъже. Само поглед от тези блестящи очи или усмивка от тези сладки устни и докато кръв тече във вените на младите мъже, жени като тези винаги ще разполагат с поданици, готови на смърт, за да изпълнят повелите им.

Но в края на краищата преди всичко те бяха жени, а после кралици, и ето защо не бяха лишени от любопитство. Докато отиваха да заемат местата си, видях, че и двете хвърлиха по един бърз поглед към нас. Видях също, че очите им ме отминаха, без да видят нещо, което да ги привлече в лицето на един толкова незначителен и сив стар човек. После те се загледаха с явна почуда в мрачната фигура на стария Умслопогаас, застанал с вдигната за поздрав брадва. Привлечени от великолепната униформа на Гуд, за секунда погледите им се спряха върху него като бръмчащата мушичка върху цвете и веднага се стрелнаха към мястото, където стоеше сър Хенри. Слънчевата светлина от един прозорец играеше върху русата му коса и заострена брада и очертаваше силуета на едрата му фигура на фона на здрача, изпълнил залата. Той повдигна очи и те срещнаха в упор тези на прекрасната Нилефта; ето как за първи път се погледнаха най-

хубавият мъж и най-хубавата жена, които някога съм срещал. И защо стана така, не зная, но видях прилив на кръв да обагрят кожата на Нилефта, както зората обагрят утринното небе. Почервеняха бялата ѝ гръд и хубавото рамо, почервеня и лебедовата ѝ шия; закръглените ѝ страни поруменяха като листата на роза и после червенината бавно се отдръпна там, откъдето беше дошла, и тя остана, бледа и трепетна.

Погледнах към сър Хенри. Той също се беше изчервил до уши.

„Кълна се — помислих си аз, — че щом дамите се появиха на сцената, вече можем да очакваме по-нататък нещата да се развият от само себе си.“ Въздъхнах и поклатих глава. Знаех, че женската красота е като красотата на светкавицата — нещо разрушително, носещо гибел. Приключих с размишленията си, когато двете кралици бяха вече на тронове си, защото всичко това се случи за около шест секунди. Невидимите фанфари гръмнаха отново и целият двор седна, а кралица Сорейз ни покани с жест да направим същото.

Тогава от тълпата, в която се беше оттеглил, напред пристъпи нашият водач, старият господин, който ни бе взел на буксир до брега, хванал за ръка първото момиче, което бяхме видели — което спасихме после от хипопотама. След направения поклон той започна да разказва нещо на кралиците, вероятно да описва начина и мястото, къде: то ни бяха открили. Беше много забавно да се наблюдава учудването, примесено с малко страх, което се изписваше на лицата им, докато слушаха неговия разказ. Явно не разбираха как бяхме достигнали езерото и как бяхме намерени да плаваме по него, и бяха склонни да припишат присъствието ни на свръхестествени сили. Както отсъдих по честите подкани, отправяни от нашия водач към момичето, разказът продължаваше с описанието как бяхме застреляли хипопотамите; веднага разбрахме, че беше станала голяма грешка с тези животни, защото думите му често бяха прекъсвани от възгласи на възмущение от страна на малката група облечени в бяло жреци и даже от придворните; двете кралици слушаха с удивление особено когато водачът ни посочи към пушките в ръцете ни — средството за това унищожение. И тук, за да станат нещата по-ясни, по-добре е да обясня веднага, че жителите на Зу-Вендис боготворят слънцето и че поради тази или някоя друга причина смятат хипопотама за свещено животно. Не че не ги убиват — в определен период на годината те унищожават хиляди, специално развъждани за целта в големи езера във

вътрешността на страната, и използват кожата им за въоръжението на войниците си — но това не им пречи да смятат тези животни за свещени^[2]. За зла участ точно тези хипопотами, които бяхме застреляли, били семейство опитомени животни; те живеели във входа на пристанището и всекидневно били хранени от жреци, чието специално задължение е да се грижат за тях. Когато стреляхме, ми беше направило впечатление, че животните са подозрително кротки, и както по-късно се установи, именно тази е била причината. Стана така, че при опита ни да се поперчим, бяхме извършили светотатство от най-тежко естество.

Когато водачът ни завърши разказа си, старецът с дългата брада и кръглата шапчица, чийто вид вече описах, и който, както казах, беше върховният жрец на страната, известен под името Агон, стана и започна една пламенна тирада. Не ми хареса изражението на впитите му в нас студени сиви очи. Щях още по-малко да го харесам, ако знаех, че в името на оскърбеното величие на Бога си той искаше цялата ни дружина да бъде принесена в жертва, като бъдем изгорени живи.

След словото му кралица Сорейз се обърна към него с мек и музикален глас; ако се съди по жестовете му на несъгласие, тя сигурно излагаше пред него въпроса от друга страна. После с плавни звуци заговори Нилефта. Не знаехме, че тя моли да запазят живота ни. Накрая тя се обърна и заговори с един човек на средна възраст, с черна брада и дълга гола сабя, приличащ на военен, чието име, както по-късно научихме, беше Наста, и който бил най-силният благородник в страната; вероятно го подканяше да я подкрепи. Бях забелязал обаче, че когато сър Хенри бе срещнал погледа ѝ и тя се изчерви толкова много, това не бе убегнало от вниманието на този човек; нещо повече, това очевидно не му се хареса, защото той прехапа устни, а ръката му стисна дръжката на сабята. По-сетне научихме, че той бил кандидат за ръката на кралицата, което обяснява всичко. При това положение Нилефта не би могла да избере по неподходящ човек за своята молба, защото, говорейки бавно с дълбок глас, той, изглежда, подкрепи всичко казано от върховния жрец Агон. Междувременно Сорейз, с лакът, опрян на коляното си, и с ръка, подпряла брадичката си, го наблюдаваше със сдържана усмивка на устните, сякаш виждаше през него и бе решила да му бъде достоен противник. Но Нилефта много се ядоса: бузите ѝ се зачервиха, очите ѝ заизпускаха искри и тя

изглеждаше още по-прекрасна. Накрая тя се обърна към Агон и вероятно намери някакво приемливо разрешение, защото в знак на съгласие той се поклони при думите ѝ. Докато говореше, тя жестикулираше, за да подчертае това, което казва. През всичкото време Сорейз подпираше брадичката си с ръка и се усмихваше. Изведнъж Нилефта направи знак, фанфарите отново гръмнаха и всички станаха и напуснаха залата освен стражите, на които тя посочи с ръка да останат.

След като всички излязоха, тя се наведе напред и като се усмихваше мило, отчасти със знаци, отчасти с възкличания ни даде да разберем, че е много любопитна да узнае откъде сме дошли. Трудно беше да ѝ обясним, но накрая ми дойде една идея; в джоба си имах бележник и молив. Извадих го и направих малка скица на езерото, и после според възможностите си се постарях най-добре да нарисувам подземната река и езерото от другата страна. Когато свърших, пристъпих към трона и ѝ го подадох. Тя веднага разбра, плесна с ръце от радост и като слезе от трона, подаде го на сестра си Сорейз, която очевидно също разбра. После тя взе молива от мен и като го разгледа с любопитство, започна да прави цяла серия малки рисунки: първата представляваше самата нея с протегнати ръце към нас за добре дошли и един изключителен мъж, подобен на сър Хенри, който ги поема. После направи една хубава малка рисунка на умиращ хипопотам, търкалящ се във водата, и един човек, разперил ръце в ужас на брега, в който без мъка познахме Агон, върховния жрец. Последва една много обезпокояваща рисунка на ужасна горяща пещ и на същия човек, Агон, който ни буташе в нея с нещо като вила. Тази скица напълно ме ужаси, но след това малко се поуспокоих, когато тя кимна приветливо и продължи с четвърта рисунка, представляваща човек, наподобяващ сър Хенри, и две жени, в които разпознах Сорейз и нея самата, обхванали го с едната си ръка, а с другата вдигнали над него саби в знак на покровителство. Сорейз, която внимателно изучаваше всички ни и особено Къртис, изразяваше съгласието си с рисунките, като кимаше одобрително с глава.

Най-сетне Нилефта направи последната си скица, представляваща изгряващото слънце, което означаваше, че си отива и че ще се срещнем на следващата сутрин, при което сър Хенри показва такова разочарование, че тя го забеляза; за утеха, предполагам, тя му подаде ръката си и той я целуна с почтителна жар. Същевременно

Сорейз, от която Гуд не сваляше монокъла си през цялата тази индаба (разговор), го възнагради, като му подаде ръката си, макар в това време очите ѝ да бяха отправени към сър Хенри. Радвам се да отбележа, че не взех участие в тази сцена; на мен никой не подаде ръката си за целувка.

Тогава Нилефта се обърна към човека, който навярно командуваше охраната ѝ, и съдейки по начина, по който говореше, и честите му поклони, вероятно му даде строги и подробни заповеди. След това с донякъде кокетно кимване и усмивка тя напусна залата, следвана от Сорейз и голяма част от стражата.

Когато кралиците излязоха, офицерът, с когото Нилефта беше говорила, пристъпи напред и с много жестове на дълбоко уважение ни изведе от залата през различни коридори към едни разкошни помещения, в които се влизаше през една голяма централна стая, осветена с висящи бронзови лампи (защото вече се беше мръкнало), постлана с дебели килими и с множество ложета. Върху масата в средата на стаята беше сложена богата трапеза от ястия и плодове и нещо повече — цветя. Имаше прекрасно вино в запечатани старинни глинени плоски бутилки и красиво гравирани със злато чаши от слонова кост. Имаше също слуги, мъже и жени, за да ни обслужват, и докато се хранехме, някъде иззад завесите сребърната лютня говореше сред тържествените звуци на тромпетите...

Намирахме се в някакъв своеобразен земен рай, смущаван само от образа на възмутения върховен жрец и желанието му да ни предаде на пламъците. Но толкова бяхме изтощени от всичко преживяно, че едва останахме будни по време на обилното ядене, и веднага, щом вечерята привърши, показахме желанието си да спим. Изведоха ни и поискаха да дадат на всеки отделна стая, но ние посочихме, че искаме да спим по двама. Като друга предпазна мярка срещу евентуална изненада оставихме Умслопогаас с брадвата си да спи в общата главна стая, близо до запердения вход, водещ към отделните помещения, които заехме — Гуд и аз в едно, а сър Хенри и Алфонс в друго. После, като захвърлихме дрехите си с изключение на ризниците, които сметнахме за уместно да задържим, опънахме се върху ниските разкошни легла и дръпнахме избродираните копринени завивки върху си.

Две минути по-късно, когато вече заспихах, ме стресна гласът на Гуд.

— Кажи, Куотърмейн — каза той, — виждал ли си някога такива очи?

— Очи! — промърморих сърдито. — Какви очи?

— Какви! На кралицата, разбира се! На Сорейз, искам да кажа, поне мисля, че така ѝ е името.

— О, не знам — и аз се прозях. — Не ги забелязах много, но се надявам да са добри очи — и отново се унесох.

Изминаха пет минути или толкова и бях отново събуден.

— Кажи, Куотърмейн — каза гласът.

— Е — запитах троснато, — какво има сега?

— Забеляза ли глезена ѝ? Формата...

Това вече беше повече, отколкото можех да понеса. До леглото ми стояха велдшуните, които бях събул. Ядосан ги вдигнах и запратих право към главата на Гуд — и я улучих.

След това спях сънят на праведника и трябва да е бил много дълбок сън. Колкото до Гуд, не мога да кажа дали той заспа или продължи да изброява на ум прелестите на Сорейз, а и не ме беше грижа.

[1] Много величествено, но тъжно, ах, тъжно! (фр.) Б.пр. ↑

[2] На господин Куотърмейн изглежда не с било известно, че е нещо обикновено за народите, почитащи животни, всяка година да принасят в жертва животните, които почитат. Вж. Херодот II. 42. Б. анг. ред. ↑

ГЛАВА XIII

ЗА НАРОДА ЗУ-ВЕНДИ

И сега за няколко часа завесата се спусна и героите на тази необикновена драма потънаха в освежителен сън. Може би трябва да изключим Нилефта; читателят, ако е настроен поетично, може да си я представи, легнала в кралското си ложе, обкръжена от придворните си дами, прислужници, телохранители и всичко друго, което е съставна част от трона, и все пак да не може да заспи от мисълта за странниците, дошли в родината ѝ, където никога преди не бе идвал чужденец; тя лежи будна и се чуди кои са те и какво е било миналото им, и дали я намират грозна в сравнение с жените от своята, родина. Тъй като аз обаче не съм настроен поетично, ще се възползувам, от затишието, за да се опитам да дам известна представа за хората, в сред които се намирахме; няма нужда да казвам, че всичко съм съставил от събраната по-късно информация.

Името на страната, за да започна от началото, е Зу-Вендис, от зу — „жълто“ и вендис — „място“ или „страна“. Защо е наречена Жълтата страна, никога не можах да установя със сигурност, нито пък самите ѝ жители го знаят. Три причини се посочват, всяка една от които е достатъчна да го оправдае. Първата е, че името дължи произхода си на голямото количество злато в страната. Наистина в това отношение Зу-Вендис е същинско Елдорадо, тъй като скъпият метал се намира в извънредно голямо изобилие. Понастоящем той се получава от мини с чисто алувиален произход, разположени на един ден път от Милозис, които по-късно разгледахме; най-вече се открива в буци руда и късове самороден метал с тегло от една унция до шест или седем фунта. Известно е, че съществуват и други мини от подобен род, а освен това и аз съм виждал големи жили златоносен кварц. В Зу-Вендис златото е много по-обикновен метал от среброто и така доста любопитно е да спомена, че законното платежно средство в страната е среброто.

Втората причина е, че през известни сезони на годината местната трева, която е вкусна и хранителна, пожълтява като узряло жито. Третата се дължи на преданието, че хората първоначално имали жълта кожа, а после станали бели, след като много поколения наред живели в тази висока планинска местност. Зу-Вендис е страна, по големина колкото Франция, грубо казано, овална по форма и от всички страни, заобиколена от непроходими трънливи гори, отвъд които се казва, че започват стотици мили тресавища, пустини и високи планини. Накратко казано, това е едно огромно, високо разположено плато, издигащо се в средата на черния континент подобно на плосковърхите планини в Южна Африка, издигащи се от нивото на заобикалящите ги велди. Самият Милозис съгласно моя anerоид е разположен на около девет хиляди фута над морското равнище, а по-голямата част от страната е разположена даже по-високо; смятам, че най-голямата височина на откритата местност е около единадесет хиляди фута. Вследствие на това климатът, ако направим сравнение, е студен и много подобен на този в Южна Англия, само че по-ведър и не толкова дъждовен. Земята е извънредно плодородна и всички зърнени храни, плодове и дървета на умерения климат виреят отлично; а в по-ниско разположените части расте даже някаква устойчива разновидност на захарната тръстика. Въглицата се намират в голямо изобилие и на много места излизат на повърхността; така също и чистият мрамор, чер и бял. Същото може да бъде казано за почти всички метали с изключение на среброто; то се намира рядко и се добива само в една планинска верига на север.

Зу-Вендис обхваща в границите си голямо разнообразие на пейзажа, включително две вериги снежни планини — едната е на западната граница, сред непроходим пояс от трънлива гора, а другата прорязва страната от север на юг и минава на около осемдесет мили от Милозис; високите ѝ върхове ясно се виждат от града. Тази верига е главният водоизточник на страната. Има и три големи езера — най-голямото, именно това, от което излязохме и което носи името на града — Милозис, покрива около двеста квадратни мили земя, а така също има и безброй много малки езера, някои от които солени.

Населеността на тази благодетелствуваща страна, сравнително казано, е гъста; грубо изчислено, населението възлиза на десет до дванадесет милиона. Битът му е чисто земеделски и се дели на големи

класи като в цивилизованите страни. Има местни благородници и значителна средна класа, състояща се главно от търговци, армейски офицери и пр.; голямото множество хора са заможни селяни, живеещи върху земите на благородниците; те наемат земята по установени феодални условия. Най-издигнатите хора в страната, както, мисля, че казах, са чисто бели, но южен тип: обикновените хора са много потъмни, въпреки че нямат негърски или други африкански черти. За произхода им не мога да кажа нищо положително. Летописите им, датиращи от около хиляда години, не споменават нищо за това. В една много древна хроника, споменаваща стара традиция съществувала по онова време, се казва, че „вероятно тя е дошла заедно с хората от крайбрежието“, но това означава малко или почти нищо. Накратко, произходът на народа Зу-Венди е потънал в бездната на времето. Откъде са дошли и от каква раса произлизат, никой не знае. Архитектурата и скулптурите им говорят за египетски или може би асирийски произход, но добре е известно, че сегашният забележителен строителен стил се е появил през последните осемстотин години и в него няма и следа от египетската теология или обичаи. И трябва да добавя, че видът им и някои техни навици много напомнят еврейските, по и в този случай изглежда трудно да се разбере как са загубени напълно всички следи от еврейската религия. Все пак според мен те може да са едно от пръснатите по света десет племена, които хората наивно търсят, но може и да не са. Не знаей, затова мога само да ги опиша такива, каквито ги видях, и да оставя по-умни глави от моята да измислят каквото могат, ако се случи тези записки да бъдат четени някой ден, което е твърде съмнително.

А сега, като казах всичко това, ще се осмеля да изложа една моя собствена, макар и много малка, теория — така, както младата майка говори, за да успокои бебето си. Тази теория се основава на една легенда, която съм чувал от арабите по източното крайбрежие и чието съдържание е, че „преди повече от две хиляди години“ станали размирици в страната, известна под името Вавилония, вследствие на което голяма орда персийци стигнала на юг до Бушир, където тръгнали по море и били завлечени от североизточния мусон на източния африкански бряг; там съгласно легендата тези „почитатели на слънцето и огъня“ влезли в конфликт с арабските заселници, които още тогава вече били разположени по продължение на източното

крайбрежие; накрая персийците си проправили път през тях, изчезнали във вътрешността на страната и повече никой не ги видял. Е, питам аз, няма не е възможно народът Зу-Венди да е потомък на онези „почитатели на слънцето и огъня“, които преминали през арабите и изчезнали? Всъщност има много неща в характера и обичаите им, съответстващи на смътната ми представа за персийците. Тук, разбира се, не разполагаме с никакви източници за справки, но сър Хенри казва, че ако паметта не му изневерява, около пети век пр.н.е. във Вавилон имало голямо въстание, след което голямо множество хора били изгонени от града. Както и да е, безспорен факт е, че допреди седемстотин години многократно е имало отделни преселвания от Персийския залив в източното африканско крайбрежие. В Килуа, на източния бряг, има добре запазени персийски гробници и датите, изписани върху им, показват, че са отпреди седемстотин години.^[1]

Макар да са земеделски народ, колкото и невероятно да звучи, зу-вендите са и много войнолюбиви, но тъй като поради местоположението си не могат да воюват с други народи, те се бият помежду си като прочутите килкенийски котки, което щастливо спомага броят на населението никога да не превиши възможностите на страната за изхранването му. Този техен обичай се дължи предимно на политическата обстановка. Монархията е буквално абсолютна, доколкото се регулира от властта на жреците и неофициалния съвет на големите благородници; но, както при много други подобни системи, кралската заповед не се приема безропотно надлъж и нашир в страната. Накратко, цялата система е напълно феодална, въпреки че абсолютното крепостничество или робство — са непознати; всички местни благородници управляват от името на трона, но някои от тях практически са независими: имат правото да помилват или осъждат на смърт, да обявяват война или да сключват мир със съседите си съобразно прищевките си или интересите си, а понякога се случва дори да се вдигат открито на въстание против краля или кралицата си; затворени безопасно в замъците си и оградените със стени градове, далеч от централното управление, те години наред могат успешно да му се противопоставят.

Зу-Вендис е имала своите крале-създатели, така както и Англия; този факт ще бъде оценен, когато кажа, че през последните хиляда

години на трона са седели осем различни династии, всяка една издигнала се от някое благородно семейство, успяло да сграбчи багреницата след кръвопролитна борба. По време на пристигането ни в страната работите стояха малко по-добре, отколкото са били през последните столетия. Последният цар, бащата на Нилефта и Сорейз, бил изключително способен и енергичен управник и успял да ограничи властта на жреците и благородниците. При смъртта му, две години преди да достигнем Зу-Вендис, неговите деца — двете сестриблизначки — се възкачили на престола по примера на един древен прецедент, тъй като опитът да се отстрани едната неминуемо би предизвикал кървава гражданска война; но общо взето, в страната се чувствуваше, че тази мярка е твърде незадоволителна и едва ли можеше да се очаква да бъде трайна. В действителност се оказва, че различни интриги на амбициозни благородници с цел да получат ръката на едната или другата от кралиците, бяха размирили страната и по общото мнение в скоро време можеше да се очаква кръвопролитие.

А сега ще премина върху въпроса за религията на зу-вендите; тя не е нищо друго освен един вид култ към слънцето с явен и много изразен характер. Около този култ към слънцето се групира цялата социална система в Зу-Вендис. Той има корени във всяка институция или обичай на страната. От люлката до гроба си роденият зу-венди следва слънцето в пълния смисъл на думата. Като пеленаче тържествено го подлагат на лъчите му и го посвещават на „символа на доброто, изражението на силата и надеждата на вечността“; тази церемония отговаря на нашето кръщаване. Докато детето е невръстно, родителите му сочат величественото небесно тяло като присъствие на един видим и благодетелен бог, комуто то се моли при изгрева и залеза му. После, когато е все още малко, държейки се здраво за висящия край на майчината си дреха, детето се изкачва до храма на Слънцето в най-близкия град и там, когато на обед блестящите слънчеви лъчи се спуснат върху централния златен олтар и принизят пламъците на горящия в него огън, той чува облечените в бяло жреци да пеят своя тържествен хвалебствен химн, вижда хората да падат ничком в преклонение и сред звуците на златните тромпети наблюдава извършването на жертвоприношението в огнената пещ под олтара. Тук отново идва той, за да бъде обявен от жреците „за мъж“ и посветен във войната и в добрите дела; пак тук пред тържествения олтар, довежда

невестата си, и отново тук, ако за нещастие се породят различия, той се развежда с нея.

И така нататък по дългия път на живота, докато бъде измината и последната миля и той отново дойде тук за последен път, истински въоръжен и обкръжен с почит, но вече не човек. Тук го донасят мъртъв и поставят ковчега му върху отварящите се надолу бронзови врати пред източния олтар и когато последният лъч на залязващото слънце освети бледото му лице, болтовете се изтеглят и той изчезва в бушуващата пещ отдолу и... край.

Жреците на слънцето не се женят; те се набират измежду младите мъже, специално посветени на делото от родителите си с подкрепата на държавата. Назначаването на по-високите длъжности в жреческата йерархия е право на короната, но веднъж назначени, избраниците не могат да бъдат уволнени и едва ли е прекалено да се каже, че фактически те управляват страната. Да започна с това, че те представляват едно обединено тяло; заклети са в послушание и пазене на тайна, така че заповедта на върховния жрец в Милозис незабавно и без колебание се изпълнява от жреца, живеещ в малкото провинциално градче, отдалечено на триста-четиристотин мили. Те са и съдиите в страната както за криминалните, така и за гражданските дела; обжалване може да се направи само пред сюзерена на областта, а от него — пред краля. Практически, правото им да съдят религиозните и морални престъпления е неограничено; притежават и правото на отлъчване, което е едно много ефикасно оръжие, както е при вероизповеданията на развитите цивилизации. Правата и властта им наистина са почти безгранични, но трябва да добавя, че жреците на слънцето са мъдри в своите дела и не прекаляват. Твърде рядко се случва да стигнат до крайност срещу някого; по-склонни са да упражнят правото си на помилване, отколкото да си навлекат риска да раздразнят този силен и буден народ, на чиито врат са надянали своя хомот, за да не се надигне и да го отхвърли.

Друг източник на сила за жреците е монополът им за учение и значителните им астрономически познания; това им дава възможност да влияят върху народния ум, като предсказват затъмненията и даже появата на комети. В Зу-Вендис само малцина от горните класи могат да четат и пишат, но почти всички жреци са високо образовани и на тях се гледа като на учени.

Законите на страната като цяло са умерени и справедливи, но се различават в някои отношения от нашето гражданско право. Така например законите в Англия са много по-строги по отношение на имуществените престъпления, отколкото спрямо човешките, което е обичайно за народите, чиято най-голяма страст са парите. Човек може да пребие жена си почти до смърт или да нанесе ужасни страдания на децата си и да получи по-малко наказание, отколкото ако открадне чифт стари ботуши. В Зу-Вендис това не е така; там, право или криво, гледат на човека като на нещо по-ценно от стоките и имота, а не, както в Англия, като необходим придатък към последните. Наказанието за убийство е смърт, за измяна — смърт, за измамване на сирак и вдовица, за кощунство и за опит да се напусне страната (на което се гледа като на светотатство) — смърт. Във всички тези случаи тук методът на екзекуция е един и същ при това твърде ужасен. Жертвата се хвърля жива в огнената пещ под някой от олтарите на слънцето. За всички други престъпления, включително безделието, наказанието е принудителен труд на някой от големите обществени строежи, каквито непрекъснато се извършват в различните части на страната, придружен с еднократен или периодичен бой с пръчки в зависимост от престъплението.

Социалната система на Зу-Вендис позволява значителна свобода на личността при условие, че не се нарушават законите и обичаите на страната. На теория съществува полигамия, въпреки че повечето мъже имат по една жена по причина на разходите. По закон мъжът е задължен да осигури поотделно всяка жена. Първата жена се смята за законна съпруга и за нейните деца се казва, че са „от рода на бащата“. Децата на другите съпруги принадлежат към рода на майките си; това обаче не се приема като обидно нито за майката, нито за децата. Така също при стъпването си в брак първата съпруга може да сключи договор, че съпругът ѝ няма да се ожени за друга жена. Това обаче се прави рядко; именно жените са истинските поддръжници на полигамията, която не само е удобна при по-голямата им численост, но отрежда и по-важна роля на първата съпруга: практически тя става господарка на няколко домакинства. На брака се гледа предимно като на граждански договор; при известни условия и съответно осигуряване на децата същият може да се разтрогне по желанието на двете страни, като развода или „развързването“ става с официална церемония, като

се преминава през известен брой от брачните ритуали, но в обратен ред.

Зу-вендите като цяло са мили, приятни и безгрижни хора. Не са големи търговци и парите ги интересуват малко. Работят само за да припечелят достатъчно за издръжката си в съответната класа, в която са родени. Те са извънредно консервативни и гледат с неодобрение на промените. Законното им платежно средство е среброто, сечено в малки квадратчета с различно тегло; златото е по-долно и има същата стойност като нашето сребро, но се цени заради красотата си и се използва нашироко за орнаменти и декоративни цели. По-голямата част от търговията обаче се извършва на разменни начала, като плащането става в натура. Земеделието е главният поминък на страната и действително се извършва добре, с разбиране, като повечето от наличната площ се обработва. Голямо внимание се отделя също на отглеждането на добитък и коне; последните не са превъзхождани от някои други, които съм виждал в Европа или Африка.

Земята теоретически принадлежи на короната и от короната се раздава на големите благородници; те от своя страна я разделят между по-малките благородници и така нататък, докато се стигне до дребния земевладелец-селянин, който работи своите четиридесет „ристу“ (акра), при уговорката да дава половината от реколтата на своя непосредствен господар. Фактически цялата система е, както казах, определено феодална и много ни беше интересно да се срещнем с такъв стар приятел в непознатото сърце на Африка.

Данъците са много, тежки. Държавата взима една трета от целия доход на мъжа, а жреческото съсловие — около пет процента от останалата част. От друга страна, ако човек поради някаква причина изпадне в *bonafide*^[2] злополука, държавата го подкрепя в съответствие с положението, което заема. Ако обаче е мързелив, изпращат го да работи в държавни предприятия, а държавата поема грижата за жените и децата му. Държавата прави също всички пътища и строи градските къщи, на които се обръща голямо внимание, и ги дава на семействата при нисък наем. Тя също поддържа една постоянна армия от двадесет хиляди души, стража и пр. В замяна на своите пет процента жреците се грижат за храмовете, извършват религиозни церемонии, поддържат училища, в които преподават само това, което смятат за уместно и

което не е много. Някои от храмовете имат собствени имоти, но отделните жреци не притежават имущество.

И сега идва ред на въпроса, на който ми е трудно да отговоря: цивилизован или варварски народ са зу-вендите? Понякога мисля едното, после другото. В някои клонове на изкуството те са достигнали най-голямо съвършенство. Да вземем например строежите и статуите им. За последните вярвам, че не могат да се намерят равни по красота или по сила на въображението, където ѝ да било по света, а колкото до първите, може да са имали съперници в древния Египет, но съм уверен, че са единствени оттогава насам. От друга страна обаче, зу-вендите са напълно незапознати с множество други умения. Докато сър Хенри, който случайно знаеше нещо по въпроса, не им показва как да смесят кварц и вар, те не можеха да направят парче стъкло, а и глинените им съдове бяха много примитивни. Водният часовник е най-голямото им постижение за измерване на времето и нашите часовници ги удивляваха извънредно много. Не знаят нищо за парата, за електричеството или барута и за техен късмет, нищо относно печатарството или пощенската служба. Така те са пощадени от много злини, защото нашият век наистина разбира мъдростта на старинната поговорка „Този, който умножава знание, умножава печал.“

Що се отнася до религията им, тя е естествена за хора с въображение, които не познават нещо по-добро и затова може да се очаква да се обръщат към слънцето и да го почитат като всеобщ баща; но не е правилно да бъде наричана облагородяваща и възвишена. Истина е, че понякога те говорят за слънцето като за „образ на духа“, но това е неясен термин; в действителност те боготворят самото огнено небесно тяло. Наричат го също „надежда на вечността“, но и в този случай значението е неясно и се съмнявам дали тази фраза помага на умовете им да добият по-точна представа. Някои от тях наистина вярват, че добрите ще живеят и в бъдещия живот — зная, че Нилефта твърдо вярва в това — но това са лични упования, появили се от душевни подбуди, а не съществена част от тяхното кредо. Така че в крайна сметка не мога да кажа, че този култ към слънцето е присъщ за религията на цивилизован народ, колкото и величествени и впечатляващи да са ритуалите или колкото и високоморални и здрави да са максимите на нейните духовници, мнозина от които, сигурен съм, имат собствено мнение по въпроса; въпреки че, разбира се, не им

остава нищо друго, освен да възхваляват една система, която им дава толкова много от хубавите неща на този свят.

Останаха още само два въпроса, които трябва да упомена: езика и калиграфната им система. Колкото до езика, той звучи меко и е много богат и гъвкав. Сър Хенри казва, че звучал подобно на съвременния гръцки, но разбира се, без да има някаква връзка с него. Той се изучава лесно, понеже конструкцията му е проста, и негови особени качества са благозвучието му и начинът, по който звукът на думите се нагажда към значението, което изразяват. Дълго време преди да усвоим езика, лесно отгатвахме какво се казва по звученето на изречението. Точно тази е причината, че езикът приляга толкова добре за поетични декламации, каквито този забележителен народ много обича. Според сър Хенри азбуката на зу-вендите, както всяка друга известна система от букви, изглежда има финикийски произход и следователно е по-стара дори от древното египетско жреческо писмо. Не мога да кажа дали това е така, защото не съм запознат с тези въпроси. Всичко, което зная, е, че азбуката им се състои от двадесет и две букви, от които няколко, особено Б, Е и О не са много различни от нашите. Цялата система обаче е тромава и объркана^[3]. Но тъй като хората в Зу-Вендис не са отдадени на писането на романи или друго освен търговски документи и бележки от най-кратък вид, тя отговаря достатъчно добре на целите им.

[1] Има една друга теория, която може да обясни произхода на Зу-Венди, и която не е дошла на ума на моя приятел господин Куотърмейн и на неговите спътници — според нея те са потомци на финикийците. Предполага се люлката на финикийската раса да е била на западния бряг на Персийския залив. После, както сочат някои съществени доказателства, те са емигрирали в два потока: едните завладели бреговете на Палестина, а другите според учените се преселили на юг, по източното африканско крайбрежие — там, близо до Мозамбик, не липсват следи и останки от тяхното пребиваване в страната. Наистина би било много необикновено, ако те след напускането на Персийския залив не са тръгнали направо към източния бряг, знаейки, че североизточния мусон духа без промяна шест месеца през годината в тази посока, докато през другите шест месеца духа в обратна посока. И с цел, да илюстрирам тази

възможност, мога да добавя, че до ден-днешен се води една много оживена търговия между Персийския залив и Ламу, и други източноафрикански пристанища далеч на юг до Мадагаскар, който, разбира се, е древният Абаносов остров от „Хиляда и една нощ“. Б. анг. ред. ↑

[2] Истинска (лат.) Б.пр. ↑

[3] Във финикийската азбука има двадесет и две букви (вж. Приложение: „Древна история на народите в Ориента“ от Маспери, стр. 746). За съжаление господин Куотърмейн не ни дава образци от писмото на зу-вендите, но това, което казва тук, изглежда в голяма степен подкрепя теорията, изложена в забележката на стр. 158. Б. анг. ред. ↑

ГЛАВА XIV

ХРАМЪТ-ЦВЕТЕ

Когато се събудих сутринта след пристигането ни в Милозис, часовникът ми показваше осем и половина; бях спал почти дванадесет часа и трябва да кажа, че наистина се чувствавах по-добре. Ах, какво благословено нещо е сънят! И какво правят за нас дванадесет часа сън след толкова дни и нощи на мъки и опасности. Все едно да легнеш един човек, а да станеш съвсем друг.

Седнах върху коприненото си ложе — никога по-рано не бях спал в такова легло — и първото нещо, което видях, беше вперения в мен монокъл на Гуд от гънките на неговото копринено ложе. Нищо друго не се виждаше от Гуд освен монокъла му, но по начина, по който беше вперен в мен, разбрах, че е буден и чакаше да се събудя аз, за да започне.

— Кажи, Куотърмейн — действително захвана той, — забелязали кожата й? Гладка е като гърба на четка за коса от слонова кост.

— Слушай, Гуд — започнах да протестирам аз и тъкмо тогава откъм пердето се чу звук и когато бе отдръпнато, видяхме един прислужник, който със знаци ни показва, че е дошъл да ни заведе в банята. С радост приехме и той ни отведе в една прекрасна мраморна стая, в средата с басейн с кристалночиста течаща вода, в която се потопихме. Изкъпахме се и се прибрахме в стаята си да се облечем, а после отидохме в салона, където се бяхме хранили предишната вечер, и намерихме там сервирана за нас закуска, и то толкова обилна, че съм затруднен да опиша различните блюда. След закуската разгледахме с възхищение гоблените, килимите и някои статуи, поставени тук-таме из стаите, като се питахме какво ли щеше да се случи по-нататък. Наистина до този момент главите ни бяха в състояние на такова объркване, че фактически бяхме готови за всичко, което можеше да последва. Колкото до способността ни да се изненадваме, тя вече беше почти притъпена. Докато бяхме заети с тези зали мания, пред нас се появи нашият приятел, началникът на охраната, и с много поклони ни

даде знак да го последваме. Тръгнахме не без известно съмнение и угризения на съвестта, защото се досетихме, че е дошло времето, когато ще трябва да си уредим сметката за онези проклети хипопотами с нашия приятел, леденоокия Агон, върховния жрец. Не можехме да променим нищо и аз лично се утешавах главно с обещанието на двете сестри-красавици да ни закрилят, уверен, че когато жената желае нещо, тя винаги намира изход; така че тръгнахме с вид, сякаш това ни харесваше. Около минута вървахме по един коридор, прекосихме един външен двор и се озовахме пред големите двойни порти на двореца, откъдето започваше главният път. Той се извиваше нагоре по хълма, минаваше през сърцето на Милозис към Храма на слънцето, отстоящ на една миля разстояние, а след това се спускаше надолу от другата страна на храма към външната стена на града.

Портите бяха много големи и масивни и представляваха извънредно красива творба от метал. Тъй като едните бяха поставени на входа към вътрешността, а другите на външната стена, между тях имаше ров, широк четиридесет и пет фута. Ровът бе пълен с вода и се прекосяваше по подвижен мост, който, когато бе вдигнат, правеше двореца почти недостъпен за всичко, освен за обсадни машини. При приближаването ни едната половина на големите порти се отвори и ние преминахме по моста и застанахме в захлас пред едно от най-внушителните, да не кажа най-внушителното, шосе в света. То бе широко сто фута от единия до другия тротоар и от двете му страни се издигаше цяла редица от разкошни едноетажни къщи, всичките от червен гранит. Но те не бяха построени по нашия европейски образец, плътно една до друга, а всяка бе върху собствена площ, отделена от останалите, макар и в подобен стил. Това бяха градските къщи на благородниците от двора и се простираха в непрекъсната линия в продължение на миля или повече, докато окото бъде приковано от великолепия изглед на Храма на слънцето, който увенчаваше върха на хълма в края на шосето.

Наблюдавахме с възторг тази прекрасна гледка, когато внезапно пред портите изтрополиха четири колесници, всяка теглена от по два бели коня. Колесниците имаха по две колелета и бяха направени от дърво; оста им бе яка и тежестта ѝ се поемаше от кожени ремъци, които бяха съставна част от сбруята. Колелетата имаха само четири спици, обхванати в желязна шина, а от ресори нямаше и помен. Отпред

на колесницата, непосредствено над оста, имаше малка седалка за кочияша, оградена, за да го предпазва да не изхвъркне. В колесницата имаше три седалки: по една от двете страни и една с гръб към конете, срещу която се намираше вратата. Цялата кола бе лека, но здраво направена и макар да бе примитивна, поради грацията на извивките си и наполовина не е толкова грозна, колкото може да се предполага.

Но ако за колесниците имаше още какво да се желае, за конете нямаше. Те бяха просто прекрасни, не много едри, но със здраво телосложение, хубав гръден кош, малки глави, забележително големи и закръглени копита и видът им предсказваше бързина и буйност. Много пъти съм се чудил откъде се е взела тази порода, която има такива отличителни качества, но тяхната история, както и на собствениците им, е тъмна. Подобно на хората и конете винаги са били там. Първата и четвъртата колесница бяха заети от стражи, а в другите две нямаше никой освен кочияшите и ние бяхме настанени в тях — Алфонс и аз в по-предната, сър Хенри, Гуд и Умслопогаас в тази зад нас — след което внезапно потеглихме. И то само как! За зу-вендите не е обичайно да карат конете в тръс било като яздят, било впрегнати, и особено когато пътят им е кратък — те ги карат в пълен галоп. Веднага, щом седнахме, кочияшът извика нещо, конете хукнаха напред и ни понесоха с бързина, достатъчна да ти вземе дъха, и докато се приспособих, това ме караше да се боя, че ще се преобърнем. Колкото до нещастния Алфонс, той се вкопчи отчаяно в това, което нарече „дяволският фиакър“, и вече смяташе всеки миг за последен. Скоро обаче се сети да попита накъде отиваме; отговорих му, че според мен сигурно щяхме да бъдем принесени в жертва чрез изгаряне. Трябваше да видите лицето му, когато се прилепи към стената на колата и извика от ужас.

Но обезумелият на вид кочияш се надвесваше все по-напред над летящите коне и крещеше, а въздухът преминаваше със звън покрай ушите ни и отнасяше Алфонсовите хлипания.

И сега пред нас с цялото си великолепие и замайваща красота блесна Храмът на слънцето — изключителната гордост на зу-вендите, за които той е това, което Соломоновият или по-точно Иродовият храм е бил за евреите. Богатството, умението и труда на редица поколения са били вложени при построяването му, приключило напълно едва през последните петдесет години. Не беше икономисано нищо от това, което страната можеше да произведе, и резултатът действително беше

достоеен за положените усилия не толкова заради големината му — по света има и по-големи храмове — а заради съвършените пропорции, стойността и красотата на материалите и чудното майсторство. Зданието се извисяваше на върха на хълма, разположено приблизително върху осем акра градинска площ, около която са жилищата на жреците. Построено бе във формата на слънчоглед с куполообразна централна зала; от нея тръгваха като лъчи дванадесет галерии във формата на венчелистче — всяка бе посветена на един от дванадесетте месеца, а предназначението им бе да служат за хранилища на статуи, създадени в памет на видни покойници. Широчината на кръга под куполата бе триста фута, височината на куполата четиристотин фута, а дължината на отделните лъчи сто и петдесет фута; височината на покривите им бе триста фута, така че те стигаха до голямата купола съвсем както листата на слънчогледа стигат до голямата изпъкнала пита. Така точното измерение от средата на централния олтар до най-външната точка на всеки един от закръглените лъчи трябваше да бъде триста фута (широчината на самия кръг), или общо шестстотин фута от закръгления край на всеки лъч или лист до края на срещуположния му.^[1] Самото здание бе от чист полиран бял мрамор, който контрастираше удивително с червения гранит на Навъсения град, и блестеше на склона съвсем като императорска диадема на челото на мургава кралица. От външната си страна куполата и покривите на дванадесетте галерии бяха изцяло покрити с тънки листа ковано злато; и от крайната точка на всеки един от тези покриви-листа се виждаше великолепно златна фигура в ръката с фанфара и с широко разтворени крила, сякаш всеки миг щеше да литне в пространството. Всъщност трябва да оставя на читателя на настоящето да си представи ненадминатото великолепие на тези златни покриви, искрящи на светлината на слънцето — искрящи като хиляди огньове, запалени върху планина от полиран мрамор — толкова силно, че отражението им можеше ясно да се види от високите върхове на планината, отдалечена на стотина мили.

Гледката бе изумителна — върху студените бели мраморни стени се издигаше златното цвете — и аз се съмнявам дали в света има равна на нея. А въздействието като цяло бе още по-внушително, защото около мраморната стена на храма имаше пояс от сто и петдесет фута

земя, засята с местен вид слънчогледи; по времето, когато, за пръв път ги видяхме, представляваха море от златни цветове.

Главният вход на това чудно място се намираше между двата най-северни лъча или листови галерии; отвън бе защитен отначало с обичайните бронзови порти, а след това с изсечени от здрав мрамор врати, целите позлатени, с красиво изваяни алегорични сцени. Когато се преминеше през тях, фактически оставаше още само стената, която обаче бе дебела двадесет и пет фута, тъй като зу-вендите строят за вечни времена. Следваше друга лека врата от бял мрамор, поставена, за да запълни една видима празнота във вътрешната облицовка на стената, и ние застанахме в кръглата зала под голямата купола. Приближавайки се към централния олтар, погледът ни падна върху такава красива гледка, каквато само въображението може да роди. Намирахме се в средата на священото място с голямата бяла мраморна купола над нас, защото вътрешната облицовка на храма, както външната на стените му, навсякъде бе от полиран мрамор; куполата се извиваше в грациозна дъга подобно на Сейнт Пол в Лондон, само че с по-лек наклон, и от фуниеобразния отвор на самия връх блестящ сноп лъчи се изсипваше върху златния олтар. На изток и на запад имаше други олтари и други снопове лъчи пронизваха сърцевината на свещения полумрак. Във всички посоки „бели, мистични, прекрасни“ се разкриваха лъчеобразните галерии, всяка прорязана от една-единствена стрела от светлина, предназначена да озари възвишената тишина и смътно да очертае паметниците на починалите.^[2]

Завладени от тази внушаваща страхопочитание гледка, чиято огромна красота вълнува също както когато гледаш снеговете на Кения, се обърнахме към централния златен олтар. В средата, въпреки че сега не можехме да го видим, гореше блед, но постоянен пламък, увенчан с къдри от прозрачен син дим. Олтарът бе направен от мрамор, целият облицован с чисто злато, по форма бе кръгъл като слънцето и висок четири фута, а обиколката му бе тридесет и шест фута. Дванадесет листа от ковано злато бяха прикрепени към основите на олтара. С изключение само на един час, цяла нощ и цял ден тези листа стояха затворени около олтара точно както листата на водната лилия се затварят над жълтата корона при буря. Но по обед, когато слънцето проникнеше през фунията на куполата и лъчите му осветяха

златното цвете, листата се разтваряха и откриваха скритата в тях тайна само за да се затворят отново с отминаването на лъчите.

Но това не бе всичко. Наредени в полукръг, на еднакво разстояние една от друга на северната и южната страна на това свещено място бяха поставени десет златни ангела или женски крилати фигури, прекрасни по форма в надиплените си одежди. Тези фигури с малко по-голяма от естествената големина, стояха с наведени глави в поза на преклонение, с лица, засенчени от крилата си, и бяха много внушителни и с ненадмината красота.

Има още едно нещо за описание в този олтар, а именно, че на изток подът пред него не бе от чисто бял мрамор, както навсякъде другаде в зданието, а от масивен бронз; така бе и пред другите два олтара.

Източният и западният олтар бяха полукръгли по форма и поставени до стената на зданието; те бяха по-малко внушителни и не бяха скрити в златни листа, но бяха също от злато; свещеният огън гореше на всеки от тях и по една позлатена крилата фигура стоеше от двете им страни. Два огромни златни лъча пълзяха нагоре по стената зад тях, но там, където трябваше да бъде третият или средният, на стената имаше отвор, широк от външната страна и тесен от вътрешната като обърната навътре бойница. През източната амбразура влизаха първите лъчи на изгряващото слънце, прорязваха кръга и докосваха сгънатите листа на огромното златно цвете, докато достигнат и осветят западния олтар. По същия начин вечер последните лъчи на залязващото слънце се спираха за малко върху източния олтар, преди да изчезнат в тъмнината. Това бе обещанието на зората към вечерта и на вечерта към зората.

С изключение на тези три олтара и крилатите фигури около тях пространството под огромната бяла купола бе празно и лишено от орнаменти — обстоятелство, което според мене допринасяше много за неговото величие.

Такова е краткото описание на това удивително и прекрасно здание, чието великолепие, според мене твърде много подчертано от цялостната простота на линиите, бих искал да мога да опиша справедливо. Но не мога, затова е безпредметно да говорим повече за него. Сравнявам тази великолепна творба на гения с някои от безвкуските здания и просташки орнаменти, сътворени в последно

време от европейските църковни архитекти и чувствавам, че даже изкуството на развитата цивилизация може да се поучи от шедьоврите на зу-вендите. Следва да добавя още, че възклицанието, което се изтръгна от устата ми веднага, щом очите ми привикнаха към слабата светлина в това великолепно здание и неговата бяла изваяна красота, съвършена и вълнуваща като голотата на някоя богиня, бе: „Е, и куче може да благоговее тук.“ Звучи вулгарно, но може би разкрива по-ясно смисъла, отколкото някое изискано изречение.

При вратите на храма групата ни бе поета от войнишки караул, вероятно на разпореждането на един от жреците; те ни отведоха в един от лъчите — в една „листова галерия“, както казваха жреците, където останахме поне половин час. Съзнавайки, че животът ни се намира в голяма опасност, тук ние обсъдихме това и решихме скъпо да го продадем, ако бъде направен опит да ни убият. Умслопогаас събщи твърдото си решение да извърши кощунство с особата на Агон, върховния жрец, като разцепи преподобната му глава с Инкози-каас. От мястото, където стояхме, можехме да видим как едно огромно множество нахлува в храма, очевидно за да наблюдава някакво необикновено събитие, и не можех да не се сетя, че именно ние имаме нещо общо с това. И тук трябва да обясня, че всеки ден, щом слънчевата светлина падне върху централния олтар и фанфарите зазвучат, се изгаря жертвоприношение в чест на слънцето; то обикновено се състои от заклана овца или вол, а понякога от плодове или жито. Принасянето на жертвата става по пладне; разбира се, не винаги в един и същи час, но тъй като страната Зу-Вендис се намира недалеч от екватора, въпреки че е разположена толкова високо над морското равнище и климатът е умерен, обикновено едновременно настъпва пладне и слънчевата светлина попада върху олтара. Днес жертвоприношението щеше да се извърши около осем минути след дванадесет.

Точно в дванадесет часа се появи един жрец и направи знак; началникът на стражата ни посочи, че от нас се изисква да пристъпим напред и ние го сторихме с най-голямата готовност, на която бяхме способни; изключение правеше само Алфонс, чийто страх бе изписан на лицето му. След няколко секунди излязохме от галерията и се изправихме пред огромно море от човешки лица, изпълнило и най-отдалечените извивки на огромния кръг. Всички се напрягаха да зърнат

тайнствените чужденци, извършили светотатството; първите чужденци, имайте предвид, стъпили на земята Зу-Вендис за времето, докъдето стигаше човешката памет.

При появяването ни през огромната тъмна премина шепот; ехото му се понесе нагоре към огромната купола и бяхме свидетели на видимото вълнение, заливащо хилядите лица, така както розовата светлина зачервява някой блед облак; това беше един извънредно любопитен ефект. Преминахме по пътека, проправена през сърцевината на човешката маса, застанахме върху бронзовия под от източната страна на централния олтар и се изправихме с лице към него. На тридесетина стъпки от позлатените крилати фигури мястото беше преградено с въже и множеството остана зад него. Наредени в кръг вътре стояха облечени в бяло жреци, препасани със златни колани, и държаха в ръцете си златни фанфари, а насреща ни стоеше нашият приятел Агон, върховният жрец, с особената шапка на главата си. Сред огромното множество единствено неговата глава беше покрита. Застанахме върху бронзовия под, без да подозираме какво се крие под него; долових някакъв необикновен съскащ звук, очевидно идващ откъм пода, но не можах да си го обясня. Настана мълчание; огледах се да видя говори ли нещо за присъствието на двете кралици Нилефта и Сорейз, но тях ги нямаше. От дясната ни страна обаче оставаше празно пространство и предположих, че бе запазено за тях.

Почакахме и ето че се чува далечни фанфари, сигурно високо горе в куполата. Втори шепот премина през множеството и по дългата пътека, водеща към откритото място вдясно от нас, видяхме да пристъпват една до друга двете кралици. Зад тях вървяха неколцина благородници от двора, между които разпознах веселия господар Наста, а зад тях — група от петдесетина стражи. Зарадвах се да ги видя. Скоро те всички заеха местата си — двете кралици отпред, отляво и отдясно благородниците, а стражата в двоен полукръг зад тях.

Настъпи ново мълчание и Нилефта вдигна очи и срещна моите; стори ми се, че има нещо многозначително в погледа ѝ, затова удвоих вниманието си. От моите очи погледът ѝ се плъзна по бронзовия под, върху външния край на който бяхме застанали. Последва леко и едва забележимо движение на главата ѝ. Не го разбрах и то бе повторено. Тогава се сетих, че тя искаше да ни каже да отстъпим от бронзовия под. Още един неин поглед и бях абсолютно сигурен — беше опасно

да се стои върху този под. От едната ми страна бе сър Хенри, а от другата — Умслопогаас. Като гледах право пред себе си, им пошепнах, първо на зулуски, а после на английски, да се отдръпнат бавно, инч по инч, докато краката им стъпят върху мраморния под, където бронзът свършваше. Сър Хенри предаде думите ми шепнешком на Гуд и Алфонс и бавно, много бавно, започнахме да се отдръпваме назад; толкова бавно наистина, че никой друг освен Нилефта и Сорейз, която виждаше всичко, не забеляза нашето придвижване. Тогава погледнах отново към Нилефта и тя с почти незабележимо кимване одобри действието ни. През всичкото това време очите на Агон бяха приковани върху олтара пред него, вероятно погълнат от екстаза на съзерцанието, а моите останаха приковани в гърба му, само че в по-друг вид екстаз. Внезапно той разтвори широко дългите си ръце и с тържествено ехтящ глас запя химн, от който за улеснение прилагам тук един груб, много груб превод, въпреки че тогава, естествено не разбирах думите. Това беше химн, възхваляващ слънцето, и звучеше горе-долу така:

*Тук тишина цари върху земята и водите:
гнездо водите са за тишината — като птица
тя спи върху гръдта на плътната тъма.
Единствено звездите разговарят
високо там, в бездънното пространство.
Трепери от желание Земята и мокрят я сълзите на
очакване.
Нощта я милва с пояс от звезди, но не успява да я
утеши
Като мъртвешки дрехи погребални
обвива я покровът на мъглите.
Ръцете си на изток тя протяга —
там светят сенките на светлината.
Земята се изправя и се взира, очите си със шепи
заслонила.
Тогава от свещения ти дом, о, Слънце,
политват твоите ангели велики —
разсичат мечовете им тъмата.*

Нагоре ангелите се понасят и свалят светлината
избледнели.

Дори луната вече се смалява, като че е лицето на
умиращ

и блясва твоето величие, о, Слънце!

Ти си прекрасно в огнените си одежди.

Безбрежното небе е твой път и ти минаваш като
колесница.

Земята е невестата ти и когато я прегръщаш,

деца се раждат — твоята любов се умножава.

Баща на всички, ти живота носиш, Слънце!

Невръстните деца под твоите милувки раснат,

на немошните спомняш нявгашната сила.

Еднички мъртвите за теб забравят, Слънце!

Сърдито ли си, скриваш своето лице

и се загръщаш в наметалото от сенки.

Земята стане, страх разтърсва небесата —

треперят те с гласа на гръмотевици.

Сълзите им се леят в дъждове,

въздъхнат ли, излиза ураганен вятър.

Цветята вехнат, креят плодните поля —

тогава хората се скриват, Слънце,

защото не даряваш светлина...

Кажи, какво си ти? Великолепието ти е несравнимо!

Кой сложил те е тъй високо — тебе, огнен ужас?

Къде е твоето начало, кога е сетният ти ден?

Ти възплъщение си на животелния дух.

Не те е сложил никой горе — ти само си своето
начало.

И няма да умреш дори когато твоите деца
изчезнат.

Безкрайно си, защото часовете ти не свършват.

Седиш високо в златния си дом и вековете мериш.

О, татко на живота! О, Слънце, разпръсни
тъматата!^[3]

Той завърши тържествения химн, който, въпреки че го предавам в твърде блед вариант, беше наистина хубав и внушителен. Последва минута мълчание, след което Агон вдигна очи към фуниеобразния отвор на купола и добави:

— О, Слънце спусни се над олтара си!

При тези думи се случи нещо чудновато и красиво. Разкошен сноп светлина като огнен меч се спусна отгоре, разсичайки мрака. Той затрептя по златната повърхност на затворените листа и сякаш под блестящата му милувка великолепно цъфна да се разтваря. Разтваряше се бавно и когато огромните листа се отдръпнаха и откриха златния олтар с горящия вечен огън, жреците надуха фанфарите и от множеството се надигна вик на възхищение, който се удари в свода и ехото му бавно слезе по мраморните стени. Щом цветето-олтар разцъфна, слънчевата светлина огря пламъка на свещения огън така, че го засенчи — той отслабна, потъна и изчезна в кухината, от която се издигаше. Щом пламъкът изчезна, отново се чуха медните звуци на тръбите. Старият жрец пак разтвори ръцете си и извика високо:

— Приеми жертвата ни, о, Слънце!

Проследих погледа на Нилефта; той беше прикован върху бронзовия под.

— Внимавайте! — казах високо и видях как Агон се наведе напред и докосна нещо върху олтара. При движението му огромното море от бели лица около ни почервения, после побледня отново, всички поеха дълбоко дъх и звукът се понесе нагоре като всемирна въздишка. Нилефта се наклони и с неволно движение закри очите си с ръце. Сорейз се обърна и пошепна нещо на началника на охраната. И в този миг с трясък целият бронзов под се плъзна под нозете ни и на мястото му внезапно се разкри гладка мраморна шахта, на чието дъно буйно пламтеше пещта под олтара — достатъчно голяма и достатъчно гореща, за да стопи железните доспехи на един воин.

С вик на ужас всички ние отскочихме назад с изключение на нещастния Алфонс; той се беше парализирал от страх и за малко не падна в приготвената за нас огнена пещ; сър Хенри го улови със силната си ръка и го дръпна назад, когато той почти изчезваше.

Изведнъж се надигна страхотна врява и ние четиримата допряхме гърбовете си, оставяйки обезумелият Алфонс да се суеги около малкия ни кръг в стремежа си да се скрие в краката ни. Всички

носехме револверите си, въпреки че любезно ни бяха отнели пушките при излизането ни от двореца; револверите останаха, тъй като тези хора нямаха представа какво представляват. Умслопогаас също стискаше брадвата си, от която не бяха поискали да го лишат, и сега той я завъртя над главата си, надавайки пронизителния боен вик на зулусите, препратен по най-предизвикателен начин от мраморните стени. В следващия миг жреците, чието жертвоприношение бе осуетено, измъкнаха изпод белите си роби саби и се нахвърлиха върху ни като хрътки върху жертвата си. Разбрах, че колкото и опасни да бяха последиците, трябваше да действваме, иначе бяхме загубени; така че, щом първият скочи към нас, а той беше висок и едър човек, изпратих един тежък куршум от револвера си в него; той падна в отвора на шахтата и с ужасен крясък се плъзна в приготвената за нас огнена бездна.

Дали причината бяха неговите викове или всяващият страх гръм и впечатлението от пистолетния изстрел, или нещо друго, не знам, но останалите жреци стояха слисани и поразени. Преди да се съвземат, Сорейз извика нещо и ние заедно с двете кралици и повечето от свитата им се видяхме заобиколени от цяла стена въоръжени мъже. Това стана светкавично; жреците все още се суетяха, а народът запази спокойствие като стадо подплашени животни, каквото и беше, без предпочитание към ничия страна.

Последният крясък на горящия жрец заглъхна, огънят го беше довършил, и се възцари пълна тишина.

Тогава върховният жрец, Агон, се обърна, а лицето му беше като лицето на дявола:

— Нека жертвоприношението бъде принесено! — извика той към кралиците. — Не беше ли достатъчно светотатството, извършено от тези чужденци, и вие, кралици, не хвърляте ли мантията на могъщата си закрила върху престъпници? И не са ли съществата, обречени на Слънцето, пече мъртви? И не умря ли един служител на Слънцето, погубен от магията на тези странници, които като ветровете дойдоха от небесата, и нито знаем откъде, нито знаем какви са? Пазете се, о, кралици, защото си играете с огромното могъщество на бога, и то не къде да е, а пред върховния му олтар! Има сила, която е по-голяма от вашата сила; има правда, която е по-голяма от вашата правда.

Внимавайте как вдигате нечестива ръка срещу й! Нека жертвоприношението бъде принесено, о, кралици!

Тогава Сорейз отговори с дълбокия си спокоен глас, в който като че ли винаги долавях присмехулни нотки, колкото и сериозни да бяха думите:

— О, Агон, ти говори съгласно желанието си и каза истината. Но не си ли ти този, който ще вдигне нечестива ръка срещу Божията справедливост? Помисли, обедното приношение вече е извършено; Слънцето изиска за жертва служителя си.

Тази идея беше нова и народът я приветствува.

— Помисли ли ти какви са тези мъже? Те са странници, намерени да плават върху гръдта на езерото. Кой ги доведе там? Как дойдоха те там? Как можеш да знаещ ти, че и те не са служители на Слънцето? Това ли е гостоприемството, което народът ни трябва да окаже на онези, които случаят доведе при нас? Да ги хвърли в пламъците? Засрами се! Какво е гостоприемството? Да приемеш странника и да му послужиш. Да превържеш раните му, да сложиш възглавница под главата му и да го нахраниш. Но твоята възглавница е огнената пещ, а храната ти — горещият дъх на пламъка. Засрами се, ти казвам!

Тя замлъкна за малко, за да види въздействието на словото си върху множеството и убедена, че е благоприятно, промени тона си от негодуващ на заповеден.

— Сторете път! — извика тя. — Път, казах. Сторете път на кралиците и на онези, които се намират под закрилата на мантията им.

— А ако откажа, о, кралице? — процеди през зъби Агон.

— Тогава ще си проправя път с охраната си — беше гордият отговор. — Да, независимо че мястото е свято, ще мина през телата на твоите жреци.

Агон почервения от сподавен гняв. Той погледна към хората, сякаш размишляваше дали да се обърне към тях, но видя ясно, че симпатиите им са на другата страна. Зу-вендите са много интересен и дружелюбен народ и колкото и силно да беше чувството за ужасното престъпление, което бяхме извършили, като застреляхме свещените хипопотами, не им се нравеше идеята единствените истински живи чужденци, видени и чути дотогава, да бъдат предадени на огнената пещ и с това да се сложи завинаги край на възможността да съберат

знания и информация от нас, както и да разговарят за нас. Агон схвана това и се поколеба; и тогава за пръв път проговори Нилефта с мекия си сладък глас.

— Опомни се, Агон! — каза тя. — Както моята сестра-кralица вече каза, може би тези мъже също са слуги на Слънцето. Те не могат да говорят за себе си, защото езиците им са завързани. Нека нещата бъдат отложени до времето, когато те ще научат езика ни. Кой може да бъде осъден, без да бъде изслушан? Когато тези мъже отидат в състояние да се защитят срещу обвиненията, тогава ще можем да ги подложим на проверка.

Тук ловко беше хвърлена въдица за измъкване и отмъстителният стар жрец се улови за нея, колкото и да не му се харесваше.

— Нека бъде така, о, кралици — каза той. — Нека мъжете си отидат в мир и когато научат езика ни, да говорят. А аз, аз ще отправя скромна молитва към олтара, да не би страната ни да бъде споletяна от бедствие заради извършеното светотатство.

Тези думи бяха приети с одобрителни възгласи и след някоя и друга минута ние излязохме от храма, заобиколени от кралската гвардия.

Но едва много по-късно научихме същността на случилото се и колко трудно е било да се спасим от жестоката хватка на жреците на Зу-Вендис, пред чието лице дори кралиците всъщност са безсилни. Само защото бяха положили всички усилия да ни запазят, не ни бяха посекли още преди да стъпим в Храма на слънцето. Опитът да ни хвърлят в огнената бездна като жертвоприношение е последната им хитрост, докато няколко други, неподозирани от нас, са били осуетени преди това.

[1] Тези измерения са вътрешни. А.К. ↑

[2] Светлина идваше още през отвори под корниза на купола и покривите, затварящи с плъзгащи се капаци. А.К. ↑

[3] Стиховете в книгата преведе О. Иванова. ↑

ГЛАВА XV

ПЕСЕНТА НА СОРЕЙЗ

След като се измъкнахме от Агон и благочестивата му свита, ние се завърнахме в стаите си в двореца и там заживяхме много хубаво. Двете кралици, благородниците и хората се надпреварваха да ни оказват почит и ни затрупваха с подаръци. Що се отнася до това мъчително малко произшествие с хипопотамите, то потъна в забрава, където с облекчение го оставихме. Всеки ден при нас идваха избрани представители и отделни лица, за да разглеждат пушките и облеклото ни, стоманените ризници и инструментите ни, особено часовниците ни, на които много се възхищаваха. Накратко казано, станахме на мода и се стигна дотам, че някои от младежите от висшето общество на Зу-Вендис започнаха да копират кройката на облеклата ни и особено ловджийската куртка на сър Хенри. Един ден както обикновено ни чакаха никакви посетители и както винаги при такива случаи Гуд облече парадната си униформа. Тези посетители изглеждаха някак от по-различна класа в сравнение с хората, които най-често идваха. Бяха дребни, незначителни на вид хора, които се държаха изключително учтиво, да не кажа сервилно. Вниманието им беше заангажирано най-вече от подробностите на парадната униформа на Гуд, за която си взеха бележки и мерки. Гуд беше много поласкан в този момент, без да подозира, че има работа с шестимата най-големи шивачи на Милозис. Две седмици по-късно обаче както обикновено присъствувахме на един прием и имахме удоволствието да видим седем или осем от „контетата“ на Зу-Вендис, облечени в цялото великолепие на една доста добра имитация на парадната му униформа, и тогава той промени мнението си. Никога няма да забравя учуденото му и възмутено лице. Наскоро след тази случка главно за да не се отличаваме, а и поради това, че дрехите ни започнаха да се износват и трябваше да бъдат пазени, решихме да възприемем местното облекло; намерихме го за много удобно, макар да съм принуден да призная, че аз изглеждах много смешен в него, да не говорим за Алфонс! Само

Умслопогаас не се съгласи с това — когато мучата му се износи, свирепият стар зулус си направи нова и си ходеше навсякъде невъзмутим, мрачен и гол като бойната си брадва.

Междувременно започнахме с постоянство да изучаваме езика и напредвахме доста добре. На сутринта след приключението в храма ни се представиха двама сериозни и внушителни господи; те носеха със себе си ръкописи, мастилници и пера и ни дадоха да разберем, че са, изпратени да ни обучават. С изключение на Умслопогаас всички ние залегнахме с желание; учехме по четири часа дневно. Що се отнася до Умслопогаас, той не искаше да се занимава с това. Не искаше да учи този „женски език“, не бил за него; и когато един от учителите се приближи с книга и мастилница и ги размахва пред очите му по един умерено подканящ начин, така както черковният настоятел размахва подканящо диска за волни пожертвувания под носа на някой стиснат енорияш, той скочи с проклетие на уста и размахва Инкози-каас пред очите на нашия учен приятел и с това се сложи край на опитите да обучат Умслопогаас на езика на зу-вендите.

Така прекарвахме утрините си в полезни занимания, които с напредването ни ставаха все по-интересни и по-интересни, а следобедите ни бяха отдадени на отмора. Понякога правехме пътешествия, отидохме до златните мини и до мраморните кариери; бих желал да опиша и двете пътешествия, ако разполагах с място и време. Понякога отивахме на лов с кучета, обучени за целта, и това беше един много вълнуващ спорт, тъй като страната бе пълна с ловни места и конете ни бяха великолепни. В това няма нищо чудно, като се има предвид, че разполагахме с кралските конюшни, а в допълнение имавме и четири прекрасни ездитни коня, подарени ни от Нилефта.

Понякога отивахме на лов със соколи, много ценено от зу-вендите развлечение; обикновено птиците се пускат по един вид яребици отличаващи се с бързината и силата на полета си. Когато бъде нападната от сокола, тази птица сякаш се замайва и вместо да търси прикритие, хвърква високо във въздуха, като предлага чудесен лов. Виждал съм такава яребица, преследвана, от сокол, която почти се изгуби от погледа. Друг, още по-хубав лов, се предлага от една разновидност на бекасите, големи колкото малък горски бекас, които се въдят в изобилие; за тях се ходи на лов с един вид дребни, бързи и добре обучени соколи с почти червена опашка. Зигзагообразният полет

на бекаса и светкавично бързият полет и движение на червеноопашатия сокол правят лова възхитителен. Друг вид забавление е ловуването на порода дребни антилопи с обучени орли; наистина гледката е удивителна. Голямата птица се издига все по-високо и по-високо, докато на слънчевата светлина от нея не остане нищо друго освен малка черна точка и тогава тя внезапно се спуска като гюлле върху някоя снишена в тревата антилопа, скрита от всичко друго, освен от това проникателно око. Още по-интересно е зрелището, когато орелът стигне тичащата антилопа.

В други дни посещавахме именията на някои от големите благородници с техните красиви укрепени жилища и струпаните като гроздове селца под стените им. Видяхме лозя, ниви, и добре поддържани земища, като паркове, с такива дървета, че изпаднах във възторг, защото аз наистина се прекланям пред хубавото дърво. То се издига толкова здраво и силно, при това толкова красиво, като че ли е първообраз на най-съвършения човек. Колко гордо изправя оголената; си корона в зимните бури и как с цяло сърце се радва, когато отново пристигне пролетта; колко внушителен е гласът му, когато говори с вятъра; хиляди еолови арфи не могат да съперничат на красотата на въздишките на огромното разлистено дърво. Цял ден се протяга то към слънчевата светлина и цяла нощ — към звездите, безстрастно и все пак пълно с живот; устоява на вековете и в бури или слънце извлича храната си от гръдта на майката-земя и в бавния ход на годините изучава великите тайни на растежа и упадъка. Така остава поколения наред, надживява хората, обичаите, династиите, всичко освен пейзажа, който краси и човешката природа — докато дойде денят, когато вятърът надвива в дългата битка и ликува за завладяното място или гниенето нанесе последния удар в продължителната си работа.

Ах, човек трябва винаги да си помисли добре, преди да отсече едно дърво!

Обичайно беше вечерно време със Хенри, Гуд и аз да се храним или по-скоро да вечеряме с техни величества — не всяка вечер, но около три или четири пъти седмично — винаги, когато нямаше много придворни и държавните работи позволяваха това. И трябва да кажа, че тези малки вечери бяха едни от най-очарователните, на които някога съм присъствувал. Има истина в твърдението, че най-високопоставените са винаги най-естествени и сърдечни. Именно в

непринадлежащите към никоя среда хора можете да откриете грандомания и простащина; разликата е много подобна на това, което човек наблюдава всекидневно в Англия между старото, оголяло, разорено селско семейство и арогантните новобогаташи, идващи „да заемат мястото им“. Наистина смятам, че най-големият чар на Нилефта се крие в естествената ѝ простота и в милия ѝ, истински интерес дори към най-дребните неща. Тя е най-непринудената жена, която съм познавал, и когато страстите ѝ не надделяват, една от най-милите; но когато пожелае, тя може да изглежда достатъчно царствена, а така също и да бъде жестока като истински дивак.

Например никога не ще забравя сцената, когато за първи път се уверих, че е влюбена в Къртис. Всичко стана заради слабостта на Гуд към женското общество. След като бяхме учили в продължение на три месеца езика на зу-вендите, на капитан Гуд му бе дошла идеята, че са му дотегнали възрастните господа, които ни водеха по пътя, по който трябваше да вървим. Без да каже и дума на някого от нас, той им съобщил, че колкото и да изглеждало странно, ние не бихме могли да направим истински напредък в криволичещите дълбини на един чужд език, ако не бъдем обучавани от жени — млади жени — внимателно обяснил той. Посочил още, че в собствената му страна било редно да се избират най-хубавите и най-очарователни девойки, когато станело необходимо да се обучават чужденци.

Старите господа слушали с отворена уста. Те се съгласили, че има известна истина в думите му, тъй като съзерцаването на красотата според тяхната философия води до известно проясняване на ума, също както слънцето и чистият въздух влияят здравословно върху физическото състояние. Следователно възможно било ние да усвоим езика на зу-вендите малко по-бързо, ако бъдат намерени подходящи учителки. Освен това, тъй като женският пол обикновено е бърбърив, щяла да се получи добра практика в разговорния раздел на нашето обучение.

Гуд сериозно одобрил всичко това и учените господа си отишли, като го уверили, че тъй като имат заповед да изпълняват всичките ни желания, при възможност нашите искания ще бъдат удовлетворени.

Можете да си представите изненадата и негодуванието ми, а вярвам и това на сър Хенри, когато на следващата сутрин влязохме в стаята, където обикновено се провеждаха уроците ни, и заварихме

вместо обичайните си почитаеми учители три от най-хубавите млади жени, каквито можеха да се намерят в Милозис, а това значи доста много; те се изчервяваха, усмихваха се, кланяха се и ни дадоха да разберем, че били дошли съгласно нашето желание. Докато се споглеждахме един друг в недоумение, Гуд сметна за уместно да обясни, че е пропуснал да ни каже по-рано, но предната вечер старите господа го уведомили, че било абсолютно необходимо по-нататъшното ни обучение да бъде провеждано от другия пол. Бях толкова объркан при това положение, че се обърнах за съвет към сър Хенри.

— Е — каза той, — виждаш, че дамите са тук. Ако ги отпратим, не смяташ ли, че ще нараним чувствата им? Не е хубаво да бъдем груби, нали? И те изглеждат като истински аристократки, не смяташ ли?

Своевременно Гуд вече беше започнал урока си с най-Хубавата от тях и като въздъхнах, и аз се предадох. Този ден всичко вървеше много добре; младите дами бяха наистина много интелигентни и когато правехме грешки, те само се усмихваха. Никога преди не бях виждал Гуд толкова съсредоточен в книгите си и даже сър Хенри като че ли се зае със зу-вендийския с подновена жар. „Ах, — помислих си — всякога ли ще бъде така?“

На следващия ден бяхме много по-оживени, работата ни беше приятно разнообразена с въпроси относно родната ни страна, как изглеждат жените там и така нататък, на което ние отговаряхме възможно най-добре на езика на Зу-Вендис; чух Гуд да уверява учителката си, че нейната красота, сравнена с тази на красавиците от Европа, била като тази на слънцето спрямо луната, а тя поклати глава и отговори, че е само една обикновена учителка и не е учтиво „да се заблуждава така едно бедно момиче“. След това последва кратко пеене; то беше наистина прекрасно, толкова естествено и непресторено. Любовните песни на зу-вендите са много вълнуващи. На третия ден всички бяхме станали вече доста близки. Гуд разказваше на хубавата си учителка някои от предишните си любовни истории и тя изглеждаше толкова развълнувана, че въздишките ѝ се смесваха с неговите. Аз разговарях с моята — едно весело синеоко момиче — върху изкуството в Зу-Вендис; не бях забелязал, че тя изчаква да ѝ се удаде възможност да пусне във врата ми някакъв вид хлебарка, докато в ъгъла сър Хенри и неговата учителка имаха урок, построен върху

образователните принципи на Уакфорд Скуиърс, въпреки че по доста, изменена или по-скоро въодушевена система. Момичето меко произнасяше на зу-вендийски думата за „ръка“ и той хващаше ръката ѝ; „очи“ и той поглеждаше дълбоко в кафявите ѝ очи; „устни“ — но точно в този миг моята млада дама пусна буболечката в гърба ми и избяга със смях. А ако има нещо, което не мога да понасям повече от всичко друго, това са хлебарките; излязъл извън кожата си от яд и все пак смеейки се на дързостта ѝ, грабнах възглавницата, върху която беше седяла, и я запратих след нея. Представете си тогава моя срам — моя ужас и отчаяние — когато вратата се отвори и придружена само от двама телохранители, вътре влезе Нилефта. Възглавницата не можеше да бъде върната назад (тя мина покрай момичето и удари единия от телохранителите по главата), но аз незабавно и несполучливо се престорих, че не съм я хвърлил. Гуд прекъсна въздишките си и започна да изтезава езика на зу-вендите на висок глас, а сър Хенри подсвирна и изглеждаше доста глупаво. Що се отнася до бедните момичета, те просто онемяха.

А Нилефта! Тя така изпъна снагата си, та като че ли се извиси над едрите си стражи, а лицето ѝ първо почервения, а после побледня като на смъртник.

— Стражи — извика тя със задавен глас, като сочеше хубавата, но стъписана ученичка на Уакфорд Скуиърс, — убийте онази жена.

Мъжете се поколебаха, доколкото бе възможно.

— Ще изпълните ли заповедта ми, или не? — каза тя отново със същия глас.

Тогава стражите тръгнаха към момичето с вдигнати копия. Но сър Хенри вече се беше съвзел и като осъзна колко е вероятно комедията да се превърне в трагедия, застана пред ужасеното момиче и извика с гневен глас:

— Назад! Засрами се, кралице, засрами се! Ти няма да я погубиш.

— Без съмнение имаш пълно основание да се опиташ да я защитиш. Едва ли би могъл да постъпиш по-почтено — отговори разярената кралица, — но тя ще умре, тя ще умре — и тропна с краче.

— Добре — отговори той. — Тогава и аз ще умра с нея. Аз съм твой слуга, о, кралице, постъпи така и с мен, съгласно волята си. — Той се поклонил и впи презрително ясните си очи в лицето ѝ.

— Бих желала и тебе да погубя — отговоря тя, — защото ми се подиграваш.

И като се почувствува победена, а предполагам, и понеже не знаеше какво друго да стори, тя избухна в такъв поток сълзи и изглеждаше така царствено прекрасна в страстното си отчаяние, че да си призная, дори аз, въпреки годините си завидях на задачата на Къртис да я утеши. Беше някак странно да видиш как я държи в прегръдките си след това, което току-що бе станало — мисъл, която изглежда отново ѝ дойде на ума, защото тя се отскубна и излезе, като остави всички на много разтревожени.

Скоро обаче единият от стражите се завърна със заповед до момичетата, че под страх от смъртно наказание те трябва веднага да напуснат града и да се завърнат по домовете си в провинцията; друго наказание няма да им бъде наложено. Те си тръгнаха. Едната от тях философски отбеляза, че нищо не може да се направи, но все пак изпитвали известно удовлетворение при мисълта, че са ни научили малко полезен зу-вендийски. Моята учителка беше извънредно мило момиче и като забравих случая с хлебарката, когато си тръгна, ѝ подарих любимата си продупчена пара от шест пенса, която носех за късмет. След това за мое голямо облекчение нашите бивши учители възобновиха занятията си.

Същата вечер със страх и трепет отидохме да вечеряме на кралската трапеза; открихме, че Нилефта беше възпрепятствувана да присъствува поради силно главоболие. Главоболието ѝ продължи цели три дни. На четвъртия ден тя се появи на вечеря както обикновено и с най-благосклонна и мила усмивка подаде ръка на сър Хенри да я отведе на масата. Никакъв намек не се направи по гореспоменатата малка случка освен думите ѝ, казани с най-очарователно невинен вид, че когато дошла да ни види по време на заниманията, почувствувала такъв световъртеж, че едва сега се била възстановила. Предполагала, добави тя с известно чувство за хумор, което ѝ беше присъщо, че видът на хора, работещи толкова усърдно, ѝ се беше отразил зле.

В отговор сър Хенри сухо заяви, че действително му се сторило, че тя не изглеждала на себе си онзи ден. Тя му отправи един от своите светкавични погледи, който поради мъжкото му достойнство, трябва да го е прорязал като нож, и темата отпадна напълно. Всъщност, след като вечерята свърши Нилефта благоволи да ни подложи на изпит, за да

види какво сме научили, и изрази задоволството си от резултатите. От своя страна тя самата ни даде урок, особено на сър Хенри, който намерих за много интересен.

През всичкото време, докато разговаряхме, или по-право се опитвахме да говорим, Сорейз седеше на издялания си от слонова кост стол, наблюдаваше ни и четеше по нас като по книга; понякога казваше нещо, като се усмихваше многозначително; усмивките ѝ приличаха повече на светкавици върху потъмнялото лятно небе, отколкото на нещо друго. И разбира се, Гуд седеше колкото се може по-близо до нея, като я гледаше с обожание през монокъла си, защото тъмната ѝ красота все повече го пленяваше, а ако си говорим честно, аз ужасно се страхувах от нея. Наблюдавах я внимателно и скоро открих, че въпреки явната си невъзмутимост в сърцето си тя таеше горчива ревност към Нилефта. Съзрях и нещо друго и откритието ме изпълни с уплаха: тя също чувствуваше влечение към сър Хенри Къртис. Разбира се, не можех да бъда сигурен; не е лесно да вникнеш в една толкова, студена и надменна жена, но забелязах едно-две дребни неща и както е известно на ловците на слонове, сухата трева показва на къде духа вятърът.

И така още три месеца прелетяха над нас; през това време ние вече значително владеехме зу-вендийския, който е лесен за изучаване. С течение на времето станяхме любимци на хората, а дори и на придворните, защото се прославихме със знанията си; мисля, вече споменах, че сър Хенри успя да им покаже как да правят стъкло, от което имаше обществена нужда; а така също с помощта на един алманах за следващите двадесет години, който носехме със себе си, можехме да предсказваме различни небесни явления, за които местните астрономи нямаха представа. Успяхме дори да демонстрираме принципа на парната машина пред едно събрание от учени, които бяха изпълнени с почуда; направихме и някои други неща от този вид. И стана така, че хората решиха на никаква цена да не ни се разрешава да напуснем страната, което в действителност беше и невъзможно даже и да го бяхме желали. Отдадоха ни също големи почести и бяхме произведени офицери в гвардията на сестрите-кралици, като ни бяха определени постоянни жилищни помещения в двореца, а мнението ни беше искано по всички въпроси за управлението на страната.

Но колкото и синьо да изглеждаше небето, на хоризонта стоеше един облак, и то доста тъмен. Наистина не бяхме чули нищо повече за онези проклети хипопотами, но това не даваше основание да се предполага, че извършеното от нас светотатство е забравено, или че враждебността на многобройното и могъщо жреческо съсловие, оглавено от Агон, е изчезнала. Напротив, тя се разгаряше все повече; вероятно защото беше потискана насила, и това, което беше започнало може би от фанатизъм, сега от ревност се превръщаше в явна омраза. Дотогава жреците се смятаха за най-умните хора в страната, а и поради суеверие на тях се гледаше с особено благоговение. Но с нашето пристигане, с чуждестранните ни познания и чудновати изобретения и с разказите ни за невероятни неща бе нанесен сериозен удар върху това положение на нещата и сред образованите зу-венди се създаде мнение, пагубно за престижа на жреците. Най-голямата обида за тях обаче бе почитта, с която се отнасяха към нас, и доверието, което ни гласуваха. Всички тези неща клоняха да ни направят извънредно омразни на огромния жречески клан, най-могъщият, защото беше най-обединената фракция в кралството.

Друг източник на близка опасност беше нарастващата завист от страна на някои от големите благородници начело с Наста: той се опълчваше срещу нас по един зле прикрит начин, който заплашваше да прерасне в открита вражда. От няколко години Наста бил кандидат за ръката на Нилефта. От това, което можах да подочуя, по времето, когато ние се явихме на сцената, въпреки множеството пречки по пътя му постигането на целта не е било извън възможностите му. Сега обаче нещата се промениха; свенливата Нилефта не благоволяваше вече да му се усмихва и той не закъсня да отгатне причината. Вбесен и уплашен, той насочи вниманието си към Сорейз, но само откри, че със същия успех можеше да ухажва някой непристъпен планински склон. С една-две горчиви насмешки относно непостоянството му вратата му беше затворена завинаги. И така Наста обърна мислите си към тридесетте хиляди диви воители, които само чакаха заповедта му, за да се спуснат през северните планински проходи и без съмнение се бе заклел да украси вратите на Милозис с нашите глави.

Но както научихме, той решил първо да направи още един опит и да поиска ръката на Нилефта пред целия двор след официалната годишна церемония, когато се подписват законите, обявени от

кралиците през годината. Сър Хенри прехапа устни и направи всичко възможно, за да не издаде вълнението си.

— И какъв отговор ще благоволи да даде кралицата на големия благородник? — запитах шеговито.

— Отговор ли, Макумазан? (защото в Зу-Вендис бяхме избрали да се представим със зулуските си имена) — попита тя, като сви хубавото си бяло като слонова кост рамо. — Наистина и аз не знам; какво може да направи една клета жена, когато кандидатът притежава тридесет хиляди саби в подкрепа на любовта си? — И тя погледна изпод дългите си мигли към Къртис.

Точно тогава станахме от масата, за да се оттеглим в друг салон.

— Куотърмейн, отговори ми, и то бързо! — каза ми сър Хенри. — Слушай! Никога не съм споменавал за това, но ти сигурно си се досетил: обичам Нилефта. Какво трябва да направя?

За щастие малко или много аз бях вече обмислил този въпрос и затова бях в състояние да дам отговора, който ми изглеждаше най-разумен.

— Трябва да говориш с Нилефта още тази нощ — казах. — Сега е времето, сега или никога. Слушай! В салона седни близо до нея и ѝ пошепни, че ще я чакаш в полунощ при статуята на Радемас в дъното на голямата зала. Аз ще дойда там, за да ви пазя. Сега или никога, Къртис.

Преминахме в другия салон. Нилефта седеше с тъжно и загрижено изражение върху хубавото си лице, сложила ръце пред себе си. Малко по-настрани седеше Сорейз и говореше на Гуд бавно и отмерено.

Времето летеше. Знаех, че след четвърт час, съгласно обичая си, кралиците щяха да се оттеглят. А до този миг сър Хенри не беше намерил случай да ѝ каже нито една дума насаме. Действително, въпреки че прекарвахме много време с кралиците-сестри, не беше лесно да ги видиш поотделно. Напънах мозъка си и най-после ми дойде една идея.

— Би ли била кралицата така любезна, че да попее на слугите си? — казах аз, като се поклоних ниско пред Сорейз. — Сърцата ни са тъжни тази вечер. Изпей ни нещо, о, Дамо на нощта (което бе популярното име на Сорейз сред народа).

— Моите песни, Макумазан, не са такива, че да разведрят натежалото сърце, но все пак, щом желаете, ще попея — отговори тя, стана, направи няколко крачки до една маса, върху която бе сложен инструмент, подобен на цитра, и изтръгна няколко случайни акорда.

После внезапно прозвуча нейният плътен глас като звуци, изтръгнати дълбоко от гърлото на някоя птица, и песента бе толкова безумно нежна, макар и твърде странна с тъжния си припев, че кръвта ни направо замираше. Високо, високо се извисяваха златните звуци и когато почти изчезваха в далечината, появяваха се отново, сякаш натежали от всичката мъка по света и цялото отчаяние на страдалеца. Беше великолепна песен, но не бях спокоен, за да я слушам, както трябва. По-късно обаче записах думите ѝ и тук давам един превод на съдържанието ѝ дотолкова, доколкото тя изобщо може да се преведе:

*Подобно птицата, изгубена в нощта,
подобно тялото, отпуснато в смъртта,
е и животът, вдъхващ страст на песента.*

*Тъй както славея човекът не разбира,
тъй както взорът ни утеха не намира,
и любовта с пречупени крила умира.*

*Едничко ехото след бойните тръби остава,
заглъхва гръмотевицата във забрава —
така и силата изгубва своята слава.*

*Как стигат отредените ни кратки дни
за всички загуби, горчивини, злини?
До сутринта или до вечерта,*

*когато тихо приближи смъртта.
Мечти красиви утрото вещае,
но в кръв залязва слънцето накрая.*

Бих желал само да можех да запиша и мелодията.

— Сега, Къртис, сега! — пошепнах, когато тя започна втория куплет и ги прикрих с гърба си.

— Нилефта — започна той и понеже нервите ми бяха съвсем опънати, — чувах всяка дума, колкото и тихо да беше произнесена, дори през божествените звуци на песента на Сорейз. — Нилефта, трябва да говоря с теб още тази нощ, повярвай ми — трябва. Не ми отказвай, умолявам те!

— Как мога да говоря с теб? — отговори тя, като гледаше право пред себе си. — Кралиците не са като другите хора. Никога не оставам сама, непрекъснато ме наблюдават.

— Слушай, Нилефта! В полунощ ще бъда пред статуята на Радемас в голямата зала. Зная условната дума и мога да мина. Макумазан ще бъде там, за да пази, а също и зулусът. О, ела, кралице моя, не ми отказвай.

— Не изглежда прилично — промърмори тя, — а утре...

Точно тогава музиката замря в последния вопъл на припева и Сорейз бавно се обърна.

— Ще бъда там — каза бързо Нилефта. — Заклевам те да удържиш на думата си.

ГЛАВА XVI

ПРЕД СТАТУЯТА

Беше нощ — безмълвна нощ — и тишината подобно на облак покриваше Навъсения град.

Тайно, като злодеи, сър Хенри Къртис, Умслопогаас и аз се промъквахме през коридорите към близкия вход на голямата тронна зала. Веднъж бяхме спрени от гръмкия вик на часовоя. Казах условната дума и човекът спусна копието си и ни даде път да минем. Ние също бяхме офицери от охраната на кралиците и поради това имахме правото да влизаме и излизаме невъзпирани.

Достигнахме благополучно залата. Толкова празна и тиха беше тя, че даже след като преминахме, звукът от стъпките продължи да отекна нагоре по високите стени, трептеше слабо и все по-слабо в дърворезбата на тавана, сякаш призрачните стъпки на мъртвците бродеха там, където някога бяха вървели.

Мястото беше тайнствено и ме потискаше. Луната беше пълна и хвърляше огромни сенки и светли петна през високите безпрозоречни отвори в стената; красиви и чисти, те бяха положени върху черния мраморен под също като бели цветя върху ковчег. Една от тези сребърни стрели падна върху статуята на заспалия Радемас и ангелската фигура, надвесена над него, като ги озари в кръг с мека ясна светлина; това ми напомни как католиците осветяват олтарите в катедралите си.

Тук, при статуята, ние застанахме и зачакахме. Сър Хенри и аз близо един до друг, а Умслопогаас на няколко крачки по-далеч в тъмнината; трудно различавах неговия извисяващ се силует, подпрян на брадвата, която почти не се виждаше.

Толкова дълго чакахме, че почти заспах, облегнат на студения мрамор, но изведнъж се разсъних, защото долових, че Къртис затаи дъх. Тогава отдалеч, много отдалеч долетя слаб звук, сякаш наредените покрай стената статуи си предаваха шепнешком някое старинно послание.

Това беше лекото шумолене на женска дреха. То се долавяше все по-ясно и по-наблизо. После видяхме една фигура, която притичваше от едно лунно петно до друго и дори долавяме меките стъпки на обути в сандали крака. В следващия миг видях черния силует на стария зулус да вдига ръка в безмълвен поздрав и Нилефта застана пред нас.

О, колко красива изглеждаше тя, застанала за миг точно в кръга от лунна светлина! Ръката ѝ беше притисната към сърцето, а бялата, ѝ гръд се вълнуваше под нея. Върху главата си беше метнала един бродиран шал, който засенчваше отчасти съвършеното ѝ лице, но му придаваше още по-голямо очарование, защото красотата зависи до известна степен от въображението и никога не е така пълна, както когато е полузакрита. Тя стоеше лъчезарна, но изпълнена със съмнения, величествена и въпреки това твърде мила. То беше само миг, но тогава, на това място, аз също се влюбих в нея и останах такъв до този час; защото наистина тя приличаше повече на ангел, слязъл от небето, отколкото на влюбена, страстна, смъртна жена. Отправихме и дълбок поклон и тогава тя проговори:

— Аз дойдох — пошепна тя, — но това беше голям риск. Вие не знаете как ме наблюдават. Жреците ме следят. Сорейз ме следи с огромните си очи. Дори и охраната ме шпионира. Наста също ме следи. О, само нека внимава! — и тя тупна с крак. — Само нека внимава; аз съм жена и трудно се оставям да ме водят. При това съм и кралица и все още мога да отмъщавам. Нека внимава, казвам, защото вместо да му дам ръката си, мога да взема главата му. — И в края на този изблик тя тихо изхлипа, сетне ни се усмихна очарователно и се засмя. — Ти ме помоли да дойда тук, господарю мой Инкубу (Къртис я беше научил да го нарича така). — Без съмнение това е във връзка с държавните работи, понеже зная, че винаги си изпълнен с големи идеи и планове за моето благополучие и това на народа ми. Ето защо, макар да съм кралица, аз трябваше да дойда, въпреки че много ме е страх сама в тъмното — и отново се засмя и го стрелна със сивите си очи.

При тези думи сметнах за уместно да се отстраня, тъй като „държавните“ тайни не трябва да стават достояние на публиката; но тя не ме остави да се отдалеча много — спря ме властно на разстояние от около пет ярда, като каза, че се страхува да не бъде изненадана. Така неволно чух всичко, което говориха.

— Ти знаеш, Нилефта — започна сър Хенри, — че по съвсем други причини те помолих да се срещнеш с мен на това усамотено място. Нилефта, не губи време в любезности, а ме изслушай, защото аз те обичам.

При тези негови думи видях как лицето ѝ се промени и стана съвсем друго. Кокетството от него изчезна и то се озари от голямата светлина на любовта, която сякаш му придаде сияние и го направи да изглежда като това на мраморния ангел отгоре. Не мога да не си мисля, че някакъв пророчески инстинкт е накарал покойният Радемас да въплъти в чертите на ангела, вдъхновил го насън, една толкова странна прилика със своята потомка. Сър Хенри изглежда също бе поразен от тази прилика, защото, като улови изражението върху лицето на Нилефта, той хвърли бърз поглед към осветената от луната статуя и после отново към своята любима.

— Ти казваш, че ме обичаш — отвърна Нилефта тихо — и гласът ти прозвуча искрено, но как мога да се уверя аз, че говориш истината. А макар — продължи тя с достойно смирение, като говореше в трето лице, което се употребява много често от зу-вендите — да съм нищо в очите на моя господар — и тя му се поклони, — защото той идва от един чуден народ, пред който моите хора не са нищо друго освен деца, все пак тук аз съм кралица и вожд на мъже и ако тръгна на бон, сто хиляди копия ще заблестят подире ми, както звездите осветяват пътя на виторогата луна. И въпреки че красотата ми е дребно нещо в очите на моя господар — и тя прихвана бродираната си пола и отново се поклони, — все пак тук, сред моя народ, ме смятат за много хубава и от времето, когато станах жена, големите благородници в кралството се карат за мен, като че ли — добави тя с оттенък на гняв — съм някоя сърна, която чака да бъде повалена от най-гладния вълк, или съм кон, който да бъде продаден на този, дал най-висока цена. Нека моят господар ме извини, ако аз го отегчавам, но моят господар беше любезен да каже, че ме обича, мен, Нилефта, кралица на зу-вендите, и ето защо аз мога да кажа, че макар моята любов ѝ ръка да не представляват много за моя господар, все пак за мен те са всичко... О, — извика тя внезапно с възбуден и променен глас, като измени и превзетия си начин на говорене. — О, как мога да зная аз, че ти обичаш именно мен? Как мога да зная, че няма да ти дотегна и няма да подириш отново родината си, а мене да изоставиш? Кой може да ми

каже, че ти не обичаш някоя друга жена, някоя хубава жена, непозната за мен, но която диша под същата тази Луна, огряла ме тази нощ? Кажи ми как мога да зная това? — И тя склочи ръце, протегна ги към него и го погледна умолително в лицето.

— Нилефта — отговори сър Хенри, възприемайки обичайния за зу-вендите начин на говорене, — аз ти казах, че те обичам; как монада ти кажа колко много те обичам? Може ли да се измери любовта? И все пак ще се опитам. Не твърдя, че никога не съм поглеждал благосклонно друга жена, но твърдя, че те обичам с цялата си, душа и цялата си сила; че те обичам сега и ще те обичам, докато смъртта; ле ме вледени, да, и вярвам, че ще те обичам и след смъртта си, завинаги; казвам, че гласът ти е музика за ухото ми, а докосването ти — вода за жадната земя; когато те виждам, светът е красив за мен, а когато те няма, сякаш светлината угасва. О, Нилефта, никога не ще те напусна; сега тук заради теб, любима, ще забравя своя народ и бащиния си дом, да, отказвам се от тях. Искам да живея до теб, Нилефта, и до теб да умра.

Той замлъкна и я погледна с очакване, но тя беше клюмнала глава като лилия и не отрони нито дума.

— Погледни! — продължи той, като посочи статуята, която лунните лъчи осветяваха толкова силно. — Нали виждаш тази жена-ангел, положила ръката си върху челото на заспалия мъж, и виждаш как нейното докосване възпламенява душата му и тя сякаш свети през плътта му, както лампата светва при досега с пламъка; така е и с мен, Нилефта. Ти събуди душата ми и я съживи, и сега, Нилефта, тя не е моя, а твоя, единствено твоя. Нямам какво повече да кажа; животът ми е в твоите ръце. — И той се облегна назад върху пиедестала на статуята с блеснали очи и много блед, но горд и красив като някой бог.

Нилефта бавно вдигна глава и впи чудните си пламнали от дълбока страст очи в лицето му, сякаш да проникне в самата му душа. Най-после тя проговори, тихо наистина, но ясно като сребърно звънче.

— Макар да съм само една слаба жена, аз наистина ти вярвам. Лош ще бъде денят за теб, а и за мен също, ако бъде писано да науча някога, че съм повярвала на една лъжа. А сега чуй ме, о човече, ти, който дойде от толкова далеч, за да откраднеш сърцето ми и да ме направиш изцяло твоя. Ето че аз слагам ръка върху ръката ти така, и ето че аз, чиито устни никога досега не са целували, целувам челото

ти; и сега чрез ръката си и тази първа свята целувка, в името на народа си и трона си, който вероятно ще загубя заради теб, в името на знатния си род и свещения камък, и вечното божествено Слънце, кълна се, че ще живея и ще умра за теб. И се кълна, че ще обичам теб, единствено теб, до смъртта си и отвъд нея, ако, както ти казваш, отвъдното съществува, и че твоята воля ще бъде моя воля и твоите желания — мои желания. О, виж, виж, господарю мой! Не знаеш ти колко смирена е тази, която обича. Аз, която съм кралица, коленича пред теб, в краката ти, и ти отдавам почит.

И прекрасното пламенно същество падна на колене върху студения мрамор пред сър Хенри. След това аз наистина не зная какво точно се случи, защото не издържах повече и се оттеглих да се освежа в компанията на стария Умслопогаас, като ги оставих да се оправят по-нататък, а то продължи доста дълго време.

Заварих стария воин, облегнат както винаги върху Инкози-каас, с насмешлива усмивка да наблюдава разигралата се на лунната светлина сцена.

— Ах, Макумазан — каза той, сигурно е, защото вече остарявам, но мисля, че никога няма да се науча да разбирам постъпките на белите хора. Погледни сега там, моля те. Те са една хубава двойка гълъби, но защо е целият този шум, Макумазан? Той иска жена, а тя иска съпруг, защо тогава като истински мъж той не заплати кравите^[1] и да се свърши? Така щяха да си спестят много главоболия и щяхме да се наспим добре тази нощ. Но те стоят там, говорят, говорят, говорят, и се целуват, целуват, целуват като обезумели. Уф!

След около три четвърти час „двойката гълъби“ се запъти към нас. Къртис изглеждаше малко смутен, но Нилефта спокойно забеляза, че лунната светлина създавала извънредно хубави ефекти по мрамора. После, понеже беше много благосклонно разположена, тя взе ръката ми и каза, че аз съм „скъпият приятел на нейния господар и ето защо съм най-скъп и за нея“ — нито дума за мен самия, както виждате. После взе брадвата на Умслопогаас и като я разглеждаше любопитно, многозначително отбеляза, че много скоро може да стане нужда той да я използва в нейна защита.

След това кимна бързо на всички ни и като хвърли нежен поглед на своя възлюбен, изчезна в тъмнината като красиво видение.

Когато се върнахме в стаите си, което стана без произшествия, Къртис шеговито ме попита какво мисля за всичко това.

— Чудя се — отговорих, — какъв е принципът някои хора да намират красиви кралици, които да се влюбят в тях, докато други изобщо да не намират нищо или даже по-лошо от нищо; чудя се също на колко ли храбри воители ще струва живота тази нощна случка. — Това може би беше доста зловно от моя страна, но някак си не всички чувства изчезват с възрастта и не можех да не изпитвам известна ревност към къмета на моя приятел. Суета, деца мои, суета на суетите!

На следващата сутрин уведомихме Гуд за щастливото събитие и той буквално се покори с усмивки; те започваха някъде около устата му, след това се разливаха по лицето му като кръгове вода, докато прелееха над монокъла му, за да изчезнат там, където изчезват сладките усмивки. Работата беше там, че Гуд се радваше не само заради самото събитие, а и по свои лични причини. Той обожаваше Сорейз толкова искрено, колкото сър Хенри обожаваше Нилефта, а обожанието му не беше дало още никакви резултати. В действителност както на мен, така и на него му се струваше, че по нейния особен неописуем начин тъмната като Клеопатра кралица беше много по-благоклонна към Къртис, отколкото към Гуд. Ето защо за него беше облекчение да научи, че неволният му противник беше постоянно и задоволително привлечен в друга посока. Лицето му се помрачи малко обаче, когато му казахме, че работата засега трябва да бъде пазена в дълбока тайна преди всичко от Сорейз, тъй като политическите сътресения, които могат да последват такова съобщение, биха били твърде големи и с много възможно, ако това стане преждевременно, то да разклати трона на Нилефта.

Тази сутрин ние отново отидохме в тронната зала. Не можех да не се засмея вътрешно, когато сравнявах посещението ни с това от предната нощ; мислех си, че ако стените можеха да говорят, щяха да разправят доста странни работи.

Какви артистки са жените! Високо там, върху златния си трон, облечена в разкошната си надиплена официална роба, седеше прекрасната Нилефта и когато сър Хенри влезе с малко закъснение, облечен в парадната униформа на офицер от охраната ѝ и смилено се поклони пред нея, тя прие поздрава му само с небрежно кимване и

равнодушно обърна главата си настрана. Присъствуваше голямо мнозинство, защото не само церемонията по подписването на законите беше привлякла мнозина извън онези, чието присъствие беше задължително, но и мълвата, че Наста публично ще поиска ръката на Нилефта за брак. В резултат голямата зала беше натъпкана почти докрай. Там бяха и нашите приятели, всесилните жреци, начело с Агон, който ни наблюдаваше със зловни очи. Те бяха много внушителна група в дългите си бели избродирани роби, опасани със златни вериги, от които висяха плочките, подобни на рибени люспи. Присъствуваха и голям брой благородници, всеки един с група от блестящо облечени придружители, а най-личен между тях бе Наста, който замислено поглаждаше черната си брада и изглеждаше необичайно неприятен. Гледката беше великолепно и правеше голямо впечатление особено когато служителят, който прочиташе всеки закон, го подаваше за подпис на кралиците. Тогава гръмваха фанфари и кралската гвардия отдаваше почит, като стоварваше с трясък копията върху земята. Четенето и подписването на законите отне дълго време, но най-после и това свърши, като в последния закон се казваше, че „що се отнася до някои изтъкнати чужденци“ и т.н., а по-нататък удостоверява трима ни с титлата „благородник“; като ни даваха също някакви военни постове и големи имения, дарение от кралиците. Четенето свърши, фанфарите гръмнаха, копията удариха земята както обикновено, но видях, че някои от благородниците се обърнаха и си зашепнаха нещо, а Наста стисна зъби. Не им харесваше оказаното ни благоволение, което при стеклите се обстоятелства може би не беше съвсем неестествено.

Настъпи мълчание и Наста пристъпи напред. Като се поклони почтително, но без кротост в очите си, той се обърна с молба към кралица Нилефта.

Нилефта леко пребледня, но кимна благосклонно и помоли „многообичния господар“ да говори, при което с няколко думи, по войнишки право, той поиска ръката ѝ за встъпване в брак.

Още преди тя да може да намери думи за отговор, върховният жрец Агон подхвана работата и със слово, отличаващо, се с истинско красноречие и сила, изтъкна големите преимущества на предложението съюз. Как това щяло да заздравя кралството, защото земите на Наста, в които той фактически беше крал, представляваха за Зу-Вендис това,

което Шотландия представлява за Англия; как щяло да удовлетвори дивите планинци и да намери добър прием всред войнството, защото Наста бе прочут генерал; как щяло да постави династията здраво на трона и да спечели благословията и одобрението на Слънцето — т.е. на върховния жрец и кликата му и т.н. Безспорно много от аргументите му бяха сериозни и погледнато от политическа гледна точка, всичко казано бе в полза на брака. Но за съжаление трудно се играе политическа игра с личностите на млади и красиви кралици, защото те не са фигурки от слонова кост върху шахматната дъска. Докато Агон говореше, лицето на Нилефта беше много изразително; вярно, че тя се усмихваше, но под усмивката то бе застинало като камък, а очите ѝ започнаха да проблесват заплашително.

Най-после той свърши и тя се приготви за отговор. Но преди да го стори, Сорейз се наведе към нея и изрече с достатъчно висок глас, за да мога да чуя какво казва: „Премисли добре, сестро моя, какво ще отговориш, защото ми се струва, че тронове ни зависят от думите ти.“

Нилефта не ѝ отвърна и като сви рамене, Сорейз с усмивка се облегна назад и заслуша.

— Вярно, че ми бе сторена голяма, чест — каза Нилефта, — не само поискаха бедната ми ръка за брак, но и Агон беше толкова бърз, че даде благословията на Слънцето за този мой съюз. Струва ми се, че в следващия миг е готов да извърши венчавката, веднага щом невестата каже своето „да“. Наста, благодаря ти, аз ще размисля над думите ти, но засега още не съм готова за женитба, защото това е питие, чийто вкус никой не знае, докато сам не започне да пие от него. Благодаря ти отново, Наста — и тя направи движение, като че иска да стане.

Лицето на големия благородник потъмня от гняв почти колкото брадата му; той разбра, че думите означаваха пълно отхвърляне на предложението му.

— Благодарен съм на кралицата за милостивите ѝ думи — каза той, като се овладяваше трудно и даваше вид, че е благодарен — сърцето ми сигурно ще ги оцени. А сега отправям друга молба, а именно, да бъда освободен от двора и да се оттегля в бедните си градове на север до времето, когато кралицата ще отговори с „да“ или „не“ на предложението ми. Може би — додаде той с насмешка —

кралицата ще благоволи да ме посети там и ще доведе със себе си чужденците-благородници — и той погледна навъсено към нас. — Това е само една бедна и груба земя, но ние сме корав народ от планинци и там могат да се съберат тридесет хиляди воители, за да я приветствуват с добре дошла.

Тази реч, която беше почти декларация за бунт, бе посрещната с пълно мълчание; Нилефта се изчерви, но отговори с достоинство.

— О, разбира се, Наста, че ще дойда, а и благородниците-чужденци ще доведе с мен; и за всеки човек от твоите планинци, които те наричат принц, ще доведе двама от низините, които ме наричат кралица и тогава ще видим кой народ е по-твърд. А дотогава — на добър път.

Фанфарите гръмнаха отново, двете кралици станаха и голямото заседание, завърши в смут и шепот; самият аз си отидох с натежало сърце, защото предчувствувах гражданска война.

Няколко седмици всичко вървеше спокойно. Къртис и кралицата не се срещаха често и вземаха възможно най-големите предпазни мерки, за да не позволят истинските отношения помежду им да станат известни; но колкото и да се стараеха, наоколо започнаха да се носят слухове; като бръмченето на муха в тъмна стая те трудно можеха да се проследят, но все пак достатъчно ясно се чуваха и накрая замираха около трона ѝ.

[1] Намеква за зулуския обичай. А.К. ↑

ГЛАВА XVII

БУРЯТА ИЗБУХВА

И ето че бедата, която отначало приличаше на облак, голям колкото човешка ръка, започна да става много черна и да нараствала хоризонта — Сорейз показваше предпочитание към сър Хенри. Виждах бурята да наближава все повече и повече; и той, нещастният, също. Любовта на една толкова хубава и високопоставена жена не е нещо, което може да се приеме като беда от който и да е мъж, но в положението на Къртис тя бе тежко бреме за носене.

Като начало, колкото и очарователна да беше Нилефта, трябва да се признае, че тя бе предразположена към ревност и някак склонна да изсипва върху главата на любимия си негодуванието, предизвикано от това, което Алфонс би нарекъл „отличаващото се благоволение“, с което царствената ѝ сестра удостояваше сър Хенри. Задължителната тайна за отношението му към Нилефта го възпрепятствуваше да сложи точка на това погрешно състояние на нещата, като уведоми Сорейз между другото, но поверително, че ще се омъжи за сестра ѝ. Третото жили в меда на сър Хенри, беше, че той знаеше колко честно и искрено Гуд бе привързан към опасната наглед, но много привлекателна Дама на нощта. Вярно е, че горкият Бугуян беше заприличал на сянка, отслабваше и отпадале заради нея: лицето му беше станало толкова изпито, че монокълът едва се задържаше върху му, докато тя с някаква небрежна кокетност го насърчаваше дотолкова, доколкото да поддържа увлечението му, като смяташе без съмнение да го използва за параван. Опитах се да му намекна нещо по възможно най-деликатен начин, но той толкова се разсърди и изобщо не поиска да ме изслуша, че реших да оставя злото на мира, от страх да не стане по-лошо. Горкият Гуд, той действително беше много комичен в нещастията си и се впускаше в най-абсурдни неща с вярата, че се доближава до целта си. Едно от тях беше съчиняването (с помощта на единия от сериозните и почтени господа, които ни обучаваха и който, каквато и да е била ерудицията му, нямаше и понятие от стихотворна стъпка) на една безконечна

любовна песен на езика на зу-вендите с непрекъснато повтарящ се припев, звучащ като „Аз ще те целуна; о, да, аз ще те целуна!“ Между зу-вендите е прието и се смята за най-безобидно младите мъже да правят серенади на дамите през нощта (зная, че това се прави в южните европейски страни) и да им пеят всевъзможни глупави песни. Младите хора могат да бъдат сериозни, а може и да не са сериозни, по това не се смята за обидно дори от дамите с най-високо положение, които приемат цялата работа така, както младата англичанка един добре направен комплимент.

Възползвайки се от този обичай, Гуд си наумил да направи серенада на Сорейз, чиито лични покои заедно с тези на придворните и дами бяха точно срещу нашите, в по-отдалечената страна на тесния двор, разделящ една част на големия дворец от друга. След като, се снабдил с една тамошна цитра, на която лесно се научил да дрънка, тъй като по-рано свирел малко на обикновена китара, той се запътил в полунощ — най-подходящия час за такова мяукане — за да направи нощта непоносима с любовните си крясъци. Спал съм дълбоко, когато те започнали, но скоро се събудих — защото Гуд притежава ужасно силен глас и няма чувство за мярка — и изтичах към прозореца, за да видя какво става. И там, застанал на силната лунна светлина в двора, видях Гуд, нагизден с шапка с огромни щраусови пера и развята копринена мантия, което всъщност е най-подходящото нещо за обличане при такива случаи, да крещи тази противна песен, съчинена от него и стария учител, придружена с дрънкащ акомпанимент. От посоката на покоите на придворните дами долетя поредица от притаени кискания, но покоите на самата Сорейз, на която искрено съчувствувах, ако наистина беше там, бяха неми като гроб. Тази ужасна песен наистина нямаше край със своето постоянно „Аз ще те целуна“ и накрая нито аз, нито сър Хенри, когото бях повикал да се полюбува на гледката, можехме да търпим повече. Така че, спомняйки си онази хубава стара приказка, подадох главата си през прозоречния отвор и извиках: „За бога, Гуд, престани само да го казваш, ами я целуни и нека всички продължим съня си!“ Моите думи изглежда го накараха да се опомни и повече не чухме серенади.

Това отклонение представлява всъщност смешен инцидент в една трагична история. Колко много трябва да сме благодарни, че дори и в най-сериозните неща обикновено прозира комичното, стига хората

да могат да го видят. Чувството за хумор е ценно притежание в живота и трябва да бъде възпитавано у хората още в основните училища, особено в Шотландия.

И така, колкото повече сър Хенри се отдръпваше, толкова повече Сорейз настъпваше, което е обичайно в подобни случаи, докато накрая положението наистина стана много особено. Ясно бе, че поради някаква странна способност на ума си тя бе сляпа за истинското състояние на нещата, и аз се страхувах ужасно от мига, когато ще прогледне. Сорейз беше жена, с която бе опасно да имаш работа, било то по собствено желание, било то по принуда. Най-после, както предвиждах, лошият час настъпи. Един хубав ден Гуд беше отишъл на лов със соколи, а сър Хенри и аз си седяхме спокойно и обсъждахме положението специално по отношение на Сорейз, когато при нас дойде един дворецов пратеник с написана бележка; разтълкувахме я с известно затруднение и тя гласеше, че „Кралица Сорейз изисква присъствието на господаря Инкубу в личните си покои, където той ще бъде заведен от приносителя.“

— Ей богу — изпъшка сър Хенри, — не можеш ли ти да отидеш вместо мен, стари приятелю?

— В никакъв случай — отговорих енергично. — По-скоро бих се изправил пред ранен с пушка слон. Погрижи се сам за работите си, момчето ми. След като си толкова пленителен, трябва да понесеш последствията. Не бих искал да съм на мястото ти даже ако получа цяла империя.

— Напомняш ми как другите момчета ме утешаваха, когато щяха да ме наказват с бой в училище — мрачно отвърна той. — С какво право може тази кралица да изисква присъствието ми, бих искал да знам? Няма да отида.

— Но трябва. Ти си един от нейните офицери, длъжен си да ѝ се подчиняваш и тя го знае. А освен това всичко скоро ще се свърши.

— Това е същото, което чувах в училище — каза той отново. — Надявам се само да не ме ръгне с някой нож. Вярвам, че е в състояние да го направи. — И той тръгна много нерешително, което не е за чудене.

Седях и чаках, докато най-сетне след четиридесет и пет минути той се завърна, като изглеждаше много по-зле, отколкото когато тръгна.

— Дай ми нещо да пия — каза той с дрезгав глас.

Донесох му чаша вино и попитах какво се е случило.

— Какво се е случило ли? Ако някога се е случвало нещо лошо, то се случи именно сега. Знаеш кога те оставих, нали? Е, добре, бях заведен направо в личните покои на Сорейз, а това е едно чудно място. Тя седеше там съвсем сама върху копринено ложе в дъното на стаята и свиреше нежно на цитрата си. Застанах пред нея и известно време тя не ми обърна внимание, а продължи да свири и да си тананика; музиката беше много хубава. Най-последно вдигна глава и се усмихна.

— Значи си дошъл? — каза тя. — Мислех си, че може да си отишъл някъде във връзка с работите на кралица Нилефта. Ти винаги си на нейните услуги и не се съмнявам, че си както добър, така и верен поданик.

На това аз само се поклоних и казах, че съм се явил на заповедите на кралицата.

— Ах, да, бих искала да поговоря с теб, но по-добре седни. Уморявам се да гледам толкова нагоре. — И тя ми направи място до себе си върху ложето, като се облегна с гръб на таблата, за да вижда изцяло лицето ми.

— Не е прието — казах — да, седя наравно с кралицата.

— Казах да седнеш — беше отговорът ѝ, така че седнах и тя ме загледа със своите тъмни очи. Седеше като въздух на красотата, почти не говореше, а когато говореше, правеше го съвсем тихо и през цялото време ме гледаше. В черните ѝ коси имаше бяло цвете. Опитах се да съсредоточа очите си върху него и да преброя листата му, но без полза. Накрая дали от погледа ѝ, или от аромата на косите ѝ, или от друго нещо, не зная, но почти се почувствувах като хипнотизиран. Най-последно тя се раздвижи.

— Инкубу — каза тя, — обичаш ли властта?

Отговорих, че вероятно всички мъже обичат да имат един или друг вид власт.

— Ти ще я имаш — отговори тя. — Обичаш ли богатството?

Отговорих, че го обичам за това, което то дава на човека.

— Ти ще го имаш — каза тя. — А обичаш ли красотата?

На това отвърнах, че съм голям ценител на статуи и архитектура или нещо глупаво от този род, при което тя се намръщи и замълча. По това време нервите ми вече така се бяха обтегнали, че треперех като

лист. Знаех, че ще се случи нещо ужасно, но тя сякаш ме беше омагьосала и не можех да сторя нищо.

— Инкубу — каза тя след известно време, — би ли желал да станеш крал? Слушай, би ли желал да станеш крал? Чуй, чужденецо, решила съм да те направя крал на цялата Зу-Вендис, да, и съпруг на Сорейз, Дамата на нощта. Не, стой мирно и ме изслушай. На никой мъж от народа си не бих разкрила така тайните на сърцето си, но ти идеш от друга страна и затова аз ти говоря без свян, понеже добре зная какво мога да предложа и колко трудно е за теб да го поискаш. Погледни, една корона лежи в нозете ти, господарю мой Инкубу, и заедно с това щастие и една жена, която мнозина са желали да спечелят. Сега вече ти можеш да отговориш, избранико мой, и твоите думи ще бъдат като музика за ушите ми.

— О, Сорейз — отвърнах аз, — моля те да не говориш така (виждаш, че нямах време да подбера думите си), — защото това не може да стане. Сгоден съм за твоята сестра Нилефта, Сорейз, и обичам нея, единствено нея.

В следващия миг разбрах, че съм казал нещо ужасно и вдигнах очи, за да видя резултата. Докато говорех, Сорейз беше скрила лице в ръцете си, а когато проумя думите ми, тя бавно го вдигна и аз се отдръпнах поразен. Лицето ѝ беше посивяло като пепел, а очите ѝ искряха. Тя се изправи на крака и изглеждаше като останала без дъх, но най-ужасното беше, че пазеше пълно мълчание. Веднъж погледна към една странична масичка, където лежеше кинжал, а после към мен, сякаш премисляше дали да ме убие; но не посегна да го вземе. Най-после тя каза една дума, само една...

— Излез!

И аз излязох, и го сторих с голяма радост, и ето ме тук. Дай ми още една чаша вино, добри ми приятелю, и ми кажи. Какво трябва да се направи?

Поклатих глава, защото работата беше много сериозна, или както казва един от поетите, „И адът не притежава яростта на презряната жена“ особено ако тази жена е кралица, и то Сорейз; всъщност аз очаквах най-лошото, включително, че ни заплашва опасност.

— Нилефта трябва да узнае всичко, и то веднага — казах. — И може би по-добре е да го научи от мене. Може да се отнесе с предубеждение към твоя разказ. Кой командува стражата ѝ тази нощ?

— Гуд.

— Много добре. Така няма да успеят да се доберат до нея. Не се учудвай. Не мисля, че сестра й ще остави нещата така. Предполагам, че трябва да се каже на Гуд какво се е случило.

— О, не зная — отговори сър Хенри. — Това ще нарани чувствата му, горкият човек. Виждаш ли, той проявява голям личен интерес към Сорейз.

— Това е вярно; може би след всичко все пак не е необходимо да му се казва. Много скоро ще разберем истината. Запомни думите ми, Сорейз ще се свърже с Наста, който чака сърдит там, на север, и ще започне такава война, каквато Зу-Вендис от векове не помни. Погледни нататък! — и посочих към двамата придворни вестоносци, които се отдалечаваха бързо от частните покои на Сорейз. — Последвай ме! — И изтичах нагоре по стълбите, които водеха към наблюдателната кула на покрива, като взех далекогледа със себе си. Погледнах над стената, ограждаща двореца. Първото нещо, което видяхме, бе единият вестоносец, който бързаше нагоре към храма и носеше, без съмнение, известие от кралицата до върховния жрец Агон, но за другия напразно се вглеждах. Много скоро обаче забелязах, че един конник преминава с бесен галоп през северната порта на града и в него разпознах другия пратеник.

— Ах! — казах. — Сорейз е смела жена. Тя действа светкавично и ще удари бързо и силно. Ти си я обидил, момчето ми, и докато петното бъде измито, мъжка кръв ще тече като река; и твоята също, стига да може да се докопа до теб. И така, отивам при Нилефта. Засега остани, където си, стари приятелю, и се опитай да успокоиш нервите си. Скоро ще имаш нужда от тях, казвам ти, освен ако напразно съм изучавал човешката природа в продължение на петдесет години. — И аз тръгнах.

Получих аудиенция при кралицата без затруднение. Тя сигурно очакваше Къртис и не беше много доволна да види вместо неговото лице моето, с цвят на махагон.

— Нещо лошо ли се е случило с моя господар, Макумазан, че той не идва при мен? Кажи, да не е болен?

Казах, че е напълно добре, и после, без по-нататъшно суетене, се впуснах в разправяне на историята, която разказах от началото до края.

О, какъв гняв я обзе! Заслужаваше си да я гледаш — беше толкова прекрасна!

— Как смееш ти да идваш при мен с такива приказки? — извика тя. — Лъжа са думите ти, че моят господар се обяснявал в любов на Сорейз, моята сестра.

— Извини ме, о, кралице — отговорих, — аз казах, че Сорейз се е обяснила в любов на твоя господар.

— Не ми плети паяжина от думи. Това не е ли едно и също? Единият подава, другият приема; но дарът преминава в други ръце и нима има значение кой е по-виновният? Сорейз! О, мразя я — Сорейз, която е кралица и моя сестра. Тя не би паднала толкова ниско, ако той не ѝ е дал повод. О, колко вярно е казал поетът, че мъжът прилича на змия, чиито допир е отровен, и която никой не може да задържи.

— Забележката, о, кралице, е отлична, но ми се струва, че неправилно си разбрала поета. Нилефта — продължих, — много добре знаеш, че думите ти са празни глупости, а сега не е време за безразсъдство.

— Как се осмеляваш? — избухна тя, като тропна с крак. — Моят притворен господар ли те изпрати, за да ме обиждаш така? Кой си ти, чужденец, че можеш да говориш на мен, кралицата; по този начин? Как смееш?!

— Да, смея. Слушай! Времето, което губиш в напразен гняв; може да ти струва короната, а на всички нас — живота. Конниците на Сорейз вече тръгнаха, за да събират войска. Само след три дни Наста ще се надигне с бързината на лъв привечер и ревът му ще се чуе из целия север. Дамата на Нощта, Сорейз, има сладък глас и тя няма да пее напразно. Знамето ѝ ще се вее от връх на връх и от долина в долина и воините ще се събират под него, както праха под вихрушката. Половината войска ще се отзове на повика ѝ за война. Във всеки град и селце на тази обширна страна жреците ще се надигнат против чужденеца и ще обявят делото ѝ за свещено. Аз казах, о, кралице!

Сега Нилефта беше почти спокойна; ревнивият ѝ гняв бе преминал и като отпъди бързо и напълно от себе си облика на хубава твърдоглава жена — способност, която е нейна отличителна черта, — тя възприе този на кралица и делова жена. Преобразяването беше внезапно, но цялостно.

— Твоите думи са много мъдри, Макумазан. Прости слабостта ми. Ах, каква кралица щях да бъда аз, стига да нямах сърце! Да нямаш сърце, значи да побеждаваш всичко. Страстта прилича на светкавицата, тя е красива и свързва земята с небето, но уви, тя заслепява! И ти смяташ, че сестра ми Сорейз ще ми обяви война. Така да бъде. Тя няма да възтържествува над мен. Аз също имам приятели и поданици. Знай, че мнозина са тези, които ще викат „Нилефта“, когато бойният ми стяг се вдигне по върхове и кули и светлината на сигналните огньове лумне в нощта от чукар на чукар, предавайки съобщението за моята война. Аз ще сломя силата ѝ и ще разбия войската ѝ. Вечна нощ ще бъде участта на Сорейз, Дамата на нощта. Подай ми онзи пергамент и мастилото. Така. Сега повикай офицера от преддверието. Той е предан човек.

Направих, както ми бе заповядано. Мъжът на име Кара, ветеран от гвардията и на вид тих човек, влезе и ниско се поклони.

— Вземи този пергамент — каза Нилефта. — Това е заповед за теб. Постави стражи на всеки вход и изход на покоите на сестра ми Сорейз, Дамата на нощта и кралица на зу-вендите. Никой да не влиза и никой да не излиза, или ще заплатиш с живота си.

Човекът се сепна, но отговори само: „Заповедта на кралицата ще бъде изпълнена“ и излезе. После Нилефта нареди да повикат сър Хенри и той дойде с необичайно смутен вид. Помислих си, че ще последва друг изблик на гняв, но чудни са деянията на жените; тя не отрони нито дума за Сорейз и предполагаемата му изневяра, а го приветствува с приятелско кимване на главата и каза просто, че се нуждае от съвета му по важни въпроси. Все пак в погледа ѝ имаше някаква искра и в отношението ѝ към него почувствувах някакво потиснато вълнение, което ме накара да смятам, че тя не е приключила въпроса, но го отлага за по-интимна среща.

Още с идването на Къртис се завърна и офицерът, който докладва, че Сорейз я няма. Птицата беше отлетяла в храма, казвайки (както бе обичайно за жените от аристокрацията в Зу-Вендис), че ще прекара нощта в размисъл пред олтара. Спогледахме се многозначително. Ударът беше дошъл много скоро.

Тогава: аз заловихме за работа.

Генерали, на които можеше да се има доверие, бяха извикани от квартирите си и на всеки бе казано толкова, колкото се смяташе за

уместно във връзка с държавните работи, като им се дадоха строги нареждания да съберат заедно всичката налична войска. Същото бе направено и с някои от най-влиятелните благородници, на които Нилефта знаеше, че може да разчита. Неколцина от тях отпътуваха още същия ден за различни краища на страната да съберат своите родове и поддръжници. Заповеди, скрепени с печати, бяха разпратени до управителите на далечните градове и преди падането на нощта около двадесетина вестоносци тръгнаха с нареждане да яздят без почивка, докато стигнат при различните служители, до които бяха адресирани писмата. Така също и много шпиони се заловиха за работа. Работихме целия следобед и вечерта, подпомогнати от няколко доверени писари, и Нилефта показва такъв ум и енергия, които ме изненадаха. Часът беше вече осем, когато се завърнахме в стаите си. Тук узнахме от Алфонс, който беше дълбоко опечален, че забавянето ни е развалило вечерята — понеже той отново беше станал готвач, — че Гуд се завърнал от лова със соколи и отишъл да поеме поста си. Тъй като вече бяха дадени нареждания на офицера от външната охрана да удвои часовете при портите и понеже нямаше причина да се боим, че ни заплашва опасност, сметнахме, че не заслужава да го търсим, за да му разкажем какво се беше случило — при особените обстоятелства около станалото това всъщност бе задача, която предпочитахме да отложим; затова, след като изгълтахме храната, ние се прибрахме в спалните си, защото имахме голяма нужда от почивка. Преди да направим това обаче, на Къртис му хрумна да каже на стария Умслопогаас да застане на стража в съседство с частните покои на Нилефта. Умслопогаас беше вече добре известен в двореца и по нареждане на кралицата стражите му разрешаваха да преминава навсякъде; той много често се възползуваше от това разрешение, като се скиташе из двореца в тихите часове — една нощна разходка, която той обичаше и която е нещо обичайно за черните хора. Ето защо не бе вероятно присъствието му в коридорите да възбуди подозрение. Без да каже дума, зулусът взе брадвата си и излезе, а ние се оттеглихме да си лягаме.

Струваше ми се, че съм спал само няколко минути, когато се събудих от особено тревожно усещане. Почувствувах, че в стаята има някой, който ме наблюдава, и веднага седнах в леглото. За моя изненада открих, че вече беше утро и там, изправен в долния край на

ложето ми, стоеше самият Умслопогаас, който изглеждаше особено мрачен и неприветлив на сивата светлина.

— Отдавна ли стоиш там? — запитах малко сопнато, защото не е приятно да бъдеш събуден по такъв начин.

— Може би половин час, Макумазан. Имам да ти кажа нещо.

— Говори — казах вече напълно събуден.

— Както ми бе наредено, отидох през нощта в покоите на Бялата кралица и се скрих зад една колона във второто преддверие, което води към спалното помещение на кралицата. Бугуян стоеше сам в първото преддверие, а пред завесата на тази стая имаше часовей; решил бях, ако мога, да мина незабелязано, така че успях да се промъкна и зад двамата. Там стоях дълги часове, когато изведнъж съзрях една тъмна фигура, която се прокрадваше към мен. Това беше фигурата на жена, а в ръката си държеше кинжал. Зад тази фигура се промъкваше друга, незабелязана от жената. Беше Бугуян, който вървеше по стъпките ѝ. Беше без обувки и за толкова пълен човек я следваше добре. Жената мина покрай мен и звездната светлина се отрази върху лицето ѝ. — Коя беше? — запитах нетърпеливо.

— Лицето ѝ бе на Дамата на нощта и вярно е, че името добре ѝ подхожда.

— Изчаках и Бугуян също мина покрай мен. Тогава ги последвах. Вървахме бавно, без звук, прекосявайки дългата стая. Първо жената, после Бугуян и тогава аз; жената не видя Бугуян, а Бугуян не видя мен. Най-после Дамата на нощта дойде до завесите, които отделят спалните покои на Бялата кралица и протегна лявата си ръка да ги разтвори. Тя премина през тях, след нея Бугуян и после аз. В дъното на стаята се намираше леглото на кралицата и тя лежеше върху му, заспала дълбоко. Чувах как диша и видях бялата ѝ ръка, положена върху завивката като ивица сняг върху суха трева. Дамата на нощта се приведе и с вдигнат нож тръгна безшумно към леглото. Толкова се беше вторачила в него, че и на ум не ѝ дойде да погледне зад себе си. Когато беше вече почти до него, Бугуян докосна рамото ѝ и тя със затаен дъх се обърна; видях ножа да проблясва и чух, че удари с него. Бугуян имаше късмет, че бе облякъл желязната си кожа, защото иначе щеше да бъде промушен. Тогава за първи път той видя коя бе жената и безмълвно се отдръпна назад изненадан, без да каже нито дума. Тя също се изненада, но не проговори, а сложи пръст на устните си така и

тръгна назад, преминавайки през завесата, а с нея и Бугуян. Толкова близо мина тя до мен, че дрехата ѝ ме докосна и за малко не я убих, когато минаваше. В първото преддверие тя пошепна нещо на Бугуян и като склучи ръцете си ей така, го умоляваше нещо, но какво каза, не знам. Минаха във второто преддверие и тя продължаваше да го уговаря, а той клатеше глава и казваше „не, не, не“. Стори ми се, че е готов да извика стражата, когато тя спря да говори и го загледа с огромните си очи, и разбрах, че той беше омагьосан от хубостта ѝ. После тя протегна ръката си и той я целуна; тогава се окопитих и тръгнах напред да я заловя, виждайки, че сега Бугуян беше омекнал и заприличал на жена и не можеше повече да различи доброто от злото, когато, о чудо! Тя беше изчезнала.

— Изчезнала! — възкликнах аз.

— Да, изчезнала; там стоеше само Бугуян, вперил поглед в стената, сякаш спеше, и не след дълго той също си отиде. Аз почаках малко и после се магнах.

— Сигурен ли си, Умслопогаас — казах аз, — че не си заспивал тази нощ?

В отговор той разтвори лявата си ръка и показва острие от кинжал, дълго около три инча, направено от най-хубава стомана. — Ако съм сънувал, Макумазан, погледни какво ми е оставил сънят. Ножът се счупи в гърдите на Бугуян и когато минах, вдигнах това парче от спалните покои на Бялата кралица.

ГЛАВА XVIII

ВОЙНА! КЪРВАВА ВОЙНА!

Казах на Умслопогаас да почака, навлякох дрехите си и отидохме него в стаята на сър Хенри, където зулусът повтори разказа си дума по дума. Беше интересно да се наблюдава лицето на Къртис, докато слушаше.

— Господи! — каза той. — През цялото това време съм спалнята Нилефта едва не е била убита — и всичко това заради мен. Каква злодейка трябва да е тази Сорейз! Добре щеше да бъде, ако Умслопогаас я беше съсякъл на място.

— О — каза зулусът, — не се безпокой; сигурно щях да я убия, преди да удари, само изчаквах момента.

Не казах нищо, но си помислих, че ако той беше отсъдил на Сорейз съдбата, която тя готвеше за сестра си, хиляди обречени живота щяха да бъдат спасени. И както по-късно се доказа, бях прав.

След като разказа историята, Умслопогаас равнодушно отиде да изяде сутрешната си закуска, а сър Хенри и аз се впуснахме в разговор.

Отначало той беше много огорчен от Гуд, на когото, каза той, кече не може да се има доверие, щом преднамерено бе оставил Сорейз да се измъкне по някоя тайна стълба, вместо да изпълни дълга си и да я предаде на правосъдието. Той изобщо не си мереше думите; когато говореше по въпроса. Оставих го известно време да излива яда си, като си мислех колко ни е лесно да бъдем строги към слабостите на другите и колко меко се отнасяме към собствените си слабости.

— Наистина, любезни ми приятелю — казах най-после аз, — като те слуша как говориш, човек не би помислил, че ти си мъжът, който вчера имаше среща със същата тази дама и който се беше затруднил да устои на чара ѝ въпреки връзката си с една от най-хубавите и най-влюбени жени в целия свят. Сега предположи, че това е Нилефта, която се е опитала да убие Сорейз, и ти си я заловил, и тя те е молила да я пуснеш. Щеше ли тогава толкова бързо да искаш да я предадеш на позор или на смърт чрез изгаряне? Просто само за миг

погледни на въпроса през монокъла на Гуд, преди да обявиш един стар приятел за негодник.

Сър Хенри смирено изслуша тази проповед и искрено призна, че бе говорил прибързано. Една от най-хубавите черти на неговия характер е, че винаги е готов да си признае, когато греши.

Но въпреки че защитих така Гуд, не бях сляп за факта, че колкото и естествено да изглеждаше държанието му, очевидно той се бе замесил в едно много неудобно и позорно събитие. Направен е бил опит за гнусно и подло убийство, а той беше оставил убийцата да се изплъзне и с това между другото ѝ бе позволил да вземе пълно надмощие над него. Всъщност той беше на път да стане нейно оръдие, а няма по-ужасна съдба, която може да сполети един мъж, от тази да стане оръдие на някоя безскрупулна жена или изобщо на жена. Това завършва само по един начин: когато бъде съсипан или вече е послужил на целите ѝ, той бива захвърлен — прокуден по широкия свят да търси изгубеното си достойнство. Докато размишлявах така и се чудех какво трябваше да направим — защото целият въпрос беше много сложен, — изведнъж дочух необикновена глъчка във двора и различих гласовете на Умслопогаас и Алфонс, като първият свирепе се заканваше, а вторият крещеше от ужас.

Излязох бързо да видя каква е работата и се натъкнах на комична гледка. Дребният французин тичаше из двора необикновено бързо, а след него като голяма сива хрътка се носеше Умслопогаас. Точно когато излязох, той го хвана и като го вдигна от земята, го пренесе няколко крачки до един красив, но много гъсто разцъфтял храст, чиито цветове приличат на тези на гарденията, но са покрити с къси бодли. После въпреки писъците и дърпането му с един силен замах той натика горкия Алфонс с главата надолу в храста така, че от него останаха да се виждат само прасците на краката и петите му. После, доволен от това, което беше извършил, зулусът скръсти ръцете си и безжалостно остана да се наслаждава на ритането на французина и на крясъците му, които бяха ужасни.

— Какво правиш? — извиках, докато тичах натам. — Искаш да убиеш човека ли? Издърпай го от храста!

С яростно мърморене той се подчини и като хвана нещастния Алфонс за глезена, с едно дръпване, при което сигурно размести костите му, го измъкна от средата на храста. Никога не съм виждал

такава гледка, каквато представляваше Алфонс с раздраните полусмъкнати дрехи от гърба си, целият в кръв от остриите бодли. Той лежеше там, виеше и се търкаляше, и нищо не можеше да обясни.

Най-сетне се изправи и като застана на сигурно място зад мен, започна да проклина стария Умслопогаас в името на всички светии от календара и да се кълне в кръвта на героичния си дядо, че ще го отрови и „ще си отмъсти“.

Накрая разбрах истината по въпроса. Излезе, че обикновено Алфонс приготвял на закуска овесената каша на Умслопогаас, която той ядял в ъгъла на двора — гребял от кратуна с дървена лъжица точно така, както правел у дома си в Зулуланд. А пък, Умслопогаас, като мнозина зулуси, изпитва голям ужас от риба, която според него е вид водна змия. Обаче Алфонс, който като някоя маймуна много обича да погажда номера, а при това е и ненадминат готвач, решил да го принуди да яде риба. Съответно накълцал много на ситно известно количество месо от бяла риба и го размесил с кашата на зулуса, който бързо я преполовил, без да подозира какво яде. За нещастие обаче Алфонс не могъл да прикрие радостта си от тази гледка и започнал да подскача весело наоколо му, надничайки в лицата, докато накрая Умслопогаас, който е интелигентен посвоему, заподозрял нещо, разгледал внимателно остатъка от кашата си и когато открил номера на този „женски бивол“, за отплата направил това, което описах. Действително дребният човечец има късмет, че не си счупи врата при това наказание, защото, както всеки би си помислил, той трябваше да се е поучил от случката, когато „le Monsieur noir“ беше показал изкуството си да върти брадвата, и да е разбрал, че Умслопогаас не е човек, с когото можеш да си правиш шеги.

Това произшествие само по себе си не е важно, но аз го разказвам, защото то доведе до сериозни последици. Щом спря кръвотечението на драскотините си и се изми, Алфонс си тръгна, като продължаваше да кълне, за да успокои яда си — процес, който от опит знаех, че трае доста дълго време. Когато той си отиде, прочетох едно конско евангелие на Умслопогаас и му казах, че се срамувам от държанието му.

— Е, Макумазан — отвърна той, — ти трябва да бъдеш търпелив с мен, защото мястото ми не е тук. Отегчих се, отегчих се до смърт от ядене и пиене, от спане и планове за женитби. Не ми се нрави този

спокоен живот в каменните къщи, който изсмуква храбростта на мъжа и превръща силата му във вода, а плътта му в тлъстина. Не ми се нравят белите дрехи и нежните жени, надуването на фанфари и пускането на соколи. Когато се бихме с масаите в онзи краал, ах, тогава животът си струваше да го живееш, но тук никой не удря от гняв и започнах да си мисля, че скоро ще тръгна по пътя на дедите си и никога вече няма да размахам Инкози-каас. — И той вдигна брадвата си и започна да я оглежда с тъга.

— А-а — казах, — значи това е оплакването ти? Пак те е хванала „кръвната болест“, така ли? Значи на Кълвача пак му се иска някое дърво? И то на твоята възраст. Засрами се, Умслопогаас.

— Е, Макумазан, моят занаят е червен, но все пак е по-добър и по-честен, отколкото на някои други. По-добре е да убиеш човек в честен бой, отколкото да изсмучеш кръвта от сърцето му с купуване, продаване и лихварство, какъвто е вашият бял обичай. Много мъже съм погубил и въпреки това не ме е страх да се изправя пред лицето на някого от тях отново; ах, мнозина са тези, които някога бяха приятели и с които с радост бих смъркал отново емфие. Но хайде, хайде, вие си имате вашите права, аз — моите; всеки принадлежи на своя народ и на своята страна. Волът от високите велди би умрял в някоя гъста гориста местност и така е и с мен, Макумазан. Груб съм, зная, и когато кръвта ми се сгорещи, не зная какво правя, но все пак ти ще тъжиш, когато нощта ме погълне и изчезна напълно в мрака, защото дълбоко в сърцето си ти ме обичаш, татко мой Макумазан Лисицата, въпреки че съм само един пропаднал зулуски кръволок — главатар, за когото няма място в собствения му краал, изгнаник и скитник в неznайни места. Да, обичам те, Макумазан, защото с течение на годините заедно посивяхме и ни свързва нещо невидимо, но много здраво, за да бъде разкъсано лесно. — И Умслопогаас извади от дупката в ухото си, където винаги я носеше, кутийката емфие, представляваща стара месингова гилза, и ми я подаде да си взема.

Взех щипка емфие с известно вълнение. Напълно вярно беше, че бях много привързан към този кръвожаден стар главорез. Не зная какво беше обаянието на личността му, но имаше обаяние; може би това беше жестоката му честност и прямота; може би се възхищавах от почти свръхчовешкото му умение и сила или може би просто защото той беше свършено неповторим. Откровено казано, при всички си

натрупан опит с туземците не познавах друг човек като него; Умслопогаас беше толкова мъдър и все пак се държеше като дете; той беше — въпреки че може да изглежда смешно да се каже — като героя от пародията на янките, който „има нежно сърце“. Във всеки случай бях много привързан към него, въпреки че никога не би ми хрумнало да му го кажа.

— Да, стари вълко — обадох се аз, — странна е твоята обич. Защото ти можеш да разцепиш черепа до брадата ми, ако утре застана на пътя ти.

— Говориш истината, Макумазан, бих направил това, ако дългът го повелява, но няма да престана да те обичам даже когато те разреже. Има ли надежда за някой бой тук, Макумазан? — продължи той с поверителен глас. — Струва ми се, че това, което видях миналата нощ, показва, че двете велики кралици са разгневени една на друга. Иначе Дамата на нощта нямаше да носи кинжала си.

Съгласих се, че много или малко това показваше, че има злоба и гняв между двете дами и му разправих как стоят нещата, и че те се карат за Инкубу.

— Ах, така ли? — възкликна той като подскочи от радост. — Тогава не е възможно да няма война, както не е възможно реките да не прииждат от дъждовете, война докрай. Жените обичат последния удар, както и последната дума, а когато се бият за любов, те са безжалостни като ранен бивол. Виждаш ли, Макумазан, жената ще преплува през кръв, за да постигне желанието си, и няма да се замисли върху това. С тези очи съм го виждал не веднъж, а дори два пъти. Ах, Макумазан, ние ще видим това хубаво населено място да гори и ще чуем виковете на битката да огласят улиците. Значи в крайна сметка не съм се скитал напразно. Могат ли тези хора да се бият, как смяташ?

В този момент сър Хенри се присъедини към нас, а и Гуд се зададе от другата страна, много блед на вид и с хлътнали очи. В мига, когато Умслопогаас го видя, той преустанови кръвожадния си разговор и започна да го приветствува.

— Ах, Бугуян — извика той, — поздрав на теб, Инкус! Ти наистина изглеждаш уморен. Много ли ловува вчера? — После, без да дочака отговор, продължи. — Чуй, Бугуян, ще ти разправя една история. В нея се разказва за жена, ето защо ще ти е интересно да я чуеш, нали?

— Имало някога един мъж и той имал брат, а имало и една жена, която обичала брата на мъжа, а била обичана от мъжа. Но братът на мъжа имал любима съпруга и не обичал жената и се подиграл с нея. Тогава жената, която била много хитра и със злобно сърце, жадно за отмъщение, решила в себе си и казала на мъжа: „Аз те обичам и ако ти обявиш война на брат си, ще се омъжа за теб.“ И той знаел, че това е лъжа, но поради голямата си любов към жената, която била много хубава, послушал думите ѝ и започнал война. И когато много хора загинали, брат му изпратил до него послание: „Защо искаш да ме убиеш? Какво зло съм ти сторил? Не съм ли те обичал от най-ранната си младост? Когато си изпадал в беда, не съм ли ти помагал и не ходихме ли заедно на война, и не си ли делихме плячката момиче по момиче, вол по вол и крава по крава? Защо искаш да ме убиеш, братко мой, когото винаги съм обичал?“

Тогава мъка обзела сърцето на мъжа и той разбрал, че неговият път е лош, и като се отказал от изкушението на жената, преустановил войната срещу брат си и заживели заедно в мир в същия краал. След време жената дошла при него и му казала: „Забравих миналото и ще стана твоя съпруга.“ Дълбоко в сърцето си той знаел, че това е лъжа и че помислите ѝ били зли, но поради любовта си към нея я взел за жена.

И още същата нощ, когато били венчани, след като мъжът потънал в дълбок сън, жената станала, взела брадвата от ръката му, промъкнала се в колибата на брат му и го убила, както спял. После като преситена лъвица се прокраднала обратно, поставила ремъка на кървавата брадва отново около китката на мъжа си и си отишла.

Призори хората започнали да викат „Локуста е убит през нощта“ и влезли в колибата на мъжа; а там той още спял, а до него лежала кървавата брадва. Тогава те си спомнили за войната и казали: „Ето! Сигурно той е убил брат си“ и искали да го хванат и погубят, но той се надигнал и бързо избягал, само че при бягството си убил жената.

Но смъртта не могла да заличи злото, което тя извършила и целият ѝ грях останал да тегне върху му. Затова той станал изгнаник и името му се произнасяло с презрение от собствения му народ; защото върху него, само върху него останал да тегне грехът на тази, която го измамила. И затова този, който някога беше велик главатар, се скита надалеч без краал, без жена, и затова ще умре далеч като повален салец, и името му ще бъде прокълнато от поколение на поколение,

понеже хората казват, че той е убил брат си, Локуста, чрез подлост в нощта.

Старият зулус спря и видях, че беше дълбоко развълнуван от собствения си разказ. Скоро той вдигна главата си, която бе свел върху гърдите си, и продължи:

— Аз бях този мъж, Бугуян. Да! Аз бях този мъж, а сега слушай! Ще станеш ли и ти като мен оръдие, играчка, вол, който да носи бремето на злите деяния на друг? Чуй? Когато ти се промъкваше след Дамата на нощта, аз те следвах по петите. Когато тя те удари с ножа в спалните покои на Бялата кралица, аз също бях там. Когато ти я остави да се изплъзне като змия в камъните, аз те видях и разбрах, че тя те бе омагьосала и че един честен мъж бе забравил честността, и че този, който винаги е следвал правия път, беше поел по кривия. Прости ми, татко мой, ако думите ми са горчиви, но те са казани от цялото ми сърце. Никога повече не се срещай с нея и така ще легнеш с чест в гроба. Иначе заради жената, която носи красотата си като дреха, ти ще станеш това, което съм аз, а може да имаш и по-голяма зина. Аз казах.

По време на цялото това дълго и красноречиво слово Гуд беше стоял без да продума, но когато историята започна да наподобява толкова явно собствения му случай, той се изчерви, а когато разбра, че случилото се между него и Сорейз е било видно, той явно бе много опечален. И сега, когато най-последно проговори, гласът му беше много смирен, което е напълно чуждо за него.

— Трябва да кажа — започна той с горчива насмешка, — че едва ли съм мислил да доживея един зулус да ме учи какво е дълг. Но току-що стана ясно какво излезе накрая. Чудя се дали вие, приятели, можете да разберете колко унижен се чувствавам, а най-горчивото от всичко е това, че напълно го заслужавам. Разбира се, че трябваше да предам Сорейз на стражата, но не можах и тона е факт. Оставих я да си отиде и обещах да не казвам нищо, което е още по-голям срам за мен. Тя ми каза, че ако застана на нейна страна, що се ожени за мен и ще ме направи крал на тази страна, но благодаря на Бога, че намерих сили да отвърна, че даже и да се ожения за нея, няма да изоставя приятелите си. А сега можете да направите с мен каквото искате, заслужавам го напълно. Всичко, което имам още да кажа, е, че се надявам никога да нямаме случай да обичате жена с цялото си сърце и да бъдете така силно изкушавани от нея. — И той се обърна, за да си върви.

— Почакай, стари приятелю — каза сър Хенри, — спри за минута. И аз имам да ти разкажа една малка историйка. — И той разказа това, което беше станало предния ден между Сорейз и него самия.

Този разказ беше окончателният удар за горкия Гуд. Не е приятно за никой мъж да научи, че е послужил за оръдие, но когато обстоятелствата са толкова отвратително брутални, както в този случай, това е най-горчивият хап, какъвто може да се случи да преглътне човек.

— Знаете ли — каза той, — мисля, че вие, приятели, почти намерихте лек за мене. — И той се обърна и си отиде, а на мен изведнъж много ми домъчня за него. Ах, ако можеха насекомите винаги да внимават и да избягват свещта, колко малко изгорени крила щеше да има!

Този ден беше дворцов ден: кралиците седяха в голямата зала и приемаха петиции, разискваха закони, отпускането на субсидии и т.н. и не след дълго ние се запътихме натам. По пътя към нас се присъедини и Гуд, който изглеждаше извънредно потиснат.

Когато пристигнахме в залата, Нилефта вече беше на трона си и работеше както обикновено, заобиколена от съветници, придворни, законоведи, жреци и необичайно силна стража. По възбудената атмосфера обаче и изписаното очакване по лицата на всички присъстващи личеше, че никой не отдаваше сериозно внимание на обикновените дела, тъй като слухът, че гражданската война е близка, се беше разпространил. Отдадохме чест на Нилефта и заехме обичайните си места. Известно време всичко вървеше както обикновено, когато изведнъж пред двореца прозвучаха фанфари и от огромната тълпа, която се беше събрала в очакване на някакво необикновено събитие, се надигна глъч: „Сорейз! Сорейз!“

Тогава се чу грохотът от колелата на много колесници и скоро огромните завеси в дъното на залата бяха широко разтворени и през тях влезе самата Дама на нощта. Но тя не беше сама. Предшествуваше я Агон, върховният жрец, облечен в най-великолепните си одежди, а от двете страни ги следваха други жреци. Причината за тяхното присъствие беше ясна — щом Сорейз идваше с тях, всеки опит да бъде задържана щеше да бъде светотатство. Зад нея вървяха известен брой от видните благородници, а зад тях малка група избрани

телохранители. Един поглед към Сорейз беше достатъчен да покаже, че мисията ѝ не беше миролюбива, защото вместо с избродираната със злато роба тя бе облечена с блестяща туника, направена от златни люспи, а на главата си имаше малък златен шлем. В ръката си държеше малко копие, изработено красиво от чисто сребро. Тя премина през залата като лъвица, съзнаваща гордостта и хубостта си, а присъстващите ѝ се покланяха и правеха път. При свещения камък тя се спря и като положи ръката си върху му, извика с висок глас към Нилефта, седнала на трона:

— Привет, о, кралице!

— Поздрав и на теб, моя царствена сестро! — отговори Нилефта.
— Ела насам. Не се страхувай, обещавам ти да бъдеш в безопасност.

В отговор Сорейз погледна високомерно и се понесе през залата, докато застана точно срещу тронове.

— Една молба, о, кралице! — извика тя отново.

— Говори, моя сестро. Какво е това, което мога да ти дам на теб, която имаш половината от кралството?

— Ти можеш да ми кажеш истината — на мен и на народа на Зу-Вендис. Вярно ли е, или не, че възнамеряваш да вземеш това чуждо куче — и тя посочи към сър Хенри с малкото си копие — за съпруг и да споделиш с него леглото и трона си?

При тези думи Къртис трепна и като се обърна към Сорейз, ѝ каза с нисък глас:

— Струва ми се, че вчера ти имаше други имена освен куче, с които да ме наричаш, о, кралице!

Видях как тя прехапа устните си и също като знаме, сигнализиращо опасност, лицето ѝ пламна от нахлулата кръв. Като видя, че тайната е разкрита и че няма какво повече да спечели с понататъшно укриване, Нилефта, която преди всичко бе естествена, отговори на въпроса по един необикновен, но резултатен начин, предизвикан, както твърдо вярвам, от кокетство и желание да възтържествува над съперницата си.

Тя се изправи и като слезе от трона, се понесе с цялото великолепие на царствената си грация към мястото, където стоеше нейният любим. Там тя се спря и размота златната змия, увита около ръката ѝ. После му нареди да коленичи и когато той се отпусна на едно коляно върху мрамора пред нея, тя хвана златната змия с двете си ръце

и обви чистия мек метал около врата му; сетне преднамерено го целуна по челото и го нарече свой „скъп господар“.

— Ти виждаш — каза тя, обръщайки се към сестра си, след като възбуденият шепот на зрителите замря и сър Хенри се изправи на нозе, — аз сложих моята каишка около врата на „кучето“, затова внимавай! Той ще бъде моето куче-пазач и това е отговорът ми за теб, кралице Сорейз, сестро моя, и за тези с теб. Не бой се — продължи тя, като се усмихваше сладко на любимия си и сочеше златната змия, която бе обвила около силния му врат. — Макар яремът ми да е тежък, той все пак е от чисто злато и няма да те ожули.

После, като се обърна към присъстващите, тя продължи гордо с ясен глас. — Да, Дамо на нощта, благородници, жреци и люде, които сте събрани тук заедно, с този жест аз вземам чужденеца за съпруг тук, пред лицето на всички вас. Нима ще съм кралица, ако нямам право да избира мъжа, когото да обичам? Това би значило, че стоя по-ниско и от най-долното момиче в моята страна. Не, той спечели сърцето ми, а с него и ръката ми, и трона, и всичко, което имам; дори да беше просяк, а не велик господар, по-хубав и по-силен от всички тук, и притежаващ по-голяма мъдрост и знания за чудни неща, пак бих му дала всичко, а сега му го давам най-вече заради това, което е. — И тя хвана ръката му, като го гледаше с гордост, застанала смело пред всички. И такава сладост, сила и достойнство се излъчваше от облика ѝ и толкова красива изглеждаше, застанала ръка за ръка там, редом със своя любим, толкова сигурна в него и в себе си и така готова да рискува всичко и да понесе всичко заради него, че повечето от тези, които присъствуваха на гледката, която съм сигурен, че никой от тях не ще забрави, доловиха пламъка в очите ѝ и щастието върху порумениялото ѝ лице и като обезумели започнаха да я приветствуват. Това беше смела постъпка от нейна страна и вълнуваше въображението. Защото човешката природа в Зу-Вендис, както навсякъде другаде, обича този, който е смел и не се страхува да наруши някое правило, а също е и особено податлива на призови с романтичен характер.

И така, хората я приветствуваха, докато покривът закънтя. Но Сорейз, Дамата на нощта, стоеше там със сведени очи, защото за нея бе непоносимо да гледа победата на сестра си, която ѝ отнемаше човека, когото тя се беше надявала да спечели: побледняла, тя цялата трепереше от страхотния си ревнив гняв като трепетлика на вятъра.

Както мисля, че вече споменах, тя винаги ми напомняше на море в спокоен ден, приспало скритата си мощ. А сега тази мощ се събуди и като лицето на разгневен океан ме ужасяваше и същевременно ме очароваше. Една истински хубава жена, изпаднала в царствен гняв, е винаги красива гледка, но дотогава не бях виждал такава красота и такъв гняв, събрани заедно, и само мога да кажа, че произведеният ефект беше достоен и за двете.

Тя вдигна бялото си лице, стиснала зъби, а под пламтящите ѝ очи се виждаха лилави кръгове. Три пъти се опита да проговори и трите пъти не можа, но накрая гласът ѝ се възвърна. Като вдигна сребърното копие, тя го разтърси и светлината се отрази върху му и върху златните люспи на бронята ѝ.

— Нима ти, Нилефта, смяташ — каза тя с глас, който прозвуча като зов на тръба в голямата зала, — нима смяташ, че аз, Сорейз, кралица на зу-вендите, ще допусна този долен чужденец да седне върху бащиния ми престол и да наплоди нечистокръвно потомство, което да изпълни дома на великия Род на стълбището? Никога! Никога, докато има живот в гърдите ми и мъже да ме следват, и копия да удрят! Кой е на моя страна? Кой?... Предай сега това чуждо куче и тези, които дойдоха с него за плячка, на страшния огън, защото не извършиха ли те смъртен грях спрямо Слънцето? Ако не, тогава, Нилефта, аз ти обявявам война — кървава война! Ах, казвам ти, че пътят на страстта ти ще бъде белязан с опожарените ти градове и напоен с кръвта на тези, които останат с теб. Върху твоята глава ще легне бремето за извършеното и в твоите уши ще отекуват стенанията на умиращите и писъците на вдовиците и на онези, които ще останат завинаги без бащи! Казвам ти, че ще те сваля — тебе, Нилефта, Бялата кралица, от трона ти — и ще бъдеш хвърлена, да, хвърлена, от най-високото стъпало на огромното стълбище долу при основите му, защото ти покри с голям срам името на рода на този, който го построи. И казвам на вас, чужденци — на всички вас освен на теб, Бугуян, твоят живот ще спася заради услугата, която ми направи, и ако оставиш тези хора и ме последваш (при което Гуд живо разтърси глава и възкликна на английски „това не може да стане“) — казвам, че ще ви увия в златни листа и ще ви увеса още живи с вериги от четирите златни фанфари на четирите ангела, които са разперили крила на изток и запад, на север и юг от шеметните върхове на храма, за да останете

като спомен и предупреждение за страната. А що се отнася до теб, Инкубу, ти ще умреш по друг начин, който няма да ти кажа сега.

Тя спря задъхана, защото гневът ѝ я разтърсваше като буря, и през залата премина шепот отчасти на ужас, отчасти на възхищение. Тогава Нилефта отговори спокойно и с достоинство:

— Не подобава на мястото, което заемам, и на достойнството ми, о, сестро, да говоря, както ти говориш, и да заплашвам, както ти заплашваш. Все пак, ако ти обявиш война, тогава ще се помъча да се вдигна срещу ти, защото, колкото и мека да изглежда ръката ми, все пак ти ще откриеш желязната ѝ сила, когато хване войската ти за гушата. Не се страхувам от теб, Сорейз. Само ми е жал за това, което ще навлечеш на народа ми и на самата себе си, но мога да кажа — аз не се страхувам от теб. И все пак ти, която вчера се опита да спечелиш моя любим, да ми вземеш моя господар, този, когото днес наричаш „чуждо куче“, за да стане **твой** любим и **твой** господар (на това място в залата се почувствува голямо вълнение), ти, която миналата нощ, за което научих едва в мига, когато ти влезе тук, си се промъкнала като змия в спалните ми покои по таен път и си щяла подло да ме убиеш, мен, твоята сестра, докато съм лежала заспала...

— Това е лъжа. Това е лъжа! — прогърмя гласът на Агон и на двадесетина други.

— Не е лъжа — казах аз и извадих счупеното острие на кинжала, вдигайки го високо. — Къде е другата половина, от която се отчупи това, о, Сорейз?

— **Не** е лъжа — извика Гуд, решен най-после да действа като честен човек. — Аз хванах Дамата на нощта при леглото на Бялата кралица и върху моите гърди се счупи кинжалът.

— Кой е с мен? — извика Сорейз, разтърсвайки сребърното копие, защото видя, че настроението на присъстващите се обръщаше против нея. — Какво, Бугуян, ти не идваш ли? — каза тя с тих, сподавен глас, като се обърна към Гуд, който стоеше наблизко до нея. — Тогава, мекушави глупако, нека за награда сърцето ти да се стопи от любов към мен и пак да не намериш покой; а можеше да бъдеш мой съпруг и крал. Поне те държа във вериги, които не могат да бъдат разчупени.

— **Война! Война! Война!** — извика тя. — Тук, с ръка върху свещения камък, който според предсказанието ще пребъде дотогава,

докато зу-вендите не превият врат под чуждо иго, обявявам война до край. Кой ще последва Сорейз, Дамата на нощта, към победа и слава?

Изведнъж цялото събрание се разпадна в неописуемо безредие. Мнозина от присъстващите побързаха да присъединят съдбата си към тази на Дамата на нощта, но някои от нейните последователи дойдоха при нас. Между първите имаше един подофицер от собствената охрана на Нилефта, който внезапно се обърна и хукна към изхода, откъдето вече излизаха хората на Сорейз. Умслопогаас, който заедно с нас беше наблюдавал цялата сцена, виждайки, че ако този войник се измъкне, други щяха да го последват, с възхитително присъствие на духа хвана човека; той обаче извади сабята си и замахна към него. С див вик зулусът отскочи назад и като избягна ударите на сабята, започна да „кълве“ с ужасната си брадва своя неприятел, докато за няколко секунди съдбата на човека се реши и той тежко падна полумъртъв върху мраморния под.

Това беше първата пролята кръв във войната.

— Затворете портите — извиках аз, като мислех, че може би така щяхме да хванем Сорейз, пък и вече не ме беше грижа дали ще извършим светотатство. Но заповедта дойде твърде късно. Стражата на Сорейз вече преминаваше през тях и в следващите минути улиците екнаха от ожесточения галоп на конете и търкалянето на колесниците й.

Така, повличайки половината от хората след себе си, Сорейз премина като вихрушка през Навъсения град на път за главната си квартира в М'Арстуна, крепост, разположена на сто и тридесет мили северно от Милозис.

И след това градът закипя от безкрайния марш на полковете и подготовката за войната, а старият Умслопогаас започна пак да седи на слънцето и изкусно да точи острата като бръснач Инкози-каас.

ГЛАВА XIX

ЕДНА НЕОБИКНОВЕНА ВЕНЧАВКА

Един човек обаче не можа да се измъкне на време, преди портите да бъдат затворени, и това беше върховният жрец Агон; имяхме всички основания да вярваме, че той беше най-големият съюзник на Сорейз, сърце и душа на нейната партия. Този хитър и жесток старец не ни беше простил за онези хипопотами или по-скоро така казваше. А всъщност искаше да каже, че той никога нямаше да допусне въвеждането на нашия по-разширен начин на мислене, на чуждестранни познания и влияние, докато съществуваше възможност да ни погуби. Той знаеше също, че имяхме друга религиозна система, и без съмнение изпитваше непрекъснат ужас да не се опита да я въведем в Зу-Вендис. Един ден той ме запитва дали изповядваме някаква религия в страната си и аз му отговорих, че доколкото си спомням, имаме деветдесет и пет различни религиозни секти. Бе толкова изумен, че да го бутнехте с пръст, щеше да падне; действително, трудно е да не изпитваш съжаление към върховния жрец на един добре установен култ, който е терзан от възможността за въвеждането на една или на всичките тези деветдесет и пет нови религии.

Когато узнахме, че Агон е заловен, Нилефта, сър Хенри и аз започнахме да мислим какво да правим с него. Бях много близо до решението да го затворим, но Нилефта поклати глава и заяви, че това щяло да има пагубни последствия в цялата страна.

— Ах — додаде тя като тропна с крак, — ако победа и някога стана истинска кралица, ще сломя силата на тези жреци с техните обреди, прахосничество и тайнствен живот.

Така ми се искаше старият Агон да можеше да я чуе, защото това щеше наистина да го уплаши.

— Е — обади се сър Хенри, — ако не можем да го заговорим, тогава предполагам, че можем да го пуснем да си върви. От него тук няма полза.

Нилефта го погледна по странен начин и каза малко сухо:

— Така ли мисли моят господар?

— Да — каза Къртис, — не виждам полза да го държим тук.

Тя не отговори, но продължи да го гледа някак срамежливо и същевременно мило.

Тогава той най-после се сети.

— Прости ми, Нилефта! — изрече той развълнувано. — Да не искаш да кажеш, че ще се омъжиш за мен още сега?

— Не, не знаая; нека моят господар да каже — беше бързият ѝ отговор. — Но ако моят господар желае, жрецът е там и олтарът е там — и тя посочи към входа на частния параклис — и не съм ли аз готова да изпълнявам желанията на моя господар? Чуй ме, о, господарю мой! След осем дни или може по-малко ти ще трябва да ме оставиш и да тръгнеш на война, защото ти ще предвождаш моята войска; а по време на война мъжете понякога загиват и ако стане така, то времето, когато ще мога да те имам само за мен, дори да е само за спомен, ще бъде много кратко. — И сълзите преляха от прекрасните ѝ очи и се търкулнаха надолу по лицето, подобно на тежки капки роса, стичащи се към червеното сърце на някоя роза.

— Може би — продължи тя — аз ще загубя короната си, а заедно с короната и живота си, както и твоя. Сорейз е много силна и много озлобена и ако вземе надмощие, пощада няма да има. Кой може да узнае бъдещето? Щастието е Бялата птица на света, която се явява рядко и отлита бързо и далеч, докато един ден се изгуби в облаците. Ето защо трябва да побързаме да я хванем, ако по някаква случайност спре за малко да си почине на ръката ни. Не е умно да се отказваме от настоящето заради бъдещето, защото знае ли някой какво носи бъдещето, Инкубу? Нека откъснем цветята, докато са росни, понеже, когато слънцето се издигне високо, те повяхват, а на другата сутрин ще цъфнат други, но ние никога няма да ги видим. — И тя повдигна милото си лице към него и с усмивка го погледна, а аз пак почувствувах необикновен пристъп на ревност, обърнах се и си отидох. Те не забелязваха особено дали съм там или не, защото ме смятаха, предполагам, за стар глупак, чието присъствие не е от значение и мисля, че всъщност имаха право.

Така, че аз се завърнах в нашите покои и започнах да размишлявам върху нещата изобщо и да наблюдавам как старият

Умслопогаас точи брадвата си под прозореца, както лешоядът точи клюна си пред умирация вол.

След около час сър Хенри влетя с много лъчезарен и възбуден вид и като завари там и Гуд, и мен, и дори и Умслопогаас, ни запита дали бихме желали да присъствуваме на една истинска венчавка. Разбира се, че казахме „да“ и тръгнахме към параклиса, където заварихме Агон толкова мрачен, колкото само един върховен жрец може да бъде, и нищо чудно. Излезе, че между него и Нилефта има известно различие в мненията им около предстоящата церемония. Той направо беше отказал да я изпълни или да разреши на някой от жреците си да го стори, след което Нилефта, крайно ядосана, му каза, че тя като кралица била глава на църквата и той бил длъжен да ѝ се подчинява. Вярно, че тя играеше до съвършенство ролята на зу-вендийски Хенри Осми и настояваше, че щом желае да се омъжи, ще се омъжи, а той трябва да извърши венчавката.^[1]

Но тъй като той все още отказваше да извърши церемонията, тя изложи аргументите си по следния начин:

— Добре, аз не мога да изпълнявам ролята на върховен жрец, понеже срещу това съществува абсолютно предубеждение, а и не мога да го затворя, защото всичките му подчинени ще надигнат такъв вой, че ще стоварят звездите върху Зу-Вендис и ще я смажат; но мога да го оставя да съзерцава олтара на Слънцето без нищо да яде, понеже това е естественото му призвание. Ако ти не извършиш венчавката, о, Агон, ще бъдеш оставен пред олтара без нищо друго освен мъничко вода дотогава, докато не промениш решението си.

Всъщност така бе станало, че тази сутрин Агон бил извикан набързо, преди да закуси, и по това време вече беше много гладен. Ето защо той скоро промени възгледите си и се съгласи да ги венчае, като същевременно заяви, че в случая измива ръцете си от всякаква отговорност.

И стана така, че скоро, придружена само от две от любимите си придворни, влезе кралица Нилефта с щастливо поруменяло лице и сведени очи, облечена в чисто бяла дреха без каквато и да било бродерия, както изглежда, е прието в такива случаи в повечето страни по света. Тя не носеше никакво украшение, дори златните ѝ гривни бяха свалени и аз си помислих, че всъщност тя изглеждаше по-хубава без тях, което е присъщо на изключително красивите жени.

Тя се приближи, поклони се ниско пред сър Хенри, после взе ръката му и го поведе към олтара; след малка пауза с бавен и ясен глас тя произнесе следните думи, които са обичайни в Зу-Вендис, ако невестата желае брака и мъжът е съгласен.

— Ще се закълнеш ли ти пред Слънцето, че няма да вземеш друга жена за съпруга, освен ако аз положа ръката си върху ѝ и ѝ заповядам да дойде?

— Кълна се — отговори сър Хенри, като добави на английски „Една ми е напълно достатъчна.“

Тогава Агон, който стоеше мрачен в един ъгъл близо до олтара, излезе напред и започна да мърмори нещо в брадата си толкова бързо, че не можех да го следя, но това изглежда беше молитва към Слънцето да благослови съюза и да го дари с плодородие. Забелязах, че Нилефта много внимателно слушаше всяка дума, а по-късно узнах, че тя се е страхувала да не би Агон да ѝ изиграе някой номер и като каже молитвите в обратен ред, да ги разведе, вместо да ги ожени. След богослужението, както при нашите венчавки, младоженците бяха попитани дали се вземат един други за съпруг и съпруга; изказвайки съгласието си, те се целунаха пред олтара и, съгласно техния ритуал, венчавката свърши. Но ми се струваше, че беше необходимо още нещо, затова извадих молитвеника си, който заедно с „Легендите на Инголдсби“ — книга, която често четях, докато лежах буден нощем — ме беше придружавал през всичките ми по-късни странствувания. Преди много години го бях подарил на горкото си момче Хари, а след смъртта му го намерих между вещите му и си го взех обратно.

— Къртис — казах аз, — не съм свещеник и не зная дали това, което ще предложи, е допустимо. Зная, че не е законно, но ако ти и кралицата нямате възражения, бих желал да прочета английската венчална проповед. Стъпката, която правиш, е много тържествена и смятам, че доколкото обстоятелствата позволяват, ти трябва да я осветиш и съгласно своята религия.

— Мислих за това — отвърна той — и желая да го направиш. Още не се чувствавам даже и наполовина оженен.

Нилефта нямаше възражения и понеже добре разбираше, че съпругът ѝ желае да отпразнува сватбата съгласно съществуващия ритуал в собствената си страна, аз се залових за работа и прочетох молитвите, започвайки с „Уважаеми, младоженци“ до края толкова

добре, колкото можах; и когато стигнах до мястото „Аз, Хенри, вземам теб, Нилефта“, го преведох, и също „Аз, Нилефта, вземам теб, Хенри“, което тя повтори много добре след мен. Тогава сър Хенри извади малък златен пръстен от малкия си пръст и го постави на ръката ѝ и така се стигна до края. Пръстенът беше венчалната халка на майка му и не можех да не си помисля колко ли учудена е щяла да остане милата стара дама от Йоркшир, ако е могла да предположи, че венчалната ѝ халка щеше да послужи и на Нилефта, кралица на зу-вендите.

Докато се състоеше втората церемония, Агон едва го сдържаше на едно място; той бързо схвана религиозния ѝ характер и несъмнено се размисли за деветдесетте и пет нови религии, които взимаха застрашителни размери в очите му. Всъщност той веднага ме сметна за върховен жрец, негов съперник, и съответно още повече ме намрази. Накрая Агон си отиде, като направо щеше да се пръсне от негодувание, и беше ясно, че трябваше да очакваме опасност и от негова страна.

Гуд, аз и старият Умслопогаас също си отидохме, оставяйки щастливата двойка насаме, но всички се чувствахме много потиснати. Предполага, се, че сватбите са радостни събития, но от опит знаей, че те са тъкмо обратното за всички, освен може би за двамата най-заинтересовани. Те означават прекратяването на толкова много стари, както и установяването на толкова много нови връзки, а винаги има нещо тъжно, когато си отиде старото време. Например да вземем този случай: сър Хенри Къртис е най-хубавият и добър човек и приятел на света, но той никога вече не беше напълно същият след онази малка сцена в параклиса. Сега винаги е „Нилефта това“ и „Нилефта онова“ — накратко, Нилефта от сутрин до вечер по един или друг начин, или изразено, или подразбиращо се. А колкото до старите приятели, е, разбира се, те са заели мястото, което старите приятели трябва да заемат и което, като правило жените гледат те да заемат, когато мъжът се ожени, а това значи второто място. Той сигурно би се ядосал, ако някой го каже, но въпреки всичко то си е факт. Той не е напълно същият и Нилефта е много мила и много очарователна, но мисля, че на нея ѝ се иска той да знае, че тя се е омъжила за него, а не за Куотърмейн, Гуд и сие. Но каква е ползата от мърморенето? Всичко си е в реда на нещата, както всяка омъжена жена без трудност би потвърдила, а аз съм само един егоистичен и ревнив старец, макар да се надявам, че никога не го показвам.

Така че Гуд и аз си отидохме и се нахранихме мълчаливо, а после се отдадохме на една бутилка извънредно хубаво старо зу-вендийско питие, за да повдигнем духа си. Не след дълго при нас дойде един от служителите ни, който ни разказа нещо, което ни накара да се замислим.

Сигурно си спомняте, че след караницата си с Умслопогаас Алфонс си отиде в много лошо настроение да оплаква драскотините си. Излезе, че той минал право покрай Храма на слънцето и слязъл надолу по широкия път от другата страна на увенчания с него хълм, където навлязъл в красивия парк или така наречените градини за удоволствие, разположени точно отвъд външната стена на града. След като се поразходил малко, той тръгнал да се връща, но близо до външната порта се натъкнал на конвоя колесници на Сорейз, които ожесточено галопирали по големия северен път. Когато видяла Алфонс, Сорейз спряла колесниците и го повикала. Щом се приближил, веднага го хванали, качили го в една от колесниците и го отвели, при което той „силно крещял“, както каза нашият служител, и което твърдо вярвам, тъй като добре го познавам.

Отначало бях много озадачен и не разбирах каква е била целта на Сорейз с отвличането на нещастния дребен французин. Едва ли би слязла толкова ниско, та да излее яда си върху някой, за когото знае, че е само наш слуга. Това не би било в характера ѝ. Накрая обаче ми дойде една идея. Мисля, че вече казах, че ние тримата бяхме много почитани от народа на Зу-Вендис както поради факта, че бяхме първите чужденци изобщо видени някога тук, така и защото се предполагаше, че притежаваме почти свръхестествени познания. И наистина, въпреки че повикът на Сорейз срещу „чуждите кучета“ или, преведено по-точно, срещу „чуждите хиени“ се прие много добре от благородниците и жреците, той не бе имал голям ефект върху по-голямата част от населението, както научихме По-късно. Зу-вендите, подобно на атиняните в древността, са се стремели винаги към нещо ново, и точно защото ние бяхме нови за тях, присъствието ни беше много желано. Освен това великолепната външност на сър Хенри правеше голямо впечатление на един народ, който притежава по-голяма любов към красотата, от който и да е било друг между тези, които познавам. Красотата може да се почита и в други страни, но в Зу-Вендис просто я боготворят, което наистина се доказва от любовта

им към скулптурата. По пазарищата открито се говореше, че в цялата страна няма друг мъж, чиято външност да се сравни с тази на Къртис, така както с изключение на Сорейз нямаше друга жена, която да съперничи на Нилефта, и че затова било редно те да се оженят, и че той бил изпратен от Слънцето за съпруг на тяхната кралица. От всичко това може да се види, че повикът срещу нас беше до голяма степен престорен и никой не знаеше това по-добре от самата Сорейз. Следователно ми хрумна, че тя се беше сетила, че вътре в страната и между хората от провинцията за нея ще е по-добре, ако постави причината за конфликта със сестра си на една по-обща основа, отколкото само върху женитбата на Нилефта с чужденеца. Лесно би било в една страна, където бе имало толкова много граждански войни, да се раздуха някой стар конфликт, който би събудил спомена за погребани вражди; и тя скоро откри един много подходящ случай. При това положение за нея беше много важно да има със себе си един от чужденците, когото да може да показва на обикновените хора като Великия чужденец, който е така поразен от правотата на делото ѝ, че е решил да изостави другарите си и да последва нейното знаме.

Това несъмнено беше и причината за силното ѝ желание да привлече Гуд, когото щеше да използва дотогава, докато престанеше да ѝ бъде полезен и после щеше да го захвърли. Но тъй като Гуд се беше отдръпнал, тя се възползува от случая да хване Алфонс, който физически приличаше донякъде на него, въпреки че бе по-дребен, вероятно с цел да го показва в градовете и из страната като самия велик Бугуян. Казах на Гуд, че според мене това беше планът ѝ, и само да бяхте видели лицето му — той беше ужасен от тази мисъл.

— Какво — извика той, — да маскира онзи малък нещастник, за да го представя за мене? Тогава ще трябва да се махна от страната. Името ми ще бъде опетнено завинаги.

Утеших го, доколкото можех, но наистина не е приятно да бъдеш представляван в една чужда страна от един жалък малък страхливец и напълно съчувствувах на раздразнението му.

Както вече казах, Гуд и аз прекарахме тази нощ в тържествена самота, сякаш току-що се бяхме върнали от погребението на някой приятел, а не от неговата сватба; а на следващата сутрин работата започна с усилено темпо. Съобщенията и заповедите, изпратени от Нилефта преди два дена, започнаха да дават резултат и в града

пристигаха големи групи въоръжени мъже. През всичките тези дни, както може да се предположи, виждахме много малко Нилефта, не твърде много Къртис, но Гуд и аз всекидневно заседавахме с генералите и верните благородници, чертаехме планове за действие, уреждахме продоволствени въпроси, препращахме заповеди и вършехме стотици други неща. Мъжете прииждаха и по големите пътища, водещи към Милозис, целия ден се виждаха знамената на благородници, пристигащи от далечни места, за да се сплотят около Нилефта.

След първите два дена стана ясно, че ще можем да разполагаме за бой с около четиридесет хиляди пехотинци и двадесет хиляди конници — една много внушителна сила, като се вземе предвид краткия срок, в който я бяхме събрали; но също стана ясно, че около половината от редовната войска бе избрала да следва Сорейз.

Но ако нашата сила беше голяма, тази на Сорейз, съгласно вестите, донасяни всекидневно от съгледвачите ни, беше по-голяма. Тя беше установила главната си квартира в един много силно укрепен град, наречен М'Арстуна, разположен, както казах, северно от Милозис, и цялата околност се събираше под знамената ѝ. Наста беше напуснал своите планини на път да се присъедини към нея е не по-малко от двадесет и пет хиляди от своите планинци, едни от най-страшните войници в Зу-Вендис. Друг един силен благородник, на име Белуша от тази част на страната, прочута с отглеждането на най-много коне, се присъединил към нея с дванадесетхилядна конница и т.н. Фактически едно на друго излизаше, че тя със сигурност щеше да събере една добре въоръжена войска от почти сто хиляди души.

И тогава дойде вестта, че Сорейз щяла да вдигне лагера си и да потегли към Навъсения град, обезлюдявайки страната по време на похода си. Ето защо изникна въпросът дали ще е по-добре да я изчакаме при Милозис или да тръгнем насреща ѝ и да влезем в бой. Когато бе поискано мнението ни по въпроса, Гуд и аз без колебание се изказахме в полза на придвижването напред. Ако трябваше да се затворим в града и да чакаме да бъдем атакувани, струваше ни се, че бездействието ни можеше да бъде изтълкувано като страх. Много е важно особено в такива случаи, когато е нужно твърде малко, за да се повлияе на мнението на хората, да си на крак и да вършиш нещо. Въодушевлението от едно дело скоро ще угасне, ако за делото не се

прави нищо, а само се чака да победи. Ето защо гласувахме за излизане от града и влизане в бой на открито, вместо да чакаме, докато ни измъкнат от прикритието си като язовец от дупката му.

Мнението на сър Хенри съвпадна с нашето; на същото мнение, няма защо да го казвам, беше и Нилефта, която като кремък винаги беше готова да пуска искри. Донесоха една голяма карта на страната и я разстлаха пред нея. На тридесет мили пред М'Арстуна, където се беше установила Сорейз, и деветдесет и няколко мили от Милозис, пътят минаваше през проход, широк около две и половина мили, ограден от двете страни с гористи хълмове, които, без да бъдат високи, щяха да го направят — ако го блокирахме — почти непроходим за една натоварена армия. Нилефта съсредоточено разгледа картата, след което, схванала положението с бързина, която в някои жени се доближава до инстинкта, постави пръст върху това стеснение. И като се обърна към съпруга си, тръсна златните си коси и каза гордо, изпълнена е увереност:

— Тук ще срещнеш войската на Сорейз. Познавам мястото, тук ще ги срещнеш и подгониш пред себе си като прах пред буря.

Но Къртис изглеждаше мрачен и не отговори нищо.

[1] В Зу-Вендис членовете на кралското семейство могат да бъдат венчани само от върховния жрец или от официално назначен заместник. А.К. ↑

ГЛАВА XX

БИТКАТА В ПРОХОДА

На третата сутрин след разглеждането на картата сър Хенри и аз потеглихме. С изключение на малка охрана цялата голяма войска се беше придвижила предната нощ и Навъсенният град остана много тих и празен. Оказа се невъзможно да се отдели дори един гарнизон за Нилефта освен личната охрана; имаше и около хиляда души, които поради болест или някоя друга причина не можеха да вървят с войската, но тъй като Милозис Практически беше непревземаем и неприятелят се намираше пред, а не зад нас, това нямаше толкова голямо значение.

Гуд и Умслопогаас бяха тръгнали с армията, а Нилефта придружи сър Хенри и мен до градските порти, яхнала великолепен бял кон, наречен Дневна светлина, за когото се предполагаше, че е най-бързият и издръжлив кон в Зу-Вендис. По лицето ѝ личаха сълзи от скорошен плач, но сега в очите ѝ нямаше сълзи; тя понасяше много храбро това, което сигурно е било горчиво изпитание за нея. При портите на града тя спря коня си и ни пожела добър път. Предишният ден Нилефта направи преглед на войската; говори пред офицерите на голямата армия с такива възвишени и изразителни думи и показва такова пълно доверие в тяхната храброст и в окончателната победа, че напълно плени сърцата им, и докато яздеше от редица на редица, те я приветствуваха така, че и земята затрепера. Днес тя сякаш беше в същото настроение.

— На добър час и на тебе, Макумазан! — каза Нилефта. — Помни, че за да бъдем спасени от Сорейз, разчитам на твоя ум, който, сравнен с този на моите хора, е като игла пред върха на копието. Вярвам, че ще изпълниш своя дълг.

Аз се поклоних и се помъчих да ѝ обясня колко се ужасявам от боя и как се страхувам да не загубя главата си, на което тя се засмя мило и се обърна към Къртис:

— На добър час и на теб, господарю мой! — каза тя. — Върни се с победа и като крал или върху копията на войниците си.^[1]

Сър Хенри не отговори нищо, но смушка коня си да върви. Вероятно нещо като буца беше заседнало в гърлото му. След време човек свиква, но такава раздяла е голямо изпитание, когато си женен едва от една седмица.

— Тук ще ви посрещна — добави Нилефта, — когато победоносно се завърнете. А сега, господа, още веднъж на добър час!

Ние препуснахме нататък, но след като изминахме около сто и петдесет ярда, се обърнахме и видяхме, че още стои на коня си на същото място и заслонила очи с ръка, гледа след нас; така я видяхме за последен път. След около една миля обаче чухме зад нас да се галопира и като се обърнахме, видяхме да идва един конник, водещ след себе си Дневна светлина — несравнимия кон на Нилефта.

— Кралицата изпраща белия си жребец като прощален дар на своя господар Инкубу и ми заповяда да кажа на господаря, че това е най-бързият и най-издръжлив кон в цялата страна — каза войникът, като се наведе чак до седлото, за да ни се поклони.

Отначало сър Хенри не искаше да вземе коня под предлог, че е много хубав за такава груба работа, но аз го убедих да го стори, защото смятах, че Нилефта ще се обиди, ако ѝ откаже. По това време изобщо не предполагах каква услуга щеше да ни направи това благородно животно в най-тежкия ни час. Любопитно е да погледнеш назад и да видиш върху какви обикновени и много случайни обстоятелства почиват често големите събития, използвайки ги лесно и естествено като врата, попаднала на пантите си.

И така, взехме коня, а той беше красавец; голямо удоволствие бе да наблюдаваш движенията му. И след като Къртис изпрати своите поздравии и благодарности, продължихме пътя си.

До пладне задминахме ариергарда на голямата армия, чието командване сър Хенри вече — официално пое. Това беше сериозна отговорност и тя го потискаше твърде много, но разпорежданията на кралицата по въпроса бяха такива, че не допускаха никакво изменение. Той започна да разбира, че високото положение има както своите почести, така и своите задължения.

Продължавахме да напредваме, без да срещнем никаква пречка, всъщност почти без да видим никого, защото населението от градовете

и селата по пътя ни беше избягало в по-голямата си част от страх да не бъде притиснато между двете противникови армии и смляно на прах, както зърното между долния и горния воденичен камък.

Вечерта на четвъртия ден (защото напредването на едно толкова голямо множество неизбежно върви бавно) се установихме на лагер на две мили отсам прохода или стеснението, за което говорих, а предните ни постове съобщиха, че Сорейз се спускала към нас с цялата си войска и че тази нощ разположила лагера си на десет мили от другата страна на прохода.

Още призори ние изпратихме напред хиляда и петстотин конници да завладеят позицията. Те обаче едва я бяха заели, когато ги атакуваха почти същия брой конници на Сорейз; започна се една много бърза кавалерийска битка, която завърши за нас със загубата на тридесет души. При приближаването на подкрепленията ни войниците на Сорейз се оттеглиха, отнасяйки със себе си убитите и ранените си.

Главното ядро на армията достигна прохода около обяд и трябва да кажа, че преценката на Нилефта беше вярна; това беше чудесно място за битка особено срещу по-голяма сила.

Около миля и нещо пътят се спускаше през твърде неравна местност, което не позволяваше там да се разположи значителна сила, после достигаше горния край на голяма зелена площ, разляла се като вълна по полегатия хълм към бреговете на малък поток, след което започваше отново да се изкачва по още по-лек наклон към полето, простиращо се отвъд. Разстоянието от началото на тази „зелена вълна“ до потока беше малко повече от половин миля, а от потока нагоре към полето отвъд съвсем мъничко по-малко. Дължината на тази зелена вълна в най-високата ѝ точка отговаряше точно на широчината на прохода между гористите възвишения и беше около две мили и четвърт. От двете страни тя беше защитена от камениста, обрасла с гъсти храсти земя, която предлагаше много ценно прикритие за фланговете на армията и правеше почти невъзможно едно нападение в тил.

След много консултации с различните генерали, с Гуд и мен, Къртис реши да разположи армията именно на отсамния склон на каменистия проход за голямата решителна битка, която изглежда вече предстоеше.

Нашата войска от шестдесет хиляди души грубо казано беше разделена, както следва: в средата имаше едно плътно ядро от двадесет хиляди пехотинци, въоръжени с копия, саби, щитове от хипопотамска кожа и предпазни плочи на гърдите и гърба.^[2] Те образуваха челото на армията и имаха резерв от пет хиляди пехотинци и три хиляди конници. От двете страни бяха разположени по седем хиляди коне, наредени в дълбочина във величествени ескадрони. След тях, от двете страни, но малко по-напред имаше отново две части, всяка от около седем хиляди и петстотин копиеносци, които образуваха лявото и дясното крило на армията; всяко от тях беше подсилено с хиляда и петстотин конници. Това прави общо шестдесет хиляди души.

Къртис беше главнокомандуващ, а аз командувах седемте хиляди коня между челото и дясното крило, което пък беше командувано от Гуд. Другите батальони и ескадрони бяха поверени на зу-вендийските генерали.

Едва бяхме заели позициите си, когато огромната армия на Сорейз започна да се трупа на отсрещния склон на около миля пред нас, докато цялото място сякаш оживя от безбройните върхове на копията, а земята се затресе от марша на батальоните ѝ. Ясно беше, че съгледвачите ни не бяха преувеличили — враговете бяха поне с една трета повече от нас. Отначало очаквахме, че веднага ще ни нападнат, тъй като роякът на кавалерията, който тегнеше над фланговете ѝ, извърши някакви заплашителни демонстрации, но Сорейз явно бе размислила и през този ден не стана сражение. Колкото до подреждането на огромната ѝ войска, не мога да го опиша точно и ако го сторя, това само би ни объркало, но трябва да кажа, че общо взето то наподобяваше нашия ред, само че резервите ѝ бяха много по-големи.

Точно срещу дясното ни крило, което всъщност беше лявото крило на Сорейз, стоеше огромна армия от мургави, свирепи наглед мъже, въоръжени само със сабя и щит; както научих, тя била сформирана от двадесетте и пет хиляди диви планинци на Наста.

— Честна дума, Гуд — казах аз, когато ги видях — ще се видиш в чудо, когато тези господа ни нападнат утре! — при което не беше неестествено, че Гуд изглеждаше твърде загрижен.

Цял ден наблюдавахме и чакахме, но нищо не се случи и най-после падна нощ; хиляди сигнални огньовете блеснаха по склоновете, за

да избледнеят и угаснат един по един като звездите, на които приличаха. Докато часовете се низеха, върху противниковата войска постепенно надвисваше все по-плътна тишина.

Нощта беше много мъчителна; освен безкрайните неща, за които трябваше да се погрижим, трябваше да се справяме и с терзаещата ни неизвестност. Боят, който щеше да се състои на следващия ден, щеше да бъде толкова голям и клането така ужасно, че наистина трябва да е много смело сърцето, което не се съкрушава от подобна перспектива. А като прехвърлех на ум всичко, което зависеше от боя, ставаше ми зле; ставаше ми много тъжно от мисълта, че тези силни войски бяха събрани за унищожение само за да удовлетворят ревнивия гняв на една жена. Тази беше скритата сила, която щеше да изпрати гъстата маса конници като човешки светкавици през полето и да сблъска свирепите батальони, както се сблъскват облаците, когато ураганът се срещне с ураган. Мисълта беше ужасна и ме караше да се чудя на отговорността, поемана от „силните“ на земята. Дълго седяхме в нощта с бледи лица и натежали сърца и се съвещавахме, докато часовете се разхождаха нагоре и надолу, надолу и нагоре, а въоръжените, накичени с пера върху шлемовете си генерали влизаха и излизаха, страховити като привидения.

И така, времето минаваше, докато всичко беше готово за предстоящото клане. Легнах си, мислех и се опитвах да почина малко, но не: можех да заспя от страх пред утрото — защото кой можеше да каже какво щеше да ни донесе то? Нещастие и смърт — това беше сигурно; повече не знаехме, но признавам, че много се страхувах. Но както разбирах, безполезно беше да задавам въпроси на този вечен сфинкс — бъдещето. С всеки изминат ден то обяснява загадките на миналото, от които обърканите мъдrecи на всички времена нито са отгатнали, нито ще отгатнат някоя, тъй като въображението им никога не е толкова богато, нито страданието им — така силно.

Накрая се отказах от мисленето и бях принуден да поставя смирено въпроса върху везните на провидението и на утрото.

Най-после червеното слънце се показа, огромните лагери се събудиха с шум и глъч и започнаха да се готвят за битката. Това беше красива, вдъхваща страхопочитание гледка, и старият Умслопогаас, облегнат на брадвата си, я съзерцаваше с мрачна наслада.

— Никога не съм виждал нещо подобно, Макумазан, никога — каза той. — Битките на моя народ приличат на детска игра в сравнение е това, което ще стане. Смяташ ли, че ще се бият до край?

— Да — отговорих тъжно — до смърт. Бъди спокоен, Кълвачо, защото ще се накълвеш до насита.

Времето минаваше, а все още нямаше признаци за нападение. Само дружина конници прегازی потока и бавно премина покрай нашата предна линия, очевидно за да разгледа позицията ни и броят ни. Не се опитахме да им попречим, защото решението ни беше да стоим твърдо в отбрана, за да не изгубим напразно нито един човек. Мъжете закусуваха в пълна бойна готовност, а часовете се нижеха. Около пладне, когато хората обядваха, защото сметнахме, че ще се бият по-добре с пълни стомаси, от крайния десен фланг на неприятеля като гръм се надигна викът „Сорейз“, „Сорейз“; взех далекогледа и ясно можах да различа самата Дама на нощта, заобиколена от блестяща свита, да язди бавно покрай редиците на своите батальони. И когато преминаваше, силният гръмовен рев се надигаше и търкаляше пред нея като грохота на десет хиляди колесници или като рева на океана, когато вятърът внезапно се обърне и го донесе до ушите на хората, докато накрая земята започна да се тресе и въздухът се изпълни със силата на звука.

Досещайки се, че това е прелюдия към битката, останахме спокойни и се приготвихме.

Не трябваше да чакаме дълго. Внезапно като пламък от дулото на оръдие напред излязоха два огромни потока кавалерия и препуснаха надолу по склона към малкия поток — отначало бавно, но постепенно увеличаваха бързината. Преди да достигнат потока, получих заповед от сър Хенри да изпратя пет хиляди конници да посрещнат идващата срещу мен войска в момента, когато започне да изкачва най-стръмната част на склона на около четиристотин ярда от нашите линии. Той явно се опасяваше; ако допуснехме да бъде нанесен върху пехотинците, без да го посрещнем, ударът от такова нападение щеше да бъде твърде много за тях. Веднага изпълних заповедта, като аз самият останах назад с остатъка от хората си.

Петте хиляди конници препуснаха напред, подредени клиновидно, и трябва да призная, че генералът, който ги командуваше, вършеше всичко много умело. Тръгвайки с лек галоп, първите триста

ярда той ги водеше право срещу кавалерийския поток, който наброяваше, доколкото можех да пресметна, около осем хиляди конници, препуснали в атака. Тогава внезапно генералът сви надясно, ускори ездата и видях как големият клин бързо се изви и преди неприятелят да се съобрази и да се обърне, за да го посрещне, той се вряза някъде по средата на дължината им с пронизителен гръмовен звук, подобен на този при разчупването на големи блокове лед. Огромният клин се заби дълбоко право в сърцевината и докато прорязваше пътя си, стотици конници бяха отхвърляни от двете му страни, също както плугът обръща пръстта, или по-скоро както водната пяна се разцепва от носа на забързания кораб. Навътре, все по-навътре; напразно потокът извиваше краищата си в агония като ранена змия и се мъчеше да запази центъра си; все още по-нататък, боже мой! Премина право през; него и така, всред радостните викове, нададени от нашите хиляди наблюдатели, те се нахвърлиха върху откъснатите краища, сломяваха ги, отнасяха ги, както бурята отнася клоните, докато накрая, сред стотиците препускащи без ездачи коне, святкането на сабите и победния вик на преследвачите си, голямата войска се сви като опразнена ръкавица, обърна се и препусна лудешката към убежището на собствените си редици.

Не смятам, че повече от две трети достигнаха обратно, колкото и силни да изглеждаха преди десетина минути. Предните линии, тръгнали в атака, се разтвориха и ги погълнаха и моята част се завърна, понесла загуба само от около петстотин души — не е много, помислих, имайки предвид свирепия бой. Видях също, че противниковата кавалерия срещу нашето ляво крило се оттегляше назад, но как вървеше битката там, не знаех. Най-много, което мога да направя, е да опиша това, което ставаше непосредствено около мен.

По това време гъстата маса на неприятелския ляв фланг, състоящ се почти изключително от планинците на Наета, премина малкия поток и като редуваха виковете „Наета“ и „Сорейз“ с развети знамена и лъскави саби запълзяха като мравуняк нагоре към нас.

Отново получих заповед да се опитам да спра това настъпление, както и главния удар, насочен срещу челната част на армията ни с кавалерийски щурм; според способностите си направих това колкото се може по-добре, като непрекъснато изпращах ескадрони от по хиляда души срещу им. Тези ескадрони причиняваха големи щети на врага и

беше чудесно да гледаш как препускат надолу по склона и се забиват като жив нож в сърцето на врага. Ние обаче също изгубихме много хора, защото, след като изпитаха няколко от тези нападения, начертали кървав кръст от убити и ранени в центъра на войската на Наста, враговете ни вече не се опитваха да предлагат безрезултатен отпор на неудържимия им устрем, но се отдръпнаха да ги пропуснат и като се хвърляха на земята, прерязваха сухожилията на стотиците преминаващи коне.

И така, въпреки всичко врагът идваше все по-наблизо, докато накрая се нахвърли върху частта, командувана от Гуд, състояща се от седем хиляди и петстотин редовни войници, подредени в три силни карета. В същото време един ужасен и сърцераздирателен рев ми подсказа, че главното сражение беше започнало в центъра и крайния ляв фланг. Надигнах се на стремената и погледнах наляво. Докъдето стигаше погледът, се виждаше дълга ослепително блестяща ивица стомана, защото слънцето се отразяваше върху замахналата сабя и забиващото се копие.

Напред-назад се люлееха редиците на сражаващите се в тази ужасна битка: ту отстъпваха назад, ту отиваха малко напред в тази безумна и все пак подредена бъркотия от нападение и отбрана. Но единственото, което можех да направя, бе да държа сметка за нашето собствено крило. А тъй като в момента конницата се беше оттеглила зад прикритието на трите карета на Гуд, можех да виждам всичко добре.

Дивите воители на Наста се разбиваха като червени вълни върху навъсените, подобни на канари карета. От време на време те надаваха бойни крясъци и се хвърляха ожесточено срещу трите редици копия само за да бъдат отхвърлени назад, както вълноломът отблъсква прибоя.

И така, в продължение на четири дълги часа битката се водеше почти без почивка и накрая, ако не бяхме спечелили нещо, то поне не бяхме загубили нищо. Двата опита да се заобиколи левият ни фланг като се премине през гората, която го пазеше, бяха предотвратени. И досега въпреки отчаяните си усилия воините на Наста не бяха успели да разчупят нито едно от каретата на Гуд, макар да бяха намалили броя на хората почти с една трета.

Що се отнася до челната част на войската, където стояха сър Хенри със свитата си и Умслопогаас, тя бе пострадала ужасно, но все още се държеше с чест, а същото можеше да се каже и за сражаващите се отляво.

Най-после нападението отслабна и противниковата войска започна да се оттегля, според мене сигурно защото вече им беше достатъчно. Но сбърках с това заключение, понеже Сорейз разпредели кавалерията си на сравнително малки ескадрони и свирепо ни атакува с тях по цялата дължина на бойната линия, а след това още веднъж гневно хвърли своите десетки хиляди копиеносци и сабленосци върху нашите отслабнали карета и ескадрони. Самата тя командуваше сражението и безстрашна като лъвица, яздеше начело на главната атака. Те приближаваха като лавина и аз виждах златния ѝ шлем да проблясва в авангарда, а противопоставящата им се наша кавалерия не успя да спре устрема. Сега те ни удариха и нашият център се изви като лък под тежестта на напора им — той се раздели и ако резервът от десет хиляди души не се беше спуснал да го подкрепи, сигурно щеше да бъде напълно унищожен. Трите карета на Гуд бяха пометени назад като лодки от идващия прилив, а най-предното се разби в него и изгуби половината от останалите си войници. Но усилието беше твърде свирепо и ужасно, за да бъде трайно. Ненадейно в битката настъпи обрат и за минута-две настана затишие.

После битката започна да се придвижва към лагера на Сорейз. Точно тогава непобедимите и жестоки планинци на Наста — дали защото се бяха обезсърчили от загубите си, или се бяха подвели — също отстъпиха; останките от трите храбри карета на Гуд напуснаха позицията, която бяха държали в продължение на дълги часове и с диви радостни викове се спуснаха подире им по склона, при което рояците сабленосци се обърнаха да ги посрещнат и още веднъж се нахвърлиха върху им с рев. Заобиколени така от всички страни, останките от първото каре бързо бяха унищожени и смятам, че мигът, когато видях самия Гуд яхнал един едър кон, беше върхът на изстреблението. Още няколко минути и всичко беше разбито, тичащите потоци хора изчезнаха и аз загубих от погледа си Гуд в бъркотията на отвратителното клане, което започна.

Наскоро обаче от остатъците на карето се измъкна един кремав на цвят кон със снежнобяла грива и опашка и премина покрай мен без

ездач, с развети юзди. В него разпознах коня, който Гуд беше яздил; без да се колебае повече, поведох половината от годната си кавалерия, която сега наброяваше между четири и пет хиляди души, за да се хвърля на помощ на Гуд и без да чакам заповеди, се впуснах право срещу войниците на Наста. Като ме видяха да идвам, предупредени от гърма на конските копита, повечето от тях се обърнаха към нас и ни дадоха горещ прием. Не отстъпиха нито инч. Напразно ги сечаме и тъпчехме, прорязвайки голяма червена бразда през хилядите им тела; те като че ли изникваха наново със стотици, като забиваха страшните си остри саби в конете ни и прерязваха сухожилията им, а след това сечаха падналите конници направо на парчета. Конят ми скоро бе убит под мен, но за щастие после се снабдих с друг, и то с любимата си, черна като въглен кобила, подарена ми от Нилефта, която държахме отзад в резерва. Междувременно обаче трябваше да се справям колкото се може по-добре, защото бях загубил от поглед хората си в безумното безредие. Гласът ми, разбира се, не можеше да бъде чул сред звъна на стоманата, гневните викове и крясъците на агонизиращите. Скоро се озовах сред остатъците на карето, което се беше подредило около командувания го Гуд и отчаяно се биеше да оцелее. Спънах се в някого и като погледнах надолу, мярна ми се монокълтът на Гуд. Гуд беше паднал на колене, а отгоре му огромен мъж размахваше тежка сабя. Успях някак си да намушкам човека със саймата, останала ми от масая, чиято ръка бях отрязал, но той ми нанесе такъв страхотен удар със сабята по лявата ми страна и гърдите, че макар стоманената ризница да спаси живота ми, почувствувах, че съм зле ударен. За миг се свлякох на ръце и колене всред убитите и умиращите, повърнах и припаднах. Когато се съвзех, видях войниците на Наста или по-скоро онези от тях, които бяха оцелели, да се оттеглят назад през потока, а до мен стоеше Гуд, мило усмихнат.

— Насмалко да си отидем — извика той, — но добрият край оправи всичко.

Съгласих се с него, но не можех да не мисля, че за мен не свършваше добре. Бях ударен жестоко.

Точно тогава видяхме малки дружини от конниците, които бяха разположени в крайната ни лява и дясна част, да се спускат като стрели от местата си върху безредните флангове на войската на Сорейз и това нападение реши изхода на битката. В продължение на минута-две

неприятелят бавно и гневно отстъпваше като преминаваше през потока и там отново се строяваше. По времето на още едно затишие, когато можах да се сдобия с втория си кон, получих заповед за нападение от сър Хенри; и тогава с гневен гърлен вик, с развети знамена и святкане на стомана остатъците от нашата армия предприеха офанзива и започнаха да се спускат надолу от позициите, които толкова храбро бяха държали през целия ден, бавно наистина, но неудържимо.

Най-после беше наш ред да атакуваме.

Продължавахме да напредваме през купищата убити и ранени и вече приближавахме потока, когато внезапно съгледах нещо необикновено. Галопирайки бясно към нас, с ръце, здраво вкопчени около шията на коня, към която беше притиснал едната страна на побледнялото си лице, към нас се носеше човек, облечен в парадната униформа на зу-вендийски генерал; когато дойде по-наблизо, в него разпознах не другиго, а нашия загубен Алфонс; невъзможно беше да не позная завитите му черни мустаци. След минута той се вмъкна в редиците ни и едва избегна да не бъде посечен. Накрая някой хвана юздите на коня му и го доведоха при мен в момента, когато бе настъпило леко задържане в настъплението ни, за да могат остатъците от разстроените ни карета да се подредят в редици.

— Ах, *monsieur* — запъхтяно каза Алфонс с глас, почти неразбираем от уплаха, — слава на небето, че това сте вие! Ах, само какво преживях! Но вие победихте, *monsieur*, вие победихте. Те, тези нехранимайковци, бягат. Но, чуйте, *monsieur*, забравих, колко лошо! Утре, при първите лъчи, в двореца в Милозис кралицата ще бъде убита. Стражите ѝ ще напуснат постовете си и жреците ще я убият. Да, да? Те не подозираха, че чух всичко, прикрил се зад едно от знамената.

— Какво? — извиках ужасен. — Какво искаш да кажеш?

— Каквото казвам, *monsieur*. Онзи демон Наста миналата нощ уговори работата с архиепископа Агон. Стражата ще остави отворена малката вратичка, водеща към огромното стълбище и ще напусне, а Наста и жреците на Агон ще минат оттам и ще я убият. Самите стражи няма да я убият.

— Ела с мен — казах и като извиках на най-близкия офицер да поеме командването, хванах юздата на Алфонсовия кон и се понесохме в бърз галоп към мястото на около половин миля от нас, където виждах да се развява кралският пряпорец и където знаех, че

мога да намеря Къртис, ако беше още жив. Конете ни прескачаха купища от убити и умиращи, прецапваха големи локви кръв и летяха нататък покрай дългите разчупени редици на копиеносците към мястото, където видях да се извисява над генералите, които го заобикаляха, снагата на сър Хенри, възседнал белия жребец, подарен му от Нилефта в часа на раздялата.

Точно когато пристигнахме, настъплението започна отново. Около главата на Къртис беше увит кървав парцал, но видях, че погледът му е ясен и остър както винаги. До него стоеше старият Умслопогаас с брадва, почервеняла от кръв, но на вид твърде бодър и невредим.

— Случило ли се е нещо, Куотърмейн? — извика сър Хенри.

— И още как! Има заговор да убият кралицата утре призори. Ето, Алфонс, който току-що успя да избяга от Сорейз, е чул всичко. — И набързо му повторих това, което французинът ми беше казал.

Лицето на Къртис побледня като на смъртник и челюстта му увисна.

— Призори — промълви той, — а сега е заниз. Съмва се преди четири, а ние сме почти на сто мили оттам — девет часа на разположение. Какво да правим?

В главата ми щукна една идея.

— Уморен ли е конят ти? — попитах.

— Не. Току-що се качих на него, когато последният, под мен беше убит; и е нахранен.

— Също и моят. Слизай, нека го възседне Умслопогаас — той язди добре. Ще стигнем в Милозис призори, а не успеем ли, значи няма какво да се направи. Не, не, невъзможно е да напуснеш сега. Ще те видят и това ще реши изхода на битката. Още и наполовина не сме спечелили. Войниците ще помислят, че искаш да офейкаш. Хайде, бързо!

В миг той слезе и по моя подкана Умслопогаас скочи върху празното седло.

— Засега довиждане — казах. — И ако е възможно, след час изпрати след нас хиляда конници със запасни коне. Чакай, изпрати също един генерал в лявото крило да поеме командването и обясни отсъствието ми.

— Нали ще направиш всичко възможно да я спасиш, Куотърмейн? — промълви той с покрус в гласа.

— Разбира се, че ще направя. Хайде, върви, изостанал си.

Той хвърли последен поглед към нас и придружен от свитата си, се впусна в галоп, за да се присъедини към атакуващите, които по това време прегазваха рекичката с вода, почервенияла от кръвта на убитите.

Умслопогаас и аз напуснахме ужасното бойно поле така бързо, както стрелите напускат лъка, и след няколко минути бяхме вече извън касапницата, миризмата на кръв, бъркотията и крясъците, които сега достигаха до ушите ни като слабия далечен шум на разбиващи се вълни.

[1] Намеква за обичая на зу-вендите да носят убитите си офицери върху преплетени копия. А. К. ↑

[2] Зу-вендите не използват лъкове. А.К. ↑

ГЛАВА ХХІ

НАПРЕД! НАПРЕД!

На върха на възвишението за миг спряхме конете си, за да си поемат дъх, и като се обърнахме, хвърлихме поглед към сражението под нас. Огряно от силните лъчи на залязващото слънце, обагрили всичко в червено, от мястото, където стояхме, то приличаше по-скоро на някаква безумна гигантска картина, отколкото на истински ръкопашен бой. Отличителен сценичен ефект от това разстояние бяха безбройните отделни отблясъци светлина, отразена от сабите и копията; иначе панорамата не беше толкова величествена, колкото можеше да се очаква. Огромната зелена морава, върху която се развиваше битката, стръмните очертания на хълмовете отзад и широкия наклон на полето под тях, сякаш я смаляваха. И това, което изглеждаше страхотно, когато си в нея, ставаше незначително, гледано отдалеч. Но не е ли така и с всички други човешки деяния, около които вдигаме толкова шум и врява и създаваме такава бъркотия? На спокойните очи, които ги наблюдават от извисяващите се дълбини горе, те навярно изглеждат дребни като мравки и незначителни както психически, така и физически.

— Ние печелим битката, Макумазан — каза старият Умслопогаас, оглеждайки положението с опитното си око. — Виж, войските на Дамата на нощта отстъпват навсякъде, няма вече твърдост в тях, те се огъват като нагорещено желязо, сражават се, но с половин сърце. Уви! Битката скоро ще угасне, защото мракът се съгъстява и полковете няма да могат да ги преследват и довършат. — И той тъжно поклати глава. — Но не мисля — добави той, — че ще тръгнат да се бият отново, получиха много голяма порция за преглъщане. Ах! Колко е хубаво да се живее! Най-после видях битка, която си заслужава да видиш, а аз съм виждал много битки.

Потеглихме отново и докато яздехме един до друг, му разказах каква беше целта на нашата мисия и как, ако не успеем, животът на всички убити през този ден щеше да бъде загубен напразно.

— Ах — въздъхна той, — почти сто мили и никакви коне освен тези, и да бъдем там преди зората! Хайде — напред! Напред! Човек може поне да се опита, Макумазан; а може би ще стигнем на време, за да разреже черепа на Агон, стария магьосник. Веднъж той поиска да ни изгори, този дърт „гадател“, нали? А сега се готви да улови в капан Нилефта, моята майка, нали? Добре! Да не ме наричат Кълвача, ако не го разреже до брадата му, независимо дали майка ми ще е жива или не. Ай, ай, кълна се в главата на Шака! — и както галопирахме, той размахаше Инкози-каас. По това време тъмнината вече ни обгръщаше, но за щастие по-късно щеше да има луна, а и пътят беше хубав.

Продължавахме да летим през мрака. Двата великолепни коня, които яздехме, си бяха отдъхнали и сега се носеха мила след мила в равномерен широк бяг, който нито намаляваше, нито се изменяше. Галопирахме надолу по склоновете, през широки долини, простиращи се до подножието на далечни хълмове. Все по-близо и по-близо идваха сините хълмове; сега вече се изкачвахме по склоновете им, преваляхме ги и се устрелявахме към други, които изскачаха като видения срещу ни отвъд, в далечината.

Все по-нататък, без да спрем или да дръпнем юздите, в съвършената нощна тишина, която кълтеше като песен от чаткащия звън на конските копита; напред през безлюдни села, където само някое забравено гладно куче пролайваше своето меланхолично приветствие; напред покрай самотни, оградени с ровове жилища; напред през белите петна на лунната светлина, които лежаха студени върху широката земна гръд, като че ли в нея нямаше топлина; напред, коляно до коляно, час след час!

Не разговаряхме, а привели се напред върху шиите на двата великолепни коня, ние се вслушвахме в дълбокото им провлачено вдишване, когато пълнеха широките си дробове, и в равномерния постоянен тропот на заоблените им копита. Навъсен и черен изглеждаше наистина старият Умслопогаас до мен, яхнал огромния бял кон, също като смъртта в Откровението на свети Йоан Богослов, когато от време на време вдигнеше свирепото си лице да огледа пътя и посочеше с брадвата си някое далечно възвишение или къща.

И така — напред, все напред, безспир, без отдых, час след час.

Накрая почувствувах, че даже великолепното животно, което яздех, започна да се уморява. Погледнах часовника си. Беше почти

полунощ и бяхме изминали малко повече от половината път. На върха на едно от възвишенията имаше малък извор, който помнех, защото бях спал край него преди няколко нощи и посочих на Умслопогаас да спре там, понеже реших да дам на конете и на самите нас десет минути почивка. Той спря и ние слязохме, по-скоро Умслопогаас слезе и ми помогна да се смъкна, понеже бях уморен, схванат, изпитвах болка от удара и не можех да слеза сам. Бързите коне стояха запъхтени и почиваха, като отпускаха един по един краката си, а потта им се стичаше и над тях се издигаше пара, която увисваше на бледи облаци в спокойния нощен въздух.

Оставих Умслопогаас да държи конете, докуцуках до изворчето и се напих до насита от сладката му вода. От обед, когато започна битката, бях изпил само глътка вино и изгарях от жажда, макар поради умората да не чувствах глад. Сетне наплисках пламналата си глава и ръцете си и се върнах, а зулусът отиде да пие. После позволихме на всеки от конете да поеме няколко глътки вода — не повече; о, и колко беше трудно да отведем горките животни далеч от водата. Оставаха още две минути и аз ги използвах да куцукам нагоре-надолу, мъчейки се да се раздвижа и да огледам състоянието на конете. Моята кобила, въпреки че беше толкова бързо животно, явно беше много уморена. Главата ѝ бе отпусната и, гледаше измъчено с помътнели очи. Обаче Дневна светлина, великолепият кон на Нилефта, който, ако му се отдаде заслуженото като на конете, спасили от беда великия Рамзес, трябва да се храни от златна ясла през остатъка от живота си, беше все още сравнително бодър, като се има предвид, че досега той носеше по-голямата тежест. Беше кацнал, разбира се, и краката му бяха уморени, но погледът му беше светъл и ясен, държеше хубавата си глава вдигната и се взираше в мрака наоколо по начин, който сякаш говореше, че друг ако не успее, то той е годен да измине онези четиридесет и пет мили, които все още лежаха между нас и Милозис. После Умслопогаас ми помогна да се кача на седлото и — какъвто жилав стар дивак беше — се метна върху коня си, без да докосне стремето. Отново потеглихме на път — отначало бавно, докато конете нагодят хода си, а после по-бързо. Така изминахме още десет мили, докато стигнахме едно изморително нанагорнище от шест или седем мили и горката ми черна кобила на три пъти се препъна и почти падна на земята заедно с мен. Но при върха тя сякаш отново събра сили и

затрополи надолу по склона с дълги, конвулсивни крачки, като дишаше тежко. Изминахме тези три или четири мили по-бързо от когато и да е при тази безумна езда, но почувствувах, че това е последното усилие и бях прав. Внезапно горката ми кобила впи зъби в мундщука и се закова на място покрай ивица равна земя, простираща се на около триста-четиристотин ярда, и после, като направи две-три резки стъпки, спря и с грохот се строполи право върху главата си, а аз се претърколих недалеч от нея. Когато се изправих на крака, храброто животно вдигна глава и като ме погледна със страдални кървясали очи, отпуснал главата си със стон и умря. Сърцето му се беше пръснало.

Умслопогаас приближи до трупа и аз го погледнах с отчаяние. Оставаше да се изминат повече от двадесет мили преди да съмне, а как щяхме да направим това с един кон? Положението изглеждаше безнадеждно, но аз бях забравил необикновените способности на стария зулус в тичането.

Без да каже дума, той скочи от седлото и започна да ме вдига върху коня си.

— А ти какво ще правиш? — запитах.

— Ще тичам — отговори той, като се улови за ремъка на стремето ми.

Така потеглихме отново — почти толкова бързо, колкото преди. Ох, какво облекчение беше за мен тази смяна на конете! Всеки, който е яздил в борба с часовете, ще разбере какво означава това.

Дневна светлина тичаше в лек галоп, с дълги, разтеглени скокове и с всеки скок придръпваше високия зулус. Беше чудесно да гледаш как старият Умслопогаас тича миля след миля, с леко отворена уста и издути като на кон ноздри. На всеки пет мили спирахме за няколко минути, за да може той да си поеме дъх, и после политахме отново.

— Можеш ли да продължиш така? — запитах аз на третата, от тези почивки — или ще трябва да те оставя да тичаш сам подире ми.

С бравата си той посочи един неясен силует пред нас. Това беше Храмът на слънцето, вече на не повече от пет мили.

— Ще го стигна или ще умра! — изпъшка той.

О, тези последни пет мили! Кожата от вътрешната страна на краката ми се беше протрила и всяко движение на коня ми причиняваше болка. Но това не беше всичко. Бях изтощен от усилие, от липса на храна и сън, а така също страдах твърде много от удара,

нанесен върху лявата ми страна. Струваше ми се, че някакво парче кост или нещо друго бавно пронизваше дроба ми. Не е за чудене, че горкият ми кон също беше на края на силите си. Но във въздуха вече се чувствуваше настъпването на утрото и ние не трябваше да спираме; докато все още дишахме, по-добре и тримата да умрехме на пътя, отколкото да се забавехме. Въздухът беше плътен и тежък, какъвто стави понякога преди разсъмване; и един друг неизменен признак в някой части на Зу-Вендис, че изгревът наближава — стотици малки паяци, висящи накрая на дълги жилави паяжини плуваха из него. Тези ранобудни същества или по-скоро паяжините им се омотаваха с десетки около главата на коня и телата ни и тъй като нямахме нито време, нито сили, за да ги отмахнем, ние препускахме обвити в стотици дълги сиви нишки, развяващи се на ярд или повече след нас — нещо, което трябва да ни е придавало твърде странен вид.

Но ето че пред нас се изправиха огромните бронзови порти на външната стена на Навъсения град и ново ужасно съмнение ме прободеше: ами ако не ни пуснеха вътре?

— Отворете! Отворете! — извиках заповеднически и същевременно казах кралската условна дума. — Отворете! Отворете! Вестител е дошъл, вестител с новини за войната.

— Какви са новините? — извика стражът. — И кой си ти, който яздиш като обезумял, ти, който си изплезил език — което действително беше така — и кой е този, дето тича до теб като куче край колесница?

— Господарят Макумазан е тук, а с него е кучето му, черното му куче. Отворете! Отворете! Нося новини.

Големите порти се плъзнаха, подвижният мост падна с трясък и ние като стрела преминахме по него и през портите.

— Какви са новините, господарю, какви са новините? — извика стражът.

— Инкубу помете Сорейз назад, както вятърът облака — отговорих аз и вече бях отминал.

Последен напън, мое бързо конче и още по-бързи приятелю!

Недей да падаш сега, Дневна светлина, и ти, стари зулуски боецо, задръжте силите си за още петнадесет минути, а после ще останем да живеем навеки в летописите на страната.

Напред! С тропота си огласяхме заспалите улици. Ето, вече преминавахме покрай Храмът-цвете — една миля още, само една малка миля, дръжте се, стискайте зъби, вижте къщите сами тичат покрай вас. Тичай, мило конче, тичай, ето, няма и петдесет ярда още. Ах! Ти вече подушваш обора и се олюляваш.

— Слава на Господа, най-после двореца! — И ето, първите лъчи на зората осветиха златното кубе на храма.^[1] Но дали ще успее да вляза вътре, или злодеянието е вече извършено и пътят препречен?

Отново казвам условната дума и крещя: — Отворете! Отворете!

Отговор няма и сърцето ми се свива.

Викам отново и този път един-единствен глас отговаря. С радост разпознавам, че той е на Кара, Офицерът от охраната на Нилефта, човек, за когото знам, че е честен като светлината, онзи, когото Нилефта изпрати да арестува Сорейз в деня, когато тя избяга в храма.

— Ти ли си, Кара? — викам. — Аз съм Макумазан. Накарай стражата да пусне моста и да отвори широко портите. Бързо, бързо!

Времето, което измина, ми се стори безкрайно, но накрая мостът беше спуснат, едната половина на портите се отвори и ние влязохме и двора, където най-после както тогава си помислих, горкият жребец падна мъртъв под мен. Станах от коня и като се облегнах на един стълб, се огледах. Освен Кара не се виждаше никой друг, а той имаше вид на луд човек със съдрани дрехи. Беше отворил портите и спуснал моста самичък, а сега правеше обратното благодарение на едно много гениално съчетание от колелца и лостове, което даваше възможност това да се прави от един човек, както всъщност и ставаше.

— Къде са стражите? — запитах запъхтян, уплашен какъв отговор ще получа, както не се бях плашил от нищо дотогава.

— Не знам — отговори той. — Преди два часа, както спях, бях хванат и вързан от часовоите, които командовах, и едва в този момент успях да прегриза със зъби въжето. Страхувам се, много се страхувам, че сме предадени.

Думите му ми вдъхнаха нови сили. Улових го за ръката и следвани от Умслопогаас, който се олюляваше подире ни като пиан, се повлякохме през двора, през голямата зала, сега тиха като гроб, към спалните покои на кралицата.

Стигнахме първото преддверие — стражи нямаше; второто — пак нямаше стражи. О, сигурно злодеянието беше извършено! След

всичко бяхме закъснели, бяхме закъснели! Тишината и пустотата на тези огромни помещения бяха ужасни и тежаха върху ми като лош сън. Нататък, право към стаята на Нилефта, се втурнахме ние със свити сърца, обзети от най-лоши предчувствия; видяхме, че вътре светеше, а ето и една фигура, която носеше светлината. О, слава на Господа, това е самата Бяла кралица, кралицата — невредима! Тя стои там в нощното си одеяние, събудена от шума на стъпките ни, очите ѝ са още замъглени от съня, а прекрасната ѝ гръд и страни са поруменели от страх и свян.

— Кой е? — извика тя. — Какво означава това? О, Макумазан, ти ли си? Защо гледаш така страшно? Приличаш на някой, който носи лоши новини — и моят господар — о, не ми казвай, че моят господар е мъртъв — само не мъртъв! — изхлипа тя, чупейки белите си ръце.

— Оставих Инкубу ранен, но начело на настъплението срещу Сорейз снощи при залез-слънце; затова успокой сърцето си. Сорейз е бита по всичките си фронтове и твоите войски надделяха.

— Знаех го! — извика тя тържествуващо. — Знаех, че той ще победи; а го наричаха чужденец и клатеха умните си глави, когато му поверих командването! Снощи, при залез-слънце, казваш ти, а сега едва се разсъмва... Да не би...

— Загърни се с едно наметало, Нилефта — прекъснах я аз — и ни дай да пием вино. Ако искаш да спасиш живота си, бързо извикай придворните си дами. Не се бави.

Подтикната така, тя изтича и извика през завесите към някаква стая отвъд, след това бързо obu сандалите си и се загърна с едно наметало; по това време вече около дузина полуоблечени жени влязоха в стаята.

— Следвайте ни и не говорете — казах им аз, докато те ни гледаха с учудени очи, вкопчени една в друга. Влязохме в първото преддверие.

— Сега, — казах, — дайте ни да пием вино и нещо да ядем, ако имате, защото сме изтощени до смърт.

Стаята се използваше за трапезария на офицерите от стражата и от един долап извадиха шишета с вино и някакво студено месо.

Умслопогаас и аз пихме и когато хубавото червено вино проникна в нас, почувствувахме как кръвта отново се влива във вените ни.

— Чуй ме, Нилефта — казах, след като изпразних огромната чаша. — Имаш ли между твоите придворни дами две, на които можеш да разчиташ?

— Да — отговори тя, — разбира се.

— Тогава им заповядай да минат през страничния вход и да отидат при онези граждани, за които смяташ, че са ти верни, и да ги помолят да дойдат тук въоръжени, заедно с всички честни хора, които могат да съберат, за да те избавят от смърт. Не, не ми задавай въпроси. Направи каквото ти казвам, и то бързо. Кара ще изведе дамите.

Тя се обърна и като избра две от групата, повтори думите ми като им изброи също и имената на мъжете, при които всяка една от тях да изтича.

— Вървете бързо и предпазливо; вървете, за да спасите живота си — добавих аз.

Те мигновено излязоха заедно с Кара, комуто наредих веднага щом затвори добре след момичетата, да се присъедини към нас при вратата, водеща от големия двор за Стълбището. После Умслопогаас и аз също тръгнахме, следвани от кралицата и дамите ѝ. Вървешком отхапвахме големи късове храна и помежду им успях да ѝ разкажа каквото знаех за грозящата я опасност, как бяхме заварили Кара, и че всичките стражи и слуги бяха изчезнали, а тя беше останала сама с придворните си в това огромно място. Нилефта пък ми разказа как из града плъзнала мъгла, че нашата армия е напълно унищожена и че Сорейз победоносно напредва към Милозис, вследствие на което всички мъже я били изоставили.

Въпреки че е нужно време да се разкаже всичко това, ние не бяхме престояли в двореца повече от шест или седем минути; и макар че лъчите на изгряващото слънце вече озаряваха високия златен покрив на храма, все още не беше се съмнало. Щеше да се съмне едва след десетина минути. Бяхме излезли вече на двора и тук раната ми така ме заболя, че трябваше да се хвана за ръката на Нилефта, докато Умслопогаас се тътреше, дъвчейки, след нас.

Прекосихме двора и стигнахме до тесния изход в стената, опасваща двореца, който извеждаше към величественото стълбище.

Погледнах през него и направо останах втрещен. Вратата я нямаше, а така също и външните бронзови врати — направо бяха изчезнали. Както по-късно открихме, откачили ги от пантите и ги

захвърлили от стълбището долу на земята, на двеста стъпки под нас. Пред нас се откриваха полукръглата площадка, по размери колкото две големи овални маси за ядене, и десетте издялани от чер мрамор стъпала, водещи към главната стълба — и това беше всичко.

[1] Разбира се, понеже покривът на храма, бе твърде висок, той улавяше слънчевите лъчи известно време преди пукването на зората.
А.К. ↑

ГЛАВА XXII

КАК УМСЛОПОГААС УДЪРЖА СТЬЛБАТА

Спогледахме се.

— Ти виждаш — казах, — че те са махнали вратите. Има ли нещо, с което да запълним празнината? Говори бързо, защото заедно с деня и те ще дойдат. — Говорех така, понеже знаех, че единственият ни изход бе да удържим именно това място, тъй като вътрешни врати в двореца нямаше; стаите се отделяха една от друга със завеси. Знаех също, че ако можехме по някакъв начин да защитим това място, убийците не можеха да влязат от никъде другаде; дворецът беше напълно непревземаем; тайната врата, през която Сорейз беше влязла в оная паметна нощ, с цел да извърши убийството, по-късно бе зазидана по заповед на Нилефта.

— Сетих се — каза Нилефта; присъщо за нея — в критичните моменти, тя се оправяше по удивителен начин. — На другия край на двора има струпани мраморни блокове — работниците ги донесоха за пиедестала на новата статуя на моя господар Инкубу; да преградим вратата с тях.

Подскочих при тази идея. И след като изпратих една от дамите надолу по голямата стълба да види дали не би могла да намери помощ на пристаните долу, където живееше баща ѝ, голям търговец с много работници, а друга поставих на пост при входа, ние се върнахме назад през двора до мястото, където лежаха дяланите блокове. Тук се срещнахме със завръщащия се Кара, който беше изпроводил първите две пратенички. Мраморните блокове представляваха големи масивни късове, дебели около шест инча и тежки по осемдесет фунта всеки; имаше също и някакви пособия, нещо като малки носилки, използвани за пренасяне от работниците. Без да се бавим, поставихме няколко блока върху носилките и четири от момичетата ги отнесоха при портала.

— Слушай, Макумазан — каза Умслопогаас, — ако тези подли хора дойдат, то аз ще бъда този, който ще отбранява стълбището от

тях, докато запълните отвора. Да, това ще бъде мъжка смърт; не ми противоречи, стари приятелю, защото този край ми беше предсказан от един, който отдавна е умрял. Денят беше хубав, дано и нощта бъде хубава. Виж какво, ще легна ей там да почина малко. Когато стъпките им приближат, събуди ме, но не по-рано, защото се нуждая от силата си. — И без да каже дума повече, той излезе отвън, на площадката, хвърли се върху мрамора и мигновено заспа.

В същото време и аз съвсем отпаднах и бях принуден да седна до портала, като се залових да ръководя работата. Девойките носеха блоковете, а Кара и Нилефта ги нареждаха под портала, който беше шест фута широк; слагаха ги в три реда, понеже иначе щеше да бъде безполезно. Мраморните блокове обаче трябваше да бъдат донасяни от четиридесет ярда разстояние, а след това отново да се тича четиридесет обратно и въпреки че девойките работеха славно, като всяка една от тях се олюляваше с блок в ръцете си, това беше бавна работа, ужасно бавна.

Ставаше все по-светло; скоро в тишината доловихме някакво движение в долния край на стълбището и слабото дрънчене на въоръжени люде. А стената беше едва два фута висока — бяхме я строили само в продължение на осем минути. И ето че те бяха дошли. Чутото от Алфонс излезе вярно.

Дрънкането на оръжията се приближаваше и в призрачната сивота на утрото различихме дълги редици мъже, около петдесетина, които се изкачваха бавно по стъпалата. Те вече се намираха на половината път върху площадката, подпряна върху голямата извита арка; и тук, долавяйки, че горе става нещо, те се спряха за три-четири минути да се посъветват, което беше от голяма полза за нас; после предпазливо продължиха нагоре.

Бяхме работили почти четвърт час и преградата беше вече почти три фута висока.

Тогава събудих Умслопогаас. Огромният мъж се изправи, протегна се и завъртя Инкози-каас около главата си.

— Добре съм — каза той. — Отново се чувствам млад. Силата ми се възвърна — може би така, както лампата проблясва, преди да угасне. Не се страхувайте, ще се бия добре; виното и сънят сякаш ме дариха с ново сърце.

— Макумазан, сънувах сън. Сънувах, че ти и аз стоим заедно на една звезда и гледаме надолу към света, но ти беше само дух, Макумазан, защото светлината струеше през твоята плът, обаче не успях да видя какво беше моето лице. Часът за нас удари, стари ловецо. Така да бъде: животът ни беше пълен, само в него можеше да има повече такива битки като вчерашната... Накарай ги да ме погребат по обичая на моето племе, Макумазан, и ме положи с очи към Зулуланд.

Умслопогаас взе ръката ми и я разтърси, а след това се обърна да посрещне приближаващия враг.

За моя изненада в този миг зу-вендецът, офицерът Кара, с присъщата си скромност и решителност прекачи през импровизираната стена и застана до зулуса с извадена от ножницата си сабя.

— Какво, и ти ли идваш? — засмя се старият воин. — Добре дошъл, привет на теб, храбро сърце! Ура за мъжа, който умее да умре като мъж; ура за смъртната схватка и звъна на стоманата. Ура! Готови сме. Ние намокряме човките си като орли, копията ни блестят на слънцето; размахваме асагаите си и сме жадни за борба. Кой идва, за да поздрави Инкози-каас, Главатарката? Кой ще опита целувката ѝ, чийто вкус носи смърт? Аз, Кълвача, аз, Колача, аз, Бързоногия! Аз, Умслопогаас, притежателят на тази брадва, от племето Амазулу, капитан от полка на Нкомабакозите: аз, Умслопогаас, син на кралското семе, син на Македама, аз, който съм от кралската кръв на Шака, аз, победителят на непобедимите, аз, мъжът с обръча, аз, човекът-вълк, аз ги зова, както самецът зове, аз ги предизвиквам, чакам ги. Ура! Ето ги! Ето ги!

Докато изреждаше или по-скоро пееше своята дивашка бойна песен, въоръжените мъже, между които в нарастващата светлина различих Наста и Агон, се устремиха нагоре по стълбището и един грамаден, въоръжен с тежко копие човек се стрелна нагоре по десетте полукръгли стъпала и замахна с копието си към огромния зулус. Умслопогаас отмести тялото, но не и краката си, така че избегна удара и в следващия миг Инкози-каас се стовари и премина през шлем, коса, череп, и тялото на човека изтрополи надолу по стъпалата. Когато падна, той изпусна върху мрамора кръглия си щит от хипопотамска кожа, а зулусът се наведе и го взе, като продължаваше да пее.

В следващия миг силният Кара също посече един мъж и тогава се разигра сцена, подобна на която не ми е известна.

Убийците тичаха нагоре по един, по двама, по трима наведнъж и с бързината, с която идваха, бравата се стоварваше, сабята замахваше и те се търкулваха надолу, агонизиращи или мъртви. И колкото битката се разгорещаваше, толкова по-сигурно ставаше окото на стария зулус и по-силна ръката му. Той надаваше своите бойни викове и крещеше имената на убитите от него главатари, а ударите на страхотната му брадва следваха, силни и точни, разсичайки всичко, върху което попадаха. Тук, в последното му безсмъртно сражение нямаше нищо от научния метод, който толкова обичаше; време за това нямаше; той удряше с всички сили и при всеки удар човек се свличаше на пътя му и трополеше надолу по мраморните стълби.

Те го мушкаха и сечаха със саби и копия, раняваха го на десетки места, докато той целият почервеня от изтичащата кръв; но щитът пазеше главата, а ризницата тялото му от смъртоносни рани и минута след минута, подпомаган от смелия зу-вендец, той все още удържаше стълбата.

Накрая сабята на Кара се счупи, той се вкопчи в един враг и двамата се търкулнаха заедно надолу, където Кара беше насечен на парчета и умря храбро като истински мъж, какъвто беше.

Умслопогаас нито помръдваше, нито отстъпваше. „Галази! Ох, само да беше тук, мой братко Галази!“ — викаше той и поваляше един, после втори неприятел, после трети, докато накрая те се отдръпнаха от хлъзгавите, почервенели от кръв стъпала, и се втрениха с почуда в него, смятайки го за безсмъртен.

Стената от мраморни блокове сега беше четири фута и шест инча висока; в сърцето ми се породила надежда, ала докато надничах през нея, чувствувах се нещастен и безпомощен като пън. Скърцах със зъби и наблюдавах славния бой, но не можех да направя нищо, защото бях изгубил револвера си в битката.

А старият Умслопогаас по навик се облегна на вярната си брадва и колкото да беше отслабнал от раните си, подиграваше се с убийците и ги наричаше „жени“ — този величествен стар боец, изправил се там сам срещу толкова много! Известно време никой не излезе насреща му въпреки увещанията на Наста, докато най-после старият Агон, който, да си кажем честно, беше храбър човек, обезумял от сподавена ярост

при мисълта, че стената скоро ще бъде довършена и плановите му осуетени, разтърси голямото копие, което държеше, и се затича по мокрите стъпала.

— Ах, ах! — извика зулусът, когато разпозна развяващата се бяла брада на жреца. — Това си ти, стари „ловецо на вещици“. Ела насам! Чакам те, бели „лечителю“; ела! ела! Заклел съм се да те посека, а аз винаги удържам на клетвите си.

Сякаш приканен от думите му, Агон дойде и запрати огромното копие с такава сила към Умслопогаас, че то проби жилавия щит и прониза врата му. Зулусът хвърли продупчения щит и този миг бе последният за Агон, защото преди да успее да освободи копие то си и да удари отново, с вик „на ти, заклинателю!“ Умслопогаас сграбчи Инкози-каас с двете си ръце, завъртя я високо и я стовари право върху преподобната глава на Агон така, че той се търкулна мъртъв надолу към трупите на своите съзаклятници-убийци; с това се сложи край както на него, така и на заговорите му. При падането му от подножието на стълбата се чуха силни викове; поглеждайки през процепа от портала, който все още не беше окончателно запълнен, видяхме, че нагоре тичат въоръжени хора, дошли да ни подкрепят, и тогава отговорихме на виковете им. Останалите убийци, все още върху стълбата, между които видях и няколко жреци, се втурнаха назад да бягат, но тъй като нямаше накъде да отидат, бяха съсечени. Само един мъж не побягна и това бе всесилният благородник Наста, кандидатът на Нилефта и организатор на заговора. Известно време чернобрадият Наста стоя със сведена глава, опрян на дългата си сабя сякаш в отчаяние, а после нададе ужасен рев, затича се нагоре към зулуса и като завъртя лъскавата сабя около главата си, му нанесе такъв силен удар (тъй като го свари неподготвен), че яката стомана на острието мина през ризницата и се заби дълбоко в тялото на Умслопогаас, като за миг го парализира и го накара да изтърве брадвата си.

Вдигайки отново сабята, Наста скочи напред, за да го довърши, но той малко познаваше своя враг. С яростен рев зулусът събра силите си и скочи право към гърлото на Наста така, както съм виждал да скача ранен лъв. Когато кракът на Наста прекрачи най-горното стъпало, Умслопогаас го повали: дългите му ръце като железни обръчи стегнаха тялото на благородника и те се търкулнаха заедно надолу в свирепа схватка. Наста беше силен мъж и при това отчаян, но той не можеше да

се сравнява с най-силния мъж на Зулуланд, чиято сила въпреки лютите му рани бе равна на силата на бик. След миг настъпи развръзката. Видях старият Умслопогаас да се изправя на краката си; с едно-единствено гигантско усилие той вдигна нагоре съпротивляващия се Наста и е тържествуващ вик го запокити през парапета на моста долу върху скалите, отстоящи на двеста фута разстояние, където той стана на пихтия.

Помощта, събрана от девойката, която бе минала по стълбата, преди да се зададат убийците, беше дошла и високите викове, достигащи до нас от външните порти, ни подсказаха, че градът се е вдигнал на крак — мъжете, събудени от девойките, също викаха и чакаха да им отворим. Няколко от храбрите дами на Нилефта, все още в нощните си одеяния и с дълги коси, които се развяваха по гърба им така, както бяха вдигнати от сън, които бяха работили толкова смело за преграждането на отвора в стената, отидоха да им отворят; останалите, заедно с хората, дошли на помощ отвън, се заеха да отместят мраморните блокове, които бяха наредени с толкова голям труд.

Скоро преградата бе смъкната. Следван от тълпата, дошла на помощ, през входа се промъкна старият Умслопогаас, страшен и все пак славен на вид. Целият беше покрит с рани и по погледа на безумните му очи разбрах, че умираше. Кешлата — обръчът от смола — върху главата му бе разрязан на няколко места от саблени удари, единият точно върху необикновената дупка на черепа му, и кръвта бликаше, и се стичаше по лицето му. Дясната страна на врата му също бе прободена от копие, хвърлено от Агон; на лявата му ръка, точно там, където свършваше ръкава на ризницата, зееше дълбока рана, а отдясно на тялото му в ризницата се виждаше разрез, дълъг около шест инча — там, където здравата сабя на Наста я беше пробила и се бе вмъкнала дълбоко в тялото му.

С бравда в ръка той продължаваше да се влачи — този ужасен на вид, но великолепен дивак — и дамите забравиха да припаднат при вида на кръвта, а го приветствуваха радостно; но той нито спря, нито им обърна внимание. Сподирен от всички нас, с разперени ръце и залитаща походка той следваше пътя си по широката, насипана с мидени черупки алея, водеща през двора; мина покрай мястото, където бяха струпани мраморните блокове, през извития вход и дебелите завеси, които го закриваха, през късата галерия — право в голямата

зала, пълна сега с набързо въоръжени мъже, които се стичаха от страничния вход. Той продължаваше да върви през залата, оставяйки след себе си кървави следи върху мраморния под, докато най-сетне достигна свещения камък, поставен в центъра ѝ. И тук силите му като че ли изведнъж го напуснаха, защото той спря и се облегна на брадвата си. После внезапно извиси глас и извика:

— Умирам, аз умирам! Но това беше кралски бой! Къде са онези, които дойдоха по голямото стълбище? Не ги виждам. Тук ли си, Макумазан, или вече си отишъл да ме чакаш в тъмното, където и аз ще отида? Кръвта ме заслепява, мястото се върти около мен, чувам ромона на вода; Галази ме вика!^[1]

Сетне, сякаш му придойде нова сила, той вдигна кървавата брадва и целуна острието ѝ.

— Сбогом, Инкози-каас — извика той; — Не, не, ние ще вървим заедно; ти и аз не можем да се разделим. Никой друг няма да те държи... — Още един удар, само един! Един хубав удар! Точен! Силен! — и изпъвайки се в цял ръст, със сърцераздирателен рев той хвана брадвата с две ръце ѝ започна да я върти около главата си, докато накрая се виждаше само един кръг от пламтяща стомана. Тогава внезапно с ужасна сила той я стовари право върху свещения камък. Пръсна се рояк искри и такава беше едва ли не свръхчовешката сила на удара, че масивният мрамор с трясък се разцепи на десетина парчета, а от Инкози-каас останаха само няколко късчета стомана и жилки от разтрошения рог, който бе служил за дръжка. С грохот паднаха върху пода парчетата от свещения камък и върху тях, все още стиснал топката на Инкози-каас, с грохот падна мъртъв храбрият стар зулус.

Така умря героят.

Вик на удивление и почуда се надигна от всички, присъствували на необикновеното зрелище, и после някой извика: „Предсказанието! Предсказанието! Той разтроши свещения камък!“ Веднага всички зашумяха.

— Да! — побърза да каже Нилефта с онзи така отличителен за нея усет. — Да, народе мой, той разчупи камъка и ето че предсказанието се сбъдна, защото чужденец царува в Зу-Вендис. Инкубу, моят господар, е сразил Сорейз и аз не се страхувам повече от нея, а който е спасил короната ми, със сигурност ще я получи. А този човек — каза тя, като се обърна към мен и положи ръка на рамото ми,

— макар ранен, във вчерашната битка, е яздил заедно със стария воин, дето лежи там, сто мили между залеза и изгрева на слънцето, за да ме спаси от заговора на жестоки хора. Да, той ме спаси, като ги изпревари със съвсем малко. Ето защо, заради делата, които извършиха — дела на слава, каквито нашата история не помни — ето защо нареждам името на Макумазан и името на мъртвия Умслопогаас, както и името на Кара, моят служител, който му помогна да удържи стълбата, да бъдат изписани със златни букви над трона ми и навеки почитани, докле земята ни съществува. Аз, кралицата, заповядвам това.

Въодушевеното ѝ слово бе посрещнато с радостни възгласи, а аз отговорих, че в края на краищата ние само сме изпълнили дълга си така, както го разбират и англичаните, и зулусите, и няма защо това да бъде приветствувано, но те нададоха още по-радостни викове. Сетне ме подкрепиха да премина през външния двор към нашите покои, за да ме сложат да си легна. Както вървах през двора, очите ми се спряха на храбрия кон Дневна светлина, който лежеше там, отпуснал бялата си глава върху паважа точно както беше паднал при влизането си; помолих придружителите си да ме заведат при него, за да се сбогувам с доброто животно, преди да го отнесат. Когато приближих, за моя изненада конят отвори очите си и като повдигна леко глава, тихо изцвили. Щях да изкрещя от радост, че го намирам жив, но за съжаление в мен не беше останала нито капка сила. Веднага бяха извикани слуги, които го повдигнаха и изсипаха в гърлото му вино. След две седмици конят беше вече здрав и силен както преди; той стана гордост и радост за жителите на Милозис, които го сочеха на малките си деца с думите: „Ето коня, който спаси живота на Бялата кралица.“

После си отидох и бях положен в леглото; свалиха ми ризницата и ме измиха. Много ме болеше, докато я сваляха, и нищо чудно, защото върху лявата ми гърд имаше синина, почти черна на цвят и голяма, колкото чиния.

Следващото нещо, което помня, е тропотът на конски копита пред стените на двореца десетина часа по-късно. Надигнах се и запитах какви са вестите. Казаха ми, че голям брой конници, изпратени от Къртис да подкрепят кралицата, дошли направо от бойното поле, което напуснали два часа след залез-слънце. Когато тръгнали, разбитите войски на Сорейз били в пълно отстъпление към

М'Арстуна, следвани от цялата ни оцеляла конница. Сър Хенри разположил останалата си изтощена войска на мястото (такова е военното щастие), което Сорейз заемала предната нощ и смятал на сутринта да се отправи към М'Арстуна. Като чух това, усетих, че мога да умра с леко сърце, след което вече не помня нищо.

Когато се събудих, първото нещо, което видях, бе кръгчето на един симпатичен монокъл, зад който се намираше Гуд.

— Как си, стари лриятелю? — каза един глас зад монокъла.

— Какво правиш тук? — запитах тихо. — Нали трябва да бъдеш в М'Арстуна? Избягал ли си, или какво?

— М'Арстуна ли? — каза той весело. — Ах да, М'Арстуна падна миналата седмица — знаеш ли, ти беше в безсъзнание цели две седмици — падна с всичките му там почетни условия при капитулацията, надуване на фанфари, развяване на знамена, като че ли това беше най-хубавото за тях. Но въпреки всичко сториха го с радост. Казвам ти, не съм виждал такова нещо в живота си.

— А Сорейз? — запитах.

— Сорейз — а, да, Сорейз е пленница; предадох я тези негодници — добави той с променен тон. — Пожертвуваха кралицата, за да спасят кожата си, както виждаш. Ще я докарат тук и не знаей какво ще стане с нея, горкичката! — въздъхна той.

— Къде е Къртис? — попитах.

— Той е при Нилефта. Днес тя се яви да ни посрещне и всичко беше много внушително, ти казвам. Той ще дойде да те види утре; докторите (защото както навсякъде, така и в Зу-Вендис има медицински „факултет“) решиха, че ще е по-добре да не идва днес.

Не казах нищо, но си помислих, че въпреки мнението на докторите можеше да ми хвърли един поглед; но какво пък — един младоженец току-що спечелил голяма победа, е наклонен да слуша съвета на лекарите и при това с право.

Точно тогава чух познат глас да ми казва, че „Monsieur сега трябва да лежи спокойно“ и като погледнах нагоре, съзрях огромните черни мустаци на Алфонс, извити някъде в пространството.

— Значи ти си тук? — казах.

— Mais oui, Monsieur; войната свърши, войнолюбивите ми инстинкти са задоволени и аз се върнах да обслужвам Monsieur.

Засмях се или по-скоро се опитах да се засмея; все пак, каквито и да бяха недостатъците на Алфонс, на света няма по-добър и по-нежен болногледач. Боя се обаче, че като войник той не може да се нареди до героичния си дядо, което потвърждава колко е вярна поговорката, че е лошо да бъдеш засенчен от името на някой велик прародител. Горкият Алфонс! Надявам се винаги да си спомня за мен с добро, както аз си спомням за него.

На другата сутрин видях Къртис заедно с Нилефта и той ми разказа всичко, което се беше случило от времето, когато Умслопогаас и аз напуснахме в луд галоп бойното поле, за да спасим живота на кралицата. Намерих, че се е справил с положението извънредно добре и е показал големи способности като главнокомандуващ. Разбира се, загубите ни бяха ужасно тежки, наистина. Не мога да кажа със сигурност колко загинаха в отчаяната битка, която описах, но знам, че клането се бе отразило значително върху броя на мъжкото население в страната. Какъвто е сърдечен, Къртис беше много радостен, че ме вижда, и със сълзи на очи ми благодари за малкото, което успях да сторя. Видях обаче, че започна да плаче, когато погледът му се спря върху лицето ми.

А Нилефта! Тя сега направо сияеше, защото „нейният мил господар“ се беше завърнал без други рани освен един грозен белег на челото. Не вярвам, че е позволила на станалото ужасно клане да натежи повече на везните заради този един-единствен факт или даже да помрачи малко радостта ѝ; и не мога да я обвинявам за това, като знам, че такава е природата на любящата жена: да гледа всичко през призмата на своята любов; и малко я е грижа за нещастията на другите, щом щастието ѝ е осигурено. Такава е човешката природа, за която позитивистите твърдят, че е съвършена; без съмнение всичко е в реда на нещата.

— А какво ще правиш със Сорейз? — я запитах.

Веднага ясното ѝ чело потъмня и се намръщи.

— Сорейз! — каза тя, като тропна с крак. — Ах, Сорейз...

Сър Хенри побърза да смени темата.

— Ти скоро ще оздравееш и ще станеш, стари приятелю — каза той.

Поклатих глава и се засмях.

— Не се лъжете — отговорих. — Може да стана за малко, но никога няма да съм отново здрав. Аз съм един умиращ човек, Къртис. Може да умра бавно, но ще умра. Знаеш ли, че цялата сутрин плюя кръв? Казвам ти, че има нещо, което работи в дроба ми; чувствавам го. Е, недей да се опечаляваш; изживял съм живота си и съм готов да си вървя. Подай ми, моля ти се, огледалото. Искам да се погледна.

Той промълви някакво извинение, но аз разбрах и настоях, и накрая той ми подаде един от дисковете от полирано сребро, обграден с дървена рамка във формата на ветрило, които служеха за огледала в Зу-Вендис. Погледнах се и го свалих.

— Да — казах тихо. — Така си и мислех. А ти приказваш за моето оздравяване. — Не исках да им покажа колко бях потресен наистина от собствения си вид. Посивялата ми четина беше станала съвсем бяла, а жълтото ми лице се беше стопило като на стара бабичка и под очите ми се виждаха два големи морави кръга.

Тогава Нилефта започна да плаче, а сър Хенри отново смени темата и ми разказа, че скулптурите са направили отливка от мъртвото тяло на стария Умслопогаас и че ще му издигнат голяма статуя от чер мрамор, изобразяваща го в момента, когато разсича свещения камък; равна на тази статуя ще има друга, от бял мрамор — на мен и на коня Дневна светлина — така, както изглеждахме в края на безумната ни езда, когато той се строполи под мен в големия двор на двореца. Вече видях тези статуи — сега, в момента, когато пиша, шест месеца след битката, са почти завършени; действително са много красиви, особено тази на Умслопогаас, която е точно като него. Колкото за моята, добре е, че са идеализирали малко грозното ми лице, като се има предвид, че хиляди хора ще я гледат през идните векове, а не е приятно да гледаш грозни неща.

После ми казаха, че са изпълнили последното желание на Умслопогаас и че вместо да го изгорят, както ще направят с мен съгласно тукашния обичай, вързали го по зулуски с колене под брадата му, увили го в тънък лист ковано злато и го поставили в една дупка, издълбана в зидарията на полукръглата площадка на горния край на Стълбището, което той така великолепно бе отбранявал и което, доколкото можем да преценим, е обърнато точно към Зулуланд. Там стои той и ще стои завинаги, защото те са го балсамирали с разни треви и са го поставили в непропускащ въздуха каменен ковчег, на

вечна стража под мястото, което удържа сам срещу такова мнозинство. А хората разправят, че нощем духът му се явявал, стоял там и размахвал сянката на Инкози-каас към невидимите врагове. Сигурен съм, че се страхуват да минават нощем покрай мястото, където е погребан героят.

Странно е също това, че нова легенда или предсказание започна да се носи из страната по необяснимия начин, по който тези неща се раждат сред дивите и полуцивилизовани народи — появяват се като вятъра неизвестно откъде. Тя гласи, че колкото дълго седи старият зулус там с поглед, отправен към стълбището, отбранявано от него приживе, толкова дълго ще царува и процъфтява новата династия на Стълбището, основана от съюза на англичанина с Нилефта; но ако бъде махнат оттам, или когато след векове костите му се стрият на прах, династията ще падне и Стълбището ще падне, и страната Зу-Вендис ще престане да съществува.

[1] Не знам кой е Галази. Умслопогаас никога не ми е говорил за него. А.К. ↑

ГЛАВА XXIII

АЗ КАЗАХ

Изминала беше седмица от посещението на Нилефта и бях започнал да ставам малко през деня, когато получих съобщение от сър Хенри, в което се казваше, че точно по обед Сорейз ще бъде доведена в първото преддверие към покоите на кралицата и той моли за моето присъствие, ако е възможно. Воден повече от любопитство да видя тази нещастна жена още веднъж, съответно направих опит с помощта на този мил човечец Алфонс, който е голямо съкровище за мен, както и с помощта на един друг прислужник, да стигна до посоченото преддверие. Добрах се там всъщност преди всички, с изключение на неколцина от високите дворцови сановници, на които бе заповядано да присъствуват. Едва бях седнал, когато войници от охраната доведоха Сорейз — красива и предизвикателна както винаги, но с уморено изражение върху гордото лице. Беше облечена както обикновено в кралската си роба, украсена с емблемата на Слънцето, а в дясната си ръка пак държеше малкото сребърно копие-играчка. Чувство на състрадание и възхищение ме обзе, когато я видях, и като се изправих с мъка на крака, аз ѝ се поклоних ниско и изказах съжалението си, че поради състоянието си не мога да остана прав пред нея.

Тя порумения, а сетне горчиво се засмя.

— Ти наистина забравяш, Макумазан — каза тя, — че аз не съм вече кралица освен по кръв; аз съм свалена от трона, пленница, която всички мъже презират и никой не почита.

— Поне — казах — ти все още си дама и ето защо ти се полага уважение. Освен това се намиращ в лошо положение, което е още една причина.

— Ах — отговори тя със смях, — ти забравяш, че исках да те увия в златен лист и да те увеса на тръбата на ангела от най-високия връх на храма.

— Не — отговорих, — уверявам те, че не съм забравил; всъщност често си мислех за това, когато ми се струваше, че губехме

битката в прохода; но тръбата е там, а аз съм все още тук, макар може би не за дълго, та има ли смисъл да говорим сега?

— Ах! — продължи тя. — Битката! Битката! О, ако можех да бъда още веднъж кралица, само за един-единствен час, така бих отмъстила на тези проклети чакали, които ме напуснаха в най-голямата ми нужда, че за това би се говорило само шепнешком; тези женски мъже с пилешки сърца, дето допуснаха да бъдат победени! — И тя се задави от гняв.

— Да, и онзи жалък страхливец до теб — продължи тя, сочейки към Алфонс със сребърното си копие, при което той се почувствува много неудобно; — той избяга и предаде плановете ми. Опитвах се да направя от него генерал, като казвах на войниците, че това е Бугуян, и да му вдъхна храброст (тук Алфонс се сви като от неприятен спомен), но напразно. Той се скрил зад едно знаме в палатката ми и подслушал плановете ми. О, да бях го убила, но уви! Спрях ръката си. А ти, Макумазан... чух какво си направил; храбър си и имаш вярно сърце. Черният също, ах, той беше мъж. Щях да съм щастлива, ако бях видяла как хвърля Наста от стълбището.

— Ти си странна жена, Сорейз — казах. — Бъди добра, помоли се на кралица Нилефта, та да бъде милостива към теб.

Тя се изсмя високо и каза:

— Аз да моля за милост?

В този миг кралицата влезе, придружена от сър Хенри и Гуд и зае мястото си с непроницаемо лице. Горкият Гуд, той изглеждаше ужасно зле.

— Привет, Сорейз! — каза Нилефта след кратко мълчание. — Ти разкъса кралството като парцал, заради теб хиляди от хората ми бяха посечени, на два пъти се опита да отнемеш живота ми чрез подлост, закле се да погубиш моя господар и приятелите му и да ме хвърлиш от Стълбището. Имаш ли сега да кажеш нещо, което да те спаси от смърт? Говори, о, Сорейз!

— Струва ми се, че моята сестра, кралицата, е забравила главния мотив на обвинението — отговори Сорейз бавно с мелодичния си глас. — А той е следният: „Ти се опита да спечелиш любовта на моя господар Инкубу.“ Ето това е престъплението, поради което сестра ми иска да ме погуби, а не защото вдигнах война. Може би е щастие за теб, Нилефта, че пожелах любовта му твърде късно... Слушай —

продължи тя, като повиши тон. — Нямам какво друго да кажа, освен че предпочитам да спечеля, вместо да загубя. Постъпи с мен съгласно волята си, о, кралице, и накарай моя господар, краля (тя посочи към сър Хенри), защото сега той ще бъде крал, да изпълни присъдата; редно е да го стори: тъй като от него произлезе злото, нека той да му сложи края. — И като се изправи гордо, ти хвърли гневен поглед към него изпод гъсто засенчените си очи и започна да си играе с копието.

Сър Хенри се наведе към Нилефта и ѝ пошепна нещо, което не можаш да доловя и сетне кралицата каза:

— Сорейз, винаги съм била добра сестра за теб. Когато баща ни умря, имаше много спорове в страната дали трябва да седнеш на трона заедно с мен и аз, като по-стара, гласувах за теб и казах: „Нека да царува заедно с мен. Тя е моя близначка, родени сме едновременно, защо трябва едната да бъде предпочетена пред другата?“ И така е било винаги между теб и мен, моя сестро. А сега виждаш по какъв начин ми се отплати. Но аз победих и твоят живот е загубен, Сорейз. И все пак ти си моя сестра, родена заедно с мен, и ние играехме заедно, когато бяхме малки, и се обичахме много, а нощем спяхме прегърнати в едно легло; ето защо даже и сега моето сърце се свива за теб, Сорейз. Но заради това не бих пощадила живота ти. Обидата беше много голяма — тя пречупи широките крила на моята милост до земята. А освен това, докле си жива, страната ни не ще види мир. И все пак ти няма да умреш, Сорейз, защото тук моят любим господар поиска за награда живота ти; аз му го давам като награда и сватбен подарък, нека той да постъпи с него както иска, понеже знаей, че макар ти да го обичаш, той не те обича, Сорейз, въпреки цялата ти красота. Да, въпреки че си красива като звездна нощ, о, Дамо на нощта, все пак аз съм неговата жена, и той обича мен, а не теб, ето защо му подарявам живота ти.

Сорейз се изчерви до корена на косите си и не отговори нищо, а мисля, че едва ли някой ми е изглеждал по-нещастен, отколкото сър Хенри в този момент. Начинът, по който Нилефта разреши нещата, макар правилен и убедителен, някак не беше приятен.

— Разбрах, хм... — заекна Къртис, поглеждайки към Гуд — разбрах, че ти си привързан, хм, привързан към кралица Сорейз. Не ми е известно, хм... накратко, в какво състояние се намират чувствата ти точно сега; но ако те все още клонят към нея, хрумна ми, хм, накратко казано, че може да се сложи задоволителен край на една неприятна

история. Дамата разполага с големи частни имения, където би могла да живее свободно и необезпокоявано, що се отнася до нас, нали, Нилефта? Разбира се, това е само едно предложение.

— Що се отнася до мен — отговори Гуд, като се изчерви, — готов съм напълно да забравя миналото; и ако Дамата на нощта ме сметне достоен, аз ще се ожена за нея още утре, или когато тя пожелае, и ще се опитам да ѝ бъда добър съпруг.

Всички очи се обърнаха към Сорейз, която стоеше изправена с онази загадъчна усмивка върху лицето, която бях забелязал още първия път, когато я видях. Тя помълча малко, покашля се, за да прочисти гърлото си, а сетне направи три ниски поклона — един към Нилефта, втори към Къртис и трети към Гуд — и започна да говори с добре премерен глас.

— Благодаря ти, най-великодушна кралице и царствена сестро, за любящата милост, която си ми оказвала още от най-ранно детство и особено за това, че благоволи да дадеш живота и съдбата ми като дар на господаря Инкубу — бъдещия крал. Дано благоденствие, мир и охолство съпътствуват живота на тази, която е толкова милостива и нежна като цвете. Нека бъде дълго царуването ти, о, велика и славна кралице, дръж здраво в ръцете си любовта на своя съпруг и много да са синовете и дъщерите, родени от твоята красота. Благодаря и на теб, господарю мой Инкубу, ти, който ще бъдеш крал, благодаря ти хиляди пъти, че благоволи да приемеш този щедър дар и да го предадеш на своя другар по оръжие и приключения, господаря Бугуян, И сега, накрая, благодаря и на теб, господарю мой Бугуян, загдето се унижи да ме приемеш, мен и окаяната ми красота. Благодаря ти хиляди пъти; искам да добавя, че ти си един добър и честен мъж и като слагам ръка на сърцето си се кълна, че много бих искала да ти отговоря с „да“. А сега, след като изказах благодарността си на всички ви подред — и тя отново се усмихна — ще добавя още нещо, съвсем кратко. Малко ме познавате вие, кралице Нилефта и вие, благородни господари, ако не сте разбрали досега, че за мен среден път няма, че презирам милостта ви и ви мразя за това; отхвърлям прошката ви, защото за мен тя е змийска отрова; и че като стоя тук пред вас предадена, изоставена, обидена и сама, всъщност аз тържествувам над вас и ви се подигравам, и ви презирам всички до един. И така, ето моя отговор. — И внезапно, преди някой да предположи какво възнамерява да направи, тя заби в

гърдите си малкото сребърно копие, което държеше, с такава сила и безпогрешност, че острието му се показва откъм гърба ѝ и тя падна ничком върху пода.

Нилефта извика, а горкият Гуд почти изгуби свят при тази гледка, докато ние, останалите, се спуснахме към нея. А Сорейз, Дамата на нощта, се повдигна на едната си ръка и за миг впи настойчиво прекрасните си очи в лицето на Къртис, сякаш му казваше нещо с този поглед, сетне отпусна глава и въздъхна; и с тази въздишка мрачната ѝ, но великолепна душа отлетя.

Направиха ѝ кралско погребение и това бе краят на съществуването ѝ.

Един месец след последното действие от трагедията на Сорейз в Храма-цвете се състоя тържествена церемония, на която Къртис официално бе провъзгласен за Принц-консорт на Зу-Вендис. Чувствувах се твърде зле, за да присъствам лично; всъщност мразя всички тези неща с техните тълпи, ек на фанфари и развяващи се знамена; но Гуд, който присъства там (облечен в парадната си униформа) се завърна дълбоко впечатлен и ми разказа, че Нилефта изглеждала прекрасно, а Къртис се държал наистина царствено и бил посрещнат с такова въодушевление, че не оставяше място за някакво съмнение относно неговата популярност. Разказа ми също, че когато конят Дневна светлината минавал заедно с шествието, народът викал: „Макумазан, Макумазан!“ до прегракване и се умирил едва когато той, Гуд, се изправил в каляската си и им казал, че съм твърде болен, за да присъствам.

По-късно сър Хенри или по-точно кралят, също дойде да ме види; той изглеждаше твърде уморен и заяви, че през целия си живот не е бивал тъй отегчен. Осмелявам се да кажа, че това беше леко преувеличено — не е в човешката природа някой мъж да се отегчи дотолкова при такъв необикновен случай; и действително, както му изтъкнах, удивително беше, че един човек, който само преди една кратка година беше дошъл в тази голяма страна като скитник, сега се женеше за нейната красива и обичана кралица и всред радостта на народа бе въздигнат на престола. Отидох даже дотам, че го посъветвах в бъдеще да не се остави да го заслепят гордостта и великолепието на абсолютната власт, а винаги да помни, че преди всичко е християнин и

джентълмен, а после обществен служител, комуто провидението е оказало голямо и почти безпрецедентно доверие. Той изслуша любезно и внимателно тези забележки, които честно казано можеха да го оскърбят, като накрая дори ми благодари, че съм ги направил.

След описаната церемония помолих да ме пренесат в къщата, където понастоящем пиша. Това е едно много приятно място разположено на около две мили от Навъсения град, откъдето той се вижда. Пет месеца изминаха оттогава и както лежа прикован към леглото през цялото това време, аз се заех да опиша историята на нашето пътешествие, използвайки дневника си и общите ни спомени. Възможно е тя никога да не бъде прочетена, но това няма голямо значение; във всеки случай писането ми помогна да запълня много часове на страдание, тъй като напоследък страдам от силни болки. Благодаря на Бога обаче, че няма да продължат още дълго.

Измина цяла седмица от времето, когато написах горното, и сега вземам перото си за последен път, защото зная, че краят ми е близо. Умът ми все още е ясен и мога да пиша, макар и трудно. Болката в дроба ми, почти непоносима през последната седмица, внезапно ме напусна и бе заменена от чувство на вцепененост, в чието предназначение не мога да се лъжа. И както болката си отиде, така изчезна и всичкият ми страх за края — чувствавам само, че съм готов да потъна в обятията на вечния покой. Щастливо, доволно и със същото чувство на сигурност, с което детето се отпуска да спи в майчината прегръдка, аз се оставям в ръцете на спасителната смърт. Всички вълнения, всички страхове, преследвали ме през един живот, който сега, когато се обръщам назад, ми изглежда дълъг, ме напуснаха; бурите отминаха и звездата на вечната надежда свети ясно и сигурно на хоризонта — така далечен за хората, а толкова близък за мен тази вечер.

И така, това е краят на всичко — един кратък период на грижи, няколко неспокойни, трескави, тревожни години и после обятията на спасителната смърт. Много пъти съм бивал близо до тях, твърде много приятели ми отнеха те и сега накрая дойде и моят ред; това е всичко. Двадесет и четири часа още и светът ще изчезне за мен с всичките си надежди и страхове. Въздухът ще запълни пространството, заемано от тялото ми, и мен вече няма да ме има; досадният дъх на световната

забравя отначало ще замъгли силата на спомена за мен, а сетне ще го заличи завинаги и тогава действително ще бъде мъртъв. Така става с всички нас. Колко милиони хора са лежали като мен със същите мисли, а сетне са били забравени! Преди хиляди и хиляди години са ги мислили те, онези умиращи мъже в мъглявото минало; и хиляди и хиляди години след тях потомците им ще ги премислят отново и на свой ред ще бъдат забравени. „Също като топлия дъх на воловете през зимна утрин или като бързата звезда прекосила небето, или като малката сянка, изчезваща на залез-слънце“, както бях чул някога да казва един зулус на име Игнози; така върви нашият живот, така и свършва.

Е, този свят не е добър — никой не може да твърди обратното освен онези, които доброволно затварят очите си за фактите. Как може да е добър един свят, в който парите са движещата сила и собственият интерес — пътеводна звезда? Не е чудно, че е толкова лош, а е чудно, че все още е останало нещо добро в него.

И все пак сега, когато животът ми свършва, радвам се, че живях, радвам се, че съм познал топлината на женската любов, радвам се, че съм чул смеха на малките деца, че съм видял слънцето, луната и звездите, че съм чувствувал върху лицето си солената целувка на морето и че съм наблюдавал дивеча да слиза към водата на лунната светлина. Но не бих искал да живея още.

Всичко се променя за мен. Мракът приближава, а светлината се отдръпва. И ми се струва, че през мрака мога да различа лицата на онези, които отдавна съм загубил, да ме чакат. Хари е там, а също и други; и преди всичко тази, която за мен е най-милата и свършена жена, радвала някога тази сива земя. Но за нея вече дълго съм писал някъде другаде, така че защо да я описвам пак? Защо да я споменавам, след толкова дълго мълчание, сега, когато тя отново е толкова близо до мен, сега, когато отивам там, където е тя?

Златният покрив на огромния храм пламти от лъчите на залязващото слънце и пръстите ми се уморяват.

И така, на всички онези, които ме познават или са чували за мен, на всички онези, които ще кажат блага дума за стария ловец, аз протягам ръката си от далечния бряг и им казвам сбогом.

А сега оставям душата си в ръцете на Всемогъщия Бог, който ми я е дарил.

„Аз казах“ — както гласи обичаят на зулусите.

ГЛАВА XXIV

НАПИСАНО ОТ ДРУГА РЪКА

Измина година, откакто нашият твърде скъп приятел Алън Куотърмейн написа думите „Аз казах“ в края на историята си за приключенията ни. Никога не бих се осмелил да направя тези допълнения към записките му, ако поради една необикновена случайност не се беше появила възможност те да бъдат занесени в Англия. Надеждата е твърде слаба, това е вярно; но възможно е друга да не се появи през живота ни, затова Гуд и аз смятаме, че трябва да се възползуваме от нея, колкото и малка да е тя. През последните шест месеца няколко комисии изследваха различните граници на Зу-Вендис, с оглед да открият дали съществува някаква възможност за влизане или излизане от страната; в резултат се откри канал за връзка с външния свят, който досега е бил неизвестен. Очевидно единствен (защото открих, че именно по него туземецът беше достигнал накрая мисията на пастор Макензи; пристигането му в тази страна заедно с факта за изпъждането му — защото той действително пристигнал тук около три години преди нас — по причини, известни само на тях, били пазени в дълбока тайна от жреците, при които е бил заведен), този канал скоро ще бъде действително затворен. Но преди да стане това, ще бъде изпратен човек заедно с този ръкопис, а така също и едно-две писма от Гуд до приятелите му и от мен до брат ми Джордж; мисълта, че няма да го видя никога вече, дълбоко ме опечалява; с писмата си им съобщаваме, че като наши най-близки наследници те могат да влязат във владение на имуществата ни в Англия, стига нотариусът да разреши това^[1], тъй като сме решили никога да не се завръщаме в Европа. Действително ще ни бъде невъзможно да напуснем Зу-Вендис дори и ако желаем да го сторим.

Човекът, когото изпращаме — желая му всичко най-хубаво при това пътуване — е Алфонс. От дълго време насам той е отегчен до смърт от Зу-Вендис и жителите й. „Oh, oui, c'est beau“ — казва той с изразително повдигане на раменете; — „mais je m'ennuie; se n'est pas

chic“^[2]. И пак се оплаква ужасно от липсата на кафенета и театри и непрекъснато въздиша за своята изгубена Анет, която, казва, сънувал три пъти седмично. Но вярвам, че освен носталгията, към която всеки французин е склонен, истинската причина за недоволството му от страната е, че тук хората му се присмиват ужасно за поведението му по време на голямата битка за прохода преди около осемнадесет месеца, когато се скрил зад едно знаме в палатката на Сорейз, за да не бъде изпратен на бойното поле, което според него, щяло да стане против собствената му воля. Даже и малките момченца му подвикват из улиците, с което накърняват гордостта му и правят живота му непоносим. Във всеки случай той е решен да понесе ужасите на едно такова пътуване с почти безпрецедентни трудности и опасности и дори да си навлече риска да попадне в ръцете на френската полиция, за да отговаря за някакво свое малко нарушение, извършено преди години (което смятам, че не е сериозна работа), отколкото да остане в се triste pays^[3]. Горкият Алфонс! Ще ни бъде тъжно да се разделим с него. Но искрено се надявам — за негово собствено добро и за опазването на тази история, която считам достойна да бъде дадена на света, — че той ще пристигне благополучно. Ако това стане, а също сполучи ли да занесе и богатството, което му даваме под формата на, пръчки от чисто злато, той ще стане сравнително богат човек за цял живот и ще може да се ожени за Анет, ако тя все още живее там и е склонна да се омъжи за своя Алфонс.

Поради този случай си позволявам да прибавя няколко думи към разказа на скъпия ни стар приятел Куотърмейн.

Той умря призори след деня, когато написа последните думи на последната си глава от разказа. Нилефта, Гуд и аз бяхме там и това беше една много покъртителна и все пак впечатляваща сцена. Един час преди утрото стана ясно, че той вече си отива, и мъката ни беше голяма. Гуд се потопа в сълзи при тази мисъл — факт, предизвикал последен малък проблясък на хумор у умиращия ни приятел, защото даже в последния си час той запази хумора си. Вълнението на Гуд отпусна мускулите на лицето му, при което монокълът му падна от обичайното си място и Куотърмейн, който винаги забелязваше всичко, забеляза и това.

— Най-после — промълви той, като правеше опит да се усмихне — видях Гуд без монокъл.

След това не каза нищо повече до настъпването на деня, когато помоли да го повдигнем, за да види изгрева на слънцето за последен път.

— Само след няколко минути — каза той, след като жадно гледа натам — ще съм преминал вече през златните двери.

Десет минути по-късно той се надигна и впи поглед в лицата ни.

— Тръгвам на по-странно пътешествие от това, което направихме заедно. Спомняйте си за мен понякога — промълви той. — Бог да ви благослови. Ще ви чакам. — И с въздишка той падна мъртъв.

Така си отиде един човек, чийто характер смятам почти за съвършен, и друг, подобен на него, не съм имал случай да срещна.

Внимателен, предан, с чувство на хумор и притежаващ много от качествата, присъщи за един поет, той беше почти ненадминат като човек на действието и гражданин на света. Не познавам друг, който така компетентно да дава точна характеристика за хората и действията им. „Изучавал съм човешката природа през целия си живот — обичаше да казва той — и съм длъжен да я разбирам малко.“ И действително я познаваше. Той имаше само две грешки: едната — прекалената си скромност и другата — склонността си да ревнува всеки, който е станал обект на чувствата му. Относно първата от тези две точки всеки, който прочете написаното от него, ще може да си състави собствено мнение; все пак ще добавя един малък пример за това.

Както читателят без съмнение си спомня, любим негов способ е да говори за себе си като за плах човек, когато в действителност, макар че бе твърде предпазлив, той притежаваше безстрашен дух — нещо повече — никога не загубваше присъствие на духа. Така в голямата битка за прохода, където получи раната, от която накрая умря, от начина, по който описва нещата, човек би си помислил, че е получил някакъв случаен удар в стълкновението. Фактически обаче той бе ранен при смелия си и успешен опит да спаси живота на Гуд, като рискува, и както по-късно излезе, пожертвува собствения си живот. Гуд бил свален на земята и един от планинците на Наста тъкмо щял да го довърши, когато Куотърмейн се хвърлил върху проснатото му тяло и поел удара, върху себе си, след което станал и убил войника.

Относно ревността му смятам, че само един пример, който давам, за да оправдая себе си и Нилефта, ще бъде достатъчен. Читателят може би помни, че на едно-две места той говори така, сякаш

Нилефта ме е обсебила и той е бил изоставен от двама ни едва ли не във на студа. Нилефта наистина не е по-съвършена от която и да било друга жена и може би понякога е малко exigeante^[4], но по отношение на Куотърмейн всичко е чисто въображение. Когато се оплаква, че не съм дошъл да го видя болен, истината е, че въпреки моите настоявания, докторите категорично ми забраниха. Тези негови малки забележки ме нараниха много, когато ги прочетох, защото аз обичах Куотърмейн така, сякаш бе собствения ми баща, и никога не бих позволил бракът ми да повлияе на тези мои чувства. Но стига по въпроса; в крайна сметка това е само една малка слабост, която не се забелязва между толкова многото и толкова хубави добродетели.

Да, той умря и Гуд прочете заупокойната молитва над него в присъствието на Нилефта и мен; после от уважение към обичайния ред, на останките му бе уредено голямо публично погребение или поточно изгаряне. Докато крачех в дългото и разкошно шествие към храма, си мислех колко ли би му била противна цялата тази работа, ако можеше да ни види отнякъде, тъй като изпитваше ужас от всяка показност.

И така, няколко минути преди залез-слънце на третата вечер след смъртта му го положиха върху бронзовия под пред олтара и зачакаха последния лъч на залязващото слънце да освети лицето му. Скоро той се спусна и като златна стрела увенча бледото му чело със слава; фанфарите гръмнаха, бронзовият под се отмести и всичко, което бе останало от обичния ни приятел, падна долу в пещта.

Никога няма да срещнем равен на него дори да живеем още сто години. Той бе най-способният човек, най-честният джентълмен, най-верният приятел, най-добрият ловец и вярвам, най-точният стрелец в цяла Африка.

Така завърши този толкова забележителен и изпълнен с приключения живот на ловеца Куотърмейн.

Оттогава нещата потръгнаха добре за нас. Гуд бе и все още е много зает с построяването на флота върху езерото Милозис и друго от големите езера, с чиято помощ се надяваме да засилим обмена и търговията, както и да приобщим някои много размирни и войнолюбиви части от населението покрай бреговете им. Горкият приятел! Той вече започна да се съвзема след тъжната смърт на онази заблудена, но толкова привлекателна жена, Сорейз, но това бе голям

удар за него, защото той действително изпитваше дълбоки чувства към нея. Надявам се обаче, че с времето той ще сключи подходящ брак и ще заличи тази нещастна случка от мислите си. Нилефта има предвид една-две от младите дами, особено дъщерята на Наста (който бе вдовец), едно много изискано момиче с царствено държание наследило твърде много от интригантския характер на баща си, но с достойнство, което много допада на вкуса ми.

Що се отнася до мен, едва ли зная откъде да започна, ако трябва да описвам моите дела; затова по-добре е да ги оставя неописани и да се задоволя да кажа само, че като цяло се справям много добре с особеното си положение на Принц-консорт, наистина по-добре, отколкото имах право да очаквам. Но, разбира се, не всичко върви съвсем гладко и намирам отговорността за много тежка. Все пак надявам се да направя нещо добро в живота си и възнамерявам да се отдам на две големи цели, а именно: за сплотяването на различните кланове, съставляващи народа на Зу-Вендис под едно здраво централно ръководство и за ограничаването на властта на жреческото съсловие. Първата от тези реформи, ако може да бъде проведена, ще сложи, край на пагубните граждански войни, изтощавали тази земя в продължение на векове; а втората, освен че ще премахне един опасен политически съперник, ще проправи път за въвеждането на истинската религия на мястото на този безсмислен култ към слънцето. Надявам се да видя сянката на Божия кръст, очертана върху златното кубе на Храма-цвете; или ако не аз, то може би моите потомци.

Има още едно нещо, на което смятам да посветя силите си, и то с пълната забрана за допускането на чужденци в Зу-Вендис. Не затова, че съществува вероятност други да дойдат тук някога, но ако това стане, предупреждавам ги честно, че ще им бъде посочен най-късият път за напускането на страната. Не казвам това от липса на чувство за гостоприемство, а защото съм убеден в свещеното задължение, което ми е отредено: да запазя изцяло за този честен й благороден народ благата на относителното дивачество. Какво би станало с цялата ми храбра войска, ако някой предприемчив нехранимайко реши да ни атакува с оръдия и пушки? Не виждам барута, телеграфа, парата, ежедневниците, общото избиращо право и т.н., и т.н. да са направили човечеството по-щастливо отколкото е било, а съм сигурен, че те са довели до много беди по пътя си. Нямам намерение да оставя

тази красива страна да бъде разкъсвана в ръцете на спекуланти, туристи, политици и учители, чийто глас е гласът на Вавилон, също както онези ужасни същества в поречието на подземната река се биеха и разкъсваха за трупа на дивия лебед; нито пък да я потопя в лакомията, пиянството, новите болести, барута и общото разложение, които най-вече бележат прогреса на цивилизацията сред простодушните народи. Ако с течение на времето провидението реши да открие Зу-Вендис за останалия свят, това е друга работа; но аз не поемам тази отговорност и смея да добавя, че Гуд напълно одобрява решението ми. Сбогом.

Хенри Къртис

15 декември 18 — —.

П. П. Напълно забравих да спомена, че около преди девет месеца Нилефта (която е много добре и за мен — по-красива от всякога) ме дари със син и наследник. Това е едно обикновено малко англичанче с къдрава коса и сини очи и макар че е предопределено, ако живее, да наследи трона на зу-вендите, надявам се, че ще мога да го възпитам да бъде такъв, какъвто трябва да е и обикновено е истинският английски джентълмен; според мене това е нещо много по-хубаво и гордо, отколкото да бъдеш наследник на великия Род на стълбището, което фактически е най-високото положение, което човек може да достигне на тази земя.

Х. К.

[1] Разбира се, нотариусът никога няма да разреши такова нещо.
Б. анг. ред. ↑

[2] О, да, хубаво е, но се отегчавам; няма елегантност, (фр). Б.пр.
↑

[3] В тази тъжна страни (фр). Б.пр. ↑

[4] взискателна (фр). Б.пр. ↑

ОБЯСНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА ОТ ДЖОРДЖ КЪРТИС, ЕСКУАЙЪР

Ръкописът на тази история, адресиран до мен с почерка на скъпия ми брат Хенри Къртис, когото смятахме за умрял, носещ пощенското клеймо на Аден, получих благополучно на 20 декември 18 — - г., или малко повече от две години след като е напуснал ръцете му далече в сърцето на Африка, а аз бързам да предам на света чудноватата история, която той съдържа. Що се отнася до мен, бих казал, че я прочетох с много смесени чувства; защото, макар и да е голямо облекчение да зная, че той и Гуд са щастливи и преуспели по такъв странен начин, не мога да не чувствавам, че за мен и всичките им приятели те все едно са мъртви, тъй като не можем да се надяваме някога да ги видим отново.

Те завинаги са скъсали със старата Англия, с домовете и роднините си и възможно е при онези обстоятелства да е било правилно и умно да го сторят.

Как точно е бил изпратен ръкописът, не можах да открия; но от факта, че е бил пуснат по пощата, предполагам, че дребният французин Алфонс е успял да завърши благополучно опасното пътешествие. Дадох обявления във вестника до него и направих няколко проучвания в Марсилия и другаде, с цел да открия местопребиваването му, но досега нямах ни най-малък успех. Може би е умрял и пакетът е бил изпратен от друга ръка; а е възможно и да е щастливо оженен за своята Анет понастоящем, но все още да се страхува от отмъщението на закона и да предпочита да остане инкогнито. Нищо не мога да кажа. Все пак още не съм изоставил надеждата да го открия, но съм длъжен да призная, че от ден на ден тя става

все по-слаба; а и една голяма пречка в издирванията ми представлява обстоятелството, че никъде в цялата история господин Куотърмейн не съобщава презимето му. Той винаги се споменава като „Алфонс“, а има толкова много Алфонсовци. Писмата, за които брат ми Хенри казва, че изпраща заедно с пакета на ръкописа, не се получиха и предполагам, че са загубени или унищожени.

Джордж Къртис

ВЕСЕЛА КОЧЕМИДОВА

КНИГИТЕ НА РАЙДЪР ХАГАРД

Романът „Рудниците на цар Соломон“, излязъл през 1885 г., само за няколко дни прави от Хагард известен писател. Младият автор буквално бил затрупан от молби да съобщи точно къде са се случили описаните събития. Един ентусиаст дори заявил, че ще подготви експедиция за Южна Африка — така достоверно изглеждало всичко в романа за читателите от края на миналия век.

Времената са помогнали за този успех: в разгара си бил един от, най-тежките колонизаторски периоди, последвал откриването на диамантени находища през 1887 г. Диамантите донесли много нещастия в страните от Южна Африка — печалби за алчните дружества, неосъществени мечти за авантюристите, усилена колонизация и насилия.

През 1887 г. Хагард издава продължението на първата си книга — „Алън Куотърмейн“, където отново описва приключенията на тримата си герои в още по-фантастични и пустинни африкански места.

Деветнадесетгодишният Райдър Хагард попада в Южна Африка като служител в колониалната администрация, става свидетел на бурни събития, живее сред местните племена, наблюдава природата, нравите и човешките характери. Завърнал се в Англия през 1882 г., той се отдава на литературен труд.

Макар свързано с колониалното господство, неговото творчество се отличава рязко от „колониалната“ литература: личи точно познаване на туземците и искрено уважение към тях, а писателското майсторство прави от най-известните му романи любимо четиво за юношите.

Броят на издадените от Райдър Хагард романи е седемдесет и пет. Голяма част от тях влизат в т.нар. африкански цикъл, действието на други, исторически романи, се развива в стара Европа или в далечни страни („Ерик Светлоокия“, „Лейдънската красавица“, „Дъщерята на Монтесума“ и т.н.).

Издание:

Хенри Райдър Хагард
Рудниците на цар Соломон
Алън Куотърмейн

Романи

Преведе от английски: Весела Кочемидова, 1984
Художник: Никифор Русков, 1984

Издателство „Отечество“, София, 1984

Рецензент: Христина Георгиева
Отговорен редактор: Лъчезар Мишев
Художник: Никифор Русков
Редактор: Огняна Иванова
Художествен редактор: Венелин Вълканов
Технически редактор: Петър Балавесов
Коректори: Виолета Славчева, Цветанка Рашкова, Ана Тодорова

Индекс: 11/9537611631/6126-7-84

Английска. Второ и първо издание.

Издателски номер 1035.

Дадена за набор: 25 март 1984 г.

Подписана за печат: май 1984 г.

Излязла от печат: юни 1984 г.

Формат: 1/16/70/100.

Печатни коли: 22,25.

Издателски коли: 28,84.

Условно издателски коли: 28.58.

Цена: 2,63 лева.

ДП „Димитър Найденов“ — Велико Търново

H. Rider Haggard
King Solomon's Mines
Penguin Books
1885

Allan Quatermain
Newcastle Publishing Co., Inc.
North Hollywood, California

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.